Güneşin Öldüğü Gün

Yan Lianke

Çeviren: Erdem Kurtuldu

İthaki

Rüya ile kâbus arasındaki çizgi çok incedir.

Haziran ayının başlarında dağların derinliklerindeki bir kasabada, on dört yaşındaki Li Niannian bir gariplik fark ediyor. Kasabanın sakinleri çöken geceyle uykuya dalacaklarına sokaklara çıkıyor, tarlalara gidiyor. Her yeri insanlar sarıyor.

Li Niannian şaşkın şaşkın izlerken insanların rüyada gezindiklerini, sanki güneş batmamış gibi günlük işlerine devam ettiklerini fark ediyor. Çok geçmeden daha fazla insan rüyaya daldıkça gecenin karanlığında kıyamet kopuyor, en derindeki arzular bu vesileyle gün yüzüne çıkıyor. Yüzünü göstermeyen lütufkâr güneşi yeniden doğmaya ikna etmek ve kasabayı kurtarmak ise giderek daha garip ve rahatsız edici bir kâbusun ortasında kalan Li Niannian ve babasına düşüyor.

Güneşin Öldüğü Gün'de, Başkan Xi Jinping tarafından desteklenen "Çin rüyası" gerçekliğin kaosu ve karanlığıyla acımasızca sınanıyor.

"Modern Çin edebiyatının ustalarından birinin bu sürükleyici ve tüyler ürpertici distopyasında, Çin'deki yaşamın gerçekliği ile *Çin rüyası*nın güneşli iyimserliği arasındaki tezat ortaya konuyor."
—JUNG CHANG

www.ithaki.com.tr
ithaki
9 786258 401394
ithakiyayinlari

80 00T

Yan Lianke

1958 Ağustos'unda Çin, Henan'da doğdu. Beijing'te yaşayan yazarın ilk öyküsü 1979 yılında çıktı. On beş romanı, birçok öykü derlemesi, makale derlemesi yayımlandı. 2014'te Franz Kafka Ödülü kazandı. İki kere Man Booker Uluslararası Ödülü finalisti oldu. Ülkesindeki baskı nedeniyle otosansür uyguladığını açık açık söylese de yazarın yasaklanan kitapları oldu. Bazı eserleri: *Günler Aylar Yıllar* (2002), *Lenin'den Öpücükler* (2004), *Dört Roman* (2011), *Patlama Kayıtları* (2013).

Güneşin Öldüğü Gün
Yan Lianke

Orijinal Adı: **日熄**

İthaki Yayınları - 2123

Yayın Yönetmeni: *Alican Saygı Ortanca*
Sanat Yönetmeni: *Hamdi Akçay*

Yayım Sorumlusu: *Emre Aygün*
Yayıma Hazırlayan: *Merve Çay*
Düzelti: *Emirhan Burak Aydın*
Kapak Uygulama: *Hamdi Akçay*
Sayfa Düzeni ve Baskıya Hazırlık: *B. Elif Balkın*
1. Baskı, Nisan 2022, İstanbul

ISBN: 978-625-8401-39-4

Sertifika No: 46603

Türkçe Çeviri © Erdem Kurtuldu, 2022
© İthaki, 2022
© Yan Lianke, 2015

Bu kitabın Türkçe çeviri hakları Kalem Ajans aracılığıyla satın alınmıştır.
Yayıncının yazılı izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

İthaki™ Penguen Kitap-Kaset Bas. Yay. Paz. Tic. A.Ş.'nin tescilli markasıdır.
Caferağa Mah. Neşe Sok. 1907 Apt. No: 31 Moda, Kadıköy-İstanbul
Tel: (0216) 348 36 97 Faks: (0216) 449 98 34
editor@ithaki.com.tr – www.ithaki.com.tr – www.ilknokta.com

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık
Maltepe Mah. Hastane Yolu Sok. No: 1/6, Zeytinburnu-İstanbul
Tel: (0212) 613 30 06 denizmatbaamucellit@gmail.com
Sertifika No: 48625

YAN LIANKE

GÜNEŞİN ÖLDÜĞÜ GÜN

Çeviren

Erdem Kurtuldu

ithaki

Önsöz
Biraz Gevezelik Etmeme Müsaade Edin

Ey... Orada mısınız? Gelip de gevezeliğimi dinleyebilecek biri var mı?

Ey... Ruhlar... İşiniz yoksa gelin de dinleyin... Funiu Sıradağları'nın en yüksek tepesinde diz çöktüm, sesimi duyabilmeniz lazım. Aptal bir çocuğun bağırmasından rahatsız olmazsınız (sıkılmazsınız) herhalde.

Ey... Bir köy adına buraya geldim. Küçük bir kasaba adına. Bir sıradağ ve dünya adına. Sırf sizlere bir şey söylemek için burada diz çökmüş, göğe bakıyorum. Umarım dırdırımla bağırışımı sabırla dinlersiniz. Rahatsız olmayın, meraklanmayın (sabırsızlanmayın). Bu, gök ve yer gibi uçsuz bucaksız, ciddi bir mesele.

...Bizim köyde bu yüzden bir sürü insan öldü. Kasabamızda bir sürü insan öldü. Bizim Funiu Sıradağları'nda ve dağ silsilesinin ötesindeki dünyada, o gecenin rüyalar âleminde, ne kadar buğday biçildiyse o kadar insan öldü. Kaç tane buğday filizlendiyse o kadar insan acınası bir hâlde dağ silsilesi ve dünyada yaşamaya devam ediyor. Köyler ve bebekler, sıradağlar ve dünya – onların kalpleri, dalakları ve karaciğerleri içi kanlı su dolu kâğıt torbalar gibidir. Dikkatli olmazsan o kanlı kâğıt yırtıldığı gibi açılıverir. Kanlı su akar gider. Kader, vahşi doğaya düşen bir su damlasına dönüşebilir. Sonbahar ormanının o zalim soğuğunda düşen bir yaprağa da dönüşebilir.

Ah, ruhlar... İnsanların ruhları... O köy, o kasaba, o dağ silsilesi ve dünya başka bir kâbusa daha dayanamaz. Ah, Bodhisattva...

Ah, Yüce Gök... Ah, Aydınlanmışların Efendisi ve Yeşim İmparator... O köy ve o kasabayı koruyup kutsamanız için yalvarıyorum sizlere. O dağ silsilesiyle dünyayı koruyup kutsayın. O köy, o kasaba ve orada yaşayanlar için bu dağın tepesine diz çökmeye geldim. Yaşayanların hayatta kalması için bu dağın tepesinde diz çöktüm. Ekinler, toprak, tohumlar, tarım aletleri, sokaklar, ticaret bölgeleri ve tüm o harala gürele için bu dağın tepesinde diz çöktüm. Gündüz ve gece için bu dağın tepesinde diz çöktüm. Kuşlar ve köpekler için bu dağın tepesinde diz çöktüm. O gün ve gece olanları en ince ayrıntısına kadar tüm içtenliğimle anlatacağım sizlere. Söyleyeceklerim doğru çıkmazsa, bir hata varsa bu, benim, şu küçük çocuğun yalancılığından değil, çok heyecanlı olmasındandır. Aklım sürekli macun kıvamında, karmakarışık. Çamur gibi bulanık hep. Aslında hep sersemdim biraz. Abuk sabuk konuşmam işte bu yüzden. Etrafta biri olsun ya da olmasın kendi kendime konuşmayı severim ben. Birbiriyle alakasız cümleleri birbiri ardına mırıldanmayı severim. Ne başı ne de sonu bellidir. İşte bu yüzden köydeki ve kasabadaki herkes bana aptal diyor... Aptal. Aptal olduğum için o karman çorman işlerin düğümünü bir türlü çözemiyorum. Hem ağır aksak hem de parçalı bohça gibi konuşmaktan başka bir şey gelmiyor elimden, böyle konuştukça daha da aptallaşıyorum. Ama yine de ruhlar... Bodhisattva ve Efendimiz, Aydınlanmışlar ve Göğün İmparatoru... Beni kesinlikle gerçek bir aptal olarak görmeyin sakın. Zihnim bazen berraktır. Su damlası gibi berrak. Mavi gökyüzü gibi berrak. Mesela şimdi zihnimde bir pencere açılıverdi sanki. Göğü görebiliyorum. Yeri görebiliyorum. O gece olanların gerçek anlamını görebiliyorum. O gece olanlar, en küçük ayrıntısına kadar gözümün önünde, zihnimin içinde. Hatta o gece kara toprağa düşen iğnelerle susam tanelerini bile görebiliyorum, bulabilirim onları.

Gök ne kadar mavi. Bulutlar ne kadar yakın. Burada dizlerimin üzerinde dururken, saçlarımın rüzgârda uçuşmasını ve saç tellerimin birbirlerine çarparken çıkardığı sesi bile duyabiliyo-

rum. Başımın üzerinde, gökyüzünde süzülen bulutları duyabiliyorum. Gözlerimin önünden yavaşça geçen havayı görebiliyorum, gözlerimden iplik çekiliyor sanki. Bütün sesler sustu, çıt bile çıkmıyor. Güneş ışıl ışıl parlıyor. Hava ve bulutların kokusu gün ışığı altındaki sabah çiyinin o hoş kokusunu andırıyor. Diz çökmüşüm, bu dağ silsilesinin tepesinde sessizce diz çökmüşüm. Burada sadece ben varım. Göğün altında, bu dünyada bir ben varım. Sadece ben ve otlar, ağaçlar, taşlar ve hava. Dünya ne kadar sessiz. Göğün altındaki her şey ne kadar sessiz... Ruhlar, o bir gece ve yarım gün boyunca olanların hepsini bu sessizlikte sizlere anlatmama müsaade edin. Ne kadar meşgul olsanız da hepiniz geldiniz beni dinlemeye. Hepinizin semada, başımın üzerinde yaşadığını biliyorum. Hepiniz dağlarda oturuyorsunuz. Ayrıca bu sessiz dağlara ve ağaçlara, yabani otlara ve karakurbağalarına, hayıtlara ve o yaşlı karaağaçlara da sesleniyorum... Burada diz çökmüş, göğe bakıyorum, kalbim su gibi duru, gördüğüm, yaşadığım, duyduğum ve düşündüğüm her şeyi anlatacağım. O bir gece ve yarım gün boyunca olanların hepsini bu dağda tütsü yakar gibi anlatacağım. Tam da önünüzde, bu göğün altında yanacak. Söylediklerimin doğru olduğunu kanıtlamak için. Bu, rüzgârda savrulan yabani otları kullanarak, dünyanın varlığını ve toprağın yabani otlara verdiği kaderin doğruluğunu kanıtlamak gibi bir şey.

Şimdi anlatmaya başlıyorum.

Acaba nereden başlasam?

O zaman buradan başlayayım.

Önce kendimden bahsedeyim. Ailemi anlatayım. Bir de o zamanki komşumuzu. O zamanki komşumuz hiç de sıradan bir komşu değildi. Açıkçası onunla aynı köyde yaşadığımıza bile inanamayacaksınız. Aynı kasabada. Yine de komşumuzdu işte. Bizim ev onun evine komşuydu.

Bizim aile öyle özel olarak onun komşusu olmak filan istememişti aslında. Bizim onun komşusu olmamızı atalar ve Tanrı ayarlamıştı. Komşunun adı Yan Lianke idi... Hani şu hem yaza-

bilen hem de resim yapabilen yazar Yan Lianke. Dışarıda çok meşhur olan şu Yan Lianke. Yan Lianke bizim kasabada belediye başkanından çok daha itibarlıydı. Kaymakamdan bile daha itibarlıydı. İtibarının büyüklüğü susam tarlasına konulan bir karpuzla ölçülebilirdi ancak. Otlatmak için koyun sürüsünün içine salınan bir deveyle.

Bana gelince, benim itibarım susam yığınının içindeki toz zerresi kadar küçüktür. Devenin, öküzün ya da koyunun üzerindeki bit sirkesi gibi yaşıyorum... On dört yaşındayım, adım Li Niannian. Fakat köydeki ve kasabadaki herkes beni Sha Niannian diye çağırır... Aptal Niannian yani. Sadece o... Lianke Amca... Beni görünce Küçük Niannian diye seslenir... Küçük Yeğen. Küçük Yeğen... Küçük Niannian. Sadece ailelerimiz aynı köyden değil, aynı zamanda komşuyuz da. Yaşadığımız köyün adı Gaotian. Köyün sokakları, pazar yeri var, kasabanın belediye binası, banka, postane ve polis karakolu da köyde, bu nedenle köy aslında bir kasaba. Köyün adı Gaotian köyü. Kasabanın adıysa Gaotian kasabası. Bağlı oldukları ilçenin adı Zhaonan. Söylemesem de biliyorsunuzdur zaten, *Çin'e Çin denmesinin nedeni, Çin halkının çok eskiden beri Çin'in dünyanın merkezi olduğunu düşünmesidir, Zhongguo yani Orta Krallık. Orta Ova'ya*[1] *Orta Ova denmesinin nedeni, Orta Ova halkının Çin'in merkezinde, yani Orta Krallık'ın tam ortasında yaşadıklarına inanmasıdır*. Bu sözleri ben söylemedim, Yan Amca bir kitabına öyle yazmış. *Bizim ilçe Orta Ova'nın tam ortasındadır. Köyümüz de Zhaonan'ın tam ortasında. Yani köyümüz Çin'in merkezinde yer alır. Başka bir deyişle dünyanın merkezinde.* Yan Amca'nın söyledikleri doğru mu bilmiyorum. Kimse de çıkıp onu düzeltmeye kalkışmadı. Hatta bir keresinde, *tüm hayatı boyunca o köyün ve o toprak parçasının dünyanın merkezi olduğunu dünyaya kanıtlamak için yazdığını* söyledi. Ama artık yazmıyor. Yıllardır yazmıyor. İlhamı tükendi. Ruhu kurudu. Korkarım ki yazdıklarından ötürü bu dünyadan bıktı. Sessiz sakin bir yere gitmek istiyor. Biraz huzur bulmayı

1 Çin medeniyetinin beşiği Sarı Irmak'ın güneyinde kalan bölge. Henan'ı, Hebei ve Shanxi'nin güneyini, Shandong'un batısını kapsar. *–çn*

umuyor. O gece yaşananlardan sonra, o geceyi yazamadığı için yazar olarak ölmüş olmasından korkuyor. Yaşayan bir insan olarak nereye gideceğini bilmiyor. İşte bu yüzden buraya diz çöktüm, sizlere yalvarıyorum... Tüm ruhlar... Bodhisattva ve Tathagata[1], Guan Yu[2] ve Zhuge Liang[3], Edebiyat Yıldızı[4] ve Li Bai[5] ve Du Fu[6], Sima Qian[7] ve Zhuangzi ve Laozi, artık başka kim varsa o ve o... Ona biraz ilham vermeniz için yalvarıyorum sizlere. Üzerine ilham yağsın. Yazar olarak yaşamasına izin verin. İki gece ve üç günde *İnsanın Gecesi* adlı romanını yazmasını sağlayın.

Tüm ruhlar, insanların ruhları... Köyümüzü koruyup kutsamanız için yalvarıyorum sizlere. Kasabamızı koruyup kutsayın. Şu yazar Yan Lianke'yi koruyup kutsayın. Kitaplarının çoğunu okudum. Komşumuz ya, onun bu dağ silsilesinin ötesindeki dünyadayken yazdığı kitaplar evine postalanıyor, ben de ödünç almak için evine gidiyorum... *Zaman Su Gibi Akıyor, Su Kadar Sert, Canlanan* ve *Kasideler, Halk Ezgileri, Bayram Şarkıları*[8]. Bir de *Ding Köyünün Rüyası* ve *Ölüm Kitabı*[9] vs. var. Hepsini okudum, sular seller gibi yalayıp yuttum. Size gerçeği söylemek zorundayım, gözlerim o kitapları kışın vahşi doğada kuruyup kalmış otları hasat eder gibi okudu aslında. Çürük meyveleri mideme indirir gibi. Ama başka kitap olmadığı için kuru otlarla çürük meyvelerden bile tat alabiliyorum artık. Kim beni biraz aptal yaptı böyle? Yeterince zeki olmamama kim neden oldu? İl-

1 Buddha'nın Pali Derlemesi yazmalarında kendine hitap ederken kullandığı sözcük. Çincesi "gelmiş olan"dır. *-çn*

2 Guan Yu (?-219) ünlü bir Çinli general, sonradan Taoizm'in kutsal figürlerinden biri sayılmıştır. *-çn*

3 Zhuge Liang (181-234), Kong Ming olarak da bilinen Çinli politikacı, askeri strateji uzmanı, yazar, mühendis ve mucit. *-çn*

4 Astrolojide yaratıcılıkla ilişkilendirilen Büyükayı takımyıldızının dördüncü yıldızı Megrez, Çin mitolojisinde yazınsal yaratıcılıkla ilişkilendirilir. *-çn*

5 Li Bai (701-762) Tang döneminde yaşamış ünlü Çinli şair. *-çn*

6 Du Fu (712-770) Tang döneminde yaşamış ünlü Çinli şair. *-çn*

7 Sima Qian (MÖ 145-86) Han döneminde yaşamış ünlü Çinli tarihçi. *-çn*

8 İlk Çin şiiri antolojisi olan Şarkılar Kitabı'nın bölümleri. *-çn*

9 Yazarın *Dört Kitap* adlı romanı. Dört sayısı Çincede ölüm sözcüğüyle sesteş olduğundan uğursuz sayılır. *-çn*

kokulu bitirmeme izin veren ama sonra beni böyle başıboş bırakan kimdi? İyi ya da kötü, onun kitaplarının hepsinde sözcükler var işte. Aptal olsam da sözcükleri okumayı seven biriyim. Bu yüzden *Daimi Takvim*'i[1] bile defalarca okudum. İçindeki bütün sembol ve işaretleri ezberledim.

Sonbaharın başlarında, Yan Amca kasabamızdaki o gecenin hikâyesini yazmak için evinden bir kez daha çıkıp kasabanın güneyindeki setin kenarında üç odalı bir ev tuttu. Avlulu bir ev. Hapisteymiş gibi kendini oraya kilitledi. O avluda tam iki ay kaldı ama sonunda, yere atılmış taslaklara ve etrafa saçılmış mürekkep şişelerine rağmen hikâyenin başını bile yazamadı. O yıl, o ay, o gün ve gece olanların gerçekliğiyle karşı karşıya geldiğinde, şimdi benim burada diz çökmüş bir hâlde, anlatmaya nereden başlayacağımı bilemediğim gibi kalakaldı.

Kendi yazarlığı karşında umutsuzluğa kapılmıştı.

Bu dünyada yaşayıp da bir daha hikâye anlatamamak da umutsuzluğa düşürdü onu. Bir keresinde kaleminin sapını kemirdiğini gördüm, kırılana kadar çiğ çiğ çiğnedi onu, ağzından katır kutur sesler geliyordu, ağzındaki plastik parçalarını yere, masaya ve etrafındaki taslakların üzerine tükürdü, başı çatlayacak kadar ağrıyormuş da ölse daha iyiymiş gibi kafasını duvara vurmaya başladı. Sonra kalbindeki tüm kanı dışarıya dökmek ister gibi göğsünü yumruklamaya başladı. Gözyaşları üzüm taneleri gibi yüzünde asılı kaldı ama ilham ölü bir serçe gibiydi, ona doğru uçmadı.

O sıralar, nereye kaybolduğunu bilmediğim Küçük Juanzi'yi aramak için iki günde bir kalıntıların çevrelediği krematoryuma giderdim. Yolumun üzerindeki Yan Amca'ya, Yan Lianke'ye de uğrar, ona biraz sebze ve erişte götürürdüm. Meyve, yağ, tuz filan da. Sonra ondan birkaç kitap ödünç alırdım yine. İşte o gün, ona ıspanak ve soya sosu götürürken, kapının eşiğinde durmuş, setin yamacına ve göle bakarken gördüm onu, yüzü eski bir duvardan çıkmış tuğla gibi donuktu.

---

1 En eski Çin güneş takvimi. Bir yıllık olmayan, sabitlenmiş tarihlere sahip bir takvimdir. *–çn*

"Sebzeleri içeriye bırakıver."

Bana bakmadı, sesi tuğladan düşen kül gibi çıkıyordu. Uçup giden kül gibi. Yanından geçerken o bir torba sebzeyi evin kuzeyindeki mutfağa bıraktım. Sonra *Ölüm Kitabı*'nın bir kopyasını almak için evin güneyindeki hem yatak odası hem de çalışma odası olarak kullandığı odaya girdiğimde mavi tuğla döşeli zeminin yazdıktan sonra yırtıp attığı kâğıt yığınlarıyla kaplı olduğunu gördüm, hastalanmış da her yere kusmuş biri gibi. İşte o an anladım ilhamının tükendiğini. Ruhu ve beyni kurumuştu. Yazmak istediği hikâyeyi yazamıyordu. O kadar üzgündü ki ölmek istiyordu. Şaşkınlıkla odasından çıktım, göle doğru bir başına yürüdüğünü gördüm. Mezarlığa yürüyen bir hayaleti andırıyordu. İşte o anda, köyümüz için bu yirmi beş kilometrelik yolu tek başıma yürümeye ve bu dağın tepesine tırmanmaya karar verdim. O kasaba için. Bizim şu toprağımız ve onun üzerinde yaşayanlar için, Yan Amca, Yan Lianke için o bir gece ve yarım gün boyunca olanların hepsini anlatacağım sizlere. Lütfen sizler... Tanrılar... Köyümüzü, kasabamızı ve halkımızı koruyup kutsayın. Oranın gündüz ve gecesini koruyup kutsayın. O kasabanın tüm kedileriyle köpeklerini koruyup kutsayın. Mürekkebi kurumuş kalemi andıran yazar Yan Lianke'yi koruyup kutsayın. Ona ilham ve aydınlanma verin. Ona sonsuz göksel mürekkep ve göksel kâğıt verin. Yazmaya ve yaşamaya devam etmesine izin verin. İki gece ve üç günde *İnsanın Gecesi* adlı romanını yazmayı bitirsin ve bütün ailemi iyi insanlar olarak o kitaba yazsın.

Birinci Tomar
İlk İki Saat:
Yabani Kuşlar İnsanların Zihnine Giriyor

1. (17.00-18.00)

Şimdi nereden başlasam anlatmaya?

En iyisi buradan başlayayım.

O günler, yazın en sıcak günleriydi, ay takviminin altıncı ayının altıncı günündeki Ejderha Cübbesi Bayramı'nda[1] hava o kadar sıcaktı ki toprağın kemikleri bükülüp kırıldı. Toprağın derisindeki tüylerin hepsi küle döndü. Dallar kurudu, yapraklar soldu. Meyveler düştü, çiçekler döküldü. Havada asılı duran tırtıllar yavaş yavaş mumyalaşıp toza dönüştü.

Arabanın biri yolda giderken küt diye tümseğe çarpınca lastiği fıs diye iniverdi. Araba boynunu büküp inmiş lastiğin götürdüğü yöne doğru gitmeye başladı. Köyde öküz ve at çok nadir kullanılıyordu artık. Köylülerin çoğu traktör kullanıyordu. Parası olanlar hasatla uğraşırken bazen araba kullanıyordu. Arabanın lastiği tarlada inerse buğday tarlasına başka bir araç gönderilirdi... Parçalanmak üzere olan kırık dökük bir kamyon. Kırmızı boya kokan bir traktör. Bazen araba çeken öküzlerle atlar ortaya çıkardı. İnsanların çoğu kendi güçlerine ve omuzlarına güvenip buğday balyalarını harman yerine tek tek taşırdı. Fil yutmak isteyen bir

1 Çifte Altılar Bayramı diye de bilinir. Çin'in farklı bölgelerinde farklı isimler alır; farklı etnik gruplar tarafından farklı şekillerde kutlanır. En bilinen gelenek, tüm kıyafetleri ve kitapları dışarı çıkarıp gün ışığının altına koymaktır. Bunun eşyaların küflenmesini engelleyeceği gibi, kişiye servet getireceğine de inanılır. *–çn*

yılanın açgözlülüğüyle tarlanın yanındaki yolda toplandılar. Yol kapanmıştı ya. Dalaşmaya ve kavga etmeye başlayacaklardı.

Kavgada bir kişi öldürüldü. Belki birkaç kişi.

O gece, altıncı ayın altıncı gününde, Ejderha Cübbesi Bayramı'nda, bazı insanlar havanın çok sıcak olmasından ötürü öldü, bizim evin levazımatçı dükkânındaki bütün kefenler satıldı. Dolaba atılmış hurda yığınları, üzeri kurt tutmuş eski malzemeler, dükkânda ne varsa hepsi kapının çalınmasıyla ânında satılıverdi.

Çelenkler satıldı.

Altın varaklı kâğıtlar bir yaprak kalmamacasına satıldı.

Kâğıttan yapılmış erkek ve kız çocuğu figürleri. Sarı kâğıttan, beyaz kâğıttan ve hayıt dalından. Bambudan yapılmış altın kâseler ve gümüş tepsiler. Altın ve gümüş dağlar, altın ve gümüş atlar. Levazımatçının içi daha yeni para sevkiyatı almış banka gibi ölülerin ruhu için yakılan sahte paralarla doluydu. Dizginlerini tutan siyah saçlı erkek çocuğunun saçlarına basan beyaz bir at. Birkaç yeşim kızın bindiği mavili yeşilli bir ejderha. Bizim levazımatçı dükkânına birkaç gün önce girseydiniz –dükkânın adı Yeni Dünya Levazımatçısı– öbür tarafa ait mallarımızın zenginliği sizi çok şaşırtırdı. Şimdi de iyi ama. Ejderha Cübbesi Bayramı'nın arife gecesi işler bir anda açılıverdi. Dükkândaki bütün mallar göz açıp kapamadan satıldı. İnsanlar fiyatların fırlayacağı söylendiği zamanki gibi bankaya koşturup paralarını çektiler harcamak için. Bankayı resmen boşalttılar. Vadesi dolmuş hesaplarındaki eski paraları bile çektiler. Ana cadde üzerindeki tüm dükkânların bütün mallarını satın aldılar.

2. (18.00-18.30)

Alacakaranlık indi.

Alacakaranlık bunaltıcı sıcak tarafından sarıldı. Hafif bir esinti bile yoktu. Bütün duvarlar ve sütunlar yangından sonra duyulan o kül kokusuyla kaplıydı. Dünya yanarak ölmek üzereydi. İnsanların kalpleri yanarak ölmek üzereydi.

İnsanlar, tüm gün çalışmaktan yorgun düşmüştü. İmanları gevremişti. Kimi buğdaylarını hasat ederken tarlada uyuyakalmıştı. Kimi harman yerinde harman döverken uyuyakalmıştı. Bu yılın mahsulü iyiydi. Buğday taneleri soya fasulyesi kadar şişmişti. O kadar şişmişlerdi ki tanelerin üzerindeki çatlaklardan un sızıyordu. Döküldü de. Altın buğday başakları yolun üzerine düştü, başaklarla buğday taneleri insanların ayaklarına takılıyordu. Hava durumu raporu üç gün içinde fırtına çıkacağını söyledi. Ardından günlerce sürecek yağmur bekleniyordu. Hızlı bir şekilde hasat yapmayanın buğdayı tarlada çürüyecekti yani.

Telaşla hasada başladılar.

Aman elinizi çabuk tutun.

Köydeki bütün oraklar meşguldü. Bileme taşlarının başı üzerlerine eğilmiş insan kalabalığından geçilmiyordu. Gök ile yer arasında, tarlalar ile yaban arasında, her yer insan kaynıyordu. Her yer sesti. Tarlalar ile dünya üzerinde her yer insan kaynıyordu. Her yer sesti. Ses sese karşıydı. Omuzlarında çiğindirikle birbirlerinin yanından geçerken çarpışanlar kavgaya tutuşuyordu. Harman dövme makinesini kullanmak için iki aile birbirine girdi. Daha uzakta, üçüncü amcamla beşinci amcam, iki kardeş değirmen taşı için dövüşüyorlardı.

Ben dükkânın girişine kıvrılmış Yan Lianke'nin *Canlanan Zaman Su Gibi Akıyor* romanını okuyordum. Annemle babam bambu yatağımı dükkânın girişine çekmişti, lambanın ışığı bir ileri bir geri sallanırken bizim dükkânın tabelasında yazan o iki kelimeyi, Yeni Dünya kelimelerini görebiliyordum. Tabela siyahtı. Harfler altın rengi. Altın rengi o alacakaranlıkta toprak sarısına dönmüştü. Akşam yemeğini yiyeli çok olmamıştı ki babam bir bardak su getirdi, sonra yolun kenarındaki kendi bambu yatağına oturdu. Annem topallayarak gelip babama bir kâğıt yelpaze verdi. O sırada birisi babamın önünde duruyordu. Uzun boylu. Göğsü çıplak. Beyaz mintanının yenleri yukarıya sıvanmış. Baştan aşağı ter ve buğday kokuyordu. Kırmızı suratlı. Kısa saçlı. Saçlarının arasına kuru buğday başağı karışmış. Kafasında

bayrak gibi duruyor. Nefes nefese kalmıştı, samandan iplik gibi boğazına girip çıkan bir hırıltıyla konuşuyordu.

"Tianbao Abi, babam için üç çelenk ve beş takım kâğıt süs hazırlayıversene."

Babam kaskatı kesildi. "Babanın nesi var?"

"Öldü. Öğleyin odasında uyuyordu... İki gündür hasatla uğraşıyordu, ben de biraz kestirmesini istedim. Mışıl mışıl uyuyordu, sonra aniden kalkıp yatağın üzerine oturdu. Eline bir orak aldı. Biraz daha kesmezse buğdayın tarlada çürüyeceğini söyledi. Hasadı kaldırmazsa mahsul çürüyecekmiş. Sonra yataktan çıkıp tarlaya doğru yola koyuldu. Onunla konuşmak isteyenleri görmezden geldi. Başını bile çevirmiyordu. Kendi içine dönmüş, yürümeye devam ediyordu. Onu görenler uyurgezer gibi göründüğünü söylediler. Ona söylenenleri duymuyordu. Öyle bir rüyanın içindeydi ki kimse onu uyandıramıyordu. Kendi kendine konuşuyordu. Başka bir dünyada yürüyor ve kendisinin başka bir beniyle konuşuyor gibiydi. Buğday tarlasına vardığında, hemen kesmeliyim, dedi, sonra eğilip deli gibi kesmeye başladı. Bir süre sonra yorulduğunu, biraz dinleneceğini söyledi, belini doğrultup biraz dinlendi. Sonra susadığını, biraz su içmek istediğini söyledi, Batı Dağı'nın yamacının altındaki kanala gidip su içti. Suyu içtikten sonra, hâlâ rüyadaydı, kanalın içine düşüp boğularak öldü."

Babasının uyurken kanalın içine düşüp boğulduğunu söyleyen kişi, kasabanın doğusunda yaşanan Xia ailesinden bir adamdı. Daha sonra ona Xia Amca diye hitap etmem gerektiğini öğrendim. Xia Amca, babasının uykuda gezerken nasıl boğulduğunu anlatmıştı. Fakat babasının şanslı olduğunu da söyledi, yıllardır uyurgezer birini görmemişti, sonra birden babası uyurgezer olmuştu işte. Babası uykusunda öldüğü için de hiç acı çekmemiş olmalıymış. Bunları söyledikten sonra telaşla uzaklaştı. Yüzü küle dönmüştü. Ayağında bir çift beyaz bez ayakkabı vardı. Topukları ayakkabının içine bir girip bir çıkıyordu.

Xia Amca'nın konuşmasını bitirir bitirmez telaşla koştur-

masını izlemek, dışarı çıktığında anahtarlarını unuttuğunu fark eden ve onları bulmak için evine geri dönen birini izlemek gibiydi. Kapının önündeki sokak lambasının altında kitap okuyordum. Yan Lianke'nin *Canlanan Zaman Su Gibi Akıyor* romanını okuyordum. Bu roman devrim hakkındadır. Devrim, dört mevsim boyunca hiç durmadan devam eden bir kasırga gibidir. Devrimciler de bu kasırgada dört bir yana koşturan deliler gibidir. *Dört deniz köpürüyor, bulutlar ve sular kızgın; beş kıta sallanıyor, rüzgâr ve gök gürültüsü gürlüyor. Okyanusta yelken açtıysan dümenciye güveneceksin; on bin varlığın büyümesi güneşe bağlıdır.* Bu cümlelerin tınısı havai fişek gibi patlıyordu. Yaz sıcağında düşen gök gürültülü yağmur gibi. Öyle yoğun. Çamurlu su gibi. Kirli, gevrek gevrek, pis. Kitabın konusu bizim buranın insanlarının Lenin'in cesedini almak için Rusya'ya gitmek istemeleriydi. Uydurma olduğu çok belli ama Yan Lianke bunu doğruymuş gibi yazmış. Hikâyesini sevmedim. Hikâyenin üslubunu da beğenmedim. Ama beni neden bu kadar cezbettiğini bilmiyorum. Ben kitap okurken Xia Amca geldi, bir şeyler söyledi, sonra da gitti. Başımı kaldırıp girişin önüne koyduğu yatağında oturan babamın yüzüne baktım. Babamın yüzünün Xia Amca'nınkinden daha kararmış ve kayıtsız olduğunu gördüm. Daha çok kokusu ve rengi olmayan beton bir duvara benziyordu. Xia Amca'nın yüzü anahtarlarını kaybetmiş gibi görünüyordu. Babamın yüzüyse bir deste anahtar bulmuş gibiydi... Hem işe yarayan hem de işe yaramayan. Anahtarları çöpe mi atmalı yoksa orada öylece durup anahtarları kaybedenin telaşla geri gelmesini mi beklemeli bilmiyordu. Tereddüt ediyordu. Ölçüp biçiyordu. Babam yataktan kalktı. Annem dükkândan ona seslendi. "Biri mi ölmüş?" Babam, bakışlarını uzaklaşmakta olan Xia Amca'nın sırtından dükkâna doğru çevirdi. "Köyün doğusundaki Xiaların ihtiyar ölmüş, uykuda dolaşırken Batı Nehri'nin kanalına düşüp boğulmuş."

Bir soru, bir cevap, rüzgâr estiğinde ağaç yapraklarının hareket etmesi gibi. Babam ayağa kalkıp yavaş yavaş dükkâna doğru

yürümeye başladı... Yavaş yavaş yürüyordu, şimdi biraz bizim dükkândan bahsetmeliyim. Dükkân, kuzeydeki kasabaların her caddesinde görülebilen iki katlı kırmızı tuğlalı bir binaydı. Üst kat konut olarak kullanılıyordu. Alt katsa ticaret için. Dükkânın önünde, her ikisi de kâğıt süslerden yapılmış çelenklerle dolu olan iki satış odası vardı... Yine kâğıttan öküzler ve atlar... Altın ve gümüş dağlar, erkek ve kız çocukları. Bunlar geleneksel ürünlerdi. Modern ürünlere gelince kâğıt ve mürekkeple yapılmış televizyonlar vardı. Buzdolapları. Küçük arabalar. Dikiş makineleri. Annem topaldı ama kâğıt kesme konusunda çok yetenekliydi. Kâğıt keserek pencere çiçekleri, saksağanlar, buğday kokusu koklayan ve birazdan şakımaya başlayacakmış gibi duran çiğdeci kuşları yapardı. Kâğıttan bacası tüten traktörler bile yapabilirdi. Köylüler evlenmeden önce düğün süslemeleri için hep ona uğrardı. Belediye başkanı, annemin bir kâğıt kesme sanatı ustası olduğunu söylerdi. Fakat kâğıttan düğün süsü yapmak para kazandırmıyordu. Kimse para vermiyordu. Daha sonra babam ve annem Yeni Dünya Levazımatçısı'nı açtı. Babam bambudan envaiçeşit çerçeve yapmada ustalaşmıştı. Annemse kâğıttan cenaze süslemesi yapmada ustaydı. Kâğıtla bambu birleştiğinde cenaze levazımatına dönüşüyor, herkes de parasıyla satın alıyordu.

İnsanlar cenaze için bir şeyler almaya istekliydi ama düğün için değil, çok tuhaf.

İnsanlar rüyalara inanıyor ama gerçeğe inanmıyordu, çok tuhaf.

Babama gelince. Babam gerçekten de kısaydı, boyu bir buçuk metreye bile varmıyordu. Taş çatlasa bir elli derdiniz. Anneme gelince. Annemin boyu uzundu. Babamdan bir baş daha uzundu. Babamdan bir baş daha uzundu ama onun da sağ bacağı kısaydı biraz. Küçükken geçirdiği araba kazası yüzünden bacağı kırılmış. Bacağı kırılınca topal kalmış. Kalıcı bir sakatlık. Bu yüzden babam ve annem nadiren birlikte yürür. Babam kısadır ama uçarcasına yürür. Babam kısadır ama sesi gök gürültüsü kadar yüksektir. Babam kızdığında ev öyle bir sallanır ki kirişlerin

tozu dökülür. Çelenklerin kâğıt yaprakları düşer. Ama babam iyi adamdır. Genellikle sinirlenmez. Sinirlendiğinde genellikle kimseye vurmaz. Şu on dört yaşıma kadar babamın annemi dövdüğünü birkaç kez gördüm sadece. Anneme en fazla on kere filan küfretmiştir.

Babam onu ne zaman dövse annem öylece oturup vurmasına izin verir. Babam iyi adamdır, ona birkaç kez vurduktan sonra durur.

Babam ona ne zaman küfretse annem sesini bile çıkarmaz. Annem iyi kadındır, o sesini çıkarmayınca babam da çok geçmeden küfretmeyi bırakır.

Babam ve annem gerçekten de iyi insanlardır, şimdiye kadar beni ne dövdüler ne de küfrettiler bana.

Bizim evin hâli işte böyle. Yeni Dünya Levazımatçısı'nı açtık. Çelenk satıyoruz. Kefen satıyoruz. Kâğıt süslemeler satıyoruz. Ekmeğimizi ölülerden çıkarıyoruz yani. Birinin ölümü bizim evde mutlu bir olay sayılır. Ama babam ve annem iyi insanlardır, birinin ölmesini öyle dört gözle filan beklemezler. Bazen umurlarında bile olmaz. Aksine mallar peynir ekmek gibi satıldığında, dükkânın işleri tıkırında gittiğinde, babam hep şunu sorar anneme. "Hayırdır inşallah? Hayırdır inşallah?" Annem de babama sorar. "Hayırdır inşallah? Hayırdır inşallah?"

Babamın bu "hayırdır inşallah" sözünü yine duydum dükkânda... Hayırdır inşallah? Hayırdır inşallah? Ardıma dönünce dağ gibi istiflenmiş cenaze süslerinin yerinde yeller estiğini gördüm. Annem daha önce çelenklerin olduğu yerde oturuyordu, önünde kırmızı, sarı, mavi ve yeşil kâğıtlar vardı. Sağ elinde bir makas. Sol elinde bir deste katlanmış kırmızı kâğıt. Yer konfeti ve kâğıt parçalarıyla kaplanmıştı. O renkli kâğıt yığınının içinde, annem... Beklenmedik bir şekilde... Annem kâğıt keserken ansızın uyuyakaldı.

Duvara yaslanıp uyuyakaldı.

Cenaze süsü yaparken yorgunluktan uyuyakaldı.

Babam, onun önünde durmuş söyleniyordu. "Hayırdır inşal-

lah? Hayırdır inşallah? Birisi üç çelenk ve beş takım kâğıt süsleme siparişi vermişti, yarın sabah onları almaya gelecek."

Başımı kapının ağzından yine dükkânın içine çevirdim, annemi görünce uyurgezerlikten ölen ihtiyar Xia geldi aklıma. Bu uyurgezerlik denilen illetin gün boyunca zihninizi en çok kurcalayan şeyin kemiklerinize kazınmasının bir sonucu olduğunu düşündüm, düşünceleriniz iliklerinize işliyor, uyuduktan sonra da uyanıkken düşündüğünüz şeyleri düşünmeye devam ediyor ve bu düşünceleri rüyalarınızda gerçekleştirmeye çalışıyordunuz. Bürokratların *yürürlüğe koyma* dedikleri şeye benziyordu bu. Halk arasında *gerçekleştirmek* deniyordu buna. İnsanlar düşüncelerini rüyalarında hayata geçirmeye çalışıyorlardı. Babam ve annem uyurgezer olsalardı ne yaparlardı diye düşündüm. Ne yaparlardı acaba? Zihinlerini en çok kurcalayan şey neydi? Kemiklerine ne kazınmıştı?

Birden uyurgezer olup olmadığımı düşündüm. Uyurgezer olsaydım, ne yapardım ki? Gerçekten de rüyadayken ne yapardım acaba?

3. (18.31-19.30)

Ne yazık ki her zaman çok az uyurum. Yorulmuyorum ki kütük gibi uyuyayım. Öyle kemiklerime kazınmış, iliklerime işlemiş bir düşünce de yok. Bir erkeğin hamile kalamayacağı gibi uyurgezerlik de uğramayacak bana. Şeftali ağacı kayısı çiçeği veremez. Ama uyurgezer insanlar gördüm. Uyurgezerliğin bu kadar hızlı yayılacağını hiç düşünmezdim. İnsanların sanki çağırılıyorlarmış gibi birbiri ardına uyurgezere dönüşecekleri hiç aklıma gelmezdi. Peş peşe. Hele ki bu köyde, bu kasabada, Funiu Sıradağları'nda, bu koskoca dağ silsilesinin tüm köylerinde, hatta dünyada yaşayan herkesin öyle bir gecede, birden ona, ondan yüze artarak uyurgezerlere dönüşeceği aklımın ucundan bile geçmezdi.

Aileler birbiri ardına uykuda gezmeye başladı.

Binlercesi, on binlercesi uykuda geziyordu.

Göğün altındaki tüm dünya uykuda geziyordu.

Ben hâlâ *Canlanan Zaman Su Gibi Akıyor* romanını okuyordum. Hikâye o kadar garipti ki şeftali ağaçları kayısı çiçekleri açmıştı. Kayısı ağaçları armutla bezenmişti. Hikâyeyi beğenmeseniz bile roman tuhaf bir biçimde elinizden tutuyordu. Elinizden tutup sizi hikâyenin içine çekiyordu.

Gao Aijun sokakta bir fen[1] *buldu, şeker almak için bakkala gitmeyi düşündü. Bir şeker iki fendi, parası yetmiyordu, hasır şapkasını satmaya karar verdi. Hasır şapkayı beş maoya*[2] *sattı. Beş maosu olunca iki yüz elli gram haşlanmış domuz eti yemek istedi. Domuz eti mis gibi kokuyordu. Fakat yarım kilo domuz eti on yuan idi. Parası yetmeyince giysilerini satmaya karar verdi, çirkin yerlerini örtmek için sadece donuyla kalacaktı. Giysilerini çok paraya sattı. Elli yuana. Elli yuanı olunca ne iki yüz elli gram ne de yarım kilo haşlanmış domuz eti yemek istedi. Gerçek et yemek istiyordu, tüm vücudu enerji dolsundu, kasabanın diğer ucundaki kuaför salonuna doğru yürüyüp önünde volta atmaya başladı. Kuaför salonundaki genç kızlar vücutlarını satıyordu. Kuaför salonunun genelevden farkı yoktu. Herkes kuaförün Suzhou ve Hangzhou'dan gelen yeni kızlarının çok iyi, yumuşak tenli ve bir içim su gibi olduklarını söylüyordu. Ama geneleve gidip bu bir içim su kızların vücutlarını okşamak, elli yuan ile halledilebilecek iş değildi. O odalardan birine girip yatağa uzanmak bile yüz elli yuana patlıyordu. İşi bitince oradan ayrılmaz da geceyi orada geçirmek isterse fiyat iyice şişip beş yüz yuana yükseliyordu. Beş yüz yuan da beş yüz yuandı hani. Ama bir geneleve gitmek, çocukluğundan beri hayali ve arzusu olmuştu. İyice düşünüp taşındı, planını gerçekleştirmek istiyorsa fedakârlık yapmaktan başka seçeneği olmadığına karar verdi. Ayaklarını yere vurup dişlerini sıktıktan sonra geri dönüp karısı Xia Hongmei'yi satmaya karar verdi.*

Bu hikâye, bu roman, neden bu kadar gerçek görünüyor? Neden bu kadar gerçekçi? Düşündüm. Gülesim geldi. Tam gülecekken önümde daha da gülünç bir şey belirdi. Sokakta birkaç elin

1 Çin para birimi yuanın yüzde biri. *–çn*

2 Mao ya da jiao, Çin para birimi yuanın onda biri. *–çn*

aynı anda davula vurmasını andıran ayak sesleri duyuldu. Ardıma dönünce bir grup çocuk gördüm. Yedi ila sekiz yaşlarında. Belki de on ya da daha büyük. Otuzlu yaşlarındaki bir adamı takip ediyorlardı. Adam, sırtı çıplaktı, harmanda kullanılan ahşap bir kürek taşıyordu. Kendi kendine mırıldanıyordu. "Birazdan yağmur yağacak. Günlerce sürecek yağmur yağacak. Başkalarıyla bir değilsin sen, ticaret yapmıyorsun, çiftçilikle geçiniyorsun. Harman yerindeki buğdayı kaldırmazsan tüm mahsul küflenecek. Bir mevsimlik buğday pisi pisine gidecek. Pisi pisine ekmiş olacaksın." Adamın gözleri birazdan uykuya dalacakmış gibi yarı kapalıydı. O kadar hızlı yürüyordu ki ayaklarının altından rüzgâr esiyordu. Arkasından biri itiyormuş gibi yürüyordu.

Hava çok boğucuydu. Havada ne bir nebze nem ne de gece serinliği vardı. Adam sokakta doğudan batıya doğru sanki bir çuvalın içinden geçiyormuş gibi yürüyordu. Sokak lambalarının ışığı çamur sarısıydı. Tepemizden kül savruluyordu sanki. İnsanlar küllerin içinde yürüyordu sanki. Onu kovalayan çocuklardan biri anadan doğma çıplaktı, çocuğun o küçük kuşu iki bacağının arasında vahşi bir kuş gibi bir yukarı bir aşağı uçuyordu. "Uyurgezer olmuş... Uyurgezer olmuş..." Çocukların hepsi dikkatle ve merakla böyle fısıldıyorlardı. Sanki bunu yüksek sesle söylerlerse onu uyandırabileceklerinden korkuyorlardı. Ama bağırmazlarsa da karşılarına ancak yüz yılda bir çıkabilecek o merak ve neşeyi kaçıracaklardı.

Uyurgezer, o tempolu yürüyüşüyle ağzını açmış da birazdan yolu yutacakmış gibi görünüyordu.

Çocuklar koşar adım arkasından geliyordu. Onu rüyasından uyandırmamak ve iyi bir gösteriyi yarıda sonlandırmamak için onunla aralarında birkaç adımlık mesafe bırakıyorlardı.

Şimdi tam da gözlerimin önündeydiler.

Bizim evin karşısındaki eski evde yaşayan Zhang Amca'ymış meğer. Zhang Amca köyün meşhur işe yaramaz adamlarından biriydi. Ne para kazanmaktan ne de ticaretten anlardı. Bundan ötürü karısı hep tokat atardı ona. Hatta para kazanabilen bir

adamla yatmak için güpegündüz nehrin doğu yakasına gitmişliği bile vardı. Sonra o adamla birlikte köyü terk edip büyük şehre gitti. Luoyang ya da Zhengzhou'ya. Ama o adam onunla yatmaktan sıkılmış olacak, ondan hoşlanmıyordu artık. İstemiyordu onu. Bir kenara atılınca evine geri döndü kadın, avluya adımını atar atmaz, Zhang Amca o ucuz karısına dedi ki: "Döndün demek, hadi yüzünü yıka da içeriye geç, bir şeyler yersin." Hatta karısına yemek yapıp buharda çörek pişirdi. Bu Zhang Amca boynuzlu tosbağanın önde gideni. Ama şimdi uyurgezer olmuş. Yeni Dünya'nın kapısında ayağa dikilip, "Zhang Amca!" diye seslendim. Sesim patlamış mısır gibi çıktı. O boğucu hava, patlamanın etkisiyle ileriye itildi. "Baba... Zhang Amca sokağın karşısında uykusunda geziyor... Bizim evin önünden geçiyor." Ardıma dönüp dükkânın içine doğru seslendim. Kitabı bıraktım. Kapının eşiğinden atladım, Zhang Amca'nın ve onu kovalayan çocukların peşine takıldım. Onlara yetiştim. O çocuk sürüsünün içinden geçmek bir koruya dalmak gibiydi. Başka bir sokak lambasının altına girene kadar ilerledim ve orada Zhang Amca'nın kolunu çekip bağırdım... "Uyan, uyansana! Zhang Amca, uykuda geziyorsun!"

"Uyan, uyansana! Zhang Amca, uykuda geziyorsun!"

Zhang Amca beni görmezden geldi. Kolumu bir kenara itti. "Yağmur yağarsa buğday bozulacak, ne yapmalı? Nasıl yapmalı?" Peşinden koşturup yine kolunu çektim. Kolumu yine bir kenara itti. "Mahsul bozuldu, karımla çocuklar geri döndüklerinde acıkmış olacaklar. Karnı acıkınca yine şamata çıkaracak, yine başka bir adamla kaçacak." Bu cümleyi bir öncekinden daha yumuşak bir ses tonuyla söylemişti, başkalarının duymasından korktuğu için bana fısıldıyordu sanki.

Arkasında şaşkınlıktan kalakaldım. Şaşkınlıktan elim ayağım çözüldü. Bir süre öyle durduktan sonra koşar adım önüne geçtim, yüzünün eski bir gri tuğlaya benzediğini gördüm. Vücudu yaşlı bir karaağaç kadar kaskatıydı. Ayakları bir çift çekiç kadar güçlü bir ses çıkarıyordu. Gözleri uyumuyormuş gibi ardına ka-

dar açılmıştı. Uyanmış gibi. Ama konuşurken kimsenin yüzüne bakmıyordu, yüzündeki o tuğla benzeri ifade uyuduğunu kanıtlıyordu (ispat ediyordu).

Sokaktan gökyüzüne bakınca gökyüzünün tepemizde yüzen bir sis bulutu varmış gibi puslu olduğunu gördüm. Dikkatle baktığımda sisin içinde ateş böceği gibi parıldayan bir veya iki yıldız seçebildim. Kuaförle bakkal. Züccaciyeci. Özel bir giyim mağazasıyla devlete ait küçük bir elektronik mağazası. Kasabanın anacaddesinin doğu tarafındaki dükkânların tüm kapıları ve pencereleri açıktı. İçeride biri olsun ya da olmasın. Işıklar yanıyor olsun ya da olmasın. Esnafın kimi dükkânı kapatmış, buğday hasadı için eve dönmüştü. Kimi dükkândaki vantilatörün altında oturuyor veya uzanıyordu. Kaldırıma oturmuş ya da uzanmış, elinde yelpazeyle yellenenler de vardı. Sokak sessizdi. Gece huzursuzdu. İnsanlar tembeldi. Zhang Amca dükkânların önünden geçerken kimi ona bakmak için başını çeviriyordu. Kimileri dönüp de bakmadı bile, o sırada ne yapıyorlarsa onu yapmaya devam ettiler.

Çocuklar, "Uyurgezer! Uyurgezer! Çabuk gelin de uyurgezere bakın!" diye bağırıyorlardı; gece belirsiz ve karanlıktı. Belki birisi duymuştur. Belki duymamıştır. Belki de duymuş ama duymamış gibi yapmıştır. Duyan dışarıya çıkıp bakar, yolun kenarında durup gülerdi. Zhang Amca uzaklaştıktan sonra evine dönüp ne yapıyorsa onu yapardı. Uyurgezerlik büyük bir olaydır. Uyurgezerlik büyük bir olay değildir de. Kasabada yüzlerce, binlerce yıldır neredeyse her yaz meydana geliyor. Bazen aynı yaz hem de birkaç kere. Uyurgezer birinin bir başkasıyla zerre kadar ilgisi yoktur. Kim hayatında bir ya da birkaç kez uyurgezerlik yapmamıştır ki? Yatakta sağa sola dönüp yorganı üzerinden atmak filan? Hayatın boyunca uykuda yüzlerce kez sayıklamak gibi. Uykuda sayıklamak bir tür sığ uyurgezerliktir. Sayıklarken yataktan kalkıp bir şeyler yapmaksa bir tür derin uyurgezerliktir. Bu dünyada yaşayan ve çalışan herkesin hayatı boyunca birkaç kez sığ veya derin uyurgezerlik yapmışlığı vardır.

Gece çok pusluydu.

Gökyüzü çok boğucuydu.

Meşgul olanlar meşgul olmaya, boşta olanlar boşta olmaya devam etti. Ne meşgul ne de boşta olanlar ne meşgul ne de boşta olmaya devam etti. Zhang Amca sokağı geçip kasabanın dışına çıktı. Kendi tarlasına vardı. Sonra kendi tarlasında, olgunlaşmış buğdayın önündeki küçük bir harman alanına gitti. Kasabanın dışındaki manzara kasabadakinden çok farklıydı. Tarlalarda az ya da çok her zaman rüzgâr olurdu. İki hane tarafından paylaşılan küçük harman yerleri, birkaç hane tarafından paylaşılan, yarım dönümlük, orta büyüklükte harman yerleri ve üretim tugayının bıraktığı, her biri bir dönümden daha fazla olan büyük harman yerleri vardı, bunların hepsi anayolun iki yanına sıralanmıştı. Anayol geceleri, parlayan bir nehre benzerdi. Bu irili ufaklı harman yerleri nehrin iki yanına serpiştirilmiş göletleri andırıyordu. Uzaktaki büyük harman yerlerinden harman dövme makinelerinin gümbürtüsü geliyordu. Yakındaki küçük harman yerlerinden at ya da öküzün çektiği düvenlerle değirmen taşlarının gıcırtısı geliyordu. Buğday demetlerini balya balya değirmentaşının üzerine bırakan insanların patırtısı da vardı. Tüm bu sesler bir araya geldiğinde, gölde süzülen bir teknenin veya birkaç teknenin, hatta birkaç düzine teknenin sesine benziyordu.

Gece göğü engin, harman yeri küçüktü. Tüm sesler gece tarafından yutuluyordu. Sonunda bir tür sessizlik oldu. Harman yerindeki lambaların ışığı çamur sarısıydı. Zhang Amca o çamur sarısına basa basa kasabadan çıkıp kuzeye yöneldi. Bir süre sonra onu takip eden çocuk sürüsü peşini bıraktı. Takibi bırakınca kasabanın girişinde dikildiler. Ben hâlâ Zhang Amca'yı takip ediyordum. Onun yürürken bir ağaca çarpmasını görmek istiyordum. Ya da bir elektrik direğine çarpmasını. Böylece burnu kanayacak ve bir ah sesiyle uyanacaktı. Uyurgezerlikten uyandığında vereceği ilk tepkiyi görmek istiyordum. Söyleyeceği ilk şey ne olacaktı? Uyandığında ilk ne yapacaktı acaba?

Neyse ki onların harman yeri uzakta değildi. Anayolda iki yüz elli metre kuzeye ilerledikten sonra oraya vardı. Yoldan harman yerine ulaşmak için içi yağmur suyu dolu bir hendeği geçmek zorundaydı. Üzerinden geçerken kayıp hendeğin içine düştü. Uyanacağını sandım ama hendeğe düştüğü gibi kalkıp dışarıya tırmandı. "Erkek adam karısıyla çocuklarını aç bırakmaz. Karısıyla çocuklarını aç bırakmaz." Uyanmamıştı, uykusunda öyle kendi kendine konuşuyordu. Hendeği geçip harman yerine ulaştı. Gide gele yolu ezberlemiş, harman yerini uykusunda bile bulmuştu. Aslında mantıklıydı. Harman yerinin yanındaki kavak ağacına asılı lambayı yaktı. Işık yandı. Ahşap küreği yere bırakıp etrafına bakındı. Buğday başaklarını dövmek için kullandığı büyük demir eleği harman yerinin ortasına itti. Bir balya buğday taşıdı. Balyanın bağını çözdü. Bir demet buğdayı saplarından sıkıca kavradı. Tuttuğu buğdayları eleğe vurmaya başladı.

Onun yanında duruyordum. Harman yerindeki her şeyi görebiliyor ama beni göremiyordu. Kalbinde bana yer yoktu. Uyurgezerler sadece kalplerindeki kişilerle şeyleri görebilir. Diğer şeyler ve dünya onlar için mevcut değildir artık. Buğday taneleri elekten dökülürken patlamadan çıkarmışçasına etrafa saçılıyor, havaya ince bir hışırtı bırakıyorlardı. Olgun buğdayın kokusu, kızartma tavasından geliyormuş gibi güzel kokuyordu. Gökyüzünde daha çok yıldız vardı sanki. Uzaktan harman makinesini önce kimin kullanacağına dair tartışma sesleri yükseliyordu. Yakınlarda ağaca tünemiş bir bülbülün şakıması duyuluyordu bazen. Başka da bir şey yoktu. Her şey sessiz ve saftı. Her şey grimsi bir siyahlıkta ve bulanıktı. Yüzünden ter damlarken yerden bir avuç buğday tanesini aldı. Başka bir şey yoktu. Her şey sessiz ve saftı. Her şey grimsi bir siyahlıkta ve bulanıktı. İlk balyayı döktükten sonra yığından bir balya daha aldı. Başka bir şey yoktu. Her şey sessiz ve saftı. Artık izlemek istemiyordum. Bu uyurgezerin ne yapacağını görmek istemiyordum artık.

Buna uyurgezerlik deniyordu işte. Uyurgezerlik aslında insanın zihnine giren yabani bir kuştur. İnsanın beynini allak bullak

eder. Ne düşünüyorsan rüyanda onu yaparsın. Neyi yapmaman gerekiyorsa onu yaparsın. Geri dönmek istiyordum. Tam ardıma dönmüş uzaklaşmak üzereydim ki bir şey oldu. Bu şey, cam bir şişenin pat diye kırılmasına benziyordu. Zhang Amca bir balya buğdayı daha dövmüş, üçüncü balyayı almaya gidiyordu. Ama tam balyayı alacakken nedense balya yığınının arkasına yöneldi. Oraya giderken yığının arkasından bir kedi sıçradı. Zhang Amca'nın omzuna basıp koşarak sırtından aşağıya atladı. Kedinin yüzünü tırmalayacağından korkmuş olacak içgüdüsel bir hareketle elleriyle yüzünü kapatmıştı. Şaşkınlıktan orada öyle kazık gibi kalakalmıştı. Bir süre sonra kendi kendine konuşmaya başladı, kendini suçluyordu, sesi şaşkınlık ve şüphe doluydu. "Burada ne yapıyorum? Burada ne yapıyorum?" Sonra ardına dönüp baktı. "Burası bizim harman yeri. Ama neden burada buğday dövüyorum? Neden burada buğday dövüyorum?"

Uyandı. Yani uyanmış gibi görünüyordu. "Uyuyordum, buraya buğday dövmeye nasıl geldim peki? Bu harman yerine nasıl geldim ben?" Uyanmıştı galiba. Gökyüzüne baktı. Yüzünde kendisinin göremediği bir şaşkınlık ve kafa karışıklığı ifadesi vardı. Bir şey arıyormuş gibi ardına döndü. Bakışları yanında getirdiği o ahşap küreğin üzerine düşünce bir şeyler hatırlar gibi oldu. Aniden yere çömeldi. Yüzünü tokatlayıp bağırmaya başladı. "Seni anasını sattığımın, gerçekten de beş para etmezin birisin! Seni anasını sattığımın beş para etmezi seni! Sen burada kıçını yırtarken karın kimbilir kiminle kaçmıştır yine, bir de kalkmış onun için buğday dövüyorsun! Karın başka biriyle yatıyor, sense kalkmış onun için buğday dövüyorsun!"

Duvara defalarca yumruk atıyormuş gibi yüzünü tokatladı. "Seni anasını sattığımın, gerçekten de beş para etmezin birisin! Seni anasını sattığımın beş para etmezi seni!"

Kendine defalarca vurduktan sonra kendini haklı çıkarmaya çalıştı. "Onun için yapmıyorum. Çocuğum için yapıyorum."

"Hay anasını, onun için yapmadım. Çocuğum için yaptım."

Sonunda kendine vurmayı bıraktı. Kendi kendine de konuş-

muyordu artık. Sonra un çuvalı gibi yere devrildi. Bir süre sonra bir buğday balyasına yaslanıp uykuya daldı. Sanki yatakta dönerken uyanmış da hemen ardından yeniden uykuya dalmıştı. Uyanık olduğu o süre daha büyük bir rüyanın içindeki müzikal bir aradan başka bir şey değilmiş gibiydi. Aradan sonra ilk rüyasına geri dönmüştü. Şaşırmıştım. Çok şaşırmıştım. Onun önünde durmak, sadece benim için oynadığı bir oyunu izlemek gibiydi. Uyandığını söylediğinde uyandığına inanmıyordum. Uyuduğunu söylediğinde uyuduğuna da. Onu denemek için üzerine yürüdüm. Şöyle bir ittim. Taş sütunu itmek gibiydi. İki elimle sarstım. Su torbası sallıyordum sanki. Vücudu ellerimin arasında bir-iki kere sallandı ama hemen ardından su torbası şekline geri döndü. "Zhang Amca! Zhang Amca!" Yüksek sesle bağırdım. Sanki cesedin birine bağırıyordum. Ama hâlâ nefes alıyordu. Kesik kesik horluyordu da. "Karın geri döndü. Karın geri döndü." Onu sarsmayı bıraktım, uyandırmaktan da vazgeçmiştim artık. Ölü gibi uyuyordu. Cesede dönüşmüştü. Ben de cesedine bağırırmış gibi bağırdım ona. "Karın geri döndü, yanında o adamla birlikte geri döndü. Sen uyurken karın o adamla birlikteydi."

İşte o zaman durum eskisi gibi değildi artık.

Eskisi gibi değildi artık.

Gecenin bir körü güneş doğmuş gibiydi.

Zhang Amca'nın derisinde ateş yanıyordu sanki. Toprak duvarı ya da tozlu tuğlayı andıran o uykulu yüzü haykırışlarıma karşılık verip hareket etmeye başladı. Oturur pozisyona geçti, yanakları seğiriyordu, yüzü toz toprak içindeydi. Gözleri güçlükle açıldı. Bana bakıyordu. Ama bakışları beni delip geçiyormuş da arkamdaki yola bakıyormuş gibiydi. Anayol uzaktan akan bir nehir gibiydi. Uzaktan yine uzaklara akıyordu. Kuzeyden güneye her ses nehirden kıyıya vuran suyun sesi gibiydi. Zhang Amca bakışlarını anayolun kuzey ucuna dikti. Karısı kasabayı bu yoldan geçerek terk etmişti. Luoyang'a gitmişti. Zhengzhou'ya gitmişti. Belki de Pekin veya Guangzhou'ya gitmişti. Nereye gitmiş-

se gitmiş, köyün para kazanabilen adamlarından biriyle birlikte buradan ayrılmıştı işte.

Dağ silsilesinin ötesindeki dünyaya gitmişti.

Zhang Amca'nın bakışları dış dünyaya giden bu yolun üzerine kenetlenmişti. Işığın altında bir süre dudağını ısırdı. Üst ve alt dişleri arasında sürtünme sesi vardı. Birbirine sürtünen iki sıra koyu yeşil granit taşı gibi. Ses de koyu yeşildi. Gecenin rengi de koyu yeşildi. Çok boğucuydu. Bazen tarlalara yabandan hafif bir esinti geliyordu. Rüzgârdaki buğday kokusu insanın burnuna burnuna vuruyordu. Boğazdan aşağıya iniyordu. Akciğerlerle mideye çörekleniyordu. Arabalar anayolda güneyden kuzeye gidiyordu. Işıkları bıçak gibi keserek ilerliyordu. Sonra yeniden kesiyordu. Zhang Amca o ışıklara bakıyordu. Uzaklaşan arabalara bakarken, diş sürtünme sesi diş gıcırdamasına dönüştü. Dişlerinin arasından, kırağı tutmuş ama henüz yere düşmemiş yaprakları andıran, kuzgun karası koyuluğunda yeşil bir ses çıktı.

O kırağı tutmuş yapraklar havada salınıyordu. Bir süre salındıktan sonra o donmuş dallardan ayrılıp döne döne süzülmeye başladılar. Zhang Amca'nın bakışları kadar soğuktular. Dişlerinin arasından çıkan o ses gibiydiler.

Aniden ayağa kalktı. Az önce rüzgâr gibi geçen araba onu ayağa kaldırmıştı sanki. Dimdik ayakta dururken o arabanın gittiği yöne doğru bakıyordu. Yüzündeki kaslar çökmüştü. Dişleri takırdıyordu. Orada öylece, eklemlerinde bir enerji patlaması yaşanacakmış gibi ayakta duruyordu. Tek kelime etmedi. Başka birine dönüşmüştü sanki. Az önce harman yerindeki buğdayların çürümesinden korkan kişi değildi artık. Karısının eve döndüğünde yiyecek bir şey bulamamasından endişelenen o adam değildi artık. Bambaşka biriydi artık.

Bir süre orada öyle dikildi. Bana bakmıyordu. Bu dünyaya da bakmıyordu. Gözleri biraz yana kaymıştı, benim göremediğim bir şeye bakıyordu sanki. Başka bir dünyaya ve başka bir şeye bakıyordu. O dünya ve diğer şeyler sadece onun rüyasında ve histerisinde var olmalıydı. O şeyleri çok net görüyordu. Her bir

parçası nokta nokta önünde beliriyordu sanki. O şey onun yüzünü koyu yeşille toprak grisi arası bir renge çevirdi. Alnı boncuk boncuk terlemişti. Yeniden uykuya daldıktan sonra gördüğü şeyin ne olduğunu kimse bilemezdi. Neyle karşılaştığını. Ya da gözlerinin önünde ne olup bittiğini. Tek kelime etmedi. Derin bir sessizliğe gömülmüştü. Dişleri gıcırdıyordu. Boynunda yeşil bir damar zonklamaya başladı, boynunun üzerinde ince bir yılan gibi kıvrılıp duruyordu.

Lambanın ışığı altında başka bir yeşil damar daha zonklamaya başladı.

Boynunda kıvrılıp duran iki tane ince yılan vardı sanki.

Boynunda üç ya da dört damar daha zonklamaya başladı, onlar da yılana benziyordu. Buğday yığınından ayrılıp o demir eleğe doğru yürümeye başladı. Yol kenarındaki bir dalı ya da kuru otları tekmeliyormuş gibi o ahşap küreği tekmeledi. Şimdi başka bir rüyanın içinde yürüyordu. Daha öncekinden tamamen farklı bir rüyada. Bu rüyanın içinde demir eleğin yanına vardı, eğilip yerden başparmağı kalınlığında bir demir çubuk aldı, demiri sıkıca tuttu. Eliyle ağırlığını tarttı. Şöyle bir yokladı. Büyük adımlarla harman yerinin dışına doğru yürüdü.

O demir çubuk altmış santim uzunluğundaydı. Orada öyle binlerce yıldır bekliyordu sanki. Zhang Amca'nın onu eline almasını bekliyordu. O demir çubuk şimdi onun o güçlü elinde büyük adımlarla kasabadaki köylere doğru yürümeye başlamıştı. Buraya gelirken kullandığı yolu takip etmiyordu. Yeni bir rüyanın içinde yürüyordu. Bir hutong'un[1] içinden rüyasındaki yere doğru yürüyordu. Onun ardından yürüdüm biraz. Birkaç kez amca diye seslendim. Ondan yine cevap alamayınca ben de olduğum yerde durdum. Köye girmesini izledim. Gecenin sessizliğinde bir duvarın köşesinden dönüp gözden kaybolmasını izledim.

Bana gelince, ben de anayolun güneyini takip ederek eve doğru gittim.

---

1 Eski Pekin evlerinin arasındaki dar sokaklara verilen ad. *–çn*

İkinci Tomar
İkinci İki Saat, Birinci Bölüm:
Kuşlar Uçuyor

1. (21.00-21.20)

Uyurgezerlik bizim Yeni Dünya'ya da varmıştı.

Annem uykusunda geziyordu.

Ben ayrıldığımda annem başını yana eğip dükkânın içine yığılmıştı, önüne saçılmış bir sürü renkli kâğıt vardı. Farklı büyüklükteki makaslar yere, bacaklarının altına düşmüştü. Sokakta pek bir değişiklik yoktu, her şey eskisi gibiydi. Ay ışığı çok berraktı. Sokak lambalarının ışığı çamur sarısıydı. Çamur sarısıyla berraklık birbirine karışmıştı, bu hâliyle temiz su dolu bir leğenin içine dökülen bulaşık suyuna benziyordu. Sonra bulaşık suyu temiz suyu kirletip kendine benzetti.

Çok sessizdi, ölüm gibi.

Ölüm gibiydi, çok sessiz.

Gecenin, alacakaranlığın hemen ardından gelen o dingin sesi, uyuyan besili domuzların horlamasıyla karıştı. Ses sıcak ve kirliydi. Sıcak, kirli ve yapışkan. Ter kokusu vardı. Ter kokusu köyün tüm kapılarındaki çatlaklardan dışarıya sızıyordu. Sokakta toplanan bu kokular bir yaz gecesinin kokularıydı.

Yaz gecesinin kokusunda biri sokağın kenarında uyuyordu. Birisi dükkânın önüne oturmuş, çay içip yelpazeyle yelleniyordu. Başka biri vantilatörünü dışarı çıkarıp kapının önüne koymuştu. Vantilatörün pervanesinin kanatları dönen bıçaklar gibi ses çıkarıyordu. İnsanlar o bıçak sesi eşliğinde oturmuş ya da uzanmış

bir hâlde dedikodu yapıyordu. Kasabanın sokakları da eskisi gibiydi. Dünya da eskisi gibiydi.

Ama aslında dünya asla eskisi gibi olmayacaktı.

Büyük uyurgezerlik çoktan başlamıştı bile. Uyurgezerlerin ayak sesleri yavaş yavaş köyümüze girmeye başlamıştı. Kasabamıza girmeye. Büyük uyurgezerlik yeri ve göğü usulca kaplayıp her şeyi kaosa çeviriyordu. Büyük uyurgezerliğin kara bir bulut gibi tepelerine çöktüğünü kimse bilmiyordu. Tepelerine çöreklenen bulutun puslu bir yaz gecesi bulutu olduğunu sanıyordu herkes. Bu yaz gecesinin herhangi bir yaz gecesiyle aynı olacağını düşünüyorlardı. Kasabaya biraz yalnız hissederek dönmüştüm. Kasabanın sokaklarındaki sessizliği ve horlamaları duyunca dünyanın eskisi gibi olduğunu düşünmüştüm. Aradaki tek fark, birkaç sıradan uyurgezerin olmasıydı. Kasabanın en işlek caddesi olan Doğu Caddesi'ne baktım. Yaz gecesinin o uçsuz bucaksız uzanan göğüne baktım. Yeni Dünya Levazımatçısı'na geri döndüğümde bizim dükkânın önüne park etmiş bir araba gördüm. Dayım gelmişti. Dayımın hasta birinin salonunun ortasında ayakta dikilmiş doktor gibi bizim dükkânın içinde durduğunu gördüm.

"Otursana."

Dayım, babamı görmezden geldi, dükkânın içinde durmuş etrafı inceliyordu.

Dayımın boyu bir seksendir. Babamınsa bir elli. Dayım, cumhuriyet döneminde varlıklı adamların giymeyi sevdiği ipek bir tunik giyiyordu. Babamınsa sırtı çıplaktı, altında sadece donu vardı. Babam zayıf değildir. Ama dayımın yanında iyice sıska kalmıştı, bu hâliyle büyük bir ağacın altında duran küçük bir ağacı andırıyordu. Hastayla doktor arasındaki ilişki gibiydi biraz. Babam, dayımın yanında hasta evine gelen iriyarı doktorun önünde duran evin küçük çocuğu gibi duruyordu. Annem uyuduğu yerde oturuyordu. Şimdi uyumuyordu ama. Her gün kâğıt kestiği o küçük taburede oturuyordu. Taburenin üzerinde kirli ve artık sertleşmiş olan, içi pamuk dolu küçük bir minder

vardı. Annemin yüzündeki ifade eski bir şehir duvarındaki tuğlaya benzemiyordu. Daha çok kirlenmiş bir eski bez parçasına benziyordu. Ya da eski bir gazeteye. Kimsenin yüzüne bakmıyor, sadece kendi kendine mırıldanıyordu. "Biri öldüğünde mezarına çelenk koymak gerekir. Birkaç tane çelenk koymak lazım." Bunları söylerken, diz çökmüş de büyük bir özenle çiçek suluyormuş gibi elindeki kâğıt destesini kesmeye devam etti. Çoktan bir sürü kâğıt çiçek kesmişti zaten, çiçekler deste deste yığılmışlardı. Yeşil kâğıttan bir sürü yaprak da kesmişti, önünde yığılı duruyorlardı. Babam, annemin yanında ayakta dikiliyordu. Ayaklarının altında bambu parçaları, tutkal, ip ve bıçak vardı. Annem kâğıt kesmeye devam ederken uyuyakaldı. Babam, annemi iki kez uyandırdığını, yüzünü yıkamaya gittiğini, geri döndüğündeyse onu tekrar uykuya dalmış bulduğunu söyledi dayıma. Kâğıt keserken uyuyakalmış. Uyuduktan sonra bile elleri kesmeye devam etmiş. Gözleri yarı kapalıymış. Ağzı hiç boş durmamış, durmadan konuşuyormuş. Elleri de öyle, durmadan kâğıt kesiyormuş. Babam, annemin uyurgezerliğe yakalandığını işte o zaman anlamış. Annemin uyurgezer olduğunu ben de biliyordum. Birkaç gündür çok yoğun bir ölüm mevsimi yaşıyorduk. Cenaze levazımatları hızla satılmış, annem de yavaş yavaş uyurgezerliğin içine düşmüştü.

Dayım orada ayakta durmuş, ciddi bir hastalığı olan birine bakan bir doktor gibi kız kardeşine bakıyordu. Soğuk bir tavırla başını çevirdiğinde, dayımın bakışları babamın yüzüne düşen iki buz küpünü andırıyordu.

Babam güldü.

"Krematoryumundaki işler bugünlerde iyi gitmiyor mu?"

Babam bakışlarını onun yüzüne çevirdiğinde dayıma, bir doktora söylüyormuş gibi, annemin gösterdiği belirtilerin aslında çok yaygın olduğunu ve bu nedenle durumunda sıradışı bir şey olmadığını söyledi. Ama annemin onun kız kardeşi olduğunu unutuyordu. Dayım, küçük kız kardeşinin böyle bin bir zahmetle kâğıt kesmesini kaldıramazdı. Annemin elleri, uyuduktan

sonra bile kâğıttan çelenk çiçeği kesmeye devam ediyordu. "Bir leğen soğuk su getir de yüzünü yıkasın." Dayım gözünün ucuyla babama bakıyordu. Babamın varlığından hiç hoşnut değildi. Odada undan yapılmış taze yapıştırıcı kokusu vardı. Bir de babamın çıplak sırtından yükselen sıcak ter kokusu. Babam bir an tereddüt ettikten sonra eline bir leğen alıp su getirmeye gitti. "İnsanlar ölüyor, onlara çelenk yapmak için fazla mesai yapmamız gerekiyor." Babam bunu söylerken başını dayıma doğru çevirdi. Onu biraz küçümser gibiydi. Fakat bir şey yapmaya cesaret edemedi. Leğeni mutfağa giden merdivenlerin köşesine vurdu. Tak tak. Sen hangi hakla burnunu bizim ailenin işlerine sokuyorsun havası vardı bunda. O sırada annem sanki uyanmış gibi birden dayıma doğru baktı. Ama hiçbir şey görmüyor gibiydi yine. Sadece kâğıt kesiyordu. Kâğıt kesme sesi yaz gecesi hünnap ağacına tünemiş cırcır böceklerinin ötüşünü andırıyordu. Dayım öylece durmuş, kız kardeşine bakıyordu. Dayım o sırada beni gördü, hasta annesinin yatağının başucunda beklemek yerine ortalıkta koşturan bir çocukmuşum gibi bakıyordu bana. Çok hoşnutsuzdu. Çok sinirliydi. Kaşlarını kaldırdı. Önündeki tabureyi tekmeledi, ağzının köşesindeki kaslar çekildi. Yüzü paslı bir demir parçasının rengini aldı.

"Ceset yağını taşıman gerek."

"Niannian, babanın çok işi var, annenle babana yardım etmen lazım." Dayım bunu söylerken, bakışlarını benim yüzümden Yan Lianke'nin kapı eşiğindeki taburenin kenarında duran romanına doğru kaydırdı, başımıza gelen tüm felaketleri o kitap getirmiş gibi. Kitabı tekmeleyip kapı dışarı etmek istiyormuş gibi görünüyordu. *Canlanan Zaman Su Gibi Akıyor* romanını yakmayı düşünüyordu sanki.

Babam üst kattaki mutfaktan çıktı. Yarım leğen su getirdi. Suyun içinde bir havlu vardı. Babam, dayımın bakışları altında yürüyordu. Leğeni annemin yanına bıraktı. Havluyu suya iyice bastırdı. Sonra çıkardı. Bir güzel sıktı. Babam havluyla annemin yüzünü silerken ölümcül hastalığı olan bir hastanın yüzü-

nü silen bir hemşireyi andırıyordu. "Su biraz soğuk, serinliği hissedince hemen uyanırsın." Babam annemle konuşuyordu. Ama kendi kendine konuşuyor gibiydi de. Babamın anneme gösterdiği bu sıcak tavır beni şaşırtmıştı. Babamın bunu dayımın duyması için söylediğini biliyordum. Bunu duyan dayım, babamın annemin yüzünü silmesini izledi. Babam, ıslak havluyla yüzünü sile sile rüyasından çıkaracaktı annemi. Babamın elindeki soğuk suyla ıslanmış havlu yüzüne değince annemin elindeki makas birden havada dondu. Babam ıslak havluyla annemin yüzünü saat yönünde silerken annemin elindeki makas yere düştü.

Babam annemin yüzünü saat yönünde silmeye devam ederken, annemin elindeki kâğıt destesi yere düştü.

Babam havluyu yeniden ıslattı. Havluyu sıkıp annemin yüzünü saat yönünün tersine silerken, annem birden uyanıverdi. Sanki biri yüzüne bir leğen soğuk su dökmüş gibi ayılmıştı. Aynen öyle uyandı. Yaşadığı şaşkınlıkla babamın elini itti. Gözlerini kırpıştırdı. Annem daha önce hiç görmediği yeni bir dünya bulmuş gibi odaya baktı. Odanın içi sıcaktı. Sıcaktan yanıyordu. Suyun serin havası, odada hafifçe yayılan bir ses çıkardı. Leğendeki soğuk su fokur fokur kaynayan su dolu bir tencereye yavaş yavaş dökülüyordu sanki. "Az önce uykumda kâğıt kesiyordum, değil mi?" Annem bunu soru sorarmış gibi söylemişti. Bir gerçeği kendi kendine mırıldanıyormuş gibi de görünüyordu. "Abi, sen gelmişsin." Annem, bakışlarını dayımın yüzüne çevirdi. "Otur şöyle, seni bir aydır görmüyordum." Sonra bana doğru döndü.

"Niannian, bir koşu git de dayına bir tabure getir."

Tabureyi getirip dayımın kıçının altına yerleştirdim.

Fakat dayım tabureye bakmadı bile.

"Krematoryumdaki ceset yağını alabileceğinizi söylemek için geldim. Bir fıçı daha çıktı." Dayım bunu söylerken etrafına bakındı, sonra "Kazandığınız para yeterli olmalı," dedi, "yorgunsan yatıp dinleneceksin. Birkaç kuruş daha kazanmak için

fazla mesai yapmana gerek yok." Dayım, ailemin çelenk ve cenaze levazımatı satarak kazandığı üç beş kuruşu küçümsüyordu. Ardına dönüp ayrılmak üzereydi ki sokaktan bir motosiklet vınlaması geldi.

O vınlama sesi bizim dükkânın önünde duruverdi birden.

Dükkânın kapı ağzında çok genç ve karanlık bir yüz belirdi. Şaşkınlık ve neşe dolu bir ifade taşıyordu. "Hey, sizin evin karşısında oturan Zhang Mutou delirmiş." Zhang Mutou, artık nerede bulduysa, altmış santim uzunluğunda demir bir çubuk bulup eve getirmiş. "Görün bakın, onu öldüresiye döveceğim!" diye homurdanıp duruyormuş. "Görün bakın, onu nasıl da öldüresiye döveceğim!" Eve döndüğünde, kasabanın kuzeyindeki tuğla fırınının sahibi Wang adında bir adamla gezmekten dönen karısına rastlamış. Zhang Mutou elindeki demir çubuğu Müdür Wang'ın başına indirdiği gibi başını yarmış. "Siz söyleyin," dedi genç adam, "Zhang Mutou, karısının Müdür Wang'la gönül eğlendirdiğini nasıl anladı acaba? Zamanlaması da ancak bu kadar iyi olur. O ikisi gecenin karanlığında avluya girer girmez, Zhang Mutou ve elinde hazır tuttuğu demir çubuk tam da onları bekliyormuş.

"Zhang Mutou'ya kimin haber verdiğini bilmiyorum. Wang denen adam öküz gibi iriyarı, avluya girer girmez başına demir çubuk inmiş. O koca öküz, Zhang Mutou'nun avlusuna bir çuval pamuk gibi yığılıvermiş.

"Müdür Wang, kasabamızın en zengin ailelerinden birinden. Mutou'nun karısı baştan çıkardığı ilk kadın değil. Öldüğünde, sanki az önce etrafa deste deste kırmızı renkte yüz yuan saçmış gibi, kana bulanmış düştüğü yer.

"Kan uyandırmış Zhang Mutou'yu. Zhang Mutou kısa süren bir şaşkınlığın ardından hemen uyanıvermiş. Hay anasını satayım, Mutou aslında rüyadaymış meğer. O anasını sattığımın meğer uyurgezer olduğu için yapmış bunu. Rüyadan uyandıktan sonra yere yığılıp, 'Adam öldürdüm! Adam öldürdüm!' diye hüngür hüngür ağlamaya başlamış. Korkağın biri olmuş

yine." Motosikletçi konuşuyor, gülüyor ve el kol hareketleri yapıyordu, bir çift fare gözünü andıran gözleri bizim levazımatçının önünde boncuk gibi dönüyordu. "Benim tuğla fırını kralı Wang'ın uzaktan akrabası olduğumu herkes bilir. Zalimin biriydi, bizlerse hakkaniyetliyiz. Şimdi, Müdür Wang'ın karısına cesedi alması için Mutou'nun evine gitmesi gerektiğini söylemeye gidiyorum. Hem müşfik hem de hakkaniyetli olduğum için hazır yolumun üzerindeyken Yeni Dünya'ya uğrayıp size de haber edeyim dedim, böylece Müdür Wang için fazladan çelenk, kâğıt süsleme, cenaze levazımatı filan hazırlayabilirsiniz. Ailesi, kasabamızın en zengin ailelerinden biri ne de olsa. Yeni bir ev inşa etmek isteyen herkes, tuğla ve kiremit almak için onların evine gitmek zorunda. Onun için fazladan cenaze levazımatı hazırlasanız iyi olur. Ailesi para vermek istemezse ödemeyi ben yaparım. Onların akrabası olmam kimin hatası? Mezarına koymak için on ya da yirmi çelenk almaya gönüllüyüm." Motosikletçi, serbest bırakılmış baraj suyu gibi hızlı konuşuyordu. Gözleri mutlu mu mutlu bir ışık saçıyordu. Yüzünde, karısı sonunda hamile kalmış da üzerine bir de erkek çocuk doğurmuş gibi sevinçli bir ifade vardı. Gövdesi kapının dışındaydı, başıysa kapı kasasının içinde. Gözleri kış uykusundan yeni uyanmış ve bahar çiçeklerinin çiçek açtığı yere bakan bir tavşanın gözlerine benziyordu. Tam gitmek üzereydi ki bakışları yine dayımın yüzüne takıldı. Kendi kendine güldü, yüzü çiçek açmış gibi görünüyordu.

"Şef Shao, demek sen de buradasın! Müdür Wang'ın ailesi, cesedin yakılması için krematoryumda sana ne kadar para verdiyse, bir o kadar para da ben vereceğim sana. Krematoryumda ceset yakan çalışanlara tembihle ki tuğla fırını kralının kemiklerini tamamen yakıp parçalamasınlar. Fırından çıkarıldıktan sonra bacak veya kalça kemikleri sağlam olmalı. Bu kemikler küllerin konulduğu kaptan daha uzun olsun ki onları kabın içine sığdırmak için çekiçle parçalamaktan başka seçeneğimiz kalmasın... Kafatasını küle çevirmezsen sana biraz daha para ve-

ririm. Kafatasını kaba koymak için şöyle çekiçle bir güzel ezmek gereksin."

Kapının ağzındaki yüz, bir yandan konuşuyor bir yandan da gülüyordu, baharda güneşin altında çiçek açmış, inek derisinden bir şakayık gibi parlıyordu. Konuşmayı bitirip oradan ayrıldıktan sonra, kahkahalarının yankısı kapının ağzında asılı kaldı. Bu motosikletçi sanki başımdan aşağıya bir kova soğuk su boca etmiş gibi üşüdüm biraz. Kapının dışından motosikletin o vınlaması geldi yine. "Hay anasını!" Dayım küfrederken bakışlarını kapının ağzından uzaklaştırdı. Az önce bir tiyatro oyunu seyretmiş gibiydi. Yolda yürürken, kasabanın sarhoşlarından birinin kusmuğuna bastığını aniden fark etmiş gibiydi. Bütün dünya tuhaf bir sessizliğe bürünmüştü yine. Kasabayla dünyanın üzerini serin bir hava kaplamıştı yine. Dünya üzerindeki her şey bizim levazımatçının içine sıkıştırılmıştı yine. "Gidip şu bir fıçı ceset yağını al artık. Bu gece almazsanız, yarın başka bir ceset yakıldığında çıkacak yağı depolayacak yerimiz kalmayacak. Fırın odasında fazla ceset yağının birikmesine kesinlikle izin veremeyiz."

Dayım bunu söyledikten sonra ayrıldı.

Hastayı muayene ettikten sonra hasta odasından çıkan bir doktor gibi odadan çıktı. "Birkaç kuruş daha kazanayım diye rüyanda kâğıt kesip çelenk yaparak kendini heba etme sakın... Paran yoksa şu yağdan birkaç fıçı satarsın." Dayım bizim evden sokağa çıktıktan sonra tekrar ardına döndü. Başını çevirdi. Sonra yine önüne döndü. Arabasına bindi. Kontağı açtı. Sokakta iki ışık huzmesi parıldadı. Dayım arabayla uzaklaşırken kapının penceresini indirip onu uğurlayan babama son bir bakış attı.

Babam orada ayakta durup bir süre dayımın uzaklaşmasını izledi. "Sana ne zaman çelenk yapma şansım olacak acaba?" Bir şey söylüyor gibiydi. Soru soruyor gibiydi de. Sesi ne yüksek ne de alçaktı. Ardına dönüp benim onun arkasında durduğumu görünce önce bir şaşaladı, sonra alnımı okşayıp gülümseyerek içeriye girdi.

Dükkânın içine girdi.

2. (21.20-21.40)

Ah, Bodhisattva... Ah, Tathagata... Konfüçyüs, Zhuangzi, Laozi... Ne başı ne de sonu olan bu hikâyeyi öyle bölük pörçük anlattım ki sizlere. Kopuk kopuk, parça parça. Laozi, Zhuangzi, Mengzi[1], Xunzi[2] bir de tüm Budist ve Taoistler. Toprak Tanrısı[3] Babamız ve Mutfak Tanrısı[4] Ruhları. Buraya diz çöküp bütün gün dertlerimi anlattım sizlere, bu yılın bu ayının bugününün gecesi olanlarla ilgili hikâyemi hepiniz duydunuz mu? Ah... Ah... Sizler gökyüzünde dururken havaya düşen gölgelerinizi görüyorum. Sizler havada bir ileri bir geri yürürken çıkan ayak seslerinizi duyuyorum. Sesiniz rüzgârın esintisine benziyor. Oy... Oy... Gerçekten de rüzgâr bu. Rüzgâr sizler yüzümü okşamak için uzanıyormuşsunuz gibi yüzüme doğru esiyor. Batının Ana Kraliçesi[5] ve Tathagata Buddha. Keşiş Tang[6] ve Keşiş Sha[7]. Guan Yu ve Zhuge Liang. Edebiyat Yıldızı ve Uranüs. Bu karman çorman bir yumağa dönmüş hikâyemin ucunun nerede bittiğini söyleyebilir misiniz? Eğer söylemezseniz, elimdeki ucu bırakıp bir diğerini almaktan başka çarem yok.

O zaman biraz da hikâyenin diğer ucundan çekiştireyim.

---

1 Mengzi (MÖ 372-289), Konfüçyanist bir düşünür. *-çn*

2 Xunzi (MÖ 316-235), Konfüçyanist bir düşünür. *-çn*

3 Toprak Tanrısı, her şeye gücü yeten bir tanrıdan çok, açlık ve kuraklık zamanlarında yardımı istenecek göksel bir memur gibidir, eski Çin'de her köyün bir Toprak Tanrısı Tapınağı vardı. *-çn*

4 Çinlilerin inanışına göre Çin yeni yılından önce, ay takviminin on ikinci ayının üçüncü günü, Mutfak Tanrısı Üstat Zao, göğe çıkıp aileler hakkında rapor verir, rapora göre kimi ceza alır, kimi de ödüllendirilir. *-çn*

5 Xi Wang Mu, Çin mitolojisinde her şeyden önce ölümsüz Taoist kadınların kraliçesi olarak bilinir. Büyük bir üne sahip olan bu tanrıça yeşim taşlı kızların eşlik ettiği güzel bir kadın olarak düşünülmüştür. Han döneminin işlenmiş taşları üzerinde uzun ömrü yansıtan simgelerle birlikte resmedilmiştir. *-çn*

6 16. yüzyıla ait klasik Çin romanı *Batıya Yolculuk*'un Budist yazmaları almak için Hindistan'a giden ana karakteri. Tang Sanzang ya da Tripitaka diye de bilinir. *-çn*

7 *Batıya Yolculuk*'ta Keşiş Tang'a eşlik eden üç öğrencisinden biri. Sha Wujing diye de bilinir. *-çn*

O gece dayım ayrıldıktan sonra, ailemin ondan satın aldığı ceset yağını taşımak için krematoryuma gittim. Oy, ne kadar da korkunç bir şeydi bu. Fakat zamanla alıştım, artık o kadar da korkunç gelmiyor. Zamanla insanların kaplan ya da aslanla arkadaş olması gibi. Geceyle gündüz arasında sınır olmaması gibi. Krematoryum, insan cesetlerini yakmaya adanmıştır. İnsanları başka bir dünyaya götüren yolun çatalı işte. Krematoryum yapılalı onlarca yıl geçti. Yaşı benden büyük. On yıldan fazla bir süre önce olan şeyler, geçen kışın kurumuş dalları ve düşmüş yaprakları gibidir. Yeni yılın baharı gelir gelmez anlamsızlaşıverirler. İnsanlar onları hemen unutur. Gerçekten de unuturlar. Dayımın nasıl krematoryum müdürü olduğunu bilmiyorum. Daha ben doğmadan önce krematoryumun müdürü olmuş. Ben doğduğumda orayı çoktandır işletiyordu. Aradaki tek fark, dayım oraya müdür olarak atandığında kasabadaki hiç kimsenin onunla konuşmak istememesiymiş. Çünkü dayım ölüyü toprağa gömme geleneğini ölüyü yakmaya dönüştürmüş. Cesetleri yakıp küle çevirmiş. İnsanları bütün bütün yakıp bir avuç küle çevirdiği yetmezmiş gibi üstüne üstlük bir de ailelerinden birkaç yüz yuan para istiyormuş. Sekiz yüz yuan. Evimi yaktıktan ve mezarımı kazdıktan sonra, ateş yakmak için kullandığın çıra için bir de sana ödeme yapmam gerekiyormuş gibi. Evimi yakmak ve mezarımı kazmak için gösterdiğin çaba karşılığında bir de kalkıp para verecekmişim sana. Mezarımı kazmak için kiraladığın aletlerin parasını da ödeyecekmişim sana. O zamanlar dayım sokakta yürürken arkasından taş atarlarmış ona. Önünü kesip yüzüne tükürenler de olmuş. Dayım yürürken çok içten, çok tanıdık sesler gelirmiş ardı sıra. "Şef Shao... Şef Shao..." Dayım ardına döndüğünde birden buz kesilip sertleşirmiş o sesler. "Şef Shao, hay ninene sokayım senin... Şef Shao, bütün ailen geberip gitse ne güzel olur..." Bu küfürler annesi bir gün önce ya da evvelsi gün yakılmış birinin ağzından çıkarmış. Ya da babası ceset fırınında küle dönmüş birinin ağzından. Küfür eden, dayımın arkasında durup gözlerini ona dikermiş. Elinde şöyle bir sallasa

insanı öldürebilecek bir tuğla parçası olurmuş. Ya da insanın başını kesebilecek bir kürek.

Dayım, sokakta şaşkın ve çekingen bir hâlde kalakalmış, yüzü yakılmış kemik külü gibi beyazmış. Boyu bir metre seksen santimdir ama olduğu yerde çok uzun, çok ince ve çok güçsüz bir ağaç gibi dikiliyormuş, şöyle hafif bir rüzgâr esse her an uçup gidebilirmiş.

"Şef Shao, hadi dövüşelim!" Bu bağırıp küfreden kişi onu kavga etmeye zorlayınca, ardına dönüp, "Yürü o zaman," demiş dayım, "kasabanın dışına çıkalım. Senin o pis kanının kasabanın sokaklarını kirletmesini istemem."

Dayım yürümüş. Ona küfreden adamın üzerine doğru yürümüş. Bir metre seksen santimlik, rüzgâr esse devrilecek bir ağaç. Koyu bir sessizliğe bürünmüş, yüzü kemik külü beyazı. Dayımın bu hakaret ve küfürlerden sonra krematoryum müdürlüğünden istifa edeceğini düşünmüş herkes. Fakat dayım, adamın üzerine yürüyüp dişlerini sıkarak, "Geleneklerimizi değiştirip devlet politikasına ayak uydurmalıyız," demiş, "tüm ölülerin krematoryuma gönderilmesini sağlayacağım. Hepsi de yanıp kül olacak."

Dayım bir gecede kasabanın bütün sokak ve ara sokaklarındaki duvarların hepsini duyuru ve ilanlarla kaplamış. Komşu kasaba ve köylerin duvarlarına da boydan boya duyuru ve ilan yapıştırılmış. "Çocuklarımıza ve torunlarımıza toprak bırakmak istiyorsak ölüyü toprağa gömmekten ölüyü yakmaya geçmeliyiz," diyormuş ilan. "Sadece soyu kurumuş olanlar, çocukları ve torunlarına toprak bırakmaz," diyormuş. "Devlet, birinin gizlice gömüldüğünü tespit ederse o kişinin cesedi, ne kadar zamandır gömülü olduğuna bakılmaksızın, mezardan çıkarılacak, krematoryumda yakılıp küle çevrilecektir. Bunun sonucunda belli bir para cezası verilecektir. Belli bir miktar araziye el konulacaktır," diyormuş. "Devlet, ülkenin ve halkın iyiliği için, gizlice gömülenleri ihbar edenleri belli bir miktar parayla mükâfatlandıracaktır. Belli bir miktar arazi de verilecektir," diyormuş.

Köyde, ölüsünü alenen gömmeye cesaret eden hiç kimse olmamış.

Hiç kimse göğün altında yeni bir mezar açmaya cesaret edememiş.

Çoğunun, ölülerini yakılmak üzere krematoryuma götürmekten başka seçeneği kalmamış.

Bununla birlikte, bir gece birkaç kişi gizlice dayımın evine gidip kapısını kırmış. Pencerelerini kırmış. Evin önünde ateş yakmış. Dayım, o geceden itibaren insanlarla konuşmayı ve onlar için bir şeyler yapmayı bırakmış. Geceleri vahşi doğada bir başına yürümeyi de bırakmış. Kendini işine öyle adamış da eve dönecek zamanı yokmuş gibi gece gündüz krematoryumda kalıyormuş.

Şimdi burada dürüst olmam gerek. Köy ve kasabada ölülerini toprağa gömenleri ihbar eden kişi babammış aslında.

Kimin evinde biri ölse ve aile bunu krematoryumdan gizleyip cenaze hazırlıklarına başlasa, babam gecenin karanlığında soluğu krematoryumda alıp müstakbel kayınbiraderine haber verirmiş hemen. Bir kişiyi ispiyonladığında dört yüz yuan kazanırmış. İki kişiyi ispiyonlarsa sekiz yüz yuan. Ancak o sırada köylüler, ayda yalnızca birkaç yüz yuan kazanıyormuş. İş bulmak için köyü terk edip canlarını dişlerine katarak çalışsalar bile, kazançları ayda bin yuanı bulmazmış asla. Babam kasabanın dışındaki tepede bulunan krematoryuma iki kere koştursa bir gecede neredeyse bin yuana yakın para kazanabiliyormuş.

Ailemiz ve Yan Lianke'nin ailesi daha o zamanlardan komşuymuş. Yan ailesinin üç odalı, kiremit çatılı bir evleri varmış. Onların evinin arkasındaki kırmızı tuğlalı duvardan gelen kükürt kokusu her gün bizim avluya dolarmış. Babamla ninem her gün bu kokuyu koklarlarmış. Bir gün ninem bu kokuyu koklayıp Yanların o tuğla duvarına bakarken içini çekmiş. "Biz ne zaman böyle kiremit çatılı bir ev inşa edebileceğiz acaba? Ah, ne zaman kiremit çatılı bir evimiz olacak acaba?"

Babam, ninemin önünde duruyormuş.

Başka bir gün şöyle sormuş ninem, "Bu hayatta kiremit çatılı bir ev inşa edebilecek miyiz acaba?" demiş. "Kiremit çatılı bir ev inşa edebilirsen, evlenecek bir eş de bulabilirsin. Ben de gözüm açık gitmem bu dünyadan."

Ninemin önünde duran babamın yüzü kızarmış.

Başka bir gün, ninem hastalandıktan sonra, elinde bir kâse Çin ilacıyla babama doğru bakmış. "Korkarım ki bu hayatta senin evlenip bir iş kurduğunu göremeyeceğim. En çok da kiremit çatılı bir evde yaşayamadan gideceğime yanarım." O zaman yirmi iki yaşındaymış babam. Köyün yirmi iki yaşındaki delikanlılarının çoğu çoktan evlenmişler. Hatta baba bile olmuşlar. Hepsi çoktan ya kiremit çatılı evler inşa etmiş ya da apartman dairelerine taşınmışlar bile. Fakat babamın yüzünde, yüzündeki yirmi ikilik sivilceler dışında, hiçbir mutluluk belirtisi yokmuş. Ninemin önünde kenara atılmış bir kâğıt parçası gibi perişan bir hâlde duruyormuş. Utanç içinde. Çaresizce. Sonbahar yaprakları sonbahar göğünden aşağıya düşüyormuş. Havada döne döne süzülürken bir tokat gibi babamın yüzüne çarpıyorlarmış. İşte o sırada, çok uzak olmayan bir yerden, ayak sesleri gelmiş. "Çabuk ol... Çabuk... Zhang Nine hiç iyi değil, çabuk ol da onu hastaneye götür... Hastaneye götür hemen..." Babam bu bağırışları duyunca uçarcasına ileriye atılmış. Köylülerin hepsinin Zhangların evine koşturduğunu görmüş. Biri sedyeyle koşuyormuş. Biri bir kâse pirinçle koşuyormuş. Sonra kâseyi yolun kenarına fırlatmış. Herkes sanki gök birazdan üzerlerine çökecekmiş gibi panik içindeymiş. Babam, Zhangların evinin giriş kapısına bakmış. Yirmi iki yaşındaki yüzünden ter boşanmış. Kimsenin Zhang Nine'yi evden çıkardığını görmemiş. Yarım saat geçmiş. Bir saat geçmiş. Evin içine boş bir sedye girmiş. Evden çıkan yine boş bir sedye olmuş. İçeriye girenlerin yüzlerinde korku ve şaşkınlık varmış, dışarıya çıktıklarında kimsenin yüzünde korku ve şaşkınlık yokmuş. Gizemli ve sakinmiş hepsi. O gizemli ifadenin altında dipsiz bir kuyunun içine düşen güneş ışınları gibi tuhaf bir kırmızılık varmış.

Babam anlamış hemen. Karşıda oturan Zhang Mutou'nun ninesinin durumu hiç de iyi değilmiş. Zhang ailesinin, onun yakılmasını önlemek için, ölümünden sonra cenaze merasimi düzenlememeye ve alenen ağlamamaya karar verdiğini biliyormuş. Yas kıyafeti filan da giymeyeceklermiş. Hiç kimse ölmemiş gibi davranacaklarmış. Giriş kapısını kapatmışlar, tüm aile üç gün boyunca cesedin önünde diz çökmüş. Kimsenin görmesine izin vermemişler. Kimsenin bilmesini istememişler. Durumu bilenlerse hiçbir şey görmemiş ve hiçbir şey duymamış gibi davranmışlar. Tüm sokak korumuş ölümün sırrını. Üç gün sonra gece yarısı ölüyü mezarlığa götürüp toprağa vermişler. Sonra o yeni mezarın üzerini bir sürü otla kapatmışlar. Mısır sapı ve dallarla örtmüşler. Cenazeyi sır olarak saklamak için hiç kimse ölüm hakkında tek bir kelime bile etmemiş. Bakışları ve el kol hareketleriyle anlaşıyorlarmış. O yıllarda bu, köyde birini defnettikten sonra görülen yaygın bir gelenekmiş.

Ama babam bozmuş bu geleneği. Yara izini herkese göstermek ister gibi kaldırmış bu sırrın kabuğunu. Casus ve muhbir olmaya gönüllüymüş yani. O sırada yirmi iki yaşında olan babam Li Tianbao'nun yüzü kırmızı sivilcelerle kaplıymış. O gün öğleden sonra evden dışarıya çıkmamış, avluya saklanıp tüm sivilcelerini morarıp kararana kadar sıkıp durmuş. Avlu kapısının aralığından Zhangların karşıdaki evini dikizleyip durmuş. Yan ailesinin yeni evinin arkasındaki duvarın kırmızı tuğlalarına bakıp durmuş, tuğlaları tekmeleyip durmuş. Istırap çekiyormuş. Acı içinde kıvranıyormuş. Orada günbatımına kadar acı çektikten sonra kasabanın dışındaki tepede bulunan krematoryuma doğru yola koyulmuş.

Krematoryumdaki dayımdan dört yüz yuan almış.

Elinde dört tane yüzlük banknotla geri döndüğünde, Zhang Nine'nin cesedi mezardan çıkarılıp bir araçla götürülmüş. Kaçak bir mahkûmun hapishane aracıyla geri götürülmesi gibi. Köy öyle sessizmiş ki batan güneşin son ayak sesleri bile duyulabiliyormuş, sonra haykırışlar duyulmuş. "Vah Zhangların başına

gelenler! Vah Zhangların başına gelenler!" Köylülerin Zhang Nine'nin cesedinin yakılmak üzere götürülmesine duydukları acıyı ifade etmelerinin tek yoluymuş bu. Bu sırrı babamın ifşa ettiğinden kimse şüphelenmemiş. Böyle büyük bir mesele nasıl gizli tutulabilirmiş ki? İnsanların bilmesini istemiyorlarsa öyle şeyler yapmayacaklarmış. Söze dökülen envaiçeşit düşünce gökten yaprak gibi düşüyormuş. Sonbahar geldiğinde yapraklar düşmeliymiş. Zhang ailesinin sırrını ifşa ettikten sonra köye geri dönen babam akşamın alacakaranlığında sokakta yürürken, akşam yemeği yiyen köylüleri görünce hiçbir şey olmamış gibi davranmış. Zhang ailesini ispiyonlamaya giderken elinde kırık bir çapa varmış, onu gören köylülere çapaya kaynak yaptırmak için kasabaya gittiğini söylemiş. Köye geri döndüğündeyse omzunda gerçekten de daha yeni kaynak yapılmış bir çapa varmış. Çapasını tamir ettirdikten sonra evine dönen biri gibi davranıyormuş. Gerçekten de hiçbir şey olmamış gibiymiş. Kuşlar, günbatımında yuvalarına geri dönüyormuş. Alacakaranlık indiğinde tavuklar, ördekler ve kazlar da yuvalarına dönmüş. Köylüler günbatımında akşam yemeği yerken bir yandan da ertesi gün yapılacak işlerini konuşuyormuş.

Gerçekten de hiçbir şey olmamış gibiymiş.

Aradaki tek fark Zhang ailesinin kapısının artık kilitli olmamasıymış. Oradaki sessizlik, gecenin körünün sessizliğine benziyormuş.

Babam giderken elinde kırık bir çapa taşıyormuş. Omzunda yeni tamir edilmiş bir çapayla geri dönmüş, bu da elleriyle bir şey yapabileceği anlamına geliyormuş. Elini çapanın sapına koyabilirmiş yani. Böylece yavaş yavaş sakinleşmiş. Alacakaranlıkta yuvasına dönen bir kuş gibiymiş. Hiçbir şey olmamış gibiymiş. Eve dönerken Zhangların evine şöyle bir bakmış. Olduğu yerde durup etrafa bakınmış. Fakat o tuhaf sessizlik gerisingeri eve yönlendirmiş onu. Ninem ona bir kâse pilav uzatırken babam uzun uzun onun gözlerinin içine bakmış. "Seneye biz de kiremit çatılı bir ev inşa edeceğiz." Babam bunu söylerken çapayı saçağın al-

tındaki duvara yaslamış, sonra Yanların tuğladan yapılmış evine bakmış. "Seneye biz de kiremit çatılı bir ev inşa edeceğiz. Kesinlikle kiremit çatılı bir ev inşa edeceğiz." Babam, ninemin yüzünde tatlı bir şaşkınlık ifadesi görene kadar beklemiş, sonra kâseyi eline aldığı gibi pilavı hapur hupur yemeye başlamış. Sonra yere diz çöküp tek kelime bile etmemiş, yüzü mosmor olmuş. Diz çöktüğü yerde dertop olup bir avuç kemik külü gibi küçülmüş.

İşte bu minval üzere, köyde ne zaman biri ölse, babam inşa edeceği o ev için fazladan birkaç tane tuğla daha alabilmiş.

Köyde ne zaman biri ölse, babam o büyük kiremitlerden bir tane daha alabiliyormuş.

Biri ölüsünü gizlice gömmeye kalkarsa, krematoryumdakilerin er ya da geç haberi olurmuş bundan. Kolluk kuvvetleri ve krematoryumun ceset taşıma araçları, ölümden hemen sonra ölü evinin kapısının ağzında belirmeye başlamış. Krematoryumun aracı o feryat figan sesleri içinde cesedi şıppadak taşıyıverirmiş. Yasa uygulanır, ceset yakılır, kül yığınına dönermiş. Tüm bunlar olurken babam köyde hiç bulunmazmış. Her zaman cesedin yakılmasından bir gün sonra köye geri dönermiş. Ya da merhumun ölümünden iki gün sonra, kül kabı sanki merhumun vücudu bütünmüş gibi cenaze sayvanının altına konulduğunda ancak dönermiş. Köyde ne zaman biri ölse, babam nedense akrabalarını ziyaret ediyor olurmuş. Hiçbir şeyden haberi olmuyormuş. Köye geri döndüğünde eve kapanıyor, dışarıya adım bile atmıyormuş. Bazen bizim sokakta biri ölüyor, krematoryuma haber verip cesedi almalarını sağlayan yine babam olmasına rağmen ninemi ölü evine baş sağlığına eli boş göndermeyen de yine babam oluyormuş. Herkes taziye hediyesi olarak on yuan veriyorsa, nineme yirmi yuan verdiriyormuş babam. Yirmi yuan veriliyorsa, otuz ya da kırk yuan yolluyormuş ninemle.

Fakat her seferinde taziye hediyesi göndermiyormuş. Çünkü birinin öldüğü ya da gömüldüğü o birkaç gün boyunca babam köyün dışında olduğundan, olan bitenden de bihaber oluyormuş tabii. Bu minval üzere altı ay geçmiş, bizim köyde ve kom-

şu köylerde ondan fazla insan ölmüş, bizimkiler de yeni bir ev inşa etmek için beş bin yuan biriktirmişler. Ancak o yılın kışında babam köyü iki günlüğüne bir kez daha terk etmiş, dönüş yolunda köyün dışındaki yamaçta kolluk kuvvetleri ve merhum bir kişinin ailesine rastlamış. Bildiğiniz karakışmış o gün. Yerle gök kül grisine kesmiş. Tarlalardaki buğday filizleri yeryüzünün vücut kıllarına benziyormuş. Babam bir akrabanın evinden yürüyerek geri dönüyormuş. Dağın sırtını aşmış. Hendeği geçmiş. Yamaçtaki bir tarlaya vardığında kolluk kuvvetlerinin kasabada yaşayan Yang ailesinin mezarında olduğunu görmüş, kolluk kuvvetlerinin başlarının üzerinde bir kuş sürü uçuyormuş. Etrafta uçuşan kuş sürüsü, üst üste yığılmış mısır saplarını didikleyerek sağa sola dağıtıyormuş. Daha çok arkeolojik kazılarda kullanılan Luoyang küreğiyle[1] mezarın üzerinde hızla bir şekilde insan kolu kalınlığında bir delik açılmış. Deliğin içine yarım kilo kadar barut konulmuş. Delikten dışarıya çıkan bir fitil yakılmış. Gri gökyüzünün altında fitilden çıkan kıvılcımlar cızır cızır cızırdayan altın sarısı bir ses çıkarmış. "Geri çekilin! Geri çekilin!" diye bağırıp fitilden uzaklaşmışlar. Beklemişler. Beklemişler. İnsanın içini karartan büyük bir patlama sesi çıkana kadar beklemişler. Yamaç sallanmış. Yer sallanmış. İnsanların içi titremiş. Sonra her şey yeniden sessizleşmiş. Kolluk kuvvetleri mezarın yanına dönmüş. Mezardan patlamayla birlikte fırlayan et ve kemik parçalarını tekmeleyerek bir yere yığmışlar. Üzerine benzin döküp ateş yakınca gök aydınlanmış. O açık hava mezarında cesetten kalan parçaları bir güzel yakmışlar. Alevler göğe doğru yükselmiş. Sanki birinin evi yanıyormuş. Gökyüzüne yükselen alevlerin çatırtısı bile duyulabiliyormuş. Bu çatırtı kırbaç sesine çok benziyormuş. Ceset sanki kırbaç üstüne kırbaç yiyormuş. Benzin kokusu. Yanan etin kokusu. Havadaki o sıcak mı sıcak yanık kokusu. Ateşi yakanlar bir süre ateşin etrafında dikilmiş. Karakışmış. Dağın

1 20. yüzyılın başlarında Yan Lianke'nin memleketi Luoyang'da yaşayan Li Yazi adlı bir köylünün icat ettiği, ucu yarım silindir şeklinde olan bir kürek. Önceleri yaygın olarak mezar soygununda kullanılmış ve daha sonra arkeolojik bir araç hâline gelmiştir. *–çn*

sırtı buz gibi soğukmuş. Ateşin etrafında duranlardan bazıları ellerini ısıtmak için ateşe doğru uzatmış. Babam tüm bunları sahnede oynanan kötü bir şakayı izler gibi uzaktan izliyormuş. Bu yaşananların gerçek olduğuna bir türlü inanamıyormuş. Fakat sapına kadar gerçekmiş işte. Bundan dört yüz yuan kazanmış. En başından beri bu hikâyenin kahramanı babammış. O olmadan böyle bir hikâye de olamazmış. Gökyüzünün alacakaranlıktan önceki o hâlâ aydınlık olan kısmında batan güneşin rengi korla kül rengi arasındaymış, bu hâliyle ateşin üstünü kaplayan gri külleri andırıyormuş. Havada hafif bir yanık kokusu varmış. Et ve kemiklerden gelen yanık kokusuymuş bu. Açık havada yakılan insan kokusuymuş. Yanmakta olan birinin attığı acı çığlıklar bile duyulabiliyormuş sanki. Belli belirsizmiş. Ama gayet de netmiş. Birbiri ardına atılan hem acı dolu hem de insana acı veren çığlıklar. Sonra çığlıklar boğuklaşmış. Giderek azalmış. Benzinle yakılan ateşin alevleri küçüldükçe çığlık sesi de zayıflamış. İniltiye dönüşmüş. Babam yüz metre ötede başka bir ailenin mezarının yanında duruyormuş. Aile mezarının etrafındaki kurumuş söğüt ve servi ağaçlarının gövdeleri fıçı kalınlığında olduğundan babamın gövdesini iyice gizliyorlarmış. Üşümüyormuş. Şok da geçirmiyormuş. Sadece biraz şaşırmış. Yang ailesinin patlatılmış ve benzinle yakılmış mezarına bakmaya devam etmiş. Yüzünün ateşten yükselen sıcaklıktan yanan yerleri acıyormuş. Derisi geriliyormuş. İyice gerilmiş. Benzin yüzündeki kanı tutuşturmuş gibiymiş. Yana yana iyice kurumuş. Geriye kalan deri ve kemikleri kuruluktan acı acı çatlamış.

Orada öyle kalakalmış. Bakakalmış. Eliyle yüzünü ovuşturmuş.

Ateş sönmeye başlarken kalabalık uzaklaşmış.

Dağın eteğindeki krematoryuma doğru yürümeye başlamışlar.

Beş ya da altı kişilermiş. Hepsi de iriyarı, güçlü kuvvetliymiş. En büyüğünün yaşı kırkı geçmezmiş. En küçüğü babamdan daha gençmiş. Hepsi ilçe ve kasaba memurlarının giydiği o tek tip koyu yeşil üniformalardan giyiyormuş. İlçeden gelen kolluk kuv-

vetiymiş bu. Bir mangayı andırıyorlarmış. Her köy ve kasabada böyle ceset yakmakla görevlendirilmiş kolluk kuvvetleri varmış. Nerede yakılmamış bir ceset varsa orada mantar gibi bitiveriyorlarmış hemen. O zaman da Yang ailesinin mezarında bitivermişler işte. Mezarı patlatmış, cesedi yakmış ve oradan ayrılmışlar.

Kolluk kuvvetleri gittikten sonra babam Yang ailesinin mezarına doğru yürümüş. Yang ailesinin mezarının alt köşesinde yeni bir mezar görmüş. Derinliği altmış santimmiş. Mezarın içi benzin kokuyormuş. Kavrulmuş toprak kokusu varmış. Ateş yirmi dakika sonra sönmüş. Benzin ve kavrulmuş toprak kokusu, yanmış et ve kavrulmuş kemiklerin kokusuyla birleştiğinde, bir cesedi yaktıktan sonra fırının kapağını açtığınızda fırından çıkan o kokuyu andırıyormuş. O ateşte yandıktan sonra küle dönmemiş birkaç kemik parçası, kendi kendine sönmeden önce söndürülmüş bir ateşin içinde kalan yanmamış odun parçaları gibi o kara çukurun dibinde uzanıyormuş. Çukurun yuvarlaklığı kırık bir tabureyi andırıyormuş. Çukurun kenarında adamların tekmeleyerek ateşin içine atmayı unuttukları et ve kemik parçaları varmış. Çatlamış kemikler grimsi bir siyahlığa bürünmüş. Et parçaları, yeni kavrulmuş, taze, kül rengi toprağın arasına karışmış kırmızı çamura benziyormuş. Kara toprakla kırmızı toprak arasında duran babamın yüzü kireç gibi ağarmış. Ayağının yanındaki kaburgayı andıran kemiği görünce yüzü kâğıt gibi olmuş. Beti benzi atmış. Afal afal bakmış. İyice sersemlemiş. Sadece yirmi iki yaşında olmasına rağmen şu dünyadaki her şeyi görmüş geçirmiş gibi hissediyormuş. Funiu Sıradağları uzakta sessizce uzanıyormuş. Dağın eteğindeki Gaotian köyü, namıdiğer Gaotian kasabası da ölüm sessizliğine bürünmüş. Ne bir ses ne de bir nefes varmış. Tüm dünya ölmüş. Her şey ama her şey ölmüş. Sadece mahsulü hasat ettikten sonra eve dönen bir aile gibi uzaklaşan kolluk kuvvetleri varmış. Sakinlermiş. Yapacak işleri yokmuş. Neşeyle gülüyorlarmış. İçlerinden bazıları şarkı bile söylüyormuş. Şarkının ezgisi göğe doğru kanatlanmış. Sessiz ve ölü gökyüzünü delen bir kartal sürüsü gibi. Alacakaranlıktan önceki günbatımının gri gökyüzü korla ateş

arası bir renge bürünmüş. Bu hâliyle üzerine beyaz kül dökülen bir ateşi andırıyormuş.

Hava çok soğukmuş. Mezarlıkta sert bir rüzgâr esiyormuş.

Babam patlatılmış ve yakılmış mezarın yanında duruyormuş. Orada ölü gibi ayakta dikiliyormuş. Fakat yaşıyormuş. Yüzündeki kırmızı sivilceler birdenbire yeşile dönmüş. Alnındaki ve burnundaki sivilceler şişmeye başlamış. Alnındaki acı veren sivilcelere dokunmuş, öne eğilip ayağının yanında duran, topraktan fırlamış, o kaburgayı andıran kemiği eline almış. Şöyle bir inceledikten sonra sanki bir buz parçasına dokunmuş gibi telaşla yere atmış. Yangların ninesi doksan iki yaşındaymış, doksan iki yaşında öldüğünden ailesi onu krematoryumda yaktırmak istememiş. Öldüğünde ağlamamışlar bile. Evden birinin öldüğünü kimse bilmesin diye beyaz yas kıyafetleri giyip kapının önüne bile çıkmamışlar. Ama babam biliyormuş işte. Yangların evinin önünden geçerken, avlu kapısının güpegündüz kapalı olduğunu görmüş. Kapının çatlakları arasından cenaze yemeğinin o hoş kokusu süzülüyormuş. İçeriden gelen uğultuları duymuş. Avludan çıkan köpeğin üzerine sinmiş o tabut verniği kokusuyla tütsü kokusunu almış.

Yangların evinden birinin öldüğünü işte böyle anlamış.

Ailenin doksan iki yaşındaki ninesinin ölüm döşeğinde yattığını zaten çoktandır biliyormuş.

Gece inince işte o yamaca tırmanmış. Yang ailesinin mezarında bir ışık görmüş. Gecenin karanlığına gizlenmiş birinin orada yeni bir mezar kazdığını görmüş. Bu sırrı hemen krematoryuma yetiştirmiş. Dayım, babamın eline dört yüz yuan sıkıştırıp omzunu sıvazlamış. "Li Tianbao," demiş dayım gülerek, "şimdi böyle küçük olduğuna bakma, ileride büyük bir servet kazanacaksın. Hayatta kalmak, başkalarının yapamayacağı şeyleri yapmaktır." Babam tek kelime etmemiş. Babam krematoryumdan ayrılırken annem krematoryumdaki bir odada kefen dikip satmakla meşgulmüş. Kapıyı açıp babama bakarken elindeki kefen parçasını kapının eşiğine düşürmüş. "Yine biri mi öldü?" Soru soruyor

gibiymiş. Kendi kendine konuşuyor da olabilirmiş. Babam onu şöyle bir süzmüş. Yüzünün açık sarı bir kâğıt parçası kadar solgun olduğunu görmüş. Anneme başını sallamış. Onaylıyormuş gibi. Bu, aynı zamanda babamın krematoryumun ona her zaman para veren patronunun küçük kız kardeşine saygı göstermesi ya da onu başıyla selamlaması olarak da görülebilirmiş.

Sonra oradan ayrılmış.

Her zaman yaptığı gibi.

Köye geri dönmemiş. Her zaman yaptığı gibi halalarımdan birinin evine gitmiş. Uzakta oturan ablasının evine. Köyde birinin öldüğünden bihabermiş gibi. Sanki köyde hiç durmuyormuş gibi. Ancak üç gün sonra geri döndüğünde mezarlıktaki bu sahneyle karşılaşmış. Arabacı, Yang Nine'yi yakılmak üzere doğruca krematoryuma götürmemiş. Aksi gibi önce ailenin cesedi toprağa vermesini beklemiş, hemen ardından da mezarı havaya uçurmuşlar işte. Üzerine benzin döküp yakmışlar.

Hava çok soğukmuş, rüzgâr yamaçta çok sert esiyormuş. Babam, mezar kazıcının orada bıraktığı, eski bir kürek bulmuş. Etrafa saçılmış toprağı o kürekle alıp ateş çukurunun içine atmış. Alacakaranlıktan önceki günbatımının korla ateş arası bir renge bürünmüş olan gri gökyüzü bu hâliyle üzerine beyaz kül dökülen bir ateşi andırıyormuş. Babam kürek kürek toprak atmış. Patlatılarak açılan mezardaki kemiklerin üzerini yeniden örtmek istiyormuş. Çukuru ağzına kadar doldurmuş. Ardından mısır sapı ve çalı çırpıyla üzerini yeniden örtmüş. Mezar, bu hâliyle hiçbir şey olmamış gibi görünüyormuş. Böylece tüm sorunlar çözülmüş, geriye sadece buz gibi esen kış rüzgârı kalmış. Fakat dağ sırtının altından yürüyerek gelen biri varmış. Yang ailesi köyden dağ sırtına doğru koşturuyormuş. Patlama sesi ve ateş onları köyden ta oraya kadar çağırmış işte. En önde olanlar, ailenin hızlı koşan gençleriymiş. Onların arkasındaysa Yang soyadını taşıyan, kadınlı erkekli, büyük bir kalabalık geliyormuş. Rüzgâr gibi. Sanki arkalarından rüzgâr üflüyormuş. Dağlar çağırmış, denizler kükremiş gibi bir heybetle akın akın geliyorlarmış. Yangların meza-

rına yaklaşan kalabalığı görünce, babam oradan telaşla kaçmış. Kolluk kuvvetlerinin gittiği yöne doğru koşturmuş. Koşarken durmadan ardına bakıyormuş. Acaba Yang ailesinden onu takip eden biri var mı diye. Acaba onu orada gören biri olmuş mu diye. Hırsız gibiymiş. Çalmak istediği şeyi tam ele geçirecekken kapının ağzında ev sahibinin ayak seslerini duyan bir hırsız gibi. Biraz üşüyormuş. Kalbi ayazda kalmış gibi titriyormuş. Yeni kapitone çizmeleri. Yeni yün pantolonu. Bana mısın dememiş. Hava buz gibi soğukmuş. Parası olunca hem kendine hem de nineme yeni, sıcak tutan, kapitone paltolar almış. Aslında sıcak tutuyormuş. Ama şimdi buz tutmuş. Dağ yolu boyunca doğuya doğru ilerleyen kolluk kuvvetleri şimdi çok uzaktaymış. Arkalarında iz bile bırakmamışlar. Alacakaranlıktan önceki o sessizlikte tüm dünya ölmüş gibiymiş. Babam da ölüymüş sanki. Yüzü kireç gibi ağarmış. Alnından boncuk boncuk ter değil de tane tane buz dökülüyormuş. Krematoryumun kapısına yaklaştığında yolun kenarına oturmuş. Dudağını ısırarak birinin tarlasının kenarına oturmuş. Farkına bile varmadan, ayaklarının altındaki toprağı tekmeleye tekmeleye büyük bir yığın oluşturmuş. Toprak yığınının önünde derin bir çukur açılmış.

Hava iyice karardığında krematoryuma doğru yürümüş.

Bunları sonradan öğrenecektim.

O zaman bilmiyordum ama böyle olması gerektiğini düşünüyorum.

Babamla annemin o yılın o ayının o gecesi uyurgezere dönüşüp nasıl bu hâle geldiklerinin tek açıklaması bu olabilirdi. Bunlar yaşanmasaydı, böyle olmayacaklardı. Bunlar yaşanmasaydı, o büyük uyurgezerlik gecesinde böyle olmayacaklardı. Babam, krematoryuma vardığında dayımın ona verdiği dört yüz yuanı cebinden çıkarıp ona uzattı. O dört tane yüzlük banknotu dayımın masasının bir köşesine bıraktı. "Bunu artık yapmayacağım. Ölsem de yapmam. Bir ev inşa edemeyip açık havada yatmak zorunda kalsam bile yapmam." Babam bunları söyledikten sonra gitmeye yeltendi. Krematoryumun ofisinden çıkmak üzereydi.

Dayım onu durdurmaya çalışmadı. Ama o dört yüz yuanı da geri almadı. "Sen yapmazsan, sizin köyde bunu yapacak başka birileri bulunur elbette. Biraz ağız oynatacak, biraz pergelleri açacak, bir kâse pilav yemek için geçen sürede dört yüz yuan kazanacak. Bu dünyada bundan iyi işi nerede bulacaksın?" Ofis iki odalıydı. Duvarda resmi belgelerden kopyalanmış, birkaç medeni sözcükten oluşan bir slogan asılıydı: "Tarım Arazilerini Kurtarmak İçin Ceset Yakmayı Destekleyin". Lambanın ışığı gün ışığı kadar parlaktı. Krematoryumun avlusunda ötüşen bülbüller vardı. İki katlı ölü yakma salonunun ön duvarına boyayla yeni yazılmış "Cenaze Salonu" ibaresi lambanın ışığı altında altın sarısına bürünmüştü. Barajın içindeki su rahatlıkla seçiliyordu, ay ışığı bir araya toplanmış da suyun üzerinde yüzüyormuş gibi görünüyordu.

Babam ofisten çıkarken dayım kapının ağzında dev gibi durup üç kelime söyledi: "Umarım pişman olmazsın!" Babam krematoryumun ofisinden çıktı. Tek kelime etmeden gitti. Sessizce. Tüm dünya sessizdi. "Pişman olmam." Babam bunu söylerken ayak sesleri suyun üzerinde yüzen yapraklar gibi ses çıkarıyordu. Yeni evin tuğlaları çoktan sipariş edilmişti. Çimento çoktan satın alınmıştı. Köyde şöyle bir beş-altı kişi ölse yeterdi. Bu beş-altı kişiden sadece üç ya da dördünün ailesi ölüyü yakmak istemeyip gizlice toprağa verse, bizim evin inşaat demiri ihtiyacını karşılamaya yeterdi bu. Ama işler giderayak zorlaşıyordu. İnsanlar ölülerini kendi rızalarıyla otomatik olarak krematoryuma göndermeye başlamıştı artık. Ayın doğmasıyla birlikte ay ışığının da olması gibi. Güneşin doğmasıyla birlikte gün ışığının da olması gibi. Kış ölüm mevsimidir. Kışın köyde her zaman birkaç ölüm yaşanır. Bu ölülerin aileleri arasında onları yakmak istemeyip gizlice toprağa vermek isteyenler illa ki olacaktı. Açıkçası, krematoryumdakiler cesetleri yakmak için onları evlerinden kolayca alabilirdi ama bunu yapmak yerine ailelerin ölülerini toprağa vermesini bekliyor, hemen ardından da mezarı havaya uçuruyorlardı. Mezara benzin döküp alevlerin göğü yalamasını izlemek de cabasıydı tabii. Denildiğine göre önce Yangların evine gideceklermiş. Cesedi

almaya. Ama ceset taşıma aracı niyeyse bozulmuş o gün. Bozulduysa tamir edin, öyle değil mi? Ama illa süründürecekler insanı, ölünü toprağa vermeni bekledikten sonra patlatıverecekler mezarı. Yakacaklar. Babam dışarı çıktıktan sonra dayım da çıktı, kapının ağzında dikilip ona seslendi. "Li Tianbao, bu fırsatı tepersen sonra çok pişman olursun... Çok pişman olacaksın bak!"

Ama babam krematoryumun avlusundan çoktan çıkmıştı bile. Boyu kısa. Sopa gibi bir boyun. Ardına dönüp bakmadı bile. Uçmayı kafasına koymuş, kızgın bir civciv gibi bastı gitti. Gece, perde gibi önüne açıldı. Tarlalardaki toprak kokusuna karışmış ay ışığı üzerine vuruyordu. Ayak sesleri krematoryumun avlu kapısından uzaktaki yola kadar yayılıyordu. Yolun diğer tarafından gelen ayak seslerini de duydu. Ama ayak seslerini dikkatlice dinlediğinde dayımın arkasından ona küfrettiğini ve onu içeriye çağırdığını duydu.

Her şey bitmişti. Hani biri ölür de sonsuza kadar toprağın altında gömülü kalırsa ondan bir daha haber alamazsınız ya, işte öyle. Ama şimdi, yeni bir başlangıç mı yapsam yoksa hikâyeye kaldığı yerden mi devam etsem bilemedim. Şöyle diyeyim, birini canlı canlı çamura gömerseniz, hâlâ nefes alabilir, babamın durumu da aynı böyleydi işte. Meğer annem, krematoryumun kapısında babamı bekliyormuş. Babamın krematoryumdan çıktığını görünce yolun kenarında saklandığı yerden çıkıverdi. Ağacın arkasından bir gölge gibi babamın önüne düştü.

"Bunu bir daha asla yapmamalısın."

"Yapmam."

"Yapmazsan evi neyle inşa edeceksin? Sizin oturduğunuz sokağa gittim, sokaktaki evlerin yarıdan fazlası kiremit çatılı, sizinkiyse hâlâ eskisi gibi sazdan çatılı."

"Üç odalı, kiremit çatılı, yeni bir ev inşa etmenize yardım edebilirim. Benimle evlenirsen, çeyiz olarak size yeni bir ev yaptırırım. Evlendikten sonra kasabanın anacaddesinin ortasına bir cenaze levazımatçısı açabiliriz. Çelenk satarız. Kefen satarız. Kâğıt süsleme ve çeşitli cenaze levazımatı satarız. Ondan son-

ra, yapmak istemediğin hiçbir şeyi yapmak zorunda kalmazsın." Annem bunları söylerken başının üzerinden süzülerek bir bulut geçti. Bulutun gölgesi annemin vücuduyla yüzüne düştü. O sırada annemle babamın arasında yarım metre kadar mesafe vardı. Annemin nefesi efil efil babamın yüzüne esiyordu.

Babamın cevap vermesini bekliyordu. Ama babam, annemin yüzüne bile bakmadan, homurdanarak uzaklaştı onun yanından.

Annem de uzaklaştı.

3. (21.40-21.50)

O gece, saat dokuz civarı krematoryuma giderken hep ailemizi düşündüm. Babamı, annemi ve dayımı düşünüyordum. Yan Amca bunları bilmek istiyordu ama ona hiçbir şey açıklamadım.

Annemle babam arasında sonradan ne geçtiğini bilmiyorum ama ertesi bahar evlenmişler.

Annemle babam arasında sonradan ne geçtiğini bilmiyorum ama evlendikten sonra ben doğmuşum.

Ne olduğunu bilmiyorum ama ben doğduktan hemen sonra ninem ölmüş.

Bu dünyada ne zaman bir canlı doğsa başka bir tanesi ölür. Biri ölür, başka bir tanesi doğar. Bu şekilde, toplam yaşayan insan, hayvan ve kuş sayısı her zaman sabit kalır. Ne bir fazla ne de bir eksik. Ne bir eksik ne de bir fazla. Şu anda dünyadaki insan sayısının sürekli artmasının nedeni, hayvan ve kuş sayısının azalmasıdır. Bir gün, hayvanların ve kuşların sayısı yeniden arttığında, buna karşılık gelen insan hayatı yıkık bir ev gibi çökecek. Yan Lianke'nin kitabında yazıyor bunlar. Hangi kitabında yazdığını unuttum şimdi. Bu kitapta yazılanın mantığına göre ben doğdum çünkü ninem ölmek üzereydi. Ninem öldü çünkü ben doğmuştum.

Ninem, annem bana hamile kaldığında hastalanmış. Annemin karnı büyüdükçe ninemin de hastalığı ciddileşiyormuş. Bir tür yarış gibiymiş. Yaşamla ölüm arasında bir yarış. O zaman henüz dünyaya

gelmemiş olduğumdan ninemin hangi hastalığa yakalandığını bilmiyorum. Karnı o kadar ağrıyormuş ki aldığı ilaçlardan başka hiçbir şey yiyemiyormuş. Ben annemin karnında gittikçe şişmanlarken ninem yatağına uzanmış gittikçe zayıflıyormuş. Ben büyürken o küçülüyormuş. Ben ne zaman birkaç gram daha alsam ninem de birkaç gram kaybediyormuş. Ben doğmak üzereyken ninem cenin pozisyonu almış, ölmeyi bekliyormuş. Annemle babamın evlendiği yılın kışında doğmuşum. Kar fırtınası varmış, tüm dünya bembeyaz olmuş. Ben annemin karnından dışarıya çıkmak için çabalarken ninem yeni inşa edilmiş evin güneydeki odasında öledurmuş. Ben annemin karnından çıktığımda babam kuzeydeki odadan güneydeki odaya koşup ninemin başında dikilmiş. "Erkek oldu... Erkek oldu!" Babam bunu söylediğinde ninem gülümsemiş. "Gözüm açık gitmeyeceğim. Yeni bir evimiz var, şimdi de ben öldükten sonra ardımdan tütsü yakacak bir erkek torunum oldu." Sonra yüzünde ışıl ışıl bir gülümsemeyle öteki tarafa gitmiş. Gitmeden önce benim gelmemi bekliyormuş sanki. Birinin vardiyası bitmiş de diğerininki başlamış gibi. Ben onun son vardiyasını devralınca ninem de paydos etti. Ben de ilk mesaime başladım. Gaotian'da yaşamaya başlamıştım, sonra konuşmaya, emeklemeye ve büyümeye başlayacaktım. Ninem aramızdan ayrılmış, ölmüştü, artık ne konuşacak ne de bir şey yapacaktı, sonsuza kadar dinlenecekti.

Ninem ölümünden önce gömülmek mi yoksa yakılmak mı istediğini söylememiş. Annemle babam da ninemi toprağa mı verseler yoksa krematoryumda yaktırsalar mı bilemediler. Benim gelişim neşe veren bir olaymış. Ninemin gidişiyse keder veren bir olay. Neşe ve keder bir arada oldu mu insan ne neşelenir ne kederlenir. Babamın yüzünde sakin bir ifade vardı. Yatağında uzanan annem de sakin görünüyordu. Sanki ben hiç doğmamışım gibi bir hâlleri vardı. Ne de ninem ölmüş gibi. O gün hava buz gibi soğuktu, iki haftadır aralıksız kar yağıyormuş. Tüm dünya Qingming Bayramı'nda[1] temizlenmiş mezarlar gibi akça pakça

1 Nisan ayının dördü ila altısına denk gelen bahar bayramıdır. Çinliler yılın bu zamanı ölülerini anıp onlar için kurban adarlar. Mezarlıklar ziyaret edilir ve mezarlar temizlenir. *–çn*

bir beyazlığa bürünmüştü. Saçaklardan buz sarkıtları sarkıyordu. Ağaç dallarından da. Gaotian kasabasındaki kar insanların dizlerine, hatta bellerine kadar geliyordu. Yeryüzü kara bürünmüştü. Dünya kar altında kalmıştı. Göğün altındaki her şey buz kesmişti. Köy o kadar sessizdi ki annemin yatağının yanındaki kömür sobasından çıkan sesler havai fişek patlamasını andırıyordu. Pencereden görünen kar yağışı, kum fırtınasına benziyordu. Kuzey rüzgârı saçaklardaki karı süpürüp buz sarkıtlarını düşürmüştü. Ben annemin kucağında, ateşin üzerinde kaynayan suyu sesini duyabiliyordum. Babam ateşin yanında oturuyordu. Annem yatağa uzanmış, beni kollarında tutuyordu. Ninem diğer odada yatağına uzanmış, öteki tarafa gitmeden önce yapılacak hazırlıkları bekliyordu.

Zaman, babamla annem arasında gidip gelen eski bir testere gibiydi. Ben sabaha karşı doğmuştum. Ninem de sabaha karşı öldü. Ağlayıp uyudum, bu minval üzere öğle oldu. Uyuyup ağladım. Ne uyuyup ne de ağladığım aralarda babamla annem birbiriyle konuşuyordu. Sesleri birazdan uykuya dalacaklarmış gibi çok yumuşak çıkıyordu.

"Dışarıya çıkıp bir bakayım, sonra tekrar konuşuruz." Annem bunu söyleyip yataktan çıktı. Babam ateşin yanından kalktı, yatağın üzerine eğilip yüzümü okşadı: "Oğlum. Bizim sülalede âdettendir, her nesilde bir tane oğlan doğar, sen de bana bir tane erkek torun vereceksin. Böylece ilahi adalet yerini bulacak. Bu benim, Li Tianbao'nun kimseyi üzecek bir şey yapmadığının kanıtı olacak."

Sonra gitti. Dışarı çıktı. Kar fırtınasında dünya o kadar sessizdi ki in cin top oynuyordu sanki. Ama bizim avlu girişinin önündeki duvara beyaz kâğıt üzerine fırçayla yazılmış siyah sözcükler asılmıştı. "Müjde! Li Tianbao'nun anası ölmüş, yakılıp yakılmayacağını hep birlikte göreceğiz. Müjde! Li Tianbao'nun anası ölmüş, yakılıp yakılmayacağını hep birlikte göreceğiz." Kare şeklinde beyaz bir kâğıt. Büyük siyah harfler. Kâğıdın kenarları düz. Harfler eğri büğrü. Bizim evin girişine işte böyle bir

pusula asılmıştı. Ara sokaklardaki elektrik direklerine de yapıştırılmıştı. Yolun kenarındaki kavak ve Japon soforası ağaçlarına da yapıştırılmıştı. Babam sokakta bunun gibi beş-altı tane pusula gördükten sonra, köyün girişindeki boş lokantanın önünde, sessizce yağan kara bakarak bir süre durdu, sonra ardına dönüp geri yürüdü.

Dönüş yolunda her adımda öfkeyle karı tekmeledi. Öyle kısa boylu ve öyle zayıftı ki diğer insanların dizlerine kadar gelen kar onun kalçalarına kadar geliyordu. Kar diğer insanların kalçalarına kadar geldiğinde onun beline ulaşıyordu. Ama bana mısın demeyip tozu toprağı tekmeleyen bir at gibi karı tekmelemeye devam etti. Bu minval üzere, karı tekmeleye tekmeleye eve döndü. Eve dönene kadar boğazı yırtılırcasına bağırdı.

"Karım bir oğul doğurdu."

"Karım bir oğul doğurdu."

Yol boyunca oğlu olmasının müjdesini haykırmasına rağmen eve dönüp annemin yatağının başucuna gelince başka bir şeyden bahsetti: "Hadi yakalım onu, insanlar benden değil, senin abinden nefret ediyor."

"Hadi yakalım onu, böylece cesedin külleriyle insanların ağızlarını tıkayabiliriz. Gözlerini de tıkarız."

Ninemi yakmaya karar vermişlerdi bile. Üç gün sonra, sabaha karşı kar durdu, güneş doğup sokakları aydınlatınca Gaotian'daki herkes dışarı çıkıp güneş ışınları altında kar kürümeye başladı, babam ninemin ölüsünü taşımak için kimseden yardım istemedi. Cesedi krematoryuma götürmek için kimseden yük arabası ödünç almadı. Krematoryuma haber verip evimizin önüne cenaze aracı göndermelerini de istemedi. Yas döneminde giyilen, beyaz renkli bir kukuletayı andıran o hayırlı evlat şapkasıyla beyaz ayakkabılarını giyip kefene sarılı ninemi sırtında taşıyarak evden çıktı. Özellikle insanların en kalabalık olduğu yerlerden geçiyordu. Bu dünyaya karşı bahis oynuyordu sanki. Gaotian'daki herkesin bakışıyla savaşıyor gibiydi. Babamın başındaki hayırlı evlat şapkası Amerikan bezinden yapılmıştı. Kar gibi pürüzsüz

ve beyazdı. Annemin ninem için diktiği kefen ışıl ışıl parlayan siyah ipekten yapılmıştı. Kefenin sırma işlemeleri gün ışığı altında altın gibi parlıyordu. İğne işi çok güzeldi. Öyle güzeldi ki anlatmaya kelimeler kifayetsiz kalırdı. Babamın bu kadar güçlü ya da bu kadar cesur olacağını kimse tahmin etmemişti. O sırada bazıları kapılarının önündeki karı kürümekle meşguldü. Bazıları da karı çoktan kürünmüş sokaklarda havadan sudan konuşuyordu. Köyün kantininde kahvaltı ve öğle yemeği birlikte servis ediliyordu. Babam, ninemin cesedini işte böyle kalabalık bir alandan geçerek taşıyordu. Tüm köy ve kasaba tek göz olmuş, babamı izliyordu.

Adım adım, bir şeyi ispatlıyormuş gibi.

Adım adım, yemin ediyormuş gibi.

İnsanlar şok olmuştu. İnsanlar şaşkına dönmüştü.

Sahnenin altında bir şaşkınlık yaşandı, o sessizliğin içinden yükselen bir vay ünlemiyle hareketlilik oldu. Herkes nefesini tutmuştu, sonra birdenbire aman tanrım nidaları yükseldi. Dikkati dağılmış tüm gözler sahneye odaklandı. Herkes Mao Zhi nineye bakıyordu. Sonuçta yüz dokuz yaşındaydı ve hâlâ yaşıyordu, az önce dişleriyle bir ceviz kırmıştı ve ağzında cevizle konuşuyordu ama göz açıp kapayıncaya kadar, ölü bir insan gibi kefenin içine girdi!

Kefenin kumaşı en kalitelisindendi. Üzerinde ışıl ışıl parlayan, ince çiçek işlemeleri olan siyah bir saten. Sahne ışıkları parlak mı parlak, kefen sahne ışıklarının altında pırpırlanıyordu.

Bu şekilde siyahın beyaz bir ışıltısı oluyordu. Kırmızının morla kahverengi arası bir ışıltısı vardı. Sarının koyu altın sarısıyla bakır arası bir ışıltısı. Bu göz kamaştıran kefen ve baş döndüren renkler, sahnenin altındaki binlerce seyircinin aklını almıştı bir an. Binlerce insanın gözlerini sımsıkı sahneye kenetlemişti.

Yaşayan romanındaki bu bölümü düşünüyordum. Kasabada yaşananların *Yaşayan* romanı yüzünden mi gerçekleştiğini yoksa *Yaşayan*'ın kasabada yaşananlardan sonra mı yazıldığını bilmiyorum. O gece kasabamızda yaşananları önceden haber eden

Yan Lianke'nin romanı mıydı yoksa o gece yaşananlar müstakbel bir Yan Lianke'ye mi gebe kaldı hiç bilmiyorum.

Babam kefen giymiş ninemle birlikte en kalabalık yerden geçti. Köylüler şok oldu. Hepsi şaşkına döndü. Karı süpürürken kullandıkları süpürgeler ellerinde dondu kaldı. Kar küredikleri kürekler de ellerinde dondu kaldı. Dedikodu yapan ağızları da havada dondu kaldı. Şamatayı izleyen kafaları da o soğukta dondu kaldı. Hepsi sessizce babamın yürümesi izliyordu. Ölüm sessizliğine bürünmüş bir hâlde bu kısa boylu, yuvarlak yüzlü adamın, annesinin cesedini sırtında taşımasını izliyorlardı. Babam karla kaplı alanın karşısına geçti. Kar durmuş, hava açmıştı, gökle yer arasında bir zerre toz bile yoktu. Kar olan yerler beyazdı. Karı kürünmüş yerler toprak kırmızısıydı. Babamın sırtındaki ninem baştan aşağıya parlak bir siyahlıktaydı. Hava açıp güneş çıktığında havanın ısınması da gerekirdi. Ama kasabanın havası, babam ve ninem yüzünden bir kış gecesi kadar soğuktu şimdi. Kuş uçmaz, kervan geçmez bir vahşi doğadaki kadar soğuktu. Yer donmuş ve çatlamıştı. İnsanların kalpleri donmuş ve çatlamıştı. Hepsinin kalbinde derin mi derin yarıklar oluşmuştu. Kâğıda yazılmış o pusulalar insanların ve ağaçların gövdelerine yapıştırılmıştı. "Müjde! Li Tianbao'nun anası ölmüş, yakılıp yakılmayacağını hep birlikte göreceğiz." Çok sıradan bir cümleydi bu. Çok şakacı bir cümle. Babam, sırtında annesinin cesediyle o sıradanlığın içinde güçlükle ilerliyordu. Karşıya geçti. İte kaka. Aheste aheste. Acı soğukta. Demir çivi gibi. Donmuş bir ormanın içinden dövüşe dövüşe geçer gibi. O buz ormanının bütün dallarını bir güzel kırdı. Kırıp döktü. O donmuş ağaçların hepsini bir güzel kesti. Bütün dünya babamın o buz ormanının dallarını kırmasının sesiyle doldu. Babamın diğerlerinin bakışlarını kırmasının sesiyle.

Kimse onun bu kadar güçlü olduğunu düşünmemişti.

Kimse onun Gaotian'ın düzenini tepetaklak edebilecek kadar güçlü olduğunu düşünmemişti. Onu arkadan izleyen biri ağzını açtı.

"Li Tianbao, burada ne yapıyorsun?"

"Li Tianbao, burada ne yapıyorsun? Köylülere ve kasaba halkına gösteri mi yapıyorsun? Sanki ananın ölümü köylülerle kasaba halkının suçuymuş gibi."

Babam durdu.

Babamın sesi gök gürlemesi kadar yüksekti. "Ben ispiyonlamadım, ben kimseyi ispiyonlamadım."

"Köydeki ya da kasabadaki insanların krematoryumda ya da açık havada yakılmasının benimle alakası yok, benim bunlarla hiçbir alakam yok."

Sonra yoluna devam etti.

Ninemin cesedinin gölgesi sanki gözleri siyah bir bezle bağlanıyormuş gibi insanların üzerine düşüyordu. Böylece kimse gerçeği göremedi. Kalabalığın bağrışarak babamı takip etmekten başka seçeneği yoktu. "Neden canını sıkıyorsun? Neden canını sıkıyorsun? Anan ölmüş, şunun şurasında aynı köyün aynı sokağında oturuyoruz hepimiz, kimi yardıma çağırsan koşar gelirdi hemen."

Babam yine durdu. Ardına döndü. Onunla birlikte ceset de dönmüş oldu. Ninemin yüzü ve gözleri artık köylülere dönüktü şimdi.

"Kimsenin sırrını ifşa etmedim ben. Köydeki ya da kasabadaki insanların açık havada ya da karımın abisi Shao Dacheng tarafından yakılmasının benimle hiçbir alakası yok."

"Annem öldü, onu yakılması için krematoryuma götürüyorum, bana inanmalısınız."

"Annemi yakılması için krematoryuma götürüyorum, bana inanmalısınız."

Babam haksızlığa uğramış ama cömertliği de elden bırakmıyormuşçasına, birinin kaybettiği bir şeyi kendi cebinden çıkarıp ona geri veriyormuş gibi konuşuyordu. Ya da kendi kaybettiği bir şeyi başka birinden geri istiyormuş gibi. Konuşmasını bitirdi. Sırtında ninemle yine yola koyuldu. İleriye doğru gidiyordu. Kısa boylu, sıska, maymun gibi bir adam. Altmış yılı aşkın yaşamış ve kırk yılı aşkın bir süredir köydeki ve kasabadaki herkesi tanıyan

yaşlı bir ceset. Bu durum köylüleri huzursuz etmişti. Kasabadakileri de. Hem köy hem de kasaba halkı babam için üzülüyordu. Ninem için de. Bizim tüm Li ailesi için de. İşte bu yüzden Zhang Mutou babamın peşine düştü. Wang Dayou evinden yük arabasını aldığı gibi peşlerine takıldı. Yük arabasının içinde yorgan, battaniye ve bir yığın saman vardı. Bağırıp çağıranı, susup duranı onlarca kişi düşünün. Ninemi tutup babamın sırtından aşağıya indirdiler. Âdet olduğu üzere ninemin yüzünü beyaz bir bez parçasıyla örttüler. Sokaktaki dükkânlardan havai fişek, çatapat, çelenk ve cenazede kullanılan sahte kâğıt paralardan satın aldılar. Havai fişekleri yaktılar. Çatapatları patlattılar. O sahte paraları yol boyunca sanki kar yağıyormuş gibi saça saça gittiler. O buz gibi soğuğun hararetli telaşında ninemi ta kasabanın güneyindeki tepede bulunan krematoryuma kadar hep birlikte taşıdılar.

Ninemin yakılması sahne alacak mutlu bir olayın perdelerini açtı.

Krematoryum, kasabadan sadece bir kilometre uzaklıktaydı. Anayol boyunca güneye doğru ilerleyip yüz metre yüksekliğindeki yokuşu çıkıyordunuz. Baraj setinin batısında kalıyordu. Oradan baktığınızda vahşi doğada duran kırmızı bir avlu duvarı görebilirdiniz. Avlunun içinde kırmızı tuğlalı iki sıra ev ve iki katlı basit bir bina vardı. Ayrıca o binadan gökyüzüne doğru uzanan demirden uzunca bir baca vardı. O yıllarda köydeki ve kasabadaki herkesin, ilçe halkının da yarısının nefret edip düşman kesildiği krematoryumdu işte bu. O zamanlar krematoryumun ana salonu, o iki katlı binanın alt katındaki üç boş odadan ibaretti. Duvarında siyah boyayla yazılmış iki sözcük vardı: "Veda Salonu". O gün avluda ne bir ağaç vardı ne de bir çiçek, krematoryumun ceset taşıma aracı karın içine park etmiş bir köşede duruyordu. Bir de bir yandan laflayıp bir yandan da kar kürüyen krematoryum çalışanları. Bir de ofisindeki sobanın yanına kurulmuş dayım vardı. Sobanın üzerinde yerfıstığı, ceviz ve birkaç baş sarımsak kavuruyordu. Kavrulmuş sarımsak kokusu, avluya birkaç şişe içki dökülmüş gibi krematoryumun tamamına nüfuz etmişti.

Ninemi krematoryumun kapısına kadar taşımışlardı işte. Birkaç havai fişek daha patlattılar. Patlama sesleri, içerideki insanları birinin öldüğü ve yakım işleri için hazırlanmaya başlamaları gerektiği konusunda uyardı. Dayım dışarıya çıktığında, başına hayırlı evlat şapkası geçirmiş ve bir cesedi taşıyan yük arabasının yanında duran babamı gördü, sonra bakışlarını babamdan uzaklaştırıp etrafa bakındı. Gözleri normalde cesede krematoryuma kadar eşlik eden köylülerden oluşan, tabut gibi gıcırdayan, o şamatacı ve üzgün cenaze alayını arıyordu. Fakat gördüğü tek şey ninemin cesediyle babam oldu. Onların yanındaysa birkaç köylüyle büyük bir çelenk vardı. Bunun dışında tek gördüğü şey kar, kuzeyden esen rüzgâr, dağ sırtının yalnızlığı ve krematoryumun ıssızlığıyla başıboşluğuydu.

"Hayrola?"

"Xiaomin doğurdu, annem öldü."

Dayım bunun üzerine bir şey demedi. Babamı ofisine çağırdı, biraz homurdandı, sonra bir sürü şey söyledi.

"Li Tianbao, kız kardeşimin doğum yapacağını çok önceden söylemeliydin bana.

"Li Tianbao, bak, ne kadar perişan bir hâldesin, burada çalışmaya başlamalısın artık. Ne istersen onu yap, kardeşime iyi davrandığın sürece sana en yüksek maaşı ödeyeceğim.

"Li Tianbao, annen ölmüş ama gelip de krematoryuma haber bile etmedin. Annenin cesedini alması için cenaze aracını gönderirdim, korna çalıp annenin ölümünü duyururdu hiç olmazsa, böylece herkese benim, Shao Dacheng'in rüzgâra karşı gelip geleneği değiştirdiğimi, ölüleri toprağı korumak için yaktığımı, kimseyi kayırmadan herkese eşit davrandığımı gösterebilirdim.

"Li Tianbao, akraba olduğumuzu hatırlatırım sana, bir de annenin cesedini bu karda kışta krematoryuma gönüllü olarak getirdin, yakıldıktan sonra annenden geri kalanları bizim araçla gönderirim size. Cenaze masraflarını ben karşılayacağım. Ancak yakımla ilgili düzenlemelere uyman gerek. Li Tianbao, bu durumdan yüzünün akıyla çıkmayı umursamıyorsan bile

ben, karının abisi olarak umursuyorum bunu. İnsanların, Shao Dacheng'in kız kardeşinin evinde birinin öldüğünü bildiği hâlde cimrilik yapıp cenaze masraflarını karşılamadığını söylemesine izin veremem."

Bu uzun konuşma bittikten sonra babam, kız kardeşinin abisine, dayıma tek kelime bile etmeden öylece baktı. Babam ofisten çıkmak üzereyken dayım onu durdurup çok zalimce bir şey söyledi.

"Li Tianbao, hay anasını satayım, daha nasıl osurulacağını bile bilmiyorsun sen."

Bunun üzerine babamın bir şey söylemesi gerekirdi. Ama sadece dayımı dinleyip orada sessizce durdu. Dayımın bir şey daha söylemeyeceğini görünce sessizce dışarı çıktı ve çıkarken kapıyı ardından kapattı. Dışarı çıkınca kapının ağzında bekleyen insanları gördü. Onu bekleyen Zhang Mutou, Wang Dayou, Xia Amca ve Wang Amca'ya soğuk soğuk gülüp ne yüksek ne de alçak bir ses tonuyla, "Kayınbiraderim burada ustabaşı olmamı istedi benden. Maaşım da yüksek olacakmış. Ama bu insan yakma işini nasıl yapabilirim ki ben? Sersefil olup açlıktan ölsem de yine yapmam bu işi," dedi.

Kimse ağzını bile açmadı. Hepsi gözlerini dikmiş babama bakıyordu.

Hepsi saygıyla babamın yüzüne bakıyordu.

Ardından her köylünün tecrübe ettiği bir şey oldu. Çoğu ailenin başına çoktan gelmiş olan bir şey. Babam tek kelime bile etmeden cesedi veda odasındaki ceset taşıma arabasına taşıdı. Tek kelime bile etmeden o tekerlekli arabayı veda odasından ceset yakma fırını odasına kadar itti. Tek kelime bile etmeden o büyük salondakilerin er ya da geç herkesin başına gelecek bir olayı beklermiş gibi cesedin yakılmasını beklemelerini sağladı. Dayım, babama yardım etmek için gelen herkese bir paket sigara verdi. Dayım, benim ninemi yaktıklarından ötürü, yakım işleminin daha iyi sonuç vermesi için süreyi normalden daha uzun tuttu. İnsanlar o büyük salonda sigara içerken ninemin küllerinin çıkmasını sanki sonbaharın geç olgunlaşan mahsullerini bekler

gibi bekliyorlardı. Sonra o havadar salonda ateş yaktılar. Oraya birinin bıraktığı, artık kim bıraktıysa, çelengi ateşe verdiler. Ateşin başına toplanıp ısındılar. Havadan sudan konuştular. Yapacak bir işi olmayan babam sallana sallana ceset yakma fırınının yanına gitti.

Fırının yanına varınca şaşkınlıkla baktı.

Fırın odası ayrı katlara bölünmemiş, iki katlı yüksek bir binada bulunuyordu. Paslanmış fırın yarı yatar yarı oturur pozisyonda odanın ortasına kurulmuş, hem kalın hem de büyük metal bir kova gibi havada asılı duruyordu. Çok rustik görünüyordu. Çok da aptal. Bu aptal fırının cumhuriyetin[1] kırk yedinci yılında Büyük İleri Atılım[2] sırasında kullanıldığı ve daha sonra bir fabrikaya gönderildiği söyleniyordu. Ondan sonra şehirdeki bir geri dönüşüm istasyonuna gönderilmiş. En sonunda da dayımın eline düşmüştü işte. Tamir edilip üzerinde değişiklikler yapıldıktan sonra Gaotian Krematoryumu'nun fırını olmuştu. Üstelik bu fırının özel bir yeteneği vardı, yani yakmadan önce cesetten çıkan yağı dışarı atabiliyordu. Yüksek sıcaklıktaki demir potasının üstü, löslü bir platoya dağılmış taşlar gibi çeşitli vida ve cıvatalarla kaplıydı, sadece fırın haznesinin ve cüruf kanalının kapıları açılıp kapatılabiliyordu. Ayrıca fırının ortasından çatıya doğru, oradan da gökyüzüne uzanan siyah bir bacası da vardı. Çıplak, kırmızı tuğlalı bir duvar vardı. Tavan isten kapkara olmuştu. Tuğla duvarın yanında üç ayaklı siyah bir masa vardı. Masanın üzerinde birkaç baijiu[3] şişesiyle birkaç porselen fincan vardı. Yerde bir çöp tenekesi ve kül yığınları vardı. Normalde ziyaretçiler bu fırının yanına bile yaklaşamazdı. Ama babam, annemle evlendiği için içeriye girebiliyordu. İçeriye giren insanlar normalde

---

1 İmparatorluğun yıkılmasından komünizmin ilanına kadar geçen, 1912-1949 yılları arasındaki dönem. *-çn*

2 Çin Halk Cumhuriyeti'nin 1958-1963 yıllarını kapsayan ikinci beş yıllık kalkınma planı. Amaç köylü nüfusu, işçilere veya modern köylülere dönüştürmekti. Girişim, korkunç bir kıtlığa yol açan büyük bir başarısızlıkla sonuçlandı. O dönemde tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş programı nedeniyle tüm metal eşyalar toplatılmıştır. *-çn*

3 Darıdan yapılan bir Çin likörü. *-çn*

orada öylece ayakta dururlardı. Ama babam, Shao Dacheng'in kayınbiraderi olduğu için içeri girip etrafa bakınabiliyordu.

Babam dönüp dolaşıp fırının arkasında durdu. Orada, fırının ortasından çıkan, parmak kalınlığında metal bir boruya dikkatle baktı. Metal boru, bir metre uzunluğunda plastik bir boruya bağlanıyordu. O plastik boru, duvarın yanındaki büyük bir metal fıçının içine giriyordu. Yemek çubuğu inceliğinde kahverengi bir yağ plastik borudan fıçının içine akıyordu. Fırın odası çok sıcaktı. Dışarıda her yer karla kaplıydı, hava o kadar soğuktu ki soğuktan hem toprak hem de ağaç gövdeleri çatlamıştı. Ama bu oda o kadar sıcaktı ki sadece kısa pantolon ve tişört giyseniz bile yine de sıcaktan pişerdiniz. İçeride otuzlu yaşlarında iki tane ceset yakıcısı vardı. Kısa saçlı. Kırmızı yüzlü. Gözleri yıllardır ateşe bakmaktan kan çanağına dönmüştü. Bir de içki içiyorlardı. Her ceset yaktıklarında birkaç kadeh baijiu içerlerdi. Onlar yerfıstığı yiyip baijiu içerken babam, sıcak bir sıvının dışarıya doğru damla damla aktığı borunun ağzının yanında durmuş, şaşkınlıkla bakıyordu.

"Bu ne?"

"Ceset yağı."

"Ceset yağı ne demek?"

"Ceset yanarken cesetten çıkan yağ işte. Evde et kızarttığında etten yağ çıkmıyor mu, onun gibi işte."

Başka bir şey söylemediler.

Babam bunun insan yağı olduğunu anladı.

O anda önünde damla damla damlayan şeyin aslında annesinin, benim ninemin yağı olduğunun farkına vardı. Birden midesi bulandı. Buz gibi soğuk, sayısız yılanın bacaklarından yukarıya doğru tırmandığını hissetti. Yılanlar içinde yaşayacakları bir delik arıyormuş gibi göğsünde ve sırtında kıvrıla kıvrıla bir aşağı bir yukarı dolaşıyorlardı. Sonra yılanların hızla kafasına ve beynine doğru süründüklerini hissetti. Orada durup mutlu bir şekilde dinlendiler biraz. Babam kuru kuru öksürüp tükürdü. Elini boğazına sokup bağırsaklarını avuç avuç dışarıya çıkarmak

istedi. Yanındaki fırın öyle bir sıcaklık yayıyordu ki kısa sürede terden sırılsıklam olmuştu. Ama o soğuk yılanlar vücudunun ve başının üzerinde mutlu ve hızlı bir şekilde sürünmeye devam ediyordu. Belli bir yönde hareket etmiyorlardı. Dur durakları da yoktu. Bazen bir tane yılan vardı, bazen de onlarca oluyorlardı. Yılanların sürünüp durması sanki vücudunun her yerinde dolaşan ve onu ısıran sayısız böcek varmış gibi de hissettiriyordu. Üzerinde dolanıp duruyor, her yerini ısırıyorlardı. Ceset yakıcılardan yaşça daha büyük olanı yarım fincan baijiu getirdi. "Sana içeriye girmemeni söylemiştim ama yine de girdin bakmak için... Hadi, bir yudum al şundan. Bir yudum içtin mi daha iyi hissedersin."

Babam fincanı alıp bir yudum baijiu içti.

Sonra bir yudum daha içti.

En sonunda, kapağı olmayan o büyük yağ fıçısına şöyle bir göz attı. Annesinin, benim ninemin o kırmızılı sarılı ceset yağının plastik borudan ipek gibi aşağıya kaydığını gördü. Fırının içindeki alevlerin çıkardığı ses o kadar yüksekti ki dışarıya damlayan ceset yağının sesini tamamen boğuyordu. Belki de damlayan ceset yağının sesi bile yoktu. Babam yeniden baktı. Baijiu'dan bir yudum daha aldı. Sonra fincanı o ceset yakıcıya geri verdi.

"Yakılan her cesetten böyle yağ çıkıyor mu?"

"Bunu kayınbiraderine sor."

"Peki, bu yağ nereye gidiyor?

"Bunu kayınbiraderine sor."

Babam başka bir şey söylemedi.

O da başka bir şey söylemedi.

Fırın odasında ateşin sesi ve fırına ceset yerleştirildikten kısa bir süre sonra patlamaya başlayan su kabarcıklarının sesinin yanı sıra, ceset yakıcılarının baijiu içerken çıkardıkları sesler vardı. Babam fırın odasında durmuş boğazındaki mide bulantısı kasılmalarının geçmesini bekliyordu. Sonra yavaş yavaş oradan ayrıldı. Dışarıda karlar altında kalmış bembeyaz bir dünya vardı. Oradan barajın mavi suyunu görebilirdiniz. Barajın karla kaplı

olmayan kısımları buz mavisiydi. Ama su kenarındaki kar yeşile bürünmüştü. Kıyı da buz tutmuştu. Babam orada durdu. Etrafına bakındı. Yere çömelip kustu, sonra kayınbiraderinin, dayımın ofisine doğru yürüdü. Kapıyı iterek açıp içeriye girdi, müdürün sarıya boyanmış masasının önünde durdu. Boyu bir seksen olan dayıma, file bakan bir karınca gibi bakıyordu. Pagodanın altında bitmiş bir ot gibi. Başını yukarıya kaldırdı. Önce sessizdi. Bir süre sessiz kaldıktan sonra babam dayıma olağanüstü bir şey söyledi. Dağa doğru uçan bir pervane gibiydi. Ya da ateşe uçan.

"Abi, sana bir şey soracağım ama bana kızma sakın.

"Sakın ateş püskürme.

"Kayınbiraderimin canım annemin vücudunu yakıp ondan insan yağı çıkarmasına kendi gözlerimle tanık olmam göğün bana verdiği ilahi bir ceza mı yoksa?

"İnsan yağının yakılamadığı ama yakmadan da çıkarılamayacağı gerçekten doğru mu?

"Ürettiğin o insan yağlarının nereye gittiğini söyler misin bana?

"Ben senin kayınbiraderinim, öyleyse bana gerçeği söyle, nereye gidiyor o yağlar?

"O fıçıda annemin kemiği ve kanı var, annemin vücudundan çıkan yağ var, annemin vücudundan çıkan o ceset yağı nereye gidiyor?"

Dayımın gözleri büyüdü. Dayımın gözleri fal taşı gibi açıldı. Sobanın üzerinde yanan yerfıstığı ve ceviz kokusu odanın içini doldurmuştu. Yanan sarımsak kokusu odanın içini doldurmuştu. Odanın içi kavrulmuş yemiş ve sarımsağın o ılık kokusuyla dolmuştu.

"Hay anasını, oraya girdin demek.

"Oraya girmemeliydin ama yine de girdin demek.

"Hay anasını, sen benim kayınbiraderimsin, sana gerçeği söylemeliyim. O yağın mali bir kaynak olduğunu biliyor musun?

"Bana öyle bakma. Öyle bakmaya devam edersen kafamın tası atacak bak.

"Canın çektiyse ye biraz. Kavrulmuş sarımsakla yemiş de mis gibi kokuyor.

"O yağı istediğin yerde satabilirsin. Luoyang'a satabilirsin. Zhengzhou'ya satabilirsin. Şehirlerdeki fabrikaların hepsinin bu tür yağa ihtiyacı var. Sabun yapıyorlar. Kauçuk yapıyorlar. Yağları inceltmek için kullanıyorlar. Bu, yüksek kaliteli endüstriyel yağdır. Belki de insan tüketimi için bile mükemmeldir. O üç yıl süren doğal felaket sırasında insanların birbirini yemesi alışılmadık bir durum değildi."

Babam orada öyle durup dayımın kavurduğu sarımsak ve yemişlere baktı.

Dayım ağzına bir şeyler atarken babama baktı. "Yesene biraz."

Babamın tüm boğazı kasılmaya başlamıştı yine. "Boğazımdan geçmez. Bu insan yağının fıçısını kaçtan satıyorsun?"

"İki yüz seksen. Üç yüz. Normalde bir fıçıyı üç yüz yuana satıyoruz."

Babam başka bir şey demedi. Dayım da başka bir şey demedi. Babam bir süre düşündü, uzun uzun düşünüyormuş gibi geldi ona. Aslında dayımın bir diş sarımsak ve bir tane yerfıstığı yemesi kadar süre geçmişti. Babam düşünüp taşınmış, bir karara varmıştı. Konuşmaya başladı. Sesi pek yüksek değildi ama her heceyi hakkını vererek telaffuz ediyordu: "Abi, her yakılan cesetten bir miktar yağ çıkıyorsa bu yağı bana, Tianbao'ya sat olur mu? Fıçısına üç yüz yuan veririm. Zhengzhou'ya, Luoyang'a filan göndermene gerek kalmaz. Nakliye ücretinden de kurtulursun. Yağı düzenli olarak almaya gelirim ben. Bu yağı bana sattığın sürece kız kardeşine iyi davranacağım... Bu yağı başkasına değil de bana satarsan, Xiaomin'le gül gibi geçinip gideriz. Öyle güzel yaşarız ki bizim için endişelenmene gerek bile kalmaz. Shao Xiaomin'e kendi kız kardeşim gibi davranırım... Bu yağla ne yapacağım konusunda da endişelenme. Cesetlerin yakıldıktan sonra tamamen küle dönüşmediklerini kimsenin bilmesine izin vermeyeceğime söz veriyorum. İnsan etinden yağ çıkarıldığını ve bu yağın başka yerlerde kullanıldığını da söylemem... Sen yağı bana sat, yeter.

Eksik ödeme yapmam. Bir kuruş bile eksik olmaz. Parayı nereden bulacağım konusunda da endişelenme. Xiaomin ve ben ne iş yapacağımıza çoktan karar verdik bile. Eğer kabul edersen annemin cesedinin yağının olduğu şu fıçıdan başlayarak bundan sonraki ceset yağlarının hepsini bana satabilirsin. Kız kardeşine kendi kız kardeşim kadar iyi davranacağım. Bizim ailede olan biten için endişelenmene hiç gerek yok. İşler iyi giderse sadece senden aldığım ceset yağlarının parasını son kuruşuna kadar ödemekle kalmam. Benim için yaptırdığın o üç odalı evin parasını da kuruşu kuruşuna geri öderim sana... İnan bana, Dacheng Abi. Benim, Li Tianbao'nun boyu sadece bir buçuk metre olmasına rağmen, ağzımdan çıkan şeylerin boyu diğerlerininkinden hiç de kısa değil. Bu kez bana güvenmelisin, Dacheng Abi, bu ceset yağlarının hepsini bana satmalısın.

"N'olur bana sat, kayınbiraderin olarak yalvarıyorum sana.

"Olur mu? Başkalarına da fıçısını üç yüz yuana satmıyor musun sanki?"

Babam böyle lafı uzata uzata konuşadururken dışarıdan Gaotian halkının sesi yükseldi.

"Li Tianbao, annen çoktan yakıldı ama sen hâlâ orada durmuş, kayınbiraderinle birlikte ateşin başında ısınıyorsun!"

"Li Tianbao, seni anasını sattığımın, biz bu soğukta kalkıp ananın cenazesi için sana yardıma ta buralara kadar gelelim, sen de kayınbiraderinle birlikte ateşin başında ısın anca!"

Üçüncü Tomar
İkinci İki Saat, İkinci Bölüm:
Kuşlar Orada Yuva Kurdu

1. (21.50-22.00)

Ah, gök... Ah, ruhlar... Bizim ailede işler böyleydi işte. Böylece babamla annem Gaotian'da Yeni Dünya adında bir cenaze levazımatçısı açtı. Çelenk satıyorlardı. Kâğıt süslemeler satıyorlardı. Kefen satıyorlardı. Ölülerin ihtiyacı olan her şeyi satıyorlardı yani, sonra kazandıkları parayla setin oraya gidip ceset yağı satın alıyorlardı. Ağaç kesip hemen ardından yeni bir ağaç dikmeye benziyordu bu. Ya da tam tersi. Günler günleri kovaladı. Yıllar yılları kovaladı. Bu minval üzere ben de büyüdüm. Şimdiki hâlime geldim. Üç ya da dört yaşımdayken çelenkteki kâğıt çiçeklerden alıp göğsümün önüne tuttururdum. Beş-altı yaşlarındayken elime bir çelenk alıp sokakta gezerdim. Yedi-sekiz yaşlarındayken sanki yağmurluk ya da rüzgârlık giyiyormuş gibi üzerime bir kefen geçirirdim. On bir-on iki yaşımda ceset yağı almak için babamla birlikte krematoryuma gitmeye başladım.

O gece on dört yaşındaydım, altıncı ayın altıncı günü kasabadaki dükkânımızdan tek başıma çıkıp ceset yağı almak için setin tepesindeki krematoryuma gittim, buğdayı hasat etmeye, toplamaya ve taşımaya giden on dört yaşında bir çocukmuşum gibi. Krematoryum kasabanın güneyindeydi hâlâ. Issız ve bunaltıcı bir yolun kenarında yürüyordum. Babamın köylüleri ispiyonlamak için krematoryuma giderken yolun kenarından yürüdüğünü hatırladım birden. Her zaman ceset yağı almaya giderken de yolun

kenarından yürüyordu. Görünüşe göre babam hayatı boyunca hep yol kenarından yürümüştü. Hayatı boyunca yolun ortasına adımını bile atmamıştı. Babamın hayatı boyunca hiç yolun ortasından yürümediğini düşününce yolun ortasından yürümeye başladım. "İlk kez birini ispiyonlamaya gittiğimde uyurgezer gibiydim." Babam bana böyle söylemişti. "Krematoryumdan ilk kez ceset yağı aldığımda, annemin cesedinin yağını taşırken de uyurgezer gibiydim." Babam galiba bunu da anlatmıştı bana. Bu da uyurgezerliği düşünmeme yol açtı. Başımı kaldırıp göğe baktım. Yolun kenarındaki harman yerlerine baktım. Komşu köyün girişindeki bir harman yerinin yanında dikildim. Zhang Mutou gibi uyurgezer birileri var mı diye tarlalara baktım. Yoktu galiba. Evet, yoktu. Uyurgezerlerin yüzleri duvardaki tuğlalar gibi duygusuz oluyordu. Gözleri açık ama şaşı oluyordu. Şaşı ama ardına kadar açık. İyice belertilmiş bir çift göz düşünün. Bakışları dış dünyaya değil, kendi içine, kalbine doğru yönelmiş. Düşünü kurduğu ya da özlediği her şeyi görebiliyor rüyasında. Fakat rüyalarının dışındaki Gaotian'ı ve dünyayı göremiyor. Rüyanın dışında kalan ne bir ağacı ne de bir sap otu görebiliyor. Tabii eğer rüyasında bir ağaç ya da bir sap ot görmüyorsa.

Buğday tarlası yuvarlaktı. O yuvarlak tarlanın bir ucunda iki kişi vardı. Başka biri de ortasında duruyordu. Işığın altında buğday dövüyorlardı. Birbirlerine bağırarak bir şeyler söylüyorlardı. Sesleri buğday tarlasının üzerinde süzülüyordu. Gökyüzünde süzülen kuşlar gibi. "Aman Tanrım, duydun mu? Komşu köyde ailenin biri uyurgezer olmuş, babaları buğday tarlasında gelinine tecavüz etmiş." Bu sözlerden sonra içten ama müstehcen kahkahalar atıldı. Bu kahkahalar buğday tarlasının bir ucundan diğer ucuna uçan şeytani bir kuşu andırıyordu. Bunun hemen ardından buğday tarlasının diğer ucundan daha ahlaksız sesler havalandı. "Gelinine tecavüz ettiyse, neden kendi kızına da tecavüz etmemiş ki?" Bir şeyler daha söylediler ama ne söylediklerini net duyamadım. O tarladan onlarca adım uzaktaydım. Buğday tarlasının ortasındaki buğday demetleriyle balyaları hem benim

görüş açımı hem de onların sözleri engelleyen sıradağlar gibiydi. Uzakta, ışıl ışıl parlayan bir gölü andıran tarlalar vardı. Buğday çoktan hasat edilip taşınmıştı bile. Toprağın o sıcak ve tanıdık kokusu, tencereden yeni çıkarılan, bambudan yapılmış buharlı bir pişirme sepetinin kokusuna benziyordu. Dumanı tütüyordu. Mis gibi kokuyordu. Sıcak su ve ter kokusu fokurdayarak bu tarafa doğru geliyordu.

Ceset yağını almak için hemen krematoryuma gitmem gerekiyordu. Dayım bizzat arabayla gelip kendi söylemişti bunu. Yağı bu gece almazsak ertesi gün dayım gelip babamın yüzüne tükürürdü. "Size yaptığım iyiliğin farkında bile değilsiniz. Bu yağı Luoyang'da kaça satabileceğimi biliyor musun? Beş yüz yuana. Bazen altı ya da yedi yüze sattığım da oluyor. Size fıçısını üç yüz yuana veriyorum ama kıçınızı kaldırıp zamanında bile almıyorsunuz." Durum böyleydi işte. Niye böyle olduğunu bilmiyordum. Babam şimdiye kadar onlarca, yüzlerce fıçı ceset yağı satın almıştı, daha fazla satın almak istemiyordu. Dayım, babamın daha fazla yağ satın almak istememesinin iyi olduğunu, çünkü fiyatın fıçı başına sekiz yüz yuana yükseldiğini söyledi. Bu yağın traktörlerde de kullanılması pek bir muhtemelmiş. Babam iki yıldır yağ satın alıp fıçıları taşımak zorunda kalıyordu. Artık satın almak istemiyordu. Dayım bunun iyi olduğunu söyledi, böylece yağı Zhengzhou'daki bir kauçuk fabrikasına gönderebilecek, fabrika yağı kauçuğa çevirecek, amcam da fıçısını dokuz yüz yuana satabilecekti. Babam bunu uzun uzun düşündü, düşün babam düşün, sonunda yağ satın almaya devam etme kararı aldı. Taşıyacaktı da. Aldın aldın, taşıdın taşıdın, ta bugüne kadar böyle devam etti bu. Babam etrafta gizlice dolanıp ceset yağının piyasa fiyatını soruşturdu. Eyalet başkentinin banliyölerinde bazı insanlar bu yağdan makine yağı yapmışlar. Makinelerin dişlilerini yağlamak için kullandıkları bu yağa fıçı başına dokuz yüz ya da bin yuan ödüyorlarmış. On yıl önce, fıçı başına üç yüz yuan astronomik bir fiyat gibi görünüyormuş. Ama şimdi düşününce zamanında dayımın ceset yağını bize fıçı başına üç yüz yuana sat-

ması bedava vermesiyle aynı şeymiş aslında. Dayım, yağı güney kırsalındaki küçük bir fabrikaya gönderirse fıçısını bin yüz yuana satabileceğini söyledi. Bazen bin iki yüz, hatta bin üç yüze gittiği de oluyormuş. Her şeyin fiyatı artabilirmiş. Osuruğun bile. Ama dayım bizim aileye sattığı yağın fiyatını hiç yükseltmedi. Yağı üç yüz yuana satın alıp bin yuana geri satabilirdik. Böylece fıçı başına yedi yüz yuan kazanabileceğimizi söyledi dayım. Hatta sekiz yüz ya da bin yuan. Ama babamla annem satmadılar o yağı. Babamla annem iyi insanlar oldukları için o yağı satmadılar. O yağ, insan vücudundan elde edilen bir yağdı. Satılamazdı. Tabii ki de satılık değildi. Babam yağları barajın altındaki bir mağaraya götürdü ve sanki büyük bir gölde küçük bir damla su depolar gibi orada sakladı. Yıllar oldu. Aylar oldu. Gümüş sikkeleri eritip yeniden külçe hâline getiriyordu sanki. Krematoryumdan çıkarılan her yağ fıçısı, krematoryumdan bir kalem para almak gibiydi. O soğuk mağaraya ne zaman bir fıçı yağ gönderilse, gümüş sikkeler eritilip yeniden külçe hâline getiriliyordu sanki.

O gece, yani şimdi, eritip yeniden külçe hâline getirebileceğim gümüş sikkeleri almak için krematoryuma gidiyordum işte. Komşu köyün harman yerinden ayrılıp krematoryuma giden anayolda yürümeye başladım. Üzerime doğru gelen arabalar vardı, arkamdan geçip giden arabalar da. Kasabadan ayrıldığımda setin oradaki krematoryuma, bir kâse pilavı bitirmek için gereken zamandan daha kısa sürede ulaşabilirmişim gibiydi. Sete varmıştım bile. Setin batısındaki krematoryumu görebiliyordum. Etrafı tuğla bir duvarla çevrili. Avlunun içinde iki tane uzun bina, bir de fırının bulunduğu o iki katlı bina var. Bir de gecenin karanlık gökyüzüne ok gibi uzanan birkaç baca. Varmak üzere olduğum krematoryum işte bu. O gece yaşanan olayların başlangıç ve bitiş noktası. O gecenin hikâyesinin girişi ve sonu.

Krematoryuma ana demir kapının içindeki küçük bir kapıdan girdim. Krematoryumdaki sessizlik her geçen yıl giderek mezarlığı hatırlatıyordu. Aslında burası eskiden büyük bir mezarlıkmış. İçinde binlerce, on binlerce insanın gömülü olduğu büyük bir mezarlık. Binlercesinin, on binlercesinin olduğu koca-

man bir ceset dünyası, ceset taşıma araçlarıyla getirilmişler buraya, sonra da küle çevrilip kaplara konularak götürülmüşler buradan. Soldaki yapı krematoryumun yakın zamanda inşa edilmiş ofislerinin bulunduğu bina. Yöneticinin ofisi de burada, dayımın o iki odalı, büyük ofisi. Üzücü olan şey dayımın genel müdür olduktan sonra susam tanesi küçüklüğündeki o günlük ıvır zıvırla artık ilgilenmemesi. Ofisinde normalde bir ofiste olması gerekenden daha az oda var. Çalışma masası o kadar tozlu ki üzerine doğrudan yazı yazabilirsiniz. Dayım birkaç günde bir hesapları kontrol etmek ve geliri toplamak için buraya uğradığında masanın üzerine birkaç sözcük yazıyor: "Yaşam. Ölüm. Ceset. Para." Vesaire vesaire. Bazen "çiçek"[1] sözcüğünü yazdığı da oluyor. Ya da "çiçek kokusu ve sıcak havalar" ve "hava çok sıcak" gibi şeyler de yazıyor. Dayım, ne de olsa Genel Müdür Shao olduğu için, yazı yazmayı bitirdikten sonra çalışanlardan biri gelip masasını silmesine yardım eder.

Masa ve camlar öyle güzel silinirdi ki toz moz kalmazdı.

Ofislerin olduğu binada bir de muhasebe ofisi vardı. Ayrıca vezne ve kabul odası. Karşı binadaysa ceset fırını, işçilerinin yatakhanesiyle her türlü işlerini gördükleri bakım ve temizlik odaları vardı. Bir de kantin ve depo olarak kullanılan iki ayrı oda. Depoda un, pirinç ve kül saklama kapları vardı. Krematoryum ilk inşa edildiğinde, yaşayan insanlar bu avluya asla giremezlerdi. Sonradan girmelerine izin verildi. İlk inşa edildiğinde herkes krematoryumdan nefret ediyordu. Sonraları nefret etmediler. Krematoryum ilk inşa edildiğinde insanlar dayımın arkasından tuğla atıp başını yarmak istiyorlardı. Sonradan onu gören herkes ona "şef" ya da "patron" diye seslenmeye başladı. Kemiklerin daha iyi yanmasını ve küllerin daha beyaz olmasını istiyorlardı. Kemikler kıyma gibi olsundu. Böylece kül saklama kabına konarken çekiçle parçalanmak zorunda kalmasınlardı. İşte o zaman Shao Başkan diyorlardı ona, Shao Başkan. Bazen onu içki

1 Çin'i Ortak Krallık olarak gören Çinliler ülkelerini Orta Çiçek diye de adlandırırlar. Çiçek (hua) sözcüğü Çincede aynı zamanda (para ya da zaman) harcamak anlamında fiil olarak da kullanılır. *–çn*

içmeye ya da yemek yemeye davet ediyorlardı. Koltukaltına iki karton sigara sıkıştırıyorlardı. Bazen öyle bir yoğunluk oluyordu ki insanlar ölülerini yaktırmak için sıraya bile giriyorlardı, önce kimin yakılacağı dayımdan alınan küçük bir pusulaya bakardı. Ölüsünün diğerlerinden önce yakılmasını isteyen el altından dayıma para vermek zorundaydı. Eve dönmek için tren bileti satın almak isteyen birinin bir tanıdığı veya akrabasının olması gerektiği gibi. Sadece tanıdıklar ya da akrabalar birilerinin eline sizin için para sıkıştırabilirdi.

Krematoryumun avlusuna girdiğimde, yatakhanelerin olduğu binanın önünde giysilerini çıkarmış, yıkanan biri vardı. "Sen kimsin?" "Benim. Li Niannian, ceset yağı almaya geldim." "Aa, demek sen geldin, Li Niannian. Ben de kızın biri geldi sandım. Kız olsaydın daha iyiydi ya." Adam ağzını açıp anıra anıra gülmeye başladı. Dağın sırtından serin bir rüzgâr esiyordu. İnsanın yüzünü okşayan ıslak bir ipek gibi. Gökyüzü uçsuz bucaksızdı. Dağın sırtında ya da göğün altında yaşayan insanlar o rüzgârın içinde yere tutunmaya çalışan karıncalar gibi görünüyordu. Onlarca adım ötemdeki o çıplak vücuda baktım. Ay ışığı altında sudan sıçrayan bir balığa benziyordu. Orada durmuş o balığa bakıyordum ki balık birden bana seslendi.

"Aptal Niannian, ne oldu biliyor musun?"

"Ne oldu?"

"Söylersem korkudan altına edersin."

"N'oldu ki?"

Söylersem gerçekten de korkudan altına edersin."

"Söylesene!"

"Kasabadan birinin uyurgezer olduğunu duydum."

"Biraz daha yüksek sesle konuş!"

"Kasabada uyurgezer varmış!"

"Öyle mi?"

"Bir kişi olsa yine iyi. Duyduğuma göre sayıları ondan fazlaymış. Belki de onlarca. Zhang Mutou'nun buğday dövmek için uyuya uyuya tarlaya gittiğini söylüyorlar. Tarladan yine uyuya

uyuya eve dönerken yolda demir bir çubuk bulmuş, karısıyla gönül eğlendiren tuğla fırını kralı Wang'ı işte o demir çubukla döve döve öldürmüş. Kafatasını kırmış adamın. Karısıyla tuğla fırını kralının işi pişirdiğini Zhang Mutou'ya kimin yetiştirdiği bilinmiyor. Demir çubukla eve döndüğünde tuğla fırını kralını gördüğü gibi öldüresiye dövmüş."

"Öyle mi?"

"Öyle ya. Uyurgezerlik sırasında öldürmüş adamı. Uyurgezerlik sırasında yapmasaydı, nerede onda o cesaret? Niannian, sen çok kitap okuyorsun, o zaman söyle bakalım, uyurgezerlik sırasında suç işleyenler işledikleri bu suçlardan yasal olarak sorumlu tutulabilirler mi? Tutulmasalar iyi olur. İşte o zaman gönüllerinden ne geçiyorsa onu yapabilirler."

Krematoryumun avlusunda hiç konuşmadan durup onun boncuk gibi birbiri ardına dizdiği sözcükleri izlemeye başladım.

"Hayatta daha önemli şeyler de var. Yasasına osurayım. Her şeyi yasaya göre yapacak olsaydık dünya altüst olmuştu şimdiye kadar. Dünyaya dünya denmezdi o zaman. Krematoryum son birkaç gündür öyle yoğun ki işler iyice sarpa sardı. Her gün bir öncekinden on ila yirmi tane daha fazla ölü getiriliyor. Kimi otuzunda. Kimi ellisinde. Çoğu hayatının altın çağında. Altmış ila seksen yaşında olanların sayısı daha az. Hayatının altın çağında ölenlerin hepsi uyurgezerlik sırasında ölmüş. Yaşlılar daha az uyuduklarından doğal olarak daha az uykuda geziyorlar. Hayatının altın çağını yaşayanlar çalışmaktan yoruldukları için daha çok uyuyorlar, işte bu yüzden de daha çok uykuda geziyorlar tabii. Bütün gün aklını ne kurcalamışsa uyurgezerlik sırasında onu yapıyorsun. Uyanık olduğunda düşünmeye cesaret edersin ama düşündüklerini yapmaya cesaret edemezsin, rüya âlemindeyse farklı, hem düşünmeye hem de düşündüklerini yapmaya cesaretin oluyor. Düşmanın mı var gidip intikam alıyorsun. Öldürmek istediğin biri mi var gidip öldürüyorsun. Funiu Sıradağları'nın Hujia Çukuru'nda adamın biri bebeğinin kendisine benzemediğini fark edince uyurgezerlik sırasında bebeği boğarak öldür-

müş. Kendi çocuğunu boğmuş adam, o uyurken karısı da baltayla onu haklamış. Hem kocasının hem de çocuğunun ölümünü gören kadın sonunda kendini asmış. Üç kişilik bir aile öldü yani. Bunların hepsi uyurgezerlikten kaynaklanıyor. Sen söyle bakalım, yasa bu uyurgezerlere ne yapsın şimdi? Yasa dediğin şey bir kova su değil ki uyurgezerin başından aşağıya boca edesin!"

Bunları söyledikten sonra bir kova su döküldü. Sonra boş kovayı alıp yatakhaneye doğru yürüdü. Yürürken birden ardına dönüp şöyle sordu bana. "Söyle bakalım, ben de uyurgezer olur muyum bu gece, ha? Bütün gün köpek gibi çalıştım, yirmiden fazla insanı yaktım. Uykuya dalarsam uyurgezere dönüşeceğimden korkuyorum. Uykuda gezerken şöyle güzel bir kadın bulup mercimeği fırına versek fena da olmaz ya. Ama uyurgezerlik sırasında kendimi yakacağımdan korkuyorum. Bütün gün burada insan yakıp duruyorum. Aklım fikrim bu yakma işinde. Uyurgezerlik sırasında kendimi yakmasam bari. Biliyor musun, başkalarını yakarken, beni başkaları yakacağına, kendi kendimi yakmamın hep daha iyi olacağını düşünürüm."

Bunları söyledikten sonra yatakhaneye girdi.

Kapının kapanma sesi birinin kafasına inen satırın arkasında bıraktığı keskin bir çığlığı andırıyordu.

O keskin çığlık sonlandığında bu dünyada bir başına kalmış biri gibi ayakta dikiliyordum. Korkmuyordum ama. Bu krematoryuma kendi evime aşina olduğum kadar aşinaydım. Evim dediğim yerse kasabanın yegâne cenaze levazımatçı olan Yeni Dünya'ydı tabii. Bu krematoryuma bazı işleri halletmek için geceleri birçok kez tek başıma gelmişliğim vardı. Çoğu zaman Yeni Dünya'nın o çelenk yığının içinde bir şeyler yazarken yalnız başıma uyuyakalırdım. Yan Lianke'nin romanlarını okurken de uyuyakalırdım. Başımı bir paket altın varaklı kâğıda yaslar, rüyamda dağ kadar yüksek, altın ve gümüşten oluşan bir hazine yığını görürdüm. Başımı bir çelenge yasladığımda rüyamda köy ve kasabanın çiçek bahçesine dönüştüğünü görürdüm. Kocaman bir şehir parkına. Yüzlerce çiçeğin açtığı, kuşların uçuştuğu. Sö-

güt dallarının suyun üzerinde hafifçe sallandığı. Balıkların sudan sıçradığı, suyun iki yanında uçuşan yusufçuk ve kelebeklerle konuştuğu. Bir kartalın geldiğini görünce uçup gittikleri ya da suya atladıkları.

Çok şiirsel.

Çok eğlenceli.

Kuşlar ötüyor, çiçekler kokuyor.

Çiçek kokusu kuş seslerine karışmış.

Binlerce mor on binlerce kırmızıya karışmış, tam bir renk cümbüşü, Yan Lianke'nin romanlarında hiç görülmeyecek bir manzara.

Bulutlar, gökyüzünde ayaklarını basa basa süzülüyor ama ayak sesleri pamuk kadar hafif. Gökyüzüne bakıyorum. Sonra şu avluya. Sonra önümdeki iki katlı fırın odasına ve cenaze salonuna bakıyorum. Birkaç taş basamak var. Basamakları çıkınca veda salonu karşılıyor beni. Aslında iki tane veda salonu var. Şimdi ikincisinin önünde duruyorum. Cırcırböceklerinin sesi yumuşak ama güçlü. Veda salonunun arkasına, tanıdıklar ve ceset yakıcılar dışında kimse giremez. Çünkü o odadan sonra ölüyü yüksek sıcaklıktaki fırın odasına götürüyorlar. Ceset yakıcılar o odada ziyaretçilerin görmesine izin verilmeyen bir sürü şey yapıp bir sürü şeyle uğraşıyorlar. Ceset yakıcılar cesedi fırına yerleştirmeden önce her zaman birkaç kadeh içki içer. Birkaç dal sigara tüttürür. Bazen akıllarına bazı tuhaf düşünceler gelince duvarın kenarındaki buhurdana gidip bir tütsü yakarlar. Akrabalarından birini veya tanıdıkları birini yakacaklarsa, üç tütsü yakarlar. Ölünün önünde bir ya da üç kez secde ederler. Bazen düşmanlarından birini, zengin bir patronu, bilmem nerenin müdürü filan yakıyorlarsa, cesedi birkaç kez tekmeleyebilirler. Fırın odasının tüm kapılarını içeriden kilitlerler. İki çalışan içeride ikişer şişe bira ya da yarım şişe baijiu içer. Dışarıda sabırsızlıkla bekleyenler kapıya vurmaya ya da bağırıp çağırmaya başlar. "Daha bitmedi mi, hadi ama bitirin artık!" Ölü yakıcılar da, "Nasıl hemen bitsin? Bu insanlar hayattayken öyle çok hayır işlediler

ki onları düzgün uğurlamalıyız. Geri dönüşlerini aceleye getiremeyiz. Öyle sıradan insanlarmış gibi gönderemeyiz onları," gibi şeyler söylerler.

Aslında hiçbir şey yapmazlar. Sadece cesedin yanında durup içki içerler.

İçki içerlerken bazen cesetlerin yüzüne tükürdükleri de olur.

Ya da cesedin başında bira şişesi kırarlar.

Sonra öğleden sonra olur. Alacakaranlık iner. Yakacak ceset kalmaz. Fırın odası küle boğulmuştur. Zemin içki şişesinden geçilmez. Fırının yanındaki duvarın köşesinde ceset yağı dolu bir fıçı olur. Merhumun cesetle birlikte fırının içine gönderilmeyen cenaze eşyaları duvara asılmıştır. Duvarın dibinde de bu cenaze eşyalarından vardır. Hangi cesede ait olduğu bilinmeyen kemik parçalarıyla kül saklama kabından düşen taş ve plastik parçaları her yere dağılmıştır. Ama yoğun geçen bir ölüm mevsimi değilse sorun olmaz. İnsanlar her zaman ya şafak sökerken ya da sabahın erken saatlerinde yakılır. Ceset yakıcılar öğleden sonra fırın odasını silip süpürürler. Ama ölüm mevsiminde, temizlik yapacak zamanları yoktur. İçip içip sarhoş olurlar. Her yer her yerdedir. Bazen cenaze eşyası ya da giysi yığının içinde bayılıp uyuyakalırlar.

Alkol insana cesaret verir, ceset yakıcılar işte bu yüzden içki içer.

Alkol kötü kokuları giderebilir. İşte bu yüzden içki içmelidirler.

Çok sarhoş oldularsa fırın odasını temizlemek için birini yardıma çağırırlar. Sonunda, özellikle fırın odasını ve cenaze salonunu temizlemekle görevli bir yardımcı tuttular. Genç bir kızdı bu. Daha önce bahsettiğim Küçük Juanzi. Benden bir yaş küçük, belki de iki yaş büyüktü. Ailesi setin doğusundaki köylerden birinde yaşıyordu. Anasıyla babası ölmüş. Dedesiyle ninesi de ölmüş. Krematoryumu avucunun içi gibi bilir, yürekli kızdır. Her akşam gelip krematoryumu bir güzel temizler. Şimdi de fırın odasını süpürüyordu. Yerdeki ceset küllerini süpürmüştü bile.

Lambanın ışığını da. Fırın odasına etrafta uçuşan bir kelebek gibi girip çıkıyordu. Nereye gitse arkasında boğucu bir yaz gecesinde üzerime doğru kıvrılarak akan sular geliyormuş gibi tatlı bir koku bırakıyordu.

Cenaze salonunu kuşatan ışıkların içinde fırın odasına doğru yürüdüm.

O sırada bir şey almak için fırın odasından çıktığı gibi yeniden içeriye girdi. Siyah ipekli gibi parıldayan bir gölgeydi sanki. Bir şey söylediğini duydum. Benimle konuşmuyordu ama etrafta onu duyabilecek başka biri yoktu. Sadece kapının ağzına konmuş bir kır çiçeği yığını vardı. İçeriye girip çıkarken elinde o kır çiçekleri ya da başka bir şey oluyordu. Odanın girişine vardığımda ceset yakma fırının o demir kapısının yanına kır çiçeği bırakıyordu. Fırın odasının içini kır çiçekleriyle donatmıştı. Duvarda asılı duran kır çiçekleri dört bir yana yayılmış, dikey bir çayırı andırıyordu. Fırının üzerinde çiçek konulabilecek her yere bir demet kır çiçeği asmıştı. Kırmızılar, sarılar ve yeşiller. Yabani kamelyalar ve yabani krizantemler. Dizi dizi morlar, salkım salkım kırmızılar. Horozibiği ve küçük orkideler de vardı. Bu çiçekler krematoryumun dışında her yerde bulunabilirdi. At arabası tekerini andıran çiçeklerle adını bilmediğim o küçük sarı çiçeklerden de olurdu. Krematoryumun avlusuna Çin gülü ve şakayık dikilmişti. Güller şimdi çiçek açmıştı. Bina bir seraya benziyordu. Yarı eğimli ceset yakma fırını devasa bir çiçek sütununu andırıyordu.

Fırın odası da seraya dönüşmüştü.

İçeriye girdiğimde, Juanzi ceset yağı fıçısının üzerindeki çatlaklara küçük sarı ve kırmızı çiçekler iliştirmekle meşguldü. Çiçekler sanki fıçının üzerinde bitmişti. Büyümüş de çatlaklardan dışarıya fırlamış gibi. Benim onu izlediğimi fark edince işini bırakıp şaşkın şaşkın fıçının yanında dikileceğini sandım. Ama içeriye girdiğimde başını bana doğru çevirdi, hiç şaşırmamıştı, sanki beni görmüyormuş gibi baktı bana. Sanki bir ağaca bakıyordu. Tek kelime etmeden gözlerini kırpıştırıp çiçekleri düzenlemeye

devam etti. Şaşıran bendim. Çok şaşırmıştım. Bu fırın odasını neden cennet bahçesiymiş gibi dekore ettiğini biliyordum artık.

"Uyurgezer olmuşsun!"

Ceset fırınından yağ fıçısına giden plastik borunun üzerine kır çiçeği yerleştirmeye çalışıyordu, yüzünde gece sessizce açan bir çiçek kadar sakin bir ifade vardı.

Ardına dönüp yine bana baktı. Ağzı hareket etti. Biriyle konuşuyormuş gibiydi. Bir şeyler mırıldandı. Ne dediği anlaşılmıyordu. O konuşurken yüzünün hareket etmesini izledim, sonra bir adım geri çekilip düzenlediği çiçeklerin iyi görünüp görünmediğini izlemesini seyrettim. Bir tabloya ya da onun tasarladığı bir sahneye bakıyor gibiydim. Yanına gidip omzundan sarstım. "Avluya git de yüzünü yıka." İnatçı bir tavırla omuzlarını geri çekti. "İnsanlar ölünce, cesetlerini bu odaya getirmelisin. Veda salonundaki vedadan sonra ceset buraya getirilir. Ceset bu kapıdan çiçeklerle süslenmiş bir hâlde içeriye girip yine çiçeklerle süslenmiş bir hâlde dışarıya çıkar. Fırın odasına da aynı şekilde girer. Bu odada yusufçuklar ve kelebekler uçuşabilseydi ne güzel olurdu. O zaman gerçekten de yeryüzündeki cennet bahçesine dönerdi."

Bunu söylerken orada pişmanlıkla ayakta dikiliyordu.

"Bu odada uçuşsunlar diye birkaç kelebek yakalamama yardım eder misin?" Bana bakıyordu, gülümsedi. "Demek sensin, ben de kuzenim geldi sanmıştım.

"Kuzenim alkolik oldu. Ne zaman bir ceset yaksa yarım şişe baijiu içer, böyle bir günde ne kadar çok içtiğini tahmin edebilirsin." Sonra bakışlarını az önce yerleştirdiği çiçeklerin üzerine çevirdi. "Yarın birkaç kelebek ve yusufçuk yakalayıp odanın içine salacağım onları. Böylece oda bahçeye dönecek. Ölüp de bu odaya girdin mi evine dönmüş gibi olacaksın. Böylece buraya bir giren bir daha çıkmak istemeyecek buradan, hiç kimsenin baharın yaz tarafından yerinden edilmesini istememesi gibi. Ya da yazın sonbahar tarafından yerinden edilmesini istememesi gibi." Bir makale okurcasına kendi kendine mırıldanıyordu. Ağzından

tükürür gibi çıkardığı sözcükler giderek daha anlaşılır oldu. Konuşurken arada dönüp bana da bakıyordu ama bakışları kapının önündeki bir kova suya sabitlenmişti.

Sonra gidip kovayı getirdi. Biraz su aldı. Bütün çiçeklerle otları suladı. Onun o ince sarı yüzünü açıkça görebiliyordum. Gözleri yarı açıktı. Yüzündeki ifade sisli bir gecede açan bir çiçeğe benziyordu. Siyah bir etek giymişti. Üzerinde çiçekli bir gömlek vardı. Kirli ve dağınık saçları çift örgülüydü. Yüzü sivriceydi. Ön dişleri altdudağının üzerinde hafifçe çıkıntı yapmıştı. Öyle kolay kolay gülmezdi. Ama hep gülümsemeye çalışırdı. Babası ölmüştü. Anası da. Dedesiyle ninesi de. Krematoryumda yiyip içiyor, orada yaşıyordu. Her gün, ölü yakma işlemleri bittikten sonra o iki odayı temizliyordu. Önce cesede makyaj yapılan veda salonunu silip sürüyordu. Sonra da fırın odasını. Ölülerin arasına kök salmıştı sanki, o ceset dünyasında yaşıyordu. Ne babası vardı. Ne de anası. Dedesiyle ninesi de yoktu. Ama her gün, kimi görse gülümserdi. Yerleri süpürürken gülümserdi. Ceset fırınını temizlerken gülümserdi. Bazen cesetlere makyaj yaparken bile yüzünde bir gülümseme asılı olurdu. Çiçek açma konusunda yenilgiyi asla kabul etmeyecek bir çiçeğe benziyordu.

Tam da ceset yağı fıçısını fırının yanından alıyordum ki onun fıçının üzerine yerleştirdiği horozibiğiyle bir avuç yeşilliği düşürüverdim. Onları yerden alıp yeniden fıçının üzerine yerleştirdi. Yüzü, açık kırmızı ve açık sarı çiçeklerle bezenmiş bir dalı andırıyordu. "Ceset yağını bugün almasaydın, yarına yağ koyacak yer olmayacaktı. Sen yağı aldıktan sonra buraya bir saksı koyacağım. Krematoryumun dışındaki setin üzerinde yumruğum kadar açan kır çiçekleri olduğunu fark ettim. Kırmızı renkte. Kırmızının içinde açık sarı çizgiler de var. Öyle hoş kokuyorlar ki, osmanthustan çok daha güçlü bir kokuları var."

"Bu fırın odasında o osmanthus kokulu çiçeklerden yetiştirmek istiyorum.

"Bu fırın odasının her yeri osmanthus koksun istiyorum. İnsanlar böylece o dünyadan buraya adım attıklarında osmant-

husun o tatlı kokusuyla dolu bir dünyaya girmiş olacaklar. Vücutları yakılırken acı hissetmeyecekler. Cesetleri yanıp kemikleri küle dönerken acı hissetmeyecekler. Vücutlarından ceset yağı çıkarken acı hissetmeyecekler. Bu osmanthus kokusu, insanı sarhoş eden bir kokusu olan bitkilerden gelir. Şöyle bir kokladın mı her şeyi unutursun. Anestezi gibidir, hem acıyı hem de dünyayı unutturur. Böylece hiçbir acı duymadan o dünyadan bu dünyaya geçecekler.

"Yarın insanı sarhoş eden bir kokuya sahip o çiçekleri kökleriyle çıkarıp bu fırın odasına dikeceğim.

"Şimdi bir tane alıp bu saksıya dikeceğim. Saksıyı fırının yanına koyacağım. Yağ fıçısını geri koyarken o güzel kokulumu devirme sakın."

Dışarıya çıktı. Kelebek gibi süzülüyordu. Benimle konuşurken yüzüme bakmıyordu. Bakışları gönlünden geçen şeye odaklanmıştı. Uyurken gezindiği o dünyaya odaklanmıştı. O ceset yağını taşımak için yük arabası getirip onu itmeme yardım etmesini istediğimde bile beni duymamış gibiydi. Dışarıya çıkmıştı bile. Uçarcasına yürüyordu. Onu kapının ağzındaki ışığın altında omzunda bir kürekle yürürken gördüm. Krematoryumun arka avlusunun kapısı açıktı. Belki de ezelden beridir açıktı. Burası hırsızların bile gelmek istemediği bir yerdi. Arka kapıdan çıktığı gibi o bomboş dağ sırtında süzülmeye başladı.

Gecenin rüyasında dağın sırtında açmış bir çiçeğe benziyordu.

2. (22.01-22.22)

Bir fıçı ceset yağı üç yüz kilo ağırlığındadır. Bir fıçıyı doldurmak için kaç ceset yakılması gerektiğini bilmiyorum. Ölü sezonda, yani ölümlerin azaldığı mevsimdeysek ayda bir fıçı bile dolmaz. Ölüm mevsiminde, yani ölülerin en yoğun olduğu mevsimdeysek bir fıçı on güne, bilemedin iki haftaya dolar. Ceset yağının rengi açık sarıdır. Katılaşınca koyulaşır. O kadar koyulaşır ki sanki sarının altında açık siyah bir katman varmış gibi görünür.

Bu yağ, insandan üretildiği için onun hakkında daha fazla konuşmak istemiyorum. Bunları söylemek bile etimin acıyla zonklamasına neden oluyor. Kalbim sıkışıyor. Kalbim yerinden fırlayacakmış gibi atıyor. Parmağımı kapıya sıkıştırmış gibi oluyorum. Krematoryum, dağ sırtına giden yol üzerine inşa edilmişti. Bir yanında baraj, diğer yanındaysa anayol var. Gece tam inmemişti henüz, alacakaranlıktaymışız gibiydi. Dağ sırtının altındaki köylerden türlü türlü sesler geliyordu. Hava çok boğucuydu. Ama dağın sırtında esen rüzgârın su gibi berrak bir serinliği vardı. Barajın üzerinde beyaz ışıklar oynuyor, sudan yükselen buharlar dağ sırtının üzerine yayılıyordu. Yolun iki yanında uzanan tarlalar çoktan hasat edilmiş buğday tarlalarıydı. Buğday anızının su buharının içine karışmış o tatlı kokusu etrafta uçuşan süt kokusuna benziyordu. Kadının biri yeni doğum yapmış da sütünün fazlasını dağın üzerine boca etmişti sanki. Tarlaların üzerine serpmişti. Tüm yeryüzüne.

Dağın sırtındaki yoldan barajın yanındaki o soğuk mağaraya koca bir fıçı ceset yağı taşıyordum. O koku tel tel olmuş, burnumun ucunda asılıydı. Fıçı neredeyse ağzına kadar dolu olduğu için yağın bir kısmı fıçının dışına taşıyordu, bir tuz kutusunun dışında her zaman bir tuz ve su tabakası olduğu gibi. Fıçının beyaz tenekeden dış yüzeyi yağlı bir kırmızıya dönüştü. Sonra da yağlı bir siyaha. Yağlı kırmızı ve yağlı siyah, buz gibi kokan pis bir koku yayıyordu. Buz kokusu daha baskın, o pis koku çok azdı. Bunun insan yağı olduğunu bilmiyorsanız, o buz kokusunu da fark edemezdiniz. O buz kokusunun çoğu insanların kalbinden geliyordu. Eğer kalpten doğmuyorsa o fıçının içindeki de bildiğiniz normal yağ olurdu. Makine yağı ya da bitkisel yağ. Fıçıdan çıkan koku susam veya yerfıstığı yağı kokusu olmasa da yağlı mı yağlı, yapış yapış bir yağ kokusuydu işte. Ama insan yağıydı işte. Onun insan yağı olduğunu düşündüğümde onun o buz gibi nefesini de hissediyordum. Kemik, et ve yağ kokusu vardı. Neyse ki bu insan yağı kokusundan korkuyordum. Çünkü biraz aptalım. Aptallar çok cesur olur. Ölümden ya da cesetlerden asla

korkmadım. Ne de olsa Yeni Dünya Levazımatçısı'nda yaşıyoruz. Etrafım çocukluğumdan beri çelenkler, kâğıt süslemeler ve enva-içeşit cenaze levazımatıyla çevrili, onların içinde büyüdüm ben. Babamla annem ben daha üç yaşıma basmadan, dayımın yanına krematoryuma gittiklerinde beni de yanlarında götürürlerdi. Beş yaşımdayken cesetlerin yakıldığı o fırın odasına girdim. Beş buçuk yaşımdayken, ceset yağını taşımak için kullanılan o yük arabasının ön koluna oturur, babamla birlikte ayda bir veya iki kez yağı depolamak için o soğuk mağaraya giderdim.

Ayda birkaç kez gittiğimiz de olurdu.

Şimdi ceset yağını o soğuk mağaraya yalnız başına taşıma sırası bendeydi artık. On dört yaşında ölüler dünyasının kapısının önünde büyümüş bir ağaç gibi hissediyorum. Rüzgâra ve yağmura göğüs gererek o kapının önünde durmak zorundayım. O büyük uyurgezerliğin kara gecesinde fırın odasından tek başıma bir fıçı ceset yağı alıp dağ sırtına inen yolda beş yüz metre ilerlemek zorundaydım işte. Yan Lianke'nin kiraladığı evin avlusunu geçtim. Hafif eğimli bir yolda iki yüz metre kadar ilerledim. İki yüz metre kadar da yokuş aşağı indim. Yetmiş ila seksen cesedin yakılmasıyla elde edilmiş bir fıçı ceset yağını alıp suyun aşındırmasıyla oluşmuş, yazın serin, kışın sıcak kalan o mağaraya sakladım. Sonra hemen ayrıldım oradan. Dağ sırtı boyunca ve o hafif eğimli patikada tek başıma yürüdüm. Tüm bu cesetleri ve ceset yağını düşünmemek için, kendi kendime kadınlar ve erkeklerle ilgili bazı şeyler üzerinde düşünmek istediğimi söyledim. Ama ne düşünecektim ki? Her gün ceset yakma fırınını temizleyip cesetlere makyaj yapan Küçük Juan'ı düşünmeye başladım. Onu tam adı Yu Xiaojuan'dır. Ama herkes onu Juan... Juanzi... ya da Yu Xiaojuan diye çağırır. Bu Juanzi adı gibi biraz daha güzel[1] olsaydı daha iyiydi. Şöyle biraz daha güzel olsaydı elini tutmak isterdim. Onunla evlenirdim bile. Ama çirkin işte. Ön dişleri kazma gibi altdudağının üzerinde duruyor. Kapı kanadını andıran o iki dişi gördüğüm zaman içimden onunla

1 Juan, Çincede güzel anlamın gelir. *–çn*

konuşmak bile gelmiyor. O iki kapı kanadının arasından çıkan gıcırtıyı duyduğumda yanına gidip şöyle demek istiyorum ona. "Kasabadaki hastaneye gidip şu iki ön dişini çektirsene. Sonra da şöyle düzgününden iki tane taktırırsın. Paran çıkışmıyorsa birinin parasını ben karşılarım."

Ama bunları ona hiç söylemedim.

Hep söylemek istedim ama söyleyemedim.

Az önce etrafta kimse yokken söyleyebilseydim ne güzel olacaktı.

İnsanı sarhoş eden bir kokuya sahip o çiçekleri köklerinden çıkarmak için onunla birlikte gitmeliydim. Kulağına eğilip bağırarak onu uyurgezerlikten çıkarmalıydım. Yüzünü yıkaması için bir leğen su getirmeliydim. Yüzünü ıslak havluyla silmeliydim. Biraz daha güzel olsaydı kesin yapardım bunu. Şöyle biraz daha güzel olsaydı mutlaka uyandırırdım onu. Kokusuyla insanı sarhoş eden o küçük çiçekleri bulmak için rüyasında yürürken kesinlikle ona eşlik ederdim. O da ben ceset yağını taşırken kesinlikle bana eşlik ederdi o zaman. Bu beş yüz metrelik dağ yolunu birlikte yürürdük. İki yüz metrelik yokuşu birlikte çıkardık. Sonra diğer iki yüz metrelik yokuştan birlikte aşağıya inerdik. Ama şimdi bu yolculuğu tek başıma çoktan bitirdim bile. Yük arabasının tekerleklerinin gıcırtıları sanki ay ve yıldızların hepsi gökyüzünde kendi yollarını takip ediyormuş gibi geliyordu. Ben ilerledikçe arabanın tekerlekleri birbirine çarpıyor, tekerlekler döndükçe gacır gucur sesler çıkarıyordu. Bu gacırtı gece yolunu karış karış yiyordu. Bu gacırtı beni barajın yanındaki o soğuk mağaranın önüne kadar götürdü. İki ağaç. Biraz çimenlik. Ayrıca yük arabasının geçebileceği kadar büyük iki kanatlı paslı bir demir kapı vardı. Babam bu demir kapının ardına kendi başına ahşap bir kapı yapmıştı. Bu iki kapıdan geçtim. Sonra iç kapının sağını elimle şöyle bir yokladım. Lambanın ipine değince ipi hemen aşağıya çektim.

Lamba yandı.

Lambanın ışığı mağaranın girişindeki bu alanda şikâyet eder gibi parlıyordu. Babam elektrikten tasarruf etmek için beş yüz

metre uzunluğundaki mağaranın tamamını aydınlatacak kadar güçlü ampuller takmamıştı. Ama bu ampulün ışığı mağaranın derinliklerindeki fıçıların üzerini yine de aydınlatırdı. Ampul birazdan son nefesini verecekmiş gibi bir ses çıkardı. Mağaranın duvarlarından damlayan su sesleri duyuluyordu. Mağaranın derinliklerinden kara bir rüzgârın o soğuk sesi geliyordu. Bir de ceset yağı fıçılarından dalga dalga yükselen o soğuk, ıslak, çürük ve yağlı pis koku vardı. Bu koku bazen ağır, bazen hafifti. Ama her zaman çok keskindi. İçerideki esinti her zaman yağ kokusuna ve yaz serinliğine karışmış olurdu. Bir de o kırk vatlık ampulün çok yorulmuş da birazdan ölecekmiş gibi giderek azalan ışıltısı vardı. O cızırtının eşliğinde içeriye girip lambanın altında durdum. Mağaranın içine şöyle bir baktım. Birdenbire tüm vücudum tir tir titremeye başladı. Mağaranın içi anayol kadar geniş, bir ev kadar yüksekti. Setin bir ucundan diğer ucuna uzanıyordu. Mağaranın duvarları çimento ve taştan yapılmıştı. Taşların arasındaki beton dolu çatlaklar iki parmak genişliğindeydi. Bu çatlaklar, derin ya da sığ, mağaranın tüm duvarlarını ve tavanını boydan boya kaplıyordu. Mağaranın tavanı yamuk bir kubbeye benziyordu. Tavanda yıllar geçtikçe daha da belirgin olan, hiç kurumayan ama hiçbir zaman da gürül gürül akmayacak bir dereyi andıran rutubet lekeleri vardı. Baraj onlarca yıl önce inşa edildiğinde, su seviyesi hedef seviyenin üzerine çıktığında fazla olan su setin yanındaki bu mağaraya akacak şekilde tasarlanmıştı. Ama barajın inşası tamamlandığında bölgedeki su kaynakları azalmıştı. Yağmur da az yağıyordu. Barajda yıllarca su depolanmasına rağmen su seviyesi mağaranın ancak dibine kadar geliyordu. Mağara işte bu yüzden terk edilmişti. Ta ki bizim aile mağarayı ceset yağı depolamak için kullanmaya başlayana kadar. Mağaradaki depodan sorumlu adam bir öğün yemek ve birkaç karton sigara karşılığında deponun anahtarını babama vermişti. Bu mağara sanki babamın kullanması için özel olarak yapılmış gibiydi. Mağaranın yakınlarına krematoryum kurulunca babam da ceset yağlarını buraya depolamaya başlamıştı.

Her şey çok makul görünüyormuş o zaman.

Her şey çok doğal bir şekilde gelişmişti.

Gök eğer bir kişinin ölmesi gerektiğine karar verirse onu toprağa mı, denize mi, nehre mi yoksa bir dağın tepesine mi gömüleceğine de karar verir. Bu gömme yöntemleri yıllarca uygulandıktan sonra, insanlar sonunda geleneklerini terk etmek ve ölü yakma uygulamasına geçmek zorunda kaldılar. Ölü yakma uygulamasına geçildikten sonra dayım zimmetine para geçirirmiş gibi insanların yağını çıkarmaya başladı. Yağ bir kere çıkmaya görsün, bu yağın hem satıcısı hem de alıcısı olur. Hemen ardından bu yağı bir yere depolayacak insanlar da türer. Yıllarca fıçı üstüne fıçı biriktirilir. Babamla annem başta bu yağı güvende tutmak için toprağa gömmek istemişlerdi. Babam gecenin bir körü bir gölet, bir çukur ya da bir hendek bulmak için dağın tüm sırtını dolaştıktan sonra Funiu Sıradağları'nın nüfusunun çayırdaki otlar kadar yoğun olduğunu fark etmişti. O kuş uçmaz, kervan geçmez yabanda bile insanın girmediği delik yoktu ki yağı gömebilsin. Böylece yağları fıçı fıçı buraya koymaya başladı. Depoladı da depoladı. Bu yağı en iyi şekilde değerlendirebileceği günü bekliyordu. İyi de bu yağ en iyi nasıl değerlendirilirdi ki? Dediğine göre yeri göğü sarsan bir şey olacakmış bu. Aksi hâlde babam yıllarca ne diye insan yağı depolayacakmış ki? Beş yüz metre derinliğindeki bu soğuk mağaranın içi tıka basa doluydu işte. Lambanın elektrik kablosu mağaranın bir ucundan diğer ucuna uzanıyordu. Mağaranın bir ucunda durup diğer ucuna baktığınızda mağaranın içi gece göğü kadar derin görünüyordu. Üst üste konulmuş ceset yağı fıçıları on bin köylünün toplandığı bir kalabalığı andırıyordu. Beş bin kilometre uzunluğundaki bir yola benziyordu. Yolun üzerinde baştan aşağıya siyahlara bürünmüş insanlar sıra olmuştu sanki. Fıçı üstüne fıçı. Dizi dizi dizilmişler. Bu insan yağının hepsini yere dökseniz nehre dönüşürdü. Göle dönüşürdü. Hatta denize bile dönüşebilirdi.

Ama ben deniz görmedim hiç.

Yan Lianke, romanlarında denizden çok nadir bahseder.

Ama sık sık tarlalar ve vahşi doğa hakkında yazıyor. Dağlar ve yaylalar hakkında yazıyor. Soğuk ve ıssız yerler. Uçsuz bucaksız. Ne başı var ne de sonu. Üç gün üç gece yürüseniz bile yine de onun o vahşi doğasının sonuna ulaşamazsınız. Romanlarının her biri çok uzun, bir sürü sözcük yazmış. Bir araya getirildiklerinde uçsuz bucaksız bir çorak araziye benzerler. Aslında toplu bir mezara da benziyor. Bu mezara gömülü vücuttan çam, selvi ve yabani akasya ağaçları çıkar. Ağaçların altındaki kuru otlarla kır çiçeklerinin arasında çekirge ve cırcır böcekleri yaşar. Cırcır böcekleri ve çekirgeler. Çekirgelerle cırcır böcekleri her gün orada şarkı söyler. Bu adam. Bu Yan Amca. Onun bütün romanlarının neden bir toplu mezara benzediğini bilmiyorum. Ya da uçsuz bucaksız çorak bir araziye. Daha somut olmak gerekirse, romanları hakkında güzel bir şey söylemek istiyorsanız, söyleyebileceğiniz en iyi şey, romanlarının bir köy hakkında olmasıdır. Bizim köyün insanları, toprağı ve evleri hep birlikte sonsuz kederin şarkısını söyler durur. Daha açık olmamı isterseniz, bir ağaca, bir ota ve bir kişiye yakılan bir ağıt olduğunu söyleyebilirim bunun. Ya da Yeni Dünya Levazımatçısı'nda mal satmak için suona[1] çalan birine. Bu nedenle bizim ailenin açtığı cenaze levazımatçısının Yan Lianke'nin yazdıklarının tamamlanmasını beklediğini söyleyebilirsiniz. Bizim ailede olan biten her şey, babamın, annemin ve benim, bizim yaptığımız ve söylediğimiz her şey girmeli o kitabın içine. Onun kitaplarındaki karakterlerden çok daha iyiyiz biz. Ne yazık ki babamın okuma yazması yok. Ne yazık ki annemin de. Benim okumam[2] var ama yazmam yok, hikâye de anlatamam. Yan Amca'nın iyi yazamadığını düşünsem de bunu kabullenmekten başka bir çarem yok. Onun kitaplarını okumaktan başka çarem de yok. Tatlı patatesi sevmesen de onu yemekten başka çaren olmaması gibi bir şey bu. Çünkü evde sadece tatlı patates var. Kırmızı et ya da balık yemek istiyorsun ama evde sadece kaba bulgur varmış gibi. Luoyang, Zhengzhou, Guangzhou, Pekin ya da Şanghay'da

1 Zurnaya benzeyen bir Çin müzik aleti. *–çn*

2 Kitabın anlatıcısı Nian'ın adının anlamı okumak demek. *–çn*

yaşamak istiyorsun ama yalnızca Gaotian'dan bu soğuk mağaraya kadar gelebiliyorsun. Sonra da bu soğuk mağaradan doğruca yine Gaotian'a. Gaotian sadece Gaotian'dır. Bu mağara da sadece soğuk bir mağara. Bu soğuk mağaraya yığılmış ceset yağı fıçıları Yan Amca'nın romanları kadar uçsuz bucaksızdır. Soğuk ve ıssızdır. Ne başı ne de sonu vardır, bırakın üç gün üç geceyi, yüz gün yüz gece fıçı taşısanız bile yine de sonu gelmez. O fıçıyı diğerlerinin yanına koydum. Yük arabasının kuyruğu o fıçı yığınına dönüktü, arabayı şöyle bir kaldırmamla fıçı kayarak aşağıya düştü. Fıçı tok bir ses çıkardıktan sonra diğerlerinin arasında yerini aldı. Askerin biri birliğinin içine atlamış gibi. Yan Amca'nın kitabına yeni bir hikâye eklenmiş gibi o birliğin içine de fazladan biri eklenmiş oldu böylece. Azken çoğaldılar. Gün geçtikçe daha büyük, daha güçlü ve daha heybetli olacaklar.

Birbirine çarpan fıçılardan çıkan ses kaygan ve toktu. Mağara bu sesi avını yiyen aç bir kurt gibi yutunca ses aniden ortadan kayboldu. Mağaranın içi yeniden sessizliğe büründü. Yağ fıçıları bir kez daha bir dizi ölüm sütununa döndü. Mağaradan ayrılmak üzereyken ayağımın dibine bir kurbağa sıçradı. Mağaranın içinde lambanın ışığında uçuşan yarasalar vardı. Mağaranın duvarlarıyla fıçıların arasındaki boşlukta dolanan örümcekler vardı. Oradan ayrılmamı istemiyor gibi görünüyorlardı. Ayrılsam da en azından giderken ışığı kapatmamamı umuyorlardı sanki. Onları bu karanlığın, bu rutubetin, bu yağın içinde bırakmamamı. Ama ışığı kapatmazsam olmazdı. Oradan ayrılmazsam olmazdı. Dışarıdaki dünyada herkes uyurgezerliğe çoktan başlamıştı bile. Diyelim ki ışığı kapatmayıp oradan ayrılmadım, ya babamla annem de uyurgezerliğe başlamışsa, o zaman ne yapardım ben?

Işığı kapattım. Kapıyı kapattım. Zifiri karanlık bir ses mağarada yankılandı. Setin ötesindeki dünyada da yankılandı. Ay ışığı su kadar yumuşaktı. Gece mağara kadar sessizdi. O soğuk mağaradan çıktıktan sonra orada durup Yan Lianke'nin kiraladığı o eve doğru baktım, evin penceresinden süzülen ışık eşliğinde yokuştan aşağıya inip kasabaya giden yola koyuldum.

Dördüncü Tomar
Üçüncü İki Saat:
Kuşlar Orada Yumurtluyor

1. (23.00-23.41)

Boğucu ve sıcak bir gece.

Köydeki her evin kapı ve pencerelerindeki çatlaklardan sıcaklık yayılıyordu.

Setten ayrılıp köye giden yola indiğimde buharda pişmiş çörekten yapılmış bir odaya giriyormuş gibi hissettim. Kasabanın anacaddesine girmek de bambudan yapılmış buharlı bir pişirme sepetinin içine girmek gibiydi. Her yerde huzursuz bir uğultu vardı. Gecenin kuşları sanki bir rüyadan yeni uyanmış gibi kederli kederli ötüşüyordu. Bu ötüş ter kokusu taşıyordu. Bir de korku ve şaşkınlık kokusu. Kasabanın dışında şarkı söyleyip dans eden cırcır böcekleri anacaddeye vardıklarında sanki nefes almayı bırakmış gibi sessizleşiyordu. Çin fenerleriyle el fenerlerinden gelen ışıklar geçti yanımdan. Ayak sesleri koşarak yanımdan uzaklaştı. Kasabada bir şeyler oluyordu sanki. Işık ve ayak sesleri uzaklaştıktan sonra çöken o derin sessizlik kışla yaz mevsimi kadar birbirine uzaktı. Qing Hanedanı'nın Ming Hanedanı'na uzak olması gibi.

Caddenin başına vardığımda ışığı ve ışığın içinde koşturan insan gölgelerini bir kez daha gördüm. O gölgeler bizim dükkândan dışarıya çıkıyordu. Yeni ölümleri bildirmek ve çelenk siparişi vermek için gelmişlerdi. Bir de kâğıt süslemeler ve diğer cenaze levazımatları için. Kapıyı itip içeriye girdiğim-

de babam başını kaldırıp bana baktı. Kendi kendine bir şeyler mırıldandı. "İnsan uykusunda gezerken kuyunun içine düşüp boğulabilir mi? Biri uyurgezerlik sırasında kuyudan su çekerken içine düşmüş. Olacak iş değil, insan uykusunda kuyudan su çeker mi hiç?" Elindeki bambu sapını bıçakla ikiye böldü. Sonra dörde. Sonra da sekize. Bilek kalınlığındaki bambu sapı her biri yemek çubuğu inceliğinde parçalara dönüşmüştü. Erişte inceliğinde bir bambu çubuğu demeti. Babam bacağına eski bir ayakkabı tabanı bağladı. Bambu demetiyle bıçağı ayakkabı tabanına sürtmeye başladı. Bambudan gevrek bir çıtırtı geldi. Annem çıt çıkarmıyordu. Sessizce kâğıt kesiyordu. Kestiği kâğıtları büyük bir dikkatle çiçek şeklinde katlıyordu. Kâğıtları birbirine yapıştırdıktan sonra elinde çiçek açıyordu. Undan yapılmış tutkalın o tanıdık kokusu. Bambunun o ferah kokusu. Bir de alın teri döken babamla annemin vücutlarından yükselen o ter kokusu. Yeni yapılmış bir çelengin kokusu işte böyleydi. Bir de kâğıttan yapılmış diğer ıvır zıvırların kokusu. Bütün odaya bu kokular sinmişti. Bütün dünyaya sinmişti bu kokular.

"Bugün beş kişi ölmüş." Kapının ağzında durmuş babamı izliyordum.

"Altı kişi." Annem başını çevirip babamın yerine konuştu.

"İşimiz başımızdan aşkın. İşimiz başımızdan aşkın." Babamın sesi giderek yükseliyordu. "Ölümün en yoğun olduğu mevsimin üstüne bir de uyurgezerlik eklendi, yarın buraya çelenk almaya on ila yirmi ailenin gelebileceğinden endişeleniyorum."

Annem şok olmuştu. Ellerini dizlerinin üzerine koydu. Başını çevirip duvar saatine baktı. Saatin çalışmadığını gördü. Akrep ve yelkovan günün en sıcak saati olan öğlen ikide durmuştu. Dükkânın kapısını kapattım. "Mağaradaki boş fıçılar neredeyse tükenmek üzere, biraz daha fıçı satın almalıyız." Bunu söylerken susamış bir inek gibi bir bardak soğuk su içmeye gittim. "Fırın odasındaki Juanzi de uyurgezerliğe başladı. Buğday hasadı yapan üç kişilik bir aile de uykuda geziniyordu." Bunu söylerken babamın yanına oturdum, o sırada bir bambu yığınını kenara ittim. Babam bakışlarını benim üzerime çevirdi. "Uykun gelmedi mi

senin? Eğer uykun yoksa şu altın varaklı kâğıtlardan katla biraz. Yakını ölen iki aile daha var, bunlardan satın alacaklar. Eskiden biri öldükten iki gün sonra gelirlerdi çelenk ve kâğıt süsleme almaya ama bugünlerde hemen ertesi gece geliyorlar. Hemen hazır olsun istiyorlar. Sanki bugün ölen hemen ertesi gün gömülmek istiyormuş gibi." Babam bunları söylerken kapıyı açmaya gitti. İçeriye biraz serinlik girsin istiyordu. Kapıyı açtığında içeriye rüzgâr esmedi, içerinin ışıkları dışarıyı aydınlattı, o kadar.

"Baba, uyurgezer olursam sence ne yaparım?"

"Aklından ne geçiyorsa uykudayken de onu yaparsın."

"Kitap okumayı düşünüyorum."

"O zaman uykuda gezerken elinde açık bir kitap olur."

"Bir gün bu köy ve kasabayı kesinlikle terk etmem gerektiğini düşünüyorum."

"Nereye gideceksin?"

"Bilmiyorum. Sadece buradan ayrılmak istiyorum."

"O zaman kesinlikle uyurgezer olmamalısın. Eğer olursan belki de evden ayrılıp hiç bilmediğin bir yere gidersin."

"Bizim köydeki Yan Lianke gibi olmak ve hikâye yazıp anlatarak servet ve şöhret kazanmak istiyorum."

Babam uzun süre bana baktı. "Kâğıt katlamaya başla hadi. Yan ailesinden bir yazar çıkmışsa bu onların kaderinde vardır. Bunun nedeni, kuşaklar önce atalarının mezarına edebi bir kök gömülmüş olmasıdır. Bizim atalarımızın mezarında böyle bir edebi kök yok. Biz bu cenaze levazımatçılığı işinden yüzümüzün akıyla çıksak yeter, yaşayanlar için bir şey yapamasak da en azından ölüler için bir şeyler yapabiliyoruz."

Babamın sesi havada süzülüyordu sanki. Belli belirsiz. Aheste aheste. Az önce çelengin üzerine yapıştırılmış yeşil yapraklardan biri ortadan kaybolmuştu. Kapı açılıp kapanırken bir yere uçmuş olmalıydı. Babam yaprağı bulmak için çelenklerin altına girdi. Sonra yaprağı çelengin üzerine yeniden yapıştırmaya koyuldu. Annem bir deste renkli kâğıdı çoktan katlamıştı bile. Kâğıt çiçeklerle çelenklerin etrafında uçuşacak bir sepet dolusu kuş ve

kelebek de kesmişti. Bacağının yanında duran sepet uğurlu bulutlarla turnalardan oluşan bir yığını andırıyordu. Annem hiç konuşmuyor, durmadan bir şeyler kesip bir şeyler yapıştırıyordu. Kıstırıp katlıyordu. İşi bittiğinde bacaklarını uzattı. Belini esnetti. Kollarını havaya kaldırdı. Sonra kollarını aşağıya indirip uzun uzun içini çekti.

Annemin yüzündeki ifadenin eski bir gazete kâğıdını andırdığını gördüm.

Şaşırmıştım, ardıma dönüp babama baktım.

"Bırakalım da uyusun biraz. Uyanınca kimbilir ne yapacak? Biri ölüyor. Hemen ardından biri daha ölüyor. Bu geceden yarın sabaha kimbilir daha kaç kişi ölecek?"

Konuşurken babamın yüzünde candan ve yumuşak bir ifade vardı. Babam önceleri anneme böyle bir ifadeyle çok nadir bakarmış. Annem beni, bir erkek çocuk, doğurduktan sonra ona böyle bakmaya başlamış babam. Daha sonra, ben iki yaşına gelip de hâlâ konuşmayı öğrenemediğimde köylüler benim aptal olabileceğimi ima ettiler, babamın yüzündeki ifade işte o zaman kayboldu. Ta ki o güne kadar, bir gün babam dükkândaki tüm çelenklerle kâğıt süslemeleri yırtıp ayağının altında ezdi. Sonra tüm kâseleri, tabakları ve kaşıkları duvarlara fırlattı. "İlahi adalet! İlahi adalet işte bu!" diye bağırdı annem ona. Babam annemin yüzüne sert bir tokat attı. Annem beni kucağına alıp ağlamaya başladı. Babam başını duvarlara vurdu. Ağlaya ağlaya vurdu, vura vura ağladı, sonra yüzündeki ifade yavaş yavaş şimdiki hâlini almaya başladı. Babamın yüzünde o güzel ifadeyi şimdi yeniden gördüm işte. Sonbaharın kuruyup kalmış ağaçlarının arasında çiçek açmış bir kır çiçeği kadar yumuşak bir ifadeydi bu. Hatta annemin yanına gidip yüzüne düşen saçlarını topladı ve okşayarak geriye doğru taradı. "Anan uyurgezer olduğunda bile çirkin değil." Böyle dedi. Sonra güldü. "Ananla benim sana küçük bir kız ya da erkek kardeş vermek için hâlâ zamanımız var. Gökteki babamız ne kadar kötü olursa olsun yine de çocuklarımı aptal olmaya mahkûm edecek kadar kötü olmaz." Bunu

bana söylemişti. Bir de dükkândaki tüm cenaze levazımatına. Konuşurken o düşmüş yaprağı çelengin üzerine yapıştırmıştı bile. Sonra duvarın kenarında duran çelengi dükkânın önüne taşıdı. O sırada babamla ben ilerideki dörtyol ağzında birinin bağırdığını duyduk. Bent kapağı açılmış baraj suyu kadar telaşlı bir bağırıştı bu. Taşmak üzere olan bir tencere kaynar su gibi.

"Wang Ergou, hangi cehenneme kayboldun? Babamızın uyurgezerliğe başladığını biliyor musun? O yaşlı uyurgezer adamlarla tartıştıktan sonra hepsi Batı Kanalı'na gidip suya atlayarak intihar ettiler, bunu biliyor musun?

"Wang Ergou, baban ölmüş, sen hâlâ birilerinin evinde kumar oynamakla meşgulsün! Gök niye seni kumar oynarken öldürmedi de babanı aldı sanki?"

Bağıran kişi bir kadındı. Sesi boğuk olmasına rağmen kol kalınlığında bir bambu sokağın ortasında ikiye yarılıyormuş gibi avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Bağırırken bir yandan da ayaklarıyla yere vuruyordu sanki. Durduğu yer cayır cayır yanıyormuş da yere basmaya cesaret edemiyormuş gibi. "Wang Ergou, seni son kez çağırıyorum, eğer ortaya çıkmazsan birinin evinde ölmüşsün demektir bu. O poker masasında öl de kendi hayatını takas edip babamızınkini kurtarırsın bari! Eğer onu geri getirebilirsen, evlatlık yükümlülüklerini bir ömür yerine getirmiş sayılırsın.

"Wang Ergou, bir koşu kanala git de babamızı kurtar!

"Wang Ergou, babamızla birkaç yaşlı adam kanala atlayıp boğuldular, biliyor musun?

"Wang Ergou, babamız öldü, sen de ölemezsin!"

Kadın bağırdıktan sonra ardına döndü, onu görmek için dışarıya çıkanları sokağın ortasında bırakarak uzaklaştı. En azından orada durup bağırmış ve bu ölümü dünyaya bildirmişti. Adamın onu duyup duymadığı hakkında hiçbir fikri yoktu. Adamın eve dönüp dönmeyeceği umurunda bile değildi. Telaşla eve dönüyordu. Güneye doğru yürüyordu. Kayınpederinin cenaze işlerini ayarlaması lazımdı. Kadının ardında bıraktığı sokağın uyumayan sakinleri şaşkın şaşkın birbirlerine bakıp onu

bunu tartışıyorlardı. Hava da ne sıcaktı canım. Batı Kanalı'na gidip intihar eden birkaç uyurgezer daha varmış. En iyisi uyumamak, uyuyakalırsak biz de uyurgezer olabiliriz. Kendi ölümümüzün peşine düşeriz sonra. Babamın ardından dükkândan çıktım, sokakta durup o bağıran kadının uzaklaşmasını izledik bir rüyadaymışçasına. Tam dörtyol ağzına yürüyüp oradakilerle konuşmayı düşünüyordum ki kalabalığın arasından orta yaşlı bir adam bize doğru yürümeye başladı. Babamın karşısına dikildi. "Tianbao, demek buradasın! Bütün çelenklerinizi sattınız mı bakayım? Bizim bir komşumuz var, İhtiyar Hao, henüz yetmişine bile gelmedi ama Batı Tepesi'nde buluşup dedikodu yapmaya bayılan birkaç ihtiyarla birlikte uykusunda nehre atlamış, kurtarmışlar ama. Kurtarılınca uyanmış. Sonra uyandığı gibi tekrar uykuya dalmış. Uyuyunca da yine uyurgezerliğe başlamış. Uykusunda ölümcül bir hastalığı olduğunu sayıklıyormuş, yaşamasının çocuklarına yük olmaktan başka bir şey olmayacağını söyleyip duruyormuş, ölse daha iyiymiş. Meğer uykusunda diklorvos[1] da içmiş. Yıllardır saklıyormuş bu böcek ilacını. Onca yıl içmeye cesaret edememiş. Uyurgezerliğe başlar başlamaz çocuklarının iyiliği için içivermiş. Bildiğin su içer gibi içmiş. İçer içmez vücudu kasılmış, bayılıp bilincini yitirmiş. Ânında ölmüş. Komşum için üç büyük çelenk, iki küçük çelenk ve bir takım kâğıt süsleme sipariş etmeye geldim sana." Bu orta yaşlı adamın yüzü lambanın ışığı altında eski bir masanın yüzeyini andırıyordu. Göz değil de çürük kavun çekirdeğini andıran iki yarığa sahipti sanki. Tam uykuya daldığı an uyandırılmış gibi görünüyordu. Tam uyanamamış da acil bir durum ortaya çıktığı için yataktan fırlamış gibi görünüyordu. Uyuyormuş da uyurgezerlik sırasında babama bu ölüm haberini bildirmek için gelmiş gibi görünüyordu. "Komşularım için cenaze işlerini ayarlamalıyım. Krematoryuma haber vermeliyim. Senin oğlanın dayısına yarın ya da öbür gün ölüleri yakarlarken komşumu biraz daha iyi yakmalarını rica

1 DDVP, bir çeşit böcek ilacı. *–çn*

edeceğim. Çok iyi adamdı İhtiyar Hao. Ona hak ettiği saygıyı göstermeliyiz. Ateşi bol olsun. Kemikleri iyice ufalanıp küle dönsün." Giderayak bunları söyledi. Dükkânın önünde ışığın altında duran babamı görünce şok içinde baktı ona, sonra yavaşça ardına döndü. "Sana söylediğim cenaze süslerini unutma sakın, ihtiyar komşunun tabutunun cıpcıbıl kalmasına gönlüm razı olmaz. Eğer öyle yaparsak, onu gerçekten hayal kırıklığına uğratmış oluruz." Adam babama bunları tembihlerken birden aklına bir şey gelmiş gibi oldu. Birkaç adım geri atıp babamın yarım ayak önünde durdu, sesi o kadar alçaktı ki zar zor duyuluyordu. "Tianbao, duyduğuma göre karının abisi insanları yakarken onlardan yağ çıkarıyormuş. Yok artık. İnsan yağını ne yapacak? Bugünlerde soya yağının yarım litresi neredeyse on yuan. Susam yağının yarım litresi on iki yuanı geçmez. Yoksa insan yağını pazara götürüp yemeklik yağ olarak satmayı mı düşünüyor? Para sıkıntısı da yok bu adamın, nasıl bu kadar ahlaktan yoksun olabilir? İnsanların birbirini yemesinin normal karşılandığı o üç yıllık kıtlıkta da değiliz. Şimdi içinde yaşadığımız bu güzel dünyada insanın insan yağı yemesi çok korkunç olur. Eğer köylülerle kasabalılar bunu duyarsa onu öldüresiye dövmemeleri tevekkeli değil. Alenen dövmezlerse bir köşeye çekip öyle döverler. Birilerinin bu konuda tartıştığını duydum. Karının abisinin böyle bir işe kalkışacağına kesinlikle inanmıyorum ben. Böyle bir cesaretle uzun zaman önce ölmüş olması gerekirdi zaten. Öyle değil mi? İnsan dediğin para için ceset yağı satmaz. Başkaları bu konuda dedikodu yapsa da ben yine de inanmıyorum. Küçükken senin kayınbiraderinle aynı sınıftaydık. Komşum için cenaze töreni hediyesi götürmeye gittiğimde kayınbiraderini bulup bizzat soracağım ona. Tianbao kardeşim, bana öyle bakma. Ne uyurgezerim ne de uykumda sayıklıyorum. Sadece çok yorgunum, gün boyu buğday biçip dövmekten öyle yorgun düştüm ki öleceğimi sandım, başımı yastığa koyar koymaz uyudum. Uyuduktan sonra, cenaze işlerine koşturmak için komşum tarafından uyandırıldım.

"Sakın unutma ha, üç büyük çelenk, iki küçük çelenk ve bir takım kâğıt süsleme olacak.

"Yarın ya da öbür gün malları almaya geldiğimde paranı da getireceğim sana.

"Ben gideyim artık, dediklerimi aklına iyice yaz, e mi?"

Gerçekten de gitti. Uzaklaştıkça rüyanın içinde kaybolan bir gölgeye benziyordu. Babam adamın eski bir masayı andıran o yüzüne bakıyordu. Çürük kavun çekirdeklerini andıran, yarı açık yarı kapalı bir çift göz. Babam onun uykuda gezdiğini biliyordu. Uyurgezerlik sırasında komşusunun cenaze işlerine koşturuyordu işte. Yaşayan bir uyurgezer ölü bir uyurgezerin cenaze işleriyle ilgileniyordu. Onun bir büyük, hemen ardından bir küçük adım atarak yürümesini izliyordum. Havada süzülüyordu sanki. Zıplayarak yürüyordu sanki. Konuşurken babamın cümlelerini tamamlamasına bile izin vermemişti. Sadece kendi söyledikleriyle ilgileniyordu. Uyurgezerlerin çoğu böyledir ya da sadece başlarını eğip hiç konuşmadan bir şeyler yaparlar. Konuşurlarsa da sadece kendi söyledikleriyle ilgilenirler. Karşıdakinin dinleyip dinlemediğini umursamazlar bile. Az önce dörtyol ağzında bir yandan zıplayıp bir yandan da kocasına sövüp duran o kadını hatırladım birden. Zıplıyor, sövüyor ve kendi kendine bağırıyordu işte. Uyurgezerlik sırasında söve söve kocasını arayan o kadınla az önce krematoryuma rüşvet vermeye giden o orta yaşlı adam bir şekilde birbirlerine benziyorlardı yani. Uyuyorlardı. Sonra uyandırıldılar. Bir şeyler yapmaya başladıklarında tekrar uyuyakaldılar. Yeniden uyuduktan sonra bile acilen yapılması gereken şeyleri yapmaya devam ettiler.

Uykuda geziyorlardı işte.

İkisi de uyurgezerdi.

Köy ve kasaba halkının çoğu uyurgezerliğe çoktan başlamıştı bile.

Şimdi önümde, dörtyol ağzının ortasında dikilen kasabalıların arasında derin bir uykuda olan yok muydu sanki? O bağırıp çağıran kadın gittikten sonra dörtyol ağzının ortasında neden

öyle dikiliyorlardı o zaman? Babam o tarafa doğru yürüdü. "Ana-na göz kulak ol. Uykusunda gezerken dışarıya çıkmasın." Ardına dönüp bana seslendikten sonra babamın ışığın altında bir rüya-nın gölgesi gibi ilerlediğini gördüm. Dörtyol ağzına vardığında, babam önce bir şey arıyormuş gibi insanların yüzlerine baktı. Sonra o erkek ve kadınların önünde şaşkınlıkla durdu. O insan-ların yarısının yüzlerinin tuğladan yapılmış eski bir şehir duva-rının rengini almış olduğunu gördü. Kül grisiyle toprak sarısı. Ahşaptan. Ya da açık sarı ve koyu gri. Koyu sarı ve açık gri. Hepsi uyurgezer olmuştu. Hepsi uykuda geziyordu. Hepsinin gözleri yarı açık yarı kapalıydı. Ama uyanık olduklarını sanıyorlardı. Bedenleri uyuyordu ama ruhları uyanıktı. Bu arada kalabalığın henüz uyurgezer olmamış diğer yarısının yüzleri de açık gri ve açık sarıydı. Gözkapakları ağırlaşmıştı, birazdan uyuyacaklar-mış gibi görünüyorlardı. Hem uyumak istiyor hem de ruhlarına tutunup uyanık kalmaya çalışıyorlardı. Belki yere düşseler ölüm benzeri bir uykuya dalacaklardı ama ayakta dikildikleri için uyu-muyorlardı. Uyanıktılar ama etraflarındaki insanların çoktan rüyalar âlemine girmiş olduğunun farkında değildiler. Yanı baş-larında ya da hemen karşılarında duran insanların uyurgezere dönüşmüş olduğuna dair hiçbir fikirleri yoktu. Dörtyol ağzının ortasında dikilmiş, öyle duruyorlardı. Darmadumandılar. Kendi kendilerine mırıldanıyorlardı. Parçalı bulutlu. Sokak lambasının başlarının üstündeki ışığı çamurlu su gibi sarıydı. Işık ve insan yüzleri aynı renkteydi. Köpeğin biri havlıyordu. Uzaktan ayak sesleri geliyordu. Kedinin biri koşar adım dörtyol ağzından geçti. Dörtyol ağzından geçtikten sonra yavaşladı. Ardına dönüp şöyle bir baktı. Bir duvarın üzerine sıçradı. Orada uzanıp sokaktaki in-sanları izlemeye koyuldu. Kasabada olan biteni izliyordu. O gece yaşananların tüm dünyada yaratacağı sonuçları izliyordu.

Kediler dünya işlerinden anlamaz. Uyurgezerliğin ne me-nem bir şey olduğunu ve nasıl ortaya çıktığını anlamazlar. Bir süre sonra fare yakalamaya gitti zaten. Babam dörtyol ağzın-da bir süre daha durdu. Kalabalığın önünde durmuş yüzlerine

bakıyordu. "Uyurgezer olmuşa benziyorsun sen," dedi birine, "hadi evine git de uyu." Sonra başka birine daha, "Uyurgezer olmuşa benziyorsun sen, hadi evine git de uyu," dedi. Kimse ona aldırış etmedi. Hiç kimse babamın onların önünde durduğunu görmüyordu sanki. Sokağın karşısındaki eczanede çalışan genç bir adamı omuzlarından sarstı. "Bak, gözkapakların demir plakalar kadar ağırlaşmış, hadi dükkâna dön de uyu." Eczanede çalışan genç adam babamın ellerini omuzlarından çekip bir yana savurdu. "Bana uyumaya gitmemi söylerken, uyurgezerliğe başlamamı söylüyorsun. Ben uyurgezerliğe başlayayım ki sizler de dükkânımı soyun, değil mi?" Uyanık biri gibi keskin ve net konuşmuştu. Babam çay ve hediyelik eşya satan bir dükkânın sahibini de omuzlarından sarstı. "Gerçekten uyumuyor musun? Gözlerinin kaydığını görüyorum." O adam da babamın elinden kurtuldu. "Beni niye sarsıp duruyorsun, uyurgezer olduğumu mu sandın yoksa?" Bunu öfkeyle söylemişti ama bakışlarını babamın yüzüne odaklayamıyordu bir türlü. Başka bir yere bakıyordu. O sıcak mı sıcak grimsi kara gecenin içine bakıyordu. Sokağın diğer ucundaki gri enginliğe bakıyordu. Bir süre sonra adam ardına döndü ve önünde toplanan kalabalığa bir şeyler söyledi. "Ben sizin büyüğünüzüm, bu gece benim dediklerimi dinleyeceksiniz. Gaotian kasabasında bu gece kolektif bir uyurgezerlik var, hiçbirimiz uyumamalıyız. Uyuduğumuz an uyurgezerliğe yakalanacağız. Uyurgezerlik bir kere bulaştı mı ne yaptığımızdan bihaber olacağız.

"Bu gece kimse uyumamalı. Herkes benim dükkânının önünde nöbet tutmalı ki soyulmayayım. Uyurgezerlik sırasında farkına bile varmadan ölebileceğinizi de aklınızdan çıkarmayın sakın."

Herkes çay dükkânının sahibi Gao'nun etrafına toplanmıştı. Hep bir ağızdan, "Dediğini yapacağız, bu gece hepimiz burada, bu dörtyol ağzında duracağız, dükkânını soymaya kalkışan olursa hemen müdahale edeceğiz. Dükkânını savunacağız. İçindeki insanları koruyacağız. Bütün gece uyanık kalacağız," dediler.

Sonra içlerinden biri, "Bütün gece burada kalamayız," dedi, "bir şeyler içelim. İçki içmeye gidelim. Bu geceyi ancak içki içerek geçirebiliriz. Uyurgezerlikten ancak içki içerek kurtulabiliriz. Dükkânını savunacağız. İçindeki insanları koruyacağız. Olur da biri çıkıp bu kolektif uyurgezerlikten istifade edip dükkânını soymaya kalkarsa arı sürüsü gibi üzerine üşüşürüz onun."

Sonra herkes gitti.

Dağıldılar.

Bir birahaneye gideceklerini söylediler ama yarıdan fazlası kendi dükkânına döndü. Biri pat diye yere yığılıp yolun kenarında uyuyakaldı. Başka biri o yere düşenin yanına gidip onu kaldırmaya çalıştı. "Uyuma, uyumasana!" Uyuyan adam uyumaya devam etti.

O dörtyol ağzında bir babam kalmıştı şimdi. Kalabalığın çayıra dağılmış koyun sürüsü gibi ayrılmasını izliyordu. Tek başına kalmıştı. Yalnızdı. Babam, koskoca Funiu Sıradağları'nda yaşayan başka kimse yokmuş gibi dağın eteğindeki köyün girişinde tek başına ayakta duruyordu. Bu dünyada sanki hiç kimse kalmamış gibi o dörtyol ağzında ayakta dikiliyordu.

Epey geç olmuştu. Gece iyice derinleşmişti. Üçüncü iki saate girmiştik bile. Gece on bir buçukla gece yarısı arasına. Eskiden gecenin bu saatinde her yere sessizlik çöker, in cin top oynar, bütün Gaotian uykuda olurdu. Sokaklardan horultular yükselirdi. Ama bu gece, gecenin bir köründe, o sükûnet hafif bir kükremeyle bozuluverdi birden. İçinde ölümcül bir dehşet saklayan bir kükremeydi bu. Babam dörtyol ağzının sessizliğinde bir süre daha kaldıktan sonra geri döndü. Ayak sesleri önce yavaştı, sonra hızlandı. Hızlandıktan sonra yine yavaşladı. Sonunda dükkâna geri döndüğünde annemin rüyasında çelenk yapmak için kâğıt kesmeyi bıraktığını ve duvara yaslanıp uykuya daldığını gördü. Uyurgezerlik sırasında tekrarladığı hareketlerden rüyaların sessizliğine çekilmişti. Babam bir süre kapının ağzında dikildi. Bir süre düşündü. Sonra annemi bir çuval gibi sürüklemeye başladı. "Uyumak istiyorsan uyu. Uykunda ölme yeter." Babam bunu

söylerken annemin koluna girip onu merdivenlerden üst kata çıkardı. Uyuyacaksa üst kattaki odasında uyusundu.

Bizim ev dört odalıdır. Üst katta iki tane. Alt katta iki tane. Üst katta uyuruz. Alt kattakilerden önde olanı Yeni Dünya'nın satış alanıdır, arkadakiyse mutfak ve depo olarak kullanılır. İki katı birbirine bağlayan merdivenler evin arka duvarına yaslanıyor. Merdivenler karaağaçtan yapılma. Merdiven aslında kırmızıya boyanmıştı. Şimdiyse boyası dökülmüş, ahşabın o grimsi karalığı ortaya çıkmıştı. Her basamağın ortasında aşınmadan oluşmuş girintiler vardı. Annem işte o girintilere basa basa üst kata uyumaya çıkmıştı. Annemin yukarıya çıkmasına yardım ettikten sonra babam aşağıya inip ön odanın koridorunda ayakta dikildi. Bir sağa baktı. Bir sola. "Niannian, uykun gelmedi mi senin? Eğer uykun yoksa en iyisi bu gece uyumaman." Sonra mutfağa gidip lavaboda yüzünü yıkadı, geri döndüğünde bana ıslak bir havlu uzattı. "Yüzünü iyice sil de sonra ikimiz bizim şu eski eve bakmaya gidelim. Kimsenin uyurgezerliği bahane edip bizim eve zorla girmesi istemem."

Bunu söylerken yürümeye başladı. Beni sokağa, bir rüya gecesinin içine götürdü.

2. (23.42-00.00)

Babam önde, ben arkada yürüyorduk. Bir cümle o, bir cümle ben derken bir sürü şey konuştuk. Ama şimdi tam olarak ne dediğimi hatırlamıyorum. "Uyurgezer olmaktan korkuyor musun?" diye sordum ona galiba. Aslında uyurgezer olmak istiyordum ama hiç uykum yoktu. Vücudumda yıllar önce Luoyang Hayvanat Bahçesi'ne ilk kez gittiğimde hissettiğim gibi tuhaf bir enerji dalgası bir aşağı bir yukarı hareket edip duruyordu. Yeni ve tuhaf bir dünyaya bakıyordum. "Bu gece kasabamızda olağanüstü bir şey olabilir. Kitlesel bir ölümle karşı karşıya kalabiliriz," dedi babam. "Bu geceyi atlatalım da," dedim babama. "Doğu dağları aydınlanır ve doğuda güneş doğar doğmaz herkes uyanacak. Ha-

sat kaldırması gerekenler hasat kaldıracak. Buğday dövmesi gerekenler buğday dövecek. Kasabada açılması gereken dükkânlar her zamanki gibi açılacak," dedi babam.

Daha bir sürü şey söylemişti galiba. Ama şimdi ne söylediğini tam olarak hatırlamıyorum.

Rap rap yürüdük.

Ay ışığı gerçekten de su rengindeydi. Ama su rengindeki ay ışığında geceleri hissedilen o serinlikten eser yoktu. O su rengindeki ay ışığı kaynar bulaşık suyundan geliyordu sanki. Kaynamış ama henüz soğumamış bulaşık suyu. Ay ışığının vurduğu yerlerden buhar çıkıyordu. Topraktan yükselen buhar etrafa dağılıyordu. Babamla benim yüzümüz ve sırtımızdan ter boşanıyordu. Anacaddenin en zengin kısmından kasabanın batısındaki köy yoluna doğru bir kilometreden az bir yol yürüdük. Belki de bir kilometreden fazlaydı. Aslında birkaç adımda orada olacağımızı düşünmüştüm. Ama aradaki mesafe bu gece beş ya da on kilometre gibi hissettiriyordu. Elli ya da beş yüz kilometre gibi. Yolda uykusunda çişe kalkmış birini gördüm, tuvalete gideceğine çocuk gibi kapının önüne çıkmış, o çirkin şeyini çıkarmış sokağa işiyordu. Anacaddeye birkaç yıl önce beton dökülmüştü. Betondan yükselen buharla onun idrarı birleşince sıcak bir şarıltı duyuldu. Bir yandan işiyor bir yandan da kendi kendine mırıldanıyordu. "Bu çok iyi geldi, çok rahatladım." Göğün babası erkeklerle kadınların bir şekilde böyle rahatlamasına izin vermişti işte. Görünüşe göre adamla karısı az önce o işi yapmışlardı. O işi yaparlarken adam durmuş da işemek için dışarı çıkmış gibiydi de biraz. İşedikten sonra yatağa geri dönüp kaldığı yerden o işi yapmaya devam edecekti sanki. Ama işedikten sonra karısının onu yatakta beklediğini unuttu birden. Bir şey düşünüyordu. Yapmak istediği bir şey gelmişti aklına. Uyurgezerliğin yolunun çatalına doğru yürümek istiyordu. Yolun ortasında dikilip şaşkın şaşkın gökyüzüne baktı. "Hava aydınlanmaya başladı mı? Hava aydınlandıysa anama bir kâse kuzu eti çorbası almaya gitmeliyim. Şimdi gidersem karımın ruhu bile duymaz. Erken gidersem ilk

kazanın ilk kepçesinden satın alabilirim. Eti yağı çok, şöyle bol kepçesinden. Annem birkaç gündür kuzu eti çorbası içmediğini söylemişti." Önünü ilikleyip kasabanın tren istasyonuna doğru yürümeye başladı. Dana eti ve kuzu eti çorbası satıcıları istasyonun önündeki yolun iki yanına tezgâh açarlardı. Adam, babamla beni görünce yolun ortasında durdu. "Ey, hava aydınlandı mı? Hem gece yarısı olmuş hem de şafak sökmüş gibi görünüyor da ondan sordum." Babam o adamın yüzünü inceliyordu. "Zhang Cai, uyurgezer olmuşsun sen." "Havanın aydınlanıp aydınlanmadığını sordum size," dedi adam. Babam, Zhang Cai'nin omzuna vurdu. Zhang Cai denilen adam önce bir irkildi, sonra gözlerini ardına kadar açıp başını iki yana salladı. "Sokağın ortasına nasıl geldim ben? Az önce işemek için tuvalete gitmemiş miydim, nasıl oldu da buraya geldim?"

Zhang Cai ardına dönüp sanki bir rüyadan uyanmış gibi evine doğru yürümeye başladı. "Nasıl oldu da sokağın ortasına geldim böyle? Ne oldu da buraya koşturdum?"

Daha ileride, otuzlu yaşlarında bir kadın elinde orakla evden çıktı. "Yorgunluktan ölüyorum. Ölesiye yorgunum." Kendi kendine homurdanıyordu, birden elindeki orağı yolun kenarına fırlattı. "Doğuruyorum galiba. Doğuruyorum!" Öne doğru eğildi. Yere çömeldi. Karnı öyle ağrıyordu ki birazdan yerde yuvarlanmaya başlayacakmış gibi duruyordu. Bir koşu yanına gittik, yolda doğum yapacağını sanıyorduk, kolundan tutup kaldırdık onu. Kadının yüzündeki ifadenin ışığın altında parlayan kırmızı bir kumaşı andırdığını gördüm. Ama konuşup bağırırken bile gözleri sımsıkı kapalıydı. Gözleri, körkütük sarhoş olmuş gibi kapalıydı. "Uyurgezer olmuşsun sen," dedi babam, sonra onu sarsmaya başladı; babamla ben kadının karnına baktık.

Gerçekten de hamileydi. Karnı davul gibi şişmişti. Öyle pörtlemiş gibi yusyuvarlak. Üzerinde büyük, ince bir çiçekli bluz vardı. Bluzun üzerindeki çiçek ve bitki baskıları terden sırılsıklam olmuştu. "Hadi uyan da evine git, uyurgezerlik sırasında karnına bir şey olmasın!" Babam kadının önünde durmuş bağırıyordu.

Kadın şaşkınlıkla uyanıp gülmeye başladı. "Tianbao, bu sefer oğlum olacak. İlk üç tanesi hep kız doğdu." Bunu söylerken kıkırdamaya başladı. Kıkırdaya kıkırdaya evine doğru yürüdü.

Bundan sonra hamile kadının evinin yanındaki evden bir ses geldi. Avlu kapısı söğüt ağacından yapılmıştı. Kapı açılırken çıkan gıcırtı havada yankılandı. Gıcırtının ardından altmış yaşlarında bir adam dışarıya çıktı. Bir deri bir kemik. Saçı başı ağarmış. Ayakkabılarının topuklarına basıyordu. Omuzlarında ağır mı ağır bir çuval vardı. İhtiyar, çuvalın ağırlığından iki büklüm olmuştu, birkaç adımda bir durup doğruluyor, omuzlarını esnetiyordu. Yürürken ha bire mırıldanıyordu. Adamın mırıltısı o çuvaldan damlayan su damlalarını andırıyordu. Pıt pıt damlayan su yere ve adamın ayaklarına dökülüyordu. Sokağa dökülüyordu. İhtiyar birkaç evi geçtikten sonra ancak anladık çuvalın içinde ne taşıdığını. Sırtında taşıdığı şeyle ne yapacağını biliyorduk artık. Liu Datang'ın evine doğru yürüyordu. Tak tak diye Liu Datang'ın kapısını çaldı.

"Datang Abi, kapıyı açsana.

"Datang Abi, on yılı geçmiştir, sizin evden bir çuval buğday ödünç almıştım, onu iade edeyim dedim. Birkaç yıl önce seninle kavga ettikten sonra geri verdiğimi sanıyordum ama bu gece rüya görürken öyle olmadığını fark ettim.

"Senin buğdayında gözüm olduğundan değil, unutmuşum vallahi. Senin buğdayını yemede gözüm varsa insan sayılmam. Domuzum ben. Bildiğin köpek. Domuzdan, köpekten bile daha beterim çünkü gerçekten de unuttum, sizin evin buğdayını yemede vallahi de billahi de gözüm yok."

Kapı açıldı.

İki yaşlı adam, biri içeride, diğeri dışarıda durmuş, birbirine bakıyorlardı. Dışarıdaki bir süre orada şaşkın şaşkın durduktan sonra omzundaki çuvalı kapının eşiğine bıraktı. İçeriden kaba ama utangaç bir ses duyuldu. "Alt tarafı bir çuval buğday canım, unuttuysan unuttun." Ama o utangaç ses, az önce eline aldığı şeyin bir top pamuk değil de bir kalıp buz olduğunun farkına varmış gibi birdenbire hayretlere düştü.

"Uyurgezer olmadın, değil mi sen? Kafan karışmış gibi görünüyorsun, gözlerin de kapalı. Qingshan kardeşim, içeri gir de yüzünü yıka.

"Hadi içeriye gir, ben bir koşu su getireyim de yüzünü yıka."

Yol boyunca habire uyurgezerlerle karşılaştık. Kimi babamın onun omzuna vurmasıyla uyanıverdi, kimi babamı umursamadı bile, babam arkalarından bağıradururken burunlarının dikine gitmeyi sürdürdüler. Erkeği de vardı. Kadını da. Yirmili yaşlarındaki gençlerden yetmişli ve seksenli yaşlarındaki yaşlılara kadar.

Büyük uyurgezerlik işte böyle başlamıştı.

Sessiz gece o büyük uyurgezerliğin sesini köyün dışına, kasabanın dışına ve koskoca dağ silsilesinin aralarına yayıyordu. O ses kasabamızın komşu dağ köylerindeki her bir hanenin içine kadar yayıldı. Bütün köy uyuyor ama uyanıkmış gibi görünüyordu. Bütün kasaba uyuyor ama uyanıkmış gibi görünüyordu. Bütün dünya o gece uyuyordu aslında ama sanki sabah olmuş da herkes uyanmış gibi uyurgezerliğin derinliklerine doğru yürümeye başlamışlardı. Evinden anadan doğma bir hâlde çıkıp uykuda gezinen bir adam gördüm. Adamın yazları genellikle çıplak olan üst gövdesiyle her zaman donuyla örttüğü kalçaları gece kadar karaydı. Beyaz eti gün doğumunu andırıyordu. Etrafta çırılçıplak dolanıyordu ama onun nereye gittiğini bilmiyorduk. Telaşlıydı. Hiç konuşmuyordu. O çirkin şeyi iki bacağının arasında kuş ölüsü gibi sallanıyordu. O çirkin şeyden ürkmüştüm. Bakışlarım öyle acı çekiyordu ki gözlerimi ondan alamadım. "Baba! Baba!" Önümde yürüyen babamın kolunu çekiştirirken bağırdım, az önce yanımızdan geçip bir ara sokağa sapan çıplak adamı işaret ettim. Babam aniden dondu kaldı. Sokak babamın ayaklarını içine çekiyordu. "Ey, hiçbir şey giymediğinin farkında mısın? Hiçbir şey giymediğinin farkında mısın?" Babam adamın peşine düşüp onu sol kolundan yakaladığı gibi çekiştirdi. Adam ânında kurtuldu babamın elinden. Hiç konuşmadı. Arpacı kumrusu gibi düşünüyordu. Artık kimin eviyse, ara sokaktaki bir eve doğru yürümeye başladı.

"Hiçbir şey giymediğinin farkında mısın?"

"Sen bizim bir üst sokağımızda oturan Zhang Jie'sin, değil mi? Hiçbir şey giymediğinin farkında mısın?"

3. (00.01-00.15)

Eski evimiz sessizce hâlâ yerinde duruyordu. Kapının asma kilidi yaz gecesi uyuyan bir kuşa benziyordu. Ev hâlâ bir evdi. Kapı da hâlâ bir kapı. Duvarın bir köşesine yaslanmış birkaç tahıl küpü ve yere saçılmış biraz fare dışkısı dışında farklı bir şey yoktu. Ninemin portresi salondaki masanın üzerinde huzur içinde ve güvenli bir şekilde duruyordu hâlâ. Duvardaki örümcek ağları da bıraktığımız gibi duruyordu. Taburelerin üzeri toz tutmuştu. Sandalyeler de toz tutmuştu. Kapı açılır açılmaz bütün toz havaya kalktı. Sıcaktan iyice ağırlaşmış o küf kokusu havada dans ediyordu. Duvardaki çividen düşen bir hasır şapkanın sesini duyduk. Ayak seslerimize serçelerin ötüşü eşlik etti. Avludaki tung[1] ve kavak ağaçları kimse onlara dokunmadığından deli gibi uzamışlardı. Ağaçlardan birinin gövdesinde yolda yürürken yanlış dönüş yapmış bir çift bacağı andıran bir çatal vardı. Eski sandıklar. Eski giysiler. Paslanmış çapa, kürek ve orak. Kullanılmayan bir kuyu. Bir saksı kurumuş çiçek. Bir de yol boyunca bize eşlik eden o sıcak çürüme kokusu. Uzun süredir kimse girmediğinden evin içine bir yalnızlık kokusu sinmişti. Soğuk ve ıssız bir koku. Biraz orada oyalandık. Biraz şuraya bakındık. Sonunda dışarı çıkıp Yan Liankelerin evinin bizim avluya bitişik olan arka duvarının önünde durduk. Duvardaki tuğlalar yeni değildi artık. Yeni tuğlalarla yeni kiremitlerin o kükürt kokusu çoktan uçup gitmişti bile. Onların evi bizimki kadar iyi değildi şimdi. Eskiden üç odalı yeni bir konak sayılıyordu, şimdiyse üç odalı, kiremit çatılı eski bir eve dönüşmüştü. Üstelik bizim evimiz dört odalı, iki katlı yeni bir evdi. Yıllar nasıl Yan Amca'nın hikâye anlatıp yazmasına izin vermiyorsa mevcut durum da onların evinin ihtişamını alıp götürmüştü işte. Üstelik bugünlerde kasabanın

1 Tohumundan yağ çıkarılan Çin'e özgü bir ağaç. *-çn*

batısında oturanların hepsi lüks şeyler satın almak için kasabanın doğusuna taşınmışlardı. Daire satın alıyorlardı. Ticaret yapıyorlardı. Sadece onların evi kaldı bu bomboş mahallede. Şimdi meşhur olan Yan Lianke yıllardır o zengin semte gidip oradan bir ev satın alacağını söyleyip duruyor. Bunu yıllardır dile getirse de hiç gerçekleştiremedi. Belki de telif ücretinden yeteri kadar para kazanmıyordur. Belki de kitaplardan kazandığı paraya kıyamıyordur. Uzun lafın kısası yeni bir ev satın almadı işte. Hatta kasabanın zenginlerinden biri bile değil artık. Bizim ailenin ondan çok parası var şimdi. Yan Lianke roman yazdığında insanların o hikâyelerin içinde yaşamasını istiyor. Bu arada ailemin işi, insanların öldükten sonra başka bir dünyada yaşamalarına yardımcı oluyor. Aynı yere farklı yollardan çıkmak gibi bu aslında. İki tarafın da amacı aynı yani. Bizimkiler cenaze levazımatçısı açtı. Cenaze levazımatı satıyorlar. Köyde veya kasabada herhangi biri öldüğünde, ölenin akrabaları cenaze levazımatı ve kefen satın almak için bize geliyor. Şu anda ailemiz kasabanın en zengin ailelerinden biri. Müreffeh bir ormandaki büyük bir ağaç gibi. Ama babam bu eski evi her ziyaret edişinde Yan ailesinin eviyle o duvara bakmadan duramıyor, bir de önünde dikilip uzun uzun düşünüyor. Uzun uzun düşündükten sonra, Yan ailesinin evinin arkasındaki o tuğla duvara vurmaya başlar. Biraz vurur, sonra yine düşüncelere dalar. Sonra duvarı tekmeleye başlar. Ama bu gece babam, Yan ailesinin evinin arkasındaki o tuğla duvara ne vurdu ne de tekme attı. Duvara birkaç kez okşar gibi dokunup başını göğe çevirdi. "Onun ailesinde kimse tarımla uğraşmıyor, bu yüzden uykusunda gezen de olmayacak... Onun ailesinde kimse tarımla uğraşmıyor, bu yüzden uykusunda gezen de olmayacak." Babamın yüzünde şüpheci bir ifade vardı. Gözlerinde sabırsız bir ışıltı vardı. Yan ailesinden birinin uyurgezere dönüşmesini isteyip istemediği belli olmuyordu. Yan ailesinden birinin uyurgezere dönüşmesinden endişelenip endişelenmediği de belli olmuyordu. Ben de sonunda Yan ailesinin evinin o eski tuğla duvarının altında durup beklemeye başladım. Sessizce dinliyordum. Avlunun dışından gelen telaşlı bir bağırış duydum.

"Annemi gören oldu mu? Annemi gören var mı?"

"Annen Batı Tepesi'nin altındaki nehrin kenarında. Orada birkaç tane ihtiyar daha var. Nehre atlayıp atlamayacaklarını tartışıyorlardı sanki ama yoldan geçen bir köylü tarafından durduruldular."

Soruyu soran da ona cevap veren de boğazları yırtılırcasına bağırıyordu. Bağırışlarıyla ayak seslerini duyan babam telaşla dışarıya çıkıp kapının önünde durdu. "Kuzey Sokağı'ndaki Guangzhu annesini arıyor galiba." Babam kendi kendine mırıldanırken Yang Guangzhu'nun gölgesinin hendeğe yuvarlanan bir tomruk gibi duvarın köşesinden dönmesini izledi.

Babam kısa bir tereddütten sonra bizim eski evin avlu kapısını kilitledi. Beni kolumdan tuttuğu gibi Yang Guangzhu'nun ayak sesinin peşinden sürüklemeye başladı.

Başkalarının, babamla annem evlenmeden bir yıl önce, içindeki cesedin yakılabilmesi için patlatılan bir mezardan bahsettiğini hatırladım birden, işte o mezarda yatan Yang Guangzhu'nun ninesiydi. Yang Guangzhu'nun babası aileyi atalarının mezarına götürdüğünde, annesinin cesedinin patlatılarak havaya uçurulduğunu, etinin kavrulduğunu ve saçlarının yandığını görünce sövüp saymaya başlamış ama daha ettiği küfrü bitiremeden boğazı düğümlenince olduğu gibi mezarın üzerine kapaklanmış. Beyin kanaması geçiriyormuş. Olduğu yerde kalmış, bilinci yerine hiç gelmemiş. Bu yüzden hazır mezar da açılmışken onu o patlatılmış mezarın içine gömmüşler. Yakılmamış yani. Toprağa gömülmüş. Babası toprağa verildikten sonra Yang Guangzhou bir eline satır, diğer eline kürek alıp babasının mezarının yanına çömelmiş. O muhbirin yeniden ortaya çıkıp mezarlıkta casusluk yapmasını beklemiş. Krematoryumdan yine birilerinin gelip mezarı yeniden havaya uçurup içindeki cesedi yakmalarını beklemiş. Baruttan el bombası yapıp bombayı beline bağlamış, böylece birisi geldiğinde el bombasını patlatabilir ve mezar cesetle birlikte havaya uçarken patlamada kendisi de ölebilirmiş.

Fakat kimse gelmemiş.

Günlerce beklemesine rağmen hiç kimse gelmemiş.

Haftalarca beklemesine rağmen hiç kimse gelmemiş.

Aylarca beklemesine rağmen hiç kimse gelmemiş.

Sonunda satırı beline sokup bağıra çağıra sokaklarda dolaşmış. "Babamın cesedini atalarımızın mezarına gömdüm. O muhbir, krematoryuma gidip beni ispiyonlayabilir. Babamın cesedini atalarımızın mezarına gömdüm. O muhbir, krematoryuma gidip beni ispiyonlayabilir."

Bağırışları sokağın sessizliğinin ve ölümcül yalnızlığının üzerini kaplamış. Bütün köyün sessizliğinin ve ölümcül yalnızlığının üzerini. Bütün kasabanın ve bütün dünyanın sessizliğinin ve ölümcül yalnızlığının üzerini. Kimse gidip ispiyonlamamış onu. Kimse gidip de onun atalarının mezarını havaya uçurup babasının cesedini yakmamış. Günler geçmiş. Hafta olmuş. Aylar ayları kovalamış. Günlerce, haftalarca, aylarca vahşi doğada oturan bir yaban tavşanı gibi o mezara göz kulak olmuş. Sonunda evine geri dönmüş. Sonunda köyün boş sokaklarında feryat figan ağlayıp bağırmaya başlamış. "Muhbir, neredeysen çık artık! Beni aylarca bekletme. Ortaya çıkarsan ne kavga ederiz, ne söverim sana ne de ağız dalaşına girerim seninle, senden tek istediğim şey neden muhbirlik yaptığını söylemen bana. Sadece kim olduğunu öğrenmek istiyorum. Neden muhbirlik yaptığını öğrenmek istiyorum. Ailenin nesillerdir bu köyde yaşadığı ve diğer sakinlerle yakın bağları olduğu gerçeğine rağmen, muhbir olarak kazanabileceğin o birkaç yüz yuana neden sırtını çeviremediğini bilmek istiyorum."

Bağırmış. "Muhbir, neredeysen çık artık, bırak da kim olduğunu göreyim!"

Ağlamış. "Neredeysen çık artık, bırak da kim olduğunu göreyim! Kim olduğunu bileyim. Bizim Yang ailesi ne zaman gücendirdi seni? Benim doksan küsur yaşındaki nineciğimin mezarının havaya uçurulmasıyla cesedinin yakılmasının sorumlusu sensin. Babamın onun mezarının üzerinde ölmesi de senin suçun. Öldüğünde altmışın biraz üzerindeydi, sapasağlam adamdı, hiçbir hastalığı yoktu."

Ağlaya bağıra köy yoluna çömelmiş. "Ortaya çık artık, çıksana! Aileme iki can borçlusun ama ortaya çıktığında sana elimi sürersem insan bile sayılmam. Ağzımdan tek kelime küfür çıkarsa hayvanım, domuzum, köpeğim. Ne vurur ne de küfrederim sana, tek kelime bile çıkmayacak ağzımdan. Ağzımı oynatır ya da elimi kaldırırsam hayvanım, domuzum, köpeğim, sokağa adımımı attığım an araba çarpsın. En iyisi krematoryumun ceset taşıma aracının tekerlekleri altında kalayım. Domuz ölüsü gibi arabanın kasasına atsınlar cesedimi. Leşimi krematoryumun fırınında domuz gibi yaksınlar. Küllerimi krematoryumun etrafındaki çimenlerle çamurun üzerine domuz ya da inek gübresi gibi saçsınlar. Balıklarla karidesleri beslemek için krematoryumun yanındaki barajın içine döksünler.

"Ama ne olursun ortaya çık artık! Çıkman gerek!

"Ortaya çık ki kim olduğunu bileyim! Çık diyorum sana!"

O bağırırken güneş batmış.

O bağırırken güneş yeniden doğmuş.

O günlerce bağıra çağıra ağlarken güneş de doğup doğup batmış.

Sıcaklık gündüzleri köyün sokaklarına kadar inip yerde kalıyordu. Gece olduğundaysa o sıcak ve kuru hava her yere dağılıyordu. Gece yarısının daha serin olması gerekirdi ama gündüz sıcağının o beyaz örtüsü tüm sokakların ve bütün dünyanın üzerini kaplamaya devam ediyordu. Önümüzden ayak sesleri geldi. Arkamızda da ayak sesleri vardı. Önümüzde salınan insan gölgeleri geçti. Arkamızda da salınan insan gölgeleri vardı. Önümüzdeki T şeklindeki kavşakta batıya doğru yürüyen biri vardı sanki. Acelesi var gibiydi, ayak sesleri bir ağırlaşıyor bir hafifliyordu. Dizlerini yolda bir çukur görmüş gibi bir kaldırıyor bir indiriyordu. Yan yana bir sürü çukur vardı sanki. Her adımda dizlerini bir kaldırıyor bir indiriyordu. Biri onu takip ediyor, sanki peşinden koşuyormuş gibi aceleyle ardı sıra yürüyordu. Onu takip eden kişi bağırıyordu, sesi kapağı açılmış baraj suyu gibi çağıldıyordu.

"Baba, nehir kenarına gideyim deme sakın!"

"Baba, nehir kenarına gideyim deme sakın!"

Bu haykırış babamla beni olduğumuz yere mıhladı. Sonra kavşağa doğru koşturduk, köyün batısındaki nehre doğru yürüyen yaşlı bir adamı kovalayan orta yaşlı bir adam gördük. Yaşlı adam yetmişli yaşlarındaydı, oğluysa ellili yaşlarında. Oğul babasını yakaladığında ona sımsıkı sarıldı. "Deli misin yoksa divanemi? Deli misin yoksa divanemi?" Sonra babasını yarı kolundan tutup yarı kucaklayarak eve doğru yürümeye başladı. Babamla benim önümüze gelince durdular. Bir doktorla karşılaşmışlar gibi babama baktılar.

"Tianbao, eski evine geri döndün demek! Babam delirmiş gibi mi görünüyor sence? Uyuyordu, sonra birden ayaklanıp dışarıya koştu.

"Annemi arayacağım. Biliyorsun, on yıldan fazla bir süre önce, yakılmak üzere krematoryuma götürüldüğünde annem hâlâ hayattaydı. Hastanede annemin damar yoluna taktıkları kateter bile çıkarılmamıştı daha. Doktor yapabileceği başka bir şey olmadığını söyleyip eğer yakılmak istemiyorsa hâlâ hayattayken onu hastaneden götürmemiz gerektiğini tavsiye etmişti. Krematoryuma kimin telefon edip haber verdiğini bilmiyorum. Krematoryumun ceset taşıma aracı çoktan hastanenin kapısına park etmişti bile. Biz daha annemi defnetsek mi yoksa yaktırsak mı diye düşünürken onu krematoryuma götürmeye çoktan gelmişlerdi bile. Krematoryuma götürülürken kalbi hâlâ atıyordu, yakıldığında hâlâ hayattaydı yani. İşte bu yüzden babam ne zaman uykuya dalsa annemi arayacağını sayıklayıp duruyor."

Oğul bunları söylerken babasını sürükleyerek yanımızdan uzaklaştırdı. Babam olduğu yerde kalakalmıştı. Olduğu yere mıhlanmıştı. Biri az önce ona şöyle okkalı bir tokat atmıştı sanki. Yüzü ay kadar solgundu, yüzüne kırağı düşmüştü sanki. Kırk yaşındaki yuvarlak yüzü, ellili ya da altmışlı yaşlarındaymış gibi buruşmuştu birden. Üşüyormuş gibi görünüyordu. Ama gece çok sıcaktı. Çok da boğucu. Babam orada hiç konuşmadan ayakta dururken üşüyormuş gibi görünüyordu. Küçülmüştü yine.

İyice büzülmüştü. Gecenin içinde yoldaki bir kül tanesi kadar küçülmüştü. Yol kenarında bitmiş, gün boyunca üzerine basılan bir sap ottu sanki. Yüzündeki, uyurgezerliğin ne menem bir şey olduğunu bildiğini gösteren o ifade kaybolmuş, yerini tam bir kafa karışıklığına bırakmıştı. O kafa karışıklığıyla bana bir şey söyledi. "Eve dön de anana bak, ben de Batı Kanalı'na gidip etrafı kolaçan edeyim." Sonra kasabanın dışındaki Batı Kanalı'na doğru yola koyuldu.

Kasabanın dışına doğru yürüdü.

Beşinci Tomar
Dördüncü İki Saat, Birinci Bölüm:
Kuşlar Orada Yumurtadan Çıkıyor

1. (00.50-01.10)

Kasabanın anacaddesine döndüğümde, orada karşılaştığım uyurgezerlik keşmekeşi karşısında hayrete düştüm. İlk başta her şey çok sakindi. Yolda bir başıma yürürken insanların uykuda dişlerini gıcırdattığını duyabiliyordum. Uykuda sayıklıyorlardı. Ara sıra önümde ve arkamda uçarcasına koşturan telaşlı ayak sesleri de duydum. Uyurgezerlerin hepsi panik içindeydi. Pürtelaş. Dikkatini samanlıkta iğne arar gibi toplamış olan çok az kişi vardı. Bir berberin penceresinden atlayan genç bir adam gördüm. Bir sürü şampuan ve saç kremi şişesini kucaklamış kaçıyordu. Ayrıca elektrikli saç kesme makinesi, kokulu sabun ve çamaşır deterjanı da almıştı. Adamın biri sokağın ortasında durmuş, avazı çıktığı kadar bağırıyordu. "Hırsız var! Hırsız var!" O adam bağıradursun, başka birinin kasap dükkânının kapısını kırdığını gördüm, hiçbir şey çalmadan, başına kuzu pişirmek için kullanılan o büyük kazanlardan birini geçirmiş bir hâlde dışarıya çıktı. O bağıran adamın yanına gidip kazanı yere indirdi. Adamın yüzüne dik dik baktı. Yüzüne bir tokat aşk etti.

Adam bağırmayı kesti birden.

Dünya sessizliğe büründü.

Sonra o ikisi, iki kardeş gibi, kazanı yerden kaldırıp oradan uzaklaştılar.

Öyle tuhaftı ki. Dünya dünya olalı böyle tuhaflıklar görme-

mişti. Başlarda uyurgezerlik sırasında sadece yaşlı insanlar intihar ediyordu. Orta yaşın biraz altında olan güçlü ve sağlıklı uyurgezerler ya buğday hasat ediyor ya da hırsızlık yapıyorlardı. Berberi soyan genç de kasabanın diğer ucunda bir berber dükkânı işletiyordu. Kendi işi bu berber kadar iyi gitmediği için uyurgezerlik sırasında buraya gelip bir şeyler çalmıştı. Üstüne üstlük bir de bu berberi suçluyordu dükkânın önüne bir nöbetçi dikmediği için. Dükkân sahibi akşam olunca dükkânı kilitlemiş, bu dünyaya güveni tam bir şekilde evine gitmişti. Ayda bir kere saçımı kestirmek için bu berbere gelirdim. Berber soyulduktan sonra içeriye göz atmak için dükkânın önüne gittim. Dükkân sadece soyulmakla kalmamış, içindeki her şey de parçalanmıştı. Duvarlardaki aynalar paramparça olmuştu. Duvarlardaki o güzelim saçlara sahip modellerin fotoğrafları ya buruşturulup yerlere atılmış ya da paramparça edilip etrafa saçılmıştı. Masanın altında yuvarlanan bir masa lambası vardı. Ayarlanabilir berber koltuğu masanın yanında yan yatıyordu. Ezildikten sonra kapının arkasına fırlatılmış bir saç kurutma makinesi vardı. Tavandaki floresan lamba bulutların arasından başını çıkarmış güneşin o ıssız ve soğuk dünyayı aydınlatması gibi bütün bu eşyayı yorulmak nedir bilmeyen bir hâlde aydınlatıyordu. Dünya, bu yılın bu ayının bu gecesi, sanki sert bir rüzgâr bütün bir ormanı devirmiş gibi birdenbire altüst olmuştu. Ağaçlar köklerinden sökülmüştü. Bütün dallar kırılmış, bütün yapraklar dökülmüştü. Yol kenarlarında, tarlalarda, her evin girişinde ve her duvar köşesinde rüzgârın sürüklediği yapraklar, dallar ve plastik poşetler vardı. Dünya o bildiğimiz dünya değildi artık. Dağ silsilesi o bildiğimiz dağ silsilesi değildi artık. Gaotian kasabası o bildiğimiz kasaba değildi artık. Berberin önünden ayrılıp şaşkınlıkla sokağın ortasında durdum, sokakta bir ileri bir geri koşturan gölgeler gördüm. Biri bir dikiş makinesini sürüklüyordu, adam koşarak yanımdan geçerken dikiş makinesinden sanki o hırsız ağzından örümcek ağı tükürmüş gibi bir parça iplik düştü.

Televizyon kucaklamış biri geçti yanımdan, uyurken dişlerinin çıkardığı gıcırtı televizyondan geliyordu sanki.

Şaşıp kalmıştım bu işe. Dünya hırsızlar dünyasına dönüşmüştü. Şaştım kaldım. Annem için endişeleniyordum. Hızla adımlarla eve doğru yürüdüm. Bizim dükkânın olduğu Doğu Sokağı'na vardığımda sokaktaki bütün dükkânların ışıklarının yandığını fark ettim. Bazıları kendi dükkânlarının önünde nöbet tutarken sokaktaki şamatayı izliyordu. Biri büyük bir bardak su getirip dükkânın önüne oturmak için bir sandalye çekti. Bir yandan su içiyor bir yandan da elindeki yelpazeyle yelleniyordu. Dükkân önlerine çekilmiş sandalyelerin ayaklarının hemen yanı başında bir bıçak ya da bir sopa duruyordu. Ben önlerinden geçerken beni önce uzaktan şöyle bir süzüyor, bıçak ya da sopalarını sessizce ellerine alıyorlardı. Gelenin ben olduğunu anladıklarında bıçak ya da sopalarını yerine bırakıyorlardı.

"Li Niannian, sensin demek! Bir hayalet gibi süzülüyorsun sokakta."

"Uyumayacaksan nereye gidiyorsun böyle?"

"Etraf uyurgezerden geçilmezken neden baban ve ananla sizin dükkânı korumuyorsun? Küçük bir hayalet gibi koşturup ne yapıyorsun öyle?"

Eve vardım. Dükkânın kapısını iterek açtım. İlk gördüğüm şey daha öncekinden altı ya da yedi tane daha fazla çelenk olduğuydu. Ön oda tamamen çelenklerle doluydu. O kadar çok çelenk vardı ki odaya sığmayanlar diğer çelenklerin üzerine konmuştu. Odanın içinde yirmi ya da otuzdan fazla çelenk vardı. Sekiz ya da on ailenin aynı anda çelenk satın olmasına yeterdi bu sayı. Önceki yıllarda aynı gün içinde kasabada iki kişinin ölmesi çok nadir bir olay sayılırdı. Ama bu geceki manzara eskisi gibi değildi artık. Bu gece kasabada başka neler olacağını hiç bilmiyordum. Bu gece kaç kişinin öleceğini bilmiyordum. Belki bu odadaki çelenkler yeterli bile olmayacaktı. İki ya da üç oda dolusu çelenk bile yetmeyebilirdi. Ölü insanları düşündüğümde hiç korkmadım, sadece ufak bir tedirginlik vardı içimde. O oda-

daki çelenklerin arasından geçerken kalbimin bir tencere kaynar tere dönüştüğünü hissettim. Vücudum kuru, soğuk ve temizdi. Ama kalbimde suyla yıkanmış olgun bir şeftali gibi bir ter tabakası vardı.

"Anne! Anne!" İçeriye girer girmez bağırdım, cenaze levazımatı dünyasının içinden geçerken çığlığım merdivenin ağzında dondu kaldı.

Annem üst kattaki odada uyumuyordu. Bir oda dolusu çelenk yaptıktan sonra çay suyu kaynatmak için merdivenin arkasındaki mutfağa gitmişti. Suyu buharda pişmiş çörek yapmak için kullanılan büyük bir alüminyum tencerede kaynatıyordu. Tencereye biraz daha su ekledi. Su kaynadıktan sonra içine biraz çay yaprağı attı. Tencerenin içine ne kadar çay yaprağı koyması gerektiğini bilmiyordu. Bir tutam çay yaprağı attı. Sonra bir tutam daha. Tencereden yükselen buharı, pilav pişiriyormuş da tuz eklemeye hazırmış gibi üflemeye başladı.

"Anne!" Merdivenin sahanlığındaki ışığın altında durmuş mutfağa bakıyordum.

"Baban nerede?" Annem ardına dönüp bana baktı. Annemin yüzünü su ve ter damlalarıyla kaplamış olan buhar ona nemli bir kırmızılık kazandırmıştı. Elmacıkkemiklerine düşen ışık sarıyı andırıyordu. Uykuda dağılmış saçları arapsaçına benziyordu. Yüzündeki o eski bir kitabın sayfalarını ya da eski bir gazeteyi andıran ifade, ıslak bir kırmızı bez parçasına dönüşmüştü şimdi. Vücudu devrilmiş bir ağaç gibiydi. Belli ki bana bir şey sormak için ardına dönmüştü ama benim cevabımı beklemeden başını tekrar geri çevirdi. Az önce bana soru sorduğunu unutmuştu. Rüyalar âlemine dönmüştü yine. Sadece kaynamış suyla ilgileniyordu şimdi. Tencerenin içine tutam tutam kurutulmuş çay yaprağı atmakla meşguldü. Henan'dan gelen Xinyang[1] çayıydı bu. Yandaki çiftlik aletleri satan dükkânın sahibinin şişman karısı ailesini ziyaretten dönerken getirmişti bu çayı. Çayı babama hediye etmişti. Çayın cennetten çıkma olduğunu söylemişti kadın. Bir bardak

1 Xinyang'da üretilen bir yeşil çay türü. *–çn*

sıcak suya birkaç yaprak attınız mı yapraklar birkaç dakika içinde dikine açılıyordu. Bardağın içinde küçük bir filiz büyüyor gibi görünüyordu. Bir bardak içtiniz mi yorgunluğunuzu atıp canlılık verdiği söyleniyordu. Üşüttüyseniz ve ateşiniz varsa iyileşmek için birkaç bardak içebilirdiniz. Çin'in Orta Ova'sında yaşayanlar nadiren çay içer. Funiu Sıradağları'nda yaşayanlarsa neredeyse hiç çay içmez. Sadece yaz ortası geldiğinde yeşil bambu yapraklarını kaynatıp suyunu içerler. Şişliği alır. Ferahlatır. İltihabı önler, insanın iç ısısını dengeler. Şişman kadın, çayının sadece bambu çayıyla aynı etkiye sahip olmadığını, aynı zamanda bambu çayında olmayan bir dizi ek faydası olduğunu da iddia etmişti. Çayının insanı son derece canlandırıp mahmurluğa iyi geldiğini söylemişti. Uykusu gelen bu çaydan bir bardak içti mi zımba gibi olurmuş. İki bardak içtin mi uyku muyku hak getire.

Gerçekten de öyleydi. Bir bardak içtikten sonra uyku muyku kalmıyordu.

İki bardak içtikten sonra sabaha kadar gözüne uyku girmiyordu.

O çayın tadına ailecek bakmıştık. Bir keresinde birer bardak içtikten sonra tüm gece uyuyamamış, sabaha kadar konuşmuştuk. "Uykusu olan bundan bir bardak içti mi ânında uyanır. İçerlerse uyumaz, uyumazlarsa da uykuda gezmezler." Annem uyuyor ve uyurken uyurgezere dönüşmeyeceğini söylüyordu. Çayı da insanları uyurgezere dönüşmekten kurtarmak için demlediğini söyledi. Yüzündeki gülümseme mart ayında açan şeftali, karaağaç veya tung çiçeğine benziyordu. Tencereyi ateşten kaldırdı. İki çay bardağıyla üç kâse çıkardı. "Hadi yürü, kapının önüne çıkıyoruz. Gördüğümüz uyurgezerlere birer kâse çay veririz." Mutfak lambasının ışığı altında hareket etmeden duruyordum. "Babam dışarıya çıkmanı istemiyor. Uyurgezerliğe başladığında evden çıkmana kesinlikle izin vermemem gerektiğini tembihledi bana." Annemin kucağından bir kâse aldım. "Önce bir kâse sen iç. Bir kâse içtikten sonra rüyalar âleminden bu tarafa atlayacaksın." Annem geriye doğru hamle yaptı. Sağ dirseği duvara çarptı. Kucağındaki bardaklarla kâseler şıngırdadı. "Benim uyurgezer

olduğumu mu söylüyorsun? Anan hiç de bile uykusunda gezmiyor. Çelenk yapmaktan yoruldum ama zihnim su gibi berrak." Annem bunları söylerken kucağındaki bardaklar ve kâselerle birlikte dükkânın önüne doğru yürüdü. Yürürken kıkırdadı da. "Bu gece Tanrı bizim Li ailesine iyi davranıyor. Bütün kasaba uyurgezer oldu ama bizim ailede bir tane bile uyurgezer yok. Uyurgezerler dünya üzerinde gezen kafası karışmış hayaletler gibidir. Uyurgezer olmayanlar dünya üzerinde gezen uyanık ruhlar gibidir. Uyanık ruh olmak, kafası karışmış hayaletlere yardım etmenin en iyi yoludur. Onlara yardım ettiğimizde onlara olan borçlarımızdan da kurtulacağız. Uyanır uyanmaz bana, babana ve ailemize minnettar olacaklar." Bir yandan konuşuyor bir yandan da yürüyordu, dans ediyormuş gibi havada hafif adımlarla süzülüyordu.

Annemi dinlerken nedense bacaklarına bakıyordum. O araba kazası tüm hayatı boyunca topal kalmasına neden olmuştu. Ama şimdi topallamıyormuş gibiydi. Yürürken birazdan yere kapaklanacakmış gibi bir o yana bir bu yana sallanmıyordu artık. O kadar şaşırmıştım ki öne doğru iki adım attım, annem çelenklerin arasındaki boşluklardan geçerken o topal bacağının biraz daha uzamış olduğunu gördüm. Biraz daha güçlenmişti. Enerji doluydu. Bacağı, sağa çekmeden, annemin vücudunu rahatlıkla destekleyebiliyordu. Şaşkınlıktan odanın ortasında kalakaldım. Annemin masayı ileri geri hareket ettirmesini şaşkınlıkla izledim. O tencereyle birlikte birkaç kâse daha getirdi. Kâse ve çay bardaklarını kapının ağzındaki küçük masanın üzerine yerleştirdi. Lambanın ışığı altında altına bir tabure çekip kapının önüne oturdu. Bakışlarıyla sokağı bir güzel taradı. Bir demet buğday taşıyan birinin ona doğru geldiğini gördü. Çiğindiriğin gıcırtısı ölmek üzere olan birinin son çığlığını andırıyordu. Buğday demeti nehirde süzülen bir tekne gibi bir aşağı bir yukarı sallanıyordu.

"Gece yarısı buğday hasadına çıkmışsın, buraya gel de bir kâse çay iç bari."

Buğday demetini taşıyan adam annemi görmezden geldi.

Önünden geçtiği gibi yoluna devam etti. Tek yaptığı şey annemin önünden geçerken çiğindiriği diğer omzuna almak oldu. Sonra bir çuval buğday taşıyormuş gibi görünen biri belirdi. Acelesi vardı. Dümdüz önüne bakıyordu. Nefes nefese kalmıştı. "Buraya gel de bir kâse çay iç, gecenin bir körü böyle de çalışılmaz ki canım." Adam bize doğru şöyle bir baktıktan sonra daha hızlı yürümeye başladı. Bir yerden ya da birinden kaçıyordu sanki. Çuvaldan bir cam şişe düştü, çın çın ederek yolun ortasından yolun kenarına doğru yuvarlandı. "Bir şey düşürdün. Bir şey düşürdün." Adam düşürdüğü şeyi almak için yere eğilmek yerine belini doğrulttuğu gibi koşmaya başladı.

Annem o koşan adama çok garip bakıyordu. Onun düşürdüğü şeyi almaya gitti. Adamın düşürdüğü şey bir biberondu. Biberonla birlikte bir paket de süt tozu düşmüştü. Süt tozu paketinin üzerindeki bebek o kadar tombuldu ki yanakları aşağıya sarkıyordu. Markanın o renkli amblemiyle fiyat etiketi hem biberonun hem de süt tozu paketinin üzerinde duruyordu hâlâ. Bunları görünce hangi mağazanın soyulmuş olduğunu anladım. Hırsızın evinde hem süt tozuna hem de biberona ihtiyacı olan bir bebek vardı. Annemin yanına gidip onunla birlikte yolun ortasında durdum. Hırsızın kaçmasını izledikten sonra bizim dükkânın önündeki çay masasının yanına geri döndük.

Annemin artık topallamadığını fark ettim.

Bacağı hiç de öyle çarpık ve topal görünmüyordu şimdi. O sırada saatin kaç olduğunu bilmiyordum. Çok geç olmuş olabilirdi ama o kadar da geç değildi sanki. Sokaktaki manzara nehir kenarındakinden farklıydı çünkü hava hâlâ sıcak ve boğucuydu. Bize doğru gelen bazı insanlar vardı, ayak sesleri patlama kadar gürültü çıkarıyordu. Birkaç kişiydiler. Küçük bir grup. Otuzlu ya da kırklı yaşlarındaydılar. Hayatlarının altın çağında. Güçlü kuvvetli. Biraz da vahşi. Bir yandan yürüyor bir yandan da gizemli bir şekilde mırıldanıyorlardı. Kasabanın tren istasyonunun yanındaki büyük marketi mi yoksa onun yanındaki Elektronik Şehri'ni mi soyacaklarını tartışıyorlardı. Elektronik

Şehri dedikleri aslında elektronik eşya satan bir dükkândı. Sadece iddialı bir adı vardı, o kadar. O büyük markette bir sürü ıvır zıvır olduğuna karar verdiler, bir çuval dolusu mal kaldırsalar bile satınca ellerine çok para geçmeyecekti. Ama Elektronik Şehri'ne gittiler mi herkes eline tek bir parça mal alsa bile yüzlerce hatta binlerce yuana satabilirlerdi onu. "Sen sokakta durup etrafı gözetlersin. Pencereyi kanırtarak açıp önünde beklersin. Biz üçümüz içeri girip malları sana uzatırız." Bu talimatları veren kişi kasabanın nakliye şirketinin müdürüydü. Boylu poslu bir adamdı. İri kıyımdı. Normalde kasabanın günlük nakliye işlerini yönetmekten sorumluydu. Bizim evin önüne vardıklarında kapının ağzında duran çay masasını gördüler, annemin çağırmasını beklemeden gelip birer kâse çay içtiler. Lıkırdamaları mağaranın içinden geçen bir kaynağın sesine benziyordu. Adamlardan biri çay içmedi, başını önüne eğmiş, birazdan uyuyakalacakmış gibi görünüyordu.

"Sen de bir kâse içsene. İçtin mi uykun da açılır."

"Uykum açılırmış, amma osurdun şimdi!" diye cevabı yapıştırdı iri kıyım olan ardına dönüp suç ortaklarına şöyle bir bakış atarak, zengin olma ihtimalinden bahsedildiğinde diğerlerinden daha hevesli görünmüştü. Sonra anneme döndü. "Herkes uyurgezer oldu, bir biz uyanığız, insanın eline ömrü boyunca bir kere geçer böyle bir fırsat!" Gözlerinden uyku akıyor ama uyuyamıyordu. Elindeki boş kâseyi taburenin üzerine fırlattı. Kâse havada yarım tur atıp takırdadı. Diğerlerine el edip onu takip etmelerini söyledi. Eskiden bir şeyleri başkalarının evlerine taşırlardı. Ama bu sefer bir şeyleri kendi evlerine taşıyacaklardı. Hepsinin heyecandan yüzü titriyordu. Çarşaftan ve çuldan yaptıkları bohçaları ya bellerine bağlamış ya da ellerinde taşıyorlardı.

Dükkânın önündeki herkes havadaki oksijen miktarı azalmış gibi gergindi.

Sokaktaki herkes havadaki oksijen miktarı azalmış gibi gergindi.

Avuç içlerim o kadar terliydi ki iki küçük su havuzunu andı-

rıyorlardı. "Merak etmeyin, sizin cenaze levazımatçısını soyacak değiliz." Çaylarını içince yanımızdan ayrıldılar. Birkaç adım atmışlardı ki iri kıyım olan ardına döndü. "Uyuyabilirsiniz, sizin cenaze levazımatçısını soymak mezar soymakla aynı kapıya çıkıyor. Tüm kasabada, hatta tüm dünyada hiç kimse gelip de sizin dükkândan çaldığı bir çelengi evine koymak istemez."

Bunun ardından bir kahkaha tufanı koptu. İçten bir kahkaha. Hem vahşi hem de deli bir kahkaha. Gecenin sessizliğinde patlayan havai fişekler gibi. Tekrar yola koyuldular. İyice uzaklaştılar. Tüm dünya sessizliğe büründü. Bu kısa sessizlik ânında insanların içine bir korku düştü. Annemin yüzü korkudan kireç gibi ağarmıştı. Gözleri uyuyormuş gibi boş boş bakmıyordu artık. Uyanmıştı sanki. Gerçekten de uyanmıştı. O beş-altı adam annemi korkutup uyurgezerlikten uyandırmıştı. Annem yüzüne düşen saçlarını geriye atıp onların gittiği yöne doğru baktı. "Hırsız bunlar. Hırsızlık yapacaklar." Benimle konuşuyordu. Kendi kendine konuşuyormuş gibi de görünüyordu. "Gökteki babamız, bu çayı kasabadaki bütün evlere acilen ulaştırmamız gerek, çayı içtikten sonra uyumayacaklar, böylece hırsızları durdurabilirler. Tüm bu ölümcül işlere karşı korunabilirler." Bunu söylerken içeriye girdi. Bir şey alacakmış gibi. Adımları hızlıydı, hem hafif hem de güçlü.

Annem o gece, bir daha hiç topallamayacak gibi görünüyordu. Üzerine tam oturan giysiler giymiş gibi dengeliydi. Hareket ederken öyle hızlıydı ki sanki uçuyor sanırdınız.

2. (01.10-01.20)

O büyük uyurgezerlik gecesinde bir şeyler çalmak, eğilip yerden bir şey almak kadar kolaydı.

Elektronik Şehri, evimizin yüz adım doğusundaydı. Ancak batıya dönerseniz, kasabanın tren istasyonuna varmadan hemen önce, daha büyük bir kargaşa yaşanıyordu orada. Elektronik Şehri, o büyük marketle bir meyhanenin arasında yer alıyordu.

Üç odalı bir ev. İki penceresi vardı. Bir de kapısı. Hırsızlar kapı ve pencereleri kanırtarak açıp içeriye girmeyi kararlaştırmışlardı. Yanlarına ne çekiç ne de keski almışlardı. Gerek de yoktu. Dükkânın lambası içeriyi gün gibi aydınlatıyordu. Pencerelerden dışarıya vuran ışık gün doğumunu andırıyordu. Uyudu uyuyacak dükkân sahibinin ağzının kenarından süzülen salya bile ışığın altında çok net seçilebiliyordu. Adamın ayakkabılarının yerde bıraktığı izler bile apaçık görülebiliyordu. Dükkân sahibi ellili yaşlarında bir adamdı. Toparlak yüzlü. Sırtı hafifçe kambur. Konuşurken ağzı neşeyle oynardı. O neşe, konuşmadığında bile adamın ağzının kenarında dururdu. Biri elektronik eşya almaya geldiğinde gülümserdi adam. Bir şey satın almadan etrafa baksalar bile gülümserdi. Raflar duvara yaslıydı. Bir büyük, bir de küçük raf vardı. Büyük rafta televizyonlar vardı. Küçük raftaysa küçük elektronik aletler. Bir de çok nadir satılan birkaç buzdolabı vardı. Kasabalıların daha yeni kullanmaya başladığı pilav pişirme makinesi. Elektrikli ütü. Saç kurutma makinesi. Bir de aydınlatmada kullanılan fiş ve prizler. Bunların hepsi bir bir dizilmiş, özenle teşhir ediliyordu. Dükkân sahibi yapacak bir işi olmadığında kuş tüyünden bir fırçayla rafların tozunu alırdı. Hırsızların da işte böyle tozunu almıştı. Dükkânın önünde apışıp kalmışlardı. Dükkân sahibi uyumuyormuş meğer. Dükkânın ışıklarını açmış, rafların tozunu alıyormuş. Hırsızlar dükkânın önündeki karanlıkta duruyorlardı, Elektronik Şehri'ni soymayı göze alamadılar. Yola devam etmeye karar verdiler. Işıkları yanmayan bir dükkânı soyacaklardı. Ama tam oradan ayrılmak üzereydiler ki dükkân sahibi dışarıya çıktı. "Gitmeyin canım! Bir şey satın almasanız da içeriye girip şöyle bir bakının." Adamın sesi sanki bir komşusuyla konuşuyormuş gibi samimiydi. Ya da kardeşiyle. Sonuçta hepsi aynı kasabada oturuyordu. Herkes birbirini kardeş ya da komşuymuş gibi yakından tanıyordu. "Gitmezsek olmaz." İri kıyım olan suç ortaklarına göz kırptı. Dükkân sahibi öne doğru iki adım atıp o kuş tüyünden toz fırçasını sallayarak selamladı onu. "Şimdi hasat zamanı. Hava çok sıcak. Birkaç gün-

dür işler de kesat. İçeriye buyurun da siftah edeyim. Buyurun, siftahı sizden olsun."

Hırsızlar orada öylece dikiliyordu.

İçlerinde diğerlerinden daha cesur olanı dükkânın kapısına doğru yürüdü. Elini kaldırıp dükkân sahibinin yüzünün önünde salladı. Adama bir şeyler söyledi. Sonra geri dönüp iri kıyım olanın önünde gururla durdu. "Hay anasını satayım, adam uyurgezer olmuş galiba. Bu herifle eskiden komşuyduk, şimdi bana müşteri muamelesi yapıyor." İri kıyım olan şaşırmıştı bu işe. Sonra gülmeye başladı. Başını sallayıp diğerlerine el etti. "Hadi içeriye girelim!" Onları dükkânın önündeki aydınlık alana yönlendirdi. Dükkân sahibinin gerçekten de gülümsediğini gördüler. Dümdüz ileriye bakıp gülümsüyordu ama gözlerinin feri yoktu. Gözlerinin akı gözbebeklerinin karasından çok daha fazlaydı. Arada ellerini kaldırıp gözlerini ovuşturuyordu. "İçeriye buyurun da şöyle bir bakının. Bir şey satın almasanız da olur, şöyle bir baksanız yeter." Gülümserken iki eliyle yüzünü ovuşturdu. "Köylüler tarlayla meşgulken bizim işler de kış gibi soğuyuveriyor. Birkaç gündür bir çöp bile satamadım. Ay sonu da geldi, kirayı ödemem gerek." Wan Ming, dükkân sahibi, bu evi aslında kendi inşa etmişti. Hırsızlar, ev inşa edilirken hırsız değillerdi henüz, hepsi ona yardım etmeye gelmişti. Ama şimdi onlara ay sonunda kirayı ödemesi gerektiğini söylüyordu. Onlara gerçekten de daha önce hiç görmediği yabancılar gibi davranıyordu. İnsanlar uykuda gezmeye başlayınca gerçekten de başka bir dünyaya giriyorlardı işte.

İri kıyım olan da Wan Ming'in yüzünün önünde elini salladı. Gözleri uyuyormuş gibi görünüyor, gözünü bile kırpmıyordu.

"Bir şey satın almak ister misiniz? Bir şey satın alırsanız size indirim de yaparım."

"Yüzde kaç indirim yaparsın?"

"Ne satın alacağınıza bağlı."

"Televizyon alacağım."

"Kaç ekran olsun?"

"Bu olsun, yirmi dokuz inçlik."

Hırsızlar ilk karşılaştıklarında Wan Patron diye hitap etmişlerdi dükkân sahibine. Şimdiyse onlarla daha önce hiç karşılaşmamış gibi davranıyordu Wan Ming. O rüyalar âlemindeydi, diğerleriyse uyanıklar âleminde. Wan Ming mal satmaya hevesli bir tüccardı. Onlarsa mal almak için onun dükkânına gelmiş müşteriler. "Bu televizyonu beğendim... Şu buzdolabı da fena değil... Bize daha ucuza satarsan her birimiz birer tane alırız." Aslında öylesine konuşuyordu, tek derdi hırsızlık yapabileceği fırsatı yakalamak için zaman geçirmekti. Ama Wan Ming onu ciddiye almış, her birinin birer tane satın alıp almayacağını soruyordu. Eğer satın alırlarsa seve seve indirim yapacaktı. "Yüzde otuz indirim yaparım size. Yüzde otuzdan fazla indirim yapamam, maliyeti kurtarmaz. Hem rüyanızda bile bu kadar ucuza satın alamazsınız. Her biriniz iki bin yuandan fazla mal satın aldığınız sürece, size her ürün için yüzde otuz indirim garantisi veriyorum... Daha ucuzu yok... Sudan ucuz valla... Satın alacak mısınız? Alacaksanız beğendiğinizi seçin. Siz seçerken ben de bir bardak su içeyim." Bunu söylerken ardına dönüp tezgâha doğru ilerledi. Yürürken tezgâha çarptı. "Hay anasını, ayakta uyuyorum. Bu sıcak yedi bitirdi beni. Önümü de göremiyorum artık. Siz gelmeseydiniz kapıyı kapatıp uyuyacaktım."

Bir tabureye oturup sırtını dolaba yasladığı gibi uyuyakaldı gerçekten de. Bir eli su bardağının üzerinde duruyordu.

Sabahın erken saatlerinde başlayan bu horlama sesi dükkânın içinde vızıldayan bir sivrisinek sürüsünü andırıyordu. Hırsızlar çok şaşırmıştı bu işe. Çok da neşeliydiler. Her birinin başına talih kuşu konmuştu sanki, ılık bir neşe doğdu içlerine. Televizyonların önünde durup birini seçiyormuş gibi yapan, televizyonlardan birine uzandığında bir anlığına durup gülümsedi. Pilav pişirme makinesini incelermiş gibi yapan ardına dönüp makineyi koltuğunun altına sıkıştırdı. Ama diğerlerinin buzdolabı ve televizyonların önünde durduğunu fark edince pilav pişirme makinesini hızla bırakıp televizyonların önüne gitti, elini televizyonlardan birinin üzerine koydu.

Neye ihtiyaçları varsa hepsini çalıp götürdüler. Elektronik Şehri göz açıp kapayıncaya kadar boşaltıldı.

3. (01.21-01.50)

Annem bir tencere çay daha demledi.

İlk tencereye yedi veya sekiz tutam çay yaprağı koymuştu. İkincisine iki avuç attı. Yeni demlenmiş çay geleneksel Çin ilaçları gibi yoğundu. Koyu kırmızıydı. Sıcak ama ferahlatıcı bir kokusu vardı. Çay yaprakları suyun üzerinde kendini nehrin akışına bırakmış çalı çırpı gibi süzülüyordu. "Bu kâseyi bir üst sokakta oturan, senin Beşinci Dede dediğin adamın evine götür. Evde kim uyukluyorsa ona içirsinler. Kimsenin uyumasına izin vermemelerini tembihle onlara. Uyurlarsa uyurgezer olurlar. Uyurgezer olurlarsa başlarına ne geleceğini bilemezler." Ne anneme cevap verdim ne de yerimden kımıldadım, orada öyle mum gibi dikilip annemin gözlerinin içine baktım. O sırada annemin gözlerinde uykunun zerresi okunmuyordu, o iki kuru göl yeniden suyla dolmuştu sanki. O gri-beyaz uyurgezer gözlerin biri tarafından korkutulduğundan mı yoksa çayın buharıyla yıkandığından mı uyandığını bilmiyordum. Annemin gözlerinin etrafı kırış kırıştı. Kırışıklıkların kimi derin çukurları kimi de sığ hendekleri andırıyordu. "Hadi götür şunu!" Annem bana doğru bir adım attı. O bir kâse çay gözlerimin önünde sallanıyordu. "Baban insanları hayal kırıklığına uğrattı. Dayın da insanları hayal kırıklığına uğrattı. Şimdi onlara bir kâse çay vererek ödeyeceğiz borcumuzu. Onlara hiçbir borcumuz kalmayacak artık."

Annemin planı buydu işte. Hem söylemesi hem de uygulaması çok kolaydı. Birine bir kâse altın ya da gümüş çorbası veriyorduk sanki. Kâseyi alıp telaşla sokaktaki belirsizliğin içine doğru koşturdum. Bir kâse çay her şeyi halledebilecekti. Ama halledemeyebilirdi de. Beşinci Dede'nin evine vardığımda bağırdım. "Beşinci Dede, dışarıda herkes bir şeyler çalıyor. Bu çayı içtikten sonra uykunuz açılacak, böylece evinizi koruyup hırsızları

engelleyebilirsiniz." Kapı açıldıktan sonra Beşinci Dede o çaya şüpheyle baktı. İçine zehir konmuş bir kâse çorbaya bakıyordu sanki. "Bana inanmıyorsan iç de gör. Birkaç yudumdan sonra uykun muykun kalmayacak. Gerçekten de zerre kadar uykun olmayacak." Yarı inanır yarı şüpheci bir hâlde bakıyordu şimdi. Aynı ruh hâli içinde içeriden bir kâse getirip o siyah-kırmızı çayı getirdiği kâsenin içine boşaltmamı istedi benden. Sokak lambasının ışığının vurduğu yerler çamur sarısına bürünmüştü. Geriye kalan yerler kanalizasyon suyunun rengindeydi. Biri aceleyle önümden geçti. Arkamda da koşturanlar vardı. Öyle telaşla koşturuyorlardı ki yere düşürdükleri şeyleri almaya bile tenezzül etmiyorlardı. Bir çift plastik terlik mesela. Kırmızı bir ipek elbise. Bu arada, annemin bana verdiği çay kâselerini alıp söylediği yerlere teslim ediyordum. Zhang ailesinin evine mi götürülecek, götürüyordum. Li ailesinin evine mi gidilecek, gidiyordum. Önce kapıyı çalıyor, sonra kâseyi uzatıyordum. Her zaman aynı şeyi söylüyordum. Eve dönerken yere bakıyor, yolda bir şey bulursam yanıma alıyordum.

Altıncı eve çay götürürken o dörtyol ağzında üç kişilik bir aileyle karşılaştım. Adam kırklı yaşlarındaydı. Sırtı çıplaktı, kısa pantolon giymişti. İki tane bambu sepet taşıyordu. Sepetlerden birinde bir dikiş makinesi vardı. Diğerindeyse makinenin alt kısmı. Birkaç top da kumaş. Yeni dikilmiş giysiler. Ailecek bir terzi dükkânı soymuşlardı. Kesinlikle bir terziyi soymuşlardı yani. Adamın karısı bir bohça kumaş kucaklamıştı. Kumaşın bir kısmı yere düştüğünde hangi terziden geldiğini hemen anladım. Beni gördüklerinde yolun kenarına saklandılar. Az önce soydukları terzinin eve döndüğünü görmüşler gibi. Ya da terzinin ailesinin dışarıya çıktığı görmüşler gibi. Orada durup o aileye baktım. Yüzleri lambanın ışığı altında sararmış gibi görünüyordu. O sarılığın içinde boncuk boncuk ter damlaları asılıydı. "Biraz çay içsenize." Yanlarına doğru yürüdüm. "Bu çaydan içerseniz ne uykunuz gelir ne de uykuda gezersiniz." Benden birkaç yaş küçük olan çocuk beni görünce annesinin yanına koşup onun elini

tuttu. Yüzü sarıdan beyaza dönmüştü şimdi. Hastanenin duvarının rengiyle aynı. Adam yerinden fırladığı gibi karısıyla çocuğunun önünde durdu. "Siktir git! Sensin uyurgezer! Bir adım daha yaklaşırsan canını okurum senin!" Çiğindiriği diğer omzuna attı. Dikiş makinesi başını sepetten çıkarmış bana bakıyordu. Mum gibi dikiliyordum. Boş boş bakıyordum. Tekrar açıklamaya çalıştım. "Bu bir kâse çay var ya, insanın mahmurluğu alıp canlılık katmak için özel olarak demlendi." Kâseyi onlara uzattım. Öne doğru ufak bir adım attım. "Bu çay öyle yoğundur ki içtikten sonra uykun muykun kalmaz. Uyurgezerleri ânında uyandırır." Kâseyi adama biraz daha yaklaştırdım. Kâse elini uzatınca alabileceği mesafeye gelince omzundaki çiğindiriği yere indirdi. Dikiş makinesinin yanından bir bıçak çıkardı. Bir satırdı bu. Satırın sırtı pastan kararmıştı. Keskin kenarıysa pırıl pırıl parlıyordu.

"Canına mı susadın? Bir adım daha atarsan keserim seni!"

Olduğum yerde dondum kaldım. Kolumu geri çektim.

"Siktir git hadi! Yaşının küçük olduğuna filan bakmam, doğrayıveririm seni şuracıkta!"

"Gerçekten de sadece bir kâse çay. İçer içmez uyanacaksın. Bir daha uykun gelmeyecek." Geri geri giderken elime biraz çay sıçradı. Ne sıcak ne de soğuktu. Ilık ve yapışkandı. Adama bakıyordum. Ailesine de baktım. Sokağın ortasına geldiğimde çay kâsesini atıp eve mi koşmalıyım yoksa kâseyi altıncı eve mi götürmeliyim bilmiyordum. Altıncı ev Gao ailesinin eviydi. Gao ailesinden biri öldüğünde babam gizlice dört yüz yuan kazanmıştı. Dayım, Gao ailesinin ölüsünü yakarken tüm ceset yağını dışarıya akıtmıştı. Sonra fırından biraz kül ve kemik parçası alıp başka birilerine vermişti. Gao ailesinin bundan haberi bile olmamıştı. Rüyasında gördüğü şeyi gün içinde unutan insanlar gibi. Ya da rüyalarında gün içinde ne olduğunu hatırlamayan insanlar gibi. Yolun ortasında öyle kalakalmıştım. Uzaktan birinin geldiğini gördüm. O üç kişilik aile de birinin geldiğini görmüştü. Adam satırı hızlıca ortadan kaldırıp çiğindiriği tekrar omzuna aldı. "Yarın sabah güneş doğduğunda, başkalarına bu gece bize

rastladığını söyleme cüretini gösterirsen tüm aileni krematoryuma gönderirim." Gitmeden önce beni korkutmayı unutmamıştı. Giderayak bana şöyle sertinden son bir bakış atmayı da unutmadı. Benden nefret ediyordu sanki. Benden korkuyor da olabilirdi. Bakışları beni ürkütmüştü çünkü yüzümü ikiye bölebilecek bir ışıktan bir kılıcı andırıyordu. Aile uzaklaştıkça ayak seslerinin hızı sanki kaçıyorlarmış gibi aniden arttı. Onlar uzaklaşana kadar adamın neye benzediğini iyice görmediğim aklıma bile gelmedi. Ya da ailesinin neye benzediği. Gaotian kasabasından olup olmadıklarını bile bilmiyordum. O kadar korkmuştum ki onlara rastladığımı bile unuttum. Zihnim kışın ortasında kel kalmış bir dağ gibi tamamen boştu. Yan Lianke'nin toplu bir mezarı andıran romanları gibi. Sanki her şey bir rüyaydı ve herkes uykusunda gezmeye başlamıştı. Acaba ben de mi uykumda geziyordum? Eğer öyleyse bu, kesinlikle çok tuhaf bir olay olurdu. Hem de çok olağanüstü bir olay. Umarım ben de uyurgezerimdir. Elimdeki çaydan bir yudum almaya çalıştım. Sağ elimle uyluğuma sert bir çimdik attım. Feci acıdı. Ama boğazım nemli ve rahattı. Bu şekilde uyanık olduğumu ve rüya görmediğimi onayladım kendi kendime. Biraz hayal kırıklığına da uğramıştım ama. Sokaktaki ışıklar etrafı tam aydınlatmıyordu. Aydınlık alandan bir adım geri çekilip karanlığın içine girince o üç kişilik ailenin iyice uzaklaşmış olduğunu gördüm.

Ama şimdi de başka biri geliyordu.

İyice yaklaştı. Ayak sesleri okuduğum bir kitaptaki cümleler kadar tanıdık geliyordu.

Yan Lianke'nin kitap isimleri ve kitapların içindeki karakterlerin isimleri kadar tanıdık.

Babammış.

Gerçekten de babamdı. Kasabanın dışındaki nehir kenarından geliyordu.

Bana doğru yaklaştıkça giderek daha az babama benziyordu. Vücudu o kadar küçülmüştü ki sokakta koşturan bir fareyi andırıyordu. Ama uzun yoldan gelmiş bir fil gibi ağır ağır nefes

alıyordu. Az önce çok zor bir işin üstesinden gelmiş de henüz dinlenmeye fırsatı olmamıştı sanki. Üstü başı sırılsıklamdı. Sol göğsüne bir delik açılmış, kumaş açıldığı yerden aşağıya sarkıyordu. Pantolonu kalçasından aşağıya doğru boylu boyunca yırtılmıştı, ışığın altına gelince o yırtığın arasından görünen kanlı bir yara ortaya çıktı. O küçük yuvarlak yüzü sarımsı bir beyazlıktaydı. Ya da soluk sarı.

Dayak yemişti. Ya da dayak yemişe benziyordu. Hem de adam akıllı bir dayak yemiş gibi. Ağzının sol köşesi şişip morarmış da birazdan patlayıp içinden kan fışkıracak gibi görünüyordu. Dışarı çıkamayan kan oraya toplanmıştı.

Babam kasabanın dışında azizlere yakışır işler başarmıştı. Batı Kanalı'nda pek çok uyurgezerin yüzünü sanki vaftiz ediyormuş gibi yıkamıştı. Bu şekilde onları uykularından uyandırmayı başarmıştı. Uyurgezerlik sırasında kanalın içine atladıktan sonra uyanıp aslında ölmek istemediklerini anlayan onlarca ihtiyarı bambu bir sopayla karaya çıkarmıştı. Birisi, babamın Batı Kanalı'ndaki tüm genç ve yaşlı uyurgezerleri kurtardıktan sonra zamanında uyandırmayı başaramadığı Yang soyadlı birinin cesedini sırtında taşıyarak köye geri döndüğünü söyledi. Cesedi kasabanın doğusuna taşımıştı. Ama kasabanın doğusundaki bir ara yoldan merkeze geri dönerken bu hâle gelmişti. Fare gibi. Kuzu gibi. Kedi ya da köpeğin öldürdüğü bir tavuk gibi. Yoldan geçenler tarafından dövülmüş bir köpek gibi. Hasta mı hasta. Sakat mı sakat. Aynı zamanda acınacak bir hâlde, uykulu mu uykulu. Yorgun mu yorgun. Bir nefeste onlarca yıllık ekin dikmiş gibi. Ya da onlarca yıllık yolu yürümüş gibi. Şöyle bir dursa ânında uyuyakalacaktı. Uyuduğu anda da yere kapaklanacaktı. Uyuyakalıp da düşmemek için sanki yıllardır yeraltında gömülü olan kısa, çürük bir direk gibi birdenbire gözlerimin önünde bitip güçlükle ayakta durdu.

"Baba... Baba..."

İki kere seslendim. Ona iki kere seslenmiş olmama rağmen bana cevap vermedi. Bana cevap vermemesine rağmen yıllardır

yeraltında gömülü olan kısa, çürük bir direk gibi karşımda dikiliyordu. Sokağın ortasında uçsuz bucaksız, kuş uçmaz kervan geçmez bir yerde durur gibi ayakta dikiliyordu işte. Bana başka bir şeye bakıyormuş gibi bakıyordu.

"Dayağı hak etmiştim, kim insanları hayal kırıklığına uğratmamı istedi ki benden?"

"Dayağı gerçekten de hak etmiştim, kim insanları hayal kırıklığına uğratmamı istedi ki benden?"

Benimle konuşuyordu galiba. Ama bunları boşluğa da söylüyor olabilirdi. Kendi kendine mırıldanıyordu. Kendi kendine homurdanıyordu. Konuşurken ağzının kenarında soluk sarı bir gülümseme asılıydı. Belli belirsiz, zorlama bir gülümseme. Gülümserken arkamda uzanan Güney Sokağı'na şöyle bir baktı. "Niannian, sen benim oğlumsun. Oğlum olduğun için benimle gelip diğerlerinin önünde diz çökmelisin. Bizi dövmelerine izin vermeliyiz. Bize sövmelerine izin vermeliyiz. Kim bizim Li ailesinin insanları hayal kırıklığına uğratmasını istedi ki? Kim senin o hayvan dayından insanları hayal kırıklığına uğratmasını istedi ki?"

Babamın yarı açık yarı kapalı gözlerinin akını görüyordum. İki tane kirli beyaz bez parçası. Gözbebekleri o iki beyaz bez parçasının üzerine düşen mürekkep damlalarını andırıyordu. Mürekkep siyah değildi artık. Beyaz bez parçaları da beyaz değildi artık. Siyah ve beyaz öyle iç içe geçmişti ki aralarında sınır falan kalmamıştı artık. Dikkatlice bakmazsanız ne gözünün akını ne de gözbebeklerini görebilirdiniz. Dikkatlice bakarsanız gözünün akının kirlenmiş olduğunu görebilirdiniz. Dikkatlice bakarsanız gözbebeklerinin dört rengin, siyah, sarı, gri ve beyazın karışımı olduğunu görebilirdiniz. Bazı kısımlar biraz daha siyahtı. Sadece biraz daha siyah, bunların onun gözbebekleri olduğunu kanıtlayacak kadar.

Babamın uyurgezer olduğunu anlamıştım.

Babam da uykusunda geziyordu artık.

Yüzündeki ifadenin kalas ya da tuğlayla birebir aynı olduğu-

nu gördüm. Belki de kimseden dayak yememişti. Belki de uykuda gezerken yere düşmüş, o sırada kıyafetleri yırtılmış, ağzını da bir yere çarpmıştı. Ağzındaki şişlik o kadar da ürkütücü değildi. Ağzının kenarındaki o kan rengi şişlik yüzündeki ifadeyi kalas ya da tuğlayla birebir aynı yapmıyordu aslında. "Baba, neyin var? Annemin demlediği çaydan birkaç yudum içsene." Artık iyice ılınmış olan o yarım kâse çayı ona uzattım. Hâlâ rüya görüyordu, tüm vücudu ve zihni rüyasında ne düşünüyorsa onun içine gömülmüştü. Elini kaldırmasıyla elimdeki kâseyi düşürmesi bir oldu. Çayın tamamı yere döküldü. Daha önce yüzünü yıkaması için ona uzattığım bir leğen suyu kasıtlı olarak devirmesi gibi. "Sen benim oğlum musun yoksa oğlum değil misin? Kasabadakiler babanı küçümsüyorsa sen de babanı küçümsüyor olmalısın.

"Boyum şimdikinden daha kısa bile olsa yine de babanım ben senin.

"Ne kadar günah işlemiş olursam olayım yine de babanım ben senin.

"Hadi gidelim. Benimle o ailelerin evlerine gidip onların önünde diz çökeceksin."

Babam beni kolumdan tutup kasabanın güneyindeki evlere doğru sürükledi. Bunların çay götürdüğüm evler olduğu ortaya çıktı. Beşinci Dede'nin evi. Liu Amca'nın evi. Wu Teyze'nin evi. Niu Yenge'nin evi. Babam her evin kapısını tek tek çaldı. Tak tak vurdu. Kapı açıldığında kapıyı açan kişinin önünde diz çökmeye zorluyordu beni. Diz çökmüş bir hâlde başını kaldırıp kapıyı açanın yüzüne bakıyordu. Kapıyı açan daha ne olduğunu anlamadan ağlayıp yalvarmaya başlıyordu babam. "Beşinci Dede, beni dövmelisin. Lütfen döv beni. Ben, Li Tianbao, insan değil hayvanım, hadi vur bana!"

Beşinci Dede bu durumun karşısında dehşete kapılmıştı.

Beşinci Dede'nin evinin girişinde on vatlık küçük bir ampul asılıydı. Çamur sarısı bir ışık yayıyordu. Beşinci Dede'nin ifadesi de tuhaf bir sarılıktaydı. "Hayırdır inşallah? Ne oluyor?" Şaşkınlık içinde bakan Beşinci Dede, babamı yerden kaldırmak isti-

yordu. Beni de. Babamın önüne geldiğinde sanki aklına bir şey gelmiş gibi öylece durdu. Yüzünün rengi kireç gibi oldu. Babama bakan gözleri birden buz kesildi. Sesi de buz gibi soğudu.

"Tianbao, ne diyorsun?"

Babam başını yukarıya kaldırdı. Hem uyuyor hem de uyanıkmış gibi görünüyordu. Sesi yarı boğuk yarı net çıkıyordu. "On yıldan fazla bir süre önce insanları krematoryuma ispiyonlayan bendim. Büyük teyzenin gömüldüğünü de ben söyledim, mezardan çıkarılıp yakılmasına ben sebep oldum."

Beşinci Dede dondu kaldı.

Beşinci Dede, insan eti yiyen bir köpek görmüş gibi bakıyordu babama. Babamın yanına diz çökmüş bir hâlde, seksenini çoktan devirmiş olan bu ihtiyara bakıyordum. Kısa ak saçları ışığın altında hareket ediyordu. Keçi sakalı da ışığın altında hareket ediyordu. Yüzünün sarkmış ve kırışık derisi bir geriliyor bir seğiriyordu. Bir şey söyleyecekmiş gibi görünüyordu. Babamın yüzüne gerçekten de şöyle birkaç okkalı tokat atmak istiyor gibiydi. Ama seksenini çoktan devirmiş ihtiyar bir adamdı sonuçta. Birine ne vuracak ne de sövecek hâli vardı. Ağzının kenarlarıyla yanakları titriyordu. Başını çevirip arkasındaki avluya baktı. Başını bize doğru çevirdiğinde korkmuş ve kıpkırmızı olmuş bir yüzle karşılaştık.

"Tianbao, oğlunla birlikte bir an önce gitmelisin buradan.

"Ailemin geri kalanının bunu bilmesine izin vermemelisin. Oğlum Dashun'un kesinlikle bundan haberi olmamalı."

Babam, Beşinci Dede'nin avlusuna şöyle bir baktıktan sonra ayağa kalktı. Babam ayağa kalkınca ben de kalktım. Beşinci Dede bizi kolumuzdan tutmuş dışarıya çıkarırken ardımıza dönüp avluya baktık. "Baba, kim gelmiş?" İçeriden babasına seslenen Dashun'un sesiydi bu. Ardından Beşinci Dede'nin oğluna cevap veren sesi duyuldu. "Kimse değil. Hırsızlığa karşı korunmak için her haneye haber veren köylünün biri sadece." Sonra her şey yine sessizleşti. O sessizliğin içinde Beşinci Dede, babamla beni hızlı bir şekilde kapı dışarı etti. Babam yine yere çöküp Beşinci

Dede'ye deli gibi secde etmeye başladı. Sonra panik içinde çıktık. Dışarı çıktıktan sonra babamla ben yolun kenarında durduk, Beşinci Dede bir yandan bizi kovar gibi elini sallıyor bir yandan da babamın az önce anlattıklarını kimseye söylememizi tembihliyordu üst üste. "Soran olursa Niannian'ın bize o canlandırıcı çaydan getirdiğini söylersiniz, geçmişte kalmış o olaydan kimseye bahsetmeyin sakın."

Beşinci Dede çabucak kapıyı kapattı. Geçmişte yaşananları da babamın zihninin arkasına kapatmış oldu böylece.

Babamla birlikte yolun kenarında duruyorduk. Babamın nefes almadığını ama uzun uzun nefes verdiğini gördüm. Bir balya buğday demetini bağlayacak kadar uzun bir ipi andırıyordu bu iç çekiş. Geniş bir yol kadar uzundu. İp gevşetilince buğday balyası da açılacaktı. Yol genişleyince insanlar da rahatlayacaktı. Babam da rahatladı. Uyurgezerliğin babamın yüzündeki o bulanık griliğine renk gelmiş, babamın yüzü hafiften kızarmıştı şimdi.

"Yürü. Bir sonraki eve gidiyoruz. Bunun hakkında ne kadar çok düşünürsem, bunun aslında o kadar da önemli bir şey olmadığını da anlıyorum. Birkaç eve daha gidersek, babanın bu hayatta yaptığı her şeyi arkamızda bırakabiliriz. Bundan sonra annenle sen daha mutlu bir hayat sürebilirsiniz."

Babamın benim elimden tutan eli ter içinde kalmıştı.

Benim elim de ter içinde kalmıştı. Babam kendi elinin terini bir elektrik direğine silmek için elimi bıraktığında elimin tersinde bir serinlik hissettim. Ellerimi yumruk hâline getirdiğimi fark etmemiştim ama onları serbest bıraktıktan sonra avuç içlerim de serinledi.

Bu serinlik içimi de ferahlatmıştı. Sanki uyurgezerlik yokmuş gibi. Sanki artık uyurgezerlik yokmuş gibi. Babam net bir şekilde düşünebiliyordu artık. Çok da net konuşabiliyordu. Babamın yüzünün kalas ya da tuğla renginde olduğunu görmem dışında bir anormallik yoktu, Beşinci Dede uyanık olmasına rağmen babamın uyurgezer olduğunu fark etmemişti bile. Babam yarı uyurgezer yarı uyanık bir hâlde insanların önünde diz çöküp

utancının kefaretini ödüyordu. Suçunun kefaretini. O utanç verici suçunun kefaretini işte böyle ödüyordu. Babam böyle biriydi işte. Sarhoşun biri gibi hareket ediyordu. Sarhoşun biri gibi konuşuyordu. Ayıldıktan sonra bütün yaptıklarını ve bütün söylediklerini unutacaktı belki de. Yürürken hafifçe sallanması dışında babamın uyurgezer olduğunu kimse anlayamazdı. Hatta yarı uyanık olduğunu bile.

Yolumuza devam ettik. Sıradaki ev Liu Amca'nınkiydi Sokak her yerde korkunç sesler saklıyormuş gibiydi. Ama dikkatlice dinlerseniz hiçbir şey duyulmuyordu. Ay, bildiğiniz gibiydi, belli belirsiz grimsi beyaz bir ışık. Hava hem hareket ediyordu hem de donmuş gibiydi. Bulutlar da bildiğiniz gibiydi, biraz şuraya birikmiş, biraz oraya dağılmış. Parçalı bulutlu. Kasabanın tüm sokak ve ara sokaklarını bunaltıcı bir karanlığa terk etmiş. Saat kaçtı acaba? Bu günün ve gecenin hangi saati ve hangi dakikası olduğunu bilmiyordum. Babamın peşine takılmış yürüyordum. O boş kâseyi Beşinci Dede'nin evinin önündeki taşın üstüne bırakmıştım. Eve dönerken geri almayı planlıyordum.

Bir sonraki ev. Tak tak.

Kapıyı çalarken birkaç kez seslendik de.

Adamın biri kapıyı açtı, ailenin reisi ya da önemli biri olmalıydı ki babam onu görür görmez önünde diz çöktü hemen. Diz çöker çökmez ulumaya başladı. "Vur bana... Beni dövmen lazım... Yüzüme tükür hadi... Yüzüme okkalı bir tükürük savur..." Sonra o aileden biri öldüğünde sırf para kazanmak için onları nasıl ispiyonlandığını bir çırpıda anlattı. Bunları duyan adam şok olmuştu. Dili tutulmuştu. Ne yapacağını bilemedi. Sonuçta, söz konusu olaylar on yıldan daha önce meydana gelmişti. Defin ve yakma işlemleriyle ilgili düzenlemeler devlet tarafından belirleniyordu. Babam ve ben sadece itiraf etmekle kalmamış, aynı zamanda adamın önünde diz de çökmüştük. Başka ne yapılabilirdi ki? Adam bir süre öyle şaşkın şaşkın baktı. Bir süre düşündü. "Tianbao, bunları gerçekten de yaptın mı?" Yere diz çökmüş olan babam başını salladı. İnsanlar önce kızar, sonra affederler.

O adam da affetti. Önce soğuk, sonra sıcak, sonra da soğukla sıcak birbirine karışmış gibi bir şeyler söyledi. "Böyle bir şey yapabileceğin aklımın ucundan bile geçmezdi. Sen çok küçük bir adamsın, nasıl oldu da bu kadar büyük bir işe kalkıştın? Herkes sizin, Yeni Dünya Cenaze Levazımatçısı'nı işleten karınla senin, krematoryumun müdürüyle tamamen farklı olduğunuzu söylüyor. Sizin sattığınız çelenkler hem büyük hem de ucuz. Ölülerin sırtından para kazanmaya çalışmıyorsunuz. Zamanında böyle bir şey yapabileceğini hayal bile edemezdim... Ayağa kalk hadi, gerçekten de kimseyi dış görünüşüne göre yargılamamak gerekiyormuş demek... Ayağa kalk hadi, özür dileyene elim kalkmaz benim... Kalk hadi, gece yarısı olmuş, baba oğul eve dönüp uyuyun biraz. Karın daha demin Niannian'la bir kâse çay yollamıştı bize uykumuz açılsın da uyurgezer olmayalım diye."

Ayağa kalktık.

Bir sonraki eve gittik.

Sonra bir sonrakine.

Bu ev Gu Hongbao adında bir adama aitti. Gu Hongbao, babamdan biraz daha yaşlıydı. Boyu da biraz daha uzun. Az önce Beşinci Dede'nin evinin önüne bıraktığım kâseyi buraya getirmeliydim. Getirseydim ne iyi olacaktı. Annemin tüm nezaketiyle hazırladığı o çayı önce buraya getirseydim ne iyi olacaktı. Bacaklarım biraz yavaşlamıştı şimdi. O kâseyi Beşinci Dede'nin dörtyol ağzının güneyindeki evinin önünde bırakmayacaktım. Böylece olay da böyle sonuçlanmayacaktı. Büyük bir yaygara koptu. İşler babamın planladığı gibi yürümedi. Benim hayal gücümün bile çok ötesine geçti. Kapıyı çaldık. İçeriye girdik. Gu Hongbao'nun avluda dikildiğini görünce hemen yanına gidip önünde diz çöktük.

"Ne yapıyorsunuz? Ne yapıyorsunuz? Li Tianbao, baba oğul buraya gelmiş ne yaptığınızı sanıyorsunuz?"

Avlusundaki ışık çok parlaktı. Ailesinin nasıl bu kadar çok paraya sahip olduğu bilinmiyordu. Deste deste yığılmış paraların nereden geldiği bilinmiyordu. Hem içki içecek hem de kumar

oynayacak paraları vardı. Beyaz çinilerle süslenmiş üç katlı bir bina inşa etmişlerdi. Karun gibi yaşıyorlardı. Avlunun ateş kırmızısı ışıkları, binanın kırmızıya boyanmış demir giriş kapısının üzerindeki altın ve gümüş tozundan desenleri görmenizi sağlıyordu. Çiçek şeklindeki çelik pencere korkulukları yeşile boyanmıştı. Avlu, çiçekler ve bitkilerle doluydu, bir de çiçek göleti vardı. Avluya yeni inşa edilmiş kiremit çatılı bir garajın altına siyah bir sedan park edilmişti. Babam ve ben garaj kapısının önünde diz çöktük. Kapının önündeki beton zemine diz çökmüştük. Gu Hongbao'nun vücudundan yükselen alkol kokusunu aldık. Babam o alkol kokusunu koklarken zamanında muhbirlik yaptığını anlattı ona. Utanç ve suçluluk duygusunu, hatalarını itiraf etmek için her zaman fırsat bulmaya çalıştığını ama on yıldan fazla bir süredir tereddüt ettiğinden o fırsatı bir türlü ele geçiremediğini anlattı. O gece tüm kasaba halkının uyurgezerliğe başladığını, kendi kafasının da sanki rüya görüyormuş gibi aynı anda hem açık hem de karışık olduğunu söyledi.

Suçunu itiraf etmeye gelmişti.

Hatasını kabul edip özür dilemeye gelmişti.

"Bana vurmak istiyorsan, vur hadi."

"Bana sövmek istiyorsan, söv hadi."

"Hongbao Abi, bana vurup sövmek istiyorsan, bal gibi haklısın."

Hiçbir şeyin olmayacağını düşünmüştük. Onun en kötü ihtimalle önceki aileler gibi sadece birkaç iğneleyici söz söyleyeceğini düşünmüştük. Ne de olsa Gu Hongbao'nun annesinin yakılması babamın ihbarı sonucunda gerçekleşmemişti. Babam onlara haber vermeden önce krematoryumdakiler Gu ailesinin gizli bir cenaze töreni yapmak üzere olduğunu bir şekilde öğrenmişti zaten. Ceset taşıma aracı çoktan gelip Gu ailesinin evinin önüne park etmişti bile. Ama babam krematoryuma bir kere gitmiş bulunmuştu işte. Bunun üzerine dayım da babama ödül olarak iki yüz yuan vermişti. Babam, Guların evine işte bu yüzden gelmişti şimdi. Suçunun kefaretini ödemeye. Hiç beklen-

medik bir şey oldu ama, babamın söyledikleri dinledikten sonra Gu'nun yüzü öfkeden yeşile döndü. Gözleri belerdi. Garaj kapısının önünde duran bir sopayı aniden eline alıp havaya kaldırdı.

"Hay anasını sattığımın, meğer senmişsin o!

"Hay ninesini sattığım, demek senmişsin o, Li Tianbao!

"Hay büyük ninesini şey ettiğimin! Onlarca yıldır aklımdan bir kere bile çıkmadı o olay. Bu uyurgezerlik gecesinde, senin, Li Tianbao'nun kafası karışmış bir hâlde kapıma kadar gelip suçunu itiraf edeceğini hiç beklemiyordum."

Konuşurken Gu'nun sesinin bir kadınınki gibi tiz olduğu ortaya çıkmıştı. Görünüşe göre tiz sesli erkekler sinirlendiklerinde, vücutları elektrik çarpmasına maruz kalmış gibi oluyordu. Elindeki sopayla zıplayıp sıçrıyordu, ışığın altında sopa bile zıp zıp zıplıyormuş gibi görünüyordu. Bundan sonra, şok etkisinden olacak, kafasını başka bir yöne çevirdi. Korkudan başını önüne eğip kaçmaya çalışan bir ata benziyordu. Gu, ona ilk küfrettiğinde yatağında mışıl mışıl uyurken ansızın tokat yemişe döndü babam, uyanmak istiyormuş gibiydi ama çok derin uyuduğundan bir türlü uyanamıyordu. Gu o tiz sesiyle ikinci kez küfredip sopaya uzandığında ancak uyanabilmişti babam. Yarı açık yarı kapalı gözleri yuvalarından fırlayacakmış gibi birdenbire açılıvermişti. "Aman Tanrım, burada ne işim var benim?" Bu çığlığın ardından beni kolumdan tuttuğu gibi Gu'nun sopasının menzilinin dışına çekti babam. Ben de iki adım geriledim. Babam sopadan korunmak için beni kendi önüne çekti sonra.

"Hongbao Abi, gerçekten de vuracak mısın bana?

"Bana vurmandan çekinmiyorum da şu küçük çocuğa, yeğenin Niannian'a da mı vuracaksın?

"Vur... Vur hadi bana. Vursana. Yapabilirsen hiç durma, Niannian'ı öldüresiye döv hadi!"

Babam beni Gu'nun sopasının altına doğru itti. Aynı zamanda beni omuzlarımdan sıkıca tutmuştu ki istediği zaman beni geri çekebilsin diye.

Gu'nun sopasını engelleyen ben olmuştum. Yaşımın küçük

olması onu yenmemi sağlamıştı. Çok korkmuştum ama. Kafam da çok karışmıştı. Hem çekinmiş hem de büyük bir cesaret örneği göstermiştim. Kafam allak bullak olmuştu. Terden sırılsıklamdım, kafa derimden ve vücudumdaki bütün gözeneklerden ter çıkıyor, yüzümden boncuk boncuk ter damlıyordu. Babamın beni sopanın altına ittiğini gören Gu Hongbao'nun sopası havada dondu kaldı. Adamın bütün vücudu kaskatı kesilmişti. Bu kez babam kazanmıştı. Babam uyanıklığını kullanıp rüyayı alt etmişti.

"Hongbao Abi, az önce uykumda konuşuyordum seninle. Uykuda sayıkladıklarımı gerçek mi sandın yoksa? Sen de içip içip sarhoş oluyorsun, sarhoşken söylediklerini ayıldıktan sonra doğru mu kabul ediyorsun? İnsanların sarhoşken veya uyurken söyledikleri mahkemede bile güvenilir bir kanıt diye kabul edilmez. Deli saçması olarak görürler bunları, az önce uykuda sayıkladıklarımı nasıl oldu da ciddiye aldın böyle? Uyurgezerlik sırasında söylediğim ve yaptığım şeylerin gerçek olduğunu nasıl kabul edebilirsin?"

Gu Hongbao iyice afallamıştı şimdi. Az önce babamla yere diz çöktüğümüz yerde kalakalmıştı. Elinde tuttuğu sopa da havada öyle donmuş kalmıştı. O sırada aklından neler geçtiğini bilmiyordum. Belki de sarhoş olmayı ne kadar çok sevdiğini hatırlamıştı ya da uyurgezerliğin o rüyamsı tuhaflığını düşünüyordu. Babamın yüzüne bakıyordu. Benim gözlerime bakıyordu. Babamın uyurgezer olup olmadığını öğrenmeye çalışıyormuş gibi bakıyordu. Babamın aklının rüyalar âleminde mi yoksa bu dünyada mı olduğunu anlamaya çalışıyordu. Neyse ki yüzündeki öfke yeşili solmaya başlamıştı şimdi. Boş boş bakıyordu artık. Elindeki sopayı yavaş yavaş yere indirdi. Babam ona yeniden bulaşmaktan korkuyor gibiydi. Gu Hongbao sopayı indirir indirmez babam beni kolumdan tuttuğu gibi avlunun dışına doğru sürüklemeye başladı. Hızlı hızlı yürüyorduk. Kaçar gibi. Koşarak kaçar gibi. "Nasıl uyuyabildim, uyandım ve sonra tekrar uykuya dalabildim böyle? Sonra yine uykuda gezmeye başladım?

O dayağa nasıl dayanabildim öyle, üstüne bir de uykuya dalıp yeniden uykuda gezmeye başladım?" Babam kendi kendine mırıldanıyordu. Homurdanıyordu. Avlu kapısına doğru hızlı hızlı yürürken ardına döndü, onu takip etmekte olan Gu Hongbao'ya bakıp bağırdı.

"Gu Hongbao, uyurgezerlik sırasında söylenenler doğru sayılmaz, söylediklerimi ciddiye alma sakın. Daha şimdi, sokağın doğu ucunda yaşayan Yang Guangzhu'nun annesi, on yıldan fazla bir süre önce ölen kocasını aramaya çıktı, kendini boğmak için nehre atladı, kadını nehirden çıkarıp eve ben taşıdım. Annesinin cesedini sırtımda taşıyarak onlara teslim ettikten sonra annelerini, babalarını ve ninelerini benim öldürdüğümü söyledim evdekilere.

"Şimdi sen söyle, onların aileden üç kişiyi öldürdüm diyorum ya, bunu gidip de o aileye nasıl söyleyebildim acaba?

"Benim gibi yerden bitmenin biri üç kişiyi nasıl öldürebilir ki?

"Gu Hongbao, duydun mu beni? Küfelik olup yerlerde sürünüdüğün zamanlarda seni sırtında taşıyarak eve götürenin ben olduğumu unutma sakın.

"Gu Hongbao, eve dön de uyu artık. Annenin hastaneden alınıp yakılmasının benimle hiçbir ilgisi olmadığını söylüyorum sana. Ben de senin gibiyim, on yıldan fazla bir süredir kasabada kimin bu kadar ahlak yoksunu olabileceğine dair hiçbir fikrim yoktu, uykunun verdiği kafa karışıklığından bu işin vebalini kendi boynuma yükledim.

"Git de uyu artık. Unutma ki benim annem de toprağa gömülmek istiyordu, en büyük korkusu birinin onun ölüm haberini yetkililere yetiştirmesiydi, annemi kendi sırtımda taşıyarak krematoryuma götürdüm ben."

Babam sokağın ortasında durmuş, Gu Hongbao'ya bir sürü şey söylüyordu. Avlu kapısının ağzında dikilen Gu da sersemlemiş bir hâlde babamın söylediklerini dinliyordu. Ayılmış da sarhoşken söylediği ve yaptığı her şeyi yavaş yavaş hatırlamaya başlamıştı sanki. Durum buydu yani. Aynen böyle olmuştu. O

gece yaşananların özetiydi sanki. Bir geceye sığdırılmış ömürlük işler. Gu ve babam ilk karşılaştıklarında, biri uyuyordu, diğeriyse uyanıktı. Gu uyanmıştı şimdi. Babam da uyanmıştı. İkisi de uyanmıştı ya her şey az önce olduğundan çok daha farklıydı şimdi. Ne kadar çok konuşur ve dinlerlerse, durum da o kadar karışık ve belirsiz hâle geliyor, siyah ile beyazı, doğru ile yanlışı birbirinden ayırt etmek de bir o kadar zorlaşıyordu.

İşler iyice sarpa sarınca oradan gerçekten de ayrıldık.

Babam, "Uyumayı göze alamam, uyumayı göze alamam, eğer uyarsam uyurgezer olurum, sonra da çok kötü bir şey olur. Hem de ölümcül bir şey," deyip duruyordu. Hâlâ kapının ağzında dikilen Gu Hongbao'yu görmezden geldi, beni kolumdan tutup acilen eve dönmemiz gerektiğini söyledi.

Eve doğru koşturmaya başladık.

Altıncı Tomar
Dördüncü İki Saat, İkinci Bölüm:
Yumurtadan Çıkan Bir Yuva Dolusu Kuş

1. (01.50-02.20)

Çok kötü bir şey oldu.

Ölümcül bir şey.

Çok uzaklaşmamıştık ki bir terzi dükkânına vardık. Terzi, Guların evinin çaprazındaydı. Buraya gelirken Guların evine gitmeyi kafaya koyduğumuzdan bu terzi dükkânına dikkat etmemiştik. Geri dönerken ancak fark edebildik. Sokaktaki bir aşağı bir yukarı koşturan ayak sesleri giderek artıyordu. Uyurgezerler hırsızlık yapıyordu. Uyurgezer olmayanlar da fırsat bu fırsattır deyip hırsızlık yapmaya başlamıştı. "Hırsız var! Hırsız var!" Bu çığlığın nereden geldiğini bilmiyordum, keskin bir rüzgâr gibi esip geçiyordu yanımızdan. Bir süre sonra köreldi. İyice küçüldü. Ufak bir esinti bile kalmadı. Cadde ve ara sokaklardaki sokak lambalarının o çamur sarısı ışığı hırsızların önünü aydınlatacak kadar parlaktı. Hırsızların yüzlerini gizleyecek kadar da loş. Başka bir insan sürüsü daha çıktı ortaya. İrili ufaklı çantalar taşıyorlardı. Yanımızdan geçerlerken onlara bakmak için ardıma döndüm. Babam bir hışımla beni kolumdan çekti. "İşinize bakın, işinize bakın siz, hiçbir şey görmedik biz." Onlar geçerken babam beni omuzlarımdan tutup bağrına bastı. Sonra elimden tutup terzinin kapısının önüne götürdü.

Kapı açıktı. Dükkân yolun kenarındaydı. Kapının önünde ahşap bir tabela vardı. Tabelanın üzerinde büyük kırmızı harf-

lerle "Terzihane" yazıyordu. Harfler gecenin karanlığında siyah ve bulanık görünüyordu. Aynı zamanda çok netti de. Bu netliğin içinde keskin bir kan kokusu vardı. Kokunun geldiği yöne dönünce dükkânın önünde birinin bir kan gölünün içinde yattığını gördüm. Ölmüştü. Kolları ağaç dalları gibi öne doğru uzanıyordu. Bir dikiş makinesinin kayışını sıkıca kavramıştı. Babamla ben onun bu hâlini görünce nefesimizi tutup öyle kalakaldık ışığın altında. Ona daha yakından bakmaya fırsatım olmadan babam beni kolumdan tuttuğu gibi arkasına çekerek görüş açımı kapattı. Bu kanlı cesedi görmemi istemiyordu. Ama yine de gördüm. Kan, çamura benziyordu. Cesedin kafatası karpuz gibi paramparça olmuştu. Ceset ve kan sanki birisi çamur havuzunda sürünerek kendini yıkamaya çalışıyormuş gibi birbirine karışmıştı. Babam hiç konuşmadan cesede bakıyordu. Bir süre öyle baktıktan sonra sonunda bağırmaya başladı. "Ey... Terzi Liu... Sizin evde çok kötü bir şey oldu... Biri öldürüldü... Sizse mışıl mışıl uyuyorsunuz... Aman tanrım, hâlâ uyuyor musunuz yoksa?" O sırada, biraz önce bir dikiş makinesi, birkaç top kumaş ve bir satırla birlikte yanımdan geçmiş olan o aileyi hatırladım. Babamın boyu uzun olmasa da sesinin göğe uzanan bir ağaç kadar gür olduğunun bir kez daha farkına vardım. Sesi o kadar gürdü ki sesini alıp dikey olarak yerleştirirseniz göğe uzanan bir merdiven elde edebilirdiniz. O merdiveni bulutlara dayarsanız ayı ve yıldızları yakalayabilirdiniz. Sonra terzi atölyesinin arkasındaki pencerede bir ışık belirdi. Babam beni kolumdan tuttuğu gibi bizim eve doğru koşmaya başladı. Deli gibi koşuyorduk.

Biri ölmüştü.

Biri gerçekten de ölmüştü.

İnsanlar uyurgezerlik yüzünden birbiri ardına ölmeye başlamıştı. Hepsi nehre atlayarak veya kendilerini asarak intihar etmiyordu. Hırsızlık yaparken bıçaklanıp doğrananlar da vardı. Sanki bütün sokaklar hırsızların ve haydutların ayak sesleriyle kaplanmıştı. Ama sanki ortada hiç kimse yokmuş gibi de görünüyordu. "Hırsızı yakalayın! Hırsızı durdurun!" diyen çığlık ve

ikaz sesleri her yerden duyuluyordu. Ama bu seslerin hemen ardından ölüm sessizliği kaplıyordu her yeri. O kadar sessizdi ki kan ve dehşet kokusunun kasabanın her yerinde dolaşan ayak seslerini bile duyabilirdiniz. Bir sokakta durduğunuzda başka bir sokaktan gelen hırsızlık ve öldürme seslerini duyabiliyordunuz. O sokağa gittiğinizdeyse az önce bulunduğunuz sokaktan gelen hırsızlık ve öldürme seslerini duyabiliyordunuz.

Herkesin acelesi vardı. Öyle meşguldüler yani. Ağızlar sürekli bir şeyler mırıldanıyordu. Sokaktan geçerken birinin omzu başka birininkine çarptığında ikisi de birbirini tanımıyormuş gibi davranıyordu. Başlarını çevirip bakmıyorlardı bile. Yanlarında kimse yokmuş gibi davranıyorlardı. Tüm dünya uyuyormuş da bir o kişi uyanıkmış ve çok acil bir işi varmış gibi. Ne istediğini bilenler rüyalarında onu gerçekleştirmekle meşguldü. O uyurgezerlik gecesinde ne yapmak istediğini bilmeyen biri ortalıkta koşturup duruyordu. Bir ileri gidiyordu. Bir geri geliyordu. Bir duvara çarptığında geri dönüyordu. Bir ağaca çarptığında kendi alnına tokat atıyordu. Kafasına vuruyordu. Kalçasına ya da kaba etine bir şaplak atıyordu. Sonra uyanır gibi olduğunda yapmak istediği şeyin bu değil de başka bir şey olduğunu hatırlıyordu. Sonra onu yapmaya gidiyordu. Orada öylece durup boş boş bakıyor, sonra ya bir şey yapmaya ya da bir şey yapmamaya gidiyordu. Sokakta amaçsızca dolanıyordu. Bir şey arıyormuş gibi dört bir yana bakınıyordu. Aradığını bulmuş gibi davranıyordu. Aslında bulduğu bir şey de yoktu. Bulanık ve uykulu gözlerle çamur havuzunda debelenen birini düşünün. Uykusunda yüzerken horluyordu. Suyun altında düzgün nefes alamıyormuş gibi.

Sokak bir pazar yerini andırıyordu. Öyle herkesin sürekli birbirine çarptığı türden işlek bir pazar değil ama. Daha çok yoğun süren bir hasat mevsiminden sonra kurulmuş, pek de kalabalık olmayan bir pazardı bu. Bir sürü işten sonra insanlar rahat bir nefes almış da şöyle bir yürüyüp etrafa bakınmak için sokağa çıkmışlar gibi. Kimsenin bir şey alıp satmak gibi bir derdi yoktu sanki. Ama bu boş boş dolaşma sürecinde biri endişeyle koşma-

ya başladı, ayakları o kadar hızlı hareket ediyordu ki uçuyormuş gibiydi. Bir otobüse ya da trene yetişmeye çalışıyordu sanki. Bu kargaşanın ortasında, ara sokakların kapalı yerlerinde neler olup bittiğinden kimsenin haberi bile yoktu.

Ya da ne olacağından.

Biri ölmüştü.

Gerçekten de ölmüştü. Bir değil birkaç tanesi.

Ölünün yanından bir sürü insan geçti ama hiçbiri onu görmüyordu sanki. Yol kenarındaki cesede, nehir kıyısında ya da yol kenarında uyuyan birine bakıyormuş gibi baktılar. Ama babam uyanmıştı artık, benimle birlikte o da gördü bütün bunları. Birkaç cesedin yanına gidip onlara iyice baktı. Babam, Gu ailesinin avlusundan çıktıktan sonra uyanmıştı. Terzinin önündeki cesedi görür görmez de tüm mahmurluğunu atmıştı üzerinden. Yol kenarındaki cesetleri gördükten sonra da uykunun zerresi kalmamıştı gözlerinde. Bir cesedin insanın mahmurluğunu üzerinden atabileceği ortaya çıkmış oldu böylece. Kan kokusu da aynı etkiyi gösteriyordu. Sinek kovucunun sivrisinekleri uzaklaştırması gibi. "Bu olanları köy muhtarına anlatmalıyız. Kasabanın belediye başkanına atlatmalıyız. Hemen kasabadaki karakola gidip durumu bildirmeli, bu işle polisin ilgilenmesini sağlamalıyız." Babam aslında beni eve götürmek istiyordu ama dörtyol ağzına vardığımızda fikrini değiştirdi. Beni köy muhtarının evine götürecekti. Hızlı hızlı yürürken uyurgezerleri bir bir ardımızda bıraktık. Sürü sürü üzerimize geliyorlardı. Sık ağaçlı bir ormanda ilerliyorduk sanki. Dizlerini iyice yukarıya kaldırıyor, sonra yavaş yavaş yere indiriyorlardı. Dizler yavaşça iniyor, sonra hızla kalkıyordu. Çok garip bir tempo tutturmuşlardı, çoğu tökezliyor ama çok azı yere düşüyordu. Önünü göremediğinden yere düşüp hemen ardından uyananlar da vardı az da olsa.

Saatin gecenin kaçı olduğunu bilmiyordum. Dördüncü iki saate girmiş olmalıydık, horozların öttüğü saate. Gecenin biri ila üçü arasında bir yerde. Muhtarın evine giderken setin üzerindeki yazı stüdyosundan dönen komşumuzla karşılaştık. Kom-

şumuz da uyurgezer olmuştu galiba, sokağın bir ucundan diğer ucuna acelesi varmış gibi yürüyordu, onun adımları da o tuhaf tempoyu tutturmuştu. Gömleğini beline sıkıştırmıştı, o kadar düzgün giyinmişti ki sokaktaki diğer uyurgezerlerle alakası yoktu. Ayaklarında bir çift deri terlik vardı, az önce tuvalete gitmek için uyanmış da yataktan çıkınca ayağına terlik geçirmişti sanki. Sonra işte yürüye yürüye kasabaya varmıştı. Evine gidiyordu. Hiç konuşmadı, yüzü hiç kimsenin okumadığı, yazım hatalarıyla dolu bir kitap gibiydi. Yanımdan geçerken ona yüksek sesle seslendim. "Yan Amca, bir şey mi oldu? Kasabaya geri dönmüşsün." Beni görmezden gelip yoluna devam etti. Rüyasında, evine doğru yürümeye devam ediyordu.

Böylece yazarın da uyurgezer olabileceği ortaya çıktı. Belki de bu toplu histeri ona da bulaşmıştı. Babamın elini çekiştirip Yan Amca'yı işaret ettim. Babam yürüyebilen bir ağaca bakıyormuş gibi baktı ona. O ağacın sokağın bir tarafından diğer tarafına geçmesini izledi. "Onun da uyurgezer olması inanılmaz bir şey, gerçekten de inanılmaz, tek kelimeyle inanılmaz!" Babam bunu söylerken bir yandan da beni muhtarın evine doğru sürüklüyordu. Biz muhtarı bulunca insanlar da uyurgezerliği bırakacaktı sanki. Gündüzü gündüz, geceyi de gece yapacaktı sanki. İnsanlar neyi ne zaman yapmak istiyorlarsa o zaman yaparlardı. Uyurgezerlik bir yere çağrılmak ya da bir şeyin size bulaşması gibidir, hatta yazarların bile bundan kaçarı yoktur. Kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde yaşayan insanlara bile bulaşmıştı. Belki de bu uyurgezerlik sadece Gaotian köyü, Gaotian kasabası ve Funiu Sıradağları'nı etkilememişti. Belki de bütün ilçeyi, bütün eyaleti, hatta bütün ülkeyi etkilemiş olabilirdi. Belki de o gece dünyadaki uyuyan insanların hepsi uyurgezer olmuşlardı. Sadece babamla ben uyanıktık. Hırsızlar uyumamıştı. Haydutlar da. Yol boyunca babamla sanki kendi kendimize konuşuyormuş gibi birbirimize mırıldanıp durduk. Babamın yüzüne bakmak için adımlarımı hızlandırdım. Babam kafamı okşadı. "Baban bir daha uyumayacak." Babamın zihni su gibi berraktı, yüzünde uykudan eser bile yoktu. Babamın

uykulu olmaması bir eziyetti aslında. Uykulu olmayanlar uyurgezerleri görmezden gelemezler. Yolda dimdik yürüyenlerin yol kenarına düşmüş olanları görmezden gelemediği gibi. Kolundan tutup kaldırman gerekir. Bir şey düşürmüşlerse yerden toplamalarına yardım etmen gerekir. Arada düştüğü gibi yuvarlanıp giden bir sürü şey de olur tabii. Düşürdükleri şeyi aramalarına yardım ederken insanın bulduğu bir şeyi kendi cebine indirmesi de yaygın bir durumdur. Mesela benim yolda yürürken bulduğum bir sürü şeyi alıp eve götürmüşlüğüm vardır. Bir tencere. Bir paket süt. Bir biberon. Bir de hırsızların düşürdüğü çalıntı giysiler ve deri ayakkabılar. Ayrıca buğday hasadı için kullanılan bir tırpan ve hasadı koymak için kullanılan bir çuval.

Köy muhtarının evi, anacaddenin üzerindeki ikinci hutong'un girişindeydi. Üç katlı yeni bir evdi. Evin kırmızı tuğlalarıyla kırmızı kiremitleri gece gündüz yanan bir şenlik ateşini andırıyordu. İki metre yüksekliğinde bir avlu duvarı ve çatısında büyük altın sarısı harflerle Gong Malikânesi yazan, eski tuğlalardan yapılmış, yine iki metre yüksekliğinde kemerli bir avlu kapısı vardı. Kemerin altındaki büyük ampuller, muhtarın sokağın ortasında durup yoldan geçenlere küfreden karısının gözlerini andırıyordu. Babamla ben muhtarın evine varmıştık işte. Tam da kapıyı çalmak üzereyken kapının açık olduğunu fark ettik. Işıklar avluyu gündüz gibi aydınlatıyordu. Evin içi de gündüz gibi aydınlatılmıştı. Gece yarısını çoktan geçmiş ve hatta gecenin ikinci yarısına girmiş olmamıza rağmen, muhtarla karısı henüz uyumamışlardı. Muhtarla karısı bir yandan yemek pişirip meze hazırlıyor bir yandan da içki içiyorlardı. Evin içini doldurmuş olan alkol kokusu avluya, oradan da sokağa yayılıyordu. Avludaki armut ve elma ağaçlarının meyveleri ışığın altında dallardan sarkan çekiçlere benziyordu. Sivrisinekler yorulmak nedir bilmeden uçuşuyordu. Güveler uçmaktan yorulmuştu. Ellili yaşlarındaki muhtar içkisini yudumlarken bir yandan da sivrisinekleri kovalıyordu. Ne şişman ne de zayıf olan muhtar biraz kamburdu. O kederli yüzü toz tutmuş, kalın bir tahta parçasını andırıyordu. Evin du-

varlarında çeşitli tanrılara ait resimlerle manzara resimleri asılıydı. Deng Xiaoping'in portresi asılıydı. Mao Zedong'un portresi asılıydı. Muhtarın gölgesi ikinci portrenin üzerine düşüyordu. İki oda arasındaki duvarda asılı olan ve Okyanusu Aşan Sekiz Ölümsüz'ü tasvir eden muazzam bir tablo tüm duvarı masmavi bir denizmiş gibi gösteriyordu. Muhtar içkisini işte o denizin kenarında yudumluyordu. Küçük kadehini dudaklarına doğru kaldırdığında okyanus dalgalarını andıran bir ıslık sesi çıkarıyordu. Yemek çubukları kâsenin kenarına çarptığında sahile vuran kürekler gibi ses çıkarıyordu. "Hay anasını, kapıyı açmıyorsun. Kapıyı açmamaya nasıl cüret edersin?" İçki içerken kendi kendine yakınıp duruyordu. "Seni kıracak bir şey yapmadım ki. Sana bu kadar iyi davranmama, kapıyı açman için o kadar dil dökmeme rağmen yine de kapıyı açmıyorsun bana!" Karısı mutfaktan bir tabak Frenk soğanlı yumurta getirdi. Gömleğinin düğmeleri yarıya kadar açılmıştı. Ortaya çıkan memeleri tohuma kaçmış patlıcanı andırıyordu. Babamla benim yanımızdan iki direğin önünden geçiyormuş gibi geçti. Frenk soğanı yeşildi. Yumurta altın sarısı. Kadının henüz ellisine varmamış olan o kırmızı-kahverengi yüzü bir kat kurumuş boyaya benziyordu. "Gong Tianming, Frenk soğanlı çırpılmış yumurta yaptım sana. Şimdi söyle bakalım, ben mi yoksa o dul kadın mı daha iyi davranıyor sana?" O küçük masada oturan muhtarın karşısına oturdu. Kendine bir kadeh içki koydu. Kadehini kaldırdı. "O dul kadının gençliğinden başka benden iyi bir tarafı olduğunu sanmıyorum. O dul kadının sana olan tavrının gerçek mi yoksa sahte mi olduğuna artık sen karar vereceksin! Sadece seni dışarı sepetlemekle kalmadı, aynı zamanda yüzüne tokat bile attı." Çırpılmış yumurta tabağını muhtarın önüne itti. "Al, şundan ye biraz. Bu yeşil Frenk soğanları o dul kadının etinin yağsız kısmı. Bu sarı yumurta da yağlı kısımları. Bu yemeğin adı yağlı domuz etli dul kavurması." Muhtarın önüne bir kâse çorba koydu. "Bu, dul kadın kaburgası çorbası... Bu, dul kadın dilinden hazırlanan soğuk bir meze... Bu, sarımsak soslu dul kadın memesi... Ye onu. İç onu. Böylece hem benim öfkem

hem de senin sinirin geçecek." Muhtar başını kaldırıp karısına baktı. Muhtarın yüzündeki küskünlüğe bir de çaresizlikle aptallık eklenmişti şimdi. Sonunda kadehini kaldırıp karısıyla kadeh tokuşturdu. Karısının o bir kat kurumuş boyayı andıran yüzüne tek kelime bile etmeden baktı, sonra yemek çubuklarını eline alıp o dul kadının Frenk soğanlı çırpılmış yumurta tabağındaki yağlı ve yağsız etlerinin içine daldırdı.

Babamla ben muhtarın uyurgezer olduğunu hemen anlamıştık. Karısı da rüyalar âlemindeydi tabii. Uykularında yiyip içiyor, bir yandan da birbirlerinden yakınıyorlardı. Birinci kattaki salonun kapısında kanlı bir ağız gibi açmış iki saksı Çin gülü vardı. O gece, muhtarla karısı çamur ya da kan dolu bir havuzun içinde boğulmuş gibi yemeklerin, çiçeklerin ve içkilerin kokusuna boğulmuşlardı. Muhtarın salonunun girişinde durmuş, neredeyse otuz yıldır beraber olan bu iki yüze baktım, ikiye ayrılmış otuz yıllık bir tahta parçası gibi önümde dikiliyorlardı.

"İkiniz de uyurgezer olmuşsunuz!" Babam öne doğru birkaç adım attı.

"İkiniz de uyurgezer olmuşsunuz, ya yüzünüzü yıkayın ya da birer bardak çay için, bunu yaparsanız uyanacaksınız." Babam muhtarın salonuna girip o ikisinin içki içtikleri küçük masanın yanında durdu. "Muhtar, uyanman lazım! Bu gece bu köydeki hiç kimsenin uyumaması için bir yol bulmalısın. Uykuya dalar dalmaz uyurgezerliğe başlayacaklar. Uyurgezerliğe başladıklarında da çok kötü şeyler olacak. Birkaç kişi çoktan öldü bile. Hatta onlarca ölü var. Kimi nehre atlayıp intihar etti. Kimi hem soyuldu hem de soyulduktan sonra dövülerek öldürüldü. Bu ölüm kalım meselesiyle ilgilenmezsen, tüm köy ve kasaba karışacak. Hem de bir kazan pirinç lapası gibi karışacak." Bunu söyledikten sonra muhtarın yüz yıkama kabını aramaya gitti. Yarım kap suyla geri döndü. "Hadi yüzünü yıka! Yüzünü yıka ki uyanasın, uyan ki köyün işleriyle ilgilen hemen! Köylülerin birer birer gözünün önünde ölmesine izin veremezsin!"

Babam, yüz yıkama kabını muhtarın ayaklarının dibine bı-

raktı. Muhtar önce kaba, sonra babama baktıktan sonra kendine bir kadeh içki daha doldurdu. "Ben de senin Wang Erxiang olduğunu sanmıştım. Değilmişsin meğer. Wang Erxiang değilsen ne diye elimi yüzümü yıkamamı istiyorsun benden? Yok içecekmişim. Yok biraz daha yeseymişim." Babam muhtarın karısına döndü. "Yenge, şu muhtarın yüzünü yıkayıver be!" Gözlerini, muhtarın karısının vücuduna dikmişti, sonra hemen uzaklaştırdı bakışlarını. Kadının memeleri gerçekten de tohuma kaçmış, pörsümüş ve sarkmış iki patlıcanı andırıyordu.

"Hadi muhtarın yüzünü yıka. Kendininkini de yıka.

"Köy ve kasabada çok kötü şeyler oluyor, hayat memat meselesi bu, muhtar bir an önce bu işe el atmazsa olmaz. Eğer onlarla ilgilenmezse insanlar birbiri ardına ölecek!

"Önce kendi yüzünü yıka da uyan, sonra muhtarın yüzünü yıkarsın. Ey, yemek yemeği bırak şimdi, önce bir yüzünü yıka da uyan, sonra da muhtarın yüzünü yıkarsın."

Babam bir yandan konuşuyor bir yandan da orada başlarında bekliyordu. Muhtarla karısı sanki yanlarında kimse yokmuş gibi yiyip içmeye devam ettiler. Babam sonunda muhtarın yüzünü kendi yıkamaya yeltenince birden öfkelendi muhtar. Öfkeyle ayağa kalkıp elindeki yemek çubuklarını yere fırlattı. "Hay anasını sattığımın, sen kim olduğunu sanıyorsun da gelip benim yüzüme dokunmaya cüret ediyorsun? Karım olduğunu mu sanıyorsun? Wang Erxiang olduğunu mu sanıyorsun yoksa? Başka bir hamle daha yaparsan, karıma seni Wang Erxiang'ı kızarttığı gibi kızarttırır, sonra da içkinin yanına meze yaparım!" Bunu çok güçlü bir sesle söylemişti. Yüzü öyle öfke ve öyle gurur doluydu ki altındaki tabureyi alıp babamın vücuduyla kafasına çalmak istiyordu sanki.

Babam şaşkınlıktan dondu kaldı öyle. "Tianbao'yum ben, tanımadın mı beni?"

Babam bir adım geri çekildi. "Çelenk satan Li Tianbao'yum ben. Ben uyanığım, sense rüya görüyorsun."

"Siktir git!" Muhtar yeniden masaya oturdu. Kendine bir kadeh daha içki koydu. Yemek çubuklarını yerden aldı, çubukların

üzerindeki tozu silmeden önündeki soğuk meze kâselerinden birinin içine daldırdı. Onu izleyen karısı gülmeye başladı. Kadın babama bakarken de gülüyordu. "Uyurgezer olduğumuzu mu söylüyorsun sen bize? Asıl kendi yüzüne bak sen, gözlerinden şu duvar kalınlığında uyku akıyor, evine gidip zıbaracağına gecenin bir körü bizim eve gelmiş ne yaptığını sanıyorsun? Gecenin bir körü olmuş, rahat bıraksana kocamı! Köyün muhtarı o, sizin evde uzun süreli ya da yarı zamanlı çalışan bir işçi değil ki gecenin bir yarısı gelip de çağırasın! Ya sana ne demeli? Ye babam ye. İç babam iç. Yok, bu et o dul kadının buduymuş. Yok, şu et o dul kadının göğsüymüş. Yok, o kadını yiyormuş. Yok, o kadını içiyormuş. Onu yiyip içtiğini söylemen onunla yatmanla aynı şey! Onu böyle hararetli hararetli düşünmene gerek yok." Karısı, bunları kocasının iyiliği için söylediğini sanıyordu. Ama muhtar kadehini kaldırmış, buz gibi gözlerle karısına bakıyordu. Karısından nefret ettiği belliydi. Karısı hemen başını çevirdi, sesi de fısıltıya dönüşmüştü. Yumuşacık olmuştu.

"Biri sana kapıyı açmadıysa suçlusu ben miyim yani?"

"Biri seni kapı dışarı edip üzerine bir de tokat attıysa suçlusu ben miyim yani?"

Babamla ben muhtarın evinden çıktık. Onun evindeki rüyanın içinden çıkmıştık. Gece, hâlâ onu bıraktığımız gibiydi. Her yerden ayak sesleri ve mırıldanmalar geliyordu. Gizem ve endişe, hava gibi gecenin her yerine sızmıştı. Her ağacın arkasında saklanan biri vardı sanki. Her duvarın köşesinde biri saklanıyordu sanki. Nedense anacaddedeki tüm sokak lambaları aniden söndü. Kasabadaki bütün sokak lambaları söndü. Sokak lambalarının gecenin biri ila üçü arasında söndürülmesi gerektiğini söyleyen uygulama yüzünden mi böyle olmuştu yoksa lambaları uyurgezer hırsızlar mı parçalamıştı hiç bilmiyordum. Sokak kapkara bir çarşaf gibi önümde uzanıyordu. Daha sapa olan hutong'larsa zifiri bir karanlığa bürünmüştü. Karanlık gecenin içindeki görünmez ayak sesleri daha net duyuluyor ve daha çok kulak tırmalıyordu. Net olduğu kadar belirsizdi de.

Gece hırsızlar ve haydutlar için güzel bir gece oldu.

Kasaba hırsızlar ve haydutlar için iyi bir kasaba oldu.

Tüm dünya hırsızlar ve haydutlar için ideal bir dünya hâline geldi.

Babam elimi tuttu. "Elektrikler kesildi, sakın korkma!" Karanlığın içinde babama doğru başımı salladım. Ama sol elini daha sıkı tutuyordum şimdi. Babamın parmakları çelenk yapmak için her gün bambu kesmekten kumtaşından yapılmış ayakkabı tabanı kadar sertti. Geri döndük. Karanlığın içinde el yordamıyla birkaç adım attıktan sonra yıldızları ve gecenin ışıklarını görebildik. Ayaklarımızın altındaki yolun çamurlu bir parıltı yaydığını fark ettim. Yürümeye devam ettik. Bizi takip eden ayak sesleri duyduk. Birden durup ardımıza döndük. O ayak seslerinin yaklaşmasını beklemeden nazik bir şekilde seslendi babam. "Ey... Her kimsen, istediğini yapabilirsin, oğlumla ben hiçbir şey görmedik. Kimseye de bir şey söylemeyeceğiz." Ama karanlık gölge yine de bize doğru geliyordu. Adımları giderek daha da hızlanıyordu.

"Siz ikiniz, her kimseniz, az önce evime gelen siz miydiniz?

"Evime gelenler siz ikiniz olmalısınız."

Meğer köyün muhtarıymış o gelen.

Hem evinden hem de rüyalar âleminden çıkan muhtar bizim peşimize düşmüştü. Elinde bir el feneri vardı, feneri bir süre babamla benim üzerime tuttu. Sonra söndürdü. Karanlığın içinde dikiliyordu. Karanlıkta bir şeyler düşünüyordu sanki. "Muhtar Gong, evde çayınız varsa yengeye söyle de biraz çay demlesin sana. Yoksa, Niannian'ı eve yollayayım da bir kâse çay getirsin sana." Muhtar cevap vermedi. Bir süre sonra aniden konuşmaya başladı. "Az önce çok uykuluydum ve kafam karışmıştı. Ama şimdi uykum açıldı biraz, beynimde bir delik açıldı sanki. Az önce bizim evdeyken, köyde sadece bir değil, çok sayıda ölüm olduğunu mu söylüyordun sen?"

"A, evet, gerçekten de çok sayıda. Hepsi de ya uyurgezerlik sırasında öldü ya da dövülerek öldürüldü, bu yüzden bir an önce uyanmalı ve bu işe el atmalısın."

Gece ürkütücü bir şekilde sessizdi. Bu ürkütücü sessizliğin içinde sıcaktan bunalmış insanlar da vardı. Babamın konuşurkenki endişesini ve elinin terini hissediyordum. Muhtar hiç de endişelenmiş gibi değildi. Adamın yüzü karanlığın derinliklerine karışmıştı. Karanlığın derinliklerde yüzü yokmuş gibi görünüyordu, sadece bir direk misali önümüzde duran gövdesi vardı sanki. Orada çok uzun bir süre sessizce dikildi. "Li Tianbao, senin çelenk ve kefen sattığını göz önünde bulundurursak, ölen insanların üzerinden bir servet kazanabilirsin. Servet dediğime bakma, o kadar da değil. Kazanacağından daha fazlasını veririm ben sana. Ama bir şartım var, bu gece bana yardım edeceksin, tamam mı?

"Git biraz zehir al. Hazır oğlumun ailesi de evde yokken... Hazır tüm kasaba uyurgezerliğe başlamışken, gidip karımın kadehine ya da çorba kâsesine biraz zehir koymanı istiyorum senden, böylece Erxiang ile evlenebilirim, olur mu?"

Muhtar bunu söyledikten sonra olduğu yerde hiç kıpırdamadan durdu. Gözlerini dikmiş, babamla bana bakıyordu. Gözlerini dikmiş, göremediği bir şeye bakıyordu sanki. Babamın avucunda biriken ter damlamaya başladı. Babamın o sıcak elleri önce soğuk bir sıvı havuzuna, sonra da buz gibi bir hava kütlesine dönüştü. "Muhtar, ne diyorsun sen? Ben, Tianbao, benden istediğin şeyi nasıl yapabilirim? Kasabadaki uyurgezerlerin başına bir şey gelmesinden korktuğum için seni aramaya geldim... Sen ne yapıyorsan onu yapmaya devam et, ben bir koşu eve gidip bahsettiğim o çaydan getireyim sana." Babam bunu söylerken beni kolumdan çekip muhtarın yanından uzaklaştırdı, sonra eve doğru yola koyulduk. Önce küçük adımlar atıyorduk, sonra büyük adımlar atmaya başladık. Tam tırısa geçmiştik ki babam arkamızdan gelen karanlık gölgeye baktı ve hemen yavaşladı.

"Muhtar, evine dönsene, bu dünyada yaşamak hiç de öyle kolay bir şey değil. Geri döndüğümde sana bir kâse çay getireceğim."

Muhtar olduğu yerde durdu, tek kelime bile etmedi. Bir süre sonra muhtarın ardımızdan gelen sesini duyduk yine. "Erxiang'dan gerçekten hoşlanıyorum, bana ne yapmamı önerir-

sin peki? Söyle, ne yapayım?" Ses tonu sıcak, endişeli ve çaresizdi. O sıcaklığın içinde biraz sevecenlik de vardı sanki. Rüyadan gerçekten uyanıp uyanmadığını ya da hâlâ rüyalar âleminde olup olmadığı belli olmuyordu. Babam sadece beni eve sürüklemeye odaklanmıştı, ardına dönüp jest yapar gibi birkaç şey söyledi yine. "Muhtar Gong, evine dön artık, kasabada ağzı benden, Li Tianbao'dan daha sıkı olan hiç kimse yok. Geri döndüğümde uyanman için çay getireceğim sana."

Sonra muhtarın evine doğru yürüyen ayak seslerini duyduk. Karısını öldürüp öldürmemek ve Erxiang ile evlenip evlenmek konusunda bir türlü karar veremiyormuş gibi aheste aheste yürüyordu.

2. (02.22-02.35)

Kasabada bir tane polis karakolu vardı.

Karakol, kasabanın belediye binasının karşısındaki bir avlunun içindeydi. Avluda ağaçlar, lambalar ve vantilatörler vardı. Polislerin hepsi serinlikte uyumak için avluya çıkmıştı. Lambaların çamur sarısı ışığı avluyu çamur sarısı gibi parlayan bir göle çevirmişti. Avlu kapısının demir parmaklıkları vardı. Parmaklıklardan tırmanıp avlunun içine baktığımda ceset taşıma tahtası gibi yan yana konmuş beş tane bambu karyola olduğunu gördüm. Ama karyolalarda yatanlar yaşıyordu. Kışladaki askerler gibi karyolalarda uyuyan beş kasaba polisi birbiri ardına uyanıp karyolalara oturdu. Asker gibi postallarını giyip topuklarının üzerinde döndükten sonra avlunun arkasındaki duvara doğru yürüdüler. Duvarın yanına geldiklerinde çüklerini çıkarıp duvara işediler. Şarıl şarıl bir ses. Kasabanın dışındaki nehir bu avlunun içinden geçiyordu sanki. Çişini edenler orada durup diğerlerinin işini bitirmesini bekledi, bir elleri hâlâ çüklerini tutuyordu. Beşi de işini bitirmişti. İçlerinden biri, belki de amirleriydi bu, bir şeyler söyledi. Beşi birden emir almış gibi çüklerini aynı anda sallayıp son damlaları da silkelediler.

Temizlendikten sonra hepsi birden ardına dönüp nizami bir şekilde yürümeye başladı.

Nizami bir şekilde postallarını çıkarıp uyumak için uzandılar. Nefes alıp verişleriyle horlamaları bir kanalın içinden geçen sular gibi avluya yayıldı.

"Kasabada ölümcül bir olay meydana geldi, hiçbir şey yapmayacak mısınız? Ölümcül bir olay meydana geldi, hiçbir şey yapmayacak mısınız?" Babamla ben kapının demir parmaklıklarından içeriye doğru bağırdık. Üç polis memuru aynı anda oturur pozisyona geçip kapıya bir tuğla parçası fırlatır gibi hep bir ağızdan bir küfür savurdu. "Siktirin gidin! Gecenin bir körü şamata çıkarmak için mi geldiniz buraya, sizi içeriye tıkmamızı mı istiyorsunuz yoksa? Tutuklanmak mı istiyorsunuz?" Küfrettikten sonra aynı anda, yine nizami bir şekilde, o çelik sertliğindeki vücutlarını küt diye karyolalarına bıraktılar, çarpma ânında çıkan ses bir çelengin aynı anda kırılan bambu parçalarını andıran bir sesle gecenin karanlığında yankılandı.

Sonra sessizlik çöktü yine. Hemen ardından da ritmik bir diş gıcırdaması başladı.

3. (02.35-03.00)

Kasaba belediyesinin yönetim kadrosu da uyurgezerliğe başlamıştı.

Dört bir yana dağılmış bir hâlde uykuda geziyorlardı. Sadece ampuller ve floresan lambalar uyanıktı ve parlıyorlardı. Belediyenin avlusuna döşenmiş eski tuğlaların üzerindeki çatlaklar bile net bir şekilde görülüyordu. Bu çatlaklara düşen bir iğneyi bile ilk bakışta görebilirdiniz. Işığın etrafında sivrisinekler uçuşuyordu. Işığın etrafında güveler de uçuşuyordu. Karanlıkla ışık arasında kalan asma çardağı gizemli bir ışık ve gölge oyunu oynuyordu. Belediye binası yüz yıllıktı. Tuğla ve kiremitleriyle bir tapınağı andırıyordu. Pekin'deki Yasak Şehir'i de andırıyordu. Cumhuriyet döneminde toprak ağasının birine ait bir konaktı burası aslında. Sonradan kasabanın belediye binasına dönüştü-

rülmüştü. Konağın odaları bir sürü kişiye ofislik yapmıştı. Belediye başkanı üzerine belediye başkanı gelmiş, her biri yanında kendi maiyetini getirmiş, hepsi de bir güzel keyfini sürmüştü bu tuğla ve kiremitten yapılmış konağın. Gazete okumuşlar. Resmi belgeleri incelemişler. Toplantılar yapmışlardı. Kasabanın yetkisi altındaki köyleri ve Funiu Sıradağları'nda olan biten her şeyi denetlemişlerdi. Ama bu gece kasaba belediyesinin yönetim kadrosu da uyurgezerliğe başlamıştı işte. Belediye başkanı uykusunda geziyordu. Belediye Başkanı Fu uykusunda geziyordu. Hem belediye başkanı hem de yardımcısı uykuda gezmeye başlamıştı. Bu tuğla ve kiremitten yapılmış belediye binasının içindeki ister önemli ister önemsiz olsun bütün şahsiyetler belediye başkanının buyruğuna uyup uyurgezerliğe başlamıştı.

Uykuda gezinirken, bir imparatorun devlet işlerine iştirak etmesini anlatan tarihi bir sahneyi canlandırıyorlardı. İki hafta kadar önce bir tiyatro topluluğu kasaba gelip *Yang Ailesi'nin Generalleri*[1] ve *Yargıç Bao'nun Davaları*[2] adlı saray operalarını sahnelemişlerdi. O operalarda kullanılan kostümler bu geceye cuk oturmuştu. Belediye başkanı imparatorun cübbesini giymişti. Yardımcısı da sadrazamın cübbesini giyiyordu. İmparatorun cübbesinde ipekle işlenmiş ejderha ve Anka kuşu motifleri vardı. Eteğinin kenarları sırma işlemeliydi. Yenleri pantolon paçası kadar genişti. Hem imparatorun hem de sadrazamın cübbesinin altın bordürleri ve kırmızı kuşakları vardı. İmparatoriçe ve cariyelerin giysileri yeşim taşları ve değerli taşlarla süslenmişti. Işıl ışıldılar. Pırıl pırıldılar. Zaman zaman yeşimle altının çarpışmasından doğan bir ses yükseliyordu. O gece, belediye binasının girişi ve toplantı salonu o eski hanedanların imparatorluk saraylarına dönüşmüştü. Belediye başkanı ve belediye başkan yardımcısı dışında kalan kasabanın diğer yetkilileri rütbe sırasına göre

1 Song Hanedanı döneminde (960-1279) yaşamış Yang sülalesinin Çin'i yabancı askeri güçlere karşı korumak için kendi hayatlarını feda etmelerini anlatan bir opera. *–çn*

2 Song Hanedanı döneminde yaşamış bir politikacı olan Bao Zheng (999-1062) Çin'de adaletin simgesi olarak görülür. Hayatı pek çok roman, opera ve filme konu olmuştur. *–çn*

askeri ya da sivil üniformalar giyiyorlardı. Kasabanın ulaklarıyla aşçıları yüksek bir terfi almış gibi harem ağası ya da memur kıyafeti içinde dolaşıyorlardı. Tek kelimeyle muhteşem görünüyorlardı. Kıyafetleri ışıltılı mücevherlerle kaplıydı. Lambalar ışıl ışıl yanıyordu. O parlaklık yetmemiş gibi bir de kapının ağzına bir sıra da kırmızı fener asılmıştı. Belediye binasını temizlemekten sorumlu olan işçiler, toplantı salonunun girişinde, bakanların hemen yanı başında, ellerinde "sessiz olun" yazan tabelalarla duran memurlara dönüşmüştü. Belediyenin radyo istasyonunun kadın spikerleri imparatoriçelere ya da prenseslere dönüşmüştü. Ellerindeki yelpazelerle imparatoru yelleyen saray kadınlarına dönüşmüşlerdi. Havaya ciddi bir sessizlik hâkimdi. Herkes bir havaya girmişti. Gözlerinden uyku akması bir yana, uyanık kalmak için büyük bir mücadele veriliyordu, herkesin yüzünden merak ve hayranlık okunuyordu. Her gece uyumadan önce bir şeyler dinlemek, bir şeyler izlemek veya bir şeyler yapmak için çaba harcayan insanlara benziyorlardı. Bakanlar ve generaller, belediye başkanı imparatorun önünde diz çökmüşlerdi. Belediye başkanı ejderha şeklindeki tahtında oturuyordu. Ejderha tahtının önünde saray operalarının sahnesinde kullanılan kenarları altın kakmalı, oyma bir masa vardı. Masanın üzerinde sarı ipeğe sarılmış, yeşim taşından yapılmış, büyük bir imparatorluk mührü vardı. Yeşim mühür masanın ortasına yerleştirilmişti, mührün her iki yanında birer kalemlik, birer yazı fırçası ve birer tane kapaklı küçük çay fincanı vardı. Saray kadınları belediye başkanına kırlangıç yuvası ve besin değeri yüksek olan gümüş kulak[1] mantarı çorbası getirdiler. Belediye başkanı çorba kâsesine nedense biraz rahatsız olmuş gibi baktı. Elini çekilebilirsiniz anlamında şöyle bir salladı. Saray kadınları telaşla geri çekildiler. "Konuşabilirsiniz, bu dünyanın en büyük sorunları öyle diz çökmekle çözülmez." Belediye başkanının sözcükleri vurgulama şekli imparatorunkiyle aynıydı. Yavaş yavaş konuşuyordu. Biraz da sinirlenmiş gibi. Sadrazamla bakanlar gözlerinin ucuyla imparatorun

1 Tremella fuciformis, Çin tıbbı ve mutfağında sık kullanılan, jelatinimsi bir mantar türü. –*çn*

yüzündeki ifadeyi inceliyorlardı. İmparatorun kâseyi kaldırıp o besleyici çorbadan bir yudum içmesini izlediler. İmparatorun iyi bir gününe denk gelmişlerdi. Bunu görünce içleri ferahladı. "Herkes otursun. Yerleştikten sonra teker teker rapor vermenizi istiyorum sizden." Bu cümlenin ardından sadrazam, bakanlar ve subaylar hep birlikte ayağa kalkıp imparatorun önünde eğildiler, cübbelerinin yenlerini sallayıp hep bir ağızdan "Teşekkürler, İmparator Hazretleri!" diye bağırdılar. Sonra kimi ayakta durarak kimi de oturarak imparatorun tahtının önüne ya da iki yanına sıralandı.

"Önce kim konuşmak ister? Sadrazam, önce sen başla. Bu ay Jiangnan'a yaptığın seyahat sırasında gördüklerini, duyduklarını ve orada yaptığın araştırmaları anlat bakalım."

Belediye başkan yardımcısı telaşla öne çıktı, saygıyla eğildi ve âdet olduğu üzere yenlerini salladı. "Ah! Sonsuz ve asil merhametiniz için çok teşekkür ederim, sayın imparator hazretleri! Bendeniz bir aydan fazla bir süredir güneydeydim. Shandong'dan geçtim. Xuzhou'ya gittim. Sonra bir tekneye atlayıp Nanjing'den başlayarak kanal boyunca sırasıyla Wuxi, Yangzhou, Suzhou, Changshu'ya uğrayıp ta Hangzhou'ya kadar indim. Bendeniz nereye gidersem gideyim hep gizlilik içinde seyahat ettim, ne gittiğim yerin yerel yetkililerine ne de oranın halkına bir rahatsızlık verdim. Gittiğim her yerde huzur ve refah buldum, halk zenginlik içinde yaşıyordu, imparator hazretlerine minnettarlığını ifade etmeyen kimse yoktu, herkes 'İmparatorumuz çok yaşa! Çok yaşa, çok yaşa, imparatorumuz çok çok yaşa!' diye bağırıyordu."

Bunu duyan imparator elinin tersini salladı. "Hep aynı terane! Bu teraneleri çok işittik!" Böyle diyordu ama yüzü de gülüyordu imparatorun. Gözleri neşeyle dolmuştu. "Ama bu sözlerin yine de söylenmesi gerekiyordu, Pekin'den Jiangnan'a ulaşım çok kolay değil, yayan gidilirse uzun ve meşakkatli bir yolculuktur ve hatta at sırtında bile bir aydan fazla sürer, zor ve yorucudur. Seni biraz istirahat etmen için ailenle birlikte Chengde Yazlık Sarayı'na tatile göndereyim." Yine elini sallayıp sadrazama çekilebileceğini işaret etti. Belediye başkanı daha sonra iki yanında

duran bakanlara el etti. "Vali Li, sınırdan döneli birkaç gün olmuştur, sınırdaki durumu anlat bana biraz. Kuzeybatıdaki durumu ve oradakilerin yaşadığı zorlukları anlat da dinleyelim." Kasabanın Silahlı Kuvvetler Departmanı'nın Müdür Yardımcısı Li Chuang öne çıkıp yenlerini bir güzel savurdu. Yere çömeldi. Başını kaldırdı. Sesi çan kadar gürdü. "Sonsuz ve asil merhametiniz sayesinde, sayın imparator hazretleri, sınırdaki vaziyeti incelemek üzere kuzeybatıya gönderildim bendeniz. Üç yıl önce sınırda savaş çıkmış, ortalık iyice karışmıştı, durmadan yeni çatışmalar baş gösteriyor, halk çok büyük bir geçim sıkıntısı yaşıyordu, vali olarak gittiğim her yerde açlığın ve doğal felaketlerin kurbanı olmuş sayısız insan gördüm, çoğu zaman savaş atlarımızın yolunu kesip yiyecek ve su dileniyorlardı. Sınıra yakın yaşayan Hunlar da saldırı üstüne saldırı yapıyordu. Geceleri saldırıp talan ediyor, gündüzleri yağmalayıp ele geçiriyorlardı. Özellikle hasat mevsiminde daha da vicdansızlaşıyorlardı. At üstünde ok atıyor. Yakıp yıkıyor, öldürüp yağmalıyor. Kadınlara tecavüz ediyorlardı. Bunun sonucunda sınırda yaşayanların çiftçilik yapmaya ne gönlü ne de mecali kaldı, yiyecek tahılları yoktu. Halkın çoğu tarla ve evlerini terk edip sınırdan içeriye doğru çekildi. Ama imparator hazretleri, bendenizi oraya gönderdikten sonra, imparatorumuzun fermanında buyrulduğu üzere barışı önce dış bölgelere, sonra da iç bölgelere getirdim ben, sınırı koruduk, düşmana karşı sert bir mücadele verdik. Zayiat vermeden savaş da olmaz, ölüm ve yaralanmalarla sonuçlanmayan tek bir savaş olmadı. Ama askerlerimiz hiçbir savaşta geri çekilmedi. Ast üst demeden bütün ordu tek yürek olup azimle çarpıştı, hayatta kalmak için geri çekilmek yerine savaş alanında ölmeyi tercih etti hepsi. Vali olarak bendeniz liderlik ettim onlara. Üzerimize saldırdıklarında sel sularını nasıl durdurduysak öyle zaptettik onları. Qilian Sıradağları'nda[1] yaptığımız savaşta üç kere okla vuruldum, aldığım yaralara rağmen bir an olsun terk etmedim cepheyi. Üç gün üç gece boyunca ne atımdan indim ne de kılıcı-

1 Çin'in kuzeybatısında yer alan bir sıradağ. Eski tarihi metinlerde Tanrı Dağları ile ilişkilendirilir. *–çn*

mı bıraktım elimden. At sırtında yemek yedim. Eyerin üstünde uyudum. Sonunda, düşmanı yenmeyi başardık ve Hunları altmış kilometreden fazla geri çekilmeye zorladık. Bu Qilian savaşından sonra kırılmış bir bambu nasıl kolayca ortadan ikiye yarılırsa kuzeybatıda savaştığımız cepheler de önümüzde öyle açılıverdi işte, bütün savaşları kazandık. Diğer taraftan, düşman her çatışmayı kaybetti tabii ve sürekli olarak geri çekilmek zorunda kaldı. Kuzeybatı nihayetinde tüm nehir ve dağlarına geri kavuştu ve bölgeye barış geldi yeniden. Sınırda yaşayan halk topraklarına geri dönüp tarıma başladı yine, toprağın ve göğün bahşettiği mutluluğun keyfini sürmeye başladılar yine. Şu anda Shaanxi, Gansu, Ningxia ve Moğolistan'ı kapsayan tüm bölge barış içinde yaşıyor. Hasat çok bereketli oldu. Ülke müreffeh, insanlar huzurlu. İşler tıkırında gidiyor. Kuzeybatının nehirleri ve dağlarında yaşayan bütün etnik gruplar ne zaman bir Han[1] generali ya da bir Han askeri görseler sizin ve ordunuzun önünde hemen yere diz çöküp üç kere 'Yaşasın!' diye bağırıyorlar, beni her gören saraya ne zaman döneceğimi sorup duruyordu bana, tüm etnik gruplar adına imparator hazretlerine selam getirmemi rica ettiler benden, tüm etnik gruplar adına saygıyla selamlıyorum sizi imparator hazretleri, 'Çok yaşa, çok yaşa, çok çok yaşa!'"

Silahlı Kuvvetler Departmanı'nın müdür yardımcısı uzun mu uzun ve tam da kuralına uygun bir konuşma yapmıştı. Bunu duyan tüm bakanlar dut yemiş bülbüle dönmüş, ağızları bir karış açık kalmıştı. Silahlı Kuvvetler denilen bu küçücük departmanın, Li Zicheng'in[2] soyundan gelen ve onun on ikinci nesilden torunu sayılan müdür yardımcısının ağzının bu kadar iyi laf yapabildiğine, bu kadar yetenekli bir hatip olabileceğine çok şaşırmışlardı. Hatta duydukları karşısında belediye başkanı bile şaşırmış ve pek bir neşelenmişti. Belediye başkan yardımcısı da çok

---

1 Han adı, Çin'e ilk altın çağını yaşatan Han Hanedanı'ndan gelmektedir. Çin diline Hanyu, Çin yazısına Hanzi, Çin milletine de Hanzu denir. *–çn*

2 Li Zicheng (1606-1645), Çin'in hâkimiyeti kısa süren Shun Hanedanı'nın (1644–1649) kurucusu ve tek imparatorudur. Saltanatı sadece bir yıl kadar sürmüştür. *–çn*

şaşırmış, kıskançlıktan bakakalmıştı. Kasabanın ekonomi, idari işler ve eğitim departmanlarında çalışan diğer kadrolar da göz açıp kapamadan kendi bakanlıklarını ilan etmiş, ekonomi bakanı, içişleri bakanı ve eğitim bakanına dönüşmüşlerdi tabii. Ama silahlı kuvvetler departmanında çalışan o yiğidin güzelim belagatini dinledikten sonra kendi beceriksizliklerinden utanmışlardı şimdi. Belediye başkanının bu silahlı kadroyu seveceğinden adları gibi emindiler. Silahlı Kuvvetler Departmanı'nın herhangi bir çalışanından departmanın şefliğine terfi etmesinden korkuyorlardı. Belki de kamu güvenliğinden sorumlu belediye başkan yardımcısı olacaktı. Sınırı korumakla görevli askeri bir vali bile olabilirdi. Bütün gözler, deri çizme ve askeri üniforma giyen bu sınır valisine çevrilmişti şimdi. Bütün kulaklar belediye başkanı imparatorun neşeli kahkahalarını dinliyordu. Ayağa kalkıp masanın önüne doğru yürüdü. Ardına döndü. Geri yürüyüp ejderha tahtının önünde durdu. Masanın üzerindeki yeşim mühürle oynadı. "Vali Li, sivil başarıların ve askeri yeteneklerin mükemmel, hem politik bütünlüğe hem de mesleki yeterliliğe sahipsin, sınırı savunmada hedeflerine fazlasıyla ulaştın, bu üç yıl içinde Hunlar da seni yüreklerinden takdir edip her yıl haraç ödediler. İmparatorluğun düzende kalmasını, ödüllerin ve cezaların katı ve tarafsız olmasını sağlamak için, seni şimdi genel valiliğe atıyorum, kuzeybatı, kuzeydoğu, Yunnan, Tayvan, Guangdong ve Guangxi'nin sınır bölgelerindeki tüm askeri işlerin ve sınır çatışmalarının sorumluluğunu sana veriyorum." Sonra hafif bir gülümseme belirdi imparatorun yüzünde, önünde toplanmış sivil ve askeri yetkililere bir kez daha baktı, derin bir nefes aldı, göğün altındaki her şey uyum ve huzur içindeymiş gibi güvende hissediyordu. "Eğitim ve içişleri bakanlarının imparatora rapor edeceği herhangi bir şey var mı?"

Eğitim bakanıyla içişleri bakanı birbirlerine baktı. İçişleri bakanı öne çıkıp yenlerini salladı, eğildi ve tek ayak üzerinde diz çöktü. "Mütevazı bakanınızın rapor etmesi gereken bir konu var ancak bunun uygun olup olmadığından pek emin değilim."

"Anlat bakalım!" İmparator sanki teftişe çıkmış da yol kenarında rastladığı halktan birinin şikâyetlerini dinliyormuş gibi baktı içişleri bakanına. "İmparatorunuz bu sabah çok iyi bir ruh hâli içinde uyandı, aklınıza takılan her şeyi anlatabilirsiniz."

İçişleri bakanı ayağa kalktı. İmparatora baktı. Sonra ardına dönüp imparatorun iki yanına sıralanmış memurlara baktı. "Halkımız bu yaz imparatorumuzun yüce lütfuyla kutsandı, binlerce dönümlük tarlalardan binlerce dönümlük hasat elde edildi. Buğday başakları darı başakları kadar büyüktü. Ancak sarayın gökbilimcisi kısa bir süre önce acil bir mesaj gönderdi, mesajda üç gün sonra şiddetli bir sağanak yağmurun başlayacağı, sağanağın en az iki hafta ya da bir ay boyunca kesintisiz bir şekilde süreceği, yağmurun tarlalarımızın çoğunu sular altında bırakacağı yazıyor, hasadı zamanında kaldırmazsak korkarım ki buğdayın büyük bir bölümü tarlalarda çürüyecek, bu da erzaksız geçecek soğuk bir kışa ve insanların açlıktan kırıldığı büyük bir felakete neden olacak. Sarayın gökbilimcisinin çıkarımına göre bugünlerde ülke müreffeh, insanlar huzurlu, halkımız da kutlama yapıyor ama bu barışçıl çağın refahının ardına gizlenmiş büyük bir felaket var. İmparatorumuzun barış zamanlarında tehlikeye hazır olduğunu biliyorum, geleceği bir tanrı gibi görebiliyorsunuz, bir ferman çıkarıp halkı şu birkaç gün içinde geceleri de hasat yapmaya ve mahsulü ambara kaldırmaya teşvik etmelisiniz, sel baskınını önlemek için set inşa edilmeli, köylülerin evleri güvence altına alınmalı, o büyük felâket geldiğinde halk da savunmasız kalmaz böylece, felâkete hazırlıksız yakalanmayınca ne acı çeker ne de kimseye muhtaç olurlar, bölgenin gizli istikrarsızlıkları tetiklenmeyince de felâketten kaçınılabilir. İmparator hazretleri benim mütevazı tavsiyemi umarım dikkate alırlar."

İçişleri bakanı konuşmasını bitirdikten sonra yine yenlerini salladı, saygıyla öne eğilip kasaba imparatoruna kaçamak bir bakış attı. İmparator hoşnutsuz görünüyordu ama hiçbir şey söylemedi, şöyle bir esnedi, bakanının söylediklerine kulak verir gibi olmuş ama onu dinlememiş, hatta epey de sıkılmıştı. İçişleri bakanının

yüzünde çok tedirgin bir ifade vardı, birazdan ölesiye bir özeleştiri yapacak gibiydi. Ama o sırada, tam da o anda, hani sahnedeki performans tam da doruk noktasına ulaştığında hikâye başka bir yöne kayar ya, işte tam da o anda, sarayın önündeki nöbetçilerden biri panik içinde koşturarak içeriye girip imparatorun ve bakanların önünde durdu, yenlerini telaşla sallayıp selam verdikten sonra hızlıca rapor verdi. "İmparator hazretlerine sarayın dışındaki iki çıbanbaşının zorla içeriye girdiğini arz ederim, bendeniz onların içeriye girmesini engelleyemedim, sayın belediye başkanı imparatoru bizzat görmek istiyorlar. Şehrin dışında bol miktarda tahıl olmasına rağmen köylülerin sanki rüyada geziyormuş gibi gece boyunca buğday kesmeye devam ettiklerini söylüyorlar. Üstelik şehrin içinde ve kasabada bazı insanların diğerlerinin yorgun düşüp mışıl mışıl uyumasından ya da uyurgezerliğe başlamasından istifade edip hırsızlığa, yağmacılığa ve insanları öldürmeye başladığını iddia ediyorlar. Kısacası göğün altındaki her şey kargaşa içinde ve hanedan çökmek üzere. İmparator hazretleri bu çıbanbaşlarını görmek isterler mi acaba?"

Belediye başkanı bakışlarını nöbetçinin üzerine dikti. "Onların çıbanbaşı olduğunu doğrulayabilir misin?"

Nöbetçi uykulu gözlerini ovuşturdu. "Doğrudur. Kasabada cenaze levazımatçısı işletip çelenk satan babayla oğul. Canlı para kazanmak için ölü parası satan insanlar bu ikisi." İmparator bakışlarını nöbetçinin yüzünden başka tarafa yöneltti. Gizli tehlikeleri bildiren içişleri bakanının üzerine düştü bakışları. Soğuk mu soğuk. Biraz homurdandı. En sonunda sınır valisi ve silahlı kuvvetler departmanının müdür yardımcısı olan Li Chuang'ın üzerine çevirdi bakışlarını. "Vali bey, dış saldırıları bastırman ve iç barışı koruman gerekiyor. Sarayın dışına çık da etrafı bir kolaçan et bakayım. Hanedanıma saygı göstermeyen, milletimize karşı asılsız suçlamalar yapan, refah ya da barış içinde olmadığımızı iddia eden herkese tek bir sözüm var: Vurun kellesini!" Bunu duyan Vali Li çok şaşırdı. Bakışlarını diğer bakanların üzerinden uzaklaştırdı. Nöbetçiyle birlikte sarayın dışına çıktı.

Kasabanın silahlı kuvvetler departmanının otuzlu yaşlarında olan müdür yardımcısı kamu güvenliğiyle dilekçe takibinden sorumluydu. On yıldan fazla bir süredir bu görevdeydi. Bu süre zarfında belini bükmüş, dizlerini kırmış, alçaldıkça alçalmış, elinden gelenin en iyisini yapmış ama kimseye yaranamamıştı, hâlâ müdür yardımcılığı yapıyordu. Şans kapısını çalmaktaydı şimdi. Belediye binasının avlu kapısına doğru büyük adımlarla yürümeye başladı.

Belediye binası kasabanın en işlek yerinde değildi. Daha ziyade kasabanın kuzeydoğu[1] köşesindeki bir yerdeydi. Cumhuriyet döneminden kalma taş aslan heykelleri ana giriş kapısının önünde duruyordu hâlâ. Avlunun dört köşesine konuşlandırılmış topçu kuleleri de hâlâ eski yerlerinde duruyordu. Issız bir dekor. Altı basamaklı taş merdiven de hâlâ yerinde duruyordu. Başımızın üzerinde bulutlar süzülüyordu. Bulutların gölgesi üzerimize düşüyordu. Kasabanın tüm sokak lambaları sönmüştü. Ama belediye binasının avlusunun önündeki lambalar hâlâ ışıl ışıl yanıyordu. Gece boyunca yanan ışıklar belediye binasıyla kasabanın sokakları arasındaki farkı açık açık ortaya koyuyordu. Devlet binalarıyla halkın yaşadığı evler de aynı değildi. Babam ve ben bekliyorduk. Babam ve ben kasaba yönetiminin Yasak Şehir'inin kapısının önünde bekliyorduk. Babam ve ben rapor vermek için içeriye giren nöbetçinin belediye binasının önüne gelmesini beklerken arkamızdan biri yaklaştı yanımıza. Yaşlı bir uyurgezerdi bu, kuru saçlı, dökük dişli bir adam, ağzını kapattığında yüzünde bir çukur oluşuyor, ağzını açtığındaysa normal insan ağzından çok daha büyük görünen bir ağzı oluyordu. Kasabanın düşük düzeyli memurlarından biriydi zamanında, geçimini belediyeye verdiği erzak dilekçeleriyle sağlıyordu. Yetmiş iki yaşındaydı ve belediyeye on sekiz yıldır dilekçe veriyordu. Parasız kaldığı zamanlarda da dilekçe verirdi. Belediye ona biraz para verdikten sonra ardına dönüp eve giderdi. Erzakı bittiğinde yine dilekçe verir, belediye ona biraz pirinç eriştesi verdiğindey-

1 Yazar, Pekin'in Çin haritasındaki konumuna gönderme yapıyor. *-çn*

se kasabanın sokaklarında erişte yiye içe dolanır, sonra da evine dönerdi. İhtiyarın dilekçe vermediği zamanlar kasabanın huzur dolu olduğu, kimsenin dilekçe vermediği zamanlardı. Ama ihtiyar yılın her ayı dilekçe verip duruyordu. İhtiyarın oğlu ölmüştü kasabanın fabrikalarından birinde. Ama o fabrika ihtiyarın oğlunun bir hastalıktan öldüğünü iddia etmişti. Fabrika tazminat vermeyince ihtiyar da dilekçe vermişti. Yaşlılığında kimse ona destek olmayınca yine dilekçe vermişti ihtiyar. Bu büyük uyurgezerlik gecesinde babam ve ben bu ihtiyarın uyurgezerlik sırasında yüksek makamlara şikâyette bulunmak için yine dilekçe vermeye gittiğini sanıyorduk ama bizim yanımızdan geçerken ihtiyarın gözlerinin lambanın ışığı altında çamur sarısına dönüşmüş olduğunu gördük, ağzı da belli belirsiz bir şeyler mırıldanıyordu. Net duyulan ama anlaşılmayan sözcükler. Yüzünde ışıl ışıl, çamur sarısı bir gülümseme vardı.

"Bundan sonra bir daha dilekçe vermeyeceğim, bir daha dilekçe vermeyeceğim.

"Bundan sonra vallahi de bir daha dilekçe vermeyeceğim, billahi de bir daha dilekçe vermeyeceğim."

Mırıldandıkça yüzündeki gülümseme de katmanlaşıyordu. Babam ona neden artık dilekçe vermeyeceğini sorduğunda dış saldırıları bastırmak ve iç barışı korumakla görevlendirilmiş olan Li Chuang belirdi birden kapının önünde. Li Chuang, geleneksel operada general karakterini canlandıran oyuncuların giydiği askeri üniformalardan giymiş, asker gibi uygun adım yürüyordu. Uykuda sayıklıyormuş gibi konuşuyordu. Belediye binasının önündeki taş basamaklarda dikilip basamakların altında duran babamla bana baktı, Li Chuang tam bir şey söyleyecekti ki ihtiyar ona doğru birkaç adım attı.

"Müdür Yardımcısı Li, artık dilekçe vermeyeceğim.

"Müdür Yardımcısı Li, seninle ve belediye başkanıyla konuşmak için buraya geldim, ne zaman dilekçe vermeye gelsem bir önceki gelişimde bana verdiğiniz paranın nasıl oluyor da bu kadar çabuk harcandığını sorup duruyorsunuz. Ama parayı nasıl

bu kadar çabuk harcadığımı ben de bilmiyorum. Parayı yastığımın altına koyduğumu açıkça hatırlıyorum ancak her seferinde para birkaç gün sonra ortadan kayboluyor. Para olmayınca buraya gelip sizlerden para istemek için yine dilekçe vermekten başka çarem de kalmıyor. Ama bu gece, bu gece uyur uyumaz bir rüya gördüm. Rüyamda bana verdiğiniz parayı kaybetmekten korktuğum için arka bahçedeki hurma ağacının oyuğuna sakladığımı gördüm. Ağacın yanına gidip oyuğa baktım. Otuz bin yuandan fazla para buldum. Sonra başka bir ağacın oyuğuna daha baktım. Oradan da iki bin yuandan fazla para çıktı. Yatağımın arkasındaki duvarın çatlaklarına baktım. Yatağın altındaki tuğlaların çatlaklarına baktım. Tahmin et bakalım toplamda ne kadar para buldum. Tamı tamına yüz yirmi üç bin sekiz yüz yuan.

"Yüz yirmi üç bin sekiz yüz yuanım olduktan sonra dilekçe milekçe vermeme de gerek kalmadı artık. Hayatımın geri kalanında rahat rahat yiyip içmem için yeterli bu para. Ölene kadar yeter, cenaze masraflarımı da karşılar. Müdür Yardımcısı Li, sana ve belediye başkanına artık gerçekten de bir daha dilekçe vermeyeceğimi söylemek için geldim buraya. Dayaktan öldürseler de bir daha dilekçe milekçe vermem artık." Gece kuru ve sıcaktı. İhtiyar heyecanlıydı. Lambanın ışığı sarı sarı parlıyor, ihtiyar kahkahalar atarak gülüyordu. Güle konuşa basamakları çıktı. Li Chuang'ın yanına doğru yürürken üç kere "yüz yirmi üç bin sekiz yüz yuan" diye tekrarladı. Yüz yirmi üç bin sekiz yüz yuan. İhtiyar basamakları çıkarken Li Chuang onun yolunu kesti. Li Chuang onun yolunu keserken babamla ben Li Chuang'ın şöyle dediğini duyduk.

"Gerçekten de dilekçe vermeyeceksin artık.

"Artık dilekçe vermeyeceğini garanti ediyorsun."

Li Chuang, ihtiyarı kendine doğru çekip içinde buz gibi bir hava içeren alçak bir ses tonuyla konuştu onunla.

"Dilekçe vermeyi bırakırsan, dilekçe verenlerle ilgilenmekten sorumlu kişi olan ben ne yapacağım ha? Dilekçe vermeyi bırakırsan, kasaba dilekçelerdeki şikâyetleri karşılamak için aylık birkaç

bin yuan ödenek de alamayacak artık. Sen dilekçe vermezsen, dış saldırıları bastırmak ve iç barışı korumaktan sorumlu genel bir vali nasıl olabilirim ben? Beni iyi dinle, bundan sonra her ay dilekçe vereceksin. Yılın her ayı ilçeye ve şehir merkezine şikâyet dilekçesi vermen gerektiğini bilmiyor musun sen?" Bunları söylerken ihtiyarı omuzlarından sarsıyordu. İhtiyar bu sarsıntılar tarafından uyandırılmışa benziyordu. Bir an şaşkın şaşkın baktı. Sonra içini çekti. Rüyasından gerçekten de uyanmıştı sanki. Bakışlarını Li Chuang'ın üzerine dikmişti. Sesi daha yüksek ve endişeli çıkıyordu şimdi. "Müdür Yardımcısı Li, askeri tarzda bir opera kostümü giymiş, gözlerini de iyice kısmışsın, uyurgezer mi oldun yoksa? Az önce yarı uyur yarı uyanık bir hâldeydim ama nerede saklı olduğunu bilmediğim o parayı gerçekten de buldum. Tamı tamına yüz yirmi üç bin sekiz yüz yuan. Bu kadar büyük bir meblağa sahip olduktan sonra dilekçe vermek istemiyorum artık. Vallahi de istemiyorum."

Müdür Yardımcısı Li tek kelime etmedi. Vali Li de tek kelime etmedi. Gözlerini dikmiş, ihtiyara bakıyordu. Bir süre öyle baktı. Sonra aniden ihtiyarı geriye itti. Sonra kostümünün yenlerini sıvadı. Kostümün yeri süpüren etekliğini kaldırdı. "Hâlâ dış saldırıları bastırmamı ve iç barışı korumamı mı bekliyorsun benden? Böyle yaparsan kasabanın dilekçe takibinden sorumlu olan memurunu işsiz ve başıboş bırakacağının farkında mısın? Dilekçe vermeyi bırakırsan, bunun sadece benim ve belediye başkanının geleceğini etkilemekle kalmayacağını, aynı zamanda şimdiki hanedanın mali durumunu da etkileyeceğini biliyor musun?" Bunları söylerken üzerindeki askeri cübbeyi çıkarıp yere attıktan sonra ihtiyarın önünde durdu. "Silahlı kuvvetler departmanının o kuş beyinli müdür yardımcısı değilim artık ben. Şimdiki hanedanın askeri valisiyim artık, ülkenin iç ve dış işleri benden sorulur. Sözümü dinlemeyenin canına okurum. Sözümü dinlemezsen seni de öldürürüm şuracıkta." Bunu söylerken ihtiyarın göğsüne bir yumruk attı. Yumruğu yiyen ihtiyar iki adım geriye sendeledi. On sekiz yıldır dilekçe veren ve artık dilekçe

vermek istemeyen Gao Bingchen hükümetin işlerine akıl sır erdirememişti henüz. Ulusal ve sosyal istikrardan da bihaberdi. Orada öyle yere mıhlanmış gibi dikilip Li Chuang'a bakıyordu. "Uyurgezer olmuşsun sen. Uyurgezer olduğun için seninle daha fazla konuşmayacağım artık. Belediye başkanının yanına gidip onunla bizzat konuşacağım. Vallahi de dilekçe vermek istemiyorum artık. Dilekçe vermeme gerek kalmadı ki." Böyle diye diye belediyenin avlusuna doğru ilerledi. Li Chuang da etrafta dolanmaya başlamış kalabalığı yarıp onun peşine takıldı. İte kaka ilerliyordu. İte kaka.

Genel vali ite kaka ilerlerken artık nereden bulduysa bir sopa çıkardı. Otuz santim uzunluğunda ve bilek kalınlığında bir sopa. Sopayı bir hışımla ihtiyarın kafasına indirdi. Hemen kan fışkırdı. "Amanın... Ah anam!" diye inledi on sekiz yıldır dilekçe veren Gao Bingchen belediye binasının merdivenlerinin üzerine kapaklanmadan önce.

O merdivenlerin üzerinde de öldü.

Ölmeden önce gökyüzüne bakıp son bir çığlık attı. "Yüksek makamlara vallahi de şikâyette bulunmayacağım artık! Billahi de yapmayacağım!"

Onun son çığlığına eşlik eden kan basamakları atlaya sıçraya merdivenden aşağıya süzülüyordu. Babam ve ben merdivenin dibinde donmuş kalmıştık. Tuhaf bir biçimde askeri üniforma giyen o küçük nöbetçi kasaba yönetiminden bir gençti aslında. Yirmili yaşlarındaydı, belediye başkanıyla akraba olduğu için alınmıştı bu işe. Tüm bunlar olup biterken müdür yardımcısı Li'nin arkasında dikilip durmuştu. Tartışmayı başından sonuna dek izlemişti. Bir süre merdivenlere düşen ihtiyara baktıktan sonra ardına dönüp avlunun içine doğru koşturdu. Koşarken bağırıyordu. Çığlık çığlığa bağırıyordu. "Biri öldü, vallahi de öldü!"

"Biri öldü, vallahi de öldü!"

Bağırması bir evin yıkılmasını andırıyordu. Gök düşmüş ya da yer yarılmış gibi bağırıyordu.

Müdür yardımcısı Li olduğu yerde mum gibi duruyordu. Çok

soğukkanlıydı. Bildiğiniz generaldi yani. "Üç yıldır sınırı koruyorum ben. Hunların binlerce insanı öldürdüğünü gördüm ben, sizin birkaçınızın çıkaracağı şamatadan mı korkacağım!" Elindeki sopayı bir kenara attı. Opera kostümünü yerden kaldırdı. Bakışlarını merdivenin dibinde duran babamla benim üzerime çevirdi. "Siz ikiniz kasabanın anacaddesindeki Yeni Dünya Levazımatçısı'nda çelenk satan babayla oğul değil misiniz? Hadi yine iyisiniz, az önce size yeni bir müşteri gönderdim." Kostümünün üzerindeki tozu silkeledi. Aslında kostümün üzerinde toz olup olmadığından pek emin değildi ama kostüme okşar gibi pat pat diye vurmayı sevdiği çok belli oluyordu. "Size söylüyorum, burası kasabanın belediye binası değil. Burası Yasak Şehir'deki Altın Taht Odası'dır. Ben de müdür yardımcısı Li değil, şimdiki hanedanın başkomutanıyım. İmparatorluk sarayına izinsiz girmeye cesaret eder, bir karışıklık yaratır veya imparatorun fermanına uymazsanız, defolup gidersiniz anasını satayım!

"Tıpkı şu baş belası müdür yardımcısı Li gibi defolun gidin hadi!"

Askeri üniformasını sevgiyle okşayarak ardına dönüp aheste aheste kasaba yönetiminin sarayına doğru yürüdü. Adım adım ilerliyordu. Hiç acelesi yokmuş gibi yürüyordu. Lambanın ışığı altında uzayan gölgesi o eski tarz avlunun içine girdi. Kasaba yönetiminin avlusuydu burası. Büyük uyurgezerliğin yaşandığı o gecenin görkemli sarayıydı.

Babam ve ben oyunun bu perdesini dehşet ve şaşkınlıkla izlemiştik. Vücutlarımız buz kesmişti. Ellerimiz titriyordu. Babamın benim elimi tutan eli soğuk soğuk terliyordu. Babamın teriyle ıslanmış elim buz gibi soğuktu. Tüm vücudum buz gibi soğuk bir ter tabakasıyla kaplandı.

Yedinci Tomar
Beşinci İki Saat, Birinci Bölüm:
Kuşlar ve Yavruları Uçuyor

1. (03.01-03.10)

İnsanların uyurgezerliğe devam etmesine daha fazla göz yumamazdık.

İnsanlar, birinin uyurgezerlik sırasında dişlerini gıcırdatması kadar kolay bir şekilde ölmeye başlamıştı. Yağma ve hırsızlık uykuda sayıklamak gibi basit bir şeye dönüşmüştü. Belediye binasından ayrıldığımızda, insanların uyurgezerliğini nasıl engelleyeceğine taşımasını istedi annemden. Gaz ocağını kendi taşıdı. Ocağı yaktı. Tencereyi suyla doldurdu. Su kaynayınca tencerenin içine birkaç avuç çay yaprağı attı.

Sonra eczaneye gitti, Çin tıbbında uykuyu gidermek ve ferahlamak için kullanılan sarı zırnık kristallerinden satın alıp tencerenin içine koydu.

Kasaba gecenin bir körü zifiri karanlıktı. Ama dörtyol ağzı ateşin yaydığı ışıktan ışıl ışıldı. Dörtyol ağzında ne uyurgezer vardı ne de uykudan uyanıp bu tarafa geçen. Üç beş kişi vardı. Dört ya da altı kişi belki. Dörtyol ağzında durmuş, sarı zırnık çorbası ve çay içiyorlardı.

O gece babam büyük bir azize dönüştü. Anneme ve sokakta dolaşan uyanık insanlara sarı zırnık çorbası ve çay yaptırdı. Bir yerlerden bir gonk buldu. Gongu çala çala ve bağıra bağıra kasabanın sokak ve ara sokaklarını arşınlamaya başladı.

"Ey... Bu uyurgezerlik gecesinde yağma ve hırsızlığa karşı hazırlıklı olmalısınız.

"Ey... Muhtar ve kasaba yönetimi uyurgezer oldu, yağma ve hırsızlığa karşı kendimizi korumalıyız.

"Hey... Kendini uyuyakalmaktan alıkoyamayanlar dörtyol ağzına gelip biraz çay içsin. Gelin de biraz sarı zırnık çorbası için. Bir kere içtiniz mi uyuşukluğunuz koşar adım uzaklaşacak sizden, yeni uyanmış gibi hissedeceksiniz."

Birçok evin kapısı babamın çaldığı gongun sesiyle açıldı. Pencereler de babamın gongunun sesiyle açıldı. Uyurgezer olmaktan korkanlar gerçekten de dörtyol ağzında toplanmaya başlamıştı. Tam bir şamata vardı. Çay ve sarı zırnık çorbası içtiler. İçerken bu uyurgezerlik gecesi hakkında tartıştılar. "Nasıl olur? Neler oluyor? Gaotian kasabamızın bu yüzyılda bir, bin yılda bir yaşanan uyurgezerlik histerisiyle boğuşmasına nasıl izin verdiler böyle? İnanamıyorum. İnanmasam da inanmaktan başka çarem yok." Tüm sokak ve hutong'ların arasındaki ara sokaklarda ayak sesleri yankılanıyordu. Tüm dünya ayak sesine kesilmişti. Herkes çay içmek için dörtyol ağzına geliyordu. Bu büyük uyurgezerlik gecesi hakkında olağanüstü hikâyeler dinlemek için herkes orada toplanıyordu.

Dörtyol ağzına bir sürü insan toplanmıştı. O kadar çok insan toplanmıştı ki sanki miting yapılacaktı. Her yer çay kokuyordu. Her yer sarı zırnığın o acı kokusuna bulanmıştı. İnsanlar ayakta içiyorlardı. Çömelerek içiyorlardı. Annem sanki pazarda yiyecek satıyormuş gibi meşguldü. Tencerenin yanında durmuş, insanlara kâse kâse çay ve sarı zırnık çorbası dağıtmakla meşguldü. Babama gelince, gongunu çala çala kasabanın güneydoğusundan güneyine doğru ilerlerken iki küçük olayla karşılaştı. Size söylemekten başka seçeneğim olmayan iki küçük olay, ruhlar.

İlki babamın bağıra çağıra, gongu çala çala yürürken biriyle karşılaşmasıydı. Bu kişi telaşla bir hutong'dan çıktı. Omzunda ağır mı ağır bir çuval taşıyor gibiydi. Bir süre dinlenmek için çuvalını yere koydu. İşte tam o sırada babam da bağıra çağıra, gongu çala çala oradan geçiyordu. İkisinin arasında üç beş adım mesafe

vardı. O mesafeyi gecenin karanlığı dolduruyordu. Diğerinin kim olduğunu anlamaya çalışırken, ikisi de birbirine sanki can düşmanıyla karşılaşmış gibi bakıyordu. "Kimsin?" "Benim, Li Tianbao..." Babam bunu söylerken önündeki karanlık gölgeye doğru yürüdü. "Orada dur! Bir adım daha yaklaşırsan, seni bıçaklarım!" Babam durdu. O kişiden sadece iki adım uzaklıktaydı. "Li Tianbao, ailelerimiz şimdi ödeşmiş oldu. Babam öldüğünde, onu gömdüğümüzü ispiyonlayan sen olmalısın, on yıldan fazla bir süredir seni dövüp bacaklarını kırmanın fırsatını kolluyordum, o topal karın gibi sakat bırakacaktım seni. Ama şimdi beni hırsızlık yaparken yakaladın, eğer beni ihbar etmezsen ödeşmiş sayılırız. Bundan sonra birbirimize kin beslememize gerek yok." Bunu söyledikten sonra çuvalı tekrar omzuna attı. Ama çuval omzundan düşüp duruyordu. Babam onun yanına gidip çuvala bir el attı. Adamın çaldığı şeyleri omzuna koymasına yardım etti. Adam birkaç adım ilerledikten sonra ardına dönüp babama teşekkür etti.

"Li Tianbao, çok sağ ol. Bundan sonra abi kardeş sayılırız seninle."

Babam sonunda adamın kim olduğunu çıkardı. Adı Zhao Huanhuan'dı, Doğu Sokağı'nda yaşıyordu. Babam adamın taşıdığı çuvalın insan kafası şeklinde taşlarla dolu olduğunu fark etmişti. Kasabada Buddha heykeli ve büstü yontmada ustalaşmış bir taş ustası vardı. Bir Buddha kafası çok paraya satabilirdi. Kafayı satın alan kişi onun önüne koymak için birkaç tane de tütsü satın almak zorundaydı. O taş ustasının evi bu adamın az önce çıktığı ara sokaktaydı işte. Babam onun kara gölgesinin doğuya doğru ilerlemesini izledi, Zhao Huanhuan babama teşekkür etmişti ya, kalbi babama karşı bir tür minnetle doluydu sanki. Ama babamın damarlarında minnettarlığın esamesi bile okunmuyordu. "Çala çala Buddha'yı mı çaldın? Bir tanrıyı çalmaya nasıl cüret edersin?" Babam onun o kara gölgesini bir köşede kaybolana kadar izledikten sonra, güneye, dörtyol ağzına doğru yola koyuldu. Gonk çalmak istiyordu ama çalmadı. Bağırmaya devam etmek istiyordu ama iyice tembelleşmişti. O

sırada ikinci küçük olay gerçekleşti. Anacaddedeki dükkânların kimi açık kimi de kapalıydı. Kapalı olan dükkânların kapıları içeriden kilitlenmiş, masa ve kütüklerle de arkadan desteklenmişti. Babam, kasabanın güneyinden ayrılırken bir elinde deri bir çanta taşıyan, diğer eliyle büyük bir bavulu sürükleyen başka bir figür gördü. "Ershun, burada ne yapıyorsun? İki elin de boş, bir şey bulamadın mı?" Adam, babamı Ershun diye biriyle karıştırmıştı. "Sen kimsin? Ershun değil, Li Tianbao'yum ben." Babam ona doğru yürüdü, bir önceki seferde olduğu gibi iki adam karanlıkta karşı karşıya geldi. Aralarında birkaç adım kalmıştı ki ikisi de birbirini tanıdı. "Li Tianbao, ben de seni kardeşim Ershun sanmıştım. Elinde gonkla ne yapıyorsun? Bir gongun ederi ne ki? Çelengin yarısını satsan bir gonk parasını rahat rahat çıkarırsın!"

"Uyurgezer olmuşsun sen." Babam onu izliyordu. "Sen de dörtyol ağzına gidip bizimkilerin hazırladığı çaydan içmelisin. Polis ve kasaba yönetimi de uyurgezerliğe başladı, içlerinden birkaçı çay içmek için oraya gitti."

"Rüya görüyorum ha, amma da osurdun şimdi!" Dashun gülmeye başladı. Birden ciddileşti sonra. "Yengeyle dörtyol ağzında çay demlediniz demek." Dashun biraz daha yaklaşıp babamın yüzüne baktı. "Tianbao, çaya ihtiyacın var demek. Bu dükkân bavul ve deri çanta satıyor ama içeride çay ve başka şeylerin olduğu başka bir tezgâh daha var. Ben çay içmem, bizim evde de kimse çay içmez, o yüzden bir paket bile çay almadım."

Babam, onun çıktığı dükkânın kapısına doğru baktı.

"İçeriye girsene hadi, bunu herkesin adına yaptığın için hırsızlıktan sayılmaz."

Babam içeriye girdi.

Babam hızlıca birkaç paket siyah Oolong çayı ve yeşil çay aldı. Hangi çayın en iyisi olduğunu bilmiyordu. Yorgunluk ve uyuşukluğu gidermek için en etkili çayın hangisi olduğunu bilmiyordu. En büyük paketlerden gelişigüzel birkaç tane seçmişti, o kadar. Babam dükkândan beş-altı paket çayla dışarıya çıktı-

ğında, Dashun'un henüz oradan ayrılmamış olduğunu gördü. Dükkânın önünde dikilmiş bekliyordu.

"Hâlâ buradasın."

"Sana gözcülük yapıyordum." Dashun elindeki deri çantayı havaya kaldırdı. Bavulu önüne çekti. "İşte şimdi oldu, Li Tianbao, sen bir şeyler çaldın, ben de bir şeyler çaldım, ikimiz de hırsız sayılırız artık. Yarın sabah güneş doğup da insanlar rüyalarından uyandığında, seni ifşa etmeyeceğim, sen de beni ifşa etmemelisin. İkimiz de hırsızız, kimse diğerlerinden daha masum değil."

Muzaffer bir edayla gülümsedi. Sonra babama şöyle bir bakıp yoluna devam etti.

Öylece yürüyüp gitmişti işte.

O gittikten sonra babam orada öyle kaldı. Uzun süre öyle kalakaldı. Sonunda Bavul Dünyası'na geri dönüp o beş-altı paket çayı aldığı yere geri koydu.

Olduğu gibi bıraktı.

2. (03.11-03.31)

Ah, ruhlar... İnsanların ruhları! Az önce küçük olaylardan bahsettim sizlere, şimdi de büyük olaylardan bahsetmek istiyorum.

Epey büyük bir olay. Kasaba yönetimi bile uyurgezerliğe başlamıştı ya. Kasaba halkı da kendi başının çaresine bakmak zorundaydı artık. Dörtyol ağzında ikinci bir gaz ocağı belirmişti şimdi. O bir tencere birkaç tencere olmuştu. O iki gaz ocağının ateşi tencerelerin sadece dibine doğru yanıyordu. Tencerenin tamamı ısınmıyordu. Bu yüzden birisi büyük, kilden bir soba kurmuştu. Bu tuğla ve taştan yapılmış sobanın alevleri dört bir yana saçılıyordu. Sobanın içine büyük odun parçaları, sökülmüş kapı ve tabure parçaları atılmıştı. Sobanın ateşi tüm sokağı aydınlatıyordu. Büyük ve küçük tencereler. Alüminyum ve çelik tencereler. Haşlanmış sarı zırnık kristali çorbasının rengi o kadar kara, tadı o kadar acıydı ki kimse içmek istemiyordu. Herkes çay içmeye geliyordu, kâsesini eline alan çayı aldığı gibi gidiyordu. Üç beş

tencere vardı. Belki de dört-beş tencere. Hepsi de ateşin üzerinde cayır cayır yanıyordu. Su fokur fokur kaynıyordu. Ateşin ışığında çayı demlediler. Acı çayın kokusu gece boyunca özgürce süzüldü. Çay kokusu kasabanın dışındaki dağlara kadar yayıldı. Bütün dünya çay kokuyordu.

O sırada, tam da oraya, dörtyol ağzına, bazı insanlar daha önce kasabada neredeyse hiç kimsenin içmediği kahveyi getirdiler. Koyu kahverengi bir şeydi. İpeksi bir kırmızılığı vardı. Teneke kutu açılınca kırmızı bir koku fırladı dışarıya. Kaynamış sudan alıp içine bir kaşık kahve döktüler. Kahve, suyun içinde yanan ipekli bir kumaş gibi görünüyordu. Biraz görmüş geçirmiş ve daha önce kahve içmiş olanlar hep bir ağızdan bağırdılar.

"İçine şekerle süt tozu atmalısınız!"

"İçine şekerle süt tozu atmalısınız!"

Biri bir koşu eve gidip beyaz ve esmer şeker getirdi. Biraz da bebeklerin içtiği şu süt tozlarından getirmişti. Bununla birlikte kahvenin tadı daha güzel oldu elbette. Çin tıbbında kullanılan meyan köküne benzeyen acı ve tatlı bir aroması vardı. Kahve içmek, ağzınız kuruduğunda meyan kökü çiğnemek gibiydi. Kahveyi bir kâse ben içeyim, yarım kâse de sen iç şeklinde elden ele dolaştırdılar. Dörtyol ağzına toplanan kasabalıların her biri birkaç yudum kahve içmiş oldu böylece. Tadına baktılar yani. Mahmurluklarını üzerlerinden attılar. İnsanlar öyle heyecanlı ve öyle enerjik bir hâle geldiler ki sonunda uyku muyku kalmadı gözlerinde. İnsanların ruh hâli gecenin tüm karanlığına rağmen gündüz olduğu gibiydi. Bayram havası gibiydi. Gerçekten de bayram gelmiş de opera sahnesinde bir oyun sergiliyorlardı sanki.

Yan ailesine bir kâse kahve götürmek geldi birden aklıma.

Yan ailesinde uyurgezer birinin olup olmadığını bilmiyordum. Ama kasabadaki her haneden bir uyurgezer çıkmıştı sonuçta. Onların evden de bir uyurgezer çıkmış olmalıydı, öyle değil mi? Babam benden daha önce ihanet ettiği her aileye bir kâse kahve götürmemi istediğinde, Yan ailesine de bir kâse kahve götürdüm. Söylemeye gerek yok, Yan ailesi kasabamızdaki en meşhur aileydi.

O kadar kitap yazmış adam. Bir sürü para kazanmış. Hem belediye başkanı hem de kaymakam her yılbaşında yeni yıllarını kutlamak için onları ziyaret ederdi. Yan yazar olduktan sonra iş için sık sık kasaba dışına çıkar, eve her dönüşündeyse en iyi ve en pahalı sigaralardan getirirdi. Kasaba dışında olduğu zamanlarda dağların ve denizlerin sunduğu en leziz yiyeceklerin tadına mutlaka bakmış olmalıydı. Çayın her çeşidini içmiş olmalıydı. Çok ama çok fazla yabancı kahve de içmiş olmalıydı. Ama bu gece içecek çayı olmayabilirdi. İçecek bir fincan kahvesi bile olmayabilirdi.

Onu, setten kasabaya dönerken görmüştüm. Görünüşe göre o da düşmüştü uyurgezerliğin kuyusuna. O tuhaf uyurgezer adımlarıyla arşınlıyordu yolu. Kasabanın anacaddesinde köy yolundan geçen bir hayalet gibi yürümüştü. Kasabadan ayrılır ayrılmaz yazar olan bu Yan Lianke var ya, yazacak bir hikâyesi olmadığında birkaç gün geçirmek için kasabaya dönerdi işte böyle. Kasabada birkaç gün geçirdikten sonra yazacak bir hikâye bulurdu hemen. Sonra yine gelsin şöhret, gelsin paralar. Banka bir hırsız için ne ifade ediyorsa, bu kasaba ve bu köy de öyleydi Yan Lianke için, ye ye bitmez bir ambar gibi görüyordu burayı. Şu romanları yok mu! *Zaman Su Gibi Akıyor*'muş. *Hem Güçlü Hem Sert*'miş. *Canlanan*'mış. Hepsi de bizim kasabada ve kasabamızın yakınındaki Balou Sıradağları'nda geçen gerçek olaylara dayanıyor. O hikâyelerdeki her bir ayrıntı, bir ağacın yaprağı kadar önemsiz görünen, küçücük bir şey bile olsa ellerim, ayaklarım, el ve ayak tırnaklarım kadar tanıdık bana. Ama şimdi ellili yaşlarında ve artık yazamıyor. Bizim kasaba yine aynı kasaba. Günlerimiz hâlâ eskisi gibi geçiyor. Kasabadaki hikâyeler ve gelişigüzel olaylar aynı sıcaklıkta ortaya çıkmaya ve değişmeye devam ediyor ama yazarımız yeni bir hikâye yazamayacağının farkına vardı artık. Yeni bir hikâyenin çatısını nasıl kuracağını bile bilmiyor artık. Yeşil dağları ve berrak sularıyla kasabadan çok da uzak olmayan bu barajda yaşamaya gelmesine ve burada kafası patlayacak kadar düşünmesine rağmen yine de yazamıyor. Bu yazamama hastalığı onun hızla yaşlanmasına neden olmuştu sanki. Bizim

buraların artık posası çıkmış İhtiyar Cao'su gibi saçları ağarmıştı. Eskiden dış dünyaya seyahat ederken temizliğine özen gösteren adam da değildi artık. Ne temiz giysiler giyiyor ne de yüzüne bahar esintisi vuruyormuş gibi mutlu bir görünüşü vardı şimdi.

Kocadı artık. Yazamamanın sonucunda birden çöküverdi.

Kasabadan ayrıldığında daha yirmisine bile girmemişti. Şimdiyse ellili yaşlarında. Aradan geçen otuz yıl içinde şiştikçe şişti, iyice şişmanladı, biraz da kamburu var. Dış görünüşüne bakarsanız yazar demezsiniz ona. Hele ünlü hiç. Farklı bir bölgenin ağzıyla konuşması dışında, her şeyiyle bizim kasabadan birine benziyor. Görseniz, köyün muhasebecisi sanırsınız. Ağarmış ve seyrelmiş saçlar. Gözlerinin etrafındaki deri kırmızı üzümlere benziyor. Yerel lehçeyle konuştuğunda dudaklarının arasından bazen tuhaf sözcükler çıkıyor. Köylülerin hiçbiri onun yazamadığı için birdenbire yaşlandığının farkında değil. Köylülere göre yaşlanma süreci ile yazamama arasında bariz bir bağlantı yok zaten. Onlara göre marangoz Zhao'nun yaşlandıkça işini daha kötü yapması doğal bir şey. Büyük kara köpeğin yaşlandıkça eskisi gibi hoplayıp zıplayamaması da öyle. Ailesiyse onun tüm hayatını bir masaya oturup yazı yazarak geçirdiği için bir tür hastalığa yakalanmış olduğunu düşünüyor. Boyun kireçlenmesi. Bel kireçlenmesi. Yürürken bacakları uyuşuyor, kalem tutarken eli titriyor. Ama bunlarda empati kurmaya değer bir şey var mı ki? Elin kalem tutamıyorsa sen de tutma. Elin yemek çubuğunu tutabilsin yeter. Boyun ve bel kireçlenmesi denilen şeyler zengin hastalığı değil mi? Burada felç veya ölümcül hastalıklardan mustarip olan bizlere kıyasla dağın yanında çakıl taşı gibi küçük kalır onun hastalığı. Hem de tıbbi masrafları karşılanan biriyseniz. Yazı yazmasının onu hasta etmesine de tamam, olabilir yani. Ama neden bir ölüm kalım meselesine çeviriyorsun bunu? Bu Yan denilen adam hem insanları kıskandırıyor hem de gıpta ettiriyor kendine. Üzülüp acıyorlar ona. Bu Yan denilen yazar kasabaya dönmüştü işte. Az önce önümden geçen uyurgezer oydu belki de. Bir yazarın uyurgezer olması nasıl bir duygu acaba? Bu

Yan denilen yazar uykuda gezerken neler yapıyor acaba? Birden onu görmek istedim. Onu uyandırmak için ona sanki her derde deva bir Çin tıbbı çorbası veriyormuşum gibi bir kâse sarı zıkkım kahvesi götürmek istedim.

Sarı zıkkım ve kahvenin karışımından oluşan bir kâse uyandırma çorbası alıp Yanların evine doğru yola koyuldum.

Yanların evine vardığımda beklediğimden çok farklı bir durumla karşılaştım. Buğday başaklarının buğday yerine kum tanesi vermesi gibi bir durum. Pirincin darı vermesi gibi. Bu buğday başaklarının nasıl aniden kum başağı hâline geldiğini kimse bilmiyordu. Hiç kimse pirinç başağını darı başağına çeviremezdi. Durum böyle bir hâldeydi yani. Tam olarak böyleydi.

Eski bir avlu. Eski bir ev. Avlunun içinde göğe kadar uzanan yaşlı kavak ağaçları vardı. Yan'ın seksen yaşındaki annesi Yan ailesinin köklerini korumak için oraya bırakılmış gibi bu avlunun içinde yaşıyordu. Belki de çok yalnızdı. Ama atalarının köklerini koruyan hangi bekçi yalnız değildir ki? Elimde o bir kâse sarı zıkkım kahvesiyle Yanların avlusuna doğru yürüdüm. Ayak seslerim kasabanın her yalnız köşesinde yankılandı. O eski avluda sadece yazar ve annesinin olduğunu sanıyordum ama aynı zamanda bizim ailenin eskiden oturduğu yer olan bu hutong'a girdiğimde avludan gelen ağlama seslerini duydum. Yanların avlusunun girişine iyice yaklaştığımda içeriden gelen telaşlı ayak sesleri duydum. Avlu kapısının önünde durduğumda içinde bulunduğum durum kum başağı veren buğday başağına dönüştü.

Avluda bir ışık vardı. Ağacın birine bir Çin feneri asılmıştı. Pencere kenarında bir gaz lambası duruyordu. Bir ağacın kuru dallarına mum konmuştu. Avludaki ışık kapının dışına taşıyordu. Yazarın ablası kayınvalidesinin evinden geri dönmüştü. Kocası da onunla birlikte gelmişti. Hutong'daki komşular da gelmişti. Avlu kalabalık ve gürültülüydü. Yazarın etrafını sanki ona bir iblis musallat olmuş da onu iblisin elinden bir an önce kurtarmak istiyorlarmış gibi sarmışlardı. Yan, avlunun ortasında öyle oturuyordu. Önünde yarısı dolu bir leğen vardı. Annesinin elinde sanki az

önce onun yüzünü silmiş gibi ıslak bir havlu vardı. Yan'ın yüzü kâğıt gibi olmuştu. Yüzü sanki az önce kaynar suda haşlanmış gibi kansız görünüyordu. Saçları terden sırılsıklamdı. Ter pamuklu gömleğini de ıslatmıştı. Pantolonunu da. Yüzünün derisi balmumunu andırıyordu. Gözlerinden sicim gibi yaş iniyordu. Onun o ince yüzü parçalara ayrıldıktan sonra günlerce çürümeye bırakılmış et gibi sarkan sıradan bir yüze dönüşmüştü şimdi. Donuk. Boş boş bakan bir yüz. Gözleri ardına kadar açılmıştı. Bu dünyanın dışından gelen bir şeye bakıyordu sanki. Hiç inanmadığı hayaletlerin dünyasına bakıyordu sanki. Bakıyor ama hiçbir şey görmüyormuş gibi de görünüyordu. Bir şey görüyor ama gördüğü şey hakkında konuşamıyormuş gibi de görünüyordu. En sonunda yüzünün ortasında bir baş sarımsak gibi duran burnu bir canlılık belirtisi gösterdi. Burnu seğirmeye başladı. Ağlıyordu. Burnundan çok çirkin ve çok parlak bir ses çıktı.

Önünde hem kendi hem de başkalarının kitaplarından oluşan bir kitap yığını vardı. Ayrıca birkaç elyazması ve bir şişe yapıştırıcı. Sırf bunları almak için uykusunda geze geze evine dönmüştü işte. Rüyasında gülümserken hiç durmadan aynı şeyi söylüyordu. "Yazacak bir hikâyem var... Yazacak bir hikâyem var..." Esin perileri gelmiş de başından aşağıya çiçek yaprağı gibi esin boca etmişlerdi sanki. Hikâyenin olay örgüsü, buğday kokusu bulutu gibi ona doğru koşuyordu sanki. Olgunlaşmış, hoş kokulu bir meyve gibi başına düşmüştü sanki. Konuşmaya ve kendi kendine mırıldanmaya devam etti. Eve döndüğünden beri ne bir yere bakmış ne de annesiyle konuşmuştu. Sadece odasındaki sandığı ve dolapları altüst etmişti, o kadar. Kitap, kalem ve kâğıt arıyordu. "İlham geldi, hemen not almalıyım... İlham geldi, hemen not almalıyım..." Onun bu hâlini gören annesi sıcak yatağından kalkıp onun yanına gitmişti. Oğlunun uykulu yüzünün yanlış yazılmış bir Çince karaktere benzediğini görmüştü. Oğlunun yüzünün hâlâ hareket eden ağzının dışında kalan kısmının sanki ölü gibi katılaşmış olduğunu görmüştü. Gözleri canlı ve açıktı ama bakışları ölü gibi katılaşmıştı.

"Uyurgezer olmuşsun... Uyurgezer olmuşsun..."

Annesi bunu söylerken ona doğru yürüdü. "Lianke, uykunda geziyorsun, hadi git de yüzünü yıka."

"Ana, kâğıdımla kalemim nerede? Yazacak bir hikâyem var. İlham olgun bir meyve gibi dalından kopup başıma düştü."

"Vallahi de uyurgezer olmuşsun sen, Lianke, uykunda geziyorsun yavrum."

"Giderken sandığa kaldırdığım kitaplarım nerede? Yazmaya başladığımda masanın ve odanın kitaplarla dolu olmasına ihtiyacım var. Sadece kitap yığınlarıyla çevrili olduğumda sanki eve dönmüş gibi hissediyorum."

Annesi gidip yarım leğen su getirdi. Yan, elyazmalarını, kâğıdını ve kalemini aramak için eğilirken onun yüzüne ıslak bir havlu koydu. Yüzü ateş gibi yanıyordu. Su buz gibi soğuktu. Bir an irkildikten sonra aniden doğruldu. Gözlerini ardına kadar açıp etrafa bakındı. Elleriyle yüzünü kapadı, yere çömelip ağlamaya başladı. "Hiçbir şey yazamıyorum... Hiçbir şey yazamıyorum." Bebek gibi ağlıyordu. Histeri krizi geçiriyormuş gibi ağlıyordu. "Hiçbir şey yazamayacaksam öleyim daha iyi... Hiçbir şey yazamayacaksam öleyim daha iyi..." İnim inim inledi. Ağlarken annesinin önüne çömelip elleriyle yüzünü kapadı. Gözyaşları parmaklarının arasından bir gözeden fışkıran kaynak suyu gibi akıyordu.

Annesi ne yapacağını bilmiyordu. Bu çok ünlü bebeği nasıl teskin edeceğini bilmiyordu.

Yan, hüngür hüngür ağlıyordu.

"Yazamıyorsan ne çıkar? Hâlâ hayatta değil misin ki? Eskisi gibi güzel güzel yaşayıp gideriz işte." Annesi yanında durmuş, oğlunun başını okşuyordu. Onun yüzünde de gözyaşları süzülüyordu şimdi. "Yazamadan yaşamak benim için ölmekle aynı şey. Ha yaşamışım ha ölmüşüm." Annesine bağırmaya başladı. Bu konuşma ve bağırmaların arasında ağlaması da kesildi. Ellili yaşlarında bir adam olduğunu hatırlamıştı sanki. Annesinin de seksenini aştığını. Ayağa kalktı, önce annesine, sonra da o eski

eve baktı. "Uyurgezerlik böyle bir şeymiş demek." Yüzünde donuk bir gülümseme belirdi. "Uyurgezer olacağımı hiç düşünmemiştim. Uyurgezer olmamın nedeni son günlerde hiçbir şey yazamadığım için uyuyamamam, o uyku borcunun üzerine bir de yorgunluk biriktirmişim. Üzerime çöken bu ağırlık yüzünden uyurgezer oldum galiba." Annesiyle birlikte dış odadan iç odaya döndü. Eşikten geçerken annesinin kolunu tutup ona yardım etti. Uyuyan dünyadan uyanık dünyaya dönüyordu sanki. Eşikten içeriye doğru attığı o bir adımla birlikte evine geri dönmüştü sanki. Perdeleri açınca rüyalar âleminden gerçek dünyaya dönmüştü. Annesinin yatağının kenarına oturdu. Annesine bir sürü şey anlattı. Setin üzerindeki bir köyde uyurgezerlere rastladığını anlattı. Uykuda gezerken sokaklarda gördüğü bir aşağı bir yukarı yürüyen insanların da aslında uykuda geziyor olduğunu söyledi. Hepsi de uyurgezer olmuştu. Ayrıca annesine, cumhuriyet döneminden günümüze seksen yıldan fazla bir süredir hayatta olan annesine, zamanın bu uzun ve karanlık ara sokağında, göğün altındaki herkesin büyük bir uyurgezerlik seferberliğine çıktığı o karanlık gecede, herhangi bir durumla karşılaşıp karşılaşmadığını sordu. Her şeyin ya çok iyi ya da çok kötü sayıldığı çocuksu bir ruh hâline girmiş bir uyurgezerle karşılaşıp karşılaşmadığını sordu.

Ama bu soruyu sorduktan sonra farkına bile varmadan emekleyip annesinin yanına kıvrılarak uykuya daldı.

Uykuda başını sağa sola çevirirken tüm vücudundan hafif bir esinti geçti. Odanın içi horultu ve mırıltılarla doldu. "Uyuyacaksan git de şu yatakta yat. Lianke, hadi kalk da şu yatakta yat." Gözlerini açık tutmaya çalışıyordu. Ama diğer odaya girdiğinde hızlıca başka bir dünyaya geçiş yaptı. Başka bir dünyadan şeyler görüyordu. Bu başka dünyanın sınırında durdu, ardına dönüp yüzünde bir gülümsemeyle annesine baktı. "Ana, yazacak bir hikâyem var. Elimi uzatıp bir avuç ilham yakaladığım anda bir romanın başlangıcı için bir fikir geldi aklıma." Sonra bir kahkaha atıp telaşla bir şeyler aramaya başladı. Kâğıt, kalem ve kitaplarını arıyordu. Elleri ve ayakları o kadar hızlı hareket ediyordu

ki sanki başka bir dünyadan gelmiş biriydi. Yüzünde kimsenin anlamayacağı bir ifade vardı. Yüzü kimsenin okuyamayacağı bir kitaba dönüştü birdenbire. Gözleri ardına kadar açılmıştı ama görebildiği tek şey kendi zihninde oluşturduğu o dünyaydı. Ne bir ışık ne de bir insan vardı, orada onun hayal gücünün dışında hiçbir şey yoktu. "Bir hikâyem var. Hiç kimseninkine benzemeyen bir hikâyem var." Yüksek sesle mırıldanırken arada kıs kıs gülüyordu.

Annesi önünde durdu. "Lianke... Lianke!" Annesi sanki onu rüyalar âleminden geri çağırabilecekmiş gibi bağırıyordu.

"Kara kapaklı kitabı gördün mü? Hani şu kapağının gece kadar kara olduğunu söylediğin kitabı?"

Annesi onu omuzlarından hafifçe sarstı. "Kitap yazmayı bırakırsan öleceğini mi sanıyorsun?"

"Artık değil." Annesine gülümsedi. "Şimdi yazacak bir hikâyem var."

Annesi onun yüzüne bir tokat aşk etti.

"Eğer şimdi uyanmazsan kendi hikâyenin içinde öleceksin!"

Şaşkınlıkla annesine baktı.

"Hadi çabuk, çık şu hikâyenin içinden artık!" Annesi gök gibi gürledi. "Eğer çıkmazsan kendi hikâyenin içinde öleyazılacaksın!"

Annesi onun yüzüne hokkalı bir tokat attı bu kez. Bu tokattan sonra gözleri doldu annesinin.

Dünya sakinleşiyordu. Kasaba sakinleşiyordu. Odanın içindeki gürültü sakinleşiyordu. Yan'ın vücudu bir öne bir arkaya sallanıyordu. Kafası da sallanıyordu. Yüzünde heyecandan eser kalmamıştı şimdi. Yüzü utançtan kıpkırmızı olmuştu. Çok utanç verici bir duruma düşmüş olan birinin yüzündeki o alev alev yanan kırmızılıktı bu. Uyanmıştı işte. Rüyasından uyanıp bu tarafa geçmişti. Annesine bakarken bir çeşit acıyı silmeye çalışıyormuş gibi yüzünü ovuşturdu.

"Yazmayacağım artık. Yaşadığım sürece tek bir sözcük bile yazmayacağım artık." Bunu sessizce ama çok kesin bir şekilde ifade et-

mişti. "Aslında yazmazsam çok daha iyi yaşayabilirim. Herkesten daha iyi yaşarım." Ellerini yüzünden çekti. Annesini kolundan tutup odasına geri götürürken kadının yüzündeki gözyaşlarını sildi. Tam odaya girmek üzerelerken annesi onu kolundan tuttuğu gibi avluya sürükledi. "Avluda otur biraz. Odanın içi sıcak ve havasız, içeriye girersen yeniden uyuyakalırsın." Ana oğul avlunun içinde yürümeye başladılar. Dört bir yandan serin bir rüzgâr esiyordu. Uzaklarda bulutlar süzülüyordu. Yaşlı ağaçlar. Eski bir avlu. Eski avlunun duvarları ve sütunları. Her şey bin yıllık bir nehir kadar huzurluydu. Sıradağlar kadar. Binlerce, on binlerce yıldır aralıksız süzülen bir gece bulutu kadar. Ana oğul karşılıklı oturup ara ara hutong'dan ve sokaklardan gelen ayak seslerine kulak kabarttılar. Bir de gonk sesi vardı tabii. Bir de babamın insanlara uyumamalarını, her evde hırsızlara ve yağmacılara karşı nöbet tutacak birilerinin olması gerektiğini haykıran sesi.

"Bizim evin arkasında oturan Li Tianbao'nun sesi mi bu?"

"Evet, onun sesi bu. Ama iyi adamdır."

"Cenaze levazımatçısı da iyi iş yapar bu kasabada. Para su gibi akar, yılın her günü cenaze levazımatı satın almaya ihtiyaç duyan birileri mutlaka çıkar."

Yan'ın ablası işte bu sırada gelmişti. Kocası da onunla birlikte gelmişti. Uyurgezerlerin bu eski avluya girmesinden korktukları için gelmişlerdi buraya. Avluda oturuyorlardı. Avludaki ışığı gören komşular da gelmişti. Yazarın ve o yarım leğen suyun etrafını sarmışlardı. Kasabadaki karmaşa hakkında konuşuyorlardı. O büyük uyurgezerlikten. Uykusu gelen suya batırdığı bir havluyla yüzünü siliyordu. Mahmurluğu başka bir yere götüren bir araç hâline gelmişti su. Yan'ın annesi bir kâse fıstık getirdi. Bir kâse de ceviz. Birkaç komşu ay çekirdeği getirmişti. Ortaya küçük bir masa çektiler. Getirdikleri yemişleri masanın üzerine koydular. Masanın etrafına oturup muhabbete başladılar. Sanki yılbaşı gecesiymiş gibi uykuya ve uyurgezerliğe direniyorlardı. Kasabanın sokaklarındaki gürültü ve karmaşayı dinlediler. Mahsulden bahsettiler. Hasadı konuştular. Buğday hasadı için yarışırken kavga

eden aileleri çekiştirdiler. Kanla sonuçlanan kavgaları eleştirdiler. Uyurgezerliğin o kadar da kötü bir şey olmadığından dem vurdular. Kavga sırasında birinin bir başkasının kafasını nasıl yardığını anlattılar. Kanın oluk oluk aktığını söylediler. İriyarı birinin gündüz gözüyle biriyle kavga ederken diğerine, "Şimdi sana bir tokat atsam on metre havaya uçarsın!" dediğini hatırladılar. O ne böbürtü o ne kibirdi öyle canım. Ama gece inince uyurgezerliğe başlamış o iriyarı adam. Uykuda gezerken ne kahramanlığından eser varmış ne de kudretinden, eline birkaç yumurtayla biraz süt alıp kapı kapı dolaşmış o adamı bulup özür dilemek için. Diline pelesenk olmuş, hiç durmadan özür diliyormuş. Özür dilerim. Hata bizim ailede, diyormuş, hiç akılları yok. Gördün mü bak, diyormuş, bu uyurgezerlik denilen şey o kadar da kötü bir şey değilmiş aslında. Uyurgezerlik, kötü kahramanları iyi kalpli, pamuk gibi yumuşak insanlara döndürebiliyormuş meğer.

Uyurgezerler hakkında binlerce, on binlerce iyi hikâyeler anlatmaya devam ettiler.

Uyurgezerliğin nesinin tuhaf olduğunu sordular. Ama asıl tuhaf şeyler bizim burada yaşanmıyormuş. Kasabanın doğusunda yaşayan Ma Huzi'nin evinde dönüyormuş asıl tuhaf işler. Yanların evinin güneyinde oturan komşulardan biri çemberi yarıp kalabalığın ortasında durdu. Söylediklerinin altını çizmek için ellerini dans edermişçesine havada sallıyordu. "Ma Huzi'nin üç yıl önce öldüğünü hatırlıyorsunuz, değil mi? Bütün köy ve kasaba onun hastalıktan öldüğünü sanıyordu. Ama dün akşamdan beri, insanlar uykuya dalar dalmaz uyurgezere dönüştüğünden beri, tahmin edin bakayım ne oldu! Ma Huzi'nin karısı uykuda geze geze karakola gitmiş. Karakola gidip teslim olmuş. Kocasının ölümcül bir hastalıktan ölmediğini söylemiş. Yatalak kocasına on iki yıl boyunca hizmet ettikten sonra canına tak etmiş kadının, artık zamanıdır deyip kocasının kâsesine zehir katmış.

"Üç yıl önce kocasını öldürdüğünden beri doğru dürüst uyuyamadığını söylemiş. Kocasını zehirlediğine sanki kendi ana babasını zehirlemiş gibi pişman olduğunu söylüyormuş. İşte bu

gece, sonunda iyi bir uyku çektikten sonra karakola gidip teslim olmaya karar vermiş. Uyurgezer olduğunu bildiğini söylemiş. Karakola teslim olma cesaretini sadece uykuda gezerken bulabildiğini söylemiş. Uyurgezer olmasaymış yapmazmış yani. Teslim olduktan sonra üç çocuğuna ne olacağını sormuş. En küçüğü daha üç yaşında bile değilmiş, dünyaya babasının ölümünden altı ay sonra gelmişmiş. Uykuda gezerken teslim olduğundan kimsenin onu uykudan uyandırmasını istememiş. Uyanırsa kocasını zehirlediğini inkâr edermiş. Eğer onu uyandırırlarsa, uyandıktan sonra öldüresiye dövseler de yine de inkâr edermiş kocasını zehirlediğini. Kocasının ölmeden önce söylediği son sözlerini söylemiş onlara. Ağzı köpürürken adam ona demiş ki 'Beni öbür tarafa yolladığın için çok teşekkür ederim sana. Acı çekmek için yaşamak zorunda değilim artık. Beni bu hâle sen getirdin ama bunu hiç kimseye söyleme sakın. Ağzından kaçırdığın an ailemizin felâketinin resmi olur. Çocuklar hem babasız hem de anasız kalır.'

"Bu oldu işte.

"Tam da böyle oldu.

"Eğer uyurgezerlik olmasaydı, Ma Huzi'nin kendi karısı tarafından öldürüldüğünü kim bilebilirdi ki? Ya da karısının böyle bir şey yapabileceğini? Halbuki normalde ne iyi, ne iyi kalpli, ne kadar da zayıf görünüyor. Uysal ve itaatkâr. Çalışkan ve hoşgörülü. Ma Huzi, evliliklerinin ikinci yılında felç geçirdi. Tam on iki yıl baktı ona kadın. Ama sonunda ölümü de onun elinde oldu adamın. İyi ki yaşandı bu büyük uykusuzluk gecesi. Yüz yılda bir ancak yaşanır böyle bir gece. Uykuda gezerken karakola gidip kendi teslim oldu. Gerçeği söyledi. Uyurgezerlik olmasaydı, bu davanın gerçek yüzünü kim bilebilirdi ki? Ayrıca kadının kendisi de söylemiş uyurgezerliğin aslında iyi bir şey olduğunu, gün boyu düşündüğün her şeyi uykuda gezerken yapabiliyorsun. 'Bu uyurgezerlik gecesi olmasaydı, beni yüzlerce binlerce kez öldürseniz bile kocamı öldürdüğümü asla itiraf etmezdim.'

"Bunu rüyasında söylemiş olması tuhaf ama. 'Teslim oldum

ama beni katiyen uyandırmayın,' demiş. 'Beni uyandırırsanız her şeyi inkâr ederim. Beni uyandıracağınıza, artık suçumu itiraf ettiğime göre, bundan sonra çocuklarıma kim bakacak, onu düşünmelisiniz şimdi.'

"Böyle demiş işte. Gerçekten de çok tuhaf.

"Uyurken bile uyuduğunun ve uykuda gezdiğinin farkında olması son derece tuhaf. Öyleyse insanlar rüya görürken rüya gördüklerinin bilincindeler. Bir de rüyalar âlemindeyken beni sakın uyandırmayın diye talimat veriyor rüyalar âleminin dışındakilere. Beni sakın uyandırmayın!" Yanların komşusu bu tuhaf hikâyeyi anlattıktan sonra gülmeye başladı, ardından yere eğilip gürültülü bir şekilde yüzünü yıkadı. "Benim de uykum geldi şimdi. Bu uyurgezerlik hastalığının bana bulaşmadığından yüzde yüz emin olmalısınız. Bir bulaşırsa kimbilir neler söyler, neler yaparım?" Bunu söylerken gülmüştü ama onun dışında başka gülen olmadı. Herkes kendi içine çekilmiş, kara kara Ma Huzi'nin karısı tarafından öldürülmesini düşünüyordu şimdi. Bir katilin uykuda gezerken teslim olabileceği gerçeğini sindirmeye çalışıyorlardı. Avlunun içine bir ölüm sessizliği düşmüştü. Yan'ın gözleri iki hünnap ya da iki çürük üzüm tanesi gibi iyice açılmıştı, komşusuna hiç tanımadığı birini görmüş gibi bakıyordu. Hikâyenin kilit noktasını görmüş gibi bakıyordu.

"Gerçekten mi?

"Bu gerçekten oldu mu?

"Uyurken uyuduğunu bilen biri hakkında neden bir hikâye yazamıyorum ben? Rüya görüyor ve rüyasında rüyalar âleminin dışındakilerle iletişim kurup konuşabiliyor!" Yan ayağa kalkıp avluda turlamaya başladı. Kalabalığın yanından geçerken konuşuyor, sonra yürümeye devam ediyordu. Yüzü heyecandan kızarmıştı. Yüzü öyle kızarmıştı ki yüzüne ıslak, kırmızı bir ipek parçası yapışmıştı sanki. O parlak kırmızı ipekli, siyah bir satene dönüştü sonra. "Başka bir hikâyem daha oldu şimdi. Yazılacak başka bir hikâyem daha var artık. İnsanların benim ilham kaynaklarımın tükendiğini söylemelerine izin vermeyeceğim.

Güneşimin battığını, kariyerimin sonbaharında olduğumu söyletmeyeceğim onlara! He he he..." Gülüyordu, hem de aptal gibi kıkırdayarak gülüyordu. "Şimdi ilham yağmur damlaları gibi kafama düşüyor. Alnıma çarpan bir rüzgâr âdeta... Ana... Abla... İkisi de çoktan gitmiş, aman be, setteki çalışma odama geri dönüyorum ben. Bunu bir yere yazmazsam, uyandıktan sonra tüm bu hikâyeler parmaklarımın arasından rüzgâr gibi uçup gidecek.

"Hepiniz gidin hadi, ben setteki çalışma odama gidiyorum.

"Hepiniz gidin hadi, yazı yazacağım.

"Hepiniz daha yavaş yürümeli ve daha yavaş konuşmalısınız, beni uykumdan uyandırmayın sakın. Hikâyem uyandığım gibi kaçar yoksa. İlhamım da kaçar. Sonra kafamı duvarlara vursam da bir satır bile yazamam bir daha. Uykuda olmak güzel şey. İnsanlar uyurken gerçekten de iyidir. Rüyalar yeryüzünün üzerindeki güneş ve yağmur gibidir. Mahsuller rüya gelir gelmez büyümeye başlar. Rüyalar derinleşir derinleşmez mahsuller de olgunlaşmaya başlar. Geriye hasadı toplayıp ambara kaldırması kalır. Hazır rüyalar âlemindeyken bu fırsatı kaçırmayıp yazmaya başlamalıyım. Hepiniz gidin hadi artık. Kimse bana dokunmasın. Kimse bana tek kelime bile etmesin. Sakın ola beni rüyamdan uyandırmayın." Bunları söylerken yürümeye devam etti, hafif uykudan derin uykuya doğru ilerledikçe sesi giderek daha da yumuşuyordu. Avluda birkaç tur attıktan sonra kitaplarını aramak için eve girdi. Elyazmalarını, kurşun ve tükenmez kalemlerini eline aldı. Metni gözden geçirip düzenlerken onlarsız yapamadığı yapıştırıcı, tutkal ve o küçük makasını da aldı eline. O su berraklığındaki sesi sonunda belli belirsiz bir mırıltıya dönüştü. Sözcükleri ve cümleleri bulanıklaştı. Konuşurken sürekli oynayan burnu da hareket etmiyordu artık. Ardına kadar açılmış gözleri sanki gözkapakları yorulmuş gibi yarı kapalıydı şimdi. Ama onun o uyurgezer yüzündeki yazı yazma kararlılığı sadece gözlerinde görülebiliyordu artık. Tüm kararlılığı gözlerinde birikmişti şimdi. Masa başına oturmuş da kompozisyon kâğıdının Çince karakterleri yazmak için ayrılmış kare şeklindeki kutularına bakıyordu sanki.

Herkes susmuştu. Hepsi de herkesin gitmesini bekleyen ama aslında oradan onlardan önce ayrılmak isteyen Yan'a bakıyordu. "Bırakın da yüzünü yıkasın." Yan'ın annesi bunu söyleyen kişiyi kenara çekti. Leğenin içindeki avluyu aldı. Az önce konuşan komşuyu oradan iyice uzaklaştırdı. Yan'ın ablasıyla eniştesini de uzaklaştırdı. Sonra oğlunun yanına gidip bir süre önünde durdu. Uzun bir süre onun yüzüne baktı, sanki aniden okumayı öğrenmiş de sonunda oğlunun yüzündeki kitabı anlayabilmiş gibi bakıyordu.

"Gerçekten de yazmak mı istiyorsun?"

Yan başıyla onayladı.

"Yazamadığında gerçekten de fiziksel olarak hasta gibi mi hissediyorsun?"

Yan başıyla onayladı.

"Gerçekten de yaşamanın ölmekten farklı olmadığını, yazamıyorsan ölmenin daha iyi olacağını mı düşünüyorsun?" Annesinin sesi aniden yükselmişti şimdi.

Yan bir süre sessizleşti. Bu soruya vereceği cevabı düşünüyordu sanki. Sonra çok yavaş bir şekilde ve büyük bir ciddiyetle başını salladı. Mahkemedeki bir suçlunun başı kesilerek mi yoksa asılarak mı idam edilmek istediğini belirtmek için başını sallaması gibi. Tek kelime bile etmedi. Işığın altında derin bir gölde boğulmuş gibi duruyordu. Gökyüzü pusluydu. Gece de pusluydu. Yan'ın yüzünde görmüş geçirmiş orta yaşlı bir adamın muğlaklığı ve mutlaklığı vardı. Kucağından düşen bir kitabı yerden kaldırdı. Yanların avlu girişinde ne kadar zaman durduğumu bilmiyordum. Elimdeki bir kâse sarı zırnık kahvesi çoktan buz gibi bir çorbaya dönüşmüştü bile. Kahvenin kokusu da çoktan uçup gitmişti, elimde bir kâse yavan mı yavan bulamaç vardı sanki. Başta Yanların avlu kapısında durmuş içeriyi dinliyordum. Elimde kâseyle ne zamandır orada dikildiğimden emin değildim. Merdivenin dibinde durmuş içeriye bakıyordum. Orada ne kadar beklemiştim acaba? Epey zaman geçmiş olmalıydı. Elimde tuttuğum kâseyi ne zaman yere bıraktığımı, merdivenlere ne zaman

çömelip içeriyi gözetlemeye başladığımı hiç hatırlamıyordum. Kasabada ben doğmadan önce olan biten olayları bana kimin anlattığını hatırlamadığım gibi. Ya da dünya işlerini. Yan ailesinin başından geçenleri. Aptal olduğum için çoğu şeyi unutuyorum. Hatta kendimi bile unuttum. O sarı zırnık kahvesi uyandırma çorbasını getirdiğimi bile unutmuşum. Birinin Ma Huzi'nin ailesinde olanları anlattığını duyunca Yan'ın romanlarından birinin içine düşmüş gibi hissettim. Yan'ın uyandıktan sonra yeniden rüyalar âlemine girip uykuda gezdiğini görünce biri beni karanlık bir odaya kilitlemiş gibi hissettim. Yan'ın annesinin bir süre oğluna bakması sanki bin yıl sürmüş gibi geldi bana. "Onu uyandırmayın sakın. Bırakın uyusun," dedi annesi insanlara. İnsanlar orada durmuş, bir kukla gösterisini izleyen tahta kuklalar gibi bakıyorlardı. "Yazmazsa delirip öleceğini söyledi, öyleyse bırakalım da yazsın. Ölene kadar yazsa bile, hâlâ yaşıyormuş gibi hissedecektir." Yan'ın annesi bunu söylerken, gözyaşları vahşi doğaya yağan yağmur gibi yüzünden aşağı süzüldü. "Madem böyle oldu, bırakalım da böyle kalsın bari. Bırakalım da ölü gibi yaşasın. Ha ölü, ha canlı, ikisi de aynı şey." Bunları söyledikten sonra oğluna baktı, sonra geceye baktı, avluya ve avludaki insanlara baktı, en sonunda çok basit ama çok ciddi bir şey söyledi.

"Hiç kimse onu uyandırmasın, bırakın rüyalar âleminde kalsın."

Sonra bakışlarını oğlunun yüzünden vücuduna ve sonra tekrar yüzüne çevirdi. "Hadi git. İzin ver de ablanla enişten setin oradaki eve kadar eşlik etsinler sana."

Yan, rüyalar âleminde uzun uzun düşündü, sonra birden uyanır gibi oldu. "Kimsenin eşlik etmesine gerek yok bana. Bana eşlik eden olursa uyanırım. Uyanırsam da hikâyem dağılıp gider. Uçuverir. İlhamsız kalırım sonra. Bir daha yazamazsam ölmekten beter olurum." Sonra mı? Sonra işte uyanıkmış gibi görünüyordu ama rüyalar âlemindeydi hâlâ. Gecenin gündüze benzemesi gibi. Annesine baktı. Ablasına, enişteşine ve komşulara baktı. Eşyalarını aldı ve gitti. "Hadi evlerinize dönün." Bunu

söylerken merdivenden bir gölge gibi inip gecenin, kasabanın ve hutong'un içine daldı, ayak sesleri, yumuşak ve çukur bir yüzeye çarpan tokmaklar gibiydi. Bir sağa bir sola sallanıyordu ama sonunda sabit bir ritim tutturdu. Bir ritimdi bu ama aynı zamanda bir esintiye de benziyordu. Bu minval üzere uykuda gezerek sallana sallana uzaklaştı. Annesi ve ablası avludan çıkıp sanki bir rüyayı ve o rüyanın içinde rüzgârla birlikte salınan bir söğüt ağacını izlermiş gibi onun uzaklaşmasını izlediler.

Yürüyordu.

Gece daha da derinleşti.

İnsanlar güneşin bir an önce doğması ve her şeyin normale dönmesi için dua ettiler. Her şeyin o eski rutinine ve şeylerin normal akışına dönmesini dilediler.

3. (03.32-04.05)

Yan'ı setteki evine kadar ben götürdüm. Ona eşlik etmeyi ben istemiştim.

Sen küçüksün, ayak seslerin de hafif, demişti ailesi, onu uyandırmazsın, bu yüzden sete kadar eşlik edebilirsin ona. Ayrıca onu uyandırmamak için yolda onunla konuşmamamı da tembihlediler. Ama yine de konuştum onunla. Onunla konuşmaktan kendimi alamadım. O tuhaf uyurgezer adımlarıyla, bir büyük bir küçük, önümde yürüyor, yolu iyi seçemediğinden ayağını ara ara bir çukurun içine basıyordu. Çukura her bastığında düşecekmiş gibi aniden yana devriliyordu. Her seferinde bunun onu uyandıracağını düşünüyordum. Burada bir çukur varmış, diye mırıldanıp o tuhaf ritimle ilerlemeye devam ediyordu ama. Arada önüne çıkan bir tuğla ya da taş parçasını tekmeliyordu. Acıyan bacağını of aman diye kaldırıyor, sonra yine yola koyuluyordu. Anasını takip eden bir kuzu gibi takip ediyordum onu. Ne zaman bir çukura bassa ya da bir taşı tekmelese hemen öne fırlayıp destek oluyordum ona. Yürümeye başladığında onu bırakıp yeniden peşine takılıyordum. Kasabanın sokaklarından barajın altındaki

tünellerde yürüyormuş gibi geçiyorduk. Sonunda o geniş ve düz caddeye vardığımızda, sanki büyük bir meydana gelmiş gibi olduk. Dörtyol ağzında in cin top oynuyordu. Çay ve kahve yapılan sobanın taş ve tuğlaları kalmıştı sadece geriye. Bir de çay ve kahve kokusu.

Herkes çoktan dağılmıştı bile.

Herkes sarı zıkkımını, çayını ve kahvesini içip ayılmış, uykuda gezmeden evlerine dönmüştü. Caddede sadece tencerelerini eve götüren son insanların gölgeleri ve ayak sesleri vardı. Normal bir gecede olması gereken hareketlilik buydu işte. Önümde yürüyen yazar Yan dışında bir-iki uyurgezer daha görmek istiyordu canım. Ama kasabanın sokaklarında sadece sokak lambalarının ışığı ve sessizlik vardı, hiçbir uyurgezere rastlamadım. Arada sırada birkaç çığlık duyduğum da oluyordu. Ama bunlar kesilip öldürülen birinin attığı türden çığlıklar değildi. Daha ziyade, karanlıkta bir gölge görüp korkan ve sonradan onun sadece bir kedi veya köpek olduğunu fark eden birinin attığı türden çığlıklardı.

Bu büyük uyurgezerlik gecesi böyle bitmeyecekti elbet. Nasıl bu kadar kolay bir şekilde sonlanabilirdi ki? Ama kasabanın sokakları gerçekten de bir mezarlık kadar sessizdi. Biraz şaşırmıştım. Biraz da korkmuştum. Farkına bile varmadan Yan'ın önüne geçip elini tuttum. Korkmuş bir çocuğun babasının elini tutması gibi. Elleri sıcak, yumuşak ve terliydi. Avuç içleri o kadar yumuşaktı ki toprağı ekecek güç yoktu bu ellerde. Bu el babamın elinden tamamen farklıydı. Onun eli yüzünden onunla konuşmaya başladım. Bir sürü soru sordum.

"Gaotian'dan ayrılalı kaç yıl oldu?

"Gelmene değdi mi bari? Tam zamanında, tam da bütün köy ve bütün kasaba uyurgezerliğe başladığında geldin.

"Rüyanda ne görüyorsun? Biri rüya görürken rüya gördüğünü nasıl bilebilir?"

Bana döndü. Başımı okşadı. Kıkırdamaya başladı.

"Bir sonraki kitabımda uyurgezerliği yazacağım. Bu, çaresiz kaldığımda Göğün bana verdiği armağandır."

Uyurgezerlik de bir armağanmış meğer. Hem de göğün, tanrıların ve ruhların verdiği bir armağan. Birden ben de uyurgezer olmak istedim. Onun gibi uyurgezer olmak ve uyurgezer olduğumu bilmek istiyordum. Bu dünyadaki şeyleri başka bir dünyadan gözlemleyebilmek gibi olurdu bu. Öldükten sonra bile hâlâ hayatta olduğunu bilmek gibi. Onun elini tutuyordum. Kitaplarını da taşıdım. Dörtyol ağzını geçtik. Doğu Caddesi ile Batı Caddesi'nden geçtik. Bizim cenaze levazımatçısının kapısının açık olduğunu ve içeride ışık yandığını gördüm. İçeriye girip annemle babama uyurgezer Yan Amca'yı setin orada kiraladığı eve götürdüğümü söylemek istedim. Ama sadece bir düşünceydi bu, dükkâna filan girmedim. Bir giyim mağazasından çaldıkları şeyleri omuzlarına atmış birkaç kişi gördüm, yanlarına gidip, durun, hırsızlık yapmayın, insanların uykusu yok artık, dükkân sahibi birazdan buraya gelip yakalayacak sizi, demek istedim. Ama bu da sadece bir düşünceydi, sadece bakmakla yetindim, yanlarına filan gitmedim. Kasabanın dışındaki tarlalardan birinde bir ağaç dalına fener asmış, buğday kesen birini gördüm. Orağın her hareketinden sonra toprağa sıkışmış ağaç dallarını ileriye doğru hareket ettiriyordu. Onun yanına gidip, eve dön de biraz çay iç, bir kâse de sarı zıkkım kristali kaynatıp onu da iç, demek istedim. Bunları içtikten sonra kimsenin uykusu muykusu kalmadı, uyurgezerliği bıraktılar. Ama uyurgezerliğin başkaları için iyi bir şey de olabileceğini düşündüm. Öyleyse onları neden rüyalarından uyandıracaktım ki?

Yapmayı düşündüğüm hiçbir şeyi yapmadım, bu yüzden genellikle akıllarına gelen her şeyi yapan uyurgezerlerin tam zıddı sayılırım. İnsanlar istediklerini yapabiliyorlarsa, bu bir rüyanın gerçekleşmesiyle aynı şey değil miydi ki? Yan Amca'ya romanları hakkında bir şeyler sormak istedim. Bir kitap yazarak ne kadar para kazandığını bilmek istiyordum. Eve bir sonraki dönüşünde bana biraz daha kitap getirmesini istiyordum. Sonunda bunları dile de getirdim. Sordum da sordum. Kendi orağımı biliyordum sanki.

"Yan Amca, insanın hayatını hikâyeler dinleyerek mi yoksa başkalarına hikâyeler anlatarak mı geçirmesinin iyi olduğunu düşünüyorsun?

"Yan Amca, daha ılıman hikâyeler anlatamaz mısın? Senin kitaplarını ne zaman okusam üzerime bir üşüme geliyor hep. Senin kitaplarının yin enerjisi fazla. Kışın kitap okuduğumda o kitabın içinde sıcacık yanan bir soba olsun istiyorum. Yazın kitap okuduğumdaysa o kitabın içinde fırfır dönen bir vantilatör olsun istiyorum.

"Yan Amca... Yan Amca, ah, Yan Amca!"

Kasabanın Güney Sokağı'nın sonuna varmıştık. Oradaki bir Japon soforasının altında durduk. Yaşlı bir sofora ağacıydı bu. Shanxi'nin Hongdong ilçesinde insanların göç[1] etmeye başlamadan önce altında toplandıkları ağacın aynısıydı. Gövdesi iki kişinin kollarıyla saramayacağı bir kalınlıktaydı. İki yüz yıllık bir ağaçtı. Ama dalları bir şemsiyenin telleri gibi güçlü ve sağlamdı hâlâ. Yaprakları, rüzgârın ve yağmurun sızmasına izin vermeyen bir şemsiye bezi kadar diri ve yoğundu. Ağacın etrafı tuğla ve taştan oluşan alçak bir duvarla çevrilmişti. Korunuyordu yani. Yaşlılara saygı duyan ve onlara hizmet eden genç nesiller varmış gibi. O alçak duvarın yanında durup, Yan Amca ya, dedim, biliyor musun, senin tüm kitapların bizim köyde geçen olaylar hakkında? Hepsi de bizim kasabada olan biteni anlatıyor. Benim

---

1 Yuan Hanedanı'nın son dönemlerinde, Kuzey Çin'de sık sık sel, kuraklık ve çekirge istilası yaşanmıştır. Yuan Hanedanı'nı yıkıp Çin'deki Moğol hâkimiyetine son veren Zhu Yuanzhang (1328-1398) Ming Hanedanı'nı kurduktan sonra kendi hükümdarlığının Çin tarihinde Hongwu diye adlandırılan döneminde (1368-1398) tarımsal üretimi eski hâline getirmek, ekonomiyi geliştirmek, nüfusu dengelemek ve hanedanın yönetimini pekiştirmek için uyguladığı iskân politikasıyla kuzeydeki nüfusun büyük bölümünü, özellikle Shanxi'de yaşayanları Henan'ı da içine alan ve daha güneyde bulunan verimli Orta Ova'ya göç etmeye zorlamıştır. Başkentliği Pekin'den (Beijing: kuzey başkenti anlamına gelir) alıp Nanjing'e (güney başkenti anlamına gelir) taşımıştır. Çin tarihinde eşi benzeri görülmemiş bu büyük göç hareketine katılan göçmenlere göç kuzeyden güneye giden yol üzerinde bulunan yaşlı bir sofora ağacının altında başladığı için "sofora ağacı göçmenleri" de denir. *–çn*

dışımda ne bu köyde ne de bu kasabada senin kitaplarını seven hiç kimse yok. Kitaplarını ilk sayfasından son sayfasına kadar okuyabilen benden başka kimse yok. İnsanlar senin kitaplarının ne hakkında olduğunu sorup duruyor, *Üç Krallığın Hikâyesi*, *Bataklık Kaçkınları*, *Tanrıların Yaratılışı* ve *Üç Kahraman ve Beş Yiğit* gibi klasik romanlara benzeyip benzemediğini soruyorlar, bu kitaplardan birini şöyle rasgele açıp okumaya başladın mı senin yazdığın kitaplardan çok daha iyi şeyler çıkıyor karşına. Bu da senin kitaplarının beş kuruş değeri olmadığını gösteriyor. Bizim dükkânda sattığımız, cenazede ölülerin ruhları için yakılan sahte kâğıt paralar gibi aynı, ismen para da olsa, yere atsan şöyle bir göz attıktan kimse bir daha yüzüne bile bakmaz.

Yan Amca şaşkına dönmüştü.

Yan Amca şaşkınlıktan elimi bile bıraktı. Başını eğmiş, bir falcının kehanet kitabına bakması gibi yüzüme bakıyordu. Gece pusluydu. Ama gri beyaz arası bir renkte olan ay parlıyordu. Yan Amca'nın anlaşılmayan bir kehanet kitabına benzeyen yüzüne baktım. Öyle bakıyordum ona. O da bana bakıyordu. Gözlerini dikmiş de bana bakıyordu. Beni kolumdan tutup Japon soforasının altındaki o alçak duvarın üzerine oturttu. Çok tuhaf sorular sordu bana. Çocuk sahibi olamayan bir kadının Bodhisattva'ya ne zaman hamile kalıp bir bebek doğurabileceğini sorması gibi çok gizemli ve çok derin sorulardı bunlar.

"Niannian, Yan Amca'ya doğruyu söyle bakalım, Yan Amca'nın en çok hangi kitabını seviyorsun?

"Yan Amca'ya doğruyu söyle, o kitaplarda yazılanların bizim köyde, bizim kasabada olan olaylara benzediğini mi düşünüyorsun?

"Niannian, Yan Amca'nın senden bir ricası var, sizin evdekilerle dayının yaptıklarından bahsetsene biraz bana. Babanın, annenin ve dayının bu hayatta yaptıkları her şey bizim buradakiler için ölüm kalım meselesi. Köyümüzdeki yaşam ve ölüm hakkında bir kitap yazmak istiyorum. Belki de bu kitap sadece senin değil, bu köyde, bu kasabada okuma yazması olan herke-

sin hoşuna gidecek. Hadi anlat biraz. Babandan, annenden ve dayından bahset. Eğer anlatırsan eve bir sonraki dönüşümde bir sürü kitap getiririm sana. Yan Amcan öyle iyi kitaplar yazmamış olabilir ama başkalarının yazdığı bir sürü iyi kitap getirebilirim sana. Çok iyi olduğundan ötürü burada asla görmeyeceğin kitaplar getiririm sana."

"Ne kitabı?"

"*Altın Vazodaki Erik Çiçeği*[1] mesela, o kadar iyi ki sanki bu dünyanın dışından gelmiş gibi."

Yan Amca'ya evdekilerden bahsetmedim. Ağzımı gazoz kapağı gibi kapatıp tek kelime bile etmedim. Uykuda gezerken söylediği ya da sorduğu o karman çorman şeylerden pek bir şey anlamıyordum. Yüzüne kaçamak bir bakış attım. Yüzü gerçekten de (hakikaten) yanlış yazılmış Çince karakterle dolu bir kitaba benziyordu. Kimsenin anlamadığı bir kehanet kitabı gibiydi. Ama ben uyurgezer olmamıştım. Herkesin düşündüğü kadar aptal da değildim. Neymiş efendim, altın mıymış, erik çiçeği miymiş, neyse ne artık, sadece bir kitap için ailemizin sırlarını ortaya dökmeyecektim. Dayımdan ve krematoryumda yaptıklarından da bahsetmedim ona. Ölüyü toprağa gömme geleneğinin ceset yakmaya dönüştürüldüğü zaman köy ve kasabadakileri ihbar edenin babam olduğundan ve babamın o cesetlerden çıkan yağı fıçı fıçı setin oradaki mağaraya sakladığından da bahsetmedim. O mağaranın Yan Amca'nın kiraladığı evin hemen yanı başında olmasından da. "Ailemiz hakkında ne söyleyebilirim ki? Yemek yiyoruz işte. Giysi giyiyoruz. Biri öldüğünde çelenk satıp birkaç kuruş kazanıyoruz. Kazandığımız parayla renkli kâğıt alıp daha çok çelenk yapıyoruz. Altın varaklı kâğıt alıp cenaze süsü yapıyoruz. Geriye kalan parayla da yemeklik alıp karnımızı doyuruyoruz."

Başka da bir şey anlatmadım.

Ne diyeceğimi bilmiyordum. Ay tam da başımızın üzerinde geçiyordu. Bulutlar aheste aheste başımızın üzerinde süzülüyor-

1 16. yüzyılda yazılan erotik bir Çin romanı. *–çn*

du. Tekrar yola koyulduk. Japon soforasının altından ayrılıp sete doğru yürüdük. Bu kez o kadar konuşmadık. Artık eskisi gibi samimi değildik. Ona bizim ailenin yaptıklarından bahsetmediğim için hem biraz utanıyor hem de içim içimi yiyordu, sanki ondan bir şey çalmışım, ona bir borcum varmış ya da bir şekilde onu üzmüşüm gibi hissediyordum. O Japon soforasının altında yaşadığımız yakınlığı yeniden kazanmak için elini tuttum yine. Soru yağmuruna tuttum onu. Bir sürü özel şey sordum.

"Yan Amca, insanın hayatı boyunca başkaları için hikâyeler anlatmasının mı yoksa başkalarının anlattığı hikâyeleri dinlemesinin mi daha iyi olduğunu düşünüyorsun?

"Yan Amca, büyüdüğümde sence senin gibi Gaotian'dan ayrılmalı mıyım yoksa babamla annemin yaptığı gibi burada onlarla mı kalmalıyım?

"Yan Amca, bir erkek evlenmek istediğinde, sence sadece bir kadın mı yoksa iki veya daha fazla kadın mı aramalı?"

Sete varmıştık. Sete vardığımızda gökyüzüne daha yakın olduğumuzu hissettim. Ay ışığına, aya ve bulutlara da daha yakındık. Köyden, Gaotian dünyasından, köylülerin havai fişeklerinden, kavga ve gürültüsünden, uyurgezerliğinden, çalıp çırpmasından, adam öldürmesinden, yeme içmesinden, giyim kuşamından, ekip biçmesinden, yabani otları sökmesinden, boş muhabbetlerinden, içki içmesinden ve zıbarıp uyumasından çok uzaktaydık. Yan Amca'nın kiraladığı evin avlusunun önüne gelince barajdaki suyun masmavi olduğunu gördüm. Aydan gelen tüm ışık barajın içine toplanmıştı sanki. Bir ayna, buz ya da rüya kadar parlaktı. Hafif bir esinti vardı. Yalnızlığın seslerini duyduk. Yakındaki tarlada gözleri iki kırmızı fener gibi parlayan bir baykuş gördüm. Cenaze salonunu gördüm, salonun uzaktaki tepede yanan ışıkları gökyüzünden inip yamaçta asılı kalmış bulutlara benziyordu. Avlunun kapısında duruyorduk, birazdan ayrılacaktık, ayrılma ihtimali kırağı tutmuş bir yaprak gibi hem onun yüzüne hem de benim kalbimin üzerine düşmüştü şimdi. Sonuçta ayrılmaktan başka seçeneğimiz yoktu. Onun uyuması lazımdı.

Uykuda gezerken yere düşmüş olsaydı, muhtemelen düştüğü yerde uyuyakalırdı. Ama uykuda gezerken bile her zaman yaptığı gibi konuşuyor ve yazıyordu sanki. Düşündüğü ve yaptığı her şey romanlarında yazdığı gibiydi. Belki de çalışma odasına girer girmez oturup yazmaya başlayacaktı. Belki de kışın içinde soba, yazınsa içinde vantilatör olan bir kitap yazacaktı. İşte sırf o kitabın hatırı için ayrılmamız gerekiyordu. Ayrılmak üzereyken, babamla annemin şimdiye kadar bana hiç söylemediği şeyler söyledi.

"Niannian, ileride iyi bir yaşam sürmek istiyorsan annenle babandan cenaze süslemelerinin nasıl yapıldığını iyice öğrenmen gerek.

"Niannian, eğer bir kız senden hoşlanıyorsa onunla evlenmelisin. Bir erkeğin hayatında yalnızca bir kadın olmalıdır, göğün ve tanrının buyruğudur bu.

"Niannian, hadi git artık. Yan Amca bu uyurgezerlikten istifade edip bir hikâye yazmak istiyor. Yan Amca senin önerin üzerine içinde kışın soba, yazınsa vantilatör olan o kitabı yazmaya çalışacak. Köydeki ve kasabadaki herkesin okumak isteyeceği bir kitap olacak bu." Sonra mı, sonra işte Yan Amca başımı okşayıp avluya doğru yürüdü. Bana eve dönmemi söyledikten sonra avlunun kapısını kapattı.

Kapının ağzında öyle durdum, yavaş yavaş rüyalar âleminin içine düşüyordum sanki. Bir kuyunun içine düşmek gibi bir şeydi bu. Uyurgezerlik hakkında düşünmeye başladım yine. Köyü ve kasabayı düşündüm. Babamla annemi düşündüm. Babamla annemi düşünürken içim ürperdi birden. Titremeye başladım. Birinin bu uyurgezerlik bahanesiyle bizim evden bir şeyler çalıp çalmadığını merak ediyordum. Hırsızlık yapmak için bizimkileri iple bağlayıp dövmüşler miydi acaba? Korkmaya başlamıştım. Tir tir titredim. Kafamda yağmurdan önce olduğu gibi bir şimşek çaktı, Yan Amca'nın yanından ve setten hemen ayrıldım.

Telaşla eve doğru koştum.

Sekizinci Tomar
Beşinci İki Saat, İkinci Bölüm:
Kimi Ölü Kimi Hayatta

1. (04.06-04.26)

Cenaze levazımatçısının kapısına vardığımda kalakaldım.

Biri kafama bir tuğla parçası atmış gibi şaşkına dönmüştüm.

Korktuğum şey başıma gelmişti işte. Bir kilometre ötedeki setten buraya doğru koşarken bizim dükkânda neler olup bittiğini görür gibi olmuştum sanki. Kapıyı bir hışımla itip içeriye daldım. Birdenbire ortaya çıkmam bizimkilerle içerideki iki hırsızı çok şaşırtmıştı. Işıklar ışıkların yaptığı üzere sarı sarı yanıyordu. İçerideki çelenkler, sahte paralar ve cenaze süslemeleri sanki çiçek bahçesine sert bir rüzgâr esmiş gibi etrafa dağılmıştı. Çiçeklerin yaprakları dökülmüştü. Ağaçlardan dökülen o yeşil yapraklar ya yere ya ağaç dallarına ya ağaç çatallarına ya da çiçek bahçesinin duvarının üzerine düşmüştü. Meyve ağaçlarının dalları kırılmıştı. Çelenklerin bambu şeritleri kırılıp çiğnenmişti. İple birbirine tutturulmuş bambu sepetler. Tel ve tahta çubuklarla ayakta duran kâğıt atlar. Ağzı yüzü boyalı, saçları yapılı erkek ve kız çocuk figürleri. Dükkânın içinde artık ne varsa hepsi yere saçılmış ya da duvarın dibine yığılmıştı. Odanın içindeki kırmızı ve sarı nesneler sanki üzerine dolu yağmış da mahvolmuş bir çiçek göletinin o mavili yeşilli, kırmızılı morlu yüzeyinde süzülüyor ya da asılı kalmış gibi duruyordu. İçerisi çok soğuktu. Aynı zamanda çok sıcaktı da. Babamla annemi sandalyeye bağlamışlardı. Biri dükkânın doğu duvarının dibinde duruyordu.

Diğeriyse dükkânın batısındaki çelenklerin arasında. O iki adam yüzlerini kar maskesiyle kapatmıştı, uzun boylu olanı kolları çapraz şekilde ayakta duruyordu. Kısa boylu olanının elinde kol kalınlığında bir sopa vardı. Boyunlarından aşağıya ter süzülüyordu. Göğüslerine ve sırtlarına da. Maskelerini çıkarıp da şöyle bir serinlemek arzusunda değildiler ama. Yüzlerinde kar maskeleriyle orada öylece durup bir şeyler bekliyormuş gibi babamla anneme bakıyorlardı. Maskenin deliklerinden görülen kara gözleri ışıl ışıl parlıyordu, hiç de uykuları yoktu yani. Tamamen uyanıktılar. Belki de babam tarafından uyandırılmışlardı. Annemin demlediği çayı içtikten sonra da uyanmış olabilirlerdi. Uyanıktılar ve uyurgezerlik bahanesiyle hırsızlık yapıyorlardı. Sandalyeye bağlanıp odanın iki farklı yönüne oturtularak birbirinden ayrı düşmüş olan babamla annemin yüzlerinin rengi beyaz, sarı ve sarımsı beyazın bir karışımıydı. İkisinin yüzü de yağmurda ıslanmış gibi terden sırılsıklamdı. Hırsızlar zaman zaman önlerine, sonra ikinci kata çıkan merdivenlere ve iç odaya bakıyorlardı. Hiçbir şekilde geri adım atmayacakları belliydi. Bir şey bekliyorlardı sanki. Neyi beklediklerini bilmiyordum. Kapıyı bir hışımla itip içeriye girmemi bekliyorlarmış meğer.

İçeriye daldığım gibi kapının önünde durdum. Orada hiç kıpırdamadan durup dümdüz ileriye baktım. Sahne düşündüğümle tamamen aynıydı. Hiçbir fark yoktu. Vida somuna cuk oturmuştu yani. Birisi bizim dükkânı soyacak olursa yüzüne bir kar maskesi geçirir ya da bir kumaş parçası bağlar diye düşünmüştüm hep. Bu ikili kar maskesi takmıştı işte. Bir gün biri bizim evi soyacak olursa tek başına gelmez diye düşünmüştüm hep. Öyle de oldu, iki kişiydiler işte. Belki de iki değil, üç kişiydiler. Üç kişi olmasalardı bu ikisi ne diye üst kata çıkan merdivenlere bakıyordu öyleyse? Bizi soymaya gelirlerse, çelenkleri ve kâğıt süsleri kesinlikle parçalayıp etrafa dağıtacaklarını, dükkânın içinin sonbaharda kasırga yemiş bir çiçek bahçesi gibi darmaduman olacağını da düşünmüştüm.

Tam da düşündüğüm gibi olmuştu işte, ne bir eksik ne bir fazla.

Vida somuna cuk oturmuştu yani.

İçeriye girince dondum kaldım, her şeyin tam da düşündüğüm gibi olmasına şaşırmıştım. Babama baktım. Anneme baktım. O iki hırsıza tekrar baktığımda daha uzun olanı öne doğru hamle yapıp o koca eliyle boynumu sıktı. Boynumu bir altın külçesiymiş gibi kavrayıp beni kendine doğru çekti, şimdi tam önünde duruyordum. Ben orada durmuş tam da böyle yapacağını düşünürken gözümü kırpmamla uzun boylu olanın beni boynumdan yakalaması bir oldu. Tam da bizimkilerin bir şeyler söyleyeceğini düşünürken babam konuşmaya başladı. "O hâlâ bir çocuk, Daming, çocuğu bıraksan, olmaz mı?" Babam bana doğru gelmeye çabalarken sandalyesinin altındaki kâğıt çiçekler cart diye yırtıldı. "Bana Daming deme. Daming olmadığımı söylemiştim sana, beni duymadın mı?" Uzun boylu olan böyle kükrerken babamın sandalyesinin bacağını tekmeledi. Babam cevap vermeyince hırsız sağ ayağı ağrıyana kadar sandalyeyi tekmelemeye devam etti, sonra odanın içinde turlayıp nefesini toparlamaya çalıştı.

Elinde sopa olan kısa boylu hırsız birden gülmeye başladı.

Uzun olan ona öfkeyle baktı. Kısa olan gülmeyi kesti hemen.

"Oğlanı bırak, korkutacaksın çocuğu. Korkutma çocuğu." Annem de öne doğru eğilmişti. Telaşlı ve yalvarırcasına çıkan sesi bir şekilde sakindi de. "Şunun şurasında aynı kasabada yaşıyoruz, bu geceyi atlattıktan sonra, herkes uykudan uyandıktan sonra birbirimizin yüzüne nasıl bakacağız?" Annem bunu söylerken bakışlarını o iki hırsızın üzerine çevirmişti. Ama hırsızlar onun sözlerini kaale almamıştı. "Sizin Gaotian kasabasından değiliz biz." Kısa boylu olan sopasını annemin önünde sallıyordu şimdi. "Bir düşün bakalım, sence aynı kasabadan olsaydık gelip de sizin evi, bu cenaze levazımatçısını soymaya kalkışır mıydık? Gelip de bir cenaze levazımatçısını kim soymaya kalkışır ki anasını satayım? Sizin kasabalılar kasabanın tüm değerli dükkânlarını soyup soğana çevirmişler zaten, kasaba dışından gelen bizlerse madem gelmişken elimiz boş dönmeyelim diye sizin dükkânı soymaya

karar verdik." Bunu bir açıklama yapıyormuş gibi söylemişti. En azından kulağa bir açıklama gibi gelmişti bu ama adamın sesi o kadar yüksek ve kalındı ki yerdeki kâğıt çiçekleri bile yerinden hoplatıyordu. O sırada merdivenlerden ayak sesleri geldi. Biraz tanıdık gelmişti bu ses. Yemek yerken yemek çubuklarımı kâsemin kenarına çarpmışım gibi. Kim olduğunu görmek için ardıma döndüğümde, merdivenlerden aşağıya inen iki şişman adam gördüm. Birinin sırtında bohça, diğerinin elinde çuval vardı. Aşağıya inerlerken kar maskelerini yüzlerine indirdiler. Aşağıya indiklerinde uzun ve kısa olan hırsızlara baktılar.

Büyük hayal kırıklığına uğramış bir hâlde başlarını salladılar.

Uzun boylu olan da büyük hayal kırıklığına uğramıştı, boynumu sıkıp beni iyice kendine doğru çekti. "Niannian, tam da zamanında geldin. Sizinkilerin parayı nereye sakladığını söyle bana! Ölümün en yoğun yaşandığı mevsimdeyiz şimdi, hem kasabanın içinde hem de kasabanın dışında hasat edilmiş buğday gibi patır patır dökülüyor insanlar. Sizin cenaze levazımatçısının işleri bu yılın buğday hasadı gibi verimli olmuştur. Evin altını üstüne getirdik, sadece birkaç yüz yuan bulduk, aptal mıyız biz, kimi kandırdığınızı sanıyorsunuz?" Bunu söylerken beni şöyle hafiften döndürdü biraz. Yüzüm babama bakıyordu şimdi. Sırtım onun karnına ve kalçalarına yaslanmıştı. İki kolunu beni boğmak istiyormuş gibi boynuma dolamıştı. Boynumu sıkınca ağzımdan para çıkacaktı sanki. Beni birazdan boğazlayacakmış gibi hissediyordum. Yüzümün rengi muhtemelen ya kâğıt gibi beyaz ya da mum sarısı olmalıydı. Alnımdan sudan çıkarılmış bir aynadan aşağıya akan su damlaları gibi boncuk boncuk ter dökülüyordu. Ya da saçaktan patır patır yere düşen yağmur damlaları gibi. Ayaklarım yerden kesilmiş gibi hissediyordum. Onun yeninden kopan bir düğme yuvarlanıp boğazıma kaçmış gibi hissediyordum. Öksürmek istiyordum. Ama düğme boğazımı tıkamıştı, bu yüzden ne öksürebiliyor ne konuşabiliyor ne de nefes alabiliyordum.

"Çocuğu boğuyorsun, nasıl konuşsun seninle? Böyle boğar-

san nasıl konuşacak seninle?" Babam sandalyede kıpırdanırken bir yandan da bağırıyordu, kısa boylu olan onu elinin tersiyle itince olduğu yere oturdu yine. Oturduğu yere geri postalanan babamın sesi odanın içinde yankılanmaya devam etti ama. "Bırak da konuşsun çocuk... Bırak da konuşsun. Paranın nerede olduğunu söyleyince gidip bakarsın."

"Çocuğu da gönderebilirsin parayı bulması için. Çocuğu böyle boğmaya devam edersen nasıl yardım edebilir ki sana? Boğulursa nasıl işine yarasın? Annem ayaklarını yere vura vura bağırıyordu. Tepine tepine ayağa kalkmaya çalışıyordu. Ama o kadar çok çaba sarf etmesine rağmen yine de kalkamadı oturduğu sandalyeden.

Uzun boylu adam birazdan elinde kalacak olan boynumu sıkan kolunu gevşetti biraz. Hava, kapıyı çarparak açan sert bir rüzgâr gibi boğazıma girdi. Birkaç kez öksürdüm. Alnımdaki ve yüzümdeki ter hemen soğudu. Uykum muykum kalmamıştı artık. Uyurgezer de olamayacaktım. Zihnim buz sarkıtlarıyla kaplı bir mağaraymış gibi berrak ve uyanıktı. Beynim bir buzula dönmüştü resmen. "İstediğiniz para değil mi?" Başımı çevirip boynumu sıkan o uzun boylu hırsıza baktım. Burnu kar maskesinin üstünde bombe yapmıştı. Maskenin bu kısmının dokusu balık ağı kadar incelmişti. Maskenin ağına denk gelen kısmıysa nefes alıp vermekten ıslak bir kara deliğe dönüşmüştü.

"Parayı istiyorsan beni böyle boğmamalısın. Beni boğarsan parayı bulmana nasıl yardımcı olabilirim ki?

"Paranın nerede olduğunu biliyorum.

"Beni dinlerseniz çok paranız olacağını garanti ediyorum. Krematoryumu soyabilecekken neden cenaze levazımatçısında hırsızlık yapıyorsunuz? Bir çelenkten birkaç yuan kazanıyoruz, o da boğazımıza, üzerimizdeki giysilere ve kiraya gidiyor zaten. Oysa krematoryumun bir ceset yakmak için sadece biraz elektrikle biraz yağa ihtiyacı var, o kadar. İnsanlar hayattayken doktora görünmek için hastaneye gider ve hastaneyle fiyat pazarlığına girişirler. Biri ölüp krematoryuma gönderildiğinde hiç kimsenin

aklına gelmez pazarlık yapmak. Ücreti neyse o kadar ödenir. Yani bizim cenaze levazımatçısını soymak yerine krematoryuma gitmelisiniz bence."

Kimse konuşmadı, hareket bile etmiyorlardı. Hepsi dökme plastikten heykeller gibi donup kalmıştı. Odanın içi çok sıcaktı. Çok havasızdı. Arkadaki kısa şişman adam nefes almak için maskesini çıkarmak istiyordu. Ama öndeki uzun şişman adam ona öyle bir bakış attı ki diğeri maskeyi ânında geri indirdi hemen. Sokaktan birileri geçiyordu. Bizim dükkâna doğru bakıyorlardı. Sırtında bir şeyler taşıyan biri bağırdı. "Cenaze levazımatçısını bile soymuşlar." Sonra güle oynaya yoluna devam etti. Babam bana bakıyordu. Annem de bana bakıyordu. Hırsızlar önce bana, sonra da birbirlerine baktılar kar maskelerindeki göz deliklerinden. Bakışlarında sanki onların bir şeyi hatırlamasına yardım etmişim gibi neşeli bir pırıltı vardı. Onlara bankanın yerini işaret edip giriş kapısının anahtarlarının nerede olduğunu söylemiştim sanki. Banka kasasının anahtarlarını kendi elimle teslim etmiştim sanki. Odanın ortasında duran uzun şişman adam bohçasını yere attı birden. Kıkır kıkır kıkırdadı. "Hay sokayım, bunu daha önce nasıl akıl edemedik ki biz?"

Uzun boylu olan yerdeki bohçaya baktı, gözlerinde bir gölün üzerini sarmış sisi andıran şüpheci bir bakış vardı.

"Alt tarafı bir çarşaf. Para mara etmez." Şişko bunu söylerken uzuna çevirdi bakışlarını. O ikisi bakışarak hızlı ama dolu dolu bir diyalog kurdu. Meseleyi bir güzel tarttılar hemen. Merdivenin yanında duran tıknaz, o ikisinin bakışlarındaki sessiz sözcükleri duyar duymaz atıverdi elindeki çuvalı. Uzun, elinde sopa olan kısaya baktı sonra. Kısa da elindeki sopayı ânında ayaklarının yanına bıraktı. Dördü de aynı anda kar maskelerini başlarından çıkardı. Yüzlerindeki teri maskeleriyle sildiler. Babam, annem ve ben o uzun boylu hırsızın kasabanın üç numaralı sokağında oturan Sun Daming olduğunu gördük. Şişkoysa Daming'in annesinin komşu köyde oturan yeğeniydi, onun kuzeni oluyordu yani ama adını bilmiyordum. Diğer ikisini de gözüm ısırıyordu

bir yerlerden, bizim kasabanın komşu köylerinden birinde oturuyor olmalıydılar. Daming'in amcasının çocukları olmalıydılar. Dördü de akrabaydı yani, el ele verip güçlerini birleştirerek soyguna çıkmışlardı. Ne uykuları vardı ne de uykuda geziyorlardı, bu büyük uyurgezerlik gecesini fırsata çevirmek için soyguna çıkmışlardı işte. Kar maskelerini çıkarmış odanın ortasında öyle duruyorlardı, Daming annemin ipini çözmesini söyledi tıknaza. Ondan daha uzun olana da babamı çözmesini söyledi. Sonra babamın yanına gidip önünde durdu.

"Li Tianbao, doğruyu söyle bana, babam öldüğünde onun toprağa gömüldüğünü krematoryuma ihbar eden sen miydin?"

Babam başını yukarı aşağı salladı. İpin bileklerinde bıraktığı izleri ovuşturdu. "Eğer bana kalsaydı, bu gece uykumda gezerken farkına bile varmadan ölmeyi tercih ederdim." Babam odanın içine şöyle bir göz gezdirdikten sonra anneme baktı. "Ocaktaki tencerede o acı çaydan kaldı biraz, biraz içerseniz hem uykunuz açılır hem de böyle aptalca şeyler yapmazsınız bir daha." Bunu duyan şişko gülmeye başladı, sonra babamın yanına gitti. "Tam da bu yüzden oldu ya, aptallığımızdan, biraz aklımız olaydı uyurgezerlikten istifade etmek için daha erken çıkardık soyguna. Bütün dükkânlar tamtakır kuru bakır olduktan sonra ancak çıkabildik." Kuzeni Sun Daming'e baktıktan sonra babamla annemin üzerine çevirdi bakışlarını. "Çaldıklarımızın hepsini size geri vereceğiz. Kuzenimi ihbar etmediysen sizinle bir alıp vereceğimiz de yok artık. Şimdi Niannian'ın bize bir süre eşlik etmesine izin vermelisin ama."

Babam beni Daming'in elinden kurtarmak istiyormuş gibi hızla ayağa kalktı. Ama Sun Daming beni göğsüne doğru çekti. Soğuk soğuk güldü bana.

"Çocuğun dayısından nefret etmiyor muydun sen? Senin ve karının, karının abisine karşı kin beslediğinizi bütün kasaba biliyor, yolunuza taş koyuyor Shao Dacheng ama yine de ne senin ne de karının elinden bir şey gelmiyor ona karşı. Bu gece biz dört kuzen bu şikâyeti bir çözüme kavuşturmak için yardım edeceğiz

size." Bakışlarını annemin üzerine çevirdi yine. Annemin yüzündeki solgunluğu ve korkuyu görünce sesinin tonunu iyice yumuşattı. "Yenge, gönlünü ferah tut. Abine bir şey yapacağımız yok. On yıldan fazla bir süredir ölülerin sırtından servet kazanıyor abin. Haksız kazanılan bir para. Bunun doğru olduğunu sen de biliyorsun. Hem sen kendin söylemiyor muydun 'O benim öz abim, elimden bir şey gelmez, ne yapayım?' diye. Senin elinden bir şey gelmiyorsa senin yerine biz yapacağız işte. Bu uyurgezerlik gecesini bahane edip elinden alacağız o haksız servetini. Şanslıysak paranın çoğunu çalıp kasabanın girişindeki nehrin üzerine bir köprü inşa ettiririz kamu yararı için. Hiç olmadı, en azından akrabalarımızın yıllar içinde haksız yere ödemek zorunda kaldığı ölü yakma ücretlerini geri alırız."

Sonra beni dükkânın kapısının dışına doğru ittiler.

Babamla annem orada şaşkın şaşkın durmuş, onların gidişini izliyordu.

İtaatkâr bir şekilde peşlerine takıldım ben de.

Sokaktaki her şey eskisi kadar bulanık ve karanlıktı hâlâ. Gecenin zamanı olduğu yerde durmuş ve hiç hareket etmemişti sanki. Odanın içiyle karşılaştırıldığında, dışarısı çok daha serindi, herkes derin bir nefes aldı böylece. Saatin kaç olduğunu bilmiyordum. Bu uyurgezerlik gecesinin kaçıncı saatinde olduğumuzu bilmiyordum. Dükkândan çıkınca kapının ağzında durdular. Etrafa bakındılar. O sırada babamla annem sonunda akıllarını başlarına toplayıp dışarıya koştular. "Daming... Niannian hâlâ bir çocuk, ben, Li Tianbao bu hayatta ne kadar hata yapmış olsam da sizin Sun ailesine hiçbir kötülük etmedim. Niannian'ın başına bir şey gelmemesi için yalvarıyorum sana. Niannian'ı bir an önce geri gönder, ne de olsa o benim tek çocuğum."

Daming ardına dönüp cenaze levazımatçısı dükkânıyla bizimkilere baktı. "Evinizi toparlayın siz. Uyurgezer olmadığımız sürece, Niannian'ın başına bir şey gelmesine izin vermeyeceğiz." Sonra yola koyuldular. Sesleri gürül gürül akan bir nehir gibi çağıldadı sokak boyunca.

Meğer arkasında kasası olan üç tekerlekli bir motor kullanıyorlarmış.

Motoru sokağın karanlık bir köşesine sakladıkları ortaya çıktı.

Birkaç çuval, demir çubuk ve pala dışında bomboştu motorun kasası.

Krematoryumu soymak niyetinde olmadıkları ortaya çıktı sonra. Krematoryumun müdürü olan dayımın evini soymayı planlıyorlarmış meğer. Beni kasanın içine ittiler. Öne doğru oturup kasanın korkuluğuna tutunmamı söylediler. Korkuluğa tutunursam düşmezmişim. Beni küçük öz kardeşleri gibi kollamaları kışın bir soba başında duruyormuşum gibi içimi ısıttı. Yazın sıcağında serin bir rüzgâr esiyormuş gibi içim ferahladı. Motoru o karanlık köşeden çıkardılar. Pata pata sesleriyle kasabanın dışına doğru yol aldık. Yolda bu motorun aynısından kullanan birini gördük. Yolun diğer tarafından bize doğru bağırdı. "Turnayı gözünden vurdunuz demek!"

"Köpek boku kadar şansımız yok! Kasabalılar bütün dükkânları çoktan soyup soğana çevirmişler bile."

"Onların evlerini soyun o zaman."

"Çaylarıyla o boktan kahvelerini içip ayıldılar anasını satayım, hiçbiri uyurgezerlik yapmıyor artık, sen söyle, nasıl soyalım onları?"

Kasabaya doğru ilerleyen o motor yolun kenarında durdu.

Ama Daming ve kuzenleri o karanlık gecenin içinde kasabanın dışına doğru yol almaya devam ettiler.

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Eve dönüp yatacağız, gözümüz servet mervet görmüyor artık."

Daming ve kuzenleri hep bir ağızdan bunu söylerken, yolun kenarında kasabaya gitme konusunda tereddüt eder gibi durmuş olan o motora bakıyorlardı. Yoksa geri dönüp başka bir yoldan başka bir köye mi gitseydi acaba? Sonra o motorun geri döndüğünü gördük, bizim kasabaya gitmekten vazgeçmişti; sonra

başka bir motor daha göründü, onun sürücüsüyle yaptıkları konuşma bir öncekine hiç mi hiç benzemiyordu.

"Kasabada işler nasıl, turnayı gözünden vurabilir miyim?"

"Elini çabuk tut, bütün kasaba uyurgezer olmuş. Bütün evlerin, bütün dükkânların kapıları ardına kadar açık."

"Sizin aracın kasası boş görünüyor ama."

"Bizimki mi, büyük şeylerde gözümüz yok, sadece ceplerimize sığan şeyleri aldık."

Daming bunu söylerken kasanın içinde ayağa kalkıp gururla pantolon ceplerini okşadı. Sonra içinde bir şeyler olan küçük bir sırt çantasını göstere göstere gecenin karanlığına doğru salladı. Diğer sürücü hızına hız katıp kasabanın yolunu tuttu. Büyük bir servete doğru dörtnala koşuyordu. O motorun kasasına tıkışmış olan insanlar sanki bir yeni yıl partisine katılmış gibi bağırıp çağırıyor, neşeyle tezahürat yapıyorlardı. Çok sevinmişlerdi bu işe. O gece kırsal kesimde yaşayan bir sürü insanın traktör kullandığı ortaya çıktı. Kiminin Daming gibi üç tekerlekli motoru vardı. Kimi binek arabasına kimi de kamyonuna atlamış gecenin içinde dörtnala kasabaya doğru yol alıyorlardı. Çok daha uzak olan ilçeye gidenler bile vardı. Dört bir yana dağılmışlardı, nerede para eden bir şey varsa oraya gidiyorlardı. Turnayı gözünden vurmaya gidiyorlardı. Voliyi vuracaklardı. Uyumakta olan birini gördüm, dik tutmaya çalıştığı başı durmadan omuzlarına düşüyordu. Başı boynunun üzerinde olmasaydı yere düşüp yuvarlanacaktı herhalde. Uyanıkmış gibi görünen ama uykuda gezen birini gördüm. Ardına kadar açılmış gözleriyle yüz değil de tabut tahtası taşıyordu sanki. Yüzlerinde hiçbir uyku emaresi görünmeyen bir sürü insan gördüm, tamamen uyanıktılar, uyurgezerliği bahane edip vurguna gidiyorlardı. Gecenin kaçı olmuştu acaba? Belki de çoğu insanın uyuduğu "yin" ya da "mao" vaktiydi, sabahın dördü ya da beşi. Motorun kasasındaki tıknaz uyuyakalmıştı. Eve dönüp uyumak istiyorum, eve dönüp uyumak istiyorum, çalacak ne kaldı ki, diye sayıklıyordu uykusunda. Onun abisi olan uzun şişman omzundan sarstı onu. Uyanan tıknaz başka şeyler söylü-

yordu şimdi. "Bu gece de turnayı gözünden vuramazsak böyle bir fırsatı bir daha hayatımız boyunca yakalayamayız. Öyle aman aman bir şey bulamasak da küçük bir servete hayır demem." O sırada Daming motosikleti kullanan kısa boylu kuzenine aracı kasabanın dışındaki bir yolun kenarına çekmesini söyledi. Sonra beni motorun kasasına konmuş, tek kişilik yer yatağı büyüklüğündeki minderin ortasına çekti. Minderin üzerinde ya oturmamı ya da çömelmemi istedi benden. Gece bizim ve motorun etrafını bir göl gibi sarmıştı. Öyle bir serinlik vardı ki uyumak için bundan daha iyi bir zaman düşünülemezdi. Yol kenarındaki tarlalarda buğday biçen kimse yoktu artık. Harman yerinde uykuda gezerken buğday döven de yoktu artık. Göğün altındaki her şey sessiz ve uykudaydı ama aynı zamanda kargaşa içindeydi de. Dünya bir rüyanın içinde yüzüyordu, her yerde hayal meyal sesler ve devinimler vardı. Daming göğe ve yola baktı. Sonunda bana baktığında o belli belirsiz yüzündeki gözlerin minik siyah ışık lekeleri gibi parladığını gördüm. "Niannian..." Kar maskesini tutan elini omzuma koydu. "Dayın iyi biri değil, öyle değil mi?

"Dayın bizim ölülerimizin sırtından bir servet kazandı, değil mi?

"Dayın şimdi bile ona hediye getirmeyenlerin ölülerinin cesetlerini kasıtlı olarak tamamen küle çevirmeden yakıp cesedin kemiklerini merhumun çocuklarının gözlerinin önünde çekiçle parçalıyor, değil mi?

"Dayın insanlardan mermer kül kavanozu parası alıp onun yerine sıradan bir taştan yapılmış kavanoz veriyor, doğru değil mi? İnsanlardan maun ağacından yapılmış tabut parası alıp onun yerine sıradan bir ağaçtan yapılmış maun görünümlü tabut veriyor bunu sen de biliyorsun, değil mi?

"Baban dayından nefret ediyor baban nazik ve uysal bir adam ama Shao Dacheng senin dayın olduğu için elinden de bir şey gelmiyor adamın ölülerin ailelerine satılan çelenklere her zaman daha fazla kâğıt çiçek koyduruyor annene kefenleri en kaliteli kumaştan yaptırtıp daha sık dikiş attırtıyor ona kefenin üzerindeki işlemelerin daha sık ve daha güzel olmasını istiyor böylece köy

ve kasabadaki herkes bunu bilecek kendi gözleriyle de görecekler babanla annenin ne kadar da iyi insanlar olduğunu ve dayının geberip gitmesinin daha iyi olacağını söyleyecekler annen dayından kaçmak için evlendi babanla onunla birlikte dayının günahlarının kefaretini ödemek ve yaptığı kötülükleri telafi etmek için didinip durdu annen bu köy ve kasabadaki herkes hatta sen bile biliyorsun sizinkilerle dayının bir terazinin farklı kefeleri olduklarını dayın bir kefede oturmuş para kazanmak için çeşitli kötülükler yapıyor annenle babansa diğer kefeye oturmuş iyilik yapıp dayının kötülüklerinin faturasını ödemeye çalışıyor dayın ne kadar çok para kazanırsa o kadar çok kötülük yapıyor babanla annen kefenin bu tarafında dayının yaptığı kötülükleri telafi etmek iyilik yapıp duruyorlar çelenk ve kâğıt süslemeleri daha iyi yapıp daha ucuza satıyorlar sizin cenaze levazımatçısı iyi iş yapıyor gibi görünse de para kazandırmıyor aslında bu gece sizin evi soymaya geldiğimizde işte bu yüzden para mara bulamadık mallarınızı da işte bu yüzden almadık babanla annen o kadar iyi kalpli o kadar nazik insanlar ki gönlümüz razı olmadı çalıp çırpmaya babanın annenin sizin tüm ailenin hatırına elimiz boş çıktık sizin evden sonra senin tavsiyeni dinledik de sizin dükkân yerine krematoryumu soymaya karar verdik şimdi düşünüyorum da babanın annenin sizin ailenin ve bu kasabanın hem içinde hem de dışında yaşayan herkesin adına krematoryuma değil de doğrudan dayının evine gidip onu soymak daha iyi olacak böylece babanın annenin sizin ailenin dayınla olan sorunlarını da çözmüş olacağız dayından çalacağımız parayla krematoryuma karşı düşmanlık besleyen herkesin sorunlarını kökten çözmüş olacağız krematoryuma kadar bize eşlik etmene gerek yok artık dayının evine gelmene de gerek yok orada dayınla karşılaşman biraz tuhaf kaçar şimdi bize dayının setin üzerindeki o manzaralı villaların hangisinde kaç numaralı villada oturduğunu söylesen yeter dayının parasını normalde nereye sakladığını değerli eşyalarını nereye koyduğunu karısının yani senin yengenin yükte hafif pahada ağır eşyalarını nereye sakladığını söylesen yeter babanın dayını sık sık ziyarete gitmediğini

biliyorum annen de topal olduğu için gidemiyor sizin evde dayını bir sen ziyaret ediyorsun bize bilmemiz gerekenleri söyledin mi bu motosikletin kasasından inip eve geri dönebilirsin baban ve annen eve geri dönmeni bekliyor seni soygun yaparken şafak sökene kadar peşimizde sürüklemeye gönlümüz el vermez olur da başına bir şey gelirse kaldıramayız bunu sen de üzülürsün hem babanı hem de anneni üzmüş oluruz şimdi söyle bakalım dayın kaç numaralı villada yaşıyor değerli eşyalarını nerede saklıyor bunları söylersen eve gitmekte özgürsün sen eve dönünce babanla annen de dükkânın kapılarını kapatıp huzur içinde uyuyabilir yarın gün ağarırken ne olursa olsun ne suçlar ne de ispiyonlarım seni tek yapacağımız şey sana ve ailene minnettar olmaktır yarın bir sürü şey alıp sizi ziyarete geleceğiz hatta bu gece dayının villasından çalacağımız değerli eşyaların bir kısmını size vereceğiz böylece bu bilgiyi boşu boşuna vermiş olmayacaksın bize hem babanla annen de dayının günahlarının kefaretini on yıldan fazla bir süredir boşu boşuna ödemiş olmayacak.

"Niannian, söyle hadi, sadece birkaç şey söylemen gerekiyor.

"Doğru. Sadece birkaç şey söylemekle ailen için hatırı sayılır erdemler kazanmış olacaksın.

"Niannian, motordan inip uyumak için eve gitmelisin. Yolda uyurgezer ya da uyanık insanlarla karşılaşırsan onlarla konuşma sakın, bizim ne yapacağımızı sakın ola anlatma."

Daming konuşmasını bitirince motorun kasasından aşağıya indim.

Daming ve kuzenlerinin o motorla üç çatallı bir kavşaktan dönüp gecenin karanlığında kaybolmasını izledim. Uzakta, amcamın yaşadığı yerde güneş sanki oradan doğacakmış gibi bir ışık vardı. Yakındaki köylerden sanki herkes çoktan uyanmış ve yataktan kalkmaya hazırlanıyormuş gibi ışıklar ve sesler geliyordu.

O üç çatallı kavşakta dururken kendi kazdığım kuyuya kendim düşmüşüm gibi bir üşeme geldi üzerime. Hiç mi hiç uykum yoktu. Zihnim sanki biri güneş doğduktan sonra evinin tüm kapı ve pencerelerini açmış gibi uyanıktı.

3. (04.51-05.10)

Dayımın evine doğru yürüyordum.

Dayımın evine doğru koşuyordum.

Dayımın evine doğru dörtnala koşuyordum.

Dayım bir domuz olmasına rağmen yine de benim dayımdı işte. Dayım bir köpek olmasına rağmen yine de benim dayımdı işte. Haydutların onun evini soyacağı konusunda uyarmak istiyordum onu. İşte bu yüzden kesinlikle uyumamalı, kesinlikle uyurgezer olmamalı ve kesinlikle kapısını açık bırakmamalıydı. Dayımın manzaralı villasına gitmek için setin üzerindeki krematoryumun etrafından dolanması gerekiyordu o motosikletin. Setin batısındaki yoldan geçmesi gerekiyordu. Setin üstünden geçmek zorunda kalacaktı. Setin doğu ucuna varmadan önce yokuş aşağı inip bir korudan geçmesi ve göletin etrafından dolaşması lazımdı. Ama ben bu kavşaktaki bir patikayı kullanarak doğrudan gidebilirdim dayımın evine, böylece onlardan bir kilometre daha önde olacaktım. Belki de bir buçuk kilometre. Eğer dörtnala koşarsam dayımın evine onlardan önce ulaşabileceğimi biliyordum. Gerçekten de onlardan önce vardım dayımın evine. Yolda rüzgârla karşılaştım. Ağaçlarla karşılaştım. Bir ağacın altına çırılçıplak uzanmış, kadınla erkeğin arasında olan o malum işi yapan bir çifte denk geldim. Uyurgezer mi yoksa uyanık mı olduklarını kestiremedim. O malum işi yaparken attıkları zevk çığlıkları yol kenarındaki ağaçları sallıyordu. Onları uzaktan izlerken vücudumdaki tüm kanın beynime toplandığını hissettim. Bacaklarımın arasındaki o çirkin şey tokmak gibi kalktı birden. Onları daha net görmek için onlara daha çok yaklaşmayı çok ama çok istiyordum. Ama dayımın hatırına oradan ayrılmak zorundaydım. Orada bir ışık vardı. Ağacın altına bir fener koymuşlardı. Fenerin ışığı gökten düşmeden önce solan küçük bir yıldızın ışığı gibi soluk ve sarıydı.

O ışıktan giderek uzaklaşıyordum.

O kadınla adamın attığı zevk çığlıkları da net duyulmuyordu artık.

Vahşi doğada, nehir boyunca setin aşağısına doğru ilerledim. Yi Nehri, gökten sarkan geniş ve dolanmış, gümüş renginde ipek bir kurdeleye benziyordu. Suyun sesi bir şarkı, bir hayaletin çığlığı ya da o çiftin attığı zevk çığlıkları gibi geliyordu kulağa. Daha sonra o çiftin sevişmek için uyurgezerliği bahane etmiş olabilecekleri geldi aklıma. Uykuda gezerken yapılan bir kaçamak. İyi de ama neden evlerinde yapmıyorlardı bunu? Neden kendi yataklarında değillerdi ki? Yürürken karanlık bir gölge görünce çok korktum. Ama o çifti hatırlayınca korkum da geçti. Çekip gitti. Gece kuşlarının ürkütücü çığlıklarını duyunca geri geldi ama. Kadının üzerine çıkmış olan o adamdan öğrendiğim gibi yaptım ben de. "Ah... Ah..." diye zevk çığlıkları atınca o gece kuşlarını korkutup kaçırdım. Hiçbir şeyden korkmuyordum, genç bir kahraman olmuştum artık.

Dayımın yaşadığı villayı görebiliyordum. Buraya köy değil de site deniyordu. Parası olanlar oturuyordu. Mesela kömür madeni açıp uzun mesafelere kömür nakliyatı yapan biri vardı, sonra kasaba ve ilçede mağaza zinciri olan başka biri daha. Bir de ilçe merkezinden birkaç büro müdürü ve departman yöneticisi vardı tabii. Hatta bu sitede bir kaymakamın da oturduğunu duymuştum. Bizim buraların zengin sitesiydi bu. Asilzadelerin sitesi. Sıradan insanların girmesine izin verilmeyen bir site. Sıradan insanların burayla hiçbir işi olmazdı zaten. Güneş gören bir yerdi burası. Barajdan akan suyla çevrili bir alan. Çam ağaçlarının gövdesi selvi ağaçlarınki kadar kalındı. Selvi ağaçlarının gövdesi de çam ağaçlarınınki kadar kalındı. Çam, selvi ve Japon soforalarının gövdeleri su kovasının ağzı kadar genişti. Her ağacın etrafı taşlarla çevrilmişti. Her evin önünde iki tane çiçek havuzu vardı. Her evin önünde dört tane taş basamak vardı. En üst basamakların iki yanında biri yatar diğeri ayakta durur vaziyette iki tane seramik köpek heykeli vardı. Köpeklerin dilleri sanki içecek suları yokmuş gibi hep dışarıda asılı duruyordu. Sitedeki bütün kapılar sanki her an biri gelip bir şeyler çalacakmış gibi daima kapalı ve kilitliydi.

Bu sitedeki hiçbir ev on yıldan fazla bir süredir soyulmamıştı. Hiç kimse çalmaya çalışmamıştı onlardan.

Ama bu gece birisi bu siteyi soyacaktı. Motorun kasasında demir çubuk ve palalar vardı. Belki de büyük bir katliam yaşanırdı. Katliam yaşanırsa birisi mutlaka ölürdü. Biri ölürse onun intikamını almak için bir ya da iki kişinin daha öldürülmesi gerekecekti. Belki de üç beş kişinin. Yedi ya da sekize de çıkabilirdi bu sayı. Nehrin üzerindeki o eski köprüden koşar adım geçtim. Hızla dağın yamacına doğru koştum. Koruda sanki ağaç yaprakları ay ışığını küçük parçalara bölmüş gibi bir ışık yayılıyordu. Sitenin arka girişine çıkan o beton patikaya giden yoldan geçerken öyle terlemişim ki terden donuma kadar ıslanmıştım. Sırılsıklamdım. Bütün gözeneklerim açılmıştı. Bütün gözeneklerim bent kapağı gibi açılmıştı, oluk oluk terliyordum. Kanvas ayakkabılarımın içi birer su havuzuna ya da su deposuna dönüşmüştü. Suyun içinde dörtnala koşuyordum. Nefes nefese kalmıştım, soluğum sanki biri bent kapağını açmış da barajdaki suyu boşaltmış gibi çağıldayıp gürlüyordu. Ama siteye varıp da oradaki manzarayı görünce kendimi paraladığıma değmediğini anladım.

Bunu yapmamalıymışım.

Dayımı ve diğer site sakinlerini uyarmak için canımı dişime takarak buraya koşturmam dünyanın en büyük hatasıymış gibi geliyordu şimdi. Sitenin arka girişinin kapısı ardına kadar açıktı. Genellikle her gece kilitli olurdu. Ama bu gece nedense ardına kadar açık bırakılmıştı. Girişten dışarıya ışık akıyordu resmen. Devasa bir kristal cam yere düşmüştü sanki. Avlunun zemini, üzerinde altın bir nehir akıyormuşçasına ışıl ışıldı. Sitede hiç kimse uyumuyordu, hepsi sitenin ortasındaki meydanda toplanmıştı. Sokak lambaları yanıyordu. Meydandaki bütün ışıklar yanıyordu. Bütün evlerin ışıkları akkor bir parıltıyla yanıyordu. Bu gece sitenin her yeri sanki gün ortasıymış gibi apaydınlıktı. Gecenin karanlığı bu yılın bu ayının bu gecesi bu siteye hiç uğramamış gibiydi. Göğe uzanan çam ağaçlarının dalları sanki elmaslarla süslenmiş gibi ışıltılar saçıyordu. Selvi ağaçları gecenin ortasında cıvayla kaplanmış gibi parıldıyordu. Havuzdaki çiçek-

ler ışığın içinde gün ortasında güneşleniyormuş gibi parıldarken o hoş kokularını yayıyorlardı etrafa. İnsanlar betonun, asfaltın, tuğla döşeli yol ve patikaların üzerinde sanki çok meşgullermiş gibi bir ileri bir geri koşturuyorlardı. Hepsinin elinde ya kızartılmış sebze ya içki kadehi ya da içki şişesi vardı. Çin yeni yılını kutluyorlarmış gibi yiye içe yürüyorlardı. Onlarca ya da yüzlerce ailenin katıldığı bir düğün yemeğine gelmişlerdi sanki. Ama hepsinin yüzünde parlak tuğlaları andıran aptal mı aptal bir gülümseme asılıydı. Az önce kırmızıya, beyaza ya da sarıya boyanmış, aptal bir ışıltıyla parlayan bir tuğla yığını avluda sallana sallana geziyordu sanki.

Hepsi de uyurgezer olmuştu.

Uykuda gezerken bir yandan yiyor bir yandan konuşuyor bir yandan gülüyor bir yandan da içip içip sarhoş oluyorlardı.

Villalarla çevrili meydanda birkaç fıskiye vardı, fıskiyelerin suları ışığın altında ışıl ışıl parlıyordu. Fıskiyelerin suları bir yükselip bir alçalırken etrafa inci beyazı ve kristal sarısı ışıklar yayıyordu. Üç yüz metrekarelik havuzun ortasında sarı, yeşil ve beyaz ışıklar vardı, bu ışıklar havuzda yaşayan irili ufaklı Japon balıklarının havuzun ortasındaki yapay dağın arkasındaki kuytuya saklanmasına neden oluyordu. Havuzun etrafında yirmiden fazla yuvarlak mahjong[1] masası vardı. Bu masalara oturanların kimi yiyip içiyor, kimi de mahjong oynuyordu. Tokuşan kadehlerden çıkan çınlama sesi bir operanın o kaotik müziğini andırıyordu. Mahjong masalarının üzerinde onlarca deste banknot vardı. Bir destede on bin yuan olduğunu varsayarsak masalarda on binlerce hatta yüz binlerce yuan olmalıydı. Baijiu'nun en kalitelileri olan Maotai[2] ve Wuliangye[3] içiyorlardı. Bardak ve kadehler etrafa dağılmıştı. İçki şişeleri de. Site sakinlerinin sarhoş mu yoksa uyurgezer mi olduklarından emin değildim. Birbirleriyle kadeh tokuşturduktan sonra masaya kapaklanıp uyuyakalıyor-

1 Çin dominosu. *–çn*

2 Adını üretim yeri Guizhou eyaletinin Maotai şehrinden alan, yüksek alkollü bir likör. *–çn*

3 Adını, yapıldığı beş çeşit organik tahıldan alan, yüksek alkollü bir likör. *–çn*

lardı. Uyurken, "Çok içmişim be, ölesiye içmişim," diye mırıldanıyorlardı. Evli barklı kadınlar. Genç kadınlar. Hepsi de balık etli vücutlarının o taze, beyaz etini gösteren pijamalar giymişti. Erkeklerinin yanında durmuş, onların kumar oynamalarını izliyorlardı. Erkeklerinin kazandıkları parayı ellerinde tutuyorlardı. Erkekleri kazanınca yüzleri çiçek gibi açıyordu. Erkekleri kaybedince yüzleri paçavraya dönüyordu. Tahta ya da tuğla parçasını andıran yüzleriyle etrafta koşturan iriyarı, şişman çocuklar da vardı. Ağaçtan yeni kesilmiş tahta parçalarıydı bunlar. Ya da fırından yeni çıkmış tuğlalar. Evlerinin önündeki basamaklarda uykuda emekleyen çocuklar da vardı. Kimi anasının kollarında kimi de babasının kucağında uyuyakalmıştı. Pembe yüzleri sanki sıcak suyun içinde oturuyormuş gibi terle kaplıydı.

Hepsi uyuyordu.

Rüya görüyorlardı.

Aynı zamanda anne babaları gibi uykuda geziyorlardı sanki.

Bu sitenin, bu küçük dünyanın zengin sakinleri hava çok sıcak olduğu için evlerinden dışarıya çıkmış, biraz hoşbeş ettikten sonra uyuyakalıp uyurgezere dönüşmüşlerdi. Hoşbeşlerine renk katmak için içki ve sigaralarını dışarıya çıkarmış, her biri evin dadısına yemek pişirtip yemekleri sitenin avlusuna getirmesini istemişti. Bunların uyurgezerliği bile farklıydı köyle kasabadakilerin uyurgezerliğinden. Köydeki uyurgezerler buğday hasat edip harman dövüyor, çalıp çırpıyor ve adam öldürüyorlardı. Bunlarsa yiyip içip mahjong oynuyorlardı. Kiminin gözleri ardına kadar açılmıştı. Kimininkiyse yarı kapalı. Kimi uyanıkken nasıl oynuyorsa uyurken bile öyle mahjong oynuyordu. Erkekler gömleklerini çıkarmıştı. Üzerlerinde sadece atlet vardı. Bir de benim tanıdığım şu kömür patronu vardı, hem gömleğini hem atletini hem de pantolonunu çıkarmıştı, üzerinde sadece külotu vardı. O işi becerir becermez yataktan fırlamış gibi görünüyordu. Önünde üç tane kadeh, üç tane de boş içki şişesi vardı. Kadının biri adamın biriyle içki içtikten sonra bluzunu çıkardı. Üzerinde çiçek desenleri olan, kenarları altın işlemeli, pembe beyaz bir

dantel sutyen giyiyordu. Memeleri buharda taze pişmiş çörekler kadar dolgundu. Çöreklerin üzerine biraz da un serpilmişti sanki. Her yer alkol ve kadın parfümü kokuyordu. Bir de akan suyun o serin kokusuyla gecenin bir yarısı duyulan horultu kokusu vardı. Erkeklerin kimi yolun kenarına kıvrılıp uyumuştu. Yanı başlarına sadece onların giydiği yabancı takım elbise ve kravatlar atılmıştı. Adamın biri sitenin içinde hayalet gibi süzülüyordu. Her adımda ayağını yere sanki bir iğneye, çiviye ya da taşa basmaktan korkar gibi çok dikkatli bir şekilde indiriyordu. "Uyurgezer olmuşlar, hepsi uyurgezer olmuş, hepsi uykuda geziyor." Sanki bir kendi uyanıkmış gibi bir yandan yürüyor bir yandan da konuşuyordu. "Uyumamalıyım, uyurgezer olmamalıyım, uyuyakalıp da uykuda gezerken biri gelip beni soymaya kalkarsa ne yaparım o zaman?" Sonra sitenin ana giriş kapısını bulmak için dolanmaya başladı. "Güvenlik görevlisi nerede? Güvenlik görevlisi nerede? Güvenlik görevlisini uyarmalıyım, ne kadar uykulu olursa olsun kesinlikle uyuması konusunda uyarmalıyım onu. Dışarıdan kimsenin içeriye girmesine ve sitenin dadılarıyla yabancıların dışarıya çıkmasına izin vermemeli."

Böyle konuşa konuşa sitenin ön ve arka binaları arasında mekik dokudu. Ama ne sitenin ana giriş kapısını ne de güvenlik görevlisini bulabildi.

Yanına doğru yürüdüm, ona sitenin ana girişinin ve güvenlik görevlisinin nerede olduğunu söylemek istiyordum ama onun önüne gelince hiçbir şey söylemek istemediğimi fark ettim birden. Ağzında çiçek olan bir domuz gibi, hiçbir sebep yokken elinde dantel bir sutyen tutan bir adam olduğunu gördüm onun. Bana bakıyor ama beni görmüyordu sanki. Bir kütüğün yanından uzaklaşır gibi ayrıldım onun yanından. Dayımın sitenin üçüncü sırasındaki altı numaralı evine doğru ilerlerken ardıma dönüp bakınca o kütük adamın bir şeye çarptığını ve yere düşer düşmez uyuyakaldığını gördüm.

O yiyip içip mahjong oynayan kalabalığın içinde dayımı bulamamıştım. Bir domuz sürüsü içinde bir domuzu bulama-

mak gibi bir şeydi bu. Selvi ağaçlarının arasındaki bir patikayı izleyerek sitenin üçüncü sırasındaki altı numaralı villaya doğru ilerledim. Kendi avlusu olan bir villaya vardığımda orta yaşlı bir dadının avlunun demir kapısından dışarıya çıktığını gördüm. Bir elinde bohça taşıyor, diğer eliyleyse büyük bir bavulu sürüklüyordu. Beni görünce bir adım geriledi ama onu çoktan görmüştüm zaten, sonra battı balık yan gider misali yanıma gelip önümde durdu.

"Seni görür görmez anladım bu siteden olmadığını.

"Bir şey al ve git. Güvenlik görevlisine yakalanırsan gerçek hırsızların yerine seni günah keçisi yapar sonra."

Bunu söylerken ışıklardan kaçınarak sitenin kuzey girişine doğru hızla ilerledi. Çok hızlı yürüyordu, ayakkabısının tabanları sanki çividen yapılmış gibi ateş çıkarıyordu yürüdüğü yerde. Sitenin korusuna bavul saklayan bir güvenlik görevlisi gördüm, ağaçların arasından çıktığında ellerini çırpıp sanki sitede devriye geziyormuş gibi yoluna devam etti.

Birinin çimlerin üzerinde daireler çizerek havlayan köpeğini gördüm. Köpeğin sahibi çimlerin üzerinde gök gürültüsünü andıran horultular çıkararak uyuyordu.

Adımlarımı daha da hızlandırdım. Uçar adım gidiyordum. Bu sitenin başına çok kötü bir şeyin, bir felaketin gelmek üzere olduğundan emindim. Setin yakınındaki komşu köylerden ve kasabadan buraya hırsızlık ve yağma yapmaya gelecek olanların site sakinlerinin uyuduğunu ya da uykuda gezdiğini bildiklerinden adım gibi emindim, onlar da kendi cennet bankalarının kasasına koyacakları parayı nerede bulacaklarından adları gibi emin olmalıydılar. Hiç kimseyle konuşmadan dayımın evine doğru koşuyordum. Hiçbir yere bakmadan dayımın evine doğru koşuyordum. Korunun içinden geçen o birkaç yüz metre uzunluğundaki yol ayaklarımın altında yemek çubuğu kadar kısalmıştı şimdi. Bir duvarın üzerinden atlamak bir yemek çubuğunun üzerinden geçmek kadar kolaylaşmıştı. Bazı evlerin ışıkları yanıyordu. Bazısınınki yanmıyordu. Bazı evlerin kapısı kilitlenmişti.

Bazı evlerin kapısı kilitlenmiş olmasına rağmen kapının anahtarı sanki hırsızların ya da o ailenin yakınlarının gelip içeriye girmesi için anahtar deliğinde unutulmuş gibi salına salına bekliyordu.

Sonunda dayımın evine vardım.

Üçüncü sıradaki altı numaralı villanın önünde durup yüzümdeki teri sildim. Girişteki dört basamağı sıçrayarak çıkıp merdivenin yanındaki paslanmaz çelik korkuluğun üzerinden atladım. Dayımın ön kapısının önünde durup ona seslendim, sonra kapıyı itip sanki bir rüyanın içine adım atar gibi içeriye girdim. Dayım uyumuyordu. Üst kattaki o yatak odası dedikleri odada değildi yani. Yengem de üst kattaki yatak odası denen odada değildi. Üst kattaki yatak odası denen odada sadece çocukları uyuyordu. Alt kattaki oturma odası dedikleri yer normal büyüklükteki üç oda kadar genişti. Işık o kadar parlaktı ki otoyolda hız yapan arabalar gibi koşturan karıncaları bile görebiliyordunuz. Televizyon açıktı. Duvarlar kar beyazıydı. Kanepe boş boş oturuyordu. Televizyonun sesi yerde ve duvarlarda dans ederek yankılanıyordu. Çay masası o kadar dağınıktı ki bir pazar yerini andırıyordu. Oturma odasındaki bir bambu ve iki saksı çiçeği durdukları yerde, oraya çömelmiş ve bir şeylerle meşgul olan insanları izliyorlardı. Bir şeylerle meşgul olduklarını söylediğim insanlar dayımla yengemdi. Ayaklarına geçirdikleri terlikler ve üzerlerindeki iç çamaşırları dışında başka bir şey giymiyorlardı. Hiç de zengin gibi görünmüyor, bu hâlleriyle bizim kasabanın her daim bir işle meşgul olan fakirlerini andırıyorlardı. Yengem kendi elleriyle altı çeşit yemek pişirmişti. İki tencere çorba yapmıştı. Bir tencere üç çeşnili yumurtalı sebze çorbası. Bir tencere karidesli, domuz etli ve turşulu çorba. Yemeklerle çorbalar pazar yeri gibi dağınık olan masanın üzerine konmuştu. İriyarı bir adam olan dayım o yere çömelmiş hâliyle pazar yerinin içine devrilmiş bir duvar gibi duruyordu. Zayıf ve kısa boylu olan yengemse o yıkık duvarın dibinde yeni açmış bir çiçeği ya da yeni bitmiş bir otu andırıyordu. İçeriye girdiğim sırada yemeklerle çorbaların üzerine bir şişeden bir şeyler boşaltmakla meşguldüler. Sodyum glutamat dökü-

yorlardı sanki. Yemekler yavan olmuş da tuz ekliyorlardı sanki. Dökme işini dayım yapıyordu. Yengemse yemek çubuklarıyla karıştırıyordu. Kapının açıldığını duyduklarında, ikisi de şaşkınlıkla dönüp bana baktı, yüzlerinin rengi beyaz, sarı ve sarımsı beyazın bir karışımıydı. Ama bu sarımsı beyaz renk hızla soldu. Yüzleri uykunun o belli belirsiz bulanıklığına büründü yine. Işığa maruz kalmış seramik gibi sersem bir parlaklığa büründüler. "Kapıyı kilitlememiş miydin?" diye azarlar gibi sordu dayım yengeme. Ama elindeki o küçük şişeyi sallamayı da bırakmadı. Şişenin içindeki şeyi tarlaya susam serpiyormuş gibi tabaklarla tencerelerin içine boca ediyordu. "Kilitlemiştim ama rüzgâr açtı herhalde." Yengem bunu söylerken elindeki yemek çubuklarıyla yemekleri karıştırmaya devam ediyordu. Yaptıkları şeyle o kadar meşguldüler ki beni görmüyorlardı bile. İçeriye esen rüzgârdım sanki. Bir ağaç. Ya da gördükleri an kaybolan rüyamsı bir varlık.

"Dayı... Yenge... Ne yapıyorsunuz öyle? Sizin sitede bir şeyler olduğunun farkında değil misiniz?

"Yerin göğün yerinden oynadığını bilmiyor musunuz?"

Oda sanki içinde kimse yokmuş gibi sessizdi. Ben içeriye hiç girmemiştim sanki. Dayım elindeki artık neyin nesiyse işte onu yemeklerle çorbaların üzerine çok dikkatli bir şekilde dökmeye devam ediyordu. Yengem de çok dikkatli ve eşit bir şekilde karıştırmaya devam ediyordu. Çırpılmış yumurta tabağına düşen toz şeker benzeri kristaller hızla eridikçe sarı yumurtaların üzerinde sanki hafiften yanmış gibi açık gri bir renk oluşuyordu. "Çok fazla ekleme, tadını bozarsın sonra." "Fazla koymaktan korkma. Fazla koyarsak bu yiyeceklerden bir lokma yediler mi ânında öteki tarafı boylarlar, böylece bu rüya içinde rüya görülen uzun gecenin içinden uyanamazlar." Sonra o şeyden çorba tencerelerinden birinin içine biraz daha ekledi. Dayım çorbanın içine o şeyden dökerken eline başka bir şişe aldı. Bu şişeden çıkan şey çamurlu suya benziyordu. Biraz daha ekledi. Sonra biraz daha. "Daha fazla ekleme, daha fazla ekleme, daha fazla eklersen tadını bozacaksın." "Daha fazla koyduk mu bu oğul ve torunların hepsi

bir ısırıkta yere yıkılacak." Dayım çorba tenceresine biraz daha ekleme yaptıktan sonra şişeyi ışığa doğru kaldırdı. Şişenin yarısı boşalmıştı. Şişe ışığın altında koyu sarı görünüyordu. Şişenin o sıvıyla dolu olan kısmı koyu kahverengiydi. Şişenin etiketinin kenarları hafifçe kıvrılmıştı. Etiketin üst orta kısmındaki çapraz kemikli siyah kurukafa resmi şişenin üzerine yapışmış çürük bir tırnak gibi duruyordu. Bu çapraz kemikli siyah kurukafa resmini görür görmez tanımıştım. Resmin altındaki o üç heceli diklorvos yazısını da hemen tanıdım. O sırada farkına vardım yeri göğü yerinden oynatacak o en korkunç olayın sitenin avlusunda değil de dayımın evinde gerçekleşiyor olduğunu. "Dayı, yenge ne yapıyorsunuz öyle ya? Gecenin bir körü olmuş, siz hâlâ uyumamışsınız." O masadan ve dayımla yengemin bulunduğu yerden üzerime doğru serin bir esinti geliyordu. Başta hafif bir esintiydi bu, sonra sertleşmeye başladı. Soğuktan titremeye başladım. Soğuk soğuk terledim. Gömleğim terden sırtıma yapıştı. Alnım ve gözlerim terin o acı ve tuzlu kokusuna boğuldu. Havada bir de sakarinli suyu andıran hafif bir şeker kokusu vardı. Diklorvosun kokusuydu bu, bu zehir ne kadar tatlı kokarsa o kadar ölümcül oluyordu. Odanın içinde giderek daha baskın olan o şeker kokusunun yiyeceklere dökülen zehir kristallerinden kaynaklandığını anladım.

"Dayı, yenge, gecenin bir yarısı olmuş, hâlâ yatmamışsınız, ne yapıyorsunuz böyle?"

"Sus, konuşma, madem geldin otur şuraya."

"Dışarıda yağma ve hırsızlık yapan insanlar var, yakında burada olurlar."

"Ha?" Dayım sonunda ardına dönüp bana bakmıştı. "Eğer beni soymaya gelirlerse onlara biraz çırpılmış yumurta, biraz da üç çeşnili yumurtalı sebze çorbası ikram ederim." Dayım şöyle bir gülümseyip ardına döndü, sonra yengemle birlikte kalan tabaklara diklorvos kristali eklemeye odaklandı. "Bin yılda bir kez yaşanan bu uyurgezerlik gerçekten de göğün bir armağanı bana. Normalde bana tepeden bakan herkes ölecek bu gece." Yengemin yemeği karıştırdığı yemek çubuklarının zehirden ka-

rarmış olduğunu gördüm. Dayımın konuşurken yüzünde beliren gülümseme havada süzülen sarı bir bulutu andırıyordu. Zehri yemeklere sanki toprağa tohum ekiyormuş gibi serpiyordu. "Niannian, iyi ki geldin. Tam da zamanında geldin. Birazdan dayına yardım edebilirsin. Bu yemeklerle çorbaları avluya götürürsün. Yemekleri sana söyleyeceğim yerlere koyarsın. Çorbaları sana söyleyeceğim masalara bırakırsın. Kaymakam Miao bu sitede yaşıyor ama şimdiye kadar ne benimle ne de yengenle tek kelime bile etmedi. Nüfus dairesinin şefi de bu site de oturuyor, bizimki hariç sitedeki herkesin evini ziyaret etti. Benim, dayının krematoryumda çalışması tiksindiriyor onları, onlara yas ve ölüm havası bulaştıracağımdan korkuyorlar. Bir de şu kömür madeninin kahrolası patronu var, o anasını sattığımın kapkara pis adamı bile beni görünce saklanacak yer arıyor. O anasını sattıklarımın hepsi hor görüyorlar krematoryumu. Eğer başarabiliyorlarsa ölmesinler o zaman, ölüp de krematoryuma buyurmasalar da olur. Komşularımızdan birinin ilçede kumar oynarken turnayı gözünden vurduğu ortaya çıktı. Bir başkası Luoyang'da hırsızlık yaparak vurmuş voliyi. Biri kumarbaz, diğeri hırsız olmasına rağmen hor görmüyorum ben onları ama onlar tepeden bakıyorlar bana, benim uğursuz olduğumu bahane ederek evlerini satıp sitenin girişine taşındılar. Olsun ama, madem benden tiksiniyorlar ben de bu gece biraz sebze pişirip çorba yaparım.

"Batıdaki cennete göndereceğim onları!

"Yakınları, gözlerinde yaş kalmayana kadar ağladıktan sonra onları yakıp küle çevirmem için yalvaracaklar bana.

"Onları yaktıktan sonra aileleri hediyeler getirecek bana, şunun şurasında aynı sitede oturuyoruz, komşuyuz hepimiz diyecekler, biri öldüğünde vücudunu tamamen yakıp küle döndürmemi isteyecekler benden, fırında geriye ne bir bacak ne de bir kol kalsın isteyecekler.

"Onları rapor etmememin nedeni henüz zamanının gelmemiş olması. Zamanı geldiğinde ben, Shao Dacheng tek tek rapor edeceğim hepsini.

"Niannian, buraya gel hadi. Bu üç çeşnili çorbayı fıskiyenin yanındaki masada oturan Kaymakam Miao'ya götür. Kaymakam Miao'yu görmüşsündür, hani şu sıska ve kel adam. Hiçbir şey söylemene gerek yok, sadece tencereyi masanın üzerine bırak. Sonra da masada oturan herkesin önüne birer kâse çorba servis et. Soran olursa birinci sıradaki iki numaralı evde oturduğunu söylersin. Herhangi bir numara söylesen de olur, hangi numarada oturduğunu söylemenin pek de bir önemi yok aslında. Nasıl olsa çorbayı içer içemez nalları dikecekler. Hiçbir şeyden haberleri olmayacak, bütün dertlerinden kurtulacaklar. Ha, bir de şu mahjong oynayanlar var tabii. Onların ne iş yaptığını kimse bilmiyor ama benden, dayından bile daha çok paraları var. Madem çok paraları var ben de biraz yalakalık yapayım onlara bari. Çorbayı götürdükten sonra, bu sebze yemeklerini birkaç kâse ve yemek çubuğuyla birlikte götürebilirsin. Kumar oynamaktan yorulmuş olmalılar, yemeği götürünce hiçbir şey söyleme, önlerine bırak yeter, ânında yemeğe gömüleceklerdir zaten. Bunları yiyip içtikten sonra paraları da bir işe yaramayacak artık.

"Bir de şu kızarmış sebze tabağı var. Lisenin müdürü vejetaryendir, bunu ona götüreceksin.

"Bu tabağı... Niannian... Niannian...

"Niannian... Niannian..."

Gece daha da derinleşmişti. Dayımın sesi gecenin karanlığını odanın içinden dışarıya süpürdü. Aşağıya doğru akan bir nehir gibi merdivenlerden aşağıya süzüldü. Beni boğmak istiyormuş gibi ayak seslerimin peşine takıldı.

4. (05.10-05.15)

Dayım kendi kendine mırıldanırken oradan ayrılma fırsatını yakaladım. Çıkar çıkmaz sitenin ana girişine doğru koştum. Koşarken arkamda savaş davulları gibi çalan ayak sesleri duydum. Yol boyunca sadece koştum. Hiçbir şey düşünmüyordum. Aklımda beynime bir ağaç gibi dikilmiş tek bir düşünce vardı: Daming ve

kuzenleri yakında burada olmalılar. Daming, çabuk gel ve diğerlerini dayımın evini soymaya götür. Parasını çal, eşyalarını al, ne istersen onu al. Yengemin bütün altınları, gümüşleri ve mücevherleri başucundaki komodinin içinde. Dayımın bütün parası yatak odasındaki bölme duvarın arasında saklı. Daming, çabuk olun, hadi gelin de soyun dayımın evini. Koşarken içimden böyle çığlıklar atıyordum işte, ayak seslerim bir yılan gibi sürünüp boğazımdan içeriye giriyordu sanki. Gökyüzü maviyle gri arası bir renkteydi. Yer puslu bir grilikteydi. Dünya bir rüyaydı, göğün altındaki her şey zehre batırılmış bir rüyanın içindeydi. Yolun iki yanına sıralanmış çam ağaçları ayaklarım sanki koşarken onlara takılmış gibi arkamdan yere devriliyorlardı. Sitenin ana girişindeki ışıklar öyle parlıyordu ki sanki güneş başını çıkarmış da orada asılı kalmış gibiydi. Girişi çevreleyen duvar üç metreydi. Duvarın üstü dikenli tel ve cam kırıklarıyla kaplıydı. İki mermer sütun arasındaki büyük demir kapı kilitliydi. Bu kapının içindeki küçük kapı da kilitliydi. Gece nöbetindeki iki güvenlik görevlisinden biri kapının ağzında uyuyakalmıştı. Diğerinin nerede olduğunu bilmiyordum. Kapıya vardığımda Daming ve diğerlerinin geldiğini gördüm. Motoru nereye bıraktıkları belli değildi. Dört adam, her birinin elinde çuval, demir çubuk ve sopa vardı, sitenin içine nasıl girebileceklerini bilmeden kapının önünde duruyordu. Benim sitenin içinde olduğumu gördüklerinde kafesinden kaçmış bir maymuna bakar gibi baktılar bana, yüzlerinde çok şüpheci bir ifade vardı.

Demir kapının parmaklıkları arasından bir süre şaşkın şaşkın birbirimize baktık.

O mermer sütunlardan birinin üzerindeki düğmeye bastım. Demir kapı iki yana doğru kayarak açıldı. İki dünya tek bir dünya olmuştu şimdi.

"Daming Abi, dayım ikinci sırada oturmuyor, üçüncü sıranın altı numaralı villasında oturuyor.

"Dayımın paraları sandıkta ya da dolapta saklanmıyor, ikinci kattaki yatak odasının bölme duvarına gizlenmiş çelik bir kasanın içinde.

"Yengemin bütün takı ve mücevherleri başucundaki komodinin üçüncü çekmecesindeki kırmızı ipekten bir kesenin içinde.

"Daming Abi, hadi içeriye girin de dayımın üçüncü sıradaki altı numaralı evine gidin hemen. Dayımla yengemin uyurgezerliğinden faydalanıp onları da babamla annemi yaptığınız gibi sandalyeye bağlayabilirsiniz, sonra da ne isterseniz onu alırsınız.

"Hadi girsenize içeriye, çabuk olun. Orada ne diye bekliyorsunuz öyle? Siteye giremeyeceğinizden korktuğum için kestirme bir yol bulup ta buraya kadar koşarak geldim size kapıyı açmak için."

Hâlâ kapının dışında duran Daming ve kuzenlerinin yüzlerinde ipekli bir kumaş parçası gibi dalgalanan şaşkınlık ve neşe dolu bir bakış vardı, ben söyleyeceklerimi bir çırpıda anlatıp onlara doğru bir adım attıktan sonra ancak akıllarına geldi içeriye girmek. Yanımdan geçerlerken Daming'in yüzüne baktım. Elime bir el feneri tutuşturdu. Bana verdiği el fenerini yakıp onlara doğru tutarken yüksek sesle bağırdım.

"Üçüncü sıradaki altı numaralı ev, sadece dayımın evini soyacaksınız, başkasınınkini değil.

"Daming Abi... Dayım ve yengemin hazırladığı yemeklerle çorbaya dokunmayın sakın, onlardan yer ya da içerseniz hepiniz ölürsünüz."

Haykırışım gecenin karanlığında bir şarkı gibi başımın üzerinde süzülüyordu. Daming ve kuzenlerinin ayak sesleri haykırışıma ritmik bir müzik gibi eşlik edip tüm dünyada yankılandı. Kasabaya doğru yola koyuldum. Onlarsa sitenin içine doğru yürüyordu. "Orada ne bulursak bulalım, birazını sizin aileye ayıracağız. Ben, Sun Daming, bunu şahsen garanti ediyorum sana, Niannian, için rahat olsun." Bu, Daming'in ayrılırken bana söylediği son şey oldu. Bugün bile, bunu ne zaman düşünsem bir rahatlık çöker üzerime. Bir serinlik duyarım. Daming Abi'nin haykırışı sıcak bir yaz gecesi sıcaktan bunalmış vücudumun üzerine dökülen bir kova buzlu suymuş gibi serinletir beni.

Dokuzuncu Tomar
Son İki Saat:
Kuşlar Gecenin Zihninde Ölüyor

1. (05.10-05.30)

Gece derinleştikçe derinleşiyordu.

Kuşlar gecenin zihninde ölmüştü.

Bütün gece yollarda koşturup durmuştum sanki. Birden uykum gelir gibi oldu biraz, ayaklarım da şişmeye başlamıştı. Yol, gecenin karanlığında belli belirsiz görünüyordu. Gecenin yolu, ayaklarımın altında o sert yüzünü gösteriyordu şimdi. Tarlalardaki sıcaklığın yerini serinlik aldı. Sıcaklığın yeryüzünde kalan son izleri de yavaş yavaş dağılıyordu. Bir öfke nöbetinden sonra gelen o yumuşak sıcaklık vahşi doğanın, köy evlerinin ve sessizliğin üzerine düşmüştü sanki.

Uzak köylerdeki sokak lambalarının yandığını görebiliyordum.

Uzaktaki anayoldan geçen motorlu araçların gürültüsünü duyabiliyorum.

Bu gece huzursuzluğun kokusu tüm dünyayı kaplamış, yeryüzünün her köşesinde yuvarlana yuvarlana hüküm sürüyordu. Ama bu koku şimdi hem daha zayıf hem de daha güçlü olmuştu sanki. İnsanların en çok uykulu hissettikleri ânın şafak sökmeden hemen önceki an olduğunu biliyordum. Bu en uykulu zaman aynı zamanda insanların uyurgezerliğe en yatkın olduğu ve uyurgezerliğin en bulaşıcı olduğu zamandı. O manzaralı sitenin batı duvarından yürümeye başladım. Yürümem gereken yol

hiçbir yere gitmemiş, olduğu yerde beni bekliyordu. O karanlık gecenin dünyası da hâlâ beni bekliyordu. Nehir kenarına gidip yüzümü yıkadım. Biraz su içtim. Köprüden geçerken nehrin içine baktım. Suyun parlaklığını görebiliyor, suyun o berrak sesini duyabiliyordum. Nehrin diğer tarafındaki ağacın altında kadınla erkek arasındaki o malum işi yapan çifti hatırladığımda her gün krematoryumu silip süpüren Juanzi geldi nedense aklıma. Juanzi güzel olsaydı ne güzel olurdu her şey. Juanzi'nın dişleri öyle tavşan dişi gibi olmasaydı ne güzel olurdu. Juanzi'nin okuma yazması olsaydı da kitap okusaydı, çok iyi olmaz mıydı ama? Juanzi'yi düşünürken adımlarım da hızlandı. Juanzi'yi düşünürken uykum da kaçtı. Juanzi, insanın üzerinden mahmurluğunu ve yorgunluğunu atabiliyor, insanın bacaklarına derman verebiliyormuş meğer, işte bu yüzden Juanzi'yi daha bir derinlemesine düşünmeye başladım. Aklımın en gizli, en kuytu köşelerine kadar onu düşündüm. Juanzi ile benim o gördüğüm çiftin yaptığı şeyin aynısını yaptığımızı düşündüm. Hem de bunu bu gece tam da vahşi doğanın ortasında yapıyorduk. Ellerim, alnım ve tüm vücudum terden sırılsıklam olana kadar düşümdüm bunu, Juanzi'yi gerçekten de kollarımın arasına almıştım sanki. O kadınla erkek onları gördüğüm yerde değildi artık. Ne yolun kenarında ne de ağacın altındaydılar. Oraya vardığımda gidip ağacın altına bile baktım. Etrafa kulak kesildim. Sessizlik bana doğru yürüdü, gecenin sessizliği o çıplak ayaklarını görmeme ve ayak seslerini duymama izin veriyordu sanki. O küçük ağacın dibine kadar gittim. El fenerimi çiftin ağacın altında o işi yaparken ezdikleri çimlerin üzerine tuttum. Çimlerin arasına atılmış bir kibrit kutusu vardı. Bir de çimlerin arasına düşmüş bir saç tokası.

Yan Lianke'nin bir romanını hatırladım yine. Bu roman Gaotian'ın ilk kerpiç evleri kadar kabaydı. Ama bu kerpiç bir eve benzeyen roman tam da okumaktan hoşlandığım türden bir romandı. Arka arkaya birkaç kez okumuş ve birçok bölümünü ezberlemiştim.

O sırada adam giysilerini yeniden çıkarıp onları sonsuza ka-

dar rafa kaldırır gibi kadının dolabına yerleştirdi. İkisi de anadan doğma çıplaktı, avlu kapısıyla evin ön ve arka kapısını kilitlediler. Bu dünyanın dışındaki farklı bir dünyaya adım atmıştılar sanki. Daha önce hiç sahip olmadıkları bir rahatlık çöktü üzerlerine, böylece daha önce hiç sahip olmadıkları mutluluğu ve özgürlüğü tecrübe edebilirlerdi artık. Birbirlerine sarıldılar. Kadın adamın orasına dokunmak istedi, bir annenin bebeğini okşaması gibi istediği zaman ve istediği gibi dokunabilirdi ona artık. Adam kadının orasını öpmek istedi, kadın adamın canlı bir heykeli öpüyormuşçasına orasını öpmesine izin verdi. Hiçbir engel ve kısıtlama olmadan gönüllerinden ne geçiyorsa onu yaptılar. Yoruldukları zaman oturup dinleniyorlardı, ya kadın adamın üzerine oturuyor ya da adam yorgun bacaklarını kadının kalçasına bırakıyordu. Bazen yere oturuyor bazen de yere uzanıyorlardı, adam başını kadının beline ya da kalçasına yaslıyordu. Adam saçını yeni kestirmişti, asker tıraşı, adamın saçları ve kirli sakalı kadının güneş görmemiş, yumuşak ve hassas yerlerine sürtündükçe kadına anlatmaya kelimelerin kifayetsiz kaldığı bir karıncalanma ve rahatlama hissi veriyordu. Adam başını hafifçe hareket ettirdiğinde bu karıncalanma daha da artıyordu. Kadın işte bu yüzden arada olgun bir kadının o gevrek kahkahalarından atıyordu. Kadının bir yükselip bir alçalan kahkahası geçince adamın gizli erkeklik içgüdüleri yeniden ortaya çıkıyordu. Kadının vücudunu yeniden okşamaya başlıyordu. Kadın onlu yaşlarında bir kız çocuğuna dönüşüyor, evin içinde koşup saklanıyordu. Kadın koşmayı bırakınca adam onu yakalayıp kadınla erkek arasında başı sonu olmayan o malum işi yapmaya koyuluyordu yine. Adamın onun vücudunda bulutları sürüp yağmur yağdırmasına, masallardaki kuşlar gibi üzerine konmasına, çimenli yamaçlarda keçi otlatan bir çocuk gibi delice koşmasına izin veriyordu kadın.

Bu paragrafı hatırladığımda adımlarım hafifledi. Güneşin doğmak üzere olduğunu ve büyük uyurgezerliğin sona ermek üzere olduğunu hissettim. Güneş doğar doğmaz, dünyanın zamansal düzeni yeniden sağlanacaktı.

Ama güneş doğmadı.

Gerçekten de doğmadı. Gece kurumuş bir kuyu ya da hendek kadar derindi hâlâ. Günün aydınlanmasına Qing Hanedanı'ndan ta Tang Hanedanı'na kadar uzayan zamansal bir mesafe vardı.

Bu gecenin felaketi daha yeni başlamış gibiydi. Tüm dünya uyurgezerliğin içine daha yeni düşmüştü sanki. Yeryüzünün tüm köy ve kasabalarına daha yeni varmıştı kaos. Patikadan anayola döndüğümde insanları dağlardan kasabaya götüren birçok araba ve traktör gördüm. Arabaların farları göğe uzanan ışık sütunlarını andırıyordu. Traktörlerin farları yolun kenarına dikilmiş direkleri andırıyordu. Araba ve traktörlerin çıkardığı gürültü taş kıran bir çekiç gibi yeri dövüyordu. Farların ışığında yanımdan geçen araçların içindeki insanların ellerinde çapa, kürek, dirgen ve balta olduğunu gördüm. Çapa ve küreklerin saplarından sarkan boş çuvallar, bez çantalar, bohça gibi bağlanmış çarşaf ve nevresimler olduğunu gördüm, insanlar seferberliğe çıkmış da savaşı kazandıktan sonra bunlarla ganimet kaldıracaklardı sanki.

İnsanlar ayaklanmıştı.

İnsanlar uykuda geziyordu.

Uykuda araba kullanarak kahraman bir edayla kasabaya doğru yol alıyorlardı. Çoğu sürücünün yüzü parlak kırmızıydı ve hiç de uykulu görünmüyorlardı. Araçlardaki yolcuların çoğunluğunu güçlü ve genç erkekler oluşturuyordu. Aralarına karışmış birkaç genç kadın da vardı. Genç kadınlar hasada gider gibi sepet ve küfe almışlardı yanlarına. Dünyanın kargaşa içinde olduğunu biliyordum. Dünyanın bu uyurgezerlik gecesinde altüst olduğunu biliyordum. Uyurgezer olmayanlar uyurgezerlik bahanesiyle göğün düzenini tepetakla etmişlerdi. Sahte uyurgezerlerin sayısı gerçek uyurgezerlerden katbekat fazlaydı. Uyurgezerliği bahane edip yağma ve hırsızlık yapmaya çıkmışlardı. Ayaklanmanın savaşa dönüşmesi gibi. Savaşın servet avına dönüşmesi gibi. Kasabadan ve evden sadece birkaç adım uzakta olduğumu düşündüm. Ama bu yolda tüm gece bir ileri bir geri koşturmaktan baldırlarım iyice ağırlaşmış, bacaklarım da ölmüştü sanki. Ölü

bacaklarımı eve doğru sürüklüyordum. Kasabanın girişindeki dörtyol ağzına vardığımda o arabaların, traktörlerin ve motorların kasabanın hemen dışına park etmiş olduğunu gördüm. İnsanlar araçlardan çoktan inmişlerdi bile. Ellerinde el fenerleriyle Çin fenerleri vardı. Köylerine ya da soyadlarına göre gruplara ayrılmışlardı. Büyük gruplar hâlinde hararetli hararetli konuşuyorlardı. Gelecek haber ya da emirleri bekliyorlardı. Bazıları ayaklarını yere vurup küfrediyor, hadi çabuk, hadi çabuk, neden kasabaya girmiyoruz, diye söyleniyorlardı. Elimizi çabuk tutmazsak kasabalılar uyanacak, biz de avucumuzu yaladığımızla kalacağız.

İnsan sesleri bent kapağı açılmış baraj suyu gibi çağıldıyordu.

Kalabalığın arasında haber iletmek için bir ileri bir geri gidenlerin ayak sesleri de bent kapağı açılmış baraj suyu gibi çağıldıyordu.

O araçların ve kalabalığın içinden insanların ayaklarının altında koşan bir fare gibi yürüdüm. Birinin elindeki silahın bir çiftlik aleti değil de gerçek bir bıçak olduğunu gördüm. Ellerinde balyoz ve av tüfeği olanlar da vardı. Büyük bir grup koşarak geldi. Onun ardından bir başkası daha. Kasabanın girişine vardığımda kasabalıların uyurgezerliği bırakıp gerçek uykunun içine çekilmiş olduğunu gördüm. Sokaklar sessizdi. Evler sessizdi. Soyulduktan sonra kapı ve pencereleri ardına kadar açık bırakılmış dükkânlar bile sessizdi. Anacaddede yürüyen insanlar vardı ama uyanıklar mı yoksa uyurgezerler mi çıkaramadım. Hiç aceleleri yokmuş gibi salına salına yürüyorlardı. Kasabanın büyük bir felaketin eşiğinde olduğuna dair hiçbir fikirleri yoktu. Komşu köylerden gelen çiftçiler kasabanın girişinde toplanmışlardı.

Kasaba bir yağma ve hırsızlık savaşıyla çoktan kuşatılmıştı bile.

Kasabanın hemen dışında bir ölüm savaşı heyecanla sırasını bekliyordu.

Uykum muykum kalmamıştı artık, gözkapaklarım o dayanılmaz ağırlığını yitirmişti, rüyalar diyarından bu tarafa geçmiş,

tamamen uyanmıştım ve dünyayı çok net görebiliyordum şimdi. Ölmüş bacaklarım yeniden canlanmıştı. Kasabanın girişinde aceleyle yürüyordum. Oradan ayrılınca koşmaya başladım. Kasabanın anacaddesine vardığımda o kadar hızlı koşuyordum ki havada uçuyor ya da buzda kayıyormuş gibi hissettim.

"Yabancılar kasabamızı soymaya geldi!"

"Yabancılar kasabamızı soymaya geldi!"

Bir yandan bağırıyor bir yandan da koşuyordum, kesilmek üzere olan bir buzağı gibi çığlık attığımı duydum. Bıçağın o keskin yüzü buzağının boğazına çoktan dayanmıştı bile. Ama ne kasabanın sokaklarında ne evlerinde ne de rüyalarında uyanmıştı insanlar benim çığlığıma. Hepsi ölmüştü. Hepsi de uykuda ölmüştü. Uyurgezerlikten uyandıktan sonra gerçek uykuya dalmış ve uyurken ölmüşlerdi işte. Belki de çağrımı duymuş ama bunun bir uyurgezerin saçmalaması olduğunu sanmışlardı. Görünüşe göre uyurgezer olan bendim ve kimse de kulak vermeyecekti çağrıma. Bağıra çağıra ve gecenin karanlığını yararak eve ulaşana kadar koştum. Yeni Dünya Levazımatçısı'nın girişindeki ışığı görünce durup sokağın diğer ucuna doğru deli gibi iki kere bağırdım.

"Yabancılar kasabamızı soymaya geldi!"

"Yabancılar kasabamızı soymaya geldi!"

Bu iki seferden sonra artık bağırmama gerek olmadığını düşündüm. Bir daha bağırmayacaktım. "Hay ninesini sattığım, bu bağırış çağırış da ne böyle?" Bizim dükkândan geliyordu bu ses. Sonra biri kıçımı tekmeledi. Az kalsın havaya uçuyordum. Kıçım acırken bir kol beni tuttuğu gibi bizim evin içine sürükledi. İçeride daha önce eve döndüğümde Sun Daming ve kuzenlerini gördüğüm gibi bir manzarayla karşılaştım. Yine birkaç tane adam vardı. Yarıya kadar doldurulmuş çuvallarla bohçalar vardı yine. Adamlar mutsuz ve kızgın bir şekilde odanın ortasında dikiliyorlardı. Babamla annem odanın ortasına usulca diz çökmüştü. Onların arkasında iki tane iriyarı geç adam duruyordu. Odanın her yerine parçalanmış çelenk ve kâğıt süslemeler dağılmıştı. Ba-

bamla annem bütün o çiçeklerin ve kâğıt parçalarının ortasında bir cenaze salonundaymışlar gibi diz dökmüşlerdi. Onların arkasında duran adamlar cenaze evi yöneticileri gibi ayakta dikiliyordu. Bir çift ifadesiz yüz. Ne bir üzüntü ne de bir neşe belirtisi vardı yüzlerinde. Uyanık görünüyorlardı, gözleri ardına kadar açıktı. Omzunda bir ben olan ve yüzü üzüntüden mürekkep karasına bağlamış genç bir adam vardı. Dışarıdaki zifiri karanlıktan odanın içine kükreyerek girdi. Az önce kıçımı tekmeleyen buydu işte. Beni içeriye sürükleyen de oydu. Beni babamla annemin önüne doğru itti. "Oğlunuz bu mu?" Babamla annem şaşırmıştı, başlarını sallayarak Sun Daming'e söylediklerinin aynısını söylediler. "O daha çocuk, canını yakmayın. O daha çocuk, canını yakmayın." Babamla annem tam yalvarmaya başlayacaklardı ki arkalarında duran genç adamlar onları susturdu.

"Ailenin değerli eşyaları nerede?"

Yine aynı muhabbet.

"Babanla annen paraları nerede saklıyor?"

Temcit pilavı gibi.

Omzunda ben olanı Sun Daming gibi sol kolunu boynuma dolamış, sağ eliyle omzumdan tutuyordu. "Söyle hadi, söyler söylemez bir daha işim olmaz seninle. Nerede olduğunu söylersen, alacağımızı alıp çeker gideriz buradan." Bu adamlar Daming'den farklıydı, kar maskesi takmamışlardı bir kere. Onlara cevap vermemi beklerken boğazımı sıkmıyorlardı. Ne de babamla annemi sandalyeye bağlamışlardı. Yabancıydı bunlar, başka bir köyden geliyorlardı. Kasabalıların onları tanıyabileceğinden korkmuyorlardı. Konuşmamı beklerken, kardeş gibi dostça bir uyarıda bulunmak için omzuma şöyle hafifinden dokunuyormuş gibi yapıyorlardı.

Ben de konuştum.

Konuşmaktan başka seçeneğim yoktu.

Söylediklerim onları memnun etmiş ama babamla annemi telaşlandırmıştı.

"Dayımın evinde bir sürü şey var.

"Dayımın evinde hem para hem de mücevher var ama birisi sizden önce davranıp onu soymaya gitti bile.

"Dayımın oturduğu o manzaralı sitenin sakinlerinin hepsi varlıklı insanlar. Her ailenin gani gani parası var. Hem de buraya çok yakın oturuyorlar, buraya kadar gelmişken oraya da gitmezseniz o kadar yolu boşu boşuna tepmiş olursunuz."

Adamlar şaşkına dönmüştü. Şaşkınlıkla bana bakıyorlardı. Az önce söylediklerimle onları uyurgezerlikten çekip çıkarmıştım sanki. Babamla annem de sanki uyurgezermişim de az önce söylediklerim uykuda sayıkladığım saçmalıklarmış gibi bakıyorlardı bana. Odadaki atmosfer gerginleşmişti. Hepsi o kadar şaşırmıştı ki yüzlerindeki neşenin yerini bir şok ifadesi almıştı şimdi. "Hay anasını, nerede bu senin söylediğin yer?" "Manzaralı site işte. Orayı soymazsanız o kadar yolu boşu boşuna tepmiş olursunuz. Dayım o sitede oturuyor. Üçüncü sıranın altı numaralı villasında. Dayımın evinden alacağınız herhangi bir şey burada bulacağınız en değerli şeyden çok daha fazla para edecektir. Dayımın masa büyüklüğünde bir televizyonu var. Masa ve sandalyelerinin hepsi maun ağacından yapılmış. Maun ağacının ne kadar değerli olduğunu biliyorsunuz, değil mi?"

Çıt çıkmadı.

Gık bile demediler.

Ev o kadar sessizdi ki cenaze çiçeklerinin nefes alışını bile duyabiliyordunuz. Babamın yüzü çelenklerdeki kâğıt gibi bembeyaz olmuştu. Annemin yüzü de çelenklerdeki kâğıt gibi bembeyaz olmuştu. Babamla annem bana sanki öz evlatları değilmişim de hayırsız bir oğul ya da hayırsız bir torunmuşum gibi bakıyorlardı. Omzunda beni olan, diğerlerine şöyle bir baktı. Diğerleri de onun bir şey söylemesini ister gibi onun yüzüne bakıyorlardı.

"Öyle demek, biz bunu daha önce niye düşünemedik acaba?"

Benli böyle mırıldanırken kolunu boynumdan, elini de omzundan çekti. Beni nazikçe öne doğru itti. Bunu yaparak her şeyin yolunda olduğunu belirtmişti sanki. Bitmişti işte. Birazdan gideceklerdi. Sonra başını salladı. Diğerleri yerdeki çuvalları alıp

kapıya doğru yürüdüler. Olay kapanmıştı yani. Gerçekten de kapanmıştı. Soygun sona ermiş, perde aşağıya inmişti. Ama tam o sırada bir şey geldi benlinin aklına. Olduğu yerde durdu. Ardına döndü. Bakışlarını benim üzerine çevirdi.

"Dayının adı ne senin?"

"Shao Dacheng."

Yüzünde iyice şaşırmış bir ifade vardı şimdi, bir an duraksadıktan sonra babamla annemin önüne doğru yürüdü. "Demek Shao Dacheng'in kayınbiraderi Li Tianbao sensin. Sen de Shao Dacheng'in topal kız kardeşi olmalısın."

Babam başıyla onayladı.

Annem de başıyla onayladı.

Durum buydu yani. Birdenbire işin rengi değişmişti, olaylar daha önce izledikleri yolu takip etmiyordu artık. Ani bir dönüşle sil baştan başlıyorduk. Adam elindeki çuvalı yere fırlattı. Bir hışım gelip babamın göğsünü tekmeledi. "Hay ninesini, sonunda seninle karşılaştım." Babamın ayaklarına bastı. "Demek babama ve tüm aileme zarar veren sendin! Ailemiz senin yüzünden son birkaç yıldır gün yüzü bile görmedi." Babamın ayağına basarken bir yandan da böyle kükrüyordu işte, sonra babamın yüzüne tokat attı. Babamla ben daha ne olduğunu anlamamıştık ki bu kez de annemin yüzüne tokat attı adam. "Abin, domuzun önde gideni. Bildiğin köpek. Havyan oğlu hayvan, insan bile değil. Onun kardeşi olduğun için sen de tokadı hak ediyorsun."

Annemin yüzüne bir tokat seli aşk etti.

Deli gibi küfrediyordu.

Şaşkınlıkla baktım, tam ona anneme vurmayı bırakması için yalvarmak üzereyken diğerleri sanki ne olduğunu anlamış gibi beni yakalayıverdiler. Hayırlı evlatlık vazifem korkudan donakalmıştı, hareket etmeye bile cesaret edemiyordum. Korku ve şaşkınlıktan öyle durmuş boş boş bakıyordum. Diğer genç adamlar beni yere yatırken hiç direnmedim bile. Her şey, bir araba birinin kafasının üzerinden aniden geçmiş gibi hızla gerçekleşmişti. Göz açıp kapamadan kafatası yarılıp beyni patlamıştı. Birazdan

ölecekti. Son bir çığlık bile atamadan ölecekti. Omzunda beni olan o ince uzun yüzlü genç adam annemi tokatlamaya devam ediyordu. Babamın karnına, göğsüne ve bacaklarına tekme atıyordu. Babam bir çuval saman gibi yere oturmuştu, genç adamın tekmelerini yedikçe kıçı geriye doğru kayıyordu. Yerdeki çelenk kâğıtları babamın vücuduyla birlikte geriye doğru hareket edip duvarın altında bir yığın oluşturdu. Babamın sırtı duvara yaslanınca genç adam ona daha sıkı tekme atmaya ve daha acımasızca vurmaya başladı. Babamı bir paçavra yığınına ya da bir çuval samana çevirmişti resmen.

"Nineni sikeyim senin! Babam üç yıl önce öldüğünde onun toprağa gömüldüğünü ihbar eden sen olmalısın."

Babamın yüzüne çatıdan düşen kiremitler gibi tokat yağıyordu.

"Nineni sikeyim senin, üç yıl önce kayınbiraderine haber verdiğinde, o piç kurusu, birisini dağlardaki evimize göndererek babamın cesedi mezardan çıkarttı, Reform ve Dışa Açılma Kampanyası'nın uzak köyümüze kadar ulaştığını ve geleneklerimizi değiştirmemiz gerektiğini söyledi, sonra da babamın cesedini açık havada cayır cayır yaktırttı, bunları biliyor muydun?"

Babamın kafasıyla göğsüne defalarca tekme atıp ne öksürmesine ne de nefes almasına izin verdi onun, nefesi tıkanan babamın yüzü çelenklerdeki kırmızı yapraklı beyaz çiçeklere döndü.

"Kayınbiraderin babamı cayır cayır yaktıktan sonra beni reform karşıtı ilan edip köylülere ibret olsun diye geçit töreni yaptırdı bana, ilçe gazetesine haber oldum, onu da mı görmedin?

"Eğer gördüysen vicdanın nasıl izin verdi bununla yaşamana? Hay anasını, sen de insan mısın?

"Karım o gazeteyi okuyup radyodaki haberi dinledikten sonra terk etti beni, siz Li ve Shao aileleri ölülerin sırtından para kazanıp sağ kalanları bir ömür boyu talihsizliğe mahkûm ettiniz, bu daha iyi hissettirdi mi peki size?

"Babamın yakılmasından üç gün sonra sinirinden öldü annem. Onun ölümünden üç ay sonra karım terk etti beni. Anne

babasının ölümünü kaldıramayan kız kardeşim bundan altı ay sonra delirip bir uçurumdan atlayarak intihar etti. Bizim Ma ailesi bu şekilde parçalanıp yok edildi işte, buna neden olan Li ve Shao ailelerinin bundan haberi bile olmamış ama. Ben, Ma Guazi yıllar geçtikçe daha beter bir adam oldum çıktım, eğer içki içmiyorsam ya kumar oynuyor ya da hırsızlık yapıyorumdur. Anasını sattığımın, senin yüzünden iyi bir insandan kötü bir insana dönüştüm ben. Altı ay önce hapisten çıktığımda iyi bir insan olacağıma yemin etmiştim ama bu gece uyurken Göğün Babası rüyamda bana görünüp Ma Guazi, şans kapını çalıyor, birkaç arkadaş toplayıp kasabaya gitmeli ve bir şeyler çalmalısın, dedi. Uyandıktan sonra artık çalıp çırpmayacağımı, hırsızlık yapmayacağımı, bundan sonra iyi bir insan olacağımı haykırıp durdum. Ama Göğün Babası kalbimin içinden, gitmelisin, gitmelisin, hadi yataktan kalk da git çabuk, diye sesleniyordu hâlâ bana. Göğün Babası böyle istiyorsa emrini yerine getirmezlik edemezdim. Birilerini kasabaya, sizin dükkâna getirmekten başka seçeneğim yoktu artık. Başta bir cenaze levazımatçısını soymanın kötü şans getireceğini düşünmüştüm. Göğün Babası'nın bunu sizlerle hesaplaşmam için tasarladığı aklımın ucundan bile geçmemişti. Li Tianbao, bunların hesabını tek tek vereceksin bana. Senin şu topal karın da abinin yerine tek tek hesap verecek. Ailemin parçalanıp akrabalarımın ölmesine kader deyip çoktan kabullenmiştim ben. Rüyalarım dışında seni bulup yaptıklarının cezasını ödeteceğimi hiç düşünmemiştim. Ama bu uyurgezerlik gecesi bana bunu tekrar hatırlatmış oldu. Bunlarla karşılaştım işte."

Annemin yüzüne bir tokat daha attı. Babamın yüzüyle göğsüne birer tekme daha. Sonra babamın bacaklarına, ayaklarına ve ayak bileklerine bastı. Bastığı yerleri iyice ezip bir şeyler söylüyordu. Sonra başka şeyler söyleyip tokatlamaya geçiyordu. Bir yandan dövüyor bir yandan konuşuyordu. Bir yandan konuşuyor bir yandan eziyordu. Odanın içindeki bambu çubuklardan birini alıp babamın kafasına ve vücuduna vurdu. Sonra anne-

min yüzüne ve vücuduna vurmaya başladı. Onları dövmekten yorulduktan, küfürleri bittikten ve dükkânın içini, kâğıt çiçekleri, kâğıt, tahta ve bambu çubuk parçalarını her yere saçıp darmaduman ettikten sonra, attığı onca dayak ve ettiği onca küfür arasında, babamla annemin kıllarını bile kıpırdatmadıklarını fark etti birdenbire. Ağızlarını açıp tek kelime bile etmemişlerdi. Bambu çubuk ve tekme yağmuruna maruz kalırken yaptıkları tek şey içgüdüsel olarak kollarını kaldırıp darbeleri önlemeye çalışmak olmuştu. Babam bir süre sonra kendini korumayı da bırakmıştı. Orada felçli gibi oturup genç adamın onu dövmesine izin vermişti sadece. Dayak yiyen kendi değildi sanki. Kafasıyla yüzüne yağan yumruk ve tekmeler canını hiç mi hiç acıtmıyordu sanki.

Babamın başından kan damlıyordu.

Ağzı ve burnu da kanamıştı.

Başından akan kan gömleğinin üzerinden süzülerek bacaklarına doğru akıyordu. Babamla annemin bu tepkisizlikleri karşısında herkes şok olmuştu. Babamla annemin ne yardım çağırmaları ne de yalvarıp yakarmaları hepsini şok etmişti. Babamın öldüğünü düşünerek yere diz çöktüm, iyice sersemlemiş bir hâlde babama seslendim. Anneme de seslendim. İkisinin de bana baktığını gördüm sonra. Bakışlarıyla bir şeyler anlatmak istiyorlardı sanki bana. Babamla annem gibi hiç konuşmadan ve hiç kıpırdamadan yere diz çöktüm. Odanın içi çok sıcaktı. Ma Guazi'nin giysileri terden sırılsıklam olmuştu. Odanın içi çok soğuktu. Herkesin yüzü kırağı tutmuştu.

"Hay anasını!" Tüm terini atmış olan Ma Guazi babamın bacağını yeniden ezmeye başladı. Babamın bacaklarının kramp girmiş gibi kasılıp geri çekildiği, sonra birinin onları yeniden ezmesini beklermiş gibi yeniden öne doğru uzandığını gördüm. Öyle de oldu tabii. Sonra yine geri çekildiler. Hemen ardından yine öne doğru uzayıp beklemeye başladılar.

"Amma da dayanıklı çıktın. Bana bir kere yalvarırsan salarım seni.

"Sadece bir kerecik, bir kere yalvardın mı bu gece olanlar burada bitmiş olacak."

Bir tekme bir cümle. Bir cümle bir tekme. Ma Guazi bu minval üzere devam ediyordu. "Beni ihbar edenin gerçekten de sen olmadığını söylemeyecek misin, neden kendini savunmuyorsun? Hay anasını satayım, kendini savunmazsan bunu hak ediyorsun o zaman. Kendini savunmuyorsan ispiyoncu da kesinlikle sen olmalısın." Tekme tokat. Tokat tekme. Ma Guazi, babamın sonunda ona durması için yalvaracağını ya da kendini savunacağını umuyordu ama babama yalvaran kişi şimdi o olmuştu sanki. O sırada annem dizlerinin üzerinde sürünerek babamın yanına gitti, Ma Guazi'nin bacaklarına sarılıp yalvarmaya yeltendi. Annem tam başını kaldırıp ona yalvaracakken babam annemi kolundan tuttuğu gibi geri çekti.

Babam konuştu.

Babam sonunda konuşmaya başlamıştı işte.

"Beni dövmeye geldiğin için teşekkür ederim. Babanın yakılması benim suçum değil, ben ihbar etmedim seni. Ama on yıldan fazla bir süredir başkalarına yapıyordum aynı şeyi. Bu gece beni dövmekle o borçları kapatmamı sağladın. Bundan sonra kimseye borcum kalmadı artık."

Bunu söylerken bir gülümseme asılıydı babamın yüzünde. Acınası, sarı bir tebessüm. Böyle gülümserken sivrisinek gibi çıkıyordu babamın sesi. Vız vız. Konuşurken Ma Guazi'nin yüzüne bakıyordu. Bu gülümseme ağzının kenarlarından yavaş yavaş tüm yüzüne yayılırken üzerine çelenklerdeki o kırmızı yapraklı beyaz çiçeklerden yapıştırılmış gibi duruyordu babamın yüzü. Babam ona olan minnettarlığını bu şekilde ifade ederken Ma Guazi yine çat çat diye tokatlamaya başladı onu. "İyi geldi mi bu? O zaman daha da iyi hissettireceğim sana." Babamın gülümsemesini hokkalı bir tokatla yere serdi. Kan kırmızısına buladı babamın yüzünü. Ardına dönüp orada durmuş şaşkın şaşkın bakan arkadaşlarına gözlerini dikti. "Siz de dövmeyecek misiniz? Son birkaç yılda sizin akrabalarınızdan gömüldüğü için ihbar edilip

cesedi yakılan olmadı mı hiç?" Babamla annemi son bir kez bütün gücüyle tekmeledikten sonra bu işin bittiğini duyurdu.

Gerçekten de bitmişti.

Ma Guazi, arkadaşlarıyla birlikten dükkândan ayrılırken yerden büyük beyaz bir kâğıt çiçek alıp annemin başının üstüne koydu. Sonra yerden yarım bir çelenk alıp babamın boynuna astı. Sonra da çıktı gitti. Gerçekten de gidiyordu. Odada sadece babam, annem, ben, darmaduman olmuş çelenklerle kâğıt çiçekler kalmıştı geriye. Birbirimize bakıyorduk. Lambanın o soluk sarı ışığı yerdeki kâğıt ve çiçeklerle aynı renkteydi. Annem içini çekti, başındaki o büyük beyaz çiçeği alıp yere koydu. Üzerini yoklayıp yüzünü sildi. Artık nereden bulduysa havluya benzer bir bez çıkardı. Bezi babama uzattı. Babamın gömleğinin bütün düğmeleri çözülmüştü. Hem gömleği hem de göğsü burnundan damlayan kara kana bulanmıştı. O gri bez parçasını almak için çok dikkatli bir şekilde ardına döndü. Boynunun kırılacağından korkuyordu sanki. Babam boynunu çevirebileceğini ve vücudunu hareket ettirebileceğini fark edince bezi alıp yüzünü sildi. Yüzünü silerken yüzünün hâlâ orada olup olmadığını kontrol ediyordu sanki. Neyse ki hâlâ oradaydı. Yüzünün sol tarafı, buharda yeni pişirilmiş bir çörek gibi şişmişti. Sonra yüzündeki etin aniden düşmesinden korkuyormuş gibi sol elini yavaşça sol yanağına koydu. Annemin verdiği bezden bir parça kopardı. Bez parçasını kanayan burun deliklerine sıkıştırdı, yüzü bu hâliyle çok komik görünüyordu. "Li ailesi olarak kimseye borcumuz kalmadı artık. Ailemize borcunu ödemesi için yardım eden bu Ma Guazi denilen adama şükürler olsun." Babam bunu kendi kendine fısıldarmış gibi söylemişti, boynundaki cenaze çelengini çıkardıktan sonra ayağa kalkmaya çalıştı. Eklemleri sanki kemikleri yerinden çıkmış da şimdi doğru yerlerine oturmuş gibi yüksek sesle çatırdadı.

Babamın bir şeyi yoktu.

Babamın kemiklerinin tamamen kırıldığını düşünmüştüm ama neyse ki bir şeyi yoktu işte. Babam gibi küçücük bir ada-

mın dayağın böylesini kaldırabileceği aklımın ucundan bile geçmezdi. Annemin yanına gidip kolundan tutarak ayağa kaldırdım onu. Ama ayağa kalkar kalmaz neredeyse yeniden yere yığılıyordu. Bana mısın demeden ayağa kalkmayı başardı ama. Bunu gören babamın içi rahatladı. Yere saçılmış kâğıt çiçekleri, kâğıt süsleri, ölülerin ruhu için yakılan sahte paralarla kâğıt külçelerini tekmeleyip sandalye ve duvardan destek alarak kapıya doğru yürüdü. "Hava aydınlanmak üzere. Hava aydınlanınca her şey yoluna girecek." Böyle mırıldanırken kapının ağzına iyice yaklaştı. Mırıltısı iç çekmeye dönüştü. "Odayı toparlamak lazım. Göğün Babası, bir cenaze levazımatçısını soymaya bile tenezzül etmişlerse başkalarının evlerini kimbilir ne hâle getirmişlerdir?"

Bunu söylerken, sanki soyulan diğer evlerin durumunu kontrol etmek istermiş gibi dükkânın dışına çıkmıştı.

Babam dükkânın önünde durmuş, sokağa bakıyordu. Şafaktan hemen önceki serinlik, sanki odanın içine soğuk su dökülüyormuş gibi sokaktan içeriye girdi. Annem içerinin pisliğini temizlemedi. Yüzünü yıkamak için topal bacağını sürüye sürüye mutfağa gitti. Yüzündeki kanı yıkayacaktı. Kolundaki yaranın üzerini saracaktı. "Dayının ailesinin başına çok büyük bir bela gelecek. Dayının ailesinin başına bu gece çok büyük bir bela gelecek." Yürürken kendi kendine mırıldanıyordu, annem daha merdivenleri geçip mutfağa girmemişti ki babam dükkânın içine geri döndü. Geri döndüğünde dışarıya çıkarkenki hâlinden çok daha hızlı yürüyordu. Destek almak için hâlâ kapının çerçevesiyle duvarlara tutunsa da yine de ok gibi hızlı bir şekilde hareket ediyordu. Babamın başka köylerden gelen yabancıların uyurgezerliği bahane edip kürekleri, çapaları ve envai çeşit silahlarıyla araçlarına atladıkları gibi bizim kasabanın üzerine kara bir bulut gibi çökmüş olduklarını gördüğünü biliyordum. Yüzü birdenbire kireç gibi olmuştu. Kâğıt çiçeklerinin beyazı kadar solgundu. Yüzünden kanlı bir sağanağa maruz kalmış gibi ter damlıyordu.

"Kasaba bir felaketin eşiğinde.

"Kasabada büyük bir felaket olacak.

"Kasabanın bu felaketten kaçışı yok."

Babam bunları sanki az önce dayak yememiş gibi bir çırpıda söylemişti. Tek bir adımda kapının ağzından odanın diğer tarafına sıçradı, merdivenleri geçip annemin yanına yürüdü. "Çabuk olalım. Bu kasabadan hemen ayrılmalıyız. Dükkânın kapısını kilitlemeye gerek yok. Ne kadar dağınık görünürse o kadar iyi olur. Niannian, şu parçalanmış çelenkleri kapının ağzına yaysana hemen. Kapıyı da ardına kadar açık bırak, kapıyı kilitlemeyin sakın. Böylece dükkân birkaç kez soyguna uğramış gibi görünür."

2. (05.30-05.50)

Babamın söylediklerinin aynısı yaptım.

Dükkânın her yerine dağılmış çelenkleri kucaklayıp kapının önüne yaydım. Ezilmiş kız ve erkek çocuk figürlerini kapının iki yanına koydum. Babamla annemin kanıyla kaplanmış cenaze süslerini alıp görünür bir yere yerleştirdim. Dükkânın kapısını ardına kadar açtım. Sonra bizimkilerle birlikte kaçtım oradan. Babam artık nereden bulduysa üç tekerlekli bir motorla çıkageldi. Hem motorlu hem de pedal çevirerek çalışan bir motordu bu. "Bu tarafa... Bu tarafa." Babam karanlığın içinden bağırdı. Karanlığa doğru koştum. Motorun kasasına atladım, babam sırtı anayola dönük olarak kasabanın sokaklarına doğru sürmeye başladı motoru.

Arkamızdan çok gürültülü ve çok kaotik ayak sesleri geliyordu. Çok gürültülü ve çok kaotik bağırışlar vardı. Bu sesler kasabaya doğru akan sel sularını andırıyordu. Kasaba seslere boğulmuştu. Bu ses dalgası kasabayı güçlü bir uğultuyla yerden kaldırıyordu sanki. Ailecek o üç tekerlekli motora binmiş, kasabanın Doğu Sokağı'ndan Batı Sokağı'na doğru yol alıyorduk. Kasabanın girişinden merkezine doğru gidiyorduk. O üç tekerlekli motor sanki birazdan parçalanacakmış gibi sesler çıkarıyordu. Motorun zinciri her an kopabilirmiş gibiydi. Motorun teneke kasasında çuvallar ve çekiçler vardı. Bir de sağa sola çarpmaktan

korkmayan, pille çalışan bir radyo. Bizim buraların orta yaşlılarıyla ihtiyarları üç tekerlekli motora bindiklerinde yanlarına bir radyo almaya bayılırlar. Motorun üstünde sağa sola savrulan radyo çalıyormuş gibi sesler çıkarır. Ama ne zaman radyo dinlemek isteseniz aniden sessizleşiverir. Bu motoru bir şeyler çaldıktan sonra hangi ailenin yükleme için bir köşede hazır beklettiğini bilmiyordum. Ama şimdi bizim aileyi taşıyordu bu motor.

Çiftlik aletleri satan dükkânının kapısı kapalıydı.

Çiftlik aletleri satan dükkânının yanındaki tahıl ve yağ satan dükkânının kapısı da kapalıydı.

Onların çaprazındaki berberin kapısı açıktı ama.

Kapı ve pencere camı satan dükkânın kapısı yarı açıktı.

Bütün kasaba yarı uykudaydı hâlâ. Bazıları uyurgezerlikten uyanıp yeniden uykuya dalmıştı. Bazıları bütün gece ölü gibi uyumuş, ne uykuda gezinmiş ne de tuvalete kalkmışlardı. Ama şimdi, uyurgezer mi yoksa uyanık mı olduklarını bilmediğim insanlar da vardı bu gece bu dünyada ve bu kasabada neler yaşandığı bilmeden kasabanın sokaklarında sallana sallana gezen. Neler olduğundan bihaberdiler.

"Başka köylerden yağma ve hırsızlık yapmak için kasabamıza geldiler!

"Başka köylerden yağma ve hırsızlık yapmak için kasabamıza geldiler!"

Dörtyol ağzında böyle bağıran babam motorun gidonunu çevirip kuzeye doğru yöneldi. Boğazı yırtılırcasına bağırıyordu. Annemle benden de bağırmamızı istedi. Motorun kasasında ayakta dikilip ağzımıza megafon yaptığımız ellerimizin arasından bağırmaya başladık. "Herkes kalksın, yabancılar çapa ve kürekleriyle yağma ve hırsızlık yapmaya geldiler!"

"Herkes kalksın, yabancılar çapa ve kürekleriyle yağma ve hırsızlık yapmaya geldiler!"

Babamın bağırışı çatlamış taş ve kırılmış bambu kadar sert ve endişeliydi. Annemin bağırışı rüzgârda salınan yırtık bir ipek kumaş gibi zarif, ince ve uzundu. Benim bağırışımsa havada sal-

lanan tam uzamamış bir ağaç dalını andırıyordu, kısa olmasına rağmen en uzağa ulaşan da oydu ama. Bazı insanlar evlerinden çıkıp yolun kenarında durdular. Biraz sağa sola bakından sonra telaş içinde evlerine geri dönüp kapılarını sürgülediler. Kapıların arkasına barikat kurmak için konulan kalasların sesini duyduk. Babam motoru çalıştırıp ilerlemeye başladı. Bağırışlarımız birbiri ardına yankılanmaya başladı yine. Bu gece kasaba babamla annemin sesini kesemeyecekti galiba. Babamla annem bu gece kasabanın sokaklarında bağıra çağıra dolanıp insanları uyarmak için yaşamışlardı sanki hayatları boyunca. Bu minval üzere kasabanın tüm sokak ve ara sokakları yeniden uyanmıştı yeniden ölmek için.

Dörtyol ağzı. Kasabanın kuzey girişi. Güney Sokağı hutong'u ile Kuzey Sokağı hutong'u. Kasabanın tüm sokak ve ara sokakları, her bir köşesi bizim bağırışlarımızla doldu taştı. Nereye koşturursak sesimiz orada rüzgâr gibi esiyor, ormandaki ağaçlar gibi çatırtılar çıkarıyordu. En sonunda muhtarın evine vardığımızda babam kapıyı çalıp seslenmek istedi ama bunu yapmak için geç kalmıştık biraz, oradan hızla uzaklaşmak dışında bir şey gelmedi elimizden. Muhtarın oturduğu hutong'un girişinde birdenbire bir ışık gördük, her yerden ayak sesleri geliyordu. Gecenin karanlığında kimin bağırdığı ya da kimin konuştuğunu göremiyorduk. Tek gördüğümüz şey o ışığın pırpır etmesiydi. Yeri sanki deprem oluyormuş gibi titreten ayak sesleri üzerimize doğru geliyordu. Evleri ve tüm dünyayı sular altında bırakan bir sel gibi üzerimize geliyordu.

Köyün dışından akın akın gelen yabancılar yeterli sayıya ulaştıklarında kasabaya hücum edeceklerdi.

Barajın içinde biriken suyun eninde sonunda setten taşacak olmasına benziyordu bu.

Askerler toplanınca ordunun savaşa çıkması gibi bir şeydi.

Işığın ve sesin geldiği yöne doğru şaşkın şaşkın bakıyordum. Işığa bakan annem keskin bir çığlık attı. "Geldiler, çabuk kaçalım buradan! Babası, hadi kaçalım hemen!" Muhtarının

evinin kapısını tekmelemek üzere olan babamın ayağı havada dondu kaldı. Babam bir an kaskatı kesildikten sonra hızla ardına döndü. O sırada sokak etrafta koşturan insanların sesleriyle dolmuştu bile. Her yerde kucakladıkları ya da sırtlarına yükledikleri bohça bohça eşyalarla kasabadan kaçan insanlar vardı sanki. Ellerinde yanan Çin fenerleri ya da el fenerleri vardı. Hem de kasabanın tüm sokak lambaları yanıyor olmasına rağmen. Anacaddenin ışıkları alacakaranlıktan önceki aydınlıktaymışız gibi aydınlatıyordu etrafı. Her şey çok net bir şekilde görülebiliyordu yani. Babam yolda koştururken başka bir motorun direksiyonuna asılı anahtarlığı bu ışığın altında çok net seçebiliyordu mesela. Anahtarlıktan kirli, küçük, kara bir maymun sarkıyordu. Babam hiç düşünmeden o motorun anahtarını şöyle bir çevirdi. Motor da çok düşünmeden çalışmaya başladı. Böyle olmuştu işte. Her şey böyle gelişmişti yani. Babam motorun üstüne atladıktan sonra üç tekerlekli motor kullanan köylülerden birine dönüştü hemen. Gaz koluna şöyle bir dokununca motor vınlamaya başladı. Ani ve sevgi dolu bir sesti bu vınlama. "Hay anasını. Hay anasını!" Babamın sesinin heyecanlı mı, üzgün mü yoksa kızgın mı olduğu belli değildi. Babam birkaç kez sövdü, gidon birkaç kez sallandı. Motorun kasası da birkaç kez sallandı. Motor yolda hoplaya zıplaya ilerlemeye başladı. Koşan insanlardan daha hızlı yol alıyordu. At ya da katırın çektiği bir araban daha hızlı yol alıyordu. Sokaklarda büyük bir izdiham yaşanıyordu. Köyün yaşlıları, Japon birlikleri geldiğinde de durumun böyle olduğunu söyledi. Kasabalılar Japon birliklerinden de aynen şimdi olduğu gibi, kucakladıkları ya da sırtladıkları eşyalarla birlikte bağıra çağıra dört bir yana kaçıp saklanmışlar. İşte bu gece, güneşin doğmasına çok az kala aynı şeyler yaşanıyordu yine. İnsanlar bir şeyler taşıyor, çığlık atıyor ve dört bir yana koşturuyordu. Kimi uyuyan bebeğini kucaklamış koşuyordu. Kimi seksen yaşındaki anasını sırtlamış koşuyordu. Kimi bolca vakti varmış gibi eşya yüklediği el arabasını itiyordu. El arabalarına giysi, yakacak odun, pirinç yüklenmişti, bazı el ara-

balarının üzerinde evin yaşlılarıyla çocukları da vardı. El arabasına evin yaşlılarıyla çocuklarını yüklemiş birinin gözleri yarı kapalıydı. Hem uyur hem de uyanık görünüyordu. Arabanın üzerinde uyuyan yaşlılarla çocuklar tıngır mıngır sallanırken bir yandan da uykuda mırıldanıyorlardı.

"Uyurgezer olmuş olamayız."

"Uykuda geziyor olamayız."

Uyurgezer olduğundan şüphelenen kişi yarı uyur yarı uyanık hâldeydi. Ama bu yarı uyur yarı uyanık ve çok şüpheci hâlinde bile sokakta koşturmayı bir an olsun bırakmadı. Hızını yavaşlatırsa diğerlerinin arkasında kalmaktan korkuyordu. Her yer sese kesmişti. Her yer hareket hâlindeydi. Tüm dünya bu gecenin sesleri içinde boğulmuştu. İnsanlar kâbus görüyormuş gibi çılgın bir telaş içinde koşturuyordu. Önce bir hane vardı, sonra onlarcası oldu. Hemen ardından yüzlercesi geldi. Tüm kasaba bir kâbusun içinde debeleniyordu sanki. Uykuyla uyanıklık arasındaki o ince çizgideydi herkes. Bizim aile uyanıktı ama. Bu gece olan biten her şeyi gördükten sonra gecenin gidişatını avucumuzun içi gibi biliyorduk artık. Uyanıktık, zihnimiz açıktı ve bu açık zihinle kasabanın beyni gibi olmuştuk. Tüm kasabanın ruhu ve tüm dünyanın feneri olmuştuk. Babam motoruyla kalabalığın içinde bir ileri bir geri giderken bağırıp duruyordu. "Kaçmayın! Kaçmayın! Uyuyanları uyandırıp evlerini korumalarını söyleyin onlara!"

"Evinizi korumamak, başkalarını sizi soymaya davet etmekle aynı şey değil mi?"

Herkes birdenbire durdu. Yolun kenarında ayakta dikiliyorlardı. Evlerini terk etmekle başkalarını onları soymaya davet ettiklerinin farkına varmışlardı birdenbire. Buyursunlar soysunlardı. Kapıya asılmış bir kilit hırsızlara buyurun gelin, evde kimse yok, demekti. Bu sefer de evlerine doğru koşturmaya başlamışlardı. Telaşla koşturdular. Sen döndün, ben de döneyim derken çoğu evlerine dönmüştü bile. Babam gittiği her yerde bağırıp durdu. İnsanları evlerine dönmeye gecenin geri kalanında evle-

rini korumaya çağırıyordu. Bu gece nöbet tutulması gerekiyordu, kaçmanın zamanı değildi şimdi. O sırada ya bağırışlarımızı duymuş ya da bizi görmüş olacaklar, güneydoğudan gelen yabancılar kasabaya çoktan girmişti bile. Onlarca hatta yüzlerce kişiydiler, ellerinde sopa ve bıçaklarla üzerimize doğru koşuyorlardı. Peşimize düşmüşlerdi. Öldürmeye geliyorlardı. Onlarla aramızda sadece onlarca adım mesafe vardı şimdi, havaya kaldırdıkları çiğindirikleri, çapaları, tırpanları ve sopalarıyla rüzgârda salınan bir koruyu andırıyorlardı. İçinde bulunduğumuz durum birdenbire tamamen değişivermişti.

Karşımızda duran bir kişi değildi ki gidip de uyandıralım onu, aynı rüyayı gören yüzlerce kişi vardı şimdi karşımızda.

Bir kişiyi uyandırmak yetmeyecekti bu eğri ağaçlardan oluşan ormanı düzeltmeye. Babam güneye doğru döndü, yüzünde şaşkınlık ve korku dolu bir ifadeyle yolun ortasında öylece duruyordu. Annem de güneye doğru döndü, yüzünde sonbahar sarısı bir şaşkınlık vardı. Ben de güneye doğru döndüm, ışığın içinde koşturan ayak sesleriyle yerde patlayan havai fişekler gördüm. Havaya kaldırılmış envai çeşit silahın ışığın içinde şimşek gibi parladığını gördüm. "Öldür onu, öldür onu!" çığlıkları gecenin içinde kum fırtınası gibi yükseliyordu. Hiç de uykulu görünmeyen bir sıra parlak, koyu göz vardı karşımızda. Hepsi de tamamen uyanık görünüyordu, bu gece hiçbiri uykuda gezmemişti sanki. Önde olan birkaç kişi uçarcasına koşuyordu. Onların arkasından da uyurgezerlikle hiç mi hiç alakası olmayan kalabalık bir açıkgöz güruhu geliyordu. Bu önde koşanların bizim kasabadan mı yoksa başka köyden mi olduklarından emin değildim. Arkadan gelenlerin de başka köyden mi yoksa bizim kasabadan mı olduklarını bilmiyordum. Bu keşmekeşin içinde önde koşanlardan biri bir şeye takılıp yere düştü. Onun kalkmasını beklemediler, arkadan gelenlerden biri elindeki kürekle onun bacağına vurdu. Başka biri elindeki çapayla boynuna ve kafasına vurmaya başladı. "Ananın!" diye bir çığlıkla yuvadan düşen yavru kırlangıç gibi yere yapıştı adam. Tiz mi tiz. Kulak delen. İğne gibi sivri bir

çığlık havaya uçtuğu gibi yarıda kesilip yere düştü. Hemen ardından başka bir sopa ve çapa yağmuru daha yağdı üzerine. Her şey o kadar hızlı gelişmişti ki yere düşen adam hareketsiz bir çamur yığınına dönüşmüştü hemen. Adamın o yumuşak etinin üzerine düşen sopaların, çapaların ve küreklerin çıkardığı tok sesleri duydum. Önde koşanlardan biri ardına dönüp bağırmaya başladı. "Adamı öldürdünüz! Adamı öldürdünüz!" Adamın bağrışı daha kalabalığın içine varmamıştı ki bu kez de onun üzerine indi o sopa ve çapa yağmuru. Adam da ardına döndüğü gibi uçarcasına koşmaya başladı yine.

Bize doğru dörtnala koşuyordu işte.

Ayak sesleri gök gürültüsü ya da havai fişeği andırıyordu. Adam o ölmüş adamın vücuduna basarken sanki çamura basmış da etrafa su sıçratıyormuş gibi bir ses çıktı ayaklarından.

Annem panik içinde bağırdı. "Babası... Koş çabuk!"

Ben de panik içinde bağırdım. "Motora bin çabuk! Baba motora bin hadi!"

Babam da paniklemişti. Motoru saklamak için yolun kenarına doğru itmeye başladı. Neyse ki bir hutong'a denk gelmişti de hemen içeriye daldı. Motoru gidonundan tutmuş, can havliyle koşuyordu. Birkaç adım attıktan sonra motorun koltuğuna ancak oturabildi. İşte o hutong'un girişinde durduk. Şansımıza dipsiz bir kuyu kadar sessiz ve karanlıktı hutong. Sonra telaşla hutong'un içlerine doğru ilerledik. Arkamızdaki kalabalık kafası karışmış bir hâlde bir ileri bir geri koşturuyordu.

"Buraya girdiler! Buraya girdiler!"

Babam motorun farlarını söndürdü. Suya batar gibi ailecek bu ara sokağın karanlığına daldık. Sanki bir rüyanın içindeki varlıklara dönüşmüşüz gibi görünmez olmuştuk bizi kovalayan kalabalığın gözlerine.

Bizi kovalamayı bırakmışlardı artık.

Arkamızdan gelen sesleri sanki karşı kıyıya vuran dalgaların sesini dinler gibi dinliyorduk. Babamın karanlıkta yolu nasıl gördüğünü bilmiyordum. Babamın bu karanlıkta bir ara sokaktan

başka bir ara sokağa nasıl dönebildiğini de anlamıyordum. O kovalama ve öldürme seslerinin sadece arkamızdan gelmediği ortaya çıktı sonra. Önümüzden de geliyordu aynı sesler. Doğudan da geliyordu. Batıdan da. Bütün kasaba uyanmıştı sanki. Bütün dünya şafak sökmeden hemen önce uyanmıştı sanki. Kovalama ve öldürme sesleri fırtına gibi kasabanın üzerine düşüyordu. Bu fırtına kasabanın üzerine iyice bastırmıştı. Kovalayanların ayak sesleri gök gürültüsünü andırıyordu. Kaçanların ayak sesleri de gök gürültüsünü andırıyordu. Tüm dünya birbirini kovalayan ve birbirinden kaçan bir insan fırtınasının içine düşmüştü şimdi. Tüm dünya can havliyle atılan çığlıkların ve öldüresiye atılan dayakların seslerine gömülmüştü. Herkes uyanmıştı sanki. Herkes uyurgezer olmuştu sanki. Dünyadaki ve kasabadaki herkes uykuda geziyordu. Bir tarafta kaçan ve kovalayanlar vardı. Diğer tarafta da kaçan ve kovalayanlar vardı. Bazen sadece bir avuç veya birkaç düzine kişi kovalanıyordu. Bazen de birkaç düzineden fazla oluyor, hatta yüzlere çıkıyordu bu sayı. Sayıları arttıkça daha da cüretkâr oluyordu kalabalık. Aniden durup ellerindeki sopaları göğüslerinin önünde sallamaya başlıyorlardı. İşte o zaman artık nereden geliyorsa, taş ve tuğla parçaları yağıyordu kovalayanların üzerine.

Böylece kovalayanlar da kovalanana dönüşüyordu.

Kaçanlar da kovalayana dönüşüyordu.

Kısa bir duraksamanın ardından ayak sesleri kasabanın üzerine sağanak gibi yağmaya başlıyordu yine. Gürültü başlıyordu. Koşu başlıyordu. Patlama başlıyordu. Sopalar havada dans edercesine uçuyordu. Bir iniyor bir kalkıyor sonra yine iniyordu. Ama babam hiçbir şeye aldırış etmiyormuş gibi kasabanın güneyinden kasabanın merkezine doğru sürdü motoru. Merkezden kuzeye doğru sürdü. Kuzeydeki bir hutong'u takip ederek kasabanın dışına doğru sürdü. Nefes nefese kalmış bir hâlde kuzeyden kasabanın dışına çıkarmıştı bizi. Bizi uyanıklık hâlinden çıkarıp bir rüyanın içine sokmuştu sanki. Bir rüyanın içinden çıkarıp su berraklığında bir uyanıklığın içine sokmuştu sanki.

3. (05.50-06.00)

Kasabanın batısındaki dağın eteğine vardığımızda gökyüzünün su mavisi olduğunu gördüm. O maviliğin içinde onlarca yıldız parıldıyordu. O maviliğin içinde sis de vardı. Kasaba o dağın altında kalmıştı. Ellerimizin ve ayaklarımızın altında kalmıştı sanki. Gece o kadar derinleşmişti ki karşı kıyıdan gün doğuyordu sanki. Şafak sökmek üzereydi. Güneşin böylesine kaotik ve ölümcül bir gecenin sonunda doğması gerekiyordu artık. Dağın eteğinde nehir suyu gibi serin ve ferah bir esinti vardı. Üzerimizdeki teri bir güzel attık. Kısa bir süre sonra kalp atışlarımız da yavaşlayınca rahat bir nefes aldık.

Kasabadan kaçmakla o ölümcül şiddetten kaçmayı başardığımızı biliyordum. Kasabada neler olduğunu daha iyi görebilmek için motorun kasasından aşağıya atlayıp motoru babamla birlikte dağın yamacına doğru itmeye başladım. Motoru dağ yolunun dönemecindeki düz bir alana park ettik. Kasabanın sokaklarındaki tüm ışıkları görebiliyorduk. Kasaba okulunun sınıflarında yanan ışıkları görebiliyorduk. Işıklar güneşli bir günde bir yükselip bir alçalan baraj suyunu andırıyordu. Aşağıdaki kovalamacanın ayak sesleriyle öldürmecenin bağrışlarını hâlâ duyabiliyorduk. Bu kaotik sesler fırtınalı bir günde dalgalanan baraj suyunun çalkantısını andırıyordu. Dalgalar birbirine çarparken hangi dalganın kırıldığını ve hangi dalganın yeniden yükseldiğini söylemek imkânsızdı. Babam boş boş bakıyordu. Annem de boş boş bakıyordu. Ailecek birbirimize baktık, sonra bakışlarımızı gecenin ve kasabanın üzerine çevirip rüzgâr alan bir göle bakıyormuş gibi boş boş bakmaya devam ettik. Kasabanın doğu tarafındaki köy evlerini ve ağaçları göremiyorduk. Kasabadaki evleri, sokakları ve ağaçları da göremiyorduk. Sonuçta güneş henüz doğmamıştı ve dünya hâlâ karanlığa gömülüydü. Uzaktaki sessizlik, havada uçuşan siyah, görünmez iğneler gibi yoğun ve ürkütücüydü. Tüylerim diken diken olmuştu. Kollarımda fazladan bir et tabakası daha oluşmuştu sanki. Kollarıma dokundu-

ğumda kollarımın taştan yapılmış çubuklar gibi soğuk ve sert olduğunu hissettim. Yakındaki tarladan bir hışırtı duyuldu. Yolun kenarındaki böğürtlen çalılarıyla yabani hünnap ağaçlarının yaprakları gecenin içinde koyu yeşil görünüyor, yaprakların üzerinde sürünen bir şey varmış gibi bir hışırtı duyuluyordu. Yabani meyveler dallardan bebeklerin parmaklarını uzatması gibi sarkıyordu. Gecenin içinde ötüşen cırcırböcekleri vardı. Yolun kenarındaki vahşi doğada hiç durmadan ötüp duruyorlardı. Yolun kenarındaki yabani hünnap ağaçlarında ötüşen çekirgeler vardı. Çekirgeler hendeğin etrafındaki ve uçurumun kenarındaki yabani hünnap ağaçlarında da hiç durmadan ötüp duruyorlardı. Tüm dünya bu gece o kadar sessizleşmişti ki sanki dünya yok olmuş da geriye sadece karanlığın içinde dolaşan boş bir hava kütlesi kalmıştı. Sanki dünya yok olmuş da ondan geriye vahşi doğaya terk edilmiş ıssız bir mezarlık kalmıştı sadece. Her şey o kadar sessizleşmişti ki normalde bu dünya üzerinde duyamayacağınız sesleri ve hareketleri duymak bile mümkündü şimdi. Bu ses ve hareketler gecenin o ölüm sessizliğine daha bir korku ve dehşet katıyordu. Bu korku ve dehşet aydan ve yıldızdan kılıçlara dönüşmüş, karanlığı dele dele gecenin içine yayılıyordu.

Annemle ben o üç tekerlekli motorun yanında duruyorduk. Babam dünyaya daha yakın bir noktada, sanki dünyanın içinde duruyormuş gibi önümüzde duruyordu. "Bu nasıl oldu? Bu nasıl böyle oldu?" Annem hem kendi kendine konuşuyor hem de babama soruyordu sanki. "Küçükken uyurgezerlerden bahsedildiğini duymuştum, birkaçıyla da karşılaştım ama hiç uyandırılamayan uyurgezerlerin de olduğu nerede görülmüş?"

"Konuşma, konuşmasana, sana konuşmamanı söylememe rağmen neden hâlâ konuşuyorsun?

Annem bir daha konuşmadı. Yorulmuş gibi yere oturdu.

Babam sanki bir sesi yakalamaya çalışıyormuş gibi kasabaya bakıyordu. O sesi kulaklarıyla yakalayınca bir şeyin ayrımına varacaktı sanki. Bir elini kasanın metal küpeştesine yaslamıştı.

Diğer eliyle şişmiş sol yanağıyla kulağını tutmuş, sessizliğin içinde öylece dikiliyordu. Ama sonunda ne bir ses duydu ne bir ses yakaladı ne bir şeyin ayrımına varabildi.

Cesareti kırılmıştı sanki biraz, ardına dönüp bize, sonra da kasabayı çevreleyen dağlara baktı.

"Saat kaç oldu?"

"Bilmiyorum."

"Gökyüzü ölmüş gibi görünüyor. Yakında aydınlanmazsa gerçekten de ölmüş olacak."

Babam hem annemle konuşuyor hem de kendi kendine mırıldanıyordu sanki. Motorun üstündeki o tuğla gibi radyo geldi birden aklıma. Radyonun saati vardı ya. Motorun kasasını karıştırmaya başladım, birkaç boş çuvalı yere attım. Sonunda radyoyu buldum. Kanal ayarını yaparken radyo yolda sürüklenen bir kürek gibi gıcırdadı. Bu gıcırtı diş köklerimi kaşındırdı. Radyoya şöyle bir vurdum. Kanal ayarıyla oynadım. Sonunda müzik yayını yapan bir kanal buldum. "Dü... düt..." Bu iki notalı flüt sesinden sonra bir cızırtı duyuldu, hemen ardından da genç bir erkek spikerin sesi. "Bugün temmuzun biri, saatler 06.00'yı gösteriyor." Sesi o kadar katışıksız çıkıyordu ki spiker iyi bir sesin tohumuydu sanki.

"Saat altıymış."

"Güneş doğmak üzere."

Babamla annem bunları aynı anda sanki zamana teşekkür ediyorlarmış gibi söylemişlerdi. Saatin altı olmasına sanki uyanmak üzere oldukları için herkese teşekkür ediyor gibi teşekkür etmişlerdi. Yaz aylarında saat altıyı biraz geçti mi doğu dağlarının arasından başını çıkarırdı güneş. Havanın açık olduğu günler saat tam altıda doğardı. Güneş doğar doğmaz hava aydınlanacak, insanlar da rüyalarından uyanmak zorunda kalacaklardı. O sırada hareket ettiğim için radyonun frekansı da değişti. Cızırtıların arasından erkek bir spikerin o net sesi duyuldu. Uzun bir hava tahmin raporuydu bu.

Sevgili dinleyenler. Geniş kitlelerden oluşan dinleyici arkadaşlarımız,

Hava durumu tahminimiz için radyolarını açan ve 127.1 MHz'e ayarlayan tüm dinleyici arkadaşlar, şimdi dikkatle dinleyin. Lütfen dikkat. Dün gece dokuz buçuk sularında şehrimizin bazı bölgelerinde sıcak ve kuru hava ile mevsimsel yorgunluk nedeniyle yüzyılda bir gerçekleşen kitlesel uyurgezerlik olayları baş gösterdikten sonra devlet kurumları, uyanma ve ferdi kurtarma önlemlerini uygulayıp teşvik etmek ve uyurgezerliğin neden olduğu zararlı davranışlara karşı koruma sağlamak için etkilenen tüm ilçelere, kasabalara ve dağlık bölgelere çok sayıda çalışan göndermiştir. Ancak şimdi, çok ama çok dikkatli olmamız gereken asıl sorun, bu sabah saat altıdan sonra, hatta günün geri kalanında, coğrafi ve meteorolojik koşulların ve özellikle kuzeybatı bölgesinden gelen soğuk hava akımının bir sonucu olarak şehrimizde ve çevresindeki bölgelerde güneşin, yağmurun ve rüzgârın olmadığı, çok bulutlu, sıcak ve kuru bir hava yaşanacak olmasıdır. Bu çok bulutlu, sıcak ve kuru hava, gökyüzünün sık ve yoğun bir bulut tabakasıyla kaplanması sonucu oluşuyor, ne yağmur yağacak ne de rüzgâr esecek, bu hava koşulları çok uzun sürecek sıcak bir karanlığa, bu da günün alacakaranlık, alacakaranlığınsa gece gibi görünmesine neden olacaktır. Bazı özel dağlık bölgelerde, güneş tutulmasına benzeyen karanlık fenomenler de ortaya çıkacaktır. Öyle bir karanlık olacak ki gündüz geceye benzeyecek. Bu fenomeni biraz da konuşma dilinde ifade etmek gerekirse, bugün bazı bölgelerde güneş tutulmasını andıran karanlık bir gün yaşanacak, bu da insanların daha uzun süre uyumasına, uyurgezerliğin devam edip daha fazla yayılmasına, tüm gece boyunca uykuda gezmekten yorulanlarınsa bilinçsiz bir şekilde yeniden uykuya dalmalarına ve uykuya daldıktan sonra uyurgezerliklerinin devam edip daha da derinleşmesine neden olacaktır.

Spikerin sesi sanki bir makale okuyormuş gibi sakin ve telaşsızdı. Telaffuzu da iyi bir sesin tohumu olduğunu gösterir şekilde katışıksızdı. Ama babam bu yayını dinlediğinde şaşkına döndü.

Annem de aynı tepkiyi verdi. Ben de şaşkına dönmüştüm, radyoyu hareket ettirirsem yayının kesileceğinden korktuğumdan ellerim havada asılı kalmış bir hâlde öyle kaskatı duruyordum. O sırada babam, artık aklına ne geldiyse, radyoyu elimden aldı. Radyonun ayarını sabitledikten sonra dikenli çalıların dallarına tutunarak yamaca tırmandı. Babam uzaklaştıkça radyonun sesi de giderek daha yüksek ve daha net çıkıyordu. Babam yamacın daha yukarısına çıktıkça babamın ayağının altından kayan kum ve taşların sesi de giderek daha yüksek ve daha net oluyordu.

O kadar yükseğe tırmandı ki aşağıdaki sesleri boğdu.

Spiker, bir kaydı yeniden oynatır gibi aynı yayını üst üste tekrarladı. Babam üstümüzdeki dikenli çalıların yanında durdu. Radyoyu başının üstüne kaldırdı. Spikerin ağzından çıkan bütün kelimelerin her bir harfi kara yağmur damlaları ya da dolu tanesiymiş gibi üzerimize düşüyordu. Oramıza buramıza çarpıyordu.

Yayın üç kez tekrarlandı. O harf yağmurunun altında üç kez ezildik. O yayına üç kez kulak kesildik.

Tüm dünya ortadan kaybolmuştu ve geriye kalan tek şey bu hava durumu tahminiydi.

Dünya yok olmuştu ve geriye kalan tek şey yere düştüğü gibi parçalanan o kara dolu tanelerinin sesiydi.

Radyoyu kapattı. Babam gelecek sabahın karanlığında kara bir sütun gibi duruyordu.

"Güneş öldü ve kasaba sona erdi, güneş öldü ve kasaba sona erdi. Kasabanın işi gerçekten de bitti." Babam bu iki cümleyi defalarca tekrarladı. Yamaçtan aşağıya inerken bile bu iki cümleyi mırıldanmaya devam etti. Yanımıza geldiğinde bu iki cümleyi mırıldanmayı ancak bıraktı. Babam sanki güneş gerçekten de ölmüş gibi iyice sessizleşmişti. Gözlerinin önündeki dünya nereye gitmişti ki öyle? Bir yerlerde ölmeye mi çekilmişti yoksa? Babam orada sessizce durup kasabaya bakıyordu. Daha bir kulak kesilmişti şimdi. O sırada dağın eteğinde, bizden çok da uzak olmayan bir yerde bir gölge belirdi. Kasabadaki kargaşadan kaçmayı başarmış başka biri daha vardı. Üç kişi daha. Hatta

yedi-sekiz kişi. Koştular ve aydınlık bir yerde durdular. Sonra gecenin karanlık gölgeleri içinde hızlıca kayboldular. Söylemeye gerek yok ama onlar da bizim kadar yorgundular ve dinlenmek için oturdular. O sırada, kasabanın üzerindeki ışıklar yine aynı şekilde yanıp sönmeye başladı. Bir yanıp bir sönüyorlardı. Gün ışığında parıldayan bir gölün yüzeyi gibi. Sabahın altısının sessizliği tüm sesleri yükseltmişti. Karıncaların ve diğer böceklerin nefes alıp verişlerini bile duyabiliyorduk sanki. Kasabadan gelen belli belirsiz feryat figan sesleri bir yeraltı nehrinin o hafif şırıltısını andırıyordu. Adım adım ilerleyen ayak sesleri depremden önceki alametlerin sesine benziyordu. Kasaba hâlâ hayattaydı. Kasaba hâlâ nefes alıyordu. Kasaba hâlâ öldürüyordu. Kasaba uyandıktan sonra bile uyurgezerlerin rüyalar âlemiyle savaşıp öldürmeye devam ediyordu. Normalde bu saatte, sabahın altısında, doğu dağlarının üzerinde balık karnını andıran beyaz bir ışık olmalıydı. Dağ sırtlarından kırmızı güneş ışınlarının fışkırması gerekirdi. Kısa bir süre sonra o fışkıran kırmızı ışık, kırmızı bir su kenarına dönüşmeliydi. Akmalı, birikmeli ve gökyüzünün doğusuna doğru yayılmalıydı. Sonra gökyüzünün doğusu beyaza dönecekti. Parlak kırmızı olacak. Allı morlu olacak. Sonra da altın sarısıyla altın kırmızısına kesecekti doğu. Dağlardaki ağaçlar, taşlar ve otların hepsi kıpkırmızı olacaktı. Bütün gece uyuduktan sonra şakımaya başlayan kuşların şarkısı şafağın o kırmızı parıltısını ağaç dallarından gökyüzüne taşıyacaktı. İşte bu minval üzere yeni bir gün başlayacaktı. Ama bugün sabahın altısındaki o kırmızılık tüm ümitleri boşa çıkarmış, gelmemişti işte. Doğu tarafındaki dağlar derin bir çukur kadar karanlıktı. Günün karanlığı, sanki hiç bitmemiş gibi bir önceki gecenin karanlığını izliyordu. Sanki hiç bitmeyecekti. Yeni gün hiç gelmeyecekti sanki. Önceki gece hiç bitmemişti, gece çek çek bitmeyen, siyah bir iplik yumağı gibi sonsuzdu sanki.

Babam geri dönünce motorun kasasının yanında durdu. Kasabaya dipsiz bir göle bakıyormuş gibi baktı. Annem oturduğu yerden ayağa kalkıp babamın yanına gitti, kasanın kenarına san-

ki bir teknenin pruvasına tutunurmuş gibi tutunup babamın yanında durdu.

"Ne yapacağız, ne yapacağız, bu durumu nasıl çözeceğiz?"

"Hadi geri dönelim. Boşuna uyandırılmadık. Göğün Babası bizi diğerlerini uyandıralım diye uyandırmış olmalı."

Babam, annemin sorusunu cevapladıktan sonra radyoyu bana geri verip motoru itmeye başladı.

"Gerçekten de geri dönüyoruz.

"Geri dönmeliyiz. Evimiz kasabada, kasabayı umursamasak bile evimiz için geri dönmeliyiz. Kendi evin olmadan yaşayamazsın."

En sonunda babamın önderliğinde yeniden yola koyulduk, gün geciktikçe sürmekte ısrar eden gecenin karanlığında dağın altındaki kasabada bulunan evimize doğru adım adım ilerledik.

Onuncu Tomar
Saatler Durdu:
Hâlâ Hayatta Olan Bir Kuş Var

1. (06.00-06.00)

Kasabaya her zaman kullandığımız yoldan dönmedik. Kasabanın kuzeyindeki bölge fakirdi, orada çok az yağma ve soygun yaşanmıştı. Fakir ailelerin oturduğu sokaklar bu gece nispeten daha güvenliydi. Kasabanın dışındaki nehir kıyısından kuzeye doğru yürüyorduk, kasabaya kuzeyden girmek istiyorduk. Yolda dağın eteğindeki kanalın setinin kenarında uyuyakalmış insanlarla karşılaştık. Setin altındaki küçük bir ağaca asılı iki fener vardı. Birisi nöbeti devralmaları için uyuyanları uyandırıyordu. Görünüşe göre sırayla nöbet tutarak diğerlerinin uykuda gezmesini engellemeye çalışıyorlardı sanki. Yanlarından geçerken uyuyan gruptan sesler yükseldi.

"Hava aydınlanmak üzere."

"Biraz daha dayandık mı, birazcık daha, hava aydınlanacak."

"Güneş öldü galiba, bir daha hiç doğmayacak. Kaçarken yanımıza ne kol saati ne de radyo aldık, saatin kaç olduğunu bile bilmiyoruz."

Babam onlara saatin altıyı, güneşin normalde çoktan doğmuş olması gereken zamanı geçtiğini söylemedi. Onlara bu gün güneşin öldüğünü, zamanın öldüğünü, hatta gündüz denen şeyin de öldüğünü söylemedi. "Yatıp uyuyun, diğerlerinin uykuda gezmesini engellemek için birinin ayakta kalması yeter. Şöyle güzel bir uyku çektikten sonra hava da aydınlanmış olur. Hava

aydınlanınca da bütün bunlar bitecek." Babam bunları söylerken yanlarından uzaklaştı.

Sonunda köyün kuzeyine vardık.

Sonunda kasabaya girmek üzereydik.

Kasabanın karanlık evleri dağlardaki kara toprak yığınlarına benziyordu. Karanlık ağaçlar nehir kenarındaki karanlık çalılara benziyordu. Ayak seslerinin gürültüsü gece rüyalarının gürültüsüne dönüşmüştü, ara sıra kasabadan kuzeye doğru sürükleniyor, sonra sessizleşiyordu. Gerçek dünya bu sessizliğin içinde ölmüştü sanki. Geriye ne bir insan ne de bir canlı kalmıştı, ne bir böcek sesi ne de bir kuş cıvıltısı vardı. Bu sessizliğin içinde duyulan tek şey varla yok arası öten gece kuşlarının sesiydi. Babam motoru kasabanın kuzey girişine park etti. Etrafa şöyle bir göz gezdirdi. Görünüşe göre burada hiç kimse öldürülmemişti. Uyurgezerlik de yaşanmamıştı. Herkes huzur içinde mışıl mışıl uyuyordu. O andan itibaren dünya barış içindeydi, kasaba da barış içindeydi.

Bu minval üzere ailecek sessizce kasabaya döndük. Ellerimizdeki el fenerlerinin loş ışığı sayesinde ayaklarımızın altındaki çukurları ve taşları görebiliyorduk. Yolun iki yanına sıralanmış ağaçlarla evleri görebiliyorduk. Karanlığın içine gizlenmiş birçok kişiyi ve şeyi de görebiliyorduk. Otuzlu yaşlarında iki genç kadının yolun kenarında durduğunu gördüm. Arkalarında yeni inşa edilmiş kiremit çatılı bir evle o evin kemerli giriş kapısı vardı. Kadınlar iki kız kardeşmiş gibi kapının önünde duruyorlardı. Kemerin iki sütununa birer fener asılmıştı. Kadınlar ışığın altında bitkin görünüyorlardı. Yarı açık gözlerinden uyku damlıyordu, birilerinin geldiğini görünce gülümsediler. "Kimsiniz? Kocam evde değil, içeriye gelip biraz eğlenmek ister misiniz?" Yanlarından hızla uzaklaştık. Epey uzaklaşmış olmamıza rağmen arkamızdan seslendiklerini duyabiliyorduk. "Ey sen, daha vakit varken bu gecenin keyfini çıkarmalısın, güneş doğduktan sonra böyle bir fırsat bir daha eline geçmez."

Sokakta yüz metre kadar daha ilerledikten sonra yeni bir bi-

nanın önünde oturmuş, erkeklerinin gelmesini bekleyen beş-altı tane kadın gördük, bir fenerin etrafında fıstık ve ceviz yiyip yelpazeyle birbirlerini yelliyorlardı. Saçları ıslaktı. Banyo yapmışlardı. Kimi sutyen giymişti kimi de üstsüzdü, o iri beyaz memelerini fora etmişlerdi. Kimi terlik giyiyordu kimi de yalınayaktı. Kiminin elinde yelpaze kiminin elindeyse yüzünün terini silmek için havlu vardı. İster uzun ister kısa etek giysinler, göstermek istedikleri yerlerini açmak için eteklerini bellerine kadar çekmişlerdi. Hepsi gençti, hepsi de son iki yılda evlenip köyden kasabaya gelmiş yeni gelinlerdi. İster güzel ister çirkin olsunlar hepsi de yeni boyanmış kilden heykeller gibi yüzlerine allık sürmüştü. Uyku, gözlerinin etrafında bulut gibi süzülüyordu. Kocaları işe gitmişti. Normalde buraya toplanıp güle oynaya sohbet eder, birbirlerine özel hayatlarını anlatırlardı. Ama bu gece uyurken yataktan çıkıp aşağıya inmiş, Japon soforasının altındaki taş masanın etrafına toplanmışlardı. Serinliğin tadını çıkarıyorlardı. Hoşbeş edip dedikodu yapıyorlardı. Kocalarını bekliyorlardı. Görünüşe göre kasabanın güney ve doğu kesimlerinde meydana gelen kargaşadan bihaberdiler. Kasabanın kuzeyindeki bu bölge şu anda soygun ve cinayetle boğuşan Gaotian'a ait değildi sanki. Ama en önde duranın, köy muhtarının diğerlerinden daha yaşlı olan karısı olduğu fark ettim birden. Muhtarın karısının buraya nasıl geldiğini bilmiyordum. Neden diğer kadınlar gibi çıplak olduğunu, o patlıcan gibi sarkan memelerini neden fora ettiğini, neden onlara çay ikram ettiğini ve onları neden yelpazeyle yellediğini hiç anlamamıştım. Hatta ateş gibi yakan bir sesle boğazı yırtılırcasına bağırdı bize doğru. "Ey, siz de kimsiniz? Eğer erkekseniz, buraya gelin de işi pişirelim biraz. Bu kızlarla yatarsanız beş kuruş para istemezler sizden. Eğer benimle yatmak istersen sana yüz ya da iki yüz yuan verebilirim. Kimbilir belki de üç ya da dört yüz yuan veririm?

"Ey, gelsene buraya, muhtarın karısıyım ben. Muhtar denen o domuz, beni bırakıp Wang Erxiang denilen o kadını bulmaya gitti, benim de kendi erkeğimi bulmaktan başka bir çarem kalmadı artık.

"Ey... Kimsin sen? Gelsene yanıma! Buraya gelirsen, köyde neye ihtiyacın varsa karşılarım senin için. İster büyük ister küçük olsun, her iş gelir elimden, yanıma gelmeyecek misin yoksa?"

Onların bağırışları eşliğinde panik içinde uzaklaşmaya başladık oradan.

Annem giderayak onların üstüne bir dizi küfür savurmuş, bu nasıl olabilir, bu nasıl olabilir diye de söylenmişti. Ama annemin küfürleri daha yere bile düşmemişti ki soldaki ara sokaktan iki tane iri kıyım adam çıkıp o kadınlara doğru yürümeye başladı. Adamlar otuzlu yaşlarındaydılar. Muhtemelen bir kadınla evlenip aile bile kurmamışlardı. İkisinden biri geri zekâlıydı. Benden daha aptaldı yani. Yüzünde gün boyu aptal bir gülümseme asılı olurdu. Diğeri de histerik bir sinir hastasıydı. Hastalığının nüksetmediği zamanlar başını yere eğip önüne baka baka yürürdü, başını öyle bir önüne eğerdi ki değersiz, ezik biri sanırdınız onu, insan demezdiniz yani. Bu ikisi pek sık görüşmezdi, olur da görüşürseler yan yana gelmiş söğüt ağacıyla Japon soforası kadar alakasız görünürlerdi. Ama nasıl olduysa bu gece bir araya gelmişlerdi işte. Yüzleri başlarına iyi bir şey gelmiş gibi heyecandan kırmızı kırmızı parlıyordu. Bal yemişlerdi sanki. İçki içmişlerdi sanki. Evlenmişler de gerdeğe giriyorlardı sanki. Ara sokaktan çıktıklarında bir yandan yürüyor bir yandan da muhabbet ediyorlardı. "Sun ailesinin kızının o kadar güzel olduğunu bilmiyordum, bir içim suymuş meğer." Geri zekâlı olan birden durdu. Histerik olanın yüzüne sanki duyduklarına inanamıyormuş gibi baktı. "Gerçekten mi? Ama komşusunun karısı pek de yanaşmıyor bana. Dövmedikçe onu okşamama bile izin vermiyor."

Bu kez histerik olan durdu.

"İşi pişirmediniz, değil mi?"

"Pişirdik."

"Rüya gibi güzel kadın."

"Rüyalar sahtedir ama bu gerçekti. İnsanlar rüyadan uyandıklarında ölürler. Ama bu gerçeği ne zaman düşünsem, zevkten titriyorum."

Histerik olan gülmeye başladı. Gülüşü sabah güneşine benziyordu.

"Şimdi nereye gidiyoruz? Eve dönüp uyumamız lazım."

"Hava aydınlanmadan gidip bir-iki karı daha düşürelim. Bugün olduğu gibi ileride de her zaman senin sözünü dinleyeceğim, hadi beni karı bulmaya götür." Histerik olan bir şeyler düşünüyor gibiydi. "Bu gece bütün iyi insanlar çalıp çırpmakla, talan etmekle, adam öldürmekle meşgul, kasabanın kuzeyindeki kadınların hepsini bize bıraktılar. Bu sokak ikimizin gerdek odasına dönüştü resmen." Geri zekâlı olan bu gecenin gerçek anlamını görmüş gibi çok açık ve net konuşmuştu. Konuşurken yeniden yürümeye başladı. Histerik olanı kolundan çekip yanında sürüklüyordu. Geri zekâlı ve histerik bize doğru yürüyorlardı. Ellerindeki el fenerleri gün doğumu kadar parlaktı. El fenerlerini üzerimize tutup bağırmaya başladılar.

"Uyuyor musunuz yoksa uyanık mısınız? Hırsıza ya da yağmacıya benzemiyorsunuz siz."

El fenerlerinin ışığında durduk. "Siz ikiniz kasabanın merkezinde neler olup bittiğini biliyor musunuz?"

"İnsanların hepsi hasta, uykuda gezerken birbirlerini öldüresiye dövüyorlar, kasaba yönetimi gün doğmadan önce tüm yabancıları kovup memleketlerine geri göndermeyi planlıyor."

Histerik olan yüksek sesle söylemişti bunları. Konuşurken hiçbir hastalık belirtisi göstermeyen, tamamen normal biri gibi görünüyordu. Her gün gördüğümüz o iyi insanlardan biri gibi. Konuşurken ellerini havaya kaldırıp sallıyor, arada göz ucuyla bizi süzmeyi de ihmal etmiyordu. "Ey, doğruyu söyleyin, yol kenarında uyurgezer kadınlara rastladınız mı? Kapı ağızlarında erkeğini bekleyen çıplak kadınlar var mı yok mu, onu söyleyin bana!" Babam iyice afallamıştı. Babamın arkasında duran annem de afallamıştı. "Nerede bizde o şans! Olsaydı buraya gelir miydim sence?" diye bağırdı babam. "Güney Sokağı'na gidin. Güney Sokağı'nda o batılı havalarındaki kadınlardan gırla var!" diye bağırdı annem. Sonra arkasında sanki bir ordu ya da süvari

birliği ona doğru koşuyormuş gibi ayak sesleri olduğunu duydu. Yakalanıp zorla götürülen kadınların çığlıklarını duydu. Kadınlar, dayak yedikten sonra saldırganların istediklerini yapmalarına izin veriyorlardı sanki. Babam ardına döndü. Annem de ardına döndü. Ailecek ardımıza döndüğümüzde bir grup erkeğin bir grup kadını alıkoyup zorla götürdüğünü gördük. Geride sadece kadınların attığı çığlıklarla çarparak kapanan kapıların sesi kalmıştı.

Sonra mı? Sonra yine ölümün karanlığı, ölümün sessizliği ve ölümcül yalnızlığın ortasındaki canlı ayak sesleri vardı işte.

2. (06.00-06.00)

Kasaba gerçekten de sabah saat altıda ölmüştü.

Dünya gerçekten de sabah saat altıda ölmüştü.

Kasaba güneşin normalde birkaç bambu boyu yüksekliğinde olması gereken sabahın bu saatinde karanlığın içinde çöküvermişti işte. Kasabanın ölüm kalım savaşı başlamıştı. Ormandaki ağaçlar kadar çok insan sokaklara dökülmüştü. Karınca sürüsü gibi. Gobi Çölü'ndeki kum tepelerinin kum taneleri gibi. Dağlar, denizler, yıldızlar ve diğer gök cisimleri gibi. Sesten geçilmiyordu. Kasabanın anacaddesi sese boğulmuştu. Tüm kasaba sese boğulmuştu. Tüm dünya bir kâbusun içinde boğulmuştu. Yüzlerce insan vardı. Binin üstünde. Belki de iki bin kişi. Çoğu erkekti, üçte biriyse kadın. Bu gece uyurgezerlik yapan herkes bu kasaba savaşına katılmıştı sanki.

Uyurgezer olmayanlarsa uyurgezerliği bahane edip katılmışlardı bu yağma ve talan savaşına.

Kasaba savaşı bu gecenin doruk noktasıydı. Hem uyurgezerlerin hem de uyurgezer olmayanların son durağıydı. Uyurgezerler önce buğday hasadına gidip harman kaldırmış, sonra çalıp çırpmaya, yağmaya, zina yapmaya ve adam öldürmeye başlamışlardı, bunun sonucuysa daha önceki nesillerde de yaşanmış, bir önceki hanedanda da karşımıza çıkmış olan bir manzaraydı işte.

Şafak vakti kara ölümle birlikte gelen bu büyük kasaba savaşı uyurgezerliğin hem gerçek başlangıcı hem de gerçek amacıydı aslında. Ailecek güneye, nüfusun en yoğun olduğu ve kasabanın en çok binaya sahip olan güneydoğu kesimine doğru yöneldik, başta o bronz gongu bulup onu çala çala insanları uyurgezerlikten uyandırmayı planlıyorduk. Başta eve dönüp tencereleri, kâseleri, gaz ocağını, çayı, kahveyi ve o sarı zırnık kristallerini almayı düşünüyorduk ama çok kısa bir süre içinde vazgeçtik bundan. Geldiği gibi gitti bu düşünce. Biri karanlık bir gölge gibi yanımızdan geçti. Birileri bıçak gibi parlayarak geçti yanımızdan. Hepsi de beyaz gömlek giyiyordu. Ellerinde bıçak, sopa ve metalden yapılmış envai çeşit silah vardı. Satır, pala, süngü, hançer ve tırpan. Tırpanları omuzlarına atmışlardı. Ellerinde balta, çekiç ve orak vardı. Hatta birinin elinde artık nereden bulduysa, yıllardır ortalarda görülmeyen o kırmızı püsküllü mızraklardan vardı. Ne giydiklerini çıkarmak zordu aslında. O sabah karanlığının belirsizliğinde yüzlerini de seçemiyorduk. Sadece kendi gölgeleriyle silahlarının gölgelerini görebiliyorduk. Boğuk ayak sesleri yerin on ya da yirmi metre altından akan bir nehir gibiydi. Gürültü yapmaktan korkan bazı adamlar ayakkabılarını çıkarmıştı. Koltukaltlarına sıkıştırdıkları ayakkabılarıyla yalınayak yürüyorlardı. Bazı kadınlar erkeklerin arkasından koşuyordu. Bir yandan koşuyor bir yandan da boğuk boğuk bağırıyorlardı. "Beni bekle. Beni beklesene. Öleceksem seninle birlikte ölmek istiyorum. Öleceksek birlikte ölelim bari." Herkes alnına sarı bir kurdele bağlamıştı. İki parmak genişliğinde katlanmış sarı kurdeleler. Üniforma gibi. Hepsi bir örnek. Telaşla koştururken hiç konuşmuyor, birbirleriyle karşılaştıklarında alınlarındaki sarı kurdelelere bakıyorlardı sadece. Başlarının arkasına düğümlenmiş sarı kurdeleler. Başlarının arkasında krizantem açmış gibi. Karşı komşumuz Zhang Mutou belinden sarkan demir çubuk ve elindeki satırla sanki başka birine dönüşmüş gibi yanımızdan geçiyordu. Yürürken bir yandan da o sarı kurdelesini alnına bağlamaya çalışıyordu. Kurdeleyi bağlayınca kurdelenin fazla gelen

kısmını satırıyla kesip yere attı. Mutou, Mutou nereye gidiyorsun böyle diyerek peşine düştük. Zhang Mutou birden durdu, belinden sarkan, daha önce tuğla fırını kralı Wang'ı öldürdüğü o altmış santimlik demir çubuğu kaldırıp babamın önünde durdu. "El fenerini söndür çabuk, daha fazla yaşamak istemiyorsan o ışığı yüzüne de tutabilirsin tabii!"

Çok sert konuşuyordu. O bildiğimiz Mutou değildi bu adam. Şaşkın şaşkın bakıyordum. Sonra el fenerini söndürdüm. Babam Mutou'ya doğru yarım adım atıp kısık bir sesle konuşmaya başladı. "Uyanık mısın yoksa uykuda mı geziyorsun? Kasabada neler olduğundan haberin var mı?"

"Yaşamak istiyorsan sarı bir ipek bul ve alnına bağla. Yaşamak istemiyorsan kasabanın sokaklarında bir aşağı bir yukarı dolaşmaya devam edebilirsin." Zhang Mutou'nun yüzünü göremiyordum. Görebildiğim tek şey o demir çubukla satırı bir elinden diğer eline aktarması oldu. Satırı beline astı. Sonra o paslı demir çubuğu sallamaya başladı, arkadan elinde üzerine bez sarılmış bir el feneri tutan biri gelip de feneri onun üzerine tutana kadar sallayıp durdu demir çubuğu. İkisi de benim sarı bir kurdeleye ihtiyacım olduğu hakkında bir-iki yorum yaptıktan sonra hızla uzaklaştı. O kadar hızlılardı ki ayakları yerin üzerinde süzülüyordu sanki. Gölgeleri de rüzgârda savruluyormuş gibiydi.

Kasabada olan bitene hiç anlam veremiyordum. Zhang Mutou bile o tanıdığım adam değildi artık. Sessizlik üç tekerlekli bir motorun pat patlarıyla sanki havai fişek ateşlenmiş gibi bozuluverdi birden. Yanımızdan geçen herkes ardına dönüp alnımıza baktı. Ellerinde fener ve el feneri olanlar fenerlerin ışıklarını alnımıza doğru tuttu. Kısa süren bir şaşkınlıktan sonra hızla yollarına devam ettiler. Fenerlerini üzerimize tutanların hepsini tanıyorduk ama sanki hiçbiri bizi tanımıyormuş gibiydi. Zhang Yuantian. Wang Dayou. Wang Ergou. Bir de gece yarısı diğer esnafı uyumayı bırakıp dükkânlarını savunmaları için organize eden çay dükkânının sahibi Gao vardı. Bazıları soyup soğana çevrilmiş elektronik eşya dükkânının içinde durmuş,

dükkânın sahibi Wan Ming'e, karısına ve boylu poslu iki oğluna bakıyordu. Hepsine ismiyle seslendik ama bizi görmezden geldiler, başlarını çevirip başımızın üzerine baktılar sadece. Ağız birliği etmişçesine aynı şeyi söylüyorlardı. "Yaşamak istemiyor musunuz? Yaşamak istemiyor musunuz?" Biz yolun kenarında şaşkın bir hâlde durana kadar bu soruyu sormaya devam ettiler bize. Sürüden ayrılmış koyunlar gibi kalabalığa bakıyorduk. O sırada Xia Amca önümüzden geçiyordu. Birden durdu. "Gecenin ilk yarısında benim ailemi kurtarmak için sen ayaktaydın, şimdi de gecenin ikinci yarısında seninkini kurtarmak için ben ayaktayım. Şu andan itibaren ödeştik sayılır, kimsenin kimseye borcu yok artık." Bunu söylerken sarı ipekten uzunca bir kumaş çıkarıp babamla anneme doğru fırlattı. "Yaşamak istiyorsanız bunu üçe bölüp alnınıza bağlarsınız. Ölmek istiyorsanız bu sarı ipekliyi bir kenara atıp başlarınızın vurulmasını, cesetlerinizin herkesin önünde teşhir edilmesini, Göksel Krallık'ın kurulmasını ve ailecek krallığın yeni infaz alanına gönderilmeyi bekleyebilirsiniz."

"Nereye gidiyorsunuz?"

"Ming Hanedanı'na geri dönmek istiyoruz. Taiping Göksel Krallığı'na[1]."

"Hangi Ming Hanedanı? Hangi Taiping Göksel Krallığı? İkisinin üzerinden de yüzlerce yıl geçti. Ming Hanedanı'na nasıl geri döneceksiniz? Taiping Göksel Krallığı'na nasıl geri dönmeyi düşünüyorsunuz?"

"Böyle konuşmaya nasıl cüret edersin? Yaşamak istemiyor musun yoksa? Yaşamak istemiyorsan, bizi de yanında götürme bari!"

"Uyurgezer olmuşsun sen. Bu hâlini görünce uyurgezer olduğundan adım gibi emin oldum."

"Asıl sen uyurgezer olmuşsun! Ailecek uykuda geziyorsunuz!"

---

1 Kendini İsa'nın kardeşi ilan eden Hong Xiuquan'ın bugünkü Nanjing'de kurduğu, 1851-1864 yılları arasında hüküm süren ama Çin tarafından tanınmayan muhalif devlet. Qing Hanedanı'nın yıkılma sürecini başlatan, siyasi ve dinsel nitelikli Taiping Ayaklanması'na da neden olmuştur. *–çn*

Karşılıklı söylenedururken Xia Amca telaşla uzaklaştı yanımızdan. Bizden kaçmaya çalışıyordu sanki. Ayakları uçuyormuş gibi ses çıkarıyordu. Göz açıp kapayıncaya kadar gecenin ve kalabalığın içinde kayboldu. Onun attığı sarı ipekliyi yerden alıp olduğumuz yerde kalakalmıştık. Her yerden boğuk sesler geliyordu. Her yerden telaşlı ama olabildiğince ses çıkarmamaya çalışan küçük adımların sesleri geliyordu. Kötü bir güç görünmez bir kasırga gibi havayı doldurmuştu. Bu kasırganın içinde yürümekten herkesin başı dönmüştü. Bazıları açıkça uyuyordu, ama aynı zamanda uyanıkmış gibi de görünüyorlardı. Uyanık olanlar da uyuyormuş gibi görünüyorlardı.

O üç tekerlekli motoru yolun kenarına bıraktık.

O sarı ipekliyi yolun kenarında üç parçaya ayırıp alnımıza bağladık. Etrafı kolaçan etmek için durmadan etrafımızdaki insanlara bakıyorduk. Herkes rüyalarına sarınmıştı. Bu rüyanın içinde kanlı bir kasaba savaşı vermek istiyorlardı. Bu rüyanın içinde hem yaşamak hem de ölmek istiyorlardı. Annem benim alnıma o sarı kurdeleden bağlarken babama baktı. "Neden Niannian'ı eve göndermiyorsun? O sadece bir çocuk, bu gece daha fazla acı çekmesin artık." Babam kendi sarı kurdelesini bağladıktan sonra annemle benim alnımdaki kurdelelere baktı. "Eve giden olursa o dörtyol ağzından geçmek zorunda kalacak. Bu da kasaba savaşına katılan grubun ortasından geçmek demek. En iyisi biz kendi yolumuza devam edelim. Bu sarı kurdeleleri alnımıza bağladığımıza göre kasaba savaşına biz de girmiş sayılırız. Kasabalı olduk artık. Onlar gibi uyurgezer olduk. Kimse bize şüpheyle bakmaz artık. Herkes başımızda sarı kurdele olup olmadığına bakıyor zaten. Bunları görünce içleri rahatlayacak ve bu gündüz gecesinde telaşla ileriye koşturmaktan başka bir şeyle ilgilenmeyecekler." Saat güneşin doğduğu saat olmalıydı. Normalde gün doğumunun en güzel olduğu, hani doğudaki dağların arasından başını çıkaran güneşin kasabayı, nehri, ormanı ve tüm evleri altın sarısına boyadığı o saat olmalıydı. Çiftçinin tarlaya gittiği, esnafın da dükkânın kapısını açtığı o saat. Ama bu

uzadıkça uzayan gecede henüz kimse rüyadan uyanmamıştı. Bu büyük uyurgezerliğin içinden yürüyerek çıkan olmamıştı daha. Aksi gibi uykuda geze geze rüyaların derinliklerine indikçe kanlı bir kasaba savaşının içine doğru kayıyorlardı.

Rüya kasaba meydanının çok uzağındaki bir üç yol ağzında durdu birden. Kasaba savaşı işte orada patlak verdi. İnsanlar orada sanki bir mitinge katılıyor gibi toplanıp üst üste yığıldılar. Üst üste binişmiş bir kalabalık, arada yanıp sönen ışıklar, bir de hiç bitmeyen bir cıvıl cıvıl lakırdı. Kulaktan kulağa yayılan bir haber vardı. Bu haber sanki insanın elini yakacak sıcaklıkta bir sırmış gibi ben çok tuttum biraz da sen tut, aman elin yanmasın şimdi de ona ver diyerek elden ele geçiyordu. Herkes durmuş ayakta dikiliyordu. Vahşi doğada büyüyen yabani ot yığınları gibi bir araya gelmişlerdi. Fenerlerin hepsi yanıyordu, fenerlerin ışığı yere ve insanların bel bölgesine vuruyordu. Yüzleriyle kafalarına ışık bile değmiyordu. İnsanların çoğu Çin fenerlerinin ışığını elleriyle örtmüştü. El fenerlerinin üzerine de bez bağlamışlardı. "Önde neler oluyor?" "Memurlar saray cübbesi giymiş..." "Önde neler oluyor?" "Taiping Göksel Krallığı'na varmak üzere olduğumuzu söylüyorlar..." "Önde neler oluyor?" "Büyük Göksel Krallık Savaşı başlamak üzereymiş. Kasabanın Cennet Krallığı'na saldıran yabancıları defedip onları kıymaya çevireceklermiş." Bu haber rüzgâr gibi yayılıyordu. Bulut gibi süzülüyordu. Birazdan toprağı çatlatıp filizlenmeye başlayacak bir tohum gibi büyüyordu. Sabah olması gerekirken gökyüzü hâlâ gece yarısıymış gibi karanlıktı. Hava, ağaçlar, duvarlar ve evler kuzgun karasıydı. Kasabanın sokak lambaları başlangıçta yanıyordu ama hepsi sönüyordu şimdi. Sokak lambalarının kardığı o anda muhtarın köyün dulu Wang Erxiang'ı, ışıltılı bir güzelliği olan o genç kadını kolundan tutmuş götürüyor olduğunu gördük, ikisinin alnında da o sarı kurdelelerden vardı, Wang Erxiang mışıl mışıl uyuyan küçük kızını kucağında taşıyordu. Arkalarına dönüp kalabalıktan uzak bir ara sokağa saptılar. Ak pak yüzleriyle hiç de uykuları varmış gibi görünmüyordu. Gözleri

ceviz büyüklüğünde açılmıştı. Maymun ya da balık kadar çevik ilerliyorlardı. Kalabalıktan kaçar gibi uzaklaştılar. Karanlık gecenin içine doğru kaçıyorlardı. İki âşık gibi gizlice kaçıyorlardı. Birlikte geçirecekleri cennet gibi bir hayata doğru ilerliyorlardı. Babam onlara seslendi. "Muhtar! Muhtar!" Muhtar, babamı duymazdan geldi. Muhtarla Erxiang kalabalığı arkalarında bırakmıştı. Muhtarla Erxiang dünyayı karanlığa terk etmişti. İnsanlar yerle fener ışığı arasına sıkışmıştı. Işık bir yanıp bir sönen köz taneleri gibi etrafa saçılıyordu. Hava sıcak ve kuruydu. Ama yanan bir soba kadar sıcak değildi henüz. Kasabanın dışından gelen serin bir sabah esintisi kalabalıkla sokakların arasında dolaşıyordu. İnsanların alınlarına bağladıkları ipek kurdelelerin çoğu ter içinde kalmıştı. İpek kurdelelerden damlayan ter damlaları insanların yüzleriyle burunlarının üstüne düşüyordu. Kalabalığın arasında ilerlerken birçok insanın yüzünün tuğla ya da tahta parçasına benzediğini gördüm. Bir düğünde havaya para saçılıyormuş gibi heyecanlı görünüyorlardı. Az önce gördüğüm kasabanın geri zekâlısıyla kasabanın histeriği gibi heyecanlıydılar. Çoğunun gözleri yarı kapalıydı. Ama yüzlerinde uykudan zerre eser olmayan bir sürü insan da vardı, bu hâlleriyle az önce birlikte kaçan muhtarla Erxiang'ı andırıyorlardı, bu insanların gözleri uyumak istiyorlarmış da bir türlü uyuyamıyorlarmış gibi kan çanağına dönmüştü. Yol kenarındaki bir elektrik direğinin altına saklanmış, adlarını hatırlayamadığım bir karı koca vardı. Direkte yerden otuz santim yükseğe asılmış, fitili fasulye filizini andıran bir gaz lambası vardı. Lambanın altında bir kürek sapı ve bir satır vardı. Lambanın ışığında bu karı kocanın tekme yemiş yüzlerinin gerginlik ve endişeyle dolu olduğunu görebiliyordum. Alınlarındaki kurdeleler terden az önce yıkanmış gibi görünüyordu. "Ma Huzi, Cai Guifen, siz de mi buradasınız?" Babam beni kolumdan tutup oradan uzaklaştırdı. Annemi de uzaklaştırdı. Kalabalığın arasından sıyrılıp o karı kocanın yanına gittik. "Görünüşe göre ikiniz de uyanıksınız, ileride neler olup bittiğinden haberiniz var mı?" Ma Huzi, babama, anneme,

tüm ailemize bakıp sesini bir iplik kadar incelterek konuştu. "Duyduğuma göre muhtar öldürülmüş. Uyanık olan ve ayaklanmaya katılmayan bazı kasabalılarla memurlar da öldürülmüş. Uyanık biri tarafından kurtarıldığınızı kesinlikle söylememelisiniz, bizim uyanık olduğumuzu kesinlikle kimseye söylememelisiniz." Sonra etrafındaki uyuyan ve uykuda gezen insanlara baktı. "Bir savaş olacak, kasabanın tüm yolları kapatıldı. Kuzey Sokağı'nın en uzağındaki yollara bile barikat kuruldu. Fakir Kuzey Sokağı'ndaki kadınlar orduda seks kölesi olarak kullanılmak üzere alıkonuldu. Duyduğuma göre muhtarın karısı da o kadınların arasındaymış. İnanılır gibi değil, kasabada Taiping Göksel Krallığı'nı kurmak için yabancılarla ölümüne bir savaşa girmek istiyorlar. Kasabadaki uyanık olan ve savaşmak istemeyenleri bağlayıp belediyenin avlusuna götürdüler. Hepsi öldürüldü ve cesetlerini arka avluya attılar. Savaşmaya gönüllü olduğumuz için hâlâ hayattayız ve buraya kadar gelebildik." Karı kocanın sesi sinek vızıltısı gibi çıkıyordu. Ölümden kıl payı kurtulmuş gibi konuşuyorlardı. Hem uyanık hem de uykuda geziyormuş gibi konuşuyorlardı. "Tianbao, sen ve ailen buradan hemen ayrılmalısınız. Uyanık olanlar kesinlikle bir araya gelmemeli. Bir araya gelirsek o yarı uyur yarı uyanık olanların bizi fark etmesi çok kolaylaşır. Bizi fark ettikleri an işimiz biter, ânında öldürürler." El hareketleriyle bizi yanından uzaklaştırmaya çalışıyordu. Hatta babamı hafifçe itti bile.

Gecenin ve kalabalığın arasındaki boşluklardan ileriye doğru devam etmekten başka çaremiz yoktu. Ama biz daha yeni yola koyulmuştuk ki Ma Huzi koşarak yanımıza gelip babamı kolundan çekiştirdi. "Saat kaç? Hava niye hâlâ aydınlanmadı?" "Saatin kaç olduğunu bilmiyorum ama havanın birazdan aydınlanacağını sanıyorum." Babam bunu söylerken elimi tutup yürümeye başladı. Annem benim gömleğimin eteğini tutmuş ardımızdan geliyordu. Alınlarına sarı kurdele takmış olanların peşine takılıp kalabalığın içinden geçtik. Başkalarının rüyalarının içinde yürümek boydan boya dikenli tel çekilmiş küçük bir yoldan karşıya geçmeye ben-

ziyordu. Başkalarının rüyalarının rengini gördüm. Siyah ve beyazın karışımı bir renkti bu, beyaz boyanın içine siyah mürekkep dökülmüş de şöyle bir karıştırılmış gibi. İç içe geçmiş siyah ve beyaz daireler, siyah ve beyazdan oluşan bir girdap. Uykusunda konuşan insanların mırıldanmalarına karışmış terli uyku kokusu ve keskin bir ağız kokusu da vardı. İnsanların nefesleri ölmek üzereyken karabasan gören birinin nefes alıp verişi gibi çıkıyordu. Uyanık bir hâlde kalabalığın dışından ve ışıklardan sakınarak yürümeye çalışıyorduk. Bu ışıkta insanları belli belirsiz görebiliyordum. Ama insanlar bize bakmıyordu bile, boyunlarını lastik gibi öne doğru uzatıp parmak uçlarında yürüyerek kasabanın ortasındaki o dörtyol ağzına doğru gitmeye odaklanmışlardı sadece.

Dörtyol ağzına vardık.

Kasaba savaşının merkezine varmıştık.

Bir yığın insan vardı. Sürüsüne bereket. Kalabalığın en dışında duranlar uyanık ya da yarı uyanık olanlardı. Çemberin içindeyse uykuda ve yarı uyur olanlar. Daha içerideyse derin uykuda olanlar ve uyanıkmış gibi konuşup hareket edebilen uyurgezerler vardı. İsyan başladıktan sonra bıçaklarını ve sopalarını ellerine alıp uykulu gözlerini dört açarak bir sahnenin altında toplandılar. Sahne dediğim onlarca masanın bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir yükseklikti işte. Sahnenin iki yanında birer direk vardı, direklerin üzerine ışığı ne parlak ne de loş denilebilecek birer gaz lambası asılmıştı. Gaz lambalarının altına karakoldan gelen bir düzine kadar polisle kasabanın kavga dövüşü en çok seven gençleri toplanmış ayakta dikiliyorlardı. İster polis üniforması ister beyaz cübbe giyiyor olsunlar, isterse de belden yukarıları çıplak olsun, hepsinin alnında o sarı kurdelelerden vardı. Bunun tek istisnası kalabalığın çevrelediği sahnesinin ortasında duran Li Chuang'dı, silahlı kuvvetler departmanının müdür yardımcısı Li Chuang yani, belediye başkanının gecenin ilk yarısı imparator cübbesi giydiği sırada, kendi giymiş olduğu askeri vali üniforması vardı hâlâ üzerinde. Valinin üniformasının önü ve arkası kan lekeleriyle kaplanmış-

tı. Sanki birini öldürmüş gibi. Diğerlerinin de üzerleri, elleri ve bıçakları kan lekeleriyle kaplanmıştı. Çok kan dökülmüşe benziyordu. Askeri vali Li Chuang'ın sahne kostümünün üzerindeki ahşap halkalar ortalıkta görünmüyordu. Sahnenin önüne sayısız boncuk dağılmıştı. Kostümün yenlerindeki nakışlar sökülmüştü. Uçlarına sayısız beyaz inci tutturulmuş birkaç ip sarkıyordu cübbesinden. O anda Li Chuang sadece diğerleri gibi alnına sarı kurdele bağlamakla kalmamış, aynı zamanda beline de sarı bir kuşak bağlamıştı. Yüzü pıhtılaşmış kan rengindeydi, saçları ışığın altında diken diken olmuş gibi görünüyordu. O yakışıklı yüzü mermerden oyulmuş gibi pürüzsüz ve ağırbaşlı duruyordu. Gözleri ardına kadar açıktı ama yine de kafası karışmış gibiydi. Gözlerinden hiç de sıcak olmayan, buz gibi soğuk bir ışıltı yayılıyordu. O sırada biri gelip kulağına bir şeyler fısıldadı. Başka biri gelip eline bir megafon tutuşturdu. Kulağına fısıldayan kişi babamı düşman olarak gören, babasıyla ninesi çok önce, annesi de bu gece vefat etmiş olan Yang Guangzhu'ymuş gibi görünüyordu. Öyleydi sanki. Ama öyle olmayabilirdi de. O iki adam, biri fısıldadıktan, diğeri de megafonu verdikten sonra Li Chuang'ın arkasına çekildi. Resmi cübbesini giymiş ve elinde megafonunu tutan Li Chuang sahnenin önüne doğru ilerleyip orada durdu. Sahnenin altındaki kalabalığın yarı karanlıkta parlayan bakışlarına baktı. Şöyle bir öksürerek boğazını temizledi. Sahnenin altındakiler sus pus oldular. Bir kez daha öksürünce o sessizlik ânında tüm kalabalığın üzerine yayılıverdi. Meydana toplanmış herkesin susmasını bekledikten sonra megafonu bir masanın üzerine koydu. "Bir ayaklanma başlatacağımızı ilan ediyorum. Taiping Cennet Krallığı biziz. Taiping Cennet Krallığı'nı başlatacağız. Kral Chuang döneminin Taiping Göksel Krallığı'na çoktan döndük bile." Kısa bir duraksamadan sonra sesini biraz daha yükseltti. "Shun Hanedanı'nın[1] dürüst ordusu toplandı şimdi. Belediye binasını

1 Ming Hanedanı'ndan Qing Hanedanı'na geçiş sürecinde kurulmuş ama varlığı çok kısa sürmüş (1644-1649) bir hanedan. *-çn*

çoktan işgal ettik bile. Şafaktan önceki son savaş, Göksel Krallığımızın nihai kuruluşunu ve başkentini belirleyecek. Büyük Ming Hanedanı'na dönüp dönemeyeceğimizi belirleyecek. Biliyorum ki..." Sesi burada daha da yükseldi, megafon kullanmamasına rağmen sanki megafon kullanıyormuş gibi çıkıyordu şimdi sesi. "Diğer köylerden gelen insanlar Wu Sangui[1] gibi bizim Gaotian kasabamızı soyup yağmalamak için kasabanın dışına toplandılar... Göksel Krallığımızın gelecekteki başkentinin evlerini, sokaklarını, tüm mülkleri ve hayvanları işgal etmek istiyorlar. Ama onlar..." Müdür yardımcısı askeri cübbesinin eteğini şöyle bir kaldırıp soğuk soğuk güldü. Buz gibi bir gülüş. "Kendi el yapımı silahlarıyla gelen o köylülerin sayısı sadece birkaç düzine, bizlerse birkaç yüz hatta binlerce kişiyiz, hep birlikte üzerlerine saldırırsak onları kolayca öldürebilir, yok edebilir, ellerini ve ayaklarını kesebilir ve kasabanın ağaçlarıyla elektrik direklerine asabiliriz, güneş doğar doğmaz görecekler bunu, geri çekilecek, yenilgiyi kabul edecek ve bize teslim olacaklar, işte o zaman Ming Hanedanı'ndan Shun Hanedanı'na geçeceğiz. Bizim Shun Hanedanımız işte o zaman hak ettiği yere gelmiş olacak nihayetinde, ben, Kral Li Chuang, bir yabancıyı öldürmeyi başaran herkese Büyük Shun'un Göksel Krallığı'nda yedinci kademeden memurluk statüsü vereceğim. İki kişi öldürene altıncı kademeden. Üç-dört kişi öldürene dördüncü ya da beşinci kademeden. Sekiz-on kişi öldürenler Büyük Shun'un askeri sınavlarında en yüksek puanı almış kişiler gibi muamele görecek. Birini öldüremeyen ama düşmanın bir kolunu ya da bir bacağını kırmayı, kulağını ya da burnunu kesmeyi başarmış olanlarsa Büyük Shun tarafından kırdıkları kol ve bacakla kestikleri kulak ve burun sayısı kadar altın sikkesi, ipek kumaş, altın ve gümüş külçesiyle mükâfatlandırılacak, ayrıca bu kişilere ev ve arazi tahsis edilecektir. Bir düşman bacağını kırmanın ödülü bir nokta iki dönümlük arazi olacak. Bir

1 Ming Hanedanı'nın düşüşünde ve onun yerine Qing Hanedanı'nın kurulmasında etkili bir rol oynayan Çinli bir komutan. *–çn*

düşman kolunu kırmanın ödülü bir nokta üç dönümlük arazi olacak. Düşmanın burnunu veya kulaklarını kesenlere gelirsek... Bir düşmanın burnunu ya da kulaklarını kesenlerin ödülü, on top ipek veya beş gümüş külçe olacaktır. On düşmanın burnunu ya da kulaklarını kesenlerin ödülü, yüz tane inek ya da seksen tane at ya da on altın külçesi ya da beş altın sikke olacaktır." Konuşmasının burasında Kral Chuang'ın sesi biraz boğuklaşmıştı ama sanki bir kapı aralığından bağırıyormuş gibi daha da derinleşmiş ve daha da güçlenmişti şimdi. "Büyük Shun'a dönüp dönmeyeceğimiz ya da halihazırdaki durumdan devam edip etmeyeceğimiz bu savaşa bağlı... İster bir kahraman isterse de sıradan biri olun, bugün gün doğmadan önce hepiniz tanık olacaksınız bu savaşa... Şimdi herkes beni dinlesin, hepimiz fenerlerimizi söndürmeliyiz. Hiç kimse konuşmamalı, hareket bile etmemeli, şimdi bu kasabanın sokaklarında, ara sokaklarında, duvar köşelerinde, umumi tuvaletlerde, cenaze levazımatçılarında, lokantalarda, berberlerde, eczanelerde, komşuların evlerinde ve avlularında saklanacağız. Düşmanı tüm kasabanın uyuduğuna inandırmalıyız ki bundan cesaret alıp kasabanın dükkânlarıyla evlerine girip soygun ve yağma yapsınlar. Sonra herkes saklanmaya devam edip bir yandan da meydandaki büyük gaz lambasını izlemeli." Kral Chuang direklerden birindeki gaz lambasını alıp havaya kaldırdı. "Bu ışığı sinyal olarak kullanacağız, bu lambanın yandığını ve direğin tepesinden sarktığını gördüğünüzde saklandığınız yerlerden çıkmalısınız. Alnına bu sarı kurdelelerden takmamış yabancıları gördüğünüzde onları öldürmek hakkına sahipsiniz, onlara saplayacağınız beyaz bıçaklarınız kırmızıya bulanmış bir hâlde dışarıya çıksın, bir düşman öldüren Büyük Shun'un Göksel Krallığı'nda yedinci kademeden memurluk statüsüyle mükâfatlandırılacaktır. On düşman öldüren bu üstün hizmetinin karşılığında Büyük Shun'un kurucu kahramanlarından biri sayılacaktır... Hadi şimdi sözümü dinleyin de fenerlerinizi söndürmeye hazırlanın... Şimdi emirlerimi önden arkaya doğru

yayın... Emrimi duyan herkes sessizce gidip saklanacak bir yer aramaya başlasın. Benim bu direkteki gaz lambasını söndürdüğümü gördüğünüzde kendi fenerlerinizi, lambalarınızı, el fenerlerinizi ve mumlarınızı söndürmelisiniz hepiniz. Yabancı köylerden gelen düşmanların kasabaya girip evlerimizi ve dükkânlarımızı soymaya başladığını gördüğünüzde sakın ama sakın harekete geçmeyin... Ama meydandaki lambanın tekrar yandığını gördüğünüzde ve sokaklarda ölümcül bir kargaşa duyduğunuzda saklandığınız yerlerden çıkmalısınız... Alnında sarı kurdele olmayan herkesi öldürün... Bu kasabadan olmayan herkesi öldürün... Büyük Ming'e geri dönmek ve Büyük Shun'un kurulmasına yardım etmek istemeyen herkesi öldürün... Dediklerimi duydunuz mu?.. Dediklerimi aklınıza iyice kazıdınız mı?.. Dediklerimi önden arkaya doğru yaydınız mı bakayım?"

Müdür Yardımcısı Li Chuang sahnenin önünde durmuş, boğazı yırtılırcasına bağırıyordu. Sesi kalabalığın ve gecenin içinde fırtına gibi esiyordu. Sahnenin altındaki insan yığını rüzgârın savurduğu otlar[1] gibi başlarını arkalarına çevirip Kral Chuang'ın söylediklerini arkadakilere iletti. Gece siyaha boyanmış gibi karaydı. Şafak kara bir çamur gölüne benziyordu. On binlerce ayak kumun üzerinde tırısa geçmiş gibi bir cıvıltı duyuldu. Sonra ışıklar sönünce, insanlar da dağılmaya başladı. Bir gölün suları dört bir yandan yavaş yavaş kıyıya doğru akıyordu sanki. Ailecek sahnenin onlarca adım gerisinde, bir sokağın köşesinde duruyorduk. Orada durmuş kalabalığı izlerken hızlarını artırıp karanlık ara sokaklara doğru ilerlediklerini gördük. Ayakkabılarını çıkarıp ellerine aldılar. Söndürülen fenerler ateşböceklerini andırıyordu. "Shunzi, yedinci kademeden mi yoksa altıncı kademeden mi memur olmak istiyorsun? Birini öldüreceksen dördüncü kademeden bir eyalet memuru öldür bari..." "Ma Zhuang, kaymakam mı yoksa eyalet valisi mi olmak istiyorsun?" "Memur olmak istemiyorum. Şöyle birkaç dönüm

1 Konfüçyüs'ün "Rüzgâr esince otlar eğilir," sözüne gönderme. Bkz. *Konuşmalar, Konfüçyüs* (1990), Çev. Muhaddere Özerdim, MEB Yayınları, İstanbul, s.81. *-çn*

araziyle üç beş cariyem olsa yeter bana..." "Wang Yili, peki, sen ne istiyorsun?" "Ne memur ne de toprak ağası olmak istiyorum ben, bir kasap olarak hayatım boyunca domuzları ve sığırları öldürdüm ama insan öldürmenin nasıl bir şey olduğunu hiç bilmiyorum. Hazır Büyük Ming ve Büyük Shun'a geri dönmek üzereyken insan öldürüp burnunu ve kulaklarını kesmenin nasıl bir his olduğunu tatmak istiyorum." Ayak seslerinin hışırtısına işte böyle fısıltılar eşlik ediyordu. Bir de bıçak bileme sesleri ve birbirlerine ellerindeki satırları daha büyüğüyle değiştirmesini söyleyen insanların sesleri vardı. Bu sesler yağmur sesi gibiydi. Dörtnala koşmaya çalışan kırık ayakların çıkardığı sesleri andırıyordu. Bir de, "Kral Chuang daha alçak sesle konuşmamızı istiyor, Kral Chuang sessiz olmamızı emrediyor," diye ağızdan ağza yayılan o mesajın sesi vardı tabii. Tüm sesler iyice kısılıp fısıltıya dönüşmüştü. Ama yüz yılda bir görülebilecek bir neşe ve güç de taşıyordu bu fısıltılar. Sıcaktan kavrulan bir sokağa düşen yağmur gibiydi. Öğleyin tarlalara düşen yağmur gibiydi. Yerden kalkan bir sis bulutu vardı. Tarlalarla tüm arazilerin üzerinde süzülen bir sıcak hava dalgası vardı. Babam hâlâ sakindi ama bu sıcak hava dalgası babamın sakinliğini hızla kafa karışıklığına doğru sürüklüyordu. Başta babamın sakinliğini gören annemin elleri ve yüzü terliyordu sadece ama babamın sakinliğinin çok kısa bir süre içinde hızla kafa karışıklığına dönüştüğünü görünce annemin yüzü soldu ve elleri titremeye başladı. "Neden kimse gidip de müdür Li Chuang'ı uyandırmıyor? Omzuna dokunduğunuzda uyanmazsa sırtına şöyle sıkı bir yumruk atabilir ya da başından aşağıya bir leğen soğuk su dökebilirsiniz." Annem bunu söyledikten sonra babamın yüzüne baktı. Babam daha ağzını açmamıştı ki Yang Guangzhu ve Zhang Mutou, nedendir bilinmez birinin kafasını kestiler meydanın ortasında. Adamın ah diye çığlık atacak vakti bile olmamıştı kafası kavun gibi yere düşmeden önce. "Hay anasını sattıklarımın, muhbirlerin sonu da böyle olacak. Aynen böyle olacak!" Yang Guangzhu ve Mutou

öfkeyle söylemişlerdi bunu. Bunu söylerken adamın fıskiye gibi kan fışkırtan kafasına bir de tekme atmışlardı. Kan fışkırırken adamın vücudu da kazık gibi yere devrildi. Babamla annem boğuk bir çığlık attıktan sonra elleriyle ağızları ve gözlerini kapattılar. Bundan sonra dünya daha bir sessizleşti. Sönmüş lambalar kasabayı karanlığa gömmüştü. Sokaklar sıcağa, kan kokusuna, sese, harekete ve huzursuzluğa boğulmuştu. O ses ve hareketin içinde öldürülen birinin keskin çığlığı duyuldu birden. "Amanın... Anacığım!" Bu çığlığın ardından kasabanın sokakları ve tüm dünya yeniden sessizliğe büründü. Ölüm sessizliğine. Bütün lambalar sönmüştü. Tüm sesler kesilmişti. Bu ölümcül, sessiz ve karanlık gecede Yang Guangzhu'nun mırıldanması ve bir şeyi sürüklerken çıkardığı sesler duyuldu yine çok net bir şekilde. "Hay anasını sattıklarımın, bir daha muhbirlik yapmaya cesaretiniz olacak mı bakalım! Ayaklanmamızın bir ayaklanma değil de toplu bir uyurgezerlik olduğunu söylemeye bir daha cesaret edebilecek misiniz bakalım! Her kim bizim uyurgezer olduğumuzu söylerse bir bıçak darbesiyle uyandıracağım onu kendi uykusundan!" Sonra yine ölüm sessizliği oldu. Hem de derin mi derin bir ölüm sessizliği. Bu ölüm sessizliğinin içinde bir de yavaş yavaş yükselen bir kan kokusuyla gecenin içinde koşturup saklanmaya çalışan insanların telaşlı ayak sesleri vardı.

Babam el fenerini söndürdü.

Ailecek sokağın köşesindeki bir ağacın altına çekildik, Yang Guangzhu, Zhang Mutou ve kalabalığın geri kalanının uzaklaşmasını dinledikten sonra babam o ölüm çığlığını atan kişinin yanına doğru koşturdu. Sonra ağzını ve burnunu kapatmış bir hâlde hızla geri döndü. Ne konuşuyor ne de etrafı kolaçan ediyordu. Annemle benim ellerimizden tuttuğu gibi dörtyol ağzının kuzeydoğusundan güneydoğuya doğru koşmaya başladı. Can havliyle kaçıyorduk. Arkamızda kimse olmamasına rağmen, binlerce on binlerce bıçaklı kişi tarafından takip ediliyormuşuz gibi kaçıyorduk.

3. (06.00-06.00)

Kasabanın merkezi, kasabanın doğusundaki o hareketli bölgeden sadece beş yüz metre uzaktaydı. Babam, annem ve ben bu beş yüz metreyi sanki iki yüz elli metreymiş gibi katetmiştik. Kısacık bir ânı bir gün gibi geçiriyorduk. Belki de bir yıl. Bir gün boyunca, hatta bir yıl boyunca koşmuş gibiydik. Ayaklarımız kanatlanmıştı sanki. Bazen ben öne geçiyordum. Bazen de babam öne geçiyordu. Annem de bizi yakın takibe almıştı. O topal bacağıyla topalla topallaya koşarken suyun üzerinde ters dönmüş, ölmek üzere olan bir balığı andırıyordu. Gece, annemin kâbusu olmuştu. Gece tüm ailemize kâbuslar gördürüyordu. Önde koşarken arada anneme destek olmak için geriye doğru koşuyordum. Babam da önde koşarken arada anneme destek olmak için geriye doğru koşuyordu. En sonunda babamla ben annemi, kollarını omuzlarımıza atıp ortamıza alarak öyle koşmaya başladık. Babam koşarken arada annemin topal bacağına söyleniyordu. "Senin şu topal bacağın hayatım boyunca işkence etti bana. Hem benim hem de Niannian'ın hayatını kararttı." Topal bacağından nefret eden annem de söylenmeye başladı. "Benim de hayatımı kararttı lanet olasıca! Bacağım topal olmasaydı, beni öldürseler bile hayatta varmazdım sana, Li Tianbao!" Ailecek böyle söve söve o rüyanın içinden koşarak kaçıyorduk.

Yeni bir rüyanın içine doğru koşuyorduk.

Sonunda yeni bir rüyanın içine girdiğimizde aslında bizi hiç kimsenin kovalamadığını fark ettik.

Kasaba halkının köşelerde, ara sokaklarda, gölgelerde, ağaçların altında ve soyulmuş dükkânlarda saklanmış olduğunu fark ettik. Herkes öyle hızlı saklanmıştı ki tüm sokaklar boşalmıştı, bizim aile dışında sokaklarda ne bir ses vardı ne de bir nefes. "Kim var orada?" "Biziz, alnımızda sarı kurdele var..." "Çabuk, gelin de saklanın hemen, biraz daha ilerlerseniz Büyük Shun'un ve Göksel Krallık'ın kurucu babaları olarak şehit düşeceksiniz yoksa!" "Biraz daha ilerledik mi evimize vardık sayılır. Evimizin

aşinalığında savaşıp öldürmek daha kolay olur." Babamla annem yolun kenarına saklanmış insanlarla konuşurken birileri bizim kim olduğumuzu çıkardı. Karanlık gölgenin içinden kulak tırmalayan bir çığlık yükseldi. "Li Tianbao, seni ufaklık seni, karının bu sakat hâliyle savaşa katılıp birilerini öldürebileceğini mi sanıyorsun? Yoksa siz de mi uyurgezer oldunuz, yoksa siz de mi Kral Chuang'ın Büyük Shun'una dönmek istiyorsunuz?" Babam cevap verdi. Belki de vermemiştir. Tahıl dolu bir çuvalı sürüklüyormuş gibi anneme destek olmaya odaklanmıştı sadece. Babam nefes nefese kalmış bir hâlde eve doğru yol almaya çalışıyordu. Annem biraz yürüyor, biraz duruyor, hiç durmadan terleyip hiç durmadan aynı şeyi söylüyordu. "Artık yürüyemiyorum, bir adım daha atacak hâlim kalmadı, siz ikiniz önden gidin hadi." Babam onu itmeye çalışırken hiç durmadan aynı cümleyi tekrarlıyordu. "Birkaç adım daha attın mı evdeyiz bak, birkaç adım daha atsan ölür müsün sanki?" Sonunda Doğu Sokağı'nın yarısına kadar yürüdü, sonunda ne yol kenarında saklanan insan ne de konuşma sesi vardı artık. Görünüşe göre Kral Chuang'ın Büyük Shun'undan ayrılmış ve birkaç adımda bu yılın bu gününün bu gecesine varmıştık.

Huzur ve sessizlik geri dönmüştü.

Artık bizi avlamaya çalışan kimse yoktu sanki.

Yol kenarında saklanan insanların sesleri yavaş yavaş azaldı. Adımlarımızı yavaşlatmış, tam da rahat bir nefes almak üzereydik ki Göksel Lezzetler erişte lokantasının önünde birinin öldürülmüş olduğunu gördük. Başka köyden gelen bir yabancıydı bu. Kare bir yüzü ve kuzgun karası saçları vardı. Otuzlu ya da kırklı yaşlarındaydı. Yüzü göğün karanlığına çevrilmiş, bağırsakları dışarıya fırlamıştı. Çıplak göğsünde dört-beş tane bıçak yarası vardı. Cesedinin yanında ölmeden önce elinde tuttuğu satır duruyordu. Satırın üzerinde kan ve et parçaları vardı. Biriyle dövüşürken öldürüldüğünü söylemeye bile gerek yok. Savaş alanında öldürülmüş bir asker gibi duruyordu. Daha ileride, gardıroplarla elbise askılarının bile çalındığı terzi dükkânının önündeki bir

hendeğin içinde yatan bir ceset vardı. Yüzüstü uzanmıştı, başı hendeğin içindeydi. Ayakları gökyüzüne bakıyordu. Babam bir kumaş parçası sardığı el feneriyle onun yanına gidip cesedi hendekten çıkarmaya çalıştı. Ama onu yerinden oynatamadı. "Ölmüş." Babam yanımıza geldiğinde sanki ağaçtan kopmuş kuru bir dalı tasvir ediyormuş gibi söylemişti bunu. "Yaşadığına dair en ufak bir belirti bile yok. Burada bir savaş yaşanmış sanki. Hem de düşmanı kökünden temizlemiş bir savaş. Hırsızlık gibi durmuyor, bildiğin kasaba savaşı olmuş sanki." Şaşkınlık ve sessizlik içinde doğuya doğru yürümeye başladık. Ayak seslerimiz bu ölümcül sessizlikte içi boş bir gümbürtü gibi yankılandı. Babam birkaç adımda bir kendi kendine mırıldanıyordu. Bir-iki kelime işte. Annem hiç konuşmuyordu ama birdenbire bizden daha hızlı yürümeye başlamıştı. Artık topal değildi sanki, normal insanlar gibi yürüyebiliyordu. Sonunda bizim Yeni Dünya Levazımatçısı'nın kapısı önümüzde belirmişti işte. Annem dükkânın girişini görünce temposunu daha da artırdı. Sanki günlerdir hatta yıllardır evden uzaktaymış da sonunda geri dönmüş gibi. Ama bizim evin girişine vardığında sanki yanlış bir yola sapmış da bir başkasının evine gelmiş gibi durdu sokağın ortasında. Dükkânın kapısı ardına kadar açıktı. Kapının kanatlarından biri yerinden çıkmış, yarısı dükkânın içinde, diğer yarısı dışarıda kalmış bir hâlde yerde öyle duruyordu. Dükkânın önündeki beyaz çelenkler kapının ağzıyla yolun kenarına dağılmıştı. Tüm çelenklerin kâğıtları parçalanmış, yere ve girişe saçılmıştı. Gündüz olması gereken bu zifiri karanlık gecede bile, o kâğıt çiçeklerle kâğıt yaprakların üzerinin sanki kanalizasyona düşmüş de lağım suyuyla kirlenmişler gibi kan lekeleriyle kaplanmış olduğunu görebiliyordum. Beyaz çiçeklerin üzerindeki kırmızı kan lekelerinin tuhaf bir albenisi vardı, koyu bir renge, morumsu bir siyahlığa sahiptiler. Yeşil yapraklardaki kan lekeleri koyu, siyah ve morumsu mavi görünüyordu. Yerde ve evimizin önünde çok keskin bir kan kokusu vardı. Şiddetli bir mücadele yaşanmıştı burada. Kasaba savaşı olmuştu. O kan ve kâğıdın arasında

bir satır ve bir balta da vardı. Bir de savaş silahı olarak kullanılmış bir sopa vardı, kan gölünün içinde uzun bir bacak kemiği gibi öyle yerde duruyordu. Her şey çok sessizdi. Sessizliğin içine, gecenin içine, sessiz gecenin içine gizlenmiş, tuhaf ve zayıf bir ses vardı. Babam el fenerinin ışığını önüne tuttu. Işığı daha fazla gizlememeye karar verip el fenerine sardığı kumaş parçasını çözdü. Önünde oraya bırakılmış bir çapa, biraz giysi ve birkaç çift ayakkabı olduğunu gördü. El fenerinin pili bitmek üzereydi. Işık, ince sarı bir kumaşın dokusu gibi zayıflamıştı. İki yüz metre ötede, kasabanın doğu girişinin yakınlarından, sanki dünyanın diğer tarafından hareket eden bir dağın sesi geliyormuş gibi bir uğultu duyuluyordu. "Hava aydınlanmak üzere galiba?" Bu soru, evin girişinde durmuş, şaşkın şaşkın bakan annemden geliyordu. "Hava aydınlanmayacak!" Bu yanıt, kapının önündeki dağınıklığa ve kan lekelerine bakan babamdan gelmişti. Sonra her şey sessizleşti yine. Bu sessizlikte, cesetlerin nefes alıp verişi bile duyuluyordu sanki. Bu zayıf ve soğuk ses beynimde ve eklemlerimde yankılanıyordu. Ailecek o kan gölüyle o kâğıt çiçeklerinin önünde durmuş, dükkânın önündeki kan lekeli kâğıt çiçeklere, artık kim bıraktıysa onun kanlı gömleğine ve Halk Kurtuluş Ordusu askerlerinin giydiği bir çift yeni bez ayakkabıya bakıyorduk. Şaşkınlık çığlıkları filan atmıyorduk artık, orada gecenin içinde, yüz ve vücutlarımıza yerleşmiş bir donuklukla öyle bakıyorduk sadece.

Sokağın bu yarısında kasaba savaşı olmuş ve ölümle sonuçlanan kavgalar yaşanmıştı.

"Hadi geri dönün siz. Artık uyanık olduğumuza göre Doğu Sokağı'na gidip etrafı kolaçan etmek dışında başka bir seçeneğim yok benim."

Babamın sesinin önümdeki sahneyle pek ilgisi yok gibiydi, elindeki el fenerini anneme uzattı. Anneme sanki uzun zamandır atmak istediği ama asla atamadığı bir şeye bakıyormuş gibi bakıyordu. "Geri dönün. Duymuyor musun yoksa? Geri dönün dedim size. Yaşamak istemiyorsanız geri de dönmezsiniz.

Yaşamak istiyorsanız geri dönmeli ve ölüm tehdidi altında bile olsanız dışarıya çıkmamalısınız. Kapınızı kapatıp kilitlemeli ve gök kadar yüksek bir ses duysanız bile dışarı çıkmamalısınız." Annem el fenerini almadı babamdan. Sanki el fenerini almaya değmezmiş gibi davranıyordu.

"Gidersen git! Ölecek bile olsan yine de gidip bakmak zorundasın değil mi? Çabuk dön ama!"

Çok yüksek sesle söylenmiş bir cümleydi bu. Annem bunu çok yüksek bir sesle ve öfkeyle söylemişti ama aynı zamanda sanki sıradan bir günde, tarlaya çapa yapmaya giden babamı uğurluyormuş gibi de çıkmıştı sesi. Kimse beni düşünmüyordu bile. Kimse benim şimdi ne yapmam gerektiğini söylememişti bana. Gecenin ve kalbimin üzerine bir yoksunluk çöreklendi, geceye ve aileme fazlalıktım sanki. Babamın kasabanın doğu girişine doğru yürümesini izledim. Annemin kâğıt çiçeklerle yol kenarındaki kan lekelerinden sakınarak eve doğru yürümesini izledim. Ama kapıya vardığında ardına dönüp hem çok içten hem de çok sitemkâr bir şey söyledi bana.

"Niannian, orada öyle dikileceğine neden babanın peşinden gitmiyorsun?"

Babama yetiştiğimde o da hem çok içten hem de çok sitemkâr bir şey söyledi bana.

"Niannian, evde kalıp annene bakacağına neden benim peşimden geliyorsun?"

Ama babam yine de elimden tuttu. Havalanmak için ayaklarını yerden kesmiş bir kartalı takip eder gibi takılmıştım babamın peşine. Yol, ölümcül kavgalardan geriye kalmış nesnelerle doluydu. Oraklar, baltalar, çekiçler, kürekler ve çiğindirikler vardı. Yol kenarına atılmış kırmızı bayraklar ve tırpanlar vardı, bir de koşarken insanların ayaklarından çıkmış olan bez ayakkabılar, spor ayakkabılar, deri ayakkabılar ve ucuz plastik terlikler. Dünya silinip süpürülmüştü sanki. Kasaba bir kasırga tarafından süpürülmüştü sanki. Sessizliğin içindeki ses yokluktan varlığa ulaşmış, sonra da yavaş yavaş yükselmeye başlamıştı. Kasabanın

doğu girişinde sadece birkaç lamba vardı aslında, ancak oraya geldiğimizde lambaların sayısının birdenbire artmış olduğunu gördük. Dünyanın tüm lambaları yanıyordu sanki. Kasabanın doğusu gündüz gibi aydınlatılmıştı. Envai çeşit lambanın saçtığı o beyaz ışığın altında koşturan insanların hepsinin koluna beyaz bir havlu bağlanmıştı. Bu yepyeni ve bembeyaz havluların hepsi insanların sol kollarına bağlanmıştı. Kasabanın girişine büyük bir kamyon park etmişti. Kamyonun kasasında bir sürü kızıl bayrak ve top top kırmızı ipek kumaş vardı. Bayrak direklerinin her birine birer gaz lambası asılmıştı. Kamyonun kaputunun her iki yanında çarşaf büyüklüğünde birer pankart vardı. Pankartların üzerinde bir şeyler yazıyordu. Ama ne babam ne de ben okuyabildik o yazıları. Tek görebildiğimiz şey kamyonun kasasında duran, sol kollarına beyaz havlu bağlamanın yanı sıra bir de başlarına üzerinde kan lekesi olan beyaz bandajlar sarmış olan iki gençti. Biri numaralı gözlük takıyordu. Diğeri uzun saçlıydı ve kısa kollu gömlek giymişti. Bir megafonu sırayla kullanarak bir şeyler bağırıyorlardı. "Sayın büyüklerimiz... Sevgili kız ve erkek kardeşlerimiz, şafaktan önceki genel saldırı başlamıştır..." "Bu karanlık geceyi atlatıp yarına girmeyi başardık mı Gaotian kasabasını ele geçirdik demektir..." "O andan itibaren köylü olmayacağız hiçbirimiz. O andan itibaren geride kalmış çiftçiler sayılmayacağız artık. Geleceğin ustaları ve modern şehirliler olacağız. Gönlümüzün arzuladığı her şeye sahip olabileceğimiz refah ve zenginlik dolu bir hayatın tadını çıkarmaya başlayacağız. Kasabaya gitmek için gecenin bir yarısı kalkmak zorunda kalmadan, hemen yanı başımızdaki markete gidip ihtiyacımız olan her şeyi alabileceğiz artık. Kasaba halkını kırlara ve dağlara göndereceğiz, orada bizim yaptığımız gibi ekin ve hayvan yetiştirecek, bizim sürdüğümüz acı hayatları yaşamak zorunda kalacaklar, markete gitmek için gecenin bir körü uyanıp kasabaya gelmenin nasıl bir şey olduğunu göstereceğiz onlara..." "Bizim şehrimize gelmenin..." "Sevgili köylüler..." "Sevgili yoldaşlar..." "Yarının iyiliği için ve gelecek uğruna şimdi hücum etmeliyiz!"

"Sevgili köylüler..." "Amcalarım, dayılarım, kız ve erkek kardeşlerim..." "Yarının iyiliği için ve gelecek uğruna öldürmeye şimdi başlamalıyız!" "Her kim bir lokantayı ele geçirmeyi başarırsa o lokanta onundur artık..." "Ele geçirdiğiniz herhangi bir dükkân sizin malınızdır artık..." "Zenginler ile fakirler arasında toprağı eşit bölmek için başlattığımız bu savaşta bize karşı kim direnirse... Kimin sol kolunda beyaz bir havlu bağlı değilse... İşte o kişiye sapladığınız bir bıçak yarın kasabada bir ev olarak geri dönecektir sizlere. Başlarına vurduğunuz her çekiç darbesi, ileride kasaba şehre ya da başkente dönüştüğünde, işte oranın en işlek kavşağında çok katlı bir iş hanı olarak geri dönecektir sizlere. Su gibi kan akıtıp insan hayatı alanlar suçlu değil de kahraman olarak görülecekler, bu kasaba yarın bizim kasabamız olacak, bu sokaklar bizim sokaklarımız olacak, göğün altındaki her şey bizim olacak, göğün altında, bu sokaklarda bulunan bütün evler, dükkânlar, tren istasyonları, postaneler, bankalar, marketler bize aittir..." "İşte o zaman herkes hak ettiğini alacak, ihtiyacı olanı alacak, refah istiyorsa refaha kavuşacak, canlılık istiyorsa canlılık elde edecek..." "Yarının iyiliği için şimdi savaşalım!" "Torunlarımızın hatırı için kan akıtalım!" "Sevgili köylüler..." "Biraderlerim..." "İleri, hücum!" "Hücum!" "Hücum!" "Yarının iyiliği için, gelecek uğruna, torunlarımızın hatırı için Gaotian'ı ele geçirelim, Gaotian'a hücum edelim!"

O iki genç adam kamyonun kasasından aşağıya atladı. Ellerinde gaz lambası ve kızıl bayraklarla ileriye atıldılar. Onların arkasından gelen insan seli de ellerinde kızıl bayraklar, bıçaklar, tırmıklar, gaz lambaları ve sopalarla birlikte kasabaya doğru akın etti. Belki yüzlerce kişi vardı. Belki de binden fazla. Ya da on binlerce. Sokaklarda dalga dalga ilerliyorlardı. Sopalarını ve çiftçilik aletlerini havada sallıyorlardı. "Biz şu bakkalı istiyoruz..." "Biz yolun kenarındaki şu hırdavatçıyı istiyoruz..." "Bizim ailenin gözü yıllardır şu kasaptaydı, buraya sahip olmayı yıllardır düşünüyoruz..." İşte böyle bağıra çağıra ve yağma ede ede kasabanın içinde koşturuyorlardı. Yolun iki yanına sıralanmış dükkânların ara-

sında mekik dokuyorlardı. Uyuyup uymadıklarını, uyanık olup olmadıklarını, rüya görüp görmediklerini ya da uyurgezer olup olmadıklarını söylemek çok zordu. Lambanın ışığında, kollarına bağladıkları beyaz havlular karanlık gecede açan beyaz çiçekleri andırıyordu. Havada süzülen beyaz çiçek demetleri. Ayaklarının dörtnala koşarken çıkardığı sesler sayısız savaş tokmağının sayısız savaş davuluna vurmasına benziyordu. Davulun üzerine dolu yağıyordu sanki. "Burada koluna beyaz havlu bağlamamış birileri var... Burada koluna beyaz havlu bağlamamış birileri var..." Bir banka kasası bulmuş gibi bağırıp duruyorlardı. Kilitli bir kapının önünde dururken yerde bir anahtar bulmuşlardı sanki. Babam elimi birden sımsıkı tuttu. Beni yolun köşesindeki umumi bir tuvaletin içine sürükledi. Buranın kadınlar için mi yoksa erkekler için mi olduğunu bilmiyordum. Tuvaletin üstü açık kısmının büyüklüğü normal bir odanın yarısı kadardı. Bu tuvalete daha önce hiç girmemiştim. Bu tuvaleti kasabanın yaşlılarından, yıllardır sebze yetiştiriciliği yapan bir adam yaptırmıştı. Her akşam buraya uğrar, pazara giden kalabalığın arkasında bıraktığı dışkıları toplardı. Ama bu tuvalet bizi koruyacak bir kaleye dönüşmüştü şimdi. Tuvaletin duvarları kerpiç ve taşla örülmüştü. Duvarlar kasabanın dayak yedikten sonra şişmiş ve morarmış yüzü gibi girintili ve çıkıntılıydı. Babam beni duvara doğru çekti ve bir köşeye saklandık. Alnımızdaki sarı kurdeleleri çıkardığı gibi yırtıp bir tuvalet deliğinin içine attı. "Niannian, sakın korkma. Olur da biri gelirse bu köyün yabancısı olduğumuzu söyleriz. Bu kasabadan olduğumuzu sakın ama sakın söyleme." Benim baştan aşağıya titrediğimi gören babam, sanki bir tavşanı kucaklıyor gibi sarıldı bana. Babamın kollarını iki elimle birden kavradım, tırnaklarım babamın derisine batıyordu. Babamın kollarını tutarken sakinleşip dışarıdaki sesleri dinlemeye başladım. Tuvaletin dışında koşturan insanların ayak sesleri bir ordunun ya da bir süvari birliğinin seslerini andırıyordu. Bin kişilik bir ordu ya da bin kişilik bir süvari birliği gibi. Dalga dalga koşturan ayakların kaldırdığı toz bulutunun kokusu tuvaletin kokusundan daha güçlüydü. Bu

toz kokusu tuvaletin kokusunu bastırdı. Gökyüzünün şafaktan önceki o karanlık kokusunu da bastırdı. "Şimdi kollarımıza birer beyaz havlu bağladık mı sorun kalmayacak. Hem güvende oluruz hem de başımıza bir şey gelmez." Babam kendi kendine konuşurken bir şey düşünüyormuş gibi görünüyordu. İçgüdüsel olarak ceplerini yokladı. Ceplerini yoklarken tuvaletin Batı Sokağı tarafında kalan ışığını yaktı. Bir çatırtıyla yanan lamba sokağın yarısını sanki güneş doğmuş gibi aydınlattı. Sokağın batısında bir gürültü koptu, hemen ardından bir karşı saldırının naraları yükseldi. "Büyük Shun adına herkes öldürmeli!" "Büyük Shun adına herkes hücuma geçip öldürmeli!" Sonra tuvaletin doğusundan da naralar atıldı. "Yarının iyiliği için, gelecek uğruna, torunlarımızın hatırı için öldürelim!" "Yarının Gaotian'ının bizim Gaotian'ımız olması için öldürelim!" İşin tuhaf yanı ne batıdaki ne de doğudaki insanlar şimdiden bahsediyordu. Kimsenin şimdiyi istediği yoktu sanki. Bu, şimdiye ihtiyaç duymayan, sadece geçmiş ve gelecek zamana yönelik bir savaştı. Sadece gelecek ve geçmiş vardı. Gelecek, kitaplarda yazılı olan gelecekti; geçmişse kasaba savaşının geçmişiydi. Geçmiş ve gelecek için gözümüzün önünde büyük bir savaş patlak vermişti. Bu yılın bu ayının bu gününün bu gecesine yani şimdiye gelince ya tamamen unutulmuş ya da bir kâbusa dönüşmüştü. Şimdi diye bir şey yoktu. Şimdi çoktan kaybolup gitmişti bile. Yan Lianke'nin bir romanında yazdığı gibiydi: *Gelecek olan, gelecekle geçmişin zamanı ve tarihiydi.* Şimdi, gözümüzün önünde bir kâbusun içinde boğularak ölmüştü. Gökyüzündeki ışıklar, havada dans eden bir kılıç gibi titreşip sallanıyordu. Sokakta koşturanların ayak sesleri üst üste yığılıp boyumuzu aşarak göğe kadar uzandı, ses dağ oldu. Deniz oldu. Sıradağ oldu, okyanus oldu, dünya oldu. Biri ana avrat düz gidiyordu. "Hay anasını, ninene sokayım senin!" Biri anam, anacığım diye feryat figan ağlıyordu. "Başım yarıldı, başım kanıyor!" Tüm kasaba halkı ve köylüler savaşmak için tuvaletin dışında toplanmış gibiydi. Başımızın üzerinde dövüşüyorlardı sanki. Havada uçan bir bıçak ayaklarımızın dibine düştü. Havadan düşen

bir ayakkabı başıma çarptı. Babam bir kuzuyu kucaklarmış gibi göğsüne bastırdı beni. Babama sımsıkı sarıldım, parmaklarım neredeyse belini delecekti. Durum buydu yani, insanlar dışarıda dövüşüyordu. Biz de tuvalete saklanmış, tir tir titreyip nefesimizi tutmakla meşguldük. Tuvaletin duvarları birazdan yıkılacakmış gibi sallanıyordu. Tuvaletin zemini ve sokak da sanki birazdan yerin dibine çökecekmiş gibi çatırdayıp sallanıyordu. El fenerinin pili sonunda son nefesini verdi. Dışarının ışıkları da söndü. Dışarısı bir mürekkep havuzu gibi karardı. Tuvaletin içi bir ışık havuzu gibi aydınlıktı. İçerisi o kadar aydınlıktı ki tuvalet deliklerinin altındaki çukuru bile görebilirdiniz. Ay takviminin altıncı ayının bu sıcak gecesinde insan dışkısı içinde kıvrım kıvrım kıvrılan binlerce kurtçuğu bile görebilirdiniz. Beyaz kurtçuklar tuvalet deliğinin duvarlarında sürünerek yukarıya doğru çıkmaya çalışıyorlardı. Sürüne sürüne Gaotian'a varacaklardı. Yeryüzüne çıkacaklardı. Ama dışarıdaki ölümcül savaşın sarsıntıları onları sarsarak geldikleri yere gerisingeri yolladı. Kuburun içini boyladılar. Öyle işte. Sonra bunun gibi o ölümcül savaşın sesleri de batıya taşınır gibi oldu. Görünüşe göre dışarıdan gelen yabancılar kasaba halkı tarafından pusuya düşürülmüştü. İki taraftan gelen ışıklar kasaba meydanı denilen o dörtyol ağzına düşüyordu. Kavga dövüş sesleri batıya doğru hareket ediyordu. Dörtyol ağzındaki ışıklar sert bir rüzgârın savurduğu yabani otlar gibi salınıyordu. Bir süre sonra ışıklar doğuya doğru çekildi. Bağırış çağırış ve ayak sesleri de doğuya doğru çekiliyordu. Görünüşe göre kasaba halkı hücuma geçip yabancıları kovalaya öldüre kasaba dışına sürüyordu. Ama bir süre sonra, çok kısa bir süre sonra, bu kez de yabancılar atağa geçip ta dörtyol ağzına kadar ilerlediler yine. Kasabalılar ve yabancılar tuvaletin dışında önce sen hücum et ben biraz geri çekileyim, şimdi ben hücum edeceğim sen biraz geri çekil şeklinde, sanki testereye binmiş gibi bir ileri bir geri gidip duruyorlardı. Bağırış ve çığlık sesleri kasabanın ve tuvaletin üzerine sanki dolu yağıyormuş gibi düşüyordu. Ben babamın kollarında hızlı hızlı nefes alıp hareket

etmeye çalışıyordum. Ayaklarımda ve ayakkabılarımda bir top tutkalın üzerine basıyormuşum gibi yapışkan bir şey hissettim. Yere bakmamla babamın kucağına sıçrayıp boynuna sarılmam bir oldu. Tuvaletin döşeme taşları arasındaki çatlaklar boyunca kan akıyordu içeriye. Kan yağmur gibi tuvaletin içine yağıyordu. Önce musluktan sızan su gibi birkaç akıntı vardı. Sonra büyük bir su birikintisine döndü kan. Tek kişilik yatağın yarısı kadar bir kan gölü. Ya da kapı kanadı kadar büyük bir kan gölü. Tuvaletin içine akan siyah-kırmızı-mor kan zemindeki toprakla yabani otları yerlerinden ederek alıp götürüyordu. Kan kokusu tuvaletin kokusunu bastırmıştı. Siyah, yoğun ve yapışkan kan tuvalet deliğine doğru akıyordu.

Bu sırada babam da tuvaletteki kanı gördü. Ayağının dibinden menderes çizerek tuvalet deliğine doğru akan kanı görünce kanlı zemine bir süre şaşkınlıkla baktı babam, sonra beni iyice yukarıya kaldırarak kanın akış yönünden uzaklaştırıp tuvaletin ortasındaki boş bir alana götürdü.

"Saat kaç? Güneş gerçekten çıkmayacak mı? Güneş gerçekten öldü mü yoksa?"

Aklıma radyo geldi birden. Kalçamda bir sağa bir sola sallanan radyomu önüme aldım. Açma düğmesine bastıktan sonra radyoyu kulağıma dayadım. Sonra kulağımdan indirip iki kere vurdum ona. Radyodan yine ses gelmeye başladı. Spikerin sesi yine o hiç acelesi yokmuş da ama sanki biraz acele etse iyi olurmuş tonuyla aynı kaydı tekrar tekrar oynatıyormuş gibi geliyordu. "*Ancak şimdi, çok ama çok dikkatli olmamız gereken asıl sorun...*" Babam radyoyu alıp sesini en kısığa getirdi, radyoyu sadece babam ve ben duyabiliyorduk şimdi.

"*...coğrafi ve meteorolojik koşulların ve özellikle kuzeybatı bölgesinden gelen soğuk hava akımının bir sonucu olarak şehrimizde ve çevresindeki bölgelerde güneşin, yağmurun ve rüzgârın olmadığı, çok bulutlu, sıcak ve kuru bir hava yaşanacak olmasıdır. Bu çok bulutlu, sıcak ve kuru hava, gökyüzünün sık ve yoğun bir bulut tabakasıyla kaplanması sonucu oluşuyor, ne yağmur yağacak*

ne de rüzgâr esecek, bu hava koşulları çok uzun sürecek sıcak bir karanlığa, bu da günün alacakaranlık, alacakaranlığınsa gece gibi görünmesine neden olacaktır. Bazı özel dağlık bölgelerde, güneş tutulmasına benzeyen karanlık fenomenler de ortaya çıkacaktır. Öyle bir karanlık olacak ki gündüz geceye benzeyecek..."

Buraya kadar dinledikten sonra babam radyoyu kapattı.

Radyoyu kapattıktan sonra biraz düşünüp iki tane saçma cümle yumurtladı. Uykuda sayıklarmış gibi iki cümle söyledi.

"İnsanları uyandırabilecek bir güneşi nerede bulabilirim?"

"Güneş doğar doğmaz gece bitecek ve insanlar uyanacak."

Sonra mı? İşte sonra. Sonra sırtını dikleştirip göğsünü dışarı çıkardı, çok kaygılı ve şaşkınlıktan kalakalmış bir hâlde orada dikilip dışarıdan gelen koşuşturma ve kavga seslerini dinledi. O çok kaygılı ve çok şaşkın hâliyle yanımdan geçti. Sonra tuvaletin girişinde sanki kendi rüyasının kapısının önünde duruyormuş gibi sinsice durdu. Bir adımda rüyasının içine girebilir, başka bir adımla rüyasından çıkıp uyanabilirdi. Babam boynunu tuvaletin kapısından ip kadar incelene dek dışarıya uzatmış, gecenin içinde süregelen kavgayı, koşuşturmayı ve çığlıkları izliyordu gizlice, kargaşanın sakinleşmesini bekledikten sonra beni kolumdan tuttuğu gibi tuvaletin dışına sürükledi. Yol kenarındaki duvarın dibinden gizlice geçip doğuya, kasabanın dışına doğru koşmaya başladık.

Uyurgezerliğin içine doğru koşuyorduk sanki.

Uyurgezerliğin dışında kalan o uyanıklık bölgesine koşuyorduk sanki.

On Birinci Tomar
Yükseliş:
Son Kalan Büyük Kuş Da Uçup Gidiyor

1. (06.00-06.00)

Kasabadan bir kez daha kaçmıştık.

Kasabanın sokakları yaralı ve kanaması olan insanlarla doluydu. Işıktan ve gölgelerden bağırışlar yükseliyordu. "Yardım edin! Yardım edin! Ne de olsa hepimiz köylüyüz, lütfen bana yardım edin!" Yaralılar ve kanaması olanlar uyanmıştı artık, hepsinin yüzünden de pişmanlık okunuyordu. "Uyurgezer oldum galiba, uykuda geziyorum sanki, tam uyuyakalmıştım ki biri gelip hırsızlık yapmak için kasabaya gitmemi fısıldadı kulağıma, bu gece bir sürü insanın hırsızlık yapmak için kasabaya gittiğini söyledi, sonra ne olduğunu anlamadan bir de baktım ki hırsızlık yapıp adam öldürmek için bu kişinin peşine düşmüşüm." Zayıfça, orta yaşlı bir adamdı bunu söyleyen, yüzü kan içindeydi, elleriyle kanlı yüzünü kapatmıştı. "Televizyon, yorgan ve dikiş makinesi çalan bir sürü insan gördüm, ben bir şey çalmadım ama buna rağmen yüzümü bıçakla kestiler." Yaralı yüzünü tutarken kendi kolundaki havluyu çözüp babama uzattı. "Bunu başıma sarsana. Bunu başıma sarsana." Babam havluyu aldı, adamın gömleğinden bir parça yırtıp havluyu başına bağlamak için kullandı. Babam adamın başını sararken bir yandan da kendi kendine mırıldanıyordu. "Gözümden uyku akıyor ama yine de başını sarmamı istiyorsun benden! Resmen uykuda geziyorum ama sen kalkmış başını sarmamı bekliyorsun benden!" Babam havluyu adamın

başına bağlamıştı. Babam ve ben kasaba savaşından dönen yaralı bir askere yardım ediyormuşuz gibi ayağa kaldırdık o adamı.

Köylülerin hepsi yaralanmıştı ve kanamaları vardı, oldukları yerden çıkıp büyük bir kamyonun yanında toplandıktan sonra birbirlerine sarılıp konuşmaya başladılar. Hepsi uyanmıştı, dört bir yana dağılıp konuşa konuşa kendi köylerinin yolunu tuttular. "Ne korkunç bir uyurgezerlikti ya! Ne korkunç bir uyurgezerlikti bu ya!" Kanaması olmayanlar ölmüştü ve hâliyle uyanamadılar da. Uyanmış olanlar evlerine geri dönüyordu ama hâlâ rüyalar âleminde olan ve köylerden akın akın kasabaya doğru gelenler de vardı. Uyanıkken rüya görüyormuş gibi yapanlar da vardı yine, gerçek uyurgezerlerin arasına karışıp kasabaya doğru akın ediyorlardı. Kimi pazardan alacağını almış eve dönüyorken kimi de pazar alışverişine daha yeni çıkıyordu sanki. Pazara çıkmış olanlar kendilerinden çok emin bir hâlde yolun ortasından yürüyorlardı. Uyanık olup bir şeyler çaldıktan sonra eve dönenler hırsız gibi yolun kenarından yürüyordu. Bu iki grubun üyeleri birbirlerini görünce ya hiç konuşmadılar ya da ayaküstü bir-iki kelam ettiler.

"Oo, kasabada işler nasıl gitti?"

"Acele et! Böyle aheste aheste gidersen kasabada soyacak dükkân kalmayacak. Çalacak değerli bir şey kalmayacak."

Uyanmış ve elleri boş bir hâlde evlerine geri dönenler kasabaya yeni gelen uyurgezerlere ellerini çabuk tutmalarını tavsiye ediyorlardı. Yolda boş çiğindirikleri omzunda taşıyan, boş el arabalarını iten ya da kasası boş arabalarını kullanan insanların hepsi ellerinde taşıdıkları kızıl bayraklar ve envai çeşit fenerle kasabaya doğru ilerliyorlardı. Bu hâlleriyle bir atlı süvari alayına benziyorlardı. Işıklar yolda birbiri ardına parlıyordu. Kasabanın sonu yakındı. Kasabalılar ne yaparlarsa yapsınlar bu dalga dalga gelen köylü ordusuyla başa çıkmazlardı. Babam ve ben kollarımıza birer beyaz havlu bağladık. Kasabanın doğusuna bıraktığımız, o zayıfça, orta yaşlı ve yüzü kanlı adam şimdi kasabanın dışına çıkıyordu. Otoyolun kenarından güneye doğru koşuyor-

du. Kasabaya akın eden insan trafiğine karşı koşuyordu. Babam yol boyunca elimi tuttu. Yol boyunca babamın fısıldar gibi kendi kendine mırıldanmasını dinledim.

"Niannian, baban da uyurgezer oldu galiba. Baban çok büyük bir iş başaracak!

"Niannian, baban da uyurgezer oldu, sakın onu uyandırma, baban çok büyük bir iş başaracak!"

Babamın gerçekten de uyurgezerliğe başladığını fark ettim. Babamın yorgunluktan uyuyakaldığını ve kasabadaki o histerik uyurgezerliğin bir şekilde ona da bulaşmış olduğunu fark ettim. Aptal olduğumdan, babamın uyuyakaldığını ve rüya gördüğünü bilmeme rağmen onu o rüyanın içinden uyandıramıyordum. Tek yapabildiğim şey babamın peşine düşüp uykusunda geze geze kasabanın dışına çıkarken onu takip etmekti. Kasabanın doğusundan güneyine doğru üç yüz metre kadar yürüdükten sonra bir kavşağa geldik. Orada durduk. Kasabaya giden köylüler grup grup önümüzden geçiyordu. Kasabadan birilerini döven ya da birileri tarafından dövülen insanların o kuru ve çatlamış çığlıkları başımızın üzerinde dolanıyordu. Havada yanmış ya da kaynamış gibi kokan bir kan kokusu vardı. Bir de arkamızda duran yaşlı Japon soforasından yükselen, savaşın ateşinde yanmış gibi kokan o odunsu koku vardı. Eskiden çubuk dondurma ve buzlu şeker satılırdı burada. Şimdiyse üzerimize sinmiş ter ve şaşkınlık kokusuyla babamla ben duruyorduk burada. Kasabadaki boş alanlar ya aydınlatılmış ya da ölümcül çığlıklarla dolmuştu. O ışığın içinden yükselen envai çeşit ses ya başımızın üzerinden kayarak geçiyor ya da yere düşüyordu. Işık ve karanlık arasındaki sınır, su karıştırılmış mürekkep gibi etrafa dağılıyordu. Su, mürekkebi incelttiğinden ağaç dallarında üst üste binmiş o kalın yaprakların birer mürekkep lekesine dönüştüğünü görebilirdiniz. Gökyüzünün başımın üzerinde uzanan kocaman siyah bir tuvale dönüştüğünü görebilirdiniz.

Gece çoktan bitmişti bile.

Gecenin o soğuğu da çoktan geçip gitmişti.

Sıcaklığa bakılırsa güneşin normalde gökyüzünde birkaç bambu boyu yükseldiği o zamana gelmiş olduğumuz gün gibi ortadaydı. Birkaç bambu boyu yükselmiş güneşin ısısıyla dünyanın üzerini örtmeye hazırlandığı o andaydık. Yazları, günün bu saati sabah sekiz ila dokuz arasına denk gelirdi. İnsanların kahvaltı ettiği saat. Ama zaman saat altıda ölmüştü işte. Şafaktan hemen önceki o ölümcül karanlığın içinde ölmüştü. Hava, radyoda da söylendiği gibi sıcak ve çok bulutluydu. Radyonun dediği gibi güneş tutulmasını andıran karanlık bir hava vardı. Gün ortasında bile görebildiğiniz tek şey gözünüzün önünde olan nesneler ve onların gölgeleriydi. Üç beş metre ötenizde olan şeylerin ne olduğunu seçemiyordunuz, belli belirsiz bir karanlıkta kalıyorlardı çünkü. Bu karanlıkta, bu ölümcül dövüşte, gündüzün öldüğü bu kargaşanın içinde babam yere oturup sırtını bir Japon soforasına dayayarak dinlenirken etrafa bakınıyor ve etraftaki sesleri dinliyorduk. Babam bir süre dinlenirken, başımın üzerinden geçen beyaz bir ışık huzmesi sayesinde babamın gözünün akına baktım yine. Gözleri kirlenmiş beyaz bir paçavrayı andırıyordu. Sol gözünün akı sağ gözü kadar büyüktü. Sağ gözü sol gözü kadar büyüktü. Siyahımsı sarı gözbebekleri kirli beyaz paçavranın üzerine damlamış iki kirli su damlasına benziyordu. Babam uyuyordu sanki. Yorgunluktan uyuyakalmış olacaktı. Ama uyurken bile, sanki uyanıkmış gibi uykuda konuşmaya devam ediyordu. "Güneşi dışarıya çıkarmalıyız. Eğer güneşi dışarıya çıkarabilirsek, kasabadaki, köydeki ve komşu köylerdeki insanların hepsini kurtarabiliriz. Güneşi dışarıya çıkardık mı bu kasabadaki, bu köydeki ve bu bölgedeki bütün insanları kurtarırız." Kulaklarım uğulduyordu. Dünyanın içine gizlenmiş bir uğultu vardı. Babam konuşurken başını çevirip kasabanın üzerindeki gökyüzüne baktı. "Kasabadaki ışıkların bir ileri bir geri sallanması insanların hâlâ kavga ettiğini gösteriyor." Bana bunu söyledikten sonra tekrar aynı yöne döndü. "Güneşi dışarıya çıkarmanın bir yolunu bulmalıyız... Güneşi bulmalıyız. Her zaman güneşin vücudumda bir yerde saklı olduğunu hissediyorum ama nerede olduğunu ha-

tırlayamıyorum bir türlü, hani biriyle konuşmak için ağzını açtığında onun adını hatırlayamamak gibi." Babam bunu söylerken ağacın altından yavaş yavaş ayağa kalktı. Babamın uyurken ayağa kalkmasına çok şaşırmıştım. Uyanıkmış gibi ayağa kalmıştı. Ama sonra yavaş yavaş geçti şaşkınlığım, babamın uyurken hem konuşmasına hem de istediğini yapmasına şaşırmıyordum artık. Herkesin uykuda gezmeye başladığı bu uyurgezerlik gecesinde uyurgezer olmamaktı asıl tuhaf olan. Babam ayağa kalkınca bir şey arıyormuş gibi yere çevirdi bakışlarını. Sonra ceplerini yoklama başladı. Japon soforasının etrafında yarım tur attı. Sonra olduğu yerde durdu. Ağacın gövdesine iki kere vurdu. Sonra kendi kafasına vurmaya başladı. Güneş sanki kendi kafasının içine gizlenmiş gibi. Kafasına vurarak, içinde saklı olan güneşi dışarıya çıkaracaktı sanki. Kafasından çıkan tok bir ses eşliğinde zıplayıp gecenin içine doğru bağırdı.

"Güneşi nasıl dışarıya çıkaracağımı biliyorum!"

"Geceyi nasıl gündüze çevirebileceğimi biliyorum!"

2. (06.00-06.00)

İşte böyle oldu.

Gerçekten de böyle oldu. Bu kadar aptal olmasaydım ne güzel olurdu. Bu kadar aptal olmasaydım babamı kendi rüyasının içinden tutup çıkaracak bir yol bulabilirdim. Bu kadar aptal olmasaydım babamı rüyasının deliliğinin içinden tutup çıkaracak bir yol bulabilirdim. Ama aptalım işte. Gerçekten de biraz aptalım ben. Babam onu takip etmemi söylediğinde sözüne uydum. Babam onu uyandırmamamı istediğinde onu rüyasının içinde bıraktım. Yürürken, babam bana defalarca güneşi nasıl ortaya çıkaracağını bildiğini, güneşin doğmasını nasıl sağlayacağını bildiğini söyleyip durdu. Sonra güneye doğru yol aldık. Krematoryumun bulunduğu sete doğru yürüyorduk. Birkaç adım attıktan sonra, babam onu takip edip etmediğimi görmek için ardına dönüp gündüzün karanlığına doğru bağırdı. "Niannian, beni takip et!

"Bu kasabanın kurtarılmasını istemiyor musun? Bu dünyanın kurtarılmasını istemiyor musun?"

Babamın ardı sıra yürüyordum. Ama bu kasabanın kurtarıldığını görmek için takip etmiyordum onu sanki. Daha çok babamın bu kasabayı nasıl kurtaracağını görmek için peşinden gidiyordum. "O mağaradaki tüm ceset yağlarını dışarıya çıkarmalıyım. Hepsini yuvarlaya yuvarlaya setin doğusundaki tepeye götürmeliyim. Eskiden güneş hep oradan doğardı. Ceset yağının hepsini oraya taşıdıktan sonra ateş yakacağım. Uzaktan bakınca alev alev parlayacak. Güneş doğuyormuş gibi parlayacak. Dağın eteğinde yaşayanlar uzaktan bakınca güneşin doğduğunu sanacaklar. İşte o zaman rüyalarından uyanacaklar." Babam şafak sökmek üzereyken geceye dönmüş gibi duran bu karanlık sabahın içinde kendi kendine böyle mırıldanıyordu işte. Babamın kendi kendine konuşmasını dinlerken adımlarımı ona uydurup telaşla setin oraya doğru yürüyordum. Babamın ne kadar derin uyuduğunu görmek için yüzüne bakmak istiyordum ama karanlık yüzünü örtüyordu. Karanlık babamın yüzünü tamamen örtmüştü. Babamın yüzünü görmek için birkaç kez hızlanıp öne geçtim, ardıma dönüp gökyüzünün ortasında ağacın birinin içine saklanmış bir kuş yuvasına bakar gibi yukarıya baktım. Ama ne ağacın dallarını ne de o kuş yuvasını görebiliyordum. Tek görebildiğim şey, babam ilerlerken havada asılı duran karanlık bir gölge oldu. Babamın yüzündeki ter benim yüzüme damlıyordu. Babamın o acı ve tuzlu terinin içinde ekşi bir koku vardı. O ter babamın yüzünü görmek için ardıma bakmama izin vermemeye başladı. Beni onun büyük bir iş yapabileceğine inandıran şey babamın elini tutarken onun elinde hissettiğim o güçtü. Babamdan hiç şüphe etmedim. Onu engellemeye de çalışmadım hiç. Ne de olsa babamdı, onun nasıl engelleyebilirdim ki? Ne de olsa babamdı, onun güneşi dışarıya çıkarıp geceyi gündüze çevirebileceğinden nasıl şüphe edebilirdim ki? Ayak seslerimiz rüzgârda savrulan yağmur damlaları kadar hızlıydı. Onun attığı her iki adım için benim üç tane adım atmam gerekiyordu. Daha büyük

adımlar attığındaysa ona ayak uydurmak için koşmam gerekiyordu. Koşar adım peşinden gidiyordum işte. Bu gündüz gecesi bir mürekkep gölüne benziyordu. Anayolda yürürken mürekkep karası bir nehri geçiyormuş gibi karanlığı tekmeledik.

Bu gece bu yoldan üçüncü kez geçiyordum. Yolun dayımın manzaralı villasına doğru giden noktasına geldiğimizde babam durdu.

Orada sessizce garip şeyler oldu.

O anda babamın güneşi dışarıya çıkarabileceğine tamamen inandım. Babamın gündüzü geri getirebileceğine inanıyordum. Durduğumuz üç çatallı kavşaktan el arabasının koluna gaz lambası asmış bir adam geçiyordu. Babamın yanından geçerken babam ona seslenince durdu adam. "Hırsızlık yapmak için kasaba gidiyorsun galiba?" Adam ardına dönüp gözlerini iyice kısarak babama baktı. "Kasabadaki her şey çoktan çalındı bile. Seninle setin oraya gidip setin batısından doğusuna biraz yağ taşıyalım. Fıçı başına on yuan veririm sana."

Adam orada şaşkın bir hâlde duruyordu.

"Yirmi olsun."

Adam orada şaşkın bir hâlde durmaya devam etti.

"Fıçı başı elli yuan olsun o zaman. Eğer taşımak istemezsen kasabaya git de bak bakalım çalacak bir şey kalmış mı diye. Ama alnına sarı kurdele bağlamış kasabalılara çok dikkat et, öldüresiye dövebilirler seni."

O adam başını önüne eğip bizi takip etmeye başladı. "Elli yuan vermezsen sonra külahları değişiriz ama!" Sonra birkaç uyurgezere daha denk geldik, kimi sadece dolaşmak için dışarıya çıkmıştı kimi de uyurgezerlikten istifade edip servet kazanma derdindeydi. Babam aynı şeyleri onlara da söyledi. Hatta insanı hem şaşırtan hem de sevindiren başka şeyler de söyledi. "Setin batısından doğusuna taşıyacağın her fıçı için evin küçük bir bölümünü veririm sana... İki fıçı taşıdın mı evin büyük bir bölümü senindir. Üç fıçı taşıdın mı evin sokağa bakan odasını veririm sana. On fıçı taşırsan Yeni Dünya Levazımatçısı senindir." Bunu

duyan peşimize takılıyordu. İnsanlar arkamızda kuyruk oluşturmaya başlamıştı. Uyurgezerlerin evsiz avareler olduğu ortaya çıktı böylece. Kösemeni olmayan bir koyun sürüsü gibiydiler. Onlara kılavuzluk eden bir koçları, yemek yiyip uyuyacakları ve para kazanacakları bir yerleri olduğu sürece, kesinlikle onu takip edeceklerdi. Göz açıp kapamadan beş ya da altı kişi olmuşlardı bile. Sonra beş-altı tanesi daha geldi. Kiminin elinde hiçbir şeyi yoktu. Kimi el arabası itiyordu. Hepsi de babamla benim arkamızdan geliyordu. Bir topluluk. Büyük bir kalabalık. Karman çorman bir sürü. Bulutun peşine takılmış yağmur damlaları. Doğmuş olsa da bulutların peşini bırakmayan bir güneş. Yağmur bulutunun arkasına gizlenmiş parlak bir güneş. Sahibini takip eden tavuk, ördek, domuz ve köpek sürüsü gibi. İşte böyle oldu. Dünya böyle bir yerdi işte. Babam uyurgezer olmuştu. Ama sıradan bir uyurgezer değil de rüyaların efendisiydi. Rüyaların imparatoru. Bir kâse su içimi kadar kısa bir sürede düzinelerce uyurgezeri bir araya getirmeyi başarmıştı. Babam ne zaman birine denk gelse hemen sesleniyordu ona. Ânında bir ödül teklif ediyordu. "Para istiyorsan para, ev istiyorsan ev veririm sana. Bir kadın istiyorsan, şu yağ fıçılarını taşımayı bitirdikten sonra, hayallerindeki kadının hangi kapının önünde seni beklediğini söyleyeceğim sana." Kimileri babamı görmezden gelip doğruca kasabaya ya da başka yerlere gidiyordu. Ama diğerleri babamın onlara seslendiğini duyar duymaz peşimize takılıp ceset yağlarını depoladığımız setin üzerindeki o soğuk mağaraya kadar takip ettiler bizi.

Büyük bir kafile. Uzun bir konvoy. Babamın önderliğinde setin yarı yolunu çoktan katetmişlerdi bile. Mağaraya giden yola geldiğimizde, uyurken uyanıkmış gibi görünen babam setin oraya koşup fıçı taşımak için daha çok insan toplamamı istedi benden. Sonra kendi ardındaki rüya gezginlerini o soğuk mağaraya doğru yönlendirdi. "İnsanları fıçıları taşımak için buraya nasıl getirebileceğimi biliyorum! Ne kadar çok insan olursa o kadar hızlı ve o kadar iyi olur; güneşi ne kadar erken ortaya çıkarır-

sak hem kasaba hem de kasaba halkı o kadar erken kurtulur!" Bu bağırışın eşliğinde sete doğru yürümeye devam ettim. Setin oralarda her zaman birileri olurdu. Geleni gideni, etrafta dolananı çoktu buranın. "Para ister misin? Setin batısından doğusuna taşıdığın her yağ fıçısı için güneş doğduğunda elli yuan vereceğim sana... Uyanık mısın yoksa uyuyor musun? Güneşin hemen çıkmasını istiyorsan gel de şu yağ fıçılarının taşınmasına yardım et. Eğer gökyüzünün hep böyle karanlık kalmasını istiyorsan, o zaman hiçbir şeyi umursamadan karanlıkta öyle dolaşmaya devam et sen." Setin batısındaki yolun kenarında duruyordum. Setin üzerindeki beton yol ayaklarımızın altına gri bir halı serilmiş gibi duruyordu. Setin altındaki köyler, ağaçlar ve kasabalar karanlığa bürünmüştü. Görünen tek şey sanki kasabada bir yangın varmış gibi havada titreşerek salınan ışıklardı. Yukarıdan aşağıya doğru sürüklenen pat küt sesleri atların toynak seslerini andırıyordu. İnsanların çığlıkları uzaktan atılan bir ok gibi geceyi delip geçti. Setin aşağısına doğru akan göl suyu sakin ve berraktı, mürekkep yeşili bir ışıltı saçıyordu. Uzaktaki ışıklarla sular gecenin içinde birlikte eridi. Gece çok heybetliydi. Gökyüzü de çok heybetliydi. İnsanlar, heybetli gökyüzü ve heybetli yeryüzü arasında yalnız başına duran bir ağaca benziyorlardı. Yerle gök arasında kalmış bir çalı topluluğu. Her şey bu heybet tarafından yutulmuştu. Ama gökyüzünü ayakta tutan da yine bu ağaç ve çalıydı işte. Her tarafta gecenin hayaletleri ya da ruhlarıymış gibi görünen nokta nokta ışıklar vardı. Ne zaman bir ışığın yaklaştığını görsem setin üzerinde dikilip bağırıyordum. "Uyanık mısın yoksa uyuyor musun? Eğer uyanıksan, bir ev, bir arazi ve güneşin doğmasını ister misin? Eğer uyuyorsan, biraz para kazanmayı mı istersin yoksa kasabaya gidip bir şeyler çalmaya çalışırken ölesiye dövülmeyi mi? Biz o kasabadan kaçtık. Kasabaya akın edenlerin çoğu, hiçbir şey çalmamalarına rağmen yine de kasaba halkı tarafından burunları morarana, yüzleri şişene, kol ve bacakları kırılana kadar dövüldüler, kasabanın tüm sokaklarından nehir gibi kan akıyor. Kasabanın dışında yaralanmış ya da sakatlanmış

insan yığınları var, bunların arasında yaptığına pişman olmayan, uyanıp da feryat figan ağlamayan, kanaması olup da evine dönmek istemeyen bir kişi bile yok."

Gelen oldu.

Giden de oldu.

Yoldan geçen uyanık insanlardan biri bana uyurgezer olup olmadığımı sordu. Uyanık olduğumu, yoksa ne diye böyle bağırıp duracağımı söyledim ona. "Şaka yapıyorsun!" dedi bana. "Eğer uyanıksan o zaman ne diye güneşi dışarıya çıkarabileceğini, gün ışığını geri getirebileceğini iddia ediyorsun?" Şakacı böyle söylene söylene uzaklaştı yanımdan. Kasım kasım kasılarak yürüyordu. Onunla ağız dalaşına girmedim. O uyanığın arkasında salınan gölgesine doğru bağırdım sadece. "Bekle de gör... Bekle de gör bakalım!" Uyurgezerlerin çoğu yanımda duruyordu. Onlarcası. Hatta birkaç düzinesi. Grupça dikiliyorlardı. Heybetli bir grup. Yağ fıçılarını taşımak için dağın yamacına kadar takip edeceklerdi beni. Güneşi saklandığı yerden, gündüzü de bu karanlık gecenin içinden dışarıya çıkaracaklardı.

İşte böyleydi, önce onlarcası vardı. Sonra birkaç düzine oldular. Sonra birkaç düzine daha. Onları yamacın ortasındaki mağaranın girişine götürdüm.

3. (06.00-06.00)

İşte ben uyurgezerleri böyle birbiri ardına yanıma çağırırken komşular da geldi. Yazar olan Yan Amca da geldi. Benim sesimi duyup da gelmişti. Setin üzerinden bağırmam ta evinden bile duyuluyormuş. Uyurgezerlik böyle harikulade bir insanı bile ağılını bulamayan bir koyuna çevirmişti işte. Yuvasını bulamayan bir tavuk, bir kedi, bir domuz ya da bir köpek gibi. Bu gecenin ölümcül karanlığında bir metre yetmiş santimlik boyuyla ayakta dikilirken bir depoya konmuş yaralı bir sazan balığını andırıyordu. Deri sandaletler. Bol bir kısa pantolon. Buruş buruş olmuş kısa kollu bir gömlek. Yüzüstü yatmaktan çekiçle dövülmüş gibi

dümdüz duran bir yüz. Oturmaktan düzleşmiş bir kıç. Dümdüz bir yüz. Dümdüz bir insan. Hatta kalbi bile dümdüz.

Setin batısındaki patikadan yürüyerek gelmişti. El fenerinin ışığı, dünyayı seyreden ölü bir balığın gözleri gibiydi. "Ne diye bağırıp duruyorsunuz? Gecenin bir yarısı ne diye bağırıp duruyorsunuz?" Yanıma gelip el fenerinin ışığını yüzüme doğru tuttu. Işığı üzerimde şöyle bir gezdirdi. Işığı benim sözlerimin üzerine, sanki sözlerimin içinde inanmak istemediği bir dizi inci varmış gibi tutuyordu. Gözlerimi onun ışığına diktim. Yüzüne baktım. "Yan Amca uykuda mı geziyorsun yoksa uyanık mısın? Güneşin doğmasını mı istiyorsun yoksa bütün günü burada bu ölümcül karanlığın belirsizliğinde mi geçirmek istiyorsun? Tüm kasaba kargaşa içinde. Herkes delirmiş durumda. Bütün evlere hırsız girdi, tüm dükkânlar yağmalandı, senin burada bunlardan haberin bile yok, öyle değil mi? Anacaddenin her iki tarafı da kana bulanıp çığlıklarla doldu taştı, yerler kesilmiş insan uzuvları ve kanıyla kaplı, senin burada bundan da haberin bile yok, öyle değil mi?"

Sonra yanıma iyice yaklaştı. Durdu. Kasabaya doğru baktı. Isınmaya başlayan karanlık gökyüzünün derinliklerine doğru bakıyordu.

"Saat kaç oldu? Gece ne diye bu kadar sanki güneş ölmüş gibi uzadı ki?

"Kasaba gerçekten de kargaşa içinde.

"Gerçekten de güneşi dışarıya çıkarıp geceyi gündüze çevirebilir misin?"

Göğe baktım. Yere baktım. Sonra setin altındaki Gaotian kasabasına baktım yine. Babamın kendi de uykuda gezerken tüm o uyurgezerleri mağaradaki fıçıları taşımak için nasıl organize ettiğini bilmiyordum. Dik duran yağ fıçılarını yere yatırtıp uyurgezerlere yuvarlata yuvarlata mağaradan çıkarmayı nasıl başardı acaba? Ceset yağını taşıyan ilk grup fıçıları yuvarlayarak mağaradan dışarıya çıkmıştı bile. Onların arkasından birbiri ardına diğerleri geliyordu. Elinde bir fenerle yolu tayin eden babamı

takip ediyorlardı. Fıçıların gümbürtüsü gecenin karanlığında yuvarlanırken bu yaz gününün göğüyle yerini örten karanlığı dürüyordu sanki. Rüzgâr bu karanlığın içinde hem sıcak hem de soğuk esiyordu sanki. Yağ fıçılarını yokuş yukarı iten uyurgezerler nefes nefese kalmışlardı, nefesleri kenevirden yapılmış bir halat kadar kalın ve ağır çıkıyordu. Ama setin üzerindeki düz yola ulaştıklarında o kadar güç sarf etmediler. Nefes alıp verişleri uykudaki düzenine geri döndü. Fıçıların beton yol üzerinde yuvarlanırken çıkardığı ses de ince bir tıngırtıya dönüştü. Yoğun ve yapışkan kıvamdaki yağ, fıçılar uzun süre yuvarladıktan sonra incelip akışkan hâle gelince fıçının içinden yağın çalkalanması da duyulmaya başladı. Fıçıların dışında bir tıngırtı sesi vardı. İçlerindeyse bir çalkantı sesi. Uzun bir kafile. Düzinelerce yağ fıçısı. Düzinelerce uyurgezer. "Beni takip edin... Beni takip edin." Babam uyurgezerlerin önünde durmuş, sanki kafileye kılavuzluk eden aracı o kullanıyormuş gibi bağırıyordu. Ya da birliğini gece harekâtında yöneten bir komutan gibi. Uyurgezerlerle yağ fıçıları lokomotifi takip eden vagonlara benziyordu. Gümbürdüyorlardı. Nizami bir şekilde ilerliyorlardı. Çok heybetlilerdi. Yokuş aşağı yuvarlandılar, bir köşeyi döndüler, sonra tam önümüze geldiler. "Bu yağı setin batısındaki tepeye götürdüğümüzde herkesin parasını vereceğim... Bu yağı o tepeye götürüp güneşi dışarıya çıkardık mı herkesin parasını vereceğim... Bu yılın bu ayının bu gününün gün ışığını yuvarlayarak dışarıya çıkaracağız, bu yağ fıçılarını yuvarlayan herkes bundan sonra sıradan insanlar değil, bu bölgenin kahramanları sayılacak... Hava aydınlanır aydınlanmaz göğün altındaki herkes bize minnettar olacak. Herkes saygı gösterecek bize... Hadi daha hızlı... Daha çabuk olun... Güneşi ne kadar erken dışarıya çıkarırsak Gaotian'da o kadar az insan ölür ve o kadar az kan dökülür... Ey sen... Biraz daha hızlı... Senin yavaşlaman arkandakilerin de yavaşlaması demek... Senin yavaşlaman başka birinin kafasının daha kesilip Gaotian sokaklarında yuvarlanması anlamına gelebilir pekâlâ... Ya da başka birinin kafasının yarılıp kan fışkırtması anlamına gelebilir."

Babam önden arkaya doğru bağırıyordu. Göğe doğru bağırıyordu. Uyurgezerler bizim yanımızdan yağ fıçılarını iterek gümbürdeye gümdürdeye geçiyorlardı. Hiç kimse birbirine bakmıyordu, babamın önderliğinde o ceset yağı fıçılarını setin batısından doğusuna doğru peş peşe yuvarladılar. Yağ taşıyan bir yük treni gibi gümbürdeyerek ilerliyorlardı sanki. Gümbür gümbür gidiyorlardı. Gündüz gecesi zifiri karanlıktı. Su berrak ve bulanıktı. Hava bunaltıcıydı ama esinti de vardı. Fıçılardaki yağın sanki ocakta biraz yağ ısıtılmış gibi, yazın o sıcak kokusuyla karışmış yapış yapış, kötü bir kokusu vardı. Kimse konuşmuyordu. Kimse şöyle biraz durup da dinleneyim demiyordu. Sadece fıçıların üzerine eğilip onları yuvarlamakla meşgul uyurgezerler ve onların yarı açık uykulu gözleri vardı. Fıçıları yuvarlayanlar uykuda geze geze yanımızdan geçiyorlardı. Uykuda gümbürdeye gümdürdeye önümüzden geçiyorlardı. Tahta öküzler ve süzülen atlar[1] gibi gıcırdaya gıcırdaya geçiyorlardı. Çıkardıkları ses, mevsimlerin yazdan kışa ya da ilkbahardan sonbahara ilerlediği gibi giderek azaldı.

"Ne yağı bu?" Yan Amca bana sordu bunu.

"Bu herhangi bir tür yağ değil." Yan Amca'nın uykulu gözlerine bakarak söyledim bunu.

"Ne tür bir yağ peki?"

"Bizim tüm yıl boyunca sette tuttuğumuz makine yağı, benzin, bir de yemeklik yağ."

"He... He... He..."

Bu, Yan Amca'nın bana son "he" deyişiydi. O öyle "he"lerken uyurgezer kafilesinin içinde altmışlı yaşlarında, önündeki fıçıyı sanki koca bir dağı oynatmaya çalışıyormuş gibi yuvarlayan bir adam olduğunu gördü. Sonra el fenerini cebine koyup o yaşlı adama yardım etmeye gitti. Böylece o da katılmış oldu güneşi dışarıya çıkarıp gündüzü geri getirmeye çalışan uyurgezerler

1 Üç Krallık (220-280) döneminde yaşamış, siyasetçi ve askeri strateji uzmanı Zhuge Liang'ın ordunun erzak ihtiyacını karşılamak için icat ettiği söylenen, önü öküz ya da at biçeminde olan, tek tekerli, çift tutma kollu, ahşap el arabası. *–çn*

kafilesine. Uzanıp rüyanın sert mi yumuşak mı yoksa sıcak mı soğuk mu olduğunu kendi elleriyle hissetmek ya da bu hikâyenin gerçek mi yoksa kurgu mu olduğunu kendi gözleriyle görmek istiyordu sanki.

Gökyüzü kara ve bulanıktı.

Dünya sessizdi ama içinde bazı sesler de gizliyordu.

Setle tepe ve bu ikisinin arasındaki köyle orman o bulanıklığın içinde bombe yapmış siyah kütleleri ya da mürekkep lekelerini andırıyordu. Setin aşağısında, kasabadan gelen ışıklar hâlâ öyle bir yanıp bir sönüyordu. İnsanların birbirlerini öldüresiye döverken attıkları çığlıklar atmosferle kulaklar arasındaki boşluğu delmeye devam ediyordu. Setin batısından doğusuna taşınan fıçıların çıkardığı ses, insanlar iyice uzaklaştıktan sonra uykusunda dişlerini gıcırdatan birinin sesi kadar zayıfladı.

4. (09.01-09.30)

İşte bu minval üzere, setin batısındaki ceset yağı setin doğusuna taşındı. Kafilenin batıyla doğu arasında yedi mi yoksa sekiz kere mi mekik dokuduğunu şimdi tam hatırlayamıyorum. Belki de sekiz ya da dokuz tur atmışlardır. Her neyse, demek istediğim tüm ceset yağı fıçıları setin kuzeydoğu ucundaki bir dağın sırtına taşınmıştı işte. Fıçıları diklemesine yerleştirdikten sonra dağın eteğindeki Gaotian'a baktılar. Dinlediler. O ışıkların bir yanıp bir söndüğünü onlar da gördüler. Kasabada yaşanan katliamı da gördüler sanki. Kırılmış kol ve bacaklarla havada uçuşan insan etiyle kanını da gördüler. "Hücum!" ve "Öldürün!" diye atılan naraları da duydular. Kan kaybeden ve ölmek üzere olan insanların ağlama ve inleme seslerini de duyuyorlardı sanki. Hepsinin yüzü kireç gibi ağarmıştı. Yüzlerinin rengi Yeni Dünya Levazımatçısı'nın o kâğıt çiçeklerinin beyazını andırıyordu şimdi. Gözlerinden gittikçe artan bir uykusuzluk ve huzursuzluk okunuyordu. O uykulu yüzlerinin kasları huzursuzca seğiriyordu. Yüzleri terden sırılsıklam olmuştu. Hem yüzlerinden hem de

gözlerinden korku okunuyordu. Gözlerini ardına kadar açmışlardı. Gözlerinde kafa karışıklığının o ne yapacağını bilemeyen belli belirsiz ışığı vardı. Babamı takip ederken ondan öğrendikleri gibi kendi kendine mırıldanmaya başlamıştı hepsi.

"Gün aydınlanmak üzere, değil mi? Gün aydınlanmak üzere, değil mi?

"Hadi güneşi uyandıralım!

"Hadi güneşi uyandıralım!"

Babamı telaş içinde takip edip setin batısına gelmişler, o ceset yağı fıçılarını ite yuvarlaya oraya kadar getirmişlerdi. Hepsi de güneşi uyandırıp gündüzü geri getirmeye çabalamıştı. Tur üstüne tur atmışlardı. Fıçı üstüne fıçı taşımışlardı. Bir tur, bir fıçı. Başka bir tur, başka bir fıçı. Sonunda babamın onlara önderlik edip ne yapmalarını söylemesine de gerek kalmamıştı. Fıçıları setin batısından doğusuna doğru yuvarlayarak kendi istekleriyle uçarcasına, dörtnala koşturuyorlardı. Makine gibi. Araba konvoyu gibi. Kaz sürüsü gibiydiler, sürünün en önünde uçan kaz çarpacağını bile bile güneşli bir dağa doğru uçuyorsa arkasından gelenler de onu takip etmek zorundaydı. Dağlarda koşturup duran, ruhu olan küçükbaş hayvanlar gibiydiler, en öndeki bir uçurumdan aşağıya atlasaydı arkadakiler de kesinlikle onu takip edecek, uçurumdan atladıkları gibi öleceklerdi.

Setin kuzeydoğusunda toprak bir dağ sırtı vardı. Oranın o sarı lös toprağı o kadar derindi ki köylüleri bin yıl boyunca gömmek için yeter de artardı bile. Eskiden bir obrukmuş burası. Altı yüz altmış altı metrekarelik bir obruk. Sonra zaman içinde obruğun çukuru dolmaya başlamış işte. Çeşitli ağaçlara, yabani otlara, vahşi kedilere ve başıboş köpeklere ev sahipliği yapmış. Yabani tavşanlarla yabani kuşlara da. İnsanlar burada hiç ikamet etmemiş. Sadece hasta domuzlarından ya da çocuklarından biri ölünce geliyorlarmış buraya. O da cesetlerini bırakmak için. Ama şimdilerde domuzlar çok hastalanmıyor. Bebek ölümü de fazla değil. Bu yüzden çukur da terk edilmiş durumda. Babam burada bir çukur olduğunu biliyordu. Babamın burada böyle

bir çukur olduğunu nereden bildiğini hiç bilmiyorum. Eskiden Gaotian'dan güneşin doğuşunu izlediğinizde, güneş o çukurdan doğuyormuş gibi görünürdü. Gün doğumu o çukurdan başlardı. Güneş kışın çukurun bir tarafından doğuyormuş gibi görünürdü. Yazınsa diğer tarafından. Ceset yağı fıçılarını çukurun yanına kadar yuvarlayıp dik bir şekilde etrafına koymaya başladılar. Uyurgezerler fıçıları yuvarlamaya devam ederken babam eline bir pense alıp fıçıların kapaklarını açtı, sonra fıçıların içindeki ceset yağını lıkır lıkır çukurun içine boşaltmaya başladı. Bir fıçı. İki fıçı. Derken yüzden fazla fıçı. Belki üç yüz, belki de beş yüz fıçı vardı. Fıçıları tek tek açıp ceset yağını çukurun içine boşaltıyordu. Yağın rengi başta bir çamur birikintisinin içindeki pis su gibi kapkaraydı. Ama çukurun içine daha fazla yağ eklendikçe o kara, kirli sıvı kahverengi bir parıltı kazandı. Çukur, lambanın ışığı altında mavi-yeşil bir göle benziyordu. Getirilen fıçılar çukurun etrafını iyice sarınca bazı fıçılar çukurun içine düştü, düşen fıçılar çukurun içinde foş foş diye yukarıya su sıçratan yüzlerce fıskiye varmış gibi ses çıkarıyordu. Bir kenara yuvarlanan boş fıçılar devrilmiş sayısız kütüğü andırıyordu. Geceleri dağda büyüyen devasa mantarlara benziyorlardı. Böylece bir rüyanın çok büyük işler başarabileceği ortaya çıkmış oldu. İnsanların rüya görürken binlerce on binlerce şeyi başarabildiği ortaya çıktı.

Yağın tamamı setin batı tarafından doğu tarafına aktarılmıştı.

Yağın tamamı obruğun içine dökülmüştü.

Setin batı tarafından tepeye kadar giden o yokuş patika onlarca metre uzunluğundaydı, patikanın her iki yanındaki otlar fıçıların altında ezilerek dümdüz olmuştu. Otların üzerine dökülen yağ, ezilmiş otları yeni dökülmüş asfalt gibi gösteriyordu. Ottan oluşmuş bu asfalt yol ışığın altında setin kuzeyindeki tepeye doğru uzanıyordu. Bu hâliyle geriye doğru taranmış saçı andırıyordu. Yer, ezilmiş ot kokusu ve ceset yağı kokusuyla kaplıydı. Bütün dünya ceset yağı kokusuna, ter kokusuna ve gündüzün ölümcül karanlığının o kuru kokusuna boğulmuştu. Hava o boğucu sıcaklığına dönmüştü yine. Gündüz karanlığının o sinir bozucu

kargaşası insanları kaynama noktasına getirmişti artık. Obruğun etrafındaki ağaçlardan sarkan onlarca fenerin abajuru yanık izleri ve su lekeleriyle kaplıydı. Lambaların ışıkları bu gündüz gecesinin karanlığı daha da derinleşiyormuş gibi giderek daha loş oluyordu. Bu yağ çukurunun yanında birkaç tane Japon soforası ve tespih ağacı vardı. Bir de gövdeleri kâse ağzı genişliğinde iki tane dut ağacı vardı. Dut ağaçlarının yaprakları gaz lambaların isinden kararmıştı. Yere dökülüyorlardı. Yapraklardaki ipekböcekleri kozalarından çıkıp bir şey düşünüyormuş gibi insanlara ve ışıklara bakıyorlardı.

Lambaların ışığı ağaçların gölgelerini çok uzağa sürüklüyordu. İnsanların gölgelerini de çok uzağa sürüklüyordu.

Harman yerini andıran çukurun içindeki yağın seviyesi kalça boyuna geliyordu. Belki de insanın beline kadar bile ulaşabilirdi. Yağın pürüzsüz ve yoğun yüzeyi koyu bir parıltıyla insanın burnunun direğini kıran bir koku yayıyordu. Eğilip baktığınızda yağın yüzeyinde balık pulunu andıran sayısız parıltı görebilirdiniz. Balık puluna benzeyen bir ışık denizi. Yağın taşınıp çukurun içine boşaltılması iki saatten fazla sürmüştü. Belki de üç saat kadar. Fıçıları taşıdıktan sonra herkes çukurun kenarına uzandı. Hepsi çukurun kenarında uyumaya başladı. Biri, son fıçısını getirdikten sonra fıçının yanına devrilip ânında uyuyakaldı. Başka biri fıçıyı yuvarlarken yarı yolda uyuyakaldı. Onun horultusu yuvarlanan fıçılardan çıkan sese benziyordu. Başka biri fıçıları taşımayı bitirdikten sonra o sarı toprağın üzerindeki yabani otlardan bir avuç koparıp elindeki yağı sildi, elindeki yağı silerken yarı uyur yarı uyanık bir hâldeydi. Fıçı taşıma işini para için yaptığını unutmamıştı. "Fıçı başı elli yuan nerede? Bana söz verdiğiniz ev nerede?" Parasını ve evini nasıl alabileceği soruları ağzının kenarından ağaç yaprakları ya da yabani otlar gibi sarkıyordu. Bu soruları sorarken uyurgezerliğin içine çekilip yeniden uyuyakaldı. Sesi yumuşadı, sonra da sessizleşti. Uykunun içine dalmıştı. Ölü gibi uyuyordu. Babam o yağ çukurunun kenarında bir ileri bir geri koşturup dururken insanların sorduğu soruları cevapla-

mayı da unutmadı. "Paranı hemen veriyorum... Hava aydınlanır aydınlanmaz vereceğim paranı." Babam birkaç kişiye cevap verdikten sonra bir daha hiç kimse ona soru sormadı. Hepsi teker teker yere uzanıp uyumaya başladı. Uyurgezerlikten günlük rüyalarına dönüyorlardı. Babam hâlâ uykuda geziyordu. Çok derin bir uykudaydı. O derin uykuda gezerken bir yandan kalabalığın içinde koşturuyor bir yandan da boş yağ fıçılarını yuvarlayarak çukurdan uzaklaştırıyordu. Ne fıçıları yuvarlayanlarla ne de onlara fıçı başına elli yuan vereceği vaadiyle uğraşmak zorunda değildi artık. Üç fıçı taşıyana bir oda, on fıçı taşıyana sokağa bakan dükkân vaadi de yoktu artık. Tek yaptığı şey boş fıçıları yuvarlaya yuvarlaya sağa sola koştururken kendi kendine konuşmaktı, babamın bu zifiri karanlık heyecanı çılgın bir operadan çıkmış bir dans sahnesini andırıyordu.

"Ateş yaktım mı güneş de çıkacak!

"Ateş yaktım mı güneş de çıkacak!"

O sırada babamın uyuduğundan ve rüyalar âleminin o karanlık çukuruna düştüğünden emindim artık. Bütün geceyi uyanık bir hâlde bağırıp koşturarak geçirmişti, bu yüzden o kadar yorulmuş olmalıydı ki başını koyacak bir yer bulur bulmaz uykuya dalacaktı. Uyuyor olmasına rağmen başı hâlâ dikti, başını bir kere bile önüne eğmemişti. Uyurken bile hiç durmadan koşturup durmuştu. Babam çukurun içindeki yağı tutuşturur tutuşturmaz her şeyin biteceğini, onun da çukurun kenarına kıvrılıp uyuyakalacağını sanıyordum. O ateş çukurunun yanında uyuyacağını. Alevler vücudunu yalıyor ve onu öldüresiye yakıyor olsa bile uyanmayabilirdi.

Babamın diri diri yanmasını önlemek için peşinden koştum.

Babamın yağı tutuşturduktan sonra ateşin içine düşebileceğinden endişeleniyordum.

Ama o sırada yeni bir gelişme oldu. Hem uyuyanları hem de uyurgezerleri sanki yerle gök yerinden oynuyormuş gibi ürkütmüştü bu gelişme. Babam çukurun içine boşalttığı son fıçıyı çukurun ağzından uzaklaştırmış, yerden bir avuç ot koparıp

elindeki yağı silerken insanlara dönüp güneşin doğmak üzere olduğunu bağırmıştı. "Güneş doğmak üzere!" Babam ağacın birinden bir fener alıp yağı tutuşturmak üzereydi ki Yan kalabalığın içinde fırlayıp babamın önünde durdu, eli yüzü, tüm vücudu ceset yağına bulanmıştı. Onun uyurgezerler yağ fıçılarını iterken mi yoksa babam yağı çukurun içine boşaltırken mi böyle kirlendiğini bilmiyordum. Babamın önünde yağdan çıkmış bir direk gibi duruyordu. Doğmak üzereyken güneşin önünde beliren kara bir bulut gibi duruyordu. Babamla arasında bir adım mesafe vardı. Orada durmuş, çok sıradan rüya sözcükleri sayıklıyordu. Aslında yeri göğü sallayacak güçte bir sayıklamaydı bu.

"Ateşi şimdi yakarsan sadece düz bir yüzey oluşacaktır.

"Bu ateşin güneş gibi yükselmesini istiyorsan, bu düz yüzeyi devasa bir ateş topuna dönüştürmen gerekecek.

"Bunu çok düşündüm, tek çözüm çukurun ortasına bir direk yerleştirmek ve ardından üzerine yağla ıslatılmış bir ot yığını koymak; yağ tutuştuktan sonra direkle ot yığını da tutuşacak, alevler göğe doğru yükselecek ve uzaktan bakıldığında güneşin doğuşunu andıran bir ateş topu gibi görünecek."

Babam yağ çukurunun yanında ayakta dikiliyordu. Diğerleri ya çukurun yanında çömeliyor ya da otların üzerinde uzanıyorlardı. Saman balyaları ya da devrilmiş fıçılar gibi uzanmış yatıyorlardı. Işığın altında her şey karanlık ve belli belirsizdi. Ağaç gölgeleri karanlık ve belli belirsizdi. Tüm dünya da karanlık ve belli belirsizdi. Yan Amca'nın yanındaki bir tümseğin üzerinde durmuş, onun babama bakan yüzünü inceliyordum. Sonra bakışlarımı Yan Amca'nın omzuna çevirince omuz kemiğinin solmuş, sarı bir kaburgaya benzediğini gördüm. Yüzünün sanki altında bir güneş saklıyormuş gibi gaz lambasının o sarı ışığına benzediğini, ipek bir çarşaf gibi dalgalandığını ve kırmızı bir alev gibi parıldadığını gördüm. Gözlerimi dikmiş Yan'a bakıyordum. Dik dik bakıyordum. Yan'ın söylediklerini düşünüyordum. Gözleri sanki yüzünün içinde yanan ve dönen bir çift ateş topu varmış gibi hareket ediyordu. Babam yağ çukurunun kenarında

bir şeyler aramaya başladı. Babam uyuyan insan kalabalığının yanında bir şeyler aramaya başladı. Babam gönülsüz bir şekilde ağaçların altından ve çukurun kenarından birkaç demet pelin otuyla kurumuş ağaç dalları toplamaya başladı. Sonra geri dönüp Yan'ın önünde dikildi, sonra uyuyan ve rüya gören insanların üzerlerinden çıkarıp sağa sola bıraktıkları yağlı kıyafetleri fark etti birden, işte o anda babamın yüzünde eve dönünce anahtarlarını bulan birinin yüzüne yayılan o tuhaf ve mutlu gülümseme belirdi. Birinin kaybettiği bir şeyi bulan bir çocuk gibiydi. Ya da pazara giden birinin yolun kenarına düşürdüğü cüzdanını bulan bana benziyordu. Önce cüzdanı yerden alıp almama konusunda tereddüt etmiştim. Cesaret edemiyordum. Ama en sonunda cüzdanı yerden aldım. Sonra da sakladım. Babam bir süre sessiz kaldı. Uzun bir süre sessiz kaldı. Neredeyse bir ömür boyu süren bu sessizlikten bakışlarını Yan'ın üzerinden uzaklaştırıp yağ çukuruna doğru çevirdi. Yağın yüzeyi devasa bir siyah saten gibi düz ve sakindi. Işığın altında parıldıyordu. Ağaç gölgeleri o parıltının üzerine düşüyordu. İnsan gölgeleri de o parıltının üzerine düşüyordu. Ağaç ve insan gölgeleri hem göğün üzerine hem de göğün altına düşüyordu. O parıltı göğün altındaki her şeyin üzerine vuruyordu. Ceset yağının o kötü kokusu insanın burnunun direğini kırıyordu. Ama bu kötü kokuya uzun bir süre maruz kaldıktan sonra böyle bir koku olduğunun farkına bile varmıyordunuz artık. Bu yağın insan yağı olduğunu kimse bilmiyordu. On yıldan fazla bir süredir krematoryumda yakılan insanlardan çıkan yağ olduğunu. Sadece ben biliyordum. Sadece babamla ben biliyorduk. Ama o sırada uyanık mıydım, uyuyor muydum yoksa babam gibi uykuda mı geziyordum hiç hatırlamıyorum. Gerçekten de hatırlamıyorum. O zaman uyanık olduğumu düşünüyorum şimdi. Ama uyanıksam neden babamın bu kadar aptalca bir şey yapmasına izin verdim o zaman? Bu, tavukların, kedilerin, domuzların, köpeklerin ve kümes hayvanlarının bile yapmayacağı bir şeydi. Sonuçta aptal bir çocuktum. Gerçekten de aptal bir çocuğum ben. Uyanıktım ve rüya gören babamın o şeyi yapmasına

izin verdim. En çok yapması gereken şeyi yapmasına izin verdim ama en çok yapmaması gereken şey de buydu. Dağın eteğindeki Gaotian'da ışıklar gelişigüzel bir şekilde bir yanıp bir sönüyordu hâlâ. Oradan gelen sesler de telaşlı, karman çorman ve belli belirsizdi. Bir yanda baraj vardı. Diğer yanda sıradağların eteğine kurulmuş bir köy. Arkamızda dayımın oturduğu o ışıkları yanan ama ses seda çıkmayan manzaralı villalardan oluşan site vardı. Dayımın evinde neler oluyordu acaba? Orada neler olup bittiği kimin umurundaydı ki? O sitede neler olup bittiği kimin umurundaydı acaba?

İçi yağ ile doldurulmuş çukur tutuşturulmak üzereydi.

Güneş bu çukurdan doğacaktı.

Gün ışığı karanlığı uzaklaştıracaktı.

Babamın yüzüne bakıyordum. Yan'ın kaburgayı andıran omuzlarına bakıyordum. Başta üzerinde bir gömlek vardı aslında. Ama şimdi kimbilir neredeydi o gömlek? Onun bu sırtı çıplak ve yağla kaplanmış hâlini görenler yazar olduğuna bile inanmazdı.

O da bir uyurgezerdi işte.

Onun uyurgezerliği de diğerlerininkinden farklı değildi. Beyaz saçlar. Yarı açık gözler. Burnundan değil de ağzından nefes alıp veriyordu. Saat kaç olmuştu acaba? Radyomu nereye bıraktığımı bilmiyordum. Bu, sıradan bir gün olsaydı, o zaman çoktan sabah olmalı ve güneş en tepe noktasına yaklaşıyor olmalıydı. Ama şimdi tüm dünya hani geceleri denizin suyunu göremezsiniz ya, işte öyle bir bulanıklığın içindeydi. Zaman ölmüştü. Güneş ölmüştü. Ama şimdi güneş yeniden doğacaktı. Zaman yeniden hayata dönecekti. Babam ve Yan orada ayakta dikiliyordu. Birbirlerini görüyor gibi birbirlerine bakıyorlardı. Birbirlerini görmüyor gibi birbirlerine bakıyorlardı. İkisi de rüyalar âlemindeydi. Rüyalar âleminde gezinirken kendi rüya işlerini düşünüyorlardı. Suyun, su işlerini düşünmesi gibi. Dağın, dağ işlerini düşünmesi gibi. Kavak ve Japon soforasının kendi ağaç işlerini düşünmesi gibi. Yerde yatan uyurgezerler de kendi işlerini düşünüyorlardı.

Babamla Yan'ın etrafını nefes alan ve esneyen insanların sesleri sarmıştı. Önleriyle arkalarından horlayan ve uykuda sayıklayan insanların sesi geliyordu. Bu seslerin dışında dünya çok sessizdi. Göğün altındaki her şey çok sessizdi. Yağ çukurunun onlarca metre uzağındaki yabani doğadan bir tıslama sesi geliyordu. Otların arasında bir yılan sürünüyormuş gibi. Belki de otların arasında koşan bir yaban tavşanı vardı orada. Ses, yağ çukurunun içine düşen bir ot parçası gibi karanlığın içine düştü. Ya da yağ çukurunun içine düşen bir taş gibi. Horultu ve uykuda sayıklama sesleri gecenin ve o altı yüz altmış altı metrekarelik çukurun içine giriyordu. Yağ çukurunun içi çok sessizdi. Yağ çukurunun çevresindeki dağlar, yamaçlar, tarlalar ve köyler o kadar sessizdi ki zaman ve güneş ölmüştü sanki. Yağ çukurunun bu ölümcül sessizliğinde üzerine basıldıktan sonra ayağa kalkmaya çalışan yabani otların seslerini bile duyabilirdiniz. Ölüm sessizliğindeki bu çukurun yanında duran babamın burnundan çıkan sesler bir yusufçuğun kanat çırpmasını andırıyordu. Yan'ın nefes almak için ardına kadar açılmış ağzı kapağı olmayan bir soya sosu şişesinin ağzına benziyordu. Ya da yol kenarındaki üstü kapatılmamış bir kuyuya. Bütün bir gün, bütün bir gece, bütün bir mevsim, bütün bir yıl boyunca birbirlerine sessizce baktılar ama aynı zamanda son derece kısa bir sessizlik anıydı bu. O sırada, tam da o sırada babamın yüzü sertleşti birden. Kıpkırmızı oldu. Bu sert kırmızılığın altında bir damar atıyordu.

"Lianke Abi, bu gece yaşananları bir kitabında yazabilirsin."

Yan, babama bir şey söyleyecekmiş gibi baktı ama söylemedi.

"Bunu yazacağından adım gibi eminim. Böyle iyi bir hikâye insanın karşısına yüz yılda hatta bin yılda bir çıkar."

Yan'ın güldüğünü gören babam başka bir şey söylemedi. Babam sonra bir ağacın altına gidip ağacın üzerinde asılı duran fenerlerin hepsini sanki ağırlıklarını tartmak istiyormuş gibi teker teker kaldırdı. En ağırını seçtikten sonra feneri indirdi. Sonra ayakkabılarını çıkarıp bir çocuk gibi birbiri ardına yağ çukurunun içine tekmeledi. Çukurun içine düşen ayakkabılar ne ha-

vuza taş attıktan sonra bekleyeceğiniz türden bir ses çıkardı ne de etrafa yağ sıçrattılar. Ayakkabılar sanki büyük bir muşamba tarafından yutuluyormuş gibi o yoğun ve yapış yapış olan kara yağ tarafından yutulmuşlardı. Babam topladığı pelin otlarını birbirine bağladı. Sonra o kuru ağaç dallarını da birbirine bağladı. Sonra uyurgezerlerin kıyafetlerini kucakladı. Sonra kucakladığı kıyafetlerle, sürüklediği pelin otu ve ağaç dalı bohçasıyla ve elinde taşıdığı gaz lambasıyla sanki yeni bir eve taşınıyormuş gibi o yağ çukurunun kenarına kadar yürüdü.

Babam işte böyle taşıdı, kucakladı, sürükledi ve yağ çukurunun kenarına gitti.

Aptal olduğumdan mı yoksa o sırada uyuduğumdan mı bilinmez sanki bir rüya aynasının önünde dikilmiş de rüyanın içinden izlermiş gibi izliyordum babamın uyurgezerliğini. Bu rüya bana kâbuslar gösteriyordu. Uyurgezerlik beni ölüme doğru sürüklüyordu. Hem kâbus görüyordum hem de yumruk yaptığım elimi göğsüme bastırmış hâlde kendi yatağımda uyuduğumun farkındaydım sanki. Yumruğumu göğsümden uzaklaştırmak istiyor ama tüm gücümü kullansam bile yine de yerinden kımıldatamıyordum onu. O yağ çukuruna girmemesi için bağırarak babamı uyarmak istiyordum. Ama ne kadar çabalarsam çabalayayım ne ağzımı açabiliyor ne de bir ses çıkarabiliyordum. Babam çok büyük bir iş başarmak üzereydi. Rüya çok büyük bir iş başarmak üzereydi. Uyurgezerlik göğün altında kimsenin başaramayacağı, imkânsız bir işi başarmak üzereydi. Babam yakacak malzemeleri toplamış, içi yağ dolu çukurun ortasına doğru yürüyordu. Adım adım ilerliyordu, ceset yağının seviyesi bazen dizlerine bile gelmiyor, bazense kalçalarına kadar ulaşıyordu. Pelin otları ve ağaç dalları yağın yüzeyinde kürek çekerken o pis kokuyu yavaş yavaş dağın sırtına, dağın zirvesine ve tüm dünyaya yayıyordu. Babamın ne yapmak istediğini bilmiyordum. Kendi rüyasının içinde aptal aptal dikilip boş boş bakan Yan da bilmiyordu babamın ne yapmak istediğini. Yağ çukurunun kenarında uyuyanlar, uyanık olanlar ve rüya gören-

ler de bilmiyordu babamın ne yapmak istediğini. Gökyüzü gri, siyah ve bulanıktı. Yeryüzü siyah, ölü ve bulanıktı. İnsanlar da siyah, gri, ölü ve bulanıktı.

"Baba, ne yapıyorsun?"

Bütün günü eve ulaşmak için koşarak geçirmişim de babamla annemi evde bulamayınca kapının önünde bağırır gibi avaz avaz bağırdım.

Babam ardına dönüp bana baktı, sonra ne gökte ne de yerde yaşayanların anlayabileceği bir cümle söyledi bana.

"Niannian, Li ailesi olarak bütün borçlarımızı gerçekten de ödedik bu kez, sen büyüyünce benim adıma ödeyecek hiçbir borcun olmayacak." Sesi, bir mezarın üzerindeki beyaz bir kâğıt parçası kadar boğuk ve neşeli çıkıyor, gecenin ve rüzgârın içinde mutlu bir şekilde salınarak uçuyordu.

Yan, yanından uzaklaşan babama bakıyordu.

"Ne yapıyorsun? O elindeki şeylerle yürüyebilecek misin?"

Cevap gelmedi.

Dünya o kadar sessizdi ki sanki hiç var olmamış gibiydi. Babam dizlerine kadar gelen yağın içinde çukurun ortasına doğru yürüdü. Bir süre çukurun ortasında durduktan sonra yanında getirdiği pelin otlarını, ağaç dallarını ve kıyafetleri yağın içine batırdı, sonra sanki banyo yapıyormuş gibi eğilip vücudunun her yerine yağ döküdü. Ovalandı. Sonra yağın kalçalarına kadar geldiği bir yere doğru yürüdü, yağ boynuna gelene kadar yere çömeldi, sonra ayağa kalktı. Kendini bir yağdan adama dönüştürene kadar yağın içinde bir ileri bir geri yürüdü. Bir şey arıyordu. Ayaklarıyla yağın altında bir şey bulmaya çalışıyordu sanki. Buldu da. Yağın altında kalmış bir taş ya da bir tümsek. Babam çok yavaş hareketlerle o taşın ya da tümseğin üzerine çıktı, yağın seviyesi ayak bileklerine kadar geliyordu şimdi. Yağa bulanmış pelin otlarıyla ağaç dallarını kendi etrafına yerleştirdi, sonra belini doğrultup bize doğru baktı.

Bir süre bize baktı. Bize bir ömür boyu baktı. Sonra gaz lambasının camını çıkardı. Ardından da lambanın başlığını söktü.

"Lianke Abi, romanını yazarken beni iyi bir karakter olarak göstermeyi unutma sakın!"

Babam böyle bağırmıştı işte. Uyanık birinin söyleyebileceği bir şeydi bu. Bağırdıktan sonra gaz lambasının içindeki gazyağını ceset yağına bulanmış pelin otlarıyla ağaç dalların üzerine döktü. Başlığı çıkarılmış gaz lambasını bunların üzerine yerleştirdi. Gazyağının yanarken çıkardığı cızırdama sesini duymadı. Gazyağı küçük bir kıvılcımla o yoğun ceset yağını tutuşturur tutuşturmaz yangına çevirdi hemen. Küçük bir ateş parçası, küçük bir kırmızı ipek parçası gibi babamın önünden uçtu. Babamın ne yapmak istediğini bilmiyordum. Ama Yan biliyordu. "Ah!" diye haykırıp rüyadan uyanırmışçasına yay gibi öne fırladı.

"Tianbao kardeş, iyice delirdin galiba! Uykuda mı geziyorsun yoksa uyanık mısın?"

Yan uçarcasına o yağ çukurunun içine atladı.

Ama birkaç adım ilerledikten sonra çukurun ortasındaki yangının gökyüzüne ulaştığını görünce olduğu yerde durup şaşkın şaşkın bakmaya başladı. Babamla altındaki pelin otlarının, ağaç dallarının ve kıyafetlerin bir ateş topuymuş gibi çukurun ortasında bir öne bir arkaya doğru sallanmasını izliyordu. O ateş topundan kaçmak istermiş gibi telaşla çukurun kenarına geri döndü. Yan o ateş topundan kaçarken, babamın acı içinde bağırdığını duydu.

"Uyanığım! Uyanığım!"

Ateş topuna dönüşmüş babam işte böyle bağırırken bir-iki adım ilerledikten sonra olduğu yerde kaldı. Orada durdu. Bir an ya da bir ömür boyu durdu. O ateş topu bir an durduktan sonra yağ çukurunun daha yüksek bölümüne doğru ilerledi. En büyük ve en yuvarlak ateş topuna dönüşmek istiyordu sanki. Sonra durdu. Babam artık ne hareket ediyor ne de bağırıyordu. Ne çığlık attı ne de acı içinde bağırdı bir daha, orada öyle durup ceset yağının yüzeyindeki pelin otları, ağaç dalları ve giysilerle birlikte yanmaya bıraktı kendini. Alevler en sonunda babamın vücudunu da sarmıştı. Yağ çukurunun ortasındaki yangın sonunda devasa bir ateş topuna dönüşmüştü işte. Yağ çukurunun yanan yüzeyi

önce tek kişilik bir yatak genişliğine, sonra da bir ev genişliğine ulaştı. Ateş, yakacak malzemelerin üzerini göz açıp kapamadan sardıktan sonra babamı bir ateş sütununa çevirdi. Alevler babamın dört bir yanını sardı. Sonra göğe doğru yükseldi. Ardından büyük bir hızla çukurun her yerine yayıldı. Mavi alevler. Kırmızı alevler. Alevler ceset yağının yüzeyindeki o ateş sütununun göğe ulaştığı noktada altın sarısı bir ateş topuna dönüştü. Babamın alevler içindeki bir yangın kulesinin o sivri tepesindeki ateş topu gibi durduğunu gördüm. Kulenin tepesi birazdan düşecekmiş bir sağa bir sola sallanıyordu ama düşmedi.

"Güneş çıktı! Beni romanına iyi bir insan olarak yaz!"

Bunların babamın o ateş topunun içinde söylediği son sözler olduğunu hatırlıyorum. Ama bunları söylerken uyurgezer mi yoksa uyanık mı olduğunu çıkaramamıştım. Tahminimce uykuda sayıklıyordu. Ama babamın o ateş topunun içinde uyanmış olduğunu da düşünüyorum. Babamın geceyi kesen bir bıçağı andıran haykırışları beni o aptallığımdan uyandırdı, tam çukurun içine atlayacaktım ki ateşin ısısı Yan'ı çukurun kenarından uzaklaşmaya zorladı.

Yan çukurdan çıkar çıkmaz beni çukurun kenarından öteye itti. O anda tamamen uyanmıştı, neler olduğu hakkında hiçbir fikri yokmuş gibi şaşkın şaşkın bakıyordu. Bir eliyle başını tuttu. Sonra iki eliyle birden yüzünü tuttu. Bunu yaparken çukurun etrafında toplanan insanlara doğru bağırmaya başladı. "Aman yarabbi! Aman yarabbi!" Sonra yağ çukurundan yükselen alevlere baktı, ardından yüzünü kalabalığa dönüp babam gibi boğazı yırtılırcasına haykırdı.

"Herkes sete koşsun!

"Herkes sete koşsun!"

O sırada çukurun kenarında uyuyan ve rüya görenler de uyanmıştı artık. Hepsi ayağa kalkmış alevlere bakıyorlardı. Yağ çukurunun büyük bir bölümü ateş topuna dönüşmüştü. Yağ çukurunun tamamı ateş topuna dönüşmüştü. Çukurdan devasa bir ısı dalgası yükseldi.

"Herkes sete koşsun! Herkes sete koşsun!"

Sonunda herkes onun adından koşmaya başladı. Ayak sesleri bir dağın yamacındaki otların üzerine düşen yağmur damlaları gibi Yan'ın haykırışına karışıyordu. Keskin ve sarı bir yanık kokusu benim yüzüme ve herkesin burnuna vuran bir kum fırtınası gibi insanların ayaklarının altını ve havayı doldurdu. O soğuk ceset yağının yanarken çıkardığı patlama sesleriyle rüyalarından uyanmış insanların çığlıkları bir olup dağın hem tepesinde hem de eteklerinde yankılanıyordu. Gökyüzünde ateşin o kırmızı parıltısını görebiliyordum. Barajdaki suyun üzerinde güneşin doğuşunun yansıması gibi görünen alevleri görebiliyorum. Yanan yağdan çıkan kül, serçe veya Anka kuşu tüyü gibi ardımız sıra uçup herkesin kafasına, saçına ve yüzüne düşüyordu. İnsanlar işte bu minval üzere dağın sırtından kaçıp sete doğru koşuyordu. O kadar hızlı koşuyorlardı ki sanki kendi infazlarından kaçıyorlardı. Arkalarına bile bakmadan koşuyorlardı, yangının henüz ulaşmadığı sete vardıklarında ancak durdular. Geriye baktıklarında, arkalarında yangın olmadığını, setin doğu tarafında yanan o şeyin aslında doğmak üzere olan bir güneş olduğunu gördüler. Güneşin alevleri bir ağaç kadar yükseldi. Bir ev kadar yükseldi. Çok katlı bir bina kadar yükseldi. Dağın tepesinde yarım daire şeklinde bir küre süzülüyordu. Dağın tepesinden gökyüzüne sıçramak istiyor gibiydi ama o dağ ve o dağın üzerindeki obruk güneşi öyle bir ellerine geçirmişlerdi ki ne yükselmesine ne de o dağ silsilesinden ayrılmasına izin veriyorlardı güneşin.

Kış güneşinin doğudan başını daha yeni çıkardığı o âna benziyordu bu.

Yaz güneşinin daha yeni batmaya başladığı o ân gibiydi bu.

Dağ silsilesi kırmızı bir parlaklığa bürünmüştü.

Yeryüzü kırmızı bir parlaklığa bürünmüştü.

Tüm dünya kıpkırmızı bir parlaklığa bürünmüştü.

Bu parlak kırmızının altındaki bütün ağaçlar, nehirler, köyler, güneşe yakın evler ve çiftlik hayvanları sanki akikten yapılmış bir manzaranın, akikten yapılmış bir dünyanın içindeymişçesine

ışıl ışıl parlıyordu. Yan, beni dağın tepesinden eteğine, oradan da setin başına kadar sürüklemişti. Birden çok susadığımı fark ettim. Vücudum susuzluktan öyle kurumuştu ki setin iki yüz metre yüksekliğindeki tepesinden barajın içine atlamak, biraz su içmek ve orada boğulmak istedim. Alevlerin ışığıyla aydınlanan baraja bakarken babamın o suyun içine hiç düşünmeden balık gibi atlayıvereceğini düşündüm. O ışık ve o sudan kesinlikle geri de çıkardı. Herkes o ateşe ve o güneşe bakıyordu. Bense göz alabildiğince uzanan bu baraja bakıyordum. Onların ne düşündüklerini bilmiyordum. Ama ben çok susamıştım. İçim dışım o kadar kavrulmuştu ki suyun içine atlayıp boğulmak istiyordum. Dudaklarım kuruyup çatlamıştı, boğazım kuruyup çatlamıştı ve kalbim de kuruyup çatlamıştı, suyun içine atlayıp ölesiye su içmek, orada boğulmak istiyordum.

O sırada bir yerlerden gelen bağırışlar duydum.

İnsanın kulağını sağır edecek tizlikte çığlıklar vardı.

"Güneş doğdu!"

"Güneş doğdu!"

"Hava aydınlandı! Güneş doğudan doğdu!"

Bu sesler setin batısından geliyordu. Herkes başını setin batısına doğru çevirdi. O ateşten güneş setin batısını gündüzmüş gibi aydınlatıyordu. Hava aydınlanmıştı. Göğün altındaki her şey aydınlanmıştı. Köyler, nehirler, dağ silsilesi, yol kenarındaki ağaçlar, dört bir yana uzanan tarlalardaki ekinler, çiçekler ve otlar bile. Yeni hasat edilmiş ve henüz hasat edilmemiş buğdaylarla fasulyeler bile, hepsi de aydınlatılmıştı ve çok net görülebiliyorlardı. Setin batısındaki bir köyün girişine toplanmış bir sürü kişi setin doğusundaki dağın üzerinde duran o ateş gölüne bakıyordu. "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" Sanki bütün köy ve tüm dünya yeni yılı kutlayan çocuklarla doluymuş gibi bağırdılar, hoplayıp zıpladılar, ellerini çırptılar, yine hoplayıp zıpladılar. Setin altındaki köylerde yaşayanların hepsi evlerinden çıktı. Evlerinden koşarak dışarıya çıktılar. Köylerinin gün ışığında yıkanan girişlerinde durup

gonk çaldılar. Davul çaldılar. Doğu dağındaki o yağ ateşi güneşine doğru bağırdılar. "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" Bu haykırışlar, yılın bu zamanında tarlaları dolduran sonsuz tahıl dalgaları gibi dalgalar hâlinde geliyordu. Yazın o kavurucu sıcaklığında kuraklığı kıran yağmur damlalarının sesi gibi geliyordu. Her yer doğu dağından doğan güneşin kırmızısına bürünmüştü. Her yer doğu dağından yükselen güneşin o berrak ve parlak ışığıyla aydınlanmıştı.

Sonra artık hangi köyden geliyorsa horozların gün doğumunu müjdeleyen ötüşleri duyulmaya başladı. Ardından bütün köylerdeki horozlar ötmeye başladı.

Sonra artık nereden geliyorsa yeni uyanmış birkaç ineğin mölemesi duyuldu. Ardından bütün köylerdeki inekler uyanıp hep bir ağızdan mölemeye başladılar.

O sırada güneş yeniden hayata dönmüştü. Zaman da yeniden hayata dönmüştü. Horozların o hayat dolu ü-ürü-üleriyle ineklerin o hayat dolu mölemeleri Gaotian kasabasına kadar vardı. Komşu köylerdeki herkes gonk ve davul çalıyor, neşeyle bağırıp çağırıyorlardı. "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" "Hava aydınlandı!" "Güneş doğdu!" Bu sesler de Gaotian'a ulaştı. Birdenbire kasabada ne kavga dövüş ne de envai çeşit lambanın ışığı vardı artık. Doğu dağının üzerinden süzülen güneş ışığı Gaotian'ın o karanlık gecesinin içindeki her şeyin üzerine vurarak bütün sesleri sakinliğe hatta bir ölüm sessizliğine çevirdi. Ama bir yandan da her şey yeniden hayata dönmüş gibiydi. Gaotian uzun bir süre ölüme benzeyen bir durumun içine, günün tüm seslerinden önce gelen, şafaktan önceki o sessizliğin içine hapsoldu. Alışılmadık bir sessizlikti bu. Günbatımından hemen önce, gündüzün gürültüsünün ortadan kalkmasından sonra kalan türden bir sessizlik. Alışılmadık türden bir sessizlik. Geceyle gündüzün yer değiştirdiği anda oluşan o beyaz boşluk ile o ölüm sessizliğine benzeyen bir sessizlikti bu. Bu ölümcül beyaz boşluğunun tuhaf sessizliğinin ardından başka bir ses gürleyerek geldi. Dünya yeniden hayata dönmüştü, zaman yeniden hayata dönmüştü. Ga-

otian'daki bu tuhaf sessizliği hangi sesin kırdığını bilmiyordum ama bu sessizliğin ardından kaba ve şiddetli bir uğultu duydum. Sonra Gaotian ve komşu köylerden gelen bir sürü insan kasabanın dışına akın edip gökyüzünün doğusuyla doğu dağına doğru deli gibi bağırmaya başladı.

"Çabuk, gel de bak! Doğu dağı yanıyor galiba!"

"Çabuk, gel de bak! Doğu dağındaki güneş büyük bir ateş topuna benziyor!"

Kimi evinden dışarıya çıkmakla yetindi. Kimi kasabanın sokaklarına döküldü. Setin üzerinde dururken kasabanın sokaklarının insanlarla dolu olduğunu görebiliyorduk. Kasabanın dışındaki açık alanlar da insanla dolup taşmıştı. Gonk sesleri vardı. Havai fişek sesleri vardı. Coşkulu haykırışlar ve alkış tufanı da vardı. Sanki kasabanın anacaddesinin doğu girişinde toplanan kalabalığın içinde annem de vardı ve bağırıp zıplıyordu. Ama diğerlerinden daha yavaş zıplıyordu. Her yere inişinde vücudu sanki birazdan yere devrilecekmiş gibi garip bir şekilde yana doğru eğiliyordu. Ama hiç yere düşmedi. Her yana eğildiğinde yeniden zıplamayı başarıyordu. Yeniden bağırıyordu.

"Hava aydınlandı! Güneş yaşıyor, başını dışarıya çıkardı!

"Hava aydınlandı! Güneş yaşıyor, başını dışarıya çıkardı!"

Başka köylerden gelen yabancılar kasabanın dışına yürümeye başlamışlardı. Kasabanın dışına doğru koşuyorlardı. Kasabadan ayrılıp kendi köylerine doğru yürümeye ve koşmaya başlamışlardı. Kimi araba kullanıyordu. Kimi arabaların peşine takılmıştı. Mağlup olup parçalanmış bir ordu gibi parça parça ilerliyorlardı. Arabaların kasaları boştu. Herkes eli boş geri dönüyordu. Araba kasalarının taşıdığı tek şey uykuda gezerken yaralananlardı. Ya da öldürülenler. Yabancılar boş kasalarıyla yaralı arkadaşlarını çeke çeke ve doğudan yükselen güneşi izleye izleye yeni günün sabahına doğru yol alıyorlardı. Çok uzakta olmamıza rağmen yüzlerindeki utancı ve moral bozukluğunu görebiliyorduk. Gaotian halkının onları taş ve sopalarla kovaladığını da görebiliyorduk. Çiğindiriklerini başlarına çalıyorlardı. Yabancılar sanki

dövülmeyi hak ettiklerini düşünüyorlarmış gibi karşılık bile vermediler. Elleri ve kollarıyla başlarını, yüzlerini korumaya çalışıyorlardı sadece. Geri çekiliyorlardı. Kaçıyorlardı. Bu minval üzere herkes telaşla kendi köyüne geri dönüyordu.

Kendi köylerine, kendi evlerine geri dönüyorlardı.

Yeni bir günün aydınlığına geri dönüyorlardı.

Sonsöz:
Söyleyecek Bir Şey Kaldı Mı Ki?

1

Söyleyecek bir şey kaldı mı ki? Olan olmuştu artık, her şey işte böyle gerçekleşmişti.

O yılın o ayının o günü bunlar olmuştu işte.

Ah, Bodhisattva... Ah, Yüce Gök... Ah, Tanrımız ve Efendimiz... Bir de Çin'in Zen Budizmi... Tapınaklar... Yüce âlemler... Aydınlanma anları... Laozi... Zhuangzi... Konfüçyüs ve diğer öğretilerin ölümsüzleriyle kutsal ruhları... O gece göğün altında kaç kişinin uykuda gezerken öldüğünü bilmiyorum. Ya da tüm dünyada kaç kişinin öldüğünü. Tek bildiğim şey o gece Gaotian kasabasında beş yüz otuz dokuz kişinin öldüğü. Ölenlerin tam listesi gördüm. Aklımda kalanları aşağıya yazıyorum:

1. Shen Quande, erkek, 36 yaşında. Uyurgezerlik sırasında buğday dövmek için tarlaya gitti, elektrik hattına dokununca elektrik çarpmasından öldü.

2. Wang Ergou, erkek, 41 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldı ve öldürüldü.

3. Hu Bingquan, erkek, 80 yaşında. Uyurgezerlik sırasında nehre atlayıp boğularak öldü.

4. Yu Rongjuan, kadın, 67 yaşında. Uyurgezerlik sırasında nehre atlayıp boğularak öldü.

5. Zhang Mutou, erkek, 37 yaşında. Uyurgezerlik sırasında Büyük Shun adına savaşırken öldürüldü.

6. Hu Dequan, erkek, 68 yaşında. Uyurgezerlik sırasında çok

susadı, kendi evinin su deposundan su içerken içine düşüp boğularak öldü.

7. Ma Huzi, erkek, 27 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldı ve öldürüldü.

8. Yang Guangzhu, erkek, 35 yaşında. Uyurgezerlik sırasında Büyük Shun adına savaşırken öldürüldü.

9. Niu Dagang, erkek, 30 yaşında. Uyurgezerlik sırasında hırsızlık yaptığı için dövülerek öldürüldü.

10. Niu Xiuxiu, kadın, 26 yaşında. Uyurgezerlik sırasında hırsızlık yaptığı için dövülerek öldürüldü.

11. Ning Xiaoshen, kadın, 65 yaşında. Uyurgezerlik sırasında bilinmeyen bir nedenden ötürü kendini asarak öldü.

12. Ma Mingming, erkek, 18 yaşında. Uyurgezerlik sırasında bir kadına tecavüz ettiği için dövülerek öldürüldü.

13. Zhang Cai, erkek, 41 yaşında. Uyurgezerlik sırasında karısıyla tartıştıktan sonra kendini asarak öldü.

14. Gu Lingling, kadın, 23 yaşında. Uyurgezerlik sırasında zina yaptıktan sonra utançtan kendini kuyuya atıp boğularak öldü.

15. Ning Guoshi, erkek, 38 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldı ve öldürüldü.

16. Yang Dashan, erkek, 26 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldı ve öldürüldü.

17. Yang Xiaojuan, Yang Dashan'ın kız kardeşi, 16 yaşında. Uyurgezer bir adamın tecavüzüne uğradıktan sonra intihar etti.

18. Liu Datang, erkek, 35 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldı ve öldürüldü.

19. Li Tianbao, babam, 40 yaşında. Uyurgezerlik sırasında güneşi uyandırmaya çalışırken kendini yakarak öldü.

37. Ma Ping, kadın, 30 yaşında. Uyurgezerlik sırasında ölen kocasının ardından kendini kuyuya atıp boğularak öldü.

47. Qian Fen, kadın, 30 yaşında. Üç yaşındaki oğlu uyurgezerlik sırasında bir hendeğe düşüp boğulduktan sonra kendini nehre atıp boğularak öldü.

77. Li Dahua, kadın, 36 yaşında. Normalde nazik ve çalışkan biriydi ama uyurgezerlik sırasında hırsızlık yaptığı için dövülerek öldürüldü.

78. Sun Laohan, erkek, 91 yaşında. Uyurgezerleri uyandırmaya çalışırken bir uyurgezer tarafından itilince yere düştüğü gibi öldü.

79. Zhou Wangzheng, erkek, 49 yaşında. Öğretmen. Bilinmeyen bir nedenden ötürü uykusunda ağlamaya başladıktan sonra aniden öldü.

99. Tian Zhengqin, erkek, 52 yaşında. Belediye başkanı. Uyurgezerlik sırasında Li Chuang'ın başlattığı ayaklanmada öldürüldü.

100. Guo Dagang, 48 yaşında. Belediye başkan yardımcısı. Uyurgezerlik sırasında Li Chuang'ın başlattığı ayaklanmada öldürüldü.

101. Li Xiaohua, kız, 4 yaşında. Babasıyla annesi uyurgezerlik sırasında kasaba savaşına katıldıklarında onu da yanlarında götürdüler, annesinin kucağından düşen bebek kalabalığın ayakları altında ezilerek öldü.

202. Sima Lingxiao, 48 yaşında. Belediye başkan yardımcısı. Uyurgezerlik sırasında Li Chuang'ın başlattığı ayaklanmada öldürüldü.

303. Li Chuang, erkek, 31 yaşında. Silahlı kuvvetler departmanının müdür yardımcısı. Li Zicheng'in soyundan geliyor. Uyurgezerlik sırasında bir ayaklanma başlatıp Shun Hanedanı'nı kurdu, şafak söktükten sonra kendini asarak öldü.

404. Hao Jun, yirmi yedi yaşında. Bakkal. Uyurgezerlerin bakkalını soymasını engellemeye çalışırken öldürüldü.

505. Hao Junwen, altmış yedi yaşında. Oğlunun öldürüldüğünü gördükten sonra intihar etti.

506. Gao Zhangzi, erkek, 47 yaşında. Çiftlik aletleri satan bir dükkânın sahibi. Uyurgezerlik sırasında bilinmeyen bir nedenden ötürü öldü.

507. Kız çocuğu, neredeyse üç aylık, adı yok. Annesi uyur-

gezerlik sırasında buğday biçmek için onu da yanında götürüp tarlanın bir kenarına bıraktı, anne işini bitirdikten sonra kızının bilinmeyen bir nedenden ötürü ölmüş olduğunu gördü.

508. Ma Xiaotiao, 12 yaşında. Uyurgezerlik sırasında kasaba savaşında savaşan birliklerin ayakları altında ezilerek öldü.

538. Zheng Xiuju, 80 yaşında. Uyurgezerlerin kötücül eylemlerinden korktuğu için korkudan öldü.

539. Zheng Junjun. Tüm ailesinin öldürülmesinden sonra intihar etti.

Ah, Tathagata... Ah, Bodhisattva... Ruhlar, Efendiler ve Yeşim İmparatorlar, bunlar o gece kasabamızda uyurgezerlik sırasında ölen beş yüz otuz dokuz kişiden bazıları. Göğün altında toplamda kaç kişinin öldüğünü bilmiyorum. Komşu köylerde kaç kişinin öldüğünü bilmiyorum. Tek bildiğim şey bizim Gaotian kasabasında ölenlerin hükümet tarafından yayımlanmış tam listesinin doksan beş sayfa uzunluğunda olduğu. Bir kitap kadar uzun. Yan Lianke'nin kitaplarından biri kadar uzun. Görünüşe göre her evden bir ölü çıkmış. Her hanede en az bir yaralı var. Cesetler yere düşen sonbahar yaprakları gibi etrafa saçılmış. Tarlanın kenarına düşen başaklar gibi. Birkaç gün sonra, kasabanın dışındaki terk edilmiş tarlalarda yağmurdan sonra çıkan mantarlar gibi mezarlar türemeye başladı. Hepsi de birbirinin aynıydı. Bundan birkaç gün sonra, kasabada yeni bir hükümet kuruldu, yeni hükümet çürüyen cesetlerin getirebileceği bulaşıcı hastalıkları önlemek için yirmi arabayla dört yüz yirmi fıçı antiseptik getirtti. O gece babamın yaktığı ceset yağıyla hemen hemen aynı miktarda. Dayımın oturduğu o manzaralı villa sitesinde aynı gece doksan dokuz kişi ölmüş. Dayımla yengem de ölmüş. Ölmelerine hiç de şaşırmadım. Hak etmişlerdi çünkü. Uyurgezerlik sırasında insanlara yemek servis ederken dövülerek öldürülmüşler. Onlar öldükten sonra hırsızlar evlerini soyup soğana çevirmiş, geriye bir sandalye bile bırakmamışlar. Kapılarla pencereler sökülmüş, kâselerden yemek çubuklarına kadar bütün mutfak eşyaları çalınmış. Perdelerle ampuller bile sökülmüş.

Sitenin avlusundaki fidanlarla çiçekleri bile söküp götürmüşler. Komşu kasabalarda da toplu uyurgezerlik yaşanmış. Her köyde onlarca, yüzlerde uyurgezer varmış. Bazıları uyurgezerliğin ilçe merkezinde çok daha korkutucu bir şekilde yaşandığını söylüyor, toplamda otuz altı saat süren o uyurgezerlik gecesinde çıkan ayaklanmalarda en az bin kişi ölmüş. Güneş sonunda doğup bu yüz yılda bir görülen karanlığa son verdikten üç gün sonra ilçe, il ve eyaletteki bütün radyo istasyonlarıyla bütün televizyon kanalları sanki anlaşmışçasına aynı anda aynı haberi yayınladılar. Henan Eyaleti'nin dağlık bölgelerinin küçük bir bölümünde uyurgezerlikten kaynaklanan birkaç kaza ve felaket yaşandığını belirttiler sadece. Bu arada, şehir gazetelerinin öğleden sonraki ikinci baskısının ön sayfasının sol alt köşesine yerleştirilmiş "yerel tuhaflıklar" sütununda da aynı haber vardı. Başlığıyla birlikte toplamda yüz elli altı kelimeden oluşan bir haber:

ŞEHRİMİZİN DAĞLIK BÖLGESİNDE GÖRÜLEN KÜÇÜK ÇAPLI UYURGEZERLİK FENOMENİ

Son günlerde yaşanan aşırı yaz sıcakları ve çok yoğun geçen hasat mevsimi, buna meteorolojik ve coğrafi koşulları da ekleyelim, mevsimsel karanlık diye adlandırabileceğimiz bir fenomene neden olmuştur, bunun sonucunda batıdaki Chuanbei ilçesinin Shuihuang kasabasını çevreleyen bir dizi yol ve köy de dahil olmak üzere, şehrimizin dağlık bölgelerinden bazılarında insanlar aşırı yorgunluk durumundan çok canlı bir aktiflik durumuna geçerken uykuda gezmeye başladılar. Uyurgezerlik sırasında, bazı insanlar buğday kesip harman dövmeye giderken bazıları da sosyal düzeni ve kişilerarası ilişkileri korumak adına uyurgezerleri uyandırmak için bütün gece ayakta kaldı. Bununla birlikte Zhaonan ilçesinin Gaotian kasabası ve çevresinde uyurgezerliğin yol açtığı çok sayıda ölümün ve sosyal kargaşanın yaşandığına dair yanlış söylentiler de var. Hükümet, bu söylentilere son vermek ve istikrarlı bir sosyal düzeni desteklemek için çok sayıda ulusal kadro ve kamu güvenliği

görevlisini soruşturma yapmak ve aynı zamanda kitlelerin iyi ve üretken bir toplumsal düzene kavuşmasına yardımcı olmak üzere ilgili bölgeye göndermiştir.

2

Ah, Bodhisattva... Ah, Tanrım... Sizlere söylemem gereken bir şey daha var. Kasabamızda beş yüz otuz dokuz kişi öldü ve dört yüz doksan kişiden fazla ağır yaralı var. Ne kadar mal kaybı olduğunu bilmiyorum. Her hane bir ölüm ya da ağır bir yaralanma yaşadı. Ölüsü yoksa kesin ağır bir yaralısı vardır her hanenin. Hiçbir hanede soyulmayan ya da ölümüne dayak yemeyen kimse yok. Her evden bir uyurgezer ya da uyurgezerliği bahane edip insanların başına felaket ve bela getiren birileri çıktı. Ama bu felaketten sonra sadece birkaç hane çok perişan oldu. Sadece birkaç aile feryat figan ağladı. Bu, başta çok şaşırtmıştı beni. Nedenini çok merak ediyordum. Normalde kasabada birisi öldü mü herkes sanki gökyüzü başlarına çökmüş gibi tepki verir, o kişinin ailesi, komşuları ve kasabanın yarısı salya sümük ağlardı. Hatta sevdikleri biri öldüğünde onun ardından ağlamaktan ölenler bile olurdu. Ağlarken bir nefes alır, bir sonrakinde boğulurlardı. Bazen bir gün içinde iki ya da üç gün içinde beş kişi öldüğünde kasabada huzur diye bir şey kalmazdı. Gözyaşları kasabayı iki hafta, bilemedin bir ay boyunca sular altında bırakırdı. Ama üç ay önce o günde, gecenin karanlığının sakız gibi uzadığı o malum günde, bir buçuk gün içinde kasabada tamı tamına üç yüz otuz dokuz kişi öldü. Her aile bu felaketten kendi payına düşeni aldı. Her aile bu acıdan kendi payına düşeni aldı. Ama bütün aileler sanki bunlar hiç olmamış gibi davranıyorlardı. Ne bir salya sümük ağlama sesi ne de yeri göğü inleten acı bir çığlık vardı. Ertesi gün güneş kasabanın batısından doğduğunda, o parlak ışınlarını kasabanın üzerine yeniden gönderdiğinde, sağ kalanlar evlerinden çıkıp ölülerini sokaklardan toplamaya başladığında, işte o ölüm sessizliğinde bile bir kişi dahi ağlamadı.

Bir damla bile gözyaşı dökülmedi.

O sırada gökyüzünün batısında daha önce setin doğusundan yükselen o ceset ateşi bulutunu andıran bir bulut belirdi. Onun ardından gelen güneş ışınları, bulutları ve karanlığı uzaklaştırdı. Böylece o gecemsi gündüz rüzgârla uçup gitmiş gibi sona erdi. Geriye kırılmış kapı ve pencerelerle, atılmış giysi ve ayakkabılarla ve etrafa saçılmış yelpaze ve tekerleklerle dolu bir kasaba bıraktı. Ayrıca kapkara kan lekeleri, kesilmiş saçlar, kopmuş uzuvlar ve silah olarak kullanılan çapalar, oraklar ve baltalar da vardı, tüm bunlar ölenlerin yakınları tarafından temizlendikten sonra bile sokaklara bir ölüm sessizliği hâkimdi.

O gecemsi gündüz bitmişti artık.

Güneş gerçekten de batıdan doğmuştu.

Ama karanlık gerçekten geçtiğinde, felaket gerçekten sona erdiğinde ve gün gerçekten de geri geldiğinde, kasabada insanların gün ışığının yeniden gelişine sevindiğine dair en ufak bir mutluluk belirtisi bile görünmedi. Kasaba yönetimi kasabanın dört bir yanındaki en kalabalık bölgelere yardım masaları kurdurdu. Bu yardım masalarının başına her ailedeki ölü ve yaralı sayısıyla uğradıkları maddi hasarın çetelesini tutacak birer memur kondu. Ama herkes tereddüt içindeydi, çoğu aile rapor vermeye gitmek bile istemiyordu. Sorulan sorulara verilen cevaplar su kadar yavandı. Su gibi akıp gidiyordu.

"Akrabaları vefat eden her aile hükümetten tazminat alacak mı?"

"Belli değil."

"Belli değilse buraya kaydolmanın ne anlamı var o zaman?"

"Sadece rakamlardan haberleri olsun diye mi?"

Bundan sonra başka soru olmuyordu. Cevap da olmuyordu. Ölüm, yaralanma ve mal kayıplarını bildirenler günbatımında yavaş yavaş evlerine doğru yürüdüler. Kayıt memurlarından biri sanki bir şey hatırlamış gibi ayağa fırlayıp bağırmaya başladı. "Hava çok sıcak, bu fırsatı değerlendirip ölülerinizi gömün! Hükümet ölülerin yakılıp yakılmadığını ya da gömülüp gömül-

mediğini umursamıyor artık, bu yüzden bu fırsatı değerlendirip onları gömmelisiniz."

Evlerine dönen insanların çoğu memura cevap vermek için ardına bile dönmedi. Kimi de ardına dönüp bir şeyler söylüyordu. "Onları toprağa gömmeyeceksek, cesetlerin evlerimizde yatmasına neden izin verelim ki?"

Aslında hükümetin ölülerin yakılıp yakılmadığını ya da gömülüp gömülmediğini umursamadığı filan yoktu. Sorun krematoryumun o gece taş üstünde taş bırakılmadan yıkılıp bir moloz yığınına dönüşmesiydi. Terk edilmiş bir harabeye benziyordu. Krematoryumu yıkanların uyurgezerler mi yoksa uyurgezerliği bahane eden, gözleri ardına kadar açık o uyanıklar mı olduğunu bilmiyorum. Ceset yakma fırını ite kaka barajın içine yuvarlanmıştı. Fırın odası patlayıcılarla havaya uçurulmuş, avlunun ortasında kırık tuğla ve kiremit yığınından oluşan küçük bir dağa dönüşmüştü. Değerli eşyaların hepsi çalınmıştı. Para etmeyen şeyler bile çalınmıştı. Geriye kalan tek şey iki tane boş bina, onların avluları ve avlunun içindeki henüz kalas yapılacak kadar büyümemiş olan ağaçlarla yabani otlardı. Otlar ve çiçekler. Çiçekler ve yabani kuşların yanı sıra serçeler, yabani tavşanlar, porsuklar ve gelincikler. Tam bir harabe. Vahşi doğanın içinde bir harabe. Juanzi'nin nereye gittiğini bilmiyorum. Belki de köyüne, kendi evine geri dönmüştür. Krematoryumda çalışanların da nereye gittiğini bilmiyorum. Belki de onlar da köylerine, kendi evlerine geri dönmüşlerdir.

Krematoryum çok sessizdi.

Set, dağın sırtı ve dağ silsilesi de çok sessizdi.

Tüm dünya çok sessizdi. Bizim Gaotian kasabası da çok ama çok sessizdi.

İki hafta sonra. Sadece iki hafta sonra. Kasaba o sessizliğin içinde eski canlılığını geri kazandı. Sokaklardaki o eski koşturmaca hızla geri döndü. Satın alınması gereken her şey satın alınıyor, satılması gereken her şey satılıyordu. Sanki hiçbir şey olmamıştı. Güneş doğması gereken zamanda doğuyor, batması

gereken zamanda batıyordu. Doğması gereken yerden doğuyor, batması gereken yerden batıyordu. Kasabanın dışındaki tarlalarda, buğday hasat edildikten sonra sürekli yağmur yağmaya başladı. Hava açıldıktan sonra otlar o kadar sık büyümüştü ki yeşil değil de siyah bir renge bürünmüşlerdi sanki. O lös toprağa yeni kazılmış binlerce mezar yeni bir ot tabakasıyla kaplanmıştı. Bu yeni mezarlar üzerlerindeki otların daha açık renkli, daha taze ve daha ince olması dışında etraftaki eski mezarlardan pek de farklı değillerdi. İyice düzleştirilmiş harman yerlerinde tek bir buğday tanesi bile kalmamıştı. Ama yeni buğday filizleri o kadar hızlı büyüyordu ki sanki birileri onları buraya özellikle ekmişti.

Durum böyleydi işte.

Dünya böyleydi işte.

Giyim mağazasının sahibi kırılmış kapı ve pencereleri yeniledikten sonra yeniden mal alıp satmaya başladı.

Elektrikli ev aletleri satan dükkân ağır kayıplara uğramıştı, dükkânın sahibi sağdan soldan borç, bankadan da kredi aldıktan sonra dükkânı yeniden açtı, işleri eskisinden daha iyi hâle geldi. Daha iyisi olamazdı. Elektronik alet satın almak isteyen insanlar kasabadan ve kırsaldan akın akın dükkâna geliyorlardı.

Kasaplar açıldı. Bakkal ve marketler açıldı. Yol kenarlarında sebze ve meyve satan seyyar satıcılar türedi. Her cuma pazara gitmek için kasabaya gelen köylüler de vardı, her şey o eski canlılığına kavuşmuştu. Her şey eskisi gibi gürültülü ve hareketliydi yine. Bunun tek istisnası evimizin yanındaki çiftlik aletleri satan dükkândı, dükkânın sahibi o gece ölmüştü ve karısının nereye gittiğini bilmiyordum. Belki de anasının evine geri dönmüştü. Aslen bu kasabadan değillerdi zaten. Kadın gittikten sonra dükkânın kapısı gece gündüz kapalı kaldı. Dükkânın üzerinde "Refah Çiftlik Aletleri" yazan tabelası kısa sürede örümcek ağı bağladı.

Yoğun bir hasat mevsiminden sonra çiftlik aletleri satan dükkânın da dinlenmesi gerekliydi tabii. Örümcekler bir hattat ustalığıyla bütün gün kapının üzerine ağ örüp duruyorlardı. Keyif çatıp yavruluyorlardı.

O gece annem babamın sözünü dinleyip kapıyı kilitlemiş, dışarıda devam eden kasaba savaşını içeriye sokmamak için kapının arkasına barikat bile kurmuştu. O büyük uyurgezerlik gecesinde kasabada ve komşu köylerde böcek istilasından sonra ağaçtan düşen meyveler gibi çok sayıda insan ölmüştü. Fırtına sonrasında devrilen mahsuller kadar çoktu sayıları. Buna rağmen bizim Yeni Dünya Levazımatçısı'nın işleri bir türlü açılmamıştı. Yaprak kıpırdamıyordu. Çünkü annem kefen dikmiyordu artık. Ne çelenkler için kâğıt çiçek kesiyor ne de kâğıttan süslemeler yapıyordu. Kâğıt kesmeyi neden bıraktığını hiç bilmiyordum. Her ailenin ölüsünü gömdüğü o günlerden birinde ailecek setin doğusundaki dağın üzerinde bulunan o çukura gittik, çukurdan birkaç avuç yanmış kara toprak aldık, sonra bu toprağı kullanarak Li Tianbao'yu sembolik olarak toprağa gömdük. Çukurdan toprak alırken çok tuhaf bir şey gördük. Ceset yağının tutuşarak güneş gibi yükseldiği o büyük yağ çukuru o sırada yıkılmış bir tuğla fırınını andırıyordu. Fırının içindeki toprak zemin kömürleşip yanmıştı. Yana yana parçalara ayrılmıştı. Çukurun içi hatta bütün dünya yanmış toprak kokusuyla doluydu. Yanan tuğlalardan çıkan kükürt kokusunu andıran bir koku da vardı. O yanmış topraktaki çatlakların arasında, artık kim diktiyse, bir sürü kır çiçeği vardı. Kırmızısı, sarısı, yeşili. Yabani kamelyalarla yabani krizantemler. Dizi dizi morlar, sıra sıra kırmızılar. Bir de horozibikleriyle küçük orkideler. Çiçeklerin köklerinin üstteki kömürleşmiş tabakanın altındaki yumuşak toprağa ulaşmasını sağlamak için, bu çiçekleri her kim ekmişse, kömürleşmiş toprak parçalarını bir tencerenin kapağını kaldırır gibi kaldırmış ve ardından toprakta küçük delikler açmış olmalıydı. Böylece çiçeklerin sadece başlarıyla boyunları dışarıda duruyordu. O yanmış toprağın üzerinde. Yeryüzünde. Çiçekler üç gün önce ekilmişe benziyordu. Henüz tam olarak açmamışlardı. Başlarını o yanmış toprağın üzerine eğmişlerdi. Çukurun ortasındaki o çiçek bahçesinden sanki babamın küllerini alıyormuşuz gibi birkaç avuç yanmış toprak aldık. Sonra babamın o yanmış toprak küllerini

dükkândaki bir odanın içine koyduk. Kasabalıların bizi ve babamın küllerini gördükleri zaman minnettar olacaklarını sanıyorduk. Bizi gülümsemeyle karşılayacaklarını sanıyorduk ama öyle olmadı. Hiç de öyle olmadı. Felaketten sonraki ilk birkaç gün, kasaba halkı annemi ve beni ne zaman görse, çoğu minnettarlıklarını dile getiriyordu. Sonra hiçbir şey söylememeye başladılar. Çok çabuk gerçekleşmişti bu. Annemi ne zaman görseler bir kenara çekip bir şeyler söylüyorlardı ona. "O gece sizin ailenin uyumadığını iddia ediyorsun demek? O gece kocan uyurgezer olmadı yani. Eğer uyurgezerlik yapmadıysa güneşin doğmasını sağlamak için böyle bir yöntem nasıl geldi aklına peki? Eğer uyurgezer değilse yangını başlatmak için kendini nasıl attı o yağ çukurunun içine?"

İki hafta sonra böyle şeyler söylemeyi bile bıraktılar.

Daha sonra küçük bir şey daha oldu. O küçük şeyi de anlatmak zorundayım. Bir gün annem etrafı toparlayıp masanın tozunu alırken dükkânın içine biri girdi. Beyaz saçlı. Ortalama boyda bir adam. Bir eliyle bir bavulu çekiyor, diğer elinde irili ufaklı birkaç bohça taşıyordu. İçeriye girince bavulu kapının ağzına bıraktı. Bana doğru bakarken annemin eline biraz yumurta, süt ve atıştırmalık hamur işi tutuşturdu. Bizim buralarda birini ziyaret ederken böyle küçük hediyeler götürmek âdettendir. Bu hediyeleri anneme verdikten sonra hiçbir şey söylemeden babamın portresine bakmaya başladı. Bir süre sessiz kaldı. Gün boyu süren bir sessizlik gibiydi bu. Bir ay. Bir yıl hatta bir ömür boyu süren. Sonunda bavulunun içinden bir sürü kitap çıkardı. Yığınla kitap. Koca bir yığın. *Canlanan Zaman Su Gibi Akıyor*, *Kasideler, Halk Ezgileri*, *Bayram Şarkıları*, *Ding Köyünün Rüyası* ve *Ölüm Kitabı* vs. Bir de *Günler Aylar Yıllar* ve *Benim Gaotian'ım ve Babamın Kuşağı*. Bu kitapları babamın portresinin önüne koydu. Sonra kitapları yaktı. Kitapların hepsini yaktı. Yere diz bile çökmemişti. Babamın portresinin önünde bir tane tütsü bile yakmamıştı. Orada öylece durup ateşi izledi ve babamın siyah beyaz portresinin içindeki o yuvarlak yüzüne baktı. Yangın sönmeye

yüz tutunca anneme son bir bakış atıp benim başımla yüzümü okşadı.

"Eğer babanın benden yazmamı istediği o kitabı ya da kışın içinde sıcacık yanan bir soba, yazınsa içinde fırfır dönen bir vantilatör olan o kitabı yazamazsam, bir daha bu kasabaya asla geri dönmeyeceğim."

Bunu sakin bir ses tonuyla söylemişti. Soğuk ve hâlsiz bir sesle. Sonra gitti. O tekerlekli bavulunu sürüye süreye evimizden ayrıldı. Annemle ben onu kapının ağzından yolun kenarına kadar uğurladık. Pekin'deki evine dönmek için tren istasyona gittiğini sanıyorduk. Ama günler sonra, Pekin'deki ailesinin onun hâlâ memleketi Gaotian'daki evinde kitabını yazdığını düşündüğü ortaya çıktı. İşte böyleydi, onun nereye gittiğini kimse bilmiyordu. İşte böyle birdenbire bu dünyadan yok oldu. Babamın portresinin önünde yaktığı kitaplar gibi kayboldu. Ardında hiçbir iz bırakmadan kayboldu. Bir daha ondan haber alamadık. Ardında iz bırakmadan kaybolmadan önce son bir şey söylemişti bana. "O yanmış toprak çukuruna gidip Juanzi'yi ara, orada her gün senin gelmeni bekliyor."

Gitmedim.

Juanzi'nin her gün beni beklemek için oraya gidebileceğine inanamadım. Beni ne diye beklesindi ki? Beklenmeye değer neyim vardı ki benim? Ama sonunda dayanamayıp gittim oraya. O yanmış toprak çukurunda olup olmadığını görmek için gittim. Orada ne yapıyor olabilirdi ki? Pazarın kurulduğu gündü. Pazarın kurulduğu günler güneşin ışınları kışın yanan ateş gibidir. Güneş, güneş kadar parlaktı. Havada ne bir kirlilik ne de bir toz tanesi vardı. Sokaklar hıncahınç insan kaynıyordu. Bol bol gün ışığı vardı. Sokakların, evlerin ve duvarların üzerine vuran sonbahar güneşi düştüğü yeri ışıl ışıl parlatıyordu. Ağaçlar parlıyordu. Bütün dükkânlar, kapılar, pencereler ve satılan mallar parlıyordu. Yolun kenarındaki seyyar satıcıların sattığı sebzeler, giysiler, süpürgeler ve tırmıklar da parlıyordu. Pazara gidip gelen insanların kafaları ve omuzları yeşim taşı ve akik gibi şeffaf ve

parlaktı. Öyle ki vücutlarının, giysilerinin altında kalan kısımlarıyla derilerinin altında kalan damarlarını, hatta kalplerini bile görebiliyordunuz. Sokakta bir aşağı bir yukarı yürümekten sıkılmıştım. Yan Lianke'nin giderayak söylediği şey de epey canımı sıkmıştı. Juanzi'nin evinin o yağ çukurunun yakınındaki köylerden birinde olduğunu düşünmekten de sıkılmıştım. Juanzi'nin anısı sıcak bir iğne gibi vücuduma battı birden. Kalbime batıyordu. Juanzi'yi aramak için o yanmış toprak çukuruna gitmeye karar verdim. Yürürken birden sanki kasabadan kaçıyormuş gibi o yanmış toprak çukuruna doğru koşmaya başladım. Oraya vardığımda şaşkına döndüm. O uyurgezerlik gecesinde babamla uyurgezerlerin ceset yağı fıçılarını setin batısından doğusuna doğru yuvarlarken kullandıkları yamacın üzerindeki patikanın ezilmiş otları şimdi diz boyuna geliyordu. Başlarını göğe doğru uzatmış dizi dizi küçük sarı kır çiçekleri de vardı. Sonbahar arıları bu çiçeklerin etrafında vız vız diye neşeyle çalışıyorlardı. Yüzlerce, binlerce çiçeğin kokusu önüme serilmiş ipek bir çarşaf gibi sarı sarı, kırmızı kırmızı parlıyordu. Bu çiçek kokuları eşliğinde çukurun ağzına kadar gittim ama Juanzi'yi bulamadım. O yanmış kara çukurun sanki Juanzi'ymişçesine birdenbire kollarıma atlaması çok şaşırttı beni. O yanmış toprağın çatlakları arasından çıkan çiçekler canlıymış meğer! *Başlangıçta seyrek olan ve birbirinden ayrı duran çiçekler şimdi sıklaşmış ve küme küme bir arada duruyorlardı. Çukurun içindeki o yanmış, kömür karası toprağın üzeri o kadar çok çiçekle kaplanmıştı ki zerre kadar toprak parçası görünmüyordu şimdi. Çukurun etrafındaki alanda irili ufaklı yapraklarıyla kırmızı ve sarı krizantemler çiçek açmıştı. Çiçek kokusu o kadar güçlüydü ki sanki rüzgâr esse bile alıp götüremezdi bu kokuyu. Sonbaharın arı ve kelebekleri bu çiçeklerin üzerinde sanki bahar gelmişçesine dans ediyorlardı. Arıların ve kelebeklerin gölgeleri serçelerin ve daha yükseklerde uçan diğer kuşların onlara kıyasla daha soluk gölgeleriyle birlikte gölde sürüklenen bir tekne gibi çiçeklerin üzerinden geçti. Gün ışığı çok ama çok parlaktı. Öyle ki bu parlak ışığın altında çiçeklerle kuşların havada kıvrım*

kıvrım kıvrılan nefes verişlerini bile görebilirdiniz, öyle de ince bir ses çıkıyordu ki gün ışığıyla iğne ucu kadar küçük toz zerreleri havada dövüşüyor sanırdınız. Aynı zamanda gece gökyüzünde parıldayan yıldızlar kadar berrak bir hava vardı. Bu, Yan Lianke'nin *Günler Aylar Yıllar* romanının sonundan bir alıntıydı sanki. Belki de sonu böyleydi. Belki de değildi. Ben bu kısmın o romandan alınıp alınmadığı konusunda ikirciklenirken çukurun diğer tarafındaki patikada omzuna koyduğu çiğindiriğin uçlarına çiçekleri sulamak için astığı iki kova suyla Juanzi belirdi birdenbire. Amanın! Aman Tanrım! Saç örgüleriyle çiğindiriği, gün ışığı altında yusufçuklarla kelebeklerin kanatları gibi parıldıyordu.

Amanın! Aman Tanrım! Aynı o kanatlara benziyordu.

Ekim 2014-Temmuz 2015 Pekin'de ilk taslak yazıldı.
Kasım 2015'te düzeltmeler yapıldı.
Mart 2016'da Hong Kong Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'nde son taslak yazıldı.